Bohaj Bóh!

Čisło 8.
19. februara.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczišczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Njedźela Invocavit.

Luk. 18, 31.

Wón wsa k sebi tych dwanacze a dźesche k nim: Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema a wschitko budźe dokonjany, schtoż pisane je psches prosetow wot cłowóskeho syna.

Na sapoczatku swjateho póstneho czasa, do kotrehoż smy nětko sastupili, steji tuto słowo nascheho Knjesa, w kotrymż swojim wuczomnikam swoje czerpjenje pschipowjeda: Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema. Niz prěni krócz namakamy nascheho Knjesa na puezu do swjateho města Jerusalema. Hižo jako 12 lětneho hólczeza widźimy jeho s jeho starschimaj horje czahnycz na jutrowny swjedźeń a posdźischo, hdyž běsche wustupował jako proseta, mózny w słowach a skutkach, jeho sasso tam nadeńdźemy. Ale kajki rosdźěl mjes tamnym a mjes nětczischim puczowanjom do Jerusalema. Tehdy jako 12 lětny hólczez na ranju swojeho semskeho žiwjenja, nětko jako 33 lětny muž na kónzu swojeho semskeho khodźenja. Tehdy běsche k swjatemu wjeselu khwatał do swjateho města a sydał w templu, nětko pak wjedźesche jeho pucz do najhórscheho czerpjenja. Nětko je hodźina pschischła, hdzež dyrbi kschiž na so wsacz, s czernjowej krónu so krónowacz dacz a hórki khelich hacz do poslednjeje krepki wupicz, nětko widźi w duchu sahrodu Gethsemane a hórku Golgatha, nětko ma so pasah swjeczicz kaž hischcze ženje, nětko dyrbi wón sam so jako jutrowne jehnjo sarěsacz dacz. To wscho tón Knjes doprědka wě a teho dla swojim wuczomnikam pschipowjeda: Hlaj, my dźemy horje do Jerusalema.

Do Jerusalema, do kralowskeho města, czehnje wěczny kral, Boži Syn do Božeho města, Boże jehnjo do města woporow, tón sbóžnik do města, hdzež drje mějesche najhórsche czwile pschětracz, ale tež najkraßnische dobycze dobycz, smjercži tu móz wsacz a nowe žiwjenje do swěta pschinjesez. Do Jerusalema, do wyßoko ležaneho města czehnje tón Knjes, ale hluboko nuts do czěmneje nozy czerpjenja.

Tón, wo kotrymž psalmista spěwa, so je najrjeńschi mjes człowskimi dźěczimi, budźe nětko sanicżowany a najhubjenischi mjes ludźimi, jedyn muž tych bolosczow. Tón czisty, kiž wo žanym hrěchu niczo njewjedźesche, budźe jako slóstnik sasudźeny, tón kiž je a ma to žiwjenje, ma smjercz pschětracz. A czoho dla to wschitko? So bychmy my měli wodacze naschich hrěchow, žiwjenje a sbóžnosez, so bychmy my se słódkim troschtom so wokschewili. Hdyž to prawje srosymimy, dha dyrbimy we wěrnej pokucze wusnacz: Wón je naschich pschestupjenjow dla sranjeny a naschich hrěchow dla sbity, dha dyrbimy so modlicz: Ja sym to sawinował, schtoż ty sy pschecżerpił, te puki sy ty skhował, kiž ja běch sasłużił. Ja slóstnik steju tudy, mje njeßudź surowje, to proschu hrěschnik khudy, czin so mnu po hnadźe. Po hnadźe je wón s nami czinił, hdyž je horje schoł do Jerusalema, so njetrjebali my hicz na to město, hdzež je wucze a subowkschipjenje. Teho dla je Jesuß schoł do semskeho Jerusalema, so móhli my saczahnycz do Jerusalema,

kotrež horkach je, do města se słotymi haßami a ſ błyſchczatymi wrotami wot parlow. Njeje to luboſcź pſche wſchu měru?

Pſches czerpjenje a wumrjecźe ſbóžnika je ßo dokonjało, ſchtož běſche wot wěcžnoſcźe wobſamknjene we Božej radźe, wot ſpoczatka pißane w knihach wěrnoſcźe, dołho wěſchczene pſches profetow a pſches ert ſbóžnika ßameho huſcźiſcho wucžomnikam pſchipowjedane. Cžujeſch ty, ſo je tež ſa tebje czerpił a wumrjeł? Snajeſch ty jeho wutrobu połnu luboſcźe k khudym hrěſchnikam? Ssy ty hižo na twojej wutrobje ſaczuwał tón měr, kotryž wón tebi dawa? Pſchewodź jeho w tutym ßmjertnym czaßu ſ nutrnej wutrobu na jeho pucźu czerpjenja. Ty ſmějeſch bohate žohnowanje. A hdyž potom twoja poßledńja hodźinka pſchińdźe, móżeſch w twjerdej wěrje do teho, kiž je tebje wumohł, warbował a dobył prajicź: Hlaj, ja du horje do Jeruſalema. Hamjeń.

Najecźi.

Wobraſki po ſtarych Pósnańſkich ſapiſkach.

(Pokracžowanje.)

Pſchedſtejicźer njemóżeſche ßo doſcź wudźiwacź, ſo ſapocža ſararjez knjes na jene dobo mjelcžecź, duž chzyſche ßwojemu khroblemu njepſchecźelej wſchěch kuſkařńcžow na pomoz khwatacź: „Jeli ſo ßmě proſty, njewucženy cžłowjek tež ßwoju ſcherjepatku roſuma pſchinoſchowacź, dha je moje měnjenje te, ſo ma ßo pſchikład poſtajicź, kotryž by kóždeho naſtróżił, a ſo njeby ßo tak ßuchi ſchczěpowz lětſa ſażehlił, jako lonje, hdźež ſtej ßo tamnej kuſkařńczi ſe Ssowjez prażiłoj a pjekłoj. Tež półſki probſt rjekny mi dźenßa, jako jeho duzy po haßy ſetkach: tu njepłaczi žadyn rosdźěl we wěrje, wón je ßo tež hižo na tajku njekraßniczu w ßwojej woßadźe dohladał, my proteſtantiſzy njeßměli ßebi myßlicź, ſo my jenož ſa prawom a prawdoſcźu hladamy. A dale ßo mi ſda, ſo tón, kotryž do kuſkařńczow njewěri, tón tež ſawěſcźe njewěri, ſo je czert!“

„Pſched tym njech mje Bóh ſakita!“ měnjeſche ſpěſchnje nowy knjes rektor, „ſo mohł ja tutu cźěmnu hłowu wſchěch padnjenych duchow ſapřecź. Do njeho wěricź, ßo wě, to je mi njemóżno; ſo pak je, to dyrbimy wěricź, k temu nuſuje naß ßwjate pißmo. Bych był najaty a njehódny wucžomz roſjaßnjeneho Thomaßija a roſßwětleneho Franki, chzył-li ja w jutſiſchim ſcźenju wo dobrym a ßwěrnym paſtyrju wjelka ſamjelcžecź.

Sdaſche ßo, ſo Frankowe mjeno dowěru wſchitkich tych, kotſiž tu ſa blidom ßedźachu, do tuteho zuſbnika njepowjetſchi. Mało tajkich njeběſche ßo poſběhnyło, kotſiž běchu ßwoje pjera wótſili, ſo bychu ßo na Franku hrěſchili, jako na tajkeho, kotryž w duchownych wězach njewě, ſchto chze, abo jako na tajkeho, kotryž ßo jeno prózuje, ſo by ßo ßam derje ſaſtarał! Pódla teho běchu hněwni, ſo wyßoka ſchula w Halli dźeń a bóle ſakczěwaſche a ſo běſche ßebi Franka ſe ßwojim pſchiwiſkom ſwažił, nětkotremužkuli lěnikej trochu do ßwědomja rěcžecź.

Mjes tym dóńdźe ſararjez jaßnowłoßata dźowcžiczka, kotraž dźenßa narodniny ßwjecźeſche, ſo by hoſcźom wino porjedźiła. Tak mějeſche dalſche ßudźenje kónza. Pſches lipy, kotrež běchu ßo w meji rjenje ſaſelenili, hladaſche połny měßacžk a wuliwaſche měr a pokoj na tute towaŕſtwo.

„Wuheŕſke wino je wubjerne!“ wobkrucźeſche ſ pokłonjenjom Polak. „Woprawdźe wubjerne!“ woſpjetowaſche wón, k druhemu raſej ſe ſchkleńzy ßrěbajo, „nimale tak dobre, kaž tehdy, hdyž ßmy naſcheho hnadneho knjeſa krónowali.“

Na niczo woßebite ßebi njemyßło wopraſcha ßo kandidat, ſo by traſch něſchto nowe ſhonił: „Kotreho knjeſa ſcźe krónowali? Sakſkeho kurwjerńcha w lěcźe 1697, abo běſche to traſch w lěcźe 1704, hdyž je Karl Schwejdſki porucził, Stanißława Leſchczińſkeho krónowacź?“

Sararjez knjes chzyſche pſchi naſpomnjenju tuteho mjena khětſje na to ſpomnicź, ſo je ſchwejdſki kral w jeho domje trójzy bydlił, tola Polak jemu ſa to khwile njewoſtaji.

„Běda jemu, Karlej Schwejdſkemu“, ſawoła wón roſhorjeny, „tónle kralowſki komejt, tale hwězka ſ dołhej kurjawojtej łopuſchu a ſe ßwižnej hłowczku! Hdźež ßo Schwejda pokaże, tam trawy wjazy njeroſcźe, tam ßu jenož ſkopczki a mór! Pultawa je jeho mores wucźika! Auguſtus II., pſches mje ßobu wuſwoleny, knježi w ſtarej mozy dale!“

„Ja ßym tehole kralowſkeho knjeſa tež we Warſchawje wohladał“, ſchukotaſche něchtó ſady winoweje ſchkleńzy a ſady hollandſkeje trubki, „to je nahladny knjes, na khudy duſche dźěſche w ßwětłym harniſchu a módrym talarje ke mſchi! Pódła njeho hrabja Flemming, kotryž tak rjenje łacźanſzy rěcźi.“

„Waſche cźucźa ßu bjes dwěła druhe, dyžli moje“, ſamolwjeſche ßo kandidat. „Tola wutrobu mi ſtajnje pina, dopomnju ßo na to, ſo ßu namrěwzy Bjedricha Mudreho a Jana Wobſtajneho półſkeje kralowſkeje króny dla ßo paczerje evangelſkeje zyrkwje wſdali. Boju ßo, jenu paczeŕ ßu ſhubili a druhu njebudźa ſamóz wobkhowacź.“

„Młody knježe, ſchtó to praji? Njeje Auguſtus hižo dwě lěcźe do wólby k naſchej zyrkwi pſcheſtupił? Naſch kral ma katholſki bycź. Sswjaty wótz je to pſched wjazy dyžli ſto lětami tak poſtajił. Biſkopjo ßu ſtajnje prěni, kotſiž maja wolicź. Hlej, kak ſawoła naſch Pósnańſki biſkop: vivat Augustus!“

„Tola“, měnjeſche njewitany praſcheŕ, „njedopokaſa waſche ſdźělenje woboje, ſo njedyrbjeli měſchnizy jako mużojo, kotſiž maja měr pſchipowjedacź, ßo do wólbnych měſcheńzow podacź; k temu je mi to dźiwna wěz ſ republiku, kotraž ßebi krala woli.“

„Nobis reges non nascunter, sed fiunt“ (Nam ßo kralojo njenarodźa, pola naß ßo ſa to wuſwola), běſche horda wotmołwa tamneho. „Półſki ſejmjan je nadobny doſcź, ſo krala wuſwoli, ale pſchenadobny, ſo chzył ßam ſ kralom bycź. Njewuſwolichu tež Sawla ſa krala? Naſch biſkop je do wólby jara rjenje prědował, kak dźěſche Sawl, ſo by wóßła pytał, a kraleſtwo je nadeſchoł.“

„Jenož ſo ßo njeby wuſwolenemu kralej runje na wopak ſeſchło“, pomyßli ßebi kandidat. „Mi ßo ſda“, pokracžowaſche wón wótſje, „ßlubjenja, kotrež ßo wot kóždeho ſtanu, kotryž ma ſa krónu požadanje, pjenjeſy, kotrež ßo wot kóždeho wudźěluja, wurubaja ſkónczńje najwjazy dawazemu najatemu pucź na trón, ale nihdy niz wěrnemu paſtyrjej naroda. Ja khwalu ßebi kóždy kraj, hdźež je naßlědniſtwo na trónje krucźe poſtajene. To njetrjebaſch hiſchcźe ani wěſchczeŕ bycź, a tola móżeſch mnohe ſ tamneho komejta cźitacź, kotryž kralowſzy a měſchniſzy na dobo k nam pſches halſy ſhladuje: mnohe worjoły ßo ſawěſcźe poſběhnu, mjes tym ſo budźe półſki worjoł roſtorhany pſches ſawiſcź a ſwadu ßwojich dźěczi na ſemi leżecź. Tola ſo njebych druhim prědował a ßam bjes poroka njebył, — ſ najatymi dopomnju ßo na ßwoju jutſiſchu pſchißłuſchnoſcź. Ssměm ßo ſawěſcźe wotßalicź a knježniczzy, dźenßa narodniny ßwjecźazej, požohnowane ſkónczenje dźenßniſcheho dnja pſchecź.“

Pſchedſtejicźeŕ pſchewodźeſche noweho rektora hacź na radnizu, kotraž běſche ſ dobom hoſcźenz, ſo by jemu duzy po pucźu wo Warſchawje powjedał. Kapłanez prajeſche ßebi połwótſje na ßwojej ſtwi: njelubosny towaŕſch! Polak měnjeſche: Njerodźu, ſo by tónle cžłowjek ſ rektorom był! Njelubosny wjecźor! Jara luboſne wuheŕſke wino! — Sararjez knjes ſhladowaſche mjelczo ſ cźeźkimi myßlemi na błyſchczateho zuſbnika na njebju, doniž jemu ßyry nózny powětr njekaſaſche, ſo by do domu ſchoł.

(Pokracžowanje.)

Biblija w ptaczim hnězdźe.

(Skónczenje.)

Skónczńje ſaßwita dźeń dźělenja w lěcźe 1657. Bur bě w poßlednim czaßu ßwojeho ßwěrneho hoſpodarja ſe wſchěmi mózńymi dopokaſmami ßwojeje dźakownoſcźe pſchekwapił. Napoßledku nanuſowa jemu, wulki dźěl jeho ſamoženja jako myto ſa ßwěrnu ßłużbu a woßebje pak ſa dowjedźenje na pucź żiwjenja a ſbóżnoſcźe pſchiwſacź. Dźělenje ßamo bě jara boloſtne. Se ßylſami we wocžomaj wobjima a požohnowa ſtary muż ßwojeho młodeho pſchecźela. Tež wſchitzy druſy na kuble wopokaſachu Bohuwěrej w poßlednim czaßu wutrobnu a dźakownu luboſcź. Bohuwěr pak cźehnjeſche ſ cźichej boloſczu ßwój pucź, hdyž ßo na wſcho dobre dopomni, kotrež bě w zuſbje wużiwał a nětk wopuſchcził. Wjeßeła pak jemu wutroba pukotaſche, hdyž ßo ßwojemu horzolubowanemu wótznemu krajej bliżeſche. Na jenym rjanym dnju ſeleneje meje wuhlada ßwoju lubu domiſnu na brjoſy ßlěborneje Schprewje. Kak dźakowaſche ßo temu Knjeſej, ſo je jeho hnadnje a bohacźe w zuſbje žohnował a nětk ſaßo ſbożownje do miłeho ſtatoka pſchi-

wjedł. Jeho prěni pućik bě k rowomaj ßwojeju lubeju ſtarſcheju. Tejßamej pak běſchtaj zyle ſapuſćenej. Drjewjanej ſchižej běſchtej wothnikej a rospadnykej. Žana kwětka, wot lubej ruki hajena, to měſtno njepyſchešche. Jenoż ſelena trawa wobda wobej rowaj. S keŕchowa khwataſche Bohuwěr do wótzneho doma. Tónßamy bě hižo dawno w druhich rukach. Tehodla pak hiſchćże bijeſche wutroba ßo wróćazeho zuſbnika ſ wyſkanjom a ſ wjeßelom, hdyž na khěžnym proſy ſtejeſche, hdźež bě ßo jeho dźěćzatſtwo na boku lubeju ſtarſcheju minyło.

Hoſpoſa poſtrowi pſchećzelnje zuſeho muža, kotrehož njeſnajeſche. Bórſy też pſchińdże wobßedźeŕ kubła, Pilopez Handrij, a pſcheproßy Bohuwěra do domu. Po krótkim cžaßu cžujeſche ßo Bohuwěr ßrjedź Pilopez ßwójby zyle domjazy a powjedaſche wo ßwojim dźěćzatſtwje a wo žiwjenju w Póſnańſkej. Pilopez Handrij pak powjedaſche ßwoje ſrudne naſhonjenja w dołhej wójnje, kak je ſa Kamjenzom rjane kubło měł, kak ßu jemu njepſchećzelſke wójſka wſcho ſebrake a ſpalike, a kak je potom ſe ßwojej ßwójbu do narańſcheje Łužizy cžeknył a tute kubło, kotrež bě we wulkim njeporjadźe, wot wěſteho Mihana kupił. Tola ſ Božej pomozu a ſ Božim žohnowanjom je ßo jemu radźiło, kubło poſběhnyćź a polěpſchićź. Hdyž běchu ßo takle ſapowjedali, pſchińdże hodźina nózneho wotpočinka. Pilopez Handrij ßo ßwojeho hoſćża wopraſcha, hačź chze na wjećzornej modlitwje dźěł bracź. Bohuwěr wěſćże rady do teho ſwoli. Jemu bě kaž rjane ſtrowjenje ſ domiſny, hdyž Pilopez Handrij, kaž junu jeho nan, ſtaw ſ biblije cžitaſche, a potom ßo nutrnoſćź ſe ſpěwom a ſ modlitwu ſkónczi. Wjeßely lehny ßo naſch luby pſchećzel ſaßo prěni ras po tak dołhich lětach pod tſěchu ßwojeho wótzneho domu. Prjedy pak bě na ßwoje kolena pſched ložom padnył a ßo ſ zykej wutrobu Bohu ſa ſchkit w zuſbje dźakował a też jeho proßył, ſo by chzył jemu tudy abo w bliſkoſczi nowy ſtatok wobradźićź, jeli ſo by to po jeho ßwjatej woli było.

Naſajtra poſtrowi Pilopez ßwójba ßwojeho hoſćża hižo jako ßwojeho ſtareho pſchećzela a dobreho ſnateho. Bohuwěr ßebi na to ſ Pilopez Handrijom zyły dwór wobhlada a wjeßeleſche ßo na wſchitkich derjeſnatych bleczkach. Nětkole ſtejeſchtaj mužej pod lipu pſched woknami. K nimaj ſtupi ſ khěže Hana, Handrijowa ßwěrna mandźelſka. Bě dźenßa kraßne ranje lubośneje meje. Sslónczko ßo w rjanym ſlotu błyſchćeſche, tu a tam cžehnjechu małe ſchěre mróčzałki cžicho na módrym nałětnym njebju. Dha dźeſche Bohuwěr k ßwojimaj nowymaj pſchećzelomaj: „Cžłowjek ßebi myßli, Bóh pak wodźi. Pſched 15 lětami tutón dwór wopuſchćiwſchi, proſchach Boha, ſo by mje chzył, jeli ſo to jeho dobra, hnadna wola, junu ſaßo do wobßedźenſtwa tuteho kubła pſchinjeſćź. Nětko pak, hdyž tudy jenu pobožnu a bohabojaſnu ßwójbu wěm, wotrjeknu ßo rady mojemu prjedawſchemu pſcheczu. Jenoż jene ßebi wot waju wuproſchu, prjedy hačź ßo woßalu: dowoltaj mi, ſo ßebi drohi pokład namakam, kotryž ßym junu pſched njepſcheczelemi ſkhował. Je to mjenujzy ſtara biblija, kotruž ßym na wjeŕſchk tuteje lipy ſkhował. Ssnadź je ju luby Bóh te dołhe lěta we njewjedrach a wjedrach wobarnował. Jeli ju namakam, ßym ſpokojom. Potom wótzny dom rady wopuſchćzu a cžahnu ſ měrom ßwoju dróhu."

Na to ſalěſy ſ khwatkom na lipu a wuhlada hnězdo. W tym pak leżeſche kaž wot Božeje ruki ſakitana biblija. Ssroki běchu ſtaroſcžiwje na nju twariłe, kaž bychu wjedźałe, kak drohi pokład pod nimi leži. Wjeßeloſćź młodeho cžłowjeka ßo njeda wopiſacź, kotruž wón nad bibliji měješche. Też Pilopez ſtarſchej bjerjeſchtaj wutrobny dźěl nad njej. Wonaj cžicho a nutrnje poſkhaſchtaj, hdyž jimaj Bohuwěr mjena ßwojich ſtarſchich a dźědow cžitaſche, kiž běchu w tutej bibliji ſapiſane, a pódla tutych mjenow ſtejeſche też wjele rjanych ſchpruchow. Běchu to ßłowa polne khutneho napominanja a kraßneho ßlubjenja, ſo jenoż tón dom Boże žohnowanje dobyćź a wobkhowacź móże, hdźež ßo Knjeſowe ßłowo a jeho ßwjate mjeno lubuje a cžeſcźi.

Pilopezy buſchtaj pſches tutón podawk tak hnutaj, ſo Bohuwěrej ßo wotßalicź njedaſchtaj. Ale wonaj jeho proſcheſchtaj, ſo by hiſchćże khwiłu pola njeju woſtał. Wón do teho ſwoli a nětk ſhoni, ſo luby njebjeſki wótz modlitwy ßwojich dźěćzi wußłyſchi a cžłowješke wutroby jako rěczki wodźi. Pilopez ſtarſchej běſchtaj mjenujzy k temu pſcheßroědczenju pſchiſchłoj, ſo je jimaj Bóh chzył pſches to hnadne wjedźenje, pſches kotrež je Bohuwěr ßwoju bibliju ſaßo doſtał, něſchto woßebne prajicź. Wonaj wuradźowaſchtaj, ſchto byſchtaj cžinikoj, a ſkónczńje wobſamknyſchtaj, prawemu herbej kubło ſa tunje pjenjeſy pſchewoſtajicź. Bohuwěr ßo tuteho wobſamknjenja dźiwaſche a ßo jara wjeßeleſche. S jeho nalutowanymi pjenjeſami móżeſche kubło zyle ſapłacźicź. Duž bu bórſy ſ Pilopez ſtarſchimaj pſchesjene.

Po krótkim cžaßu, hdyž běſchtaj ßebi Pilopez ſtarſchej w bliſkoſczi druhe kubło kupiłoj, ßwjecźeſche Bohuwěr ßwoje ſacźehnjenje do herbſtwa ßwojich wótzow.

Nětk khwaleſche Bohuwěr cžimbóle te dźiwne pucże Boże, kotrež wſcho k dobremu kónzej wjedu. Nětk lubowaſche Knjeſowe ßłowo we wutrobje a w domje. Nětk ſpěwaſche wěrniſcho a dźakowniſcho najlubſchi khěrluſch ßwojeje lubeje macźerje:

„Ja wutrobnje mam lubo cże,
o Knježe, njewopuſchćej mje
tu ſ pomozu a ſ radu."

Wučžeŕ Ar. Lódny, Rakojdźanſki.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— S Budyſchina. Sa póndźelu 20. małeho rózka popołdnju w 4 hodź. je poſtajena lětuſcha hłowna ſhromadźiſna provinzialneho towaŕſtwa ſa ſnutskowne mißionſtwo, kotraž, kaž kóżde lěto, krótke powjeſcże wo ſkutkowanju ſpomnjeneho towaŕſtwa w minjenym lěcże a lětne ſliczbowanje podawa. Też je ſ njej kóżdy króćź pſchednoſchk wo woßebje ważnej naležnoſczi w Božim kraleſtwje ſjednoczeny. Lětża je tutón pſchednoſchk pſchedewſchěm ſajimawy pſches tu wěź, kotruž wón naſtupa, ale też pſches parſchonu, kiž pſchednoſchuje. **Wo pucżowanju naſcheho khěžora do Jeruſalema** ßmy wſchitzy cžitali, ale hiſchćże ženje wo nim powjedacź njeßmy ßłyſcheli wot tajkeho, kotryž je ßo pſchi nim wobdźělił. Hdyž ßo nam to pſchichodnu póndźelu doſtanje, dha je to wěſcże nam ważne a chzemy rad pſchipoßłuchacź. K temu pſchińdże, ſo je, tajke wopiſanje khěžoroweho pucżowanja podacź, ßo naproßycź dał prěni ſaſtupjeŕ naſcheje krajneje evangelſkeje zyrkwje, knjes präſident krajneho konſiſtorſtwa ſ Zahn ſ Draždźan, kotryž je jako khěžorowy hóſćź tamne pucżowanje do khwalobneho kraja ßobu cžinił. — Pſchiſtup k tutej ſhromadźiſnje pſchichodnu póndźelu popołd. 1/4 5 hodź. w hoſćżenzu „běłeho konja" w Budyſchinje je wotewrjeny kóżdemu ſchleſćźijanej, ſa wěź Božeho kraleſtwa w ſnutskownym miſſionſtwje ſahorjenemu. Knježa duchowni ßu w ßwojich ſhromadźiſnach woßebite pſcheproſchenje doſtali, teho runja kk. wučžerjo pſches ßwojich kk. duchownych. Poßledniſchim ßmě ßo tudy pſchiſpomnicź, ſo je k. ſchuliſki radźicźel po wopraſchowanju pokłu dowolnoſćź k temu dał, hodźiny wučženja ſa póndźelu popołdnju pſchepołożicź abo jim ſ dźěła wupadnycź dacź, hdyž je pſches to k. wučžerjej móżno, tute roswučżaze powjeſcże ſ khwalobneho kraja ßobu ßłyſchećź. Bóh daj, ſo by ßo wſchitko derje radźiło!

— W tym lěcże ſměja ßo ſaßo nowowólby do ſakſkeho ßejma w Kamjenſko-Rakecžanſkim wokrjeßu, kotryž je hačź dotal pſches naſcheho ßwěrneho ßerbſkeho ſapóßłanza knjeſa Koklu Khróſcźiczańſkeho ſaſtupjeny był. Woprawdźiteho Sserba, kiž wě, ſchto chze a njekhabłazy ſa naſche naležnoſcże wuſtupuje, trjebamy w ßejmje — a lěpſcheho doſtacź njemóżemy, hačź naſcheho Koklu. Duž nětko hižo lubych Sserbow proßymy, ſo njebychu ßo dali ſawjeſcź a na njepſcheczelſke lěhwo dowjeſcź. Unitis viribus — rěka ſtare łacżauſke pſchiſłowo a tole jow ſa naß płacźi — my Sserbja móżemy jenoż dobycź ſe ſjednoczenymi mozami. Duž żane roſprószchenje! My tole ßłowczko nětko hižo wuprajimy, ſo njeby ßo nichtó ſatraſchicź dał — ale kóżdy Sserb ſa naſcheho ſmużiteho Sserba Koklu wuſtupował.

— Měſtno zyrkwinſkeho wučżerja w Budyſchinku je ßo wuprózdniło. Měſtno ma dźiwajo na maku woßadu dobre dokhody. Samolwjenje na to měſtno knjes ſchulſki radźicźel Schütze w Budyſchinje we bliżſchim cžaßu pſchijimuje.

— W bliżſchich dnjach ßerbſke lecżaze kopjeno wuńdże, kotrež w mjenje ſnutskowneho miſſionſtwa lubych Sserbow napomina w ßmilnej luboſczi bohaty dar ke kollekcże ſa ſnutskowne miſſionſtwo pokutny dźeń woprowajomny. Lońſcha kollekta je 22000 hriwnow wunjeßła — bohaty wopor na woltaŕ kſcheſcźijanſkeje ßmilnoſcże ſa ſhubjenych a ſabkudźenych kſcheſcźijanſkich bratrow a ßotrow. Haj ßmilmy ßo na tych, kotſiž chzedźa ſawutlicź — to je Bohu ſpodobny wopor.

Dożłowo
k sczenju wo samariskej żonje.

Na sańdżenymaj njedżelomaj je żo nam wo tamnej samariskej żonje prědowało, s kotrejž je żo nasch Knjes pschi Jakubowej studni rosrěczował. Kraßne wuczby je jej dawał. Ta prěnja běsche ta wo żiwej wodże, kotraž je Jesußowe żiwjenje dawaze żłowo. Wón je żórło tajkeje kraßneje wody, wón je studżeń żiwjenja. Potom je tamnej żónży wukładł, kotre je to prawe waschnje modlenja. Kajke hłuboke żłowo to je: „Czi, kotsiž żo k Bohu modla, dyrbja żo w duchu a prawdże k njemu modlicz.“ Kak wjele możemy s njeho sa nasche Boże żłużby nawuknycz! Kak ma nasche spěwanje, modlenje, poßłuchanje na Boże żłowo wjele bóle se żwjatym Duchom napjelnjene bycz a pschezo bóle wot swonkowneho, pschiwuczeneho waschnja żo wuczisczicz!

Luby pschecželo, to żu kraßne wuczby. To je krótke wopschijecże zykłeho evangelskeho prědowanja. Hischcże jene praschenje k temu. Ssy tež wopomnił, komu je Jesuß tole prědowanje dżeržał. Koho je sa hódneho měł, so by jeho tak roswuczował. Jena żónska běsche jeho wuczomniza. Židowszy wuczerjo, rabbinarjo, sa njedostojne dżeržachu, żo se żónskej takle rosrěczowacz a ju wuczicz. To běsche nahlad zykłeho tamneho czaża. Wot Jesußowych wuczomnikow teho dla sczenik Jan praji: „Woni dźiwachu żo, so wón s tej żonu rěczesche.“ Tón Knjes żo na to njewjasasche.

Samariska żónska to běsche. Židża nimaju, kaž nam żwjaty sczenik powjeda, żaneho towarstwa se Samariskimi. Mjes woběmaj wěsta njepschecželska napjatoscz wobstejesche. Tež to temu Knjesej njesadżěwasche. Wón nad tejle napjatosczu stejesche. Njeje wón tež nam żmilneho Samariskeho sa kraßne znamjo postajił, po kotrymž mamy czinicz? Tamna żónska pschi Jakubowej studni běsche pjecża lohke żiwjenje wjedła a dobreje khwalby mjes ludżimi njemějesche. Tón Knjes běsche ju s profetiskim wóczkom pschewidżał. Wón rjeknje: „Pjecz mużow ży měła, a kotrehoż nětk masch, njeje twój muż.“ Tola tež tajku hrěschnizu wón njesastorczi. Wjele bóle chze ju k roskaczu dla jejnych hrěchow pohnucz. Ani to, so běsche żónska, ani to, so běsche samariska żona, ani to, so běsche hacž dotal lohkosmyßlena żiwa była, jeho njewodżerži, s njej żłowo żwjateje luboscże k sbożu jeje dusche rěczecz. Njedyrbjeli my swólniwi bycz s kóżdym człowjekom, kajkiżkuli tež je, żłowo w luboszczi k jeho wěczнemu sbożu rěczecz? Wukń, mój pschecželo, wot tehole wulkeho wuczerja, a njehladaj na to, kajkeho powołanja twój bliżschi je, hacž knjes abo czeladnik, tež niz na to, kak k tebi steji, hacž je czi pschikhileny abo niz, tež niz na to, hacž je we wutrobje skażeny. Potom budżesch tež dżak wot nich sbonicz, kaž nasch Knjes wot tamneje samariskeje żony a wot wobydlerjow jejneho města.

K pschecželniwemu rospominanju.

Schtóż njecha dżěłacz, njeżmje tež jěscz“, praji stare żłowo Boże 2. Theż. 3, 10—12, na kotrehoż wěrnoszczi nichtó njedwěluje. Wěżo płaczi runje tak derje sa duschu, kaž żo s wjetscha jenoż na czěło nałożuje. A tola leži w tym pschiczina, so jich telko kschescżijanow hłoda trada a sawutli a tak mało abo niczo njenasхoni wo bohatstwje dżěczi Božich Ps. 36, 8—10: Dokelž dżěłacz nochzedża w kraleństwje Božim a sa nje. S tym hischcże doscz njeje, so kschescżijenjo sa lěto junkrócz abo dwójzy k spowjedżi dżeja a wot tych 168 hodżinow tydżenja jenu żwojemu knjesej wopruja a ke mschi dżeja. Tón Knjes njeżada żebi jenoż wot żwojich dżěczi dżěło, ale wón dawa jim tež bóle najdróżsche hnadne kubło duchowneho dżěła k wustrowjenju a poßylnjenju jich snntskowneho żiwjenja: schtóż je potajkim sazpiwa, dżěło modlitwy, dżěło woprowanja a żłużenja, horze bědżeńske dżěło, tón żo njech njedżiwa, hdyž dyrbi pschi wschej swonkownej prawdoszczi a zyrkwinskim żiwjenju hłoda tradacz haj, hłoda wumrjecz. Stare żłowo rěka: „Najprjedy jěscz, potom dżěłacz!“ Wobhladajcże żebi jenoż kschescżijanow nascheho czaża, ja żebi njemyßlu na tych najhubjeńschich, kiž wjazy pucża do Božeho doma njesnaja, wobhladajcże żebi kemschazych ludżi w městach a na kraju, kotsiž maja hischcże tu potrjebnoscz s najmjeńscha lubu njedżelu żo wot prócha wschědnych dnjow wuczischczicz. Myßlicże żebi wy, so móża tucżi khudżi kschescżijenjo, kotsiž njedżelu kusk duchowneje żwacziny sa żwoju duschu wużija a jej potom schěscz dnjow hłodu tradacz dadża, w tydżenju něschto dokonjecz? S jědżu je runje tak na poli duchowneho kaž w czělnym żiwjenju! Schtóż ma na 168 hodżinu s jenym najědżenjom doscz, tón njech něschto dokonja w hłodu tradanju, ale w dżěłanju wón wěscże niczo njedokonja. Schtoż pak je wschědny dobry khleb sa czěło, to je Boże żłowo sa duschu, kaž Jesus żam praji Matth. 4, 4: „Człowjek je żiwy wot kóżdeho żłowa, kotrež psches Boži ert pschiúdże? (To njerěka żnano: kotrež je psched 1800 lětami pschischło.) To naschi wótzojo lěpje rosemichu, runjež woni w tyżazorych wězach sady s dżěłanoscże nascheho czaża wróczo stejachu. Pschi farskim twarje w Saksdorfje namakachu psched krótkim někotre sajimawe khachlizy. Na jenej żo pschipowjedanje naroda Jesußoweho psches jandżela Gabriela wobrasuje. Jaßnje żu te żłowa czitacz: „Budż postrowjena ty sbóżna!“ Druha khachliza pokasuje Knjesowe spytowanje. Tele nimale 300 lět stare pomniki żu wopokasmo sa pobożnoscz naschich prjedownikow, kotsiž żwoju duschu żiwjachu na Božim żłowje a do jeho żwětka żwoje wschědne żiwjenje stajichu. Woni tež něschto samochu, możachu żwědczicz, sa wěrnoscz wojowacz, haj, wopor żwojeho żiwjenja pschinjescz a dyrbjachu Boże żłowo dróżscho kupicz hacž my! Boże żłowo je dżenża tak tunje. Wone njepobrachuje w żanym kschescżijanskim domje. Ale wonc je na wjele městnach żwoju żwědczazu móż shubiło, dokelž żo njeczita abo dokelž żo prawje njeczita. Psched krótkim mi żona praji, so je nětko zyke lěto w bibliji czitała, ale so pokład hischcże namakała njeje, wo kotrymž żym ja k njej rěczał. Na to możach jej jenoż wotmolwicz, so to pokład wina bycz njemóże, ale jejne wocži a jejne wopaczne pytanje.

Pokład leži nutskach, w żłowje pytajmy, sa kóżdeho, kiž sprawnje sa nim pyta, kaž pak tež żu czi liczicz, kaž wěscże Jesus praji: „Wobhońcże żo w piżmje!“ Ach duż wobhońmy żo wschitzy! Pomhaj Bóh chze nam pucz pokasacz: Hlajcże, prědku na prěnej stronje macże to najlěpsche, schtoż móże pschecžel druhemu poskiczicz: Boże żłowo sa tón tydżeń. W żwojim żłowje Bóh k nam rěczi. Kak pak nawuknjemy my k njemu a s nim rěczecz, hdyž my Boże żłowo njeżłyschimy abo prawje njeżłyschimy? Njesaponnite wostanu mi prawidła lubeho, droheho pschecželа, kiž bu mi sa moje czitanje w bibliji s wulkim żohnowanjom.

1. Studuj Boże żłowo! Studowanje żada wěrnoscz a wopominanje, żwědomliwu a njedżělenu kedżbliwoscz a wutrajnu pilnoscz.

2. Czitaj s uutrnoszczu a s modlenjom: woboje saruna najlěpsche wukładowanje biblije.

3. Czitaj wschědnje a wopominaj czitanje we wutrobje.

4. Czitaj poniżnje a njesapomń, hdże ty ży (w żwjatym kraju) a schtó tón je, kiž k tebi rěczi.

5. Njesabudż pschi kóżdej schtuczży te czitane na tebje nałożicz a żo praschecz:

Schto chze Bóh s tym żłowom prajicz?
Mam ja to hižo, schtoż jow steji?
Je to, schtoż ja czitam s mojim snutskownym psches jene?
Czeho dla praji mi to Bóh?

Tak budże tebi Boże żłowo, schtoż je druhim było, żwětke żórło żiwjenja. Sskawny lěkaŕ dr. Heim napiża do żwojeho dżenika: „O, Bożo, kak żo ja tebi dżakuju, so żym w czażu narodżeny, hdżež możu nowy testament czitacz.“ Kak dyrbje-li żo my dżakowacz, so mamy dwaj testamentaj nascheho Wótza stary a nowy.

Něschto k rospominanju.

Sswědomnje bjes wjedżenja je lěpsche hacž wjedżenje bjes żwědomnja.

* * *

Młody pschecžinjak, stary proscheŕ.

* * *

Bóh chze żo staracz, ale my dyrbimy dżěłacz.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske żyroty:

W Michalskej woßadże psches knjesa diakona Sarjeńka darichu:

L. w Jenkezach	2 hr.
Wudowa K. w Budyschinje	3 =
S Budestez	3 =
Hromadże:	8 hr.

W mjenje wbohich żyrotow praji wutrobny dżak

Gólcz, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku. Czischcz a nakład Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čzišło 9.
26. februara.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Reminiscere.

Pj. 40, 18.

„Ja sym khudy a hubjene, tón Knjes pak so stara sa mnje; ty sy mój pomoznik a mój wumóżnik; mój Bożo njekomdź so.“

Stajna skórżba wo khudobu a hubjenoscz czehnje psches nasche dny. Sawěscze je woboje jara wjele w dźensnischim swěcze namakacz. A khudoby a hubjenoscze budże tam hischcze pschezo wjazy, hdźež wot wěry wotpadnjeni sa tym steja, so bychu wschědnje so derje měli w krasnym wjeselu. Ssu hontwu sa sbožom wotmolowali. Je běžaza kula, na kotrejž pschibohowka sboża sedźi. A tón, kiž sa njej honi na dźiwym konju w slepej horzej žadoscźi, njepytnje, so jeho krobły pucz psches czeńku rjadu wjedże, pod kotrejž so hłubina wotewrja. Wón tež nima žaneje khwile, hischcze ras sa tym hladacz. Hewak by widźecz dyrbjał, kak smjercz jemu na pjatomaj sedźi a ruku sa nim wupschestrje, bjes tym, so sboże jemu wucźeknje. Psched nimi sboże, sa nimi smjercz, pod nimi hłubina. Haj czi, s kotrymiž tak steji, dyrbja se stysknjwej wutrobu sdychowacz: Ja sym khudy a hubjeny. Wěczna hłubina a wěczna smjercz je jich dźěl, hdyž so njewobrocza k temu, kiž jim druhe bohatstwo poskicza, hacž s próchojteje semje wuryja.

Bohatstwo bjes Boha je brěmjo a staroscz a jěd sa dusche. A khudoba a hubjenoscz bjes Boha, haj, kotrehož to potrjechi, teho pucz, wysche kotrehož schěra kurjawa leži, wjedże psches njeskónczne polo polne czernjow a wóstow, sa nim smjercz, na kónzu pucza hłubina. Pobožny Matěj Klaudius je ras prajił: Ssu mysle a saczucza, kotrez na tnczjnej roli njerostu. Derje temu, kotrehož khudoba a nusa, hubjenoscz a kschiž czerja do wobstajneje modlitwy a k sbóżnikej, tak so wón napossledku žiweje wěry a krasnu móz a słódki trosch na samsnej wutrobje shoni. Hdyž wón móże prajicz: Tón Knjes so sa mnje stara; ty sy mój pomoznik a mój wumóżnik, potom je jeho hubjenstwo wotsběhnjene; potom je wón snutskownje bohaty; potom shoni tež wón pomoz swojeho Boha.

Jenož tón je khudy, kiž w dołach khodźi, hdźež jeho tón njewjedże, kiž je prajił: Ja sym tón pucz a ta wěrnoscz a te žiwjenje: nichtó ujepschińdże k Wótcej, khiba psches mje. Ach kak wjele je tajkich khudych. A bohaty je jenož tón, kiž móże prajicz: Ty Knježe, nasch sbóżniko, sy mój pomoznik a wumóżnik s hrěcha a se smjercze. Ach, kak mało je tajkich bohatych! Hdyž někajki czas w zyrkwinym lěcze, dha pohnuje swjaty póstny czas, tón pucz, kiž horje na Golgatha wjedże, tež lohkomysłneho człowjeka k temu, so wón sebi praschenje pschedpołoži a wotmolwjenje na njo dawa: Ssym ja bohaty abo khudy? Mam ja sbóżnika a wumóżnika? Abo sym ja hischcze w smjercźi a w hrěchu žiwy? Hamjeń.

Jesus Khrystus psched sudom.

Do czerpjenja nascheho sbóżnika Jesusa Khrystusa móżesch so s dwojeho stejnischcza ponuricz: jenemu móżesch narjez stejnischczo wěcznoscze, kaž běsche wot wscheho spočatka sem wot Boha Wótza postajene sa pschiczinu a sałožk nascheho sboża,

naſcheje ſbóžnoſcże; druhe pak je ſtejniſchczo ſtawiſnow abo cžaßneho podawka. Pſchi tym maſch ßo praſchecž, kak ßu židža k tutemu hidženju ſprawneho a ſkónczńje k ſaßudženju do ßmjercże dóſchli. Sa zyrkwinſke prědowanje ma prěnje ſtejniſchczo ßwoju woßebitu ważnoſcž; ſchtož chzemy w pſchichodnych kopjenach naſcheho „Pomhaj Bóh“ podacž, pſchikhila ßo druhemu ſtejniſchczu. Jenotliwe podawki tuteje wulkowažneje ſtawiſny ßu naſchim cžitarjam hižo dawno ſnate. Tola je dwoje, jenotliwe podawki ſnacž a jich ſnutskowny ſwiß a ſapléczenje pſchewidžecž.

Hdyž běſche ßo židam poradžiło, Jeſuſa ſajecž, mějachu jeho njepſchecželjo dwoji nadawk. S prěnja dyrbjeſche najwyſchſchi ßud w Iſraelu ßamón, wyßoka rada, jeho ſaßudženje k ßmjercži wupraji, potom pak mějeſche ßo wot romſkeho bohota ſaßudženje do ßmjercże dozpicž. Płacžaze běſche jenož poßledńje wußudženje.

Luby kſchesczijanſki bratſje, móżeſch ßo praſchecž, cžeho dla běſche Jeſuſowe ſaßudženje do ßmjercże w Iſraelſkej radże ſ zyka trěbne, hdyž běſche tola jenož bohotowe wußudženje płacžaze. Njeby to najruńſchi a teho dla najkrótſchi pucž był, hdyž bychu někotſi ſ jeho njepſchecželow hnydom k bohotej dóſchli a bychu Jeſuſa tam něcžeho dla wobſkoržili, ſo móżachu ßo nadžecž, ſo ßo tajkeje ſkórżby dla ſaßudženje k ßmjercži wupraji? To njeby ßo po mudroſcži a židowſkej leßnoſcži ſložowało. Woni chzychu cžłowjeka do ßmjercże podacž, wo kotrymž běchu ſta pſcheßwědčeni, ſo je wón židowſki kral, pſches profetow hižo pſched lětſtotetkami pſchipowjedany; kotrehož dla ßo tyßazy w ßwojej wutrobje praſchachu, hacž wón njeje tutón kral; džeßacž tyßaz pak mějachu jeho ſa ßławneho dźiwycžinjerja, ſa wulkeho profetu, ſa ßwjateho cžłowjeka. Dokelž temu takle běſche, njemóżeſche ßo bohot Pilatuß pſches privatneho cžłowjeka pſchecžiwo Jeſußej naſchcžuwacž a ßo jemu tak Jeſußowe ſaßudženje do ßmjercże wunuſowacž, to by ßwědomje wſchitkich pobożnych w Iſraelu roshoriło, a hordoſcž židowſkeho naroda by ßo pola nich dale a wjazy pſchecžiwo temu ſpjecžowało. Hinak pak mějeſche ßo potom, hdyž běſche ßo pſched bohotowym ſaßudženjom ſaßudženje pſches Iſraelſku radu ſtało. W tutym padże móżachu hordoſcž Iſraelſkeho naroda pomajkacž ſ tym, ſo prajachu, romſki bohot mějeſche jenož wukonjecž, ſchtož běſche židowſka wyſchnoſcž ſa prawe a ſdobne ſpóſnała, ſo je romſki móznar jenož grat w rukach židowſkeho knježſtwa. Schto pak ſ tymi, kotſiž mějachu Jeſuſa ſa ßlubjeneho a pſchipowjedaneho krala? Tu móżachu ßo nadžecž, ſo njeſměja tajkeho cžłowjeka dołho ſa Bożeho žałbowaneho, kotryž je ßo pſches wußudženje najwyſchſcheho knježſtwa mjes Bożim ludom ſa ßmjercże hódny ſpóſnał a kotryž je ßo poſdžiſcho też wotprawił. Runje tehole podeńdženja dla mějeſche wyßoka rada ſa to, ſo dyrbi ~~twarja~~ do njeho, jako do Bożeho žałbowaneho, wotmjelknycž, a to cžim bóle, cžim bóle ßo wyßoka rada prózowaſche, ſo ßo po wſchěm khróble ſložowaſche, ſchtož běſche po ſakonju poſtajene.

1. Wußudženje pſched Iſraelſkej wyſchnoſczu dželi ßo do tſi džěle. Najprjedy dowjedžichu Jeſuſa k wyſchſchemu měſchnikej Hanaßej. (Cžitaj ſcženje ßwj. Jana 18, 12—25.) Tutón běſche ßo hižo pſched nčhdże ſchěßnacże lětami pſches Pilatußoweho prjedownika wot wyſchſcheho měſchniſtwa wotßadžił, ale tola běſche wón ſa Jeſußowy cžaß hiſchcże nahladny a cžeſcženy cžłowjek, pódla teho Kaiphaßowy pſchichodny nan, kotryž běſche hižo nčhdże tſinacże lět ſ wyſchſchim měſchnikom. Běſche to traſch wopokas pſchiſtojnoſcże ſe ſtrony Hanaßoweho pſchichodneho ßyna, ſo Jeſuſa najprjedy k Hanaßej dowjedžechu. Móżno też, ſo ßo Kaiphaß ſ dobom nadžeſche, ſo budże pſchichodny nan mudry a pſcheklepany doſcž, ſo Jeſuß k nčcžemu ſteji, a ſo mohł jeho Kaiphaß poſdžiſcho teho dla wobſkoržicž a ſaßudžicž. A ſawěſcże, Hanaß wuwopraſchowaſche ßo jeho wo jeho wucžomnikach a wo jeho wucžbje. Tola dozpił njeje ſ tym niczo. Wo ßwojich wucžomnikach Jeſuß ani njewotmolwi, wo ßwojej wucžbje pak, ſo je ſtajnje ſjawnje wucžił. Tak dowjedu Jeſuſa wot Hanaßa k Kaiphaßej. W Kaiphaßowym domje podawa ßo druhi džěl. (Scženi ßwj. Jana 18, 24 a Mat. 26, 27 a ßlědoważe.)

(Pokracžowanje.)

Najecži.

Wobraſki po ſtarych Póſnańſkich ſapiſkach.

(Pokracžowanje.)

3.

Sswjatocžnje a měrnje ſhladowaſche njedželſke ranje fararjez knjeſej do jſtwy. Selene lipy ſcželechu ßwój ſcžin na domjazy próh, ſ pěſkom poßypany, a pſches wotewrjene wokna na kryte blido. Se ſahrody pſchińdžechu luboſne nalětne wonjenja do jſtwy.

W fararjez domje běſche dženßa wſchěm derje. Fararjez knjes njemějeſche prědowacž, a ſ wěſtej njeſcžerpliwoſczu wocžakowachu runje dženßniſchu njedželu.

„Schto je tola tebi?“ wopraſcha ßo fararjez nan ßwoju dżowcžiczku. „Sdaſch ßo mi někajka dźiwna.“

„Niz wěrno“, ſawoła holcžka, pſches nanowe praſchenje wſcha roſpjerſchena, „niz wěrno, jeli też mór pſchińdże, my woſtanjemy tu?“ To prajiwſchi, wobjimaſche wona ßwojeho nana.

„Ale dżowcžicžka, ſchtó to tola praji, ſo mór pſchińdże? Daloko wot naß wón hiſchcże je, daloko wot Póſnanja. Bóh móże jemu dalſchi pucž ſakaſacž, Bóh móże jemu też pucž nimo naß pokaſacž.“

„Mi pak je ßo dženßa w nozy dżało, ſo wot ranja ſ brěſowego haja huſty popjeł na naſche měſto pſchilětuje, a hdżež je wón nalětał, tam je wſcho ſahinyło.“

„Nó, njewěſch, ſo ßo w brěſowym haju wotprawjenja wukonjeja a ſo ßo tam kuſtarńcże pala, dha drje móżeſch ßebi ßwój ßón też hiſchcże hinak wukładacž.“

„Hižo je na pucžu! na pucžu hižo je!“ ſawoła nahle dybawy hłóß do durjow. Na dobo pak ſhubi ßo ſaßo hroſne mjeſwocžo Hilżine ſe ſchpitala, jako by ßo ſjebała po tym, ſo běſche ßo pytajo roshladała.

Wobaj běſchtaj ßo naſtróżiłoj.

„Ach, nano, wona měni mór a je chzyła někoho warnowacž.“

„Ně, dżowcžicžka, wona je chzyła ßwoju ßmjercž jako kuſtarnicza do cžaßa woſjewicž. Ale lěpje by było, naſche hnadne knježſtwo njeby tutu żónſku ſaßudżiło. Tajke měnjenja do cžaßa woſtanu ſtajnje njewěſta wěz, a ßudnik ma ßwoje wußudženje na njepowalomne podłożki ſložicž!“

„Lubſchi nanko, też paſtyŕ ma ſtacž na njepowalomnym ſałożku a podłożku! Proſchu, ßlub mi, ſo my woſtanjemy, hdyž hroſna khoroſcž pſchińdże, a ſo měſto njewopuſchczimy jako twoji ſaſtojńſzy prjedownizy pſched dżeßacž lětami, kaž nam ſtare ſapißy wo nimi powjedaja. Schtóż je na njepowalomnu wěru ſałożeny, tón njecžeła!“

„Ja ßo po tym ſłożuju, ſchtož mi moja wyſchnoſcž, moje hnadne knježſtwo, poſtaji, kotraž je mje na tele měſtno powołała a ſ dobom ſa hrodowſkeho kapłana poſtajiła. A ſ tym njech ma tuta wěz ßwojeho kónza! Hižo ſwonja. My dyrbimy ke mſchi.“ —

Zyrkej, po ſnamju kſchiża natwarjena, běſche khopata hacž na poßledńje měſtacžko. Njemjeßlnizy běchu ßo na hornich łubjach ſeßydali. Tam běchu jich měſtna, ſ wobraſami ſe ſtareho ſakonja wupyſchene. Woni njemějachu prawo, ßobu wolicž, tola móżachu patronej ßwoje měnjenja wuprajicž, woßebje hacž je hłóß powołajomneho doßahazy. Tak dołho hacž ßo ſpěwaſche, hladachu pak pſchitomni mjenje do ßwojich ſpěwarſkich, ale bóle do ſejmjanſkeje łubje. Tam ßedżeſche hnadny knjes ſ franzowſkim włoßowzom nad dobrocžiwym, napadnje cžerwjenym mjeſwocžu. Pſched woltarjom ßedżachu duchowni.

Prědowanje ßo ſapocża. Běſche to ſcženje wo dobrym paſtyrju. Sdaſche ßo, ſo ßu wſchitzy ſpokojeni. Tola nutrnoſcž pſchemėni ßo do kruteje kedżbliwoſcże a do roshoritoſcże, jako na dobo pſchi ßłowach: „Najaty pak, a kiž paſtyŕ njeje, a też wowzy jeho njejßu, hdyž widži, ſo wjelk dże, dha wopuſchczi wón wowzy a cžeknje: a wjelk ſpopada a roſproſchi wowzy. Najaty pak cžeknje: pſchetož wón je najaty a njerodži wo wowzy.“ (Scženje ßwj. Jana 10, 12. 13.) Młody rektor nčhdże takle prědowaſche: „A ja bych pſcheproſchenje na tutu klětku ſchpatnje ſarunał, ſe ſkutkom najateho bych ja ßwoje paſtyŕſke ſaſtojńſtwo naſtupił, bych-li ja ſamjelczał, kak je mje ſrudżiło, ſhoniwſchi, ſo maja ßo ſtare żony, pſchiwěrkow dla wobſkoržene, hroſneho krjudowanja, haj, ßamón ßwojeho żiwjenja hladacž, dokelž maja pola waß kóżdu, kotraž kuſłowanje prěje, ſa ſaßaku ſelhańniczu, a duž ju krjuduja; ale też tajku, kotraž ſ bojoſczu pſched krjudowanjom njewěrnoſcże wupraja, njepſchepuſchcża pſched ßmjercżu na ſchcžépowzu, khiba ſo jeje pokutu a kacże ſjawnje do palenja wukhwaluja. Njewucži pak naß ßwjate pißmo, ſo jenož wěra njecžiſtych duchow wuhonja a niz wótry mjecž? A też wucži naß naſche ſcženje jaßnje, ſo je paſtyŕſka pſchißłuſchnoſcž, ſo mamy ſa druhich ßwoje żiwjenje woprowacž, a ſo nimamy prawo, druhim jich żiwjenje rubicž.“

Franzowſki włoßowz njeběſche dale wjazy w knježſkej ľubi widźecź. Kapłanez knjes pohlada poniżnje horje na knježſku ľubju, jako by najpokorniſcho chzył wo wodacźe proßycź, ſo je pſchitomny pſchi tutym nadběhu na najhnadniſche knježſtwo a jeho prawa, a woſjewi ßwoje měnjenje wo tutych ßłowach prědowanja wſchěm ſ tym, ſo trójzy jaßnje ſ hłowu wijeſche. Wón ßo njechaſche womaſacź ſ Thomaſijom, ſ Franku a też niz ſ tutym nowotnikom.

Kónz Bożeje ßłużby pſchińdźe hnadny knjes do komory. Po ſtarym waſchnju chzyſche tu měnjenje wobeju knjeſow duchownéju ſhonicź a ßłyſchecź, ſchto ßo traſch zyrkwinſkim pſchedſtejicźerjam a rjemjeßlnikam ſda wobmyßlenja hódne bycź. Doniż pak móżachu rjemjeßlniczy rjany hłóß wukhwalicź, woſjewi roshorjeny patron, ſo wón tehole muża, kotryż je dźenßa ſ dźěła jara nutrnje a natwarjazy, ſ dźěła pak ſběžk a njeměr ſałożiwſchi, prědował, nihdy na nihdy njemóże na rektoratſtwo powołacź, ſo móże jemu pucźowanje ſarunawſchi jenoż radźicź, ſo by bórſy ßo ſ tuteho pěkneho a měrneho měſta měł. Hiſchcźe dźenßa wjecźor ma ßo pſchedpſcheßłyſchowanje ſtacź, jutſje rano ſahe ſkónczne pſcheßłyſchowanje a krjudowanje a na popołdnje bjeſe wſcheho dźěła ßmjercź pſches woheń, ſo by ßo ſa druhich pſchikład postajił.

Runje chzyſche zyrkwinſki pſchedſtejicźeŕ, podarmo pſches kapłana napominany, ſo by mudriſchi był, jeli by mjelczał, ßwoje měnjenje wyßokorodźenemu, wyßokoſejmjanſkemu patronej wuprajicź, jako do ſhromadźenych klazajo njekaſana a njewitana woßoba ſaſtupi, hnadneho knjeſa a jeho ßußoda ſe ßłowami wot ßo dźěło: „Je hižo na pucźu, na pucźu hižo je!“ — „Schtó dha?“ ſawołachu wſchitzy, naſtróżeni, ſo běſche Hilža ſe ſchpitala ßem pſchiſchła. „Nó, ſchtó hewak, khiba mór!“ wotmolwiwſchi, wotßali ßo woßoba ſaßo ſkradźu. —

Połak běſche wężipny, kak wólba wuńdźe. Duż běſche też ßem pſchiſchoł. Wonka rosrěczowaſche ßo nětko ſ knjeſom kandidatom. Hilža pſchetkóczi ßo mjes woběmaj, prajiwſchi: „Měj dźak! Mje ßy chzył wumóz! Wumóż ßo ßam ſ tuteho měſta! Mór je duzy po pucźu k nam!“ —

W hrodźe wuradźowachu wjecźor ßudniſzy knježa. Pſched nimi ßedźachu pódła Hilže ſe ſchpitala hiſchcźe tſi druhe běbne żónſke, kotreż běchu tak ſtare a ſprózne, ſo woſpjet njeroſumjo łacźanſku rěcź knjeſa pſchedßydy ßuda wußnychu, hacź běſche wobſkorźenje żałoſtne doſcź. Ssudniſzy knježa ßo ſkónczńje roſeńdźechu, dokelż mějachu pſchicźiny ſa ſkórżbu pſcheßłabe. Tola wobhladniwy knjes běſche do pódlanſkeje ſtwy hižo měſcźanſki ßudny wubjerk ſkaſał. Cźile knježa pſchihłoßowachu bórſy jaßnemu pſcheßwědcźenju hnadneho knjeſa. Woßebje wobſkorżaze mějachu ſa Hilżu ſe ſchpitala, ſo běſche wona mór do cźaßa wěſchcźiła, jeli jón njebě ßnano ſ kuſłarſkimi mozami ßem ſwjedła. Schto tutej ſtarej żónſzy pomhaſche, ſo na to ſpominaſche, ſo je rano widźała, kak je zuſy rjemjeßlniſki pódła płota ßo na ſemju ſwjeſł a ſo je wón wſchě ſnamjenja móra na ßebi měł, a ſo je ßebi teho dla traſch Bože dla dźak ſaßłużiła, ſo je wſchitkim ſ prawym cźaßom prajiła, ſo maja ßo tajkeje roſneje khoroſcźe hladacź; a jeli ſo je hwěżka ſ prutom nade wſchěm wina, je dha to potom roſum, ſo chzedźa ju, ſtaru, běbnu żónſku pódła hwěżki ſ prutom hiſchcźe winowacź a ju ſa runjecźo Bożich hwěżkow na njebju měcź. Wſchako je też wona ſtara doſcź a też ſwólniwa, ſ druhimi wobſkorźenymi do prědka, bjeſe wſcheho krjudowanja k wſchemu ſtacź, cźehoż móża tucźi hnadni knježa po jich mudroſcźi a luboſcźi wóßomdźeßatlětne żony winowacź. A tajkich wótrych rěcźow mějeſche tale njepſchepósnajomna kuſłarńcźa hiſchcźe wjazy. — ÷ —

Na druhi dźeń mějeſche ßo żałoſtny khód ſtacź: najprjedy ſchulſzy hólzy ſ powrócźenym kſchižom, potom ſapaleŕ ſe ßwojimi pomoznikami, potom cźeŕwjena karicźka ſe ſchtyrimi żonami. Kóżda běſche tak pſchiwjaſana, ſo mějeſche do druheho kónza ßwěta hladacź hacź jeje ßußodźinka. Wone woſpjetowachu modlitwy, kotreż jim duchowni, pěſchi tute żónſke pſchewodźejo, prajachu. Jenoż Hilža běſche wjeßoła po wuraſu jeje mjeswocża. Tamne tſi pak hladachu proſto na lud, kotryż ſ woknow a na haßach ſtejo na nje hladaſche. Bjes makeho pak běſche ßo wukonjenje krawneho ſkutka ſadźěwało: probſt běſche ßebi ſjeſd kezarſkich kuſłarńcźow nimo katholſkeje zyrkwje ſakaſał. Tola hnadny knjes da jemu ſjewicź, ſo budźe na wſchón pad ſ mozu prawo tuteho pucźa też ſa lutherſkich njekraßnikow a ſłóſtnikow wunuſowacź, a k temu ma też ſa kuſłarńcźe katholſkeho wěrywuſnacźa kóżdy lutherſki ßudny pucź pſches měſto wotewrjeny bycź, ſchtoż ßo ſ tutym ßwjatocźnje pſchilubi. Tak ßo probſt ßwojeho ſnapſchecźiwjenja wſda.

Skónczńje powjedaju naſche ſapißy hiſchcźe wo Hilżinym ſnapſchecźiwjenju. Duchowni běchu ſa khěrluſch, kiž mějeſche ßo ſpěwacź, poſtajili: „Bożo, Wótcże, budź pola naß“.

Hilža pak żadaſche ßebi khěrluſch: „Wſchitzy ludźo wotßal cźahnu.“ — „To ßo wona na někoho měri“, měnjeſche kapłanez knjes, „a ſaßakła njekraßnicźa chze ßo ſ tym hórkoſcźi ßmjercźe ſminycź!“ Fararjez knjes běſche ßo zyle ſmjehcźił, a to ßo hnadnemu knjeſej mało ſpodobaſche. Bjes makeho, a fararjez knjes by do Hilżineho pſchecźa ſwolił. —

Brěſy běchu ßo ßwoju nalětnu pychu woblekłe. Młode liſcźe běſche kaž jaßne ſłoto, kotreż jenoż brěſy w meji debi. Liſcźe njeſnajeſche, k cźemu je ßucha brěſowa walcźiſna wokoło cźorneho kolika nakładźena; wone khileſche ßo k womkłodźenej ſejmi a poſběhowaſche ßo k módremu njebju. Pſched pſchikhadźazym ludom a pſched cźłowſkim ſpěwanjom wotlecźichu naſtróżane ptacźki.

Ssmjertny khěrluſch běſche wotmjelknył. Lud poßłuchaſche němy. Wußudźenje ßo cźitaſche.

Smińmy ßo żałoßnemu wobraſej!

Dołho njetrajeſche — wětſik ſaduwaſche wot ranja a njeßeſche ſa ludom popjeł ſ brěſoweho haja do měſta.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— W Budyſchinje wotdźerża ßo ſańdźenu pónděelu w hoſcźenzu k běłemu konjej hłowna ſhromadźiſna provinzialneho towaŕſtwa ſa ſnutskowne mißionſtwo. S bliſka a ſ daloka běſche wjele hoſcźi, też wjele wyßokich hoſcźi ßo ſeſchło. Też wjele ßerbſkich duchownych a wucźerjow běſche pſchitomnych. Knjes faraŕ Jakub ſ Njeßwacźidła na jara ſajmawe waſchnje wo ſkutkowanju towaŕſtwa w ſańdźenym lěcźe rosprawjeſche. Nimo druheho woßebje na Bethlehemſki wuſtaw we Wjaſońzy ſa ßłabuſchke dźěcźi ſpominaſche a na Marcźiny wuſtaw w Budyſchinje — naſchu Bethaniju — w kotrymż ßu hižo někotre ſta młodych holzow ſpěwacź a dźěłacź nawukłe. S wulkim ſajimanjom wſchitzy pſchitomni na rosprawu poßłuchachu też na pſchednoſchk, kotryż nětk ſcźěhowaſche. Präſident evangelſko-lutherſkeho krajneho konſiſtorſtwa, knjes ſ Zahn ſ Draždźan, pſchednoſchowaſche wo ßwojim pucźowanju do rańſcheho kraja, kotreż běſche w towaŕſtwje wjele knjeſow a knjenjow, woßebje ſaſtupjerjow evangelſkich krajnych zyrkwjow, pſchi ſkładnoſcźi khěžoroweho pucźowanja do rańſchaho kraja cźinił. Kajka radoſcź to je, pucźowarja wo tamnych krajinach powjedacź ßłyſchecź, kiž je kóżdy evangelſki kſcheſcźijan wot młodoſcźe ſesnał. Wyßokodoſtojny powjedaŕ poßłucharjow w duchu do Egiptowſkeje ſe ßwojim Nilom a ſe ßwojim ſa lětſtyßazy hiſchcźe njepſcheměnjenym wobydleŕſtwom wjedźeſche, dale do ßlubjeneho kraja ſe ßwojimi nam ßwjecźenymi měſtnami. Też to w póſtnym cźaßu nam ſaßo pſched wocźi ſtajeny Jeruſalem ſ wolijowej horu, Gethſemane, Golgata, templowej horu atd. bu nam jaßnje wopiſane. Żiwy wobraz pucźowanja w tamnych ſtronach ßo nam poſkicźi, też wobraz njedoſpołnoſcźow, kotreż ßu woßebje: Horzota, proſcheŕſki harowaty lud, maſanoſcź we wſchěch kutach. Kraßny, żiwy pſchednoſchk ßwoju wyßokoſcź dozpi we wopiſanju poßwjecźenja ſbóżnikoweje zyrkwje w Jeruſalemje. Kóżdy pſchitomny běſche hłuboko hnuty, jako powjedacź ßłyſchešche wo tamnej ßwjecźenej hodźinje, jako żyła woßada tam ſpěwaſche: „Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam“, a naſch lubowany němſki khěžor ſ woltarja kraßne evangelſke ßwědcźenje wotpołoži.

Bóh tón Knjes wuliwaj ſe ßwojeho hornjeho Jeruſalema bohacźe luboſcź ſa ſkutk ſnutskowneho mißionſtwa do naſchich wutrobow.

— Redaktor naſcheho łopjena je pſched krótkim ſaßo powjeſcź wo armeniſkich ßyrotach doſtał, kotreż ßo pſches dobrowólne dary naſchich Serbow w ßyrotownjach wotcźahnu. „Wo hólzach,“ — ßo nam piſche, — „njedoſtachmy Bohu żel hiſchcźe żanych powjeſcźow. Wjele dźaka prajimy ſa wſchitku pſchecźelnu pomoz.“ Wo holcźkomaj doſtanjemy nadrobnu powjeſcź. Kóżda ßyrota piſche woßebity liſcźik. Prěni ma ßo tak: „Droſy dobrocźelju! Najprjedy praſcham ßo Waß, kak ßo Wam wjedźe, a hdyż ßo Wy mje praſchecźe, ßym ja Bohu dźakowna, ſo móżu prajicź, ſo je moja khoroſcź nětko nimo. Ja ßo Wam dźakuju, ſo Wy ſa mnje płacźicźe a ſo móżu w ßyrotowni bycź a ſo ſcźe mje wußwobodźili wot wjele ſtaroſcźow. Boża hnada a luboſcź budźtaj pſchezo ſ Wami a ja chzu pſchezo ſa Waß proßycź, proſchcźe Wy też ſa mnje, to proſchu. Ja ßym dźakowna ſa wſchitko, ſchtoż wſchitzy jow ſa mnje cźinja a ſa to, ſchtoż mje wucźa. Waſcha dźowka.“ K temu liſtej

dostachmy tónle dopiß: „Osanna je poßłuschna, pomha rad w domje, lubuje ſ zyła jara dźěło, móże něschto schicź. Wona w domje wucźbu dostawa, dokelž na ſrudnu khoroſcź cźerpi. Wona je nětko ſtrowa, njemóże pak ßo hiſchcźe do ſchule ßłacź, dokelž dyrbi ßo wobkedźbowacź, hacž ßo khoroſcź bórſy njewróćźi. Wona cźita rad nowy teſtament, 2. turkowſku cźitanku a móże tež pißacź. Wona rad w bibliji cźita a ſ biblije wuknje.“ Druhi liſt ma ßo tak: „Moji droſy dobrocźeljo! Ja Wam liſt ſcźelu. Ja bych Waß rad wohladacź chźyła a proſchu Waß, mi wobras póßłacź. Ja chzu poßłuſchna bycź, ſo Waſche pjenjeſy na mni ſhubjene njebyłe. Ja ſpytam moje ſchulſke dźěła derje dokonjecź, mojich pſchedſtajenych poßłuchacź a w luboſcźi ſ mojimi bratrami a ßotrami wobkhadźecź. Ja bych rad liſt a wobras wot Waß měła. Waſcha dźowka.“ K temu ſcźěhowazy dopiß: „Sarwot je ſwólniwa w domje pomhacź, ale cźežko wuknje. Wona ßlubi ſe ßylſami, ßo polěpſchowacź a ßo prózowacź. Wona je poßłuſchna, cźita rad w bibliji. 5. rjadownja, 3. wotrjad.“ Naſchi Sſerbja, kotſiž ßu dobrowólne dary woprowali, ßo wěſcźe ſwjeßela, hdyž tutej liſtaj wboheju ßyrotkow cźitaja.

— W bližſchim cźaßu ßo wobhladowanje wſcheho ſarěſaneho ſkotu ſawjedźe, hacž je ſarěſane ſkocźo na žanu cźłowſkej ſtrowoſcźi ſchkódnu khoroſcź cźerpiło. Duž maja ßo cźi, kotſiž ßu hacž dotal ßwinje na trichiny wobhladowali, ſ nowa tež na wobhladowanje wſcheho rěſneho ſkotu roswucźicź dacź. Wěßo wſchak ßu ſ tym ſakonjom nowe wudawki ſa naſchich ratarjow ſwjaſane, ale wěſcźe ma ſakoń ſ dźiwanjom na ſtrowoſcź ßwoju wulku dobrotu. Pſchetož to ßo tola prěcź njeda, ſo ßo woßebje ſ wukraja wjele khoreho ſkotu pſchiwjeſe. A naſchi ratarjo dźě maja nětko hižo dobru ſkładnoſcź, ßwój ſkót pſchecźiwo ſchkodźe ſawěſcźicź dacź a najſkerje ßo tež tole ſawěſcźenje pſches ſakoń krucźe ſawjedźe. Hdyž wſchak je to wobcźeženje małeho ratarja, kotryž ma porědko khore ſkocźo, dyrbi ßo tola tajkemu ſawěſcźenju powſchitkowneje dobroty dla pſchihłoßowacź.

— Pſchi hoſcźinje Braniborſkeho provinzialneho ßejma na ßławu wot wyſchſcheho preſidenta Dr. Aſchenbacha jemu wunjeßenu, je khěžor jara khutnu rěcź dźeržał a mjes druhim ſcźěhowaze prajił: „To dźě je kraßne ſpocźinanje ſa wſchitke ludy měr ſawjeſcź chźycź, ale ſmylka ßo pſchi wſchitkich wobliczenjach cźini. Kaž dołho w cźłowjeku njewumoženy hrěch knježi, tak dołho budźe wójna a hidźenje, ſawiſcź a roskora a tak dołho budźe cźłowjek ſpytacź pſches druheho bycź. Schtož pak mjes cźłowjekami, to je tež mjes ludami ſakoń. Duž chzemy ſa tym ſtacź, ſo my twjerdźe hromadźe dźeržimy.“ To ßu wěſcźe rjane wopomnjecźa hódne ßłowa naſcheho lubowaneho khěžora.

— Sańdźeny tydźeń je franzowſki preſidenta Felix Faure nahle wumrjeł. Boža ruczka je jeho ſajała. Najprjedy nowiny na tym dwělowachu, hacž je to wěrno, a tu myßl wuprajachu, ſo ßu jeho njepſchecźeljo jeho wotſtronili. A tajke něſchto je w Franzowſkej łóhko wěricź; pſchetož podobne wězy ßu ßo tam hižo huſcźiſcho měkle, ſo ßu ßławni mužojo pſches mordarſtwo nahle wumrjeli. Tola pak ßo ſda, ſo to wo ſemrjetym preſidentu njepłacźi, dokelž je wón hižo poßlednje dny kuſk khorowaty był. Sa tſi dny, kaž je to po ſakonju žadane, mějeſche ßo nowy preſidenta wuſwolicź. Wuſwolił je ßo Loubet, kotryž republikanſkej ſtronje pſchiwißuje. Najprjedy ßo bojachu, ſo budźa ßo monarchiſtojo hibacź a ſpytacź ſaßo franzowſke khěžorſtwo poſtajicź. Małe hibanja pak ßu ßo bórſy podußyłe a po ſdaczu w Franzowſkej ſaßo měr knježi, hdyž wothladamy wo Dreyfußowej hary, kotraž kónza njenamaka.

Kak korczmar nawukny pacźerje ſpěwacź.

Sławny prědar Spurgern powjeda, ſo Rowland Hill jedyn dźeń na pucźowanju do wßy pſchińdźe, hdźež druhdźe woſtacź njemóżeſche hacž w cźiſcźe wſchědnej korczmje. Korczmar wulzy ſwjeßeleny nad pſchińdźenjom ßławneho muža, jemu wjeßely napſchecźiwo dźěſche. „Budźecźe Wy dowolicź, tón wjeczor domjazu nutrnoſcź dźeržecź?“ ßo Rowland Hill woprajcha, na cźož tamny ßo dźiwajo a ßo ßmějo dźeſche: „Ně, tajke něſchto jow waſchnje njeje!“ Rowland Hill korczmarjej ſměrom do woczow hladaſche, potom ſ wěſtym ſynkom praji: „Duž póſcźelcźe hnydom po mojej koni do konjemza, pſchetož ja njemóżu w domje woſtacź, w kotrymž pacźerje ſpěwacź njechadźa! Roſymicźe mi? Ja proſchu, ſo mi hnydom mojej koni pſchiwjedźecźe.“ Dokelž korczmar ſaſtróżeny widźeſche, ſo tón hóſcź tu wěz na khróbłe bjerje, wón po krótkim najprjedy ſapowjedźenu dowolnoſcź da. „Derje“, praji Hill, „ale ja njejßym ſwuczeny w domje druhich ludźi nutrnoſcź wotdźeržecź. Wy dyrbicźe to ßam cźinicź!“ „Kak dyrbju ja to cźinicź“, woprajcha ßo tamny, „ja to njemóżu.“ „Wy pak to dyrbicźe!“ ſnapſchecźiwi Hill. „Ja to hiſchcźe żenje cźinił njejßym!“ wotmolwi korczmar, na cźož tón druhi wobkrucźeſche: „Derje, potom Wy to dźenßa prěni krócź cźinicźe!“ Hodźina pſchińdźe, w kotrejž mějeſche ßo nutrnoſcź wotdźeržecź. Wſchitzy domjazy běchu ſa blidom ſhromadźeni a biblija wocźinjena na blidźe leżeſche. „Nětk ſpěwajcźe pacźerje!“ klincźeſche pſchikaſujo hłóß dźiwneho muža. Ale korczmar pſchezo ſaßo wobkrucźeſche: „Ja njemóżu, ja njemóżu.“ „Cźłowjecźe,„ ſawoła Hill, „ſchto wy prajicźe! Wy ſcźe telko njeſaßłużenych hnadnych darow ſa tón dźeń dostał a ſcźe nětko tak njedźakowny, ſo ßo ani ſa to dźakowacź njemóżecźe? — a pſchi tym ſcźe tajki bjesbóżny, ſo ani wo wodacźe hrěchow proßycź njemóżecźe?“ Mużej ßylſy do woczow ſtupichu: „Ja njemóżu pacźerje ſpěwacź, knježe, ja njemóżu, ſawěſcźe niz.“ „Mużo,“ ſawoła Hill, „duž prajcźe ſnajmjeńſcha temu Knjeſej, ſo Wy njemóżecźe. Wbohi korczmar na kolena padny a ſ jeho ſtyſkniweje wutroby wudobychu ßo te ßłowa: „Ach, Knježe, ja njemóżu ßo modlicź! Ach ja bych chźył, ſo bych jo móhł!“ Na to Hill nutrnu modlitwu wuſpěwa ſa ßebje a ſa ßwojich, ſa ßwoju hoſpodu a wſchitkich domjazych, a woßebje ſa korczmarja, kiž pacźerje ſpěwacź njemóżeſche. A hlaj, bórſy ta hodźina pſchińdźe, hdźež Bóh jemu hnadu k wobrocźenju wobradźi. A wěſcźe je modlitwa pruha ſa wobrocźenje, kaž tež wo Saulußu po jeho wobrocźenju rěka: „Hlaj, wón ßo modli!“

Sſy ty wobrocźeny, t. r. modliſch ßo ty, dźeržiſch ty domjazu nutrnoſcź w twojim domje? Hdyž ja w naſchej kſcheſcźijanſkej woßadźe ſa žiwymi, wobrocźenymi kſcheſcźijanami pytam, potom trjebam ßo jenož ſa modleriſkim žiwjenjom, ſa blidowymi pacźerjemi, ſa rańſchej a wjecźornej modlitwu praſchecź. Kelko towarſchow po myßli korczmarja to nadeńdźemy! So mi kſchcźeńſke wopißmo pokaſaſch, to njewucźini — „hlaj, wón ßo modli“ — w tym leži wutroba kſcheſcźijanſtwa. Derje temu mużej, kotremuž tón Knjeß tajkeho Rowlanda Hilla do domu póſcźele! Dźenßa wón k tebi pſchińdźe w draſcźe naſcheho „Pomhaj Bóh“. Budźeſch na jeho radu poßłuchacź? Hacž dotal ßebi ßnano tež myßleſche, ſo ßo wjazy modlicź njemóżeſch. Dokelž pak „Pomhaj Bóh“ to ßwoje njepyta, ale twoje a twojeho doma ſbože a měr, duž daj ßo powucźicź. „Schtóž móże pacźerje ſpěwacź, temu ßo derje dźe.“

Kſcheſcźijanſki ſkutk.

Pruſki kral Bjedrich II. ßebi raz zyle njenadźujzy ßwojeho pohoncźa Pfunda ſkaſa.

„Sapſchehńcźe, Pfundo, ja na tydźeń ſapucźuju.“

„Ach ßmilny Božo!“, Pfund ſawoła, „ſa pół hodźiny mam kſcheſcźijanſki ſkutk dokonjecź a pſchi małym hólczku kmótr bycź.“

„Nó, twojeho kſcheſcźijanſkeho ſkutka dla“, kral wotmolwi, „drje dyrbju ßwoje wotjědźenje wo hodźinu wotſtorcźicź; cźińcźe pak, ſo je kſcheſcźijanſki ſkutk bórſy dokonjany.“

Hdyž bě Pfund hižo prjecź woteſchoł, jeho kral ſaßo k ßebi ſawołacź da.

„Ma ta macź ſchto k ſeźiwjenju?“ ßo kral woprajcha. „Jara mało, Waſcha majeſtoſcź!“ „Tu wſmi jej 20 Friedrichowych ſłotych ßobu a jej praj, ſo dyrbi ßwojeho hólza prawje derje wotcźahnycź.“ H.

Něſchto k roſpominanju.

Naſch cźaß.

W Straßburgu bě jedyn měſchcźanſki cźaßnik ſ podpißmom: Nescitis, qua hora veniet herus, to je: Wy njewěſcźe, hdy tón Knjeß pſchińdźe! — Tehorunja jedyn cźaßnik w Nürnbergu, ſ pißmom wokoło hodźinſkich zyferow: Una horarum ultima, to je: Jena ſ hodźinow je poßledņja. — Tak tež jedyn cźaßnik na radnej khěži w Windenje, ſ wopißmom mjes zyferami: Omnes vulnerant ultima credit. To je: wſchitke trjechja, ta poßledņja mori.

Cźaß je drohotny, wón khwata ſpěſchnje prjecź, jón derje nałożecź, je naſcha ßwjata pſchißłuſchnoſcź.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 10.
5. měrza.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Njedźela Oculi.
Luk. 22, 61. 62.

„Tón Knjes ßo wobroczi a pohlada na Pětra. A Pětr ßo dopomni teho Knjeſa ßłowa, jako wón k njemu běſche prajił: Prjedy dyžli kapon ſaſpěwa, budźeſch mje tſi krócź ſapręcź. A Pětr płakaſche žałoßnje duzy won.“

To je tón ßamy khroblý Pětr, kiž bě hiſchcźe mało cźaßa prjedy hotowy był, ſ tym Knjeſom do jaſtwa a do ßmjercźe cźahnycź. Kak ßłaby je wón nětk! Kajke je wón napominaze ſnamjo, ſo wſcho ſahorjenje ſa teho Knjeſa, wſcho khroble wuſnacźe jeho mjena w měrnym cźaßu cźłowſku wutrobu pſched ſaprěwanjom njewobarnuje, hdyž jej ßamßny ſtrach hroſy. Tſi krócź je wón ſapręł — duž kapon ſaſpěwa. Hacź jow je tón Knjes ßwojemu wucźomnikej po jeho puczu khodźicź dał. Nětk, hdyž je ßo jeho wěſchcźenje dopjelniło, hdyž móže Pětr njenapominany ßo ſhubicź, dha ßo Jeſus wobroczíwſchi pohlada na Pětra. Jenoź pohladanje! Ale ſchto w nim leži! Najmózniſche prědowanje njeby wucźomnika tak jara trjechiło, kaž tole jene pohladnjenje ſbóžnikoweju wocźow. To bě napominanje: Hdźeha ßu nětk twoje pſchedewſacźa, o Schimano? Hdźeha je twoja ſkałojta wěra a twoja luboſcź hacź do ßmjercźe? To bě ſrudne ſkorźenje: Ssym to wo tebje ſaßłużił, kiž ßym cźe tak ßwěrnu ſwarnował, twoju duſchu ſe wſchej pſchecźelniwoſcźu ßwojeho żiweho ßłowa wokſchewił, ſo njechaſch wjazy wo mnje rodźicź? To bě próſtwa: Wrócź ßo, wrócź ßo, kiž ßy ßo ſabłudźił! Ty mje wjazy njeſnajeſch, ale ja cźe hiſchcźe ſnaju a cźe hiſchcźe pytam a ßym hiſchcźe twój miſchtr, byrnjež ty njechał mój wucźomnik wjazy bycź. Lubowani! ßnano je někotryžkuliž mjes nami, kiž je móz cźłowſkeho wóczka hižo na ßebi ſhonił, kotremuž ßnano poroka połny pohlad cźłowjeka, wot njeho njewinowacźe ſkſchiwdźeneho do duſche pali, kotremuž poßledni pohlad nanoweho wóczka napominazy pſched duſchu ſteji, kiž je ßo pſched praſchazym pohladom dźěcźazeje njewinoſcźe hižo ſacźerwjenił. Wjazy hacź wſcho to je tole ſbóžnikowe pohladanje ſa panjeneho wucźomnika było.

Njeje ſbóžnik hižo tak na tebje pohladał? O, hdyž ßy ßrjedź ßwojeho ſemſkeho żiwjenja ſapomniwſchi na wěcźnoſcź a huadne kubła tola ras póſnał, ſo je wſcho ſemſke luty dym a kurjała, ſchtoż njemóže twoju duſchu naßycźicź, a ſpokojicź, njejßy tehdy widźał, ſo ſbóžnikowe wóczko na tebje hladaſche, ſo cźe pytaſche a ſwarnowaſche? Abo hdyž je ßrjedź twojeho hrěſchenja a pſcheßłapjenja na tebje żadanje pſchiſchło po tym cźaßu, hdźeż hiſchcźe we wěrje do ſbóžnika ſpokojny a ſbożowny běſche, njejßy tehdy póſnał, ſo ſbóžnikowe wóczko cźe trjechi a ſtareho Pětra w tebi pytaſche? Ale hdyž ßo w hubjenoſcźi a pod kſchižom tuteho khudeho żiwjenja twojej duſchi ſtyſkaſche po troſchcźe wěrneho a wěcźneho ſboża, hdyž ßy pſchi ſaniczenym ſemſkim ſbożu a pſchi ßmjertnych łożach ßwětnu kniczomnoſcź a ſachodnoſcź ſacźuł, njejßy tehdy widźał, kak ſbóžnikowe wóczko, troſchtarjowe wóczko, na tebi wotpocźowaſche, ſo by tebje wěſteho cźiniło: ja ßym ßwěrny a woſtanu pſchi tebi,

byrnjež ßo wscho semske slamało. Ach, hdyž jo prawje wopomnimy, zyły ßwjaty póstny czaß njeje niczo hacz nam pschiwobroczene wumóżnikowe wobliczo. Wón je ßo wobrocził a hlada na naß. Wón ßo naß prascha: To ßym sa tebje czinił; schto czinisch ty sa mnje?

So by tola to naß trjechiło kaž ßwj. Pětra. Wón ßo na Knjesowe ßłowo dopomni. Nětko stupi saßo psched jeho duschu Knjesowa zyła pschecželniwosć a luboscž. Wón do ßo dźěsche a prajesche ßebi, tak bě wón njedźakowny, njewěrjazy a njeßwěrny był. So bychmy to tež saczuli! Hdy by tónle ßwjaty póstny czaß naß móznje na to dopomnił, so ßmy se ßwojimi hrěchami Jesußowu wutrobu sranili a srudźili se wschěm saprěwanjom jeho ßłowa. To je, schtož chze wóczko nascheho Knjesa, hdyž na naß hlada, dokonjecž.

A Pětr dźěsche won a płakasche żałoßnje. Bychmy wjele wo tychle ßylsach prajicž móhli. Krjepki ßu kaž wone parle, kotrež ßo błyschcża na krónje pschewinjerjow, dróżsche dyżli wschě semske parle. Psches nje je ßo ßwj. Pětr hakle k temu japoschtołej wudokonjał, kotrehož chzysche Jesuß jeho sczinicž. Hladaj, so bychu mjese wschěmi twojimi ßylsami, kotrež ßy ty hižo płakacž dyrbjał, też pokutne ßylsy Pětroweje wutroby byłe. Ssnano budżesch ßo wjele druhich ßylsow dla hańbowacž, hdyž ßy horkach; so ßy te płakał, cże wěczńje swjeßeli. Hamjeń.

Jesuß Khrystuß psched ßudom.

(Pokraczowanje.)

Tutón druhi dźěl njeje ßo podał, kaž prěni, psched jenotliwym cłowjekom: pißmawucżeni a starschi, to je wyßoka rada, ß wucżenych a hewak znamjenitych mużow wobstejaza, ßedźachu pódla wyschscheho měschnika. A njemějesche prěni dźěl żaneho wuspěcha, dha běchu njepschecželjo ß druhim dźělom wulzyschnje spokojeni. S woprědka drje też tu do prědka njepschińdźechu.

Mójsaßowy sakóń je postajił, so ßo njeßmě nichtó do ßmjercże saßudźicž, khiba so je wobskorżenje pschez dweju ßwědkow dopokasane. Drje stawasche ßo wscho ß wulkim pschekhwatanjom, pódla teho běsche nětko rano wokoło druheje abo tsecżeje hodźiny, a tola běchu wulku cżrjódu luda ßem swjedli, kotsiž wjedźachu mnoho wo Jesußu powjedacž, na cżož běsche po Mójsaßowym sakonju ßmjercž postajena. Tola wyßoka rada njemějesche sa pschihódne, so by mohła na to ßwoje saßudżenje sałożicž a ß tym ludowe ßwědomje spokojicž. Jenož jenicżke tutych wschelakorych ßwědcżenjow ßo nam w scżenjach powjeda.

Scżenik Markus pißa 14, 58: „Ja chzu tón tempel, kotryž je ß rukomaj scżinjeny, rosłamacž a w tsjoch dnjach druhi natwaricž, kiž njeje ß rukomaj scżinjeny.“ Jeli so ß najmjeńscha dwaj ßwědkaj pschesjene tak wuprajischtaj, dha běsche tele wobskorżenje straschne doscž. Potom běsche lohko ß teho wułożicž, so je wón tempel hanił, a ß tym sakoń, kotryž běsche ßłużbu Bożeho wopora postajił, haj, ßameho Boha.

Wě ßo, so je nam jaßne, so ßłowa jako tajke ß Jesußoweho erta wuschłe njejßu. To by jeho mudrosczi napschecżiwo stało, so by wón prajił, so chze wón tempel rosłamacž. Zyle njemóżne pak je, so by wón prajił, so chze wón tempel ß kamjenjow, jenož niz ß cżłowjeskimaj rukomaj scżinjeny, sa tsi dny natwaricž.

Jesuß je ßłowo rěcżał, kotrež běsche po něcżim temule ßłowu podobne. Běsche nětko runje dwě lěcże. Tehdy běsche Jesuß prěni ras wikowarjow ß templowego pschedźwora wuhonił, hdyž ßebi uěkotsi żidża wot njeho żadachu, so by wón ßwoje prawo k temu pschez někajke znamjo, pschez dźiw, dopokasał. Na to wotmolwi Jesuß (scżenje ßwj. Jana 2, 19): „Roswalcże tón templ, a w tsjoch dnjach chzu ja jón saßo stajicž.“ Samyßl Jesußowych ßłowow pak běsche ta była: Jeli wy pokraczujecże, mi na sapoczane waschnje dale napschecżiwo stupicž, dha budże kónz tón, so wy templ mojeho cżěła roswalicże, a ja sa tsi dny tónle Boži dom a Boże wobydlenje saßo staju.

Wobskorżerjo wobkhowachu ßłowa wo roswalenju templa a wo stajenju, k temu też w tsjoch dnjach, ale templ jeho cżěła pscheměnjachu do templa ß kamjenjow, a město teho, so dyrbjachu żidża templ roswalicž, dha běsche nětko na dobo Jesuß tón, kotryž je chzył templ roswalicž; pschez to shubi pak czaß wot tsjoch dnjow wschón rosum. Kak daloko je ßo tajke směnjenje ß wotpohladom abo bjes wotpohlada stało, to my njesnajemy. Tola njech je tak abo hinak, we woběmaj padomaj je srosumliwe, so by tute směnjenje, hdyž by ßo wyßoka rada dale ß tym naßadźowała, ß jeneho erta tak, ß druheho hinak wuschłe. Tak běsche njemóżno, so by mohła wyßoka rada na tajke wschelakore wuprajenja ßwoje saßudżenje sałożicž. Jesuß pak k temu mjelczesche. Jeho mjelczenje běsche dopokas sa to, so njejßu tajke wobskorżenja ani ßłowczka napschecżiwjenja hódne.

Kaiphaß to derje rosumjesche, a teho dla běsche wschón rosshorjeny. Wón postanje se ßwojeho stoła, wón wustupi do połkoła, do kotrehož běchu stoły radnych knježich sestajane, a sawoła na sputaneho, wuwjasaneho cżłowjeka, kotryž je bjes dwěła wosßrjedź połkoła stejał, praschenje: „Njewotmolwisch ty na te wězy, kotrež wonaj pschecżiwo tebi ßwědczitaj?“ (Scżenje ßwj. Mat. 26, 62 atd.) Jesuß mjelczi też nětko.

(Pokraczowanje.)

Najeczi.

Wobrasti po starych Pósnańskich sapiskach.

(Pokraczowanje.)

4.

Wjeczor ßamßneho dnja je ßo nakhilił, kotryž je ßebi dyrbjał hrosny podawk wobhladacž. Sskónczko roshladowasche ßo do khowanja hischcże w hrodże sa zyrkwinym patronom. Jeho mjeswoczo běsche dźenßa mjenje czerwjene hacz hewak. Pokhmurjeny hladawschi do semje, njekedźbowasche na ßłużobnikow, kotsiž se jstwy a do jstwy khwatachu. Wonka czakasche kapłanez knjes. Trójzy dyrbjachu ßłużobnizy jeho wosjewicž, doniž hnadny knjes samolwjenje njedorosumi a pschikasa, so by czakazy pschischoł.

„Hlejcże, hotuju ßo na pucž. Hischcże dźenßa dojědu na druhe kubło, dwě hodźinje dale, do strowscheho powětra. Schtó a schto je też wina, so je ßo mór k nam dobył, ja njeßměm ßwojich tutej hrosnej khorosczi woprowacž. Moje myßle du na to, so ßebi fararjez knjesa ßobu wosmu, so by we słych czaßach nusy mój dom a moju czeledź ß Bożim ßłowom sastarał. Boże ßłowo njemóżu w nětczischich czaßach parowacž. Stary dostojny knjes je proßył, so ßměł w měscże wostacž —“

Kapłanez knjes sdychny hłuboko, so hrodowski hnadny knjes na wokomik rěcżecž sasta. —

„Waschim daram wschu czesczž, knjes kapłano, dha ßym tola ß fararjez knjesom bóle znaty. Teho dla ßym porucził, so ma wón so mnu ßobu pschińcž. Wam pak poruczu, so byschcże město duchownje sastarali, a poruczu wam ß dobom też wschě dokhody ß jeniczkim pschecżom, so chzył Bóh po ßwojej hnadnej woli czaß strachoty skrótschicž a waschu wutrobu ßylnicž a skhroblicž.“

Tajke pschecże běsche sa kapłanez knjesa woprawdże jara trěbne. Hacz runjež běsche jemu hnadny knjes wschě dokhody porucził, dha běsche kapłanez knjes tola zyle woblědnył. Wón spyta jakocżiwje wotmolwicž. Na dobo ßo jeho hłóß skhrobli. Hdyž też njeběsche żane krute stejnischczo nadeschoł, dha běsche tola durje wuhladał, pschez kotrež by mohł skónczńje wucżeknycž.

„Hnadny knjes znaje, so chze ßo woßada do dweju dźělow schczěpicž, jeli so ßo mór dźeń a bóle rosschěrjuje: prěni dźěl chze hnadnemu knježstwu ßłědowacž, druhi chze ßo na druhim Warcżinym brjosy saßydlicž w stanach, a chze tam bydlicž, kaž něhdy Israelske dźěcži w selenych hětach w puscżinje. Tutych njeßmě wutroba kschescżijanskeho prědarja bjes Božeho ßłowa a sakramenta wostajicž. —“

„A schto s tymi, kotsiž dyrbja tu w měscże wostacž?“ sarěcża hnadny knjes.

„Też cżi móhli sastarani bycž, jeli mohł ßo hnadny knjes rosßudźicž, so by kandidatu wot wczerawscheho sa pestilenziariußa pomjenował. Hdyž wón też njesamóże ß wyschnosczu wobkhadźecž, tak kaž ßo ßłuscha, dha by był mór tola najlěpscha schula sa njeho, so by ponižnosczž nawuknył, pódla teho też pruhowanski kamjeń sa njeho, hacz je wón woprawdże tak pastarśzy smyßleny, kaž je to wczera ß wulkim hłoßom w zyrkwi wuwołał. Schtož pak wußwjecżenje nastupa, dha móże ßo to w padach nusy też pschez nascheho knjesa fararja stacž!“

Kapłanez knjes ſetrě ßebi pót. Wón běſche derje pytnył, kak běſche ßo hnadny knjes poßmějkotał pſchi ßłowach wo paſtyrſkim ſmyßlenju. Kaž ſynk ſ njebjeß klinczeſche jemu, hdyž hnadny knjes proſto wotmolwi: Consentio, poruczeże wſcho, ſchtož je trěbne, jeli ſo mjenujzy knjes kandidat — — chże!“

Kapłanez knjes doběża k radnizy. Woſyczk a na nim ßwižna kſchinczka ſtejeſche pſched njej.

Kak derje, ſo njeje tutón ſpěſchny cźlowjek hiſchcże wotjěł.

Kandidat ſaßłyſcha próſtwu. Sa ſchtyriadwazyczi hodźin dyrbjeſche bycź wußwjeczeny, jemu dyrbjeſche ßo wſchě duchowne ſaſtaranje měſta ſa cźaß móra poruczicź. Wſcho to powjetſchi jeho kedźbliwoſcź. Skónczuje ſapłaka.

„Ach“, ſawoła kapłanez knjes, „wy płakacże, wy ßo bojicże!“

„Ja, a ßo bojecź? Mje ſchkituje Boża wſchehomózna ruka. Moje ßylſy ßu ßylſy dźakownoſcże. Mój knjes je moje próſtwy wußłyſchał, wón njeje mje bjes ſaſtojnſtwa woſtajił, wón njewoſtaji tych, kotſiž w měſcże ßamolutſzy woſtanu bjes paſtyrja! Bóh budź ſa to khwaleny!“ —

S wulkimi krocźelemi khwataſche kapłan po haßach, do kotrychž hižo wjeczorne ßměrki padachu. Pukotaſche jemu wutroba, dokelž mějeſche kóždeho cźlowjeka ſa khoreho na mór, kotremuž maſch ſ pucźa hicź? Abo pukotaſche jemu wutroba, dokelž běſche wczerawſche ſcźenje jeho a tamneho zuſbnika njelubośnje pſchirunało?

Na druhe ranje běſche ßo dźěł woßady ſhromadźił, dokelž mějeſche ßo nowy duchowny wußwjeczicź. Wſcho ſta ßo po móżnoſczi ſ krótka. W nozy běchu něhdże tſizeczo na mór ſkhorili. Pſched zyrkwju ſtejachu tſi woſy. S jenym chzyſche hnadny knjes po wußwjecźenju wotjěcź, druhi jědźeſche ſa nim ſ knjeſom ſararjom, a ſ tſeczim jědźeſche na napſchecźiwnu ſtronu kapłanez knjes ſ knjeſom zyrkwinſkim pſchedſtejiczerjom, kotryž mějeſche ßwjate wokſarne ßudobja a zyrkwinu pokładnizu w żeleſnym kaſchczu pſched ßobu ſtejo, kaž ßo ſdaſche, w nadźiji, ſo je tak wukhowany pſched mórom. Młody wußwjecźeny duchowny ſacźahny wjeßoły jako nawożenja do próſdneho wobydlenja kapłanez knjeſa. Přěnje knihi, kotrež wón ßebi ſ knihownje wſa, běſche Lutherowe wokſchewjaze pißmo: „Hacź móże a dyrbi cźlowjek pſched mórom cźěkacź“. Tónle wot Boha wuſwoleny cźlowjek, kotryž běſche we Wormſu pſched kejżorom a knjeżſtwom ſtejał, běſche trójzy na ßwojim měſtnje pſched hroſnym cźornym mórom wucźerpił jako rjek, jako wſchitzy cźěkachu! (Skónczenje pſchichodnje.)

Saſtuź do póſtneho cźaßa!

Sso hotujmy dha horje ſtupicź
Na wopornſchczo Golgatha,
Tam chzemy Jeſuża ſaß' widźicź
Kak woprowacź ßo ſa naß da.

To najlubſche budź nam na ßwěczi
Tón cźichi, ßwjaty póſtny cźaß,
K njem' hotujmy ßo Boże dźěczi,
Jón wopomnicź ßej ſ nowa ſaß'.

Njech ſły ßwět naß ſa błaſnow dźerżi,
Hdyž naſch pucź ſaßo k kſchižej dźe.
Tón pſchezo nam najbliże leżi,
Njech ſły ßwět w ßwojich lóſchtach dźe.

Sso chzemy poſcźicź, modlicź, ſpěwacź
A ßłyſchecź, kak wón ſa naß mrje,
A jeho mjeno poſběhowacź
Tak dołho hacź ßmy na ßwěcźe.

A hdyž my junu ſ teho ßwěta
Pſches Khryſta rany cźehnjemy,
Nam wotewri ßo Boża hěta,
Tam ſ Jeſußom nuts póndźemy.

E. H.

Dźěcźi w pohanſtwje.

Jene ranje pſchińdźe k mißionarej we połodniſchej Afriży jedyn tam rodźeny a praſcheſche ßo jeho, hacź je żanu młodu kóczku ſhubił. „Ně“, dźeſche mißionar, „ſchto pak tebje k temu nawabi?“ „Nam je ßo ſeſdało“, dźeſche afrikanar, „jako bychmy w lěßu mjałczenje ßłyſcheli.“ Bórſy pſchińdźe druhi, a tež ſaßo tſeczi ſ tym ßamym praſchenjom. Dokelž ßo to mißionarej dźiwno ſdaſche, poda ßo wón ſe ßwojej mandźelſkej do wopißaneho lěża, a pytaſche to měſto wußlědźicź, hdźež rěſchczenje ßem pſchińdźe, ale podarmo; po krótkim poßłuchanju bě jemu jako by hłóß ſe ſemje pſchiſchoł. A k temu bě tež tak. Wón namaka měſtno, hdźež běſche ßłabe rěſchczenje ßłyſchecź, kotrež ßo mjałczenju młodeje kóczki runaſche. Dokelž pak żaneho kopacża ßobu njemějeſche, wotmjeta pěſk ſ rukomaj prjecź, a pſchińdźe na kamjeń, pod kotrymž żana kóczka, ale khude małe dźěczatko leżeſche. A ſchtó bě je tam ſahrjebał? — Jeho ßamßna macź, kotraž dźěczo ſnjeſcź njemóżeſche, bě teßamo tajkej ſrudnej ßmjerczi wotßudźiła. Jenu zyku nóż bě to dźěczo ſpody kamjenja leżało a bě pſches Boże dźiwne wjedźenje a ſdźerżenje hacź do ranja pſchi żiwjenju woſtało. Bóh bě jeho wołanje ßłyſchał, wón bě toßame afrikanarjam ßłyſchecź dał, wón bě ßwojeho wotroczka k jeho ſdźerżenju a k ſeżiwjenju ßem póßłał. Mißionar wſa to dźěczo a połoži je do rukow ßwojeje mandźelſkeje, kotraž je wotczahny. Te wot żałoßneje ßmjercże wumożene dźěczo roſczeſche a bu ſ njeho lubośna, mudra holczka, kotraž ßo ßwojimaj dobroczelomaj dźakowna wopokaſaſche. Mißionar Moſſot je ju poſdźiſcho w Londonje ßobu měł.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pruhowanje na ſeminaru w Budyſchinje ſa kandidatow wucźeŕſtwa je ſkónczene. Mjes nimi, kotſiž ßu je derje wobſtali, ſtaj tež dwaj Serbaj, kotrajž jutry do ſaſtojnſtwa ſaſtupitaj. Duž dha ßo tola ſaßo dwě ßerbſkej měſtnje wobßadźitej. Mało wſchak je, w dźiwanju na wjele wuprózdnjenych měſtnow a wulku nuſu, kotruž mamy na ßerbſkich wucźerjach, je to kaž wodowa kapka na żehliwy kamjeń. Naſch Budyſki ſeminar, kotryž je tola w ßwojim cźaßu k temu ſakożeny, ſo ma woßebje naſche ßerbſke ſchule ſ wucźerjemi ſaſtararacź, tule ßwoju pſchißłuſchnoſcź na żane waſchnje njedopjelnuje a hdyž wjazy ßerbſkich wucźerjow njedoſtanjemy, budźe nuſa lěto a wjetſcha. Pſchetož na polěpſchenje w naſtupanju naſchich ßerbſkich wucźerjow ani nadźija njeje. Pſchi lětuſchim pſchijimazym pruhowanju jich tež jenoż mała liczba do ſeminara ſaſtupi. Wě ßo je ßo tež wjele ßerbſkich wucźerjow do měſtow podało, dokelž maja tam lěpſche dokhody, ale tale liczba je tola mała w dźiwanju na powſchitkowne wobſtejnoſcże, dokelž ßo liczba wuwucźenych wucźerjow ani ſ daloka lětnej potrěbnoſczi njeruna.

— Swjeßelaze je ßłyſchecź, ſo ſtej ßo tak derje konſervatiwne towaŕſtwo kaž tež wubjerk ſwjaſka ratarjow ſa to rosßudźiłej, ſo ma ßo ſa nowowólbu naſcheho ßerbſkeho ßejmſkeho ſapóßłanza ſa Kamjeńſko-Rakecźanſki wokrjeß knjeſa Koklu-Khróſcźiczanſkeho wuſtupowacź. Nadźijomnje tež pſchiwißowarjo wobeju towaŕſtwow ßwoju pſchißłuſchnoſcź pſchi wólbje ßamej dopjelnja, ſo naſch naſhonity ſapóßłanz, kotryž je ßwój wokrjeß po ßwojim bohatym naſhonjenju najlěpje ſaſtupował, ſaßo do noweho ßejma ſaſtupi.

— Wulke ſwjeßelenje je wukhowanje łódże „Bulgaria“, kotraž ſ Hamburga do Ameriki jěſdźi, po zykym kraju ſbudźiło. Wſchudźom mějachu hižo ſa to, ſo je łódź ſhubjena. Ale kapitan kaž tež wſchitzy ſaſtojnizy na łódźi ßu ßo woprawdże wulzy ſmużicźi wopokaſali w cźeżkim běđźenju ſ njeměrnym morjom a ßu tu łódź a wſchitkich, kiž běchu na njej, wukhowali. Khěżor je ſmużiteho kapitana ſ wulkej cześczu wuſnamjenił, jemu wyßoki rjad ſpożcźiwſchi a tež w khěżorſtwowym ßejmje je ßo ſjawnje na ſmużite ſadźerżenja mużſtwa mjenowaneje łódże ſpominało. Tole podeńdźenje je dobre dopokaſmo ſa hódnoſcź naſchich němſkich łódźnikow.

— We wulkich měſtach ſakhadźuje pſchi tym nětcziſchim njewobſtajnym wjedrje influenza a woßebje ſ Draždźan pißaja, ſo je jich jara wjele ludźi na nju ſkhoriło. W Draždźanach je ßo Bohu żel pódla njeje druhi wobcźeżny hóſcź ſaßydlił — egyptowſka wocżowa khoroſcź. Wjele ſchulſkich dźěcźi, woßebje holzy na nju cźerpja. Hdyž wſchak ta khoroſcź ſ wjetſcha ſtrach ſa widźenje njepſchinjeße, tola najwjetſchi ſtrach w tym leżi, ſo je khoroſcź jara natykaza a ſo ßo khětſje roſſcheri. Tola wocżowa khoroſcź je hižo woſpjet w Draždźanach wuſtupowała; w ſańdźenym lětſtotetku běſche wona hiſchcże w Europje njeſnata a je halle w lěcże 1801 pſches franzowſkich wojakow ſ Egyptowſkeje ßo wrócźazych do naſcheje Europy ßo pſchenjeßła.

— Na khěżorſtwowym ßejmje, kotryž ma nimale kóżdy dźeń ſjawne poßedźenje, je ßo ſ nowa ſběhnjenje ſakonja pſchecźiwo Jeſuitam, w ßwojim cźaßu wudateho, wobſamkło. Nětko wot teho wotwißuje, hacź ſwjaſkowa rada temule wobſamknjenju pſchiwißuje. Hewak pſchi ſtarym woſtanje. Najſkerje tež wona to cźini, pſchetož pſchihłoßowanje temule ſběhnjenju by ſ wěſtoſcźu wulke pohórſcho-

wanje w evangelſkich ſtronach ſbudźiło a ſa měr mjes evangelſkimi a katholſkimi poddanami by jenoż ſ wužitkom było, hdy by wostało, kajkeż je było. Dale je ßo wobßamkło, wólbu pſchekupza Förſtera w 2. ſakſkim wokrjeßu, ke kotremuż też wjele ßerbſkich wßow ßłuſcha, hacż na dalſche njepſchipósnaeż a najprjedy ßo ſa wěrnoſćźi podatych proteßow napraſchowacź dacź. Sozialdemokratoja ßu wě ßo wſchě móżne kleſki wupytali, ſo bychu ßo teho wokrjeßa mozowali, w kotrymż ßu ſ małej mjeńſchinu podleżeli. Nadźija pak pſchezo hiſchćże je, ſo wólba płacźiwoſćź wobkhowa, hdyż ßo wěrnoſćź proteſtow dopokaſacź njehodźi. To by wěſćże derje było, ſo njeby njeměr wólbneje agitazyje ſaßo do naſcheje wokolnoſćże a też do naſchich ßerbſkich woßadow ßo pſchinjeßł.

Póſtny poſtrow.

Hłóß: Ta duſcha Khryſta wußwjecź mje.

Budź poſtrowjeny Jeſußo,
Mój kralo a mój ſbóżniko,
Kiž moje hrěchi njeßeſche
A ſa mnje boloſćź cźerpjeſche.

Ja poſtrowju cźe żelniwje,
So ßym ja huſto ſrudźił cźe,
Ssy pak mi ßwěrny ſawoſtał,
Mje pſchezo horzo lubował.

Ja poſtrowju cźe ſ wutrobu,
A cźinju wěrnu pokutu.
Mi pokhila ßo do procha
Ta duſcha połna rudźenja.

Wſmi jako poſtrow teho dla
Nětk moju maru roskacźa.
Sso k twojim noham poklaknu,
Je ſe ßylſami pſchikryju.

Budź poſtrowjeny w luboſćźi,
O jehnjo Boże, w ſtyſkoſćźi.
Kak derje je mi pod kſchižom
Hdyż ſjednany ßym ſ Jeſußom.

Nětk ſtroſchtowany ſtrowju cźe,
Mój luby Jeſu, wutrobnje.
Mój wujednarjo, pſchecźelo,
Wſchak dokonja ty ſa mnje wſcho.

Mój poſtrow, moje ſpěwanje
W tym cźaßu klinczi khudobnje.
Tam horkach w wěczńej kraßnoſćźi
Tebi ſpěwam khěrluſch rjeńſchi.

Hdyż Jeſu, ßym pſchi tebi ja,
Budźe mój ert połny khwalenja,
Ja tebi k cźeſćźi ſawyſkam,
Po nowym waſchnju ſaſpěwam.

E. H.

S dźenika pruſkeje kraloweje Luiſy.

We wobßedźeńſtwje Kumberlandſkeho wójwody je ßo dźenik, (to ßu knižki, do kotrychž ßo kóżdy dźeń to, ſchtoż je ßo naſhoniło, ſapiſche) namakał, w kotrymż je pobożna pruſka kralowa Luiſa ßebi wſchelake kóżdy dźeń napißała, ſchtoż je jej bliſko ſchło a jejnu wutrobu hnuło. Přenje kopjeno tutych knižkow ſ napißmom: „Njebjeſke dopominanja“ nam wopon ſ mjenom „Luiſe“ pokaſuje, wyſche kotrehoż je ßlěborna króna a wokołopißmo: „prawo, wěra, luboſćź,“ kotreż heßło kralowa tak jara lubowaſche. Po nětkotrych próſdnych kopjenach jena ſtrona ſe ßłowami ſcźěhuje: „Każ je tón knjes chżył, tak ßo ſtało je: każ budźe tón knjes chcyć, tak ßo dale ſtawa;“ a na to druhe kopjeno ſ hrónczkom: „Ale ſchtóż je kruty we ßwojej wutrobje, ßebi ßwět twori.“ Potom ſapißanja ſ lětow 1803, 1807, 1809 ßlědуja, ſ kotrychž njech je ßlědowaze ſdźělene: Cźłowjek je żiwy wot dopomnjenjow; ſchtóż ma ßo jenoż na dobre dopomnicź, nihdy zyle njeſbożowny bycź njemóże. — Sswoje ſbożo dyrbiſch kojicź, ſ lěnjej ruku je nihdy njebjerjeſch. — Troſcht pobożneho cźłowjeka je, ſo Bóh jeho njemóże nihdy zyle wopuſchcźicź; hdyż też pomoz hnydom njepſchińdźe, wěſćże tola pſchińdźe. — Schtóż je prajił, ſo njeje niczo żałoſtniſche, hacż hdyż dyrbiſch dobre měnjenje, kotreż wo cźłowjeku mějeſche, naſad wſacź, tón je prawje prajił. Tola ja bóle, hacż hewak hdy wěrju, ſo je jedyn dobry poczink a ſo móże wón ßamón naß hižo na ßwěcźe wobſbożicź. — Ja dźenßa ßłowo cźitach, kotreż ßo mi ſpodobaſche, dokelž je wěrne: cźeŕpjenje a hnbjenſtwo ſtej Boże żohnowanje, hdyż ſtej pſchětratej. Też ja ßrjedźa w mojim hubjenſtwje praju: kak wjele bliże ßym ja pſchi Bozy; kak wjele wěſcźiſche ßu ßo moje ſaczuwanja a pſcheßwědczenja wo njeßmjertnoſcźi cźłowſkeje duſche ſcźiniłe. Niz bjes ßylſow, runje każ kicź, cźłowjek ſraki. — Ach pſchi wſchitkim pſchewrócźenju a ſaſchmjatanju jenoż wokomik pſchemyßlenje: a wſchitko w ßwěcźe ma ſaßo ßwoje wot Boha pſchipokaſane měſto, kotreż Boże radźenje poſtaji. Woko poſběhnjeſch, ſdychnjenja k njebju póßłane, a modlitwa wo nowu ßylnoſcź, tak wěſcźe dźe, pſchetoż Bóh tych njewopuſchcźi, kotſiž jeho lubuja a ßo k njemu dowěrja. — Ach hdy by cźłowjek tola měſtaczko měł, hdźeż by tyſchenej duſchi zyle derje było; hdźeż by někotre żedźenje dopjelnjene a tak někotra ſylßa ſetrjena była. Tak ßym ja huſto ſdychowała. Ale tuteho měſtaczka ja nihdźe njenamakam. Tola moje ſdychnjenja ßo ſkóncźnje jako ßwjate myßle k Bohu poſběhuja a ja budu pſches ßwoju wěru poßylnjenja.

Tute ßłowa pokaża, kajke dowěrjenje k Bohu w najcźěſchniſchich lětach bramborſkeho kraleſtwa mějeſche a kajka pobożna, ponižna a wěrjaza běſche wutroba macźerje naſcheho prěnjeho němſkeho khěżora, wutroba kraloweje Luiſy! H.

Nauheimſke żórko.

W lěcźe 1846 běſche w Nauheimje w Heſſenſkej wulke hibanje mjes ludom. Tam ſa ſtrowotnym żórkom ryjachu. S wulkej próżu a ſ nałożenjom wjele pjenjes běchu tak daloko pſchiſchli, ſo bě móżny żeleſny njeboß do ſemje nuts puſchcźeny. Zyle wěſcźe ßo nadźijachu, k żórku pſchińcź, jako ßo na jene dobo żeleſny njeboß roſłama. Nětk ludźo na tym ſadwělowachu, ſo żórko namakachu a wſchitko leżo woſtajichu, ſrudni dla ſhubjeneje próży. Někotre měßazy poſdźiſcho ßo pak njejabzy pod ſemju ropot ſběże. Strowotne żórko pak ſe ſemje wupraßny, tamny móżny njeboß wucźißny a wjele, wjele metrow wyßoko ßykaſche. Ssylna wodowa cźura ßo potom ſ měrom dale a dale dele dawaſche a wot teho cźaßa ßu tyßazy cźłowjekow ſ njeje ſtrowoſcź a poßylnjenjo cźěła cźerpałe.

Temule żórku ßo wjele wutrobow w kſcheſcźijanſtwje runaja. Njech je też w běhu lět hrěch ſ twjerdej kamjeńtnej pjerſchcźu poßypany. Njech wſchitke próżowanja, tajku duſchu wożiwicź, ßo podarmo bycź ſdadźa, wſchitke napominanja njepomhaju, wſchě modlitwy podarmo ßo ſdadźa, njech wſchitko ßo ſłama każ tam pola teho żórła ßylny njeboß, huſto cźiſcźe njejabzy cźaß pſcheměnjenja pſchińdźe. Bóh tón Knjes w duſchi wożiwi. Żiwjenje ſ Boha ßo móżnje pſchełama. Duſcha je ſe wſchěch prjedawſchich ſwjaſkow wumóżena. Přenje dny móżnje żołmjazeho ſnutskowneho hibanja nimo du. Żohnowanje pak woſtanje każ pola tamneho żórła. Nětk wo duſchi ſbóżnikowe ßłowo płacźi: „Schtóż wěri do mnje ſ teho żiwota rěki żiweje wody poběhnu.

Něſchto k roſpominanju.

Hdźeſch je wjele ßwobody, je wjele mylenja a tola wěſty je wuſki pucź.

* * *

Sapocźń tak, każ chzeſch pokracźowacź.

* * *

Kóżdeho dźěło je něcźeje dźěło.

* * *

Kuſk poſdźe je pſchepoſdźe.

Daliſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:

Pſches knjeſa fararja Rädu darjeſche:

Sběrka pſches S. w K.	7	hr.	10	np.
= = M. w B.	50	=	—	=
= = D. w W.	30	=	—	=
Fararjej do ruki	10	=	90	=
A. ſ Zyżez	4	=	—	=
Hromadźe:	104	hr.	—	np.

Bóh żohnuj dary a daricźelow!
W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak
Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 11.
12. měrza.

Łětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Lätare.

Gal. 4, 21—31.

Ale to Jerusalem, kotrež je horkach, to je ta frejna, kiž je nascha wschitkich macz.

Salomonowy templ bě wjele kraßnischi hacž hěta teho shromadźenja, ale tak wyschsche hacž ßu njebjeßa wyschsche semje, tak wjele wyschsche je kraßnosćz njebjeskeho Jerusalema hacž semskeho.

Sswjaty japoschtoł widźi w duchu hižo twar, na kotrymž je tón Knjes ßam rózkny kamjeń a na kotrymž dyrbja nasche dusche kamjenje bycz.

Wulki jendźelski prědar Whitfield je ras kraßnje widomnu zyrkej s njewidomnej pschirunał. Wón ßnano tak praji: Bě wjele njeměra na měsćze twarjenja templa w Salomonowym czaßu, ale tola město twarjenja bě na Libanonu, niz w Jerusalemje. Tam buchu mózne marmorowe kamjenje se skałow wułamane, tam ßo tyßaz lět stare zedry puschczachu a ßo do hrjadow dźělachu. Wschitke kamjenje buchu w skałach wobrubane. Wjele kamjenjow, na kotrychž sapoczachu dźěłacz, njepschińdźe posdźischo do templa.

Na twarnym měsćze bě ropot dźěłanja, stajne hawtowanje gratow, hamorow, piłow, ßekerow. Ale w Jerusalemje bě ßwjaty měr. Sso nam drje powjeda, so bu wschо dźěło bjes ropota dokonjane. Bě prjedy hižo wschо wotměrjene a naprawjene, so trjebachu jenož kamjeń na kamjeń położicz; hrjady, kotrež běchu wschě se słotom pocżehnjene, buchu jena pschi druhej położene. W ßwjatej czischinje roscżesche templ horje k ßwojemu dokonjenju; a rěkasche wo nim: tón Knjes je w ßwojim ßwjatym templu, mjelcz psched nim wscha semja.

Tak ma ßo tez s duchownym twarjenjom zyrkwje. Jow na semi je město twarjenja: my ßmy wschitzy psches kschczenizu na tole město ßadźeni. Je jenoż na tymležane, so bychmy ßo psches Bożu ruku jako prawe kamjenje sa to město, kotrež je wón w zyrkwi sa naß wuswolił, naprawicz dali. Ale wjele jich je, czi ßwoje město w ßwjatym twarjenju shubja, ßo jako njehódni wupokasaja.

W ßmjertnej hodźinje pschińdźe Bóh tón Knjes a wosmje psches ßmjertnu ruku hódne namakane kamjenje a staji je tam horkach w sbóżnej wěczłnosczi jedyn pschi druhim. Tak srosczе w czischinje wěczłnosczе twar, k majestetiskej, kraßnej dokonjanosczi, hacž ßo junu, hdyž ßu wschě s Khrystußowej krwju wumózene dusche saßudźene, widomnje pokaże, hacž Jerusalem, kotrež je horkach, kaž ßwjaty japoschtoł jo widźi, dele pschińdźe na semju, a potom kónz pschińdźe.

Potom budźe na semi saßo paradis a budźe rěkacz: hlaj, hěta Boża pola człowjekow. Na człowjekach na semi, kiž ßu dźěczi njebjeskeho Jerusalema, dyrbi to pytnycz bycz, dyrbi něka̍jka potajna móz ßo na nich pokasacz. Setkach ras na pucżowanju młodeho, jednorje swoblekaneho człowjeka. Jeho schtant bě hnydom na nim widźecz; bě zyle hinaschi hacž druhy, Jeho drasta bě jednora, mějesche mało pschi ßebi a pucżowasche tola jara daloko. Dźiwach ßo nad tym,

ßłyschach pak potom, so je wón bohaty a woßebny muž, kiž jako njesnaty pucźuje, so by wón tak ßwět lěpje sesnał. Dźěczi njebjeskeho Jerusalema pucźuja tež jako njesnaczi psches ßwět. Wjedźa, hdźe je jich domisna a wjedźa, so ma wupschestrjena Boža ruka doscź sa nich, sa semske a sa njebjeske. Schtóž je k Jesußej pschischoł a czisty czinjeny psches jeho krej, tón je frej wot sakonja. Ty dyrbisch! ty dyrbisch! tak sakoń woła. Jeni człowjekojo spytaja Božu wolu dopjelnicź, drusy pak njerodźa wo nju. Ale wschitzy dyrbja tola shonicź: psches skutk sakonja njebudźe žane prawe psched Bohom. Pola tych, kiž maja sbóžnika, je to hinak. Woni wscho to czinja, schtož Boži sakoń w dźeßacź kasnjach žada, ale niz jako dźěło, s kotrymž chzedźa ßebi jenož Boże spodobanje saßłużicź, ale ßami wot ßebje, kaž schtomy, kiž nětk bórsy w nalětnym ßłónzu sapoczinu wubiwacź a kczěcź.

Jesuß dawa człowjekej wulku móz do wutroby: tale móz ßo w dopjelnjenju sakonja pokaže. Kaž woda ßo se žórła wulije, tak dyrbja kscheszijanske poczinki s wutroby, w kotrejž Jesuß bydli, ßo wulecź.

Kaž jaßnosć se ßłónza pschińdźe, tak lubosć s wěry. Njeje žadyn sakoń sa sbóžnikowe dźěczi, khiba tón, Jesußa pschezo we wutrobje njesć. Hdyž to sprawnje dopjelnja, dawa wón jim móz a woni móža wjeßeli a sbožowni psches ßwět czahnycź. Hamjeń.

Najeczi.

Wobraski po starych Pósnańskich sapiskach.

(Skónczenje.)

5.

Schěsćź njedźel je ßo minyło. Ssmjercź je hrosnje w měscźe sakhadźała. Kak ßo tym póndźe, kotsiž ßu w měscźe wostali? Ludźo w selenych hětach swěrja ßebi hacź kónz lěża. Tam móža s wěstoscźu widźecź, hacź hischcźe kur s wuhenjow wuńdźe. Dźeń a wjazy wuhenjow sastanje ßo kuricź. Skónczńje pschedobudźetej ßo wczipnosć a tež człowjske ßobuczucźe se ßwojej mozu pola tych, kotsiž ßu wucźahnyli. Kapłan běsche radźił, so by ßo wuloßowało, schtó měł po wopuschczenej scźežzy do města pohladacź hicź. Zyrkwinski pschedstejiczeŕ chze tam dobrowólnje dóńcź. Jemu styska ßo po jeho winowej pinzy, hdźež je klucźe tcźazy wostajił. A schto mohł wón nětkole mjes wobydlerjemi w selenych hětach saßłużicź, měł-li wón tu czeŕwjene wino na składźe. Kaž khroby a hospodarliwy ßo nětko tež wupjerasche, wobhladniwosć tola njeběsche sapomnił! S prěnja běsche ßebi wjeczorny czaß k ßwojemu wopytej wuswolił; dha móżesche ßo njelubych prascherjow a wobhonjerjow lózo sminycź. Dale wjedźesche wón, hacź runjež knjeżesche wschudźom lětna horzota, ßebi khornaŕ ßwojeho kwicźa hacź do poł hlowy sawalicź a bramatu kožanu czapku tak hluboko psches hlowu scźahnycź, so běschtej jenož wocźi njepokrytej, a wot noßa niz wjazy, hacź běsche runje trjeba. Pódla teho wonjesche wokolo njeho kaž wokolo žiweje haptyki, telko wobarnowazych ßrědkow mějesche w hubje a w sakach. W saku pak mějesche tež kapłanowy list sa pestilenziarija, kotryž ßo takle mějesche:

„Lubschi sastojński bratsje! Nadźijomnje macźe ßo wy tak rjenje jako my tu na wumjeńku. Mje pohonjuje moja wutroba polna lubosczе k sastojńskemu bratrej, so waß k ßlědowazemu napominam. Jeli macźe dźěczatko wukschczicź, dha je jenož pokrjepczе, to hodźi ßo wot nasdala dokonjecź, schtož pak, kaž je to dotal pola naß waschnje, njeje pschi poleczu móżno. Dale: njepołożczе pschi absoluziji ruzy na spowjednych, ale sczińczе snamjo kschiża jenož powschitkownje. Dale, a to je najwažnische: stupczе ßo, hdyž macźe cźełko khowacź a pschi druhich podobnych skladnosczach stajnje tak, so wětr wot waß precź duje. To je khmane. Budźczе s zyła — tele napominanje ßmě ßebi starschi, wo Wasche žiwjenje ßo nježnje postarazy sastojński bratr drje wuprajicź — radscho mudry, hacź so ßo trasch s něczim pschekhwataczе! Mějczе ßo rjenje a derje! Wasch“ atd.

Kapłanez knjes, wobhladniwy a staroscźiwy, kaž wón běsche, běsche najprjedy list zyrkwinskemu pschedstejiczerjej wucźitał, tola khwalbu, kotruž běsche woczakował, njeběsche sa to žnjał. Zyrkwinski pschedstejiczeŕ běsche bjes dwěla hordy na ßwój wuwjedźomny rjekowski skutk; wón hladasche na pißarja tehole lista, jako chzył jeho pruhowacź a ßo jeho wopraschecź: Móże macź ßwoje cźěßne dźěczatko tež s daloka cźěschicź? Móże lěkaŕ s dwajłóhczowskim kijom sa žiłku pomaßnycź?

Dźiwnje běsche ßo zyrkwinski pschedstejiczeŕ shotowił. Tajki khwatasche psches woněmjene haßy. Wón ßam běsche spodźiwny hóscź, hdyž by tu s zyła žane wóczko było, kotreż by ßo sa nim roshladałe. Jeho dom běsche hischcźe sawrjeny, nichtó ßo njeběsche jeho winoweje pinzy dótknył. Do ßußodnych domow klapasche ßo se želesnym biczkom pschi durjach; tola nihdźe jemu njewotmolwichu. Bjes dwěla běchu tu wschitzy wumrjeli. Hdźež běchu wobydlenja wotewrjene, dha cźehnjesche s nich spodźiwna, nimale ßłódka wóń.

Wjeczor ßo nakhilesche a pohonjowasche jeho k spěschnosczi. Wón chzyschе ßwój walczk wotedacź. S někim dyrbjesche tola porěczecź, jeli so chzyschе ßo s cźesczu wróczicź.

Pschi kapłanez durjach dźěłaschtaj dwaj człowjekaj. Jedyn tam kleczesche a, kaž ßo sdasche, bjerjesche kamjenje se semje a mjetasche je na stronu.

„Wschako je pohrjebnischczo pokne!“ rjekny murjeŕ, kotryž běsche swónk wot teho cźaßa ßem, hdźež běsche nahła ßmjercź stareho swónka wotwołała. „Njebych wjedźał, cźeho dla dyrbimoj ßo hakle tak daloko bědźicź.“

„Pódla teho“, měnjesche drjewokałaŕ, pjerschcź na stronu mjetajo, a do jamy, schtyri stopnjow hłubokeje, pohladajo, „schtó wě, hacź tu hdy saßo něchtó do kapłanstwa sacźehnje. Hdyž je hłuboko dosć pokhowany, dha wschak móżno njeje, so mohł ßo něchtó s khorosczu natykacź.“

„Wěsch ty“, měnjesche murjeŕ, se ßwojim dźěłom sastawschi, „kapłanez knjesej kusk natyknjenja tež jeschkodźicź njemohło — nó, njedźiwaj ßo jenoż! Měnju natyknjenje s pastyŕskej lubosczu. Khmańschi próh, psches kotryž ßo do a s sarskeho doma khodźi, ja njesnaju, kaž ßmój jón dźenßa położiłoj.“ — —

„Schto tu cźinitaj?“ woprascha ßo zyrkwinski pschedstejiczeŕ. — S prawdu prajene, běsche najprjedy diwělował, schto ßo tu dźěła, hacź tu ßnano njesprawne ruzy sa pokładami ryja abo hacź je trasch pestilenziariuß telko dokhodow měł, so chze je tu skowacź! — Runje wustupi měßacźk sady mróczele.

Wobaj człowjekaj ßo strózischtaj.

„Hdźe je prědaŕ. Schto tu stejitaj, jako njeběschtaj žane khmane ßwědomje měkoj?“

„Nó“, sarecza murjeŕ k dobremu, ßo prěni shrabawschi, „tu wón leži!“

Zyrkwinski pschedstejiczeŕ ßo postróżiwschi stupi někotre krocźele wróczo.

„Ně wěrno, wy to njebudźecźe pscheradźicź, ale w cźaßach tajkich strachow, dha je najbliżschi row tež najkhmańschi.“

Zyrkwinski pschedstejiczeŕ ßlubi, so chze mjelczecź wo spodźiwnym městnje, kotreż běschtaj sa khowanje morweho wuswolikoj, khwalesche pak jeju, shoniwschi, so chzetaj woßrjedź noweho pohrjebnischcźa na wopomnjecźe ßwěrneho pestilenziariußa kschiż postajicź s napißmom:

„Dobry pastyŕ wostaji ßwoje žiwjenje sa wowzy.“

Njedźela Lätare.

Sczenje Jana 11, 1—46.

Hłóß: Jesus moja nadźija.

Nasch Knjes Jesuß s póßłami
Junu psches nóz s hosczom běsche
W pschecźelnej Bethaniji,
Schtož wón nihdźe njemějesche,
Hdźež by hłowu położił,
Kaž je ßam to wuprajił.

Tam wón, w domje Lazara,
Nózny wokschewv wužiwasche.
Hdyž po prózy teho dnja,
Wotpocźinka namakasche,
A sa ßwój hamt wucźeŕski
S nowa saß' ßo poßylni.

Wot tam Jesuß s póßłami
Je se židowskeje wuschoł,
Dźělił ßo w Bethaniji

A do Galilejſkej' dóſchoł
Tam, na ſtronu Jordana
Bliſko hory Tabora.

Tam tej ßotßje Lazara,
Se židowſkej' wotpóßłaſchtej,
Martha a tež Marija,
K Jeſußej, a prajicź daſchtej:
„Hlaj, tón kiž je luby cźi,
Skhorił je w Bethaniji."

Hdyž to Jeſuß naſhoni,
Hiſchcźe dwaj dnjej na tym měſcźe
Sawoſta pſchi Tabori.
Runjež lubowaſche wěſcźe
Wobej ßotßje ſhromadnje
S Lazarom w Bethaniji.

„Lazarus naſch pſchecźel, ſpi,
Jeſuß k wucžownikam dźeſche,
Na cźož wón jim woſjewi,
So wón jeho ſbudźicź chzyſche.
A ßo wot tam naſtaji
K Lazarej w Bethaniji.

„Spi=li wón, b'dźe lěpje ſ nim,"
K njom' cźi wucžownizy dźachu.
Jeſußej cźim ſtroſchtniſchim
Wotpohladam pſchiſtup dachu,
So jich pſchecźel wotkhori
Saßo we Bethaniji.

„Lazarus, wón wumrjeł je,"
Jeſuß nětk k nim rjeknje ſ nowoh'.
W kraju Galilejſkeje
Sso wjaz' njekomdźeſche dołho,
Ale ßwój khód ſ póßłami
Cźehnjeſche k Bethaniji.

Tehdom Martha běžeſche
K Jeſußej won napſchecźiwo,
Prajo, hdyž jom' ſdźěleſche
Ssmjercź toh' bratra ſemrjeteho:
„Knježe, hdy by tudy był,
Mój bratr, wón by njewumrjeł."

Potom Martha potajni
Ssotru Marju ſawołaſche.
Tež ta takle pſchiſtupi
K Jeſußej, a powjedaſche:
„Knježe, hdy by ty tu był,
Mój bratr, wón by njewumrjeł."

Hdyž pak Jeſuß wuhlada,
So tam Marja ßylſowaſche,
A tych, kiž ſ njej płakaja,
Tež Knjes Jeſuß ſapłakaſche.
A ßo potom dowjeſcź da
K rowej teho Lazara.

Jeſuß jeho namaka
Hižo w rowje tłajazeho
Pod pſchikrywom kamjenja,
W pótnych rubach wobwiteho,
Po tym ſo wón ſchtyri dny
Dołho w rowje ležał bě.

Tam ßo Jeſuß pomodli
Pola Lazarowoh' rowa,
Bliže k rowu pſchiſtupi,
Sawoła te ważne ßłowa:
„Pój won ſ rowa Lazarje."
A wón ſtaže woprawdźe.

Luboſcź, kiž w Bethaniji
Bu po Lazarowoh' blida
Mjes tubymi ßwójbnymi,
Hdyž ßo k nim Knjes Jeſuß pſchida,
S Lazarußom hromadźi
Wopißacź ßo njehodźi.

Tajka luboſcź pſchecźelſtwa
Budźe knježicź w hornim ßwěcźi,
Hdźež budźa wot pſchetłacźa
Nuts ßo nam'kacź Boże dźěcźi
Mjes ßwojimi ſnatymi
Wěcžnje w ſbóžnym towaŕſtwi.

Jeſu, kiž ßy woteſchoł
K rjanoſcźi do Božoh' raja,
Horje wyſche mróčelow.
Dom do twojoh' wótznoh' kraja,
A ßy prajił: „Ja du tam
Měſto pſchihotowacź wam."

Tehodła ßo komudźi
Tam nětk hižo dołhe lěta.
Nawoženja njebjeſki.
Hdźež je pyſchna, kraßna hěta,
So by pſches tón hnadny cźaß
K pokucźe tež pſchiwjedł naß.

Schtož tu kraßne na ßwěcźi
Běſche, to ßo tam b'dźe ſhubicź,
W tamnej ſbóžnej wěcžnoſcźi
Budźe ßo Knjes Jeſuß lubicź,
Dokelž ßwětej pſchinjeßł je
Wěcžne rjane žiwjenje.

Duž njech lubi pſchecźeljo
Pſches žiwjenje ſe mnu dźeja.
Hdyž mi mary ſtaja ßo,
Dha wſchak wrócźo woſtanjeja.
Ty pak Jeſu chzeſch mje ßam
Wjeſcź pſches row hacž k njebjeßam.

Duž na tebje Jeſußo,
Moje pſchecźelſtwo chzu twaricź,
Prjed' hacž ducha mojeho
Cźělna hěta chze ßo ſtaricź.
Mi je twoja wſchehomóź
Serniczka pſches rownu nóź.

Njech tež budźe wſchón mój proch
Do poßlednjoh' ſorna ſhnity,
Njech mój row je poroſtł moch,
Wot ßwěta b'du ſapomnity:
„Jeno ſo ty, Jeſußo
Snajeſch mjena mojeho!"

Luby Jeſu, tež ja chzu
Na twój hłóß tu ſ rowa ſtanycź.
Ty mi k rjeńſchom' žiwjenju
Tehdom ſechzył kaſacź, cźahnycź
K njebjeſkej Bethaniji —
W tamnej rjanej wěcžnoſcźi. Njemjenowany.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Jara ſwjeßelazu powjeſcź móžemy lubym cźitarjam ßobuſdźělicź. Pſched krótkim cźaßom mějeſche ßo debata wo danſkich naležnoſcźach w pruſkim ßejmje. Danſzy běchu ßo w Schleswig-Holſteinſkej ſpjecźiwi pſchecźiwo naſchej wyſchnoſcźi wopokaſali, dokelž bychu ßo najradſcho ſaßo ſ Danſkim kraleſtwom ſjednocźili. Pſchi tutej debacźe ſkaſa miniſtr ſwonkownych naležnoſcźow knjeſa ſapóßłanza ſ Götz, kotryž naſchich pruſkich Sserbow w ßejmje ſaſtupuje, k ßebi a ßo jeho wopraſcha, kak ßo Sserbja ſadźerža. Sapóßłanz da jemu dobre wotmołwjenje: „Sserbja ßu kraloßwěrny lud — haj kraloßwěrniſchi hacž wjele Němzow." My ßo wutrobnje wjeßelimy, ſo je ßo naſchemu ludej na wyßokim měſcźe tele ſaßłużene pſchipóſnacźe doſtało a wěſcźe ſměje to tež ſa pſchichod ßwój płód, ſo budźa wobarnowani pſched wſchěm njeprawym a njeſaßłużenym podtłóčenjom.

— Pſchichodnu njedźelu budźe prěnje lětuſche ßerbſke kemſchenje w Draždźanach — prěnje po 50lětnym jubileju ßerbſkich kemſchenjow. Boża ßłużba ſměje ßo w nakhwilnej zyrkwi, kotraž je ßo ſa kſchižnu natwariła pſchi Lipowej haßy a ſapočnje ßo pſchipołdnju w 12 h. Spowjednu wucźbu ſměje wodźeŕ naſchich ßerbſkich kemſcherjow knjes faraŕ ryczeŕ Jakub-Njeßwacźidliſki a prědowanje knjes archidiakonus Guda ſ Lubija.

— Hdyž běsche dleschi czaß wschitko směrom, je nětko saßo něschto ßłyschecź wo wotmyßlenej żelesnizy, kotraž ma ßo wot Rakez psches Wojerez do Hródka natwaricź. Pjecza je żelesniski ministr pschikasał, so maja ßo pschihotowanske dźěła sa tule żelesnizu wuwjesćź. S wulkej schkodu je, so je runje nětko cźopły pschecźel tehole twara, knjes baron s Rabenau nad Rakezami wumrjeł, kotryž by twar spěchowacź móhł. My pak ßo nadźijamy, so ßo wyschnosćź, kotraž je ßo tejele ważneje żelesnizy dołho dosćź dlějiła, nětko też skutki pokaże a tu żelesnizu natwari, kotraž je nusna a wulzy wużitna sa zyłu Łużizu.

— Po naschej Łużizy ßo w tych tydźenjach domjaza kollekta sa twar Khwacźanskeje zyrkwje sběra. Te wopory, kotrež ßu nowe stawy woßady pschinjeßłe a też sa pschichod na ßo wsałe, ßu wulkeho pschipósnacźa hódne. Woni ßebi wěsćże saßkuża, so my jich, kotsiž ßu tak saho-jenu zyrkwinsku a kschesćźijansku myßl pokasali, też s darom podpjeramy a s tym dźěł jich staroscże, kotruž maja sa pschichod njesćź, wot nich wosmjemy. Duž lubi Sserbja! wo-prujcże po ßwojim samoženju bohaty dar! Bóh tón Knjes wam to saßo żohnuje!

— 1. haprleje ßmy kóżde lěto narodny dźeń naschego Bismarcka ßwjecźili. A hdyž wón też wjazy w ßwojim sastojnstwje njestejesche, jeho dźakowny lud cźesćźesche a strowjesche se ßwojimi pschecźemi na jeho narodnym dnju. Pschetoż nasch lud żenje sapomnicź njemóże a njebudże, schto je Bismarck sa njón był a cźinił. Lětßa budże 1. haprleje srudny dźeń wopomnjecźa, pschetoż wón tu wjazy mjes nami njeje, ale je domoj schoł se ßwojeho njespróżniweho żiwjenja k wěcźnemu měrej. S dobom pak budże ßo jemu na tymle dnju poßlednja sjawna cźesćź wopokasacź. Jeho cźěło, kotrež hacź dotal w hrodże w Friedrichsruhe steji, budże ßo w Mausoleju (w kraßnje natwarjenym wjelbje s kamjeńtnej wěżu daloko do wokoliny shladowazej) k poßlednjemu wotpocźinkej khowacź a nasch lud směje poßledni krócź składnosćź, jemu sjawnje ßo na tutej ßwjatocźnosćźi wobdźělicź a ßwój hnuty dźak sjewicź.

— Sozialdemokratiski sapósłanz Bebel chzyschе w khěżorstwowym ßejmje saßo wschelake njedostatki w naschim wójsku dopokasacź. Wón pak srudnje wotlecża, dokelž ßo jemu dopokasa, so ßu jeho poroki pschehnate a też njewěrne. A pschi tym wón njeběsche wjazy hacź něhdże 8 tajkich porokow w zyłym němskim wójsku nasběracź mohł. Hdy bychu tele poroki wěrne byłe a niz woprawdże, kaž też ßu, pschehnate byłe, by to sawěscże sa nasche 400,000 ludźi ßylne wójsko hischcże najlěpsche a najrjeńsche ßwědcźenje było.

Klucź k cźłowiskim wutrobam.

Jedyn s najdźiwnischich podawkow w ßwětnej historiji je, so wot wschitkich tych tyßaz mißionarow, kotsiž won dźěchu k zusym, dźiwim ludam, haj ßamo k ludźiźracźkam, bu tola jenoż mała liczba wopor jich mordarskeho lóschta, hdyž je ßo tola wjele Europiskich na jich pucźowanjach a pschi jich wikowanjach wot ludźi tam bydlazych *moriło a ßo hischcże pschezo mori.*

Snaty mißionar Fritz Reuter w Wedinzach (w Afrizy) dosta jedyn dźeń wopyt zusych, běłych knjesow, kotsiž ßo dodźiwacź njemóżachu, so je ßo woßrjedź cźěmneho póhanskeho kraja psches Reuterowe dźěło telko wulkotneho dokonjało. Duž ßo jedyn tych knjesow praschesche: „Snajeschcże dha Wy rěcź tudomnych ludźi, jako Wy tu pschińdźeschcże?“ A jako Reuter „ně“ wotmolwi, praschesche ßo tamny: „Haj, ale kak scże ßo Wy tymle dźiwnym srosymliwy scźinił?“ Duž wotmolwi Reuter: „Wona je ßwětna rěcź, kotraž ßo wschudźom rosumi, to je luboscź. Husto doscź pschiwalichu ßo dźiwje ßyły se żałostnym harowanjom, hrożachu naß moricź a wotehnacź. Husto běsche derje, so ja niczo wot teho njesrosumich. Potom pak ja cźische do ßwojeje ßwjatnizy sańdźech (mjenujzy do ßwojeje modleŕskeje komorki) a wuskorżich mojemu knjesej a mischtrej wschitko. A tam stejesche mój schrubnik, pschi kotrymž ja prěni cźaß nimale wschědnje stejach a ludźom jich motyki, noże atd. porjedźach. Cźi, kotrymž běch pomhał, potom domoj dźěchu a tym ßwojim prajichu, schtoż běsche tón běły muż jim darmo do ßłużbow w luboscźi cźinił a s tym woni mi ßami semju pschihotowachu sa ßymjo Božeho ßłowa. Ja k nim s nowymi jasykami njerěcźach, kaž japoschtolјo na ßwjatkownym ßwjedźenju, ale ßylnje, kaž mi s erta wukhadźesche; ale cźi póhanjo na mni widźachu, so ja derje měnjach; woni widźachu ßylsy w mojimaj wocźomaj na ßwojej duchownej stwjerdźenosćźi. Woni srosumichu to ßłowo lerato „luboscź“ a te ßłowa Ke a le rato „ja waß lubuju“ a to cźinjesche na te najtwjerdsche wutroby sacźischcź.“ A kaž Reuter ßu wschitzy mißionarojo, wschitzy woprawdźicźi wucźomnizy Jesußowi to ßame nashonjenje cźinili, so je luboscź klucź k wutrobam, luboscź k Bohu temu Knjesej, kotremuż wschitko praji a wuskorži; a luboscź k hubjenym bratram, sa kotrychž ßo sa wopor dasch. Luboscź je prawa rěcź ßwěta. To je jara cźeżko sa naß, franzowszy abo łacźonszy nawuknycź, hacź runje mamy k temu wschelake knihi, haj ßamo cźeżko je macźeŕnu rěcź prawje nawuknycź, ale njewurjeknjwje cźeżko je rěcź luda nawukuycź, kotryž s zyła hischcże żaneho pißma nima. Luboscź pak je najlěpscha wucźeŕska kniha rěcże, haj wona je macźeŕna rěcź wschitkich cźłowjekow, cźornych a běłych, żołtych, cźeŕwjenych a brunych: a schtóż tule rěcź snaje, ßo wschudźom rosumi. Profeßor Drummond praji: „Ja ßym w Afrizy był a ßym we wutrobje najcźěmnischeho dźěła ßwěta cźłowjekow namakał, kotsiž ßo na jenicźkeho běłeho muża dopomnichu, kotrehoż běchu hdy wohladali — na Davida Livingstona. Wón je njebohi, ale dźenßa hischcże rěcźi wón w Afrizy. Wocźi wbohich cźornych ßo ßwěcźa, hdyž wo tym pschecźelnym doktorje powjedaja, kotryž běsche psched lětami pola nich. Woni żaneho ßłowa wot jeho jendźelskeho njerosumichu, ale wón ßo na tamnu ßwětnu rěcź rosumjesche a woni cźujachu, so luboscź jeho wutrobu napjelni. Druhi afrikanski pucźowaŕ powjeda, so narěcź „lube dźěcźi“ na jeho cźornych noscherjow husto runje tehdom dźiwnje skutkowasche, hdyž běchu wot napinazych pucźowanjow sprózni. Potom saßo s nowej mozu dale dźěsche.

Sskužobnik Livingstonowy, Susi, je wo srudobje powjedał, kotraž jeho a jeho pschewodnikow napjelni, jako woni (1. meje 1873 w Ilala pschi jězorje Bangwrolo) Livongstona pschi jeho twjerdym lěhnje kleczazeho namakachu, ruzy na sahkwczk złożenej. Woni ßebi myßlachu, so ßo wón modli, ale wón běsche cźěło: modło běsche jeho dusha do tamneho ßwěta saschła. Tak wulka běsche ta luboscź, s kotrejż běsche wón ßwojich cźornych ßłużobnikow na ßo swjasał, so ßo woni krucże rosßudźichu, to cźěło teho droheho muża do jeho wótzneho kraja (do Schottlandskeje) dowjesćź. Pschi najwjetschich wobcźeżnosćźach a prózowanjach ßu woni potom wjele stow hodźinow na ramjenjach to cźěło k mórskemu brjohej w Zanzibarje donjeßli a s łódźu pod pschewodźenjom dweju ßłużobnikow do Jendźelskeje pschewjesćź dali. S teho pósnajemy, schto njeßebicźna, ßwěrna luboscź cźłowjeka też na ßurowe wutroby cźornuchow wuskutkuje.

Duž, wy nanojo a macźerje, kiž wy to cźitacże a scże dawno móż nad ßwojimi dźěcźimi shubili, njechacże jo junkrócź krucże s tymle kluczom k wutrobam spytacź? Ale wopomńcże pódla: Bóh położi tónle klucź k wutrobam cźłowiskich dźěcźi jenoż do tajkich rukow, kiž ßo ßu wot njeho swjasacź dałe, do wutrobow, kotrež wulki khumscht lnboscże w jeho schuli nawuknychu. Luboscź, kotraž jemu wschitko wuskorži a praji a kotraž ßo bratram sa wopor dała, kaž je to 1. Kor. 13. wopißane.

Něschto k rospominanju.

Cźim dźakownischi my ßmy, cźim wjazy pschicźiny nam tón Knjes dawa, so bychmy jemu dźakowni byli.

* * *

Hdyž do wobstejnosćźow pschińdźesch, hdźež njewěsch, hdże dyrbisch hladacź, tehdom hladaj horje.

* * *

Hdyž móże cźert twoje wócźko abo wucho dobycź, potom też bórsy twojej ruzy a nosy směje.

Porjedźenka.

Kwitowanje w poßlednim cźißle dyrbi tak rěkacź:

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske ßyroty:

S Bukecźanskeje woßady psches knjesa fararja Kubizu darichu:

Sběrka psches Z. w K.	7	hr.	10 np.
= = M. w B.	50	=	— =
= = D. w W.	30	=	— =
Fararjej do ruki	10	=	90 =
S Michalskej woßady psches knjesa fararja Rädu:			
A. s Zyżez	4	=	— =
Hromadźe:	102	hr.	— np.

Bóh żohnuj dary a daricźelow!

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 12.
19. měrza.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela Judica.

Ef. 2, 13.

Nětk pak ſcźe wy we Khryſtußu Jeſußu, kiž něhdy dalozy ſcźe byli, bliſzy ſcźinjeni pſches tu krej Khryſtußowu.

Nětk pak! To klinczi, kaž nalětny dych po cźežkim krutym symskim cźaßu, kaž měrna powjescź po dołhim krwawnym wojowanju, kaž horjestacźe po cźěmnej ßmjertnej nozy. Nětk pak! To dawa duscham, kotrež běchu pſchestałe ßo nadźecź, nowu khrobłoscź, pohlad a wuhlad do wjeßełeho, ſbóżneho a wěſteho pſchichoda! To ſbudźi wußnjeneho ducha, ſhromadźi samylene myßle a pſchecźa a ſtaji jim wěſty kónz; to poßylni, ſaßo ſtanycź, ſpytacź ſ nowa khodźicź w Bożej mozy. Nětk pak! Komu ßłuſcha tale wjeßeła, wokſchewjaza, ſbudźaza powjescź?

Kiž ſcźe w Khryſtußu Jeſußu. Njedyrbiſch niz jenoż wo Jeſußu ßłyſchecź bycź. Njedyrbiſch wo nim niz jenoż hiſtoriſke póſnacźe měcź abo ßnano jenoż druhi artikel wěry wjedźecź. Njedyrbiſch też niz jenoż ſwonkownje k zyrkwi ßłuſchecź abo ßo, kaž wjele ludakow cźini, jenoż po ſwucźenym waſchnju k Bożemu ßłowu a k Bożemu blidu dźerżecź; ně, dyrbiſch k Knjeſej Jeſußej parſchonſzy ſadźerżenje dostacź, dyrbiſch do njeho płodźeny a ſaſchcźěpjeny bycź. Dyrbi wěrnoscź pola naß bycź, ſo ßmy ßo w ßwjatej kſchcźenizy Jeſuſa woblekli, pſches wěru, kaž halosa do winoweho pjeńka ſaſchcźěpjeni, kaž żiwe ſtawy ſ nim, ſ hłowu ſwjaſane. Sbóżnik praji: Ja we waß, wy we mni! To dyrbi ßo pola naß pſches Bożu hnadu, pſches ßwjateho Ducha móz a wabjenje ſtacź. Potom płacźi nam ſnamjo nadźije a wjeßełoſcźe: Nětk pak. A ſchto ßmy ſ tym dostali, ſo ßmy w Khryſtußu Jeſußu pſches wěru ſakorjenjeni a ſałożeni?

Něhdy ſcźe dalozy byli a nětko bliſzy ſcźinjeni. Daloki drje njemóże Bóh wot cźłowjekow bycź. Pſchetoż Bóh njeje Bóh, kiž mohł daloki bycź, ale Bóh, kiž je bliſki. Njemóże ßo nichtó tak ſkradźu pſched tym Knjeſom khowacź, ſo by wón jeho njewidźał, njemóże nichtó ſ kſchidłami rańſchich ſerow tak daloko cźeknycź, ſo by Knjeſowe wóczko jeho njewidźało a jeho ruka jeho njedoßahnyła. Pſchetoż tón Knjes, tón wěczny Bóh, je wſchěm ßwojim ſkutkam a woßebje wſchěm cźłowjekam bliſki a pſchitomny. Tola wot Bożeje hnady, wot Bożeje wutroby a luboſcźe móże ßo cźłowjek runje tak ſdalowacź, kaž ſhubjeny ßyn, jako wón wot nana daloko pſches kraj cźehnjeſche. Je doſcź cźłowjekow, kiž ßo w Bożej bliſkoſcźi tak boja, kaž ſłóſtnik, hdyž wón běrza ſetka. Ssu duſche, kiž, hdyž hłóß wěczinoſcźe jim do wucha klinczi, to cźuja, jako by jim ſwónczk khudych hrěſchnikow na pucźu k wotprawjenju ſwonił. Duž też tak cźeknu, hdźež ßo tón Knjes jim pſchibliži; duž cźeknu wot Bożeho ßłowa a ſ Bożeho doma, a jim ßo jenoż tam lubi, hdźež ßu daloko wot Boha. Haj wſchak, kaž chze cźłowjek měcź, tak budźe jemu potom. Chze-li cźłowjek daloki bycź wot Boha, wot jeho hnady a měra, dha tón Knjes ßwoju hnadu nikomu njepſchinuſuje. Wón pak ju tym poſkicźi, kiž ßu ſ daloka pſchiſchli; wón jim ruku

dawa a posczele jim powjesczi, so wón jim ßwoju wutrobu wotczini a żada, jich duschu jako ßwoje wobßedźeństwo wobßedźeczi. To woßebje tym płaczi, k kotrymż ßwjaty japoschtoł w naschim tekscze rěczi, póhanam, kiż běchu dalozy wot Božeho ßlubjenja.

Woni ßu nětk bliszy sczinjeni psches Jesußowu krej. Schtóż Boha teho ßwjateho njesnaje, tón ßebi myßli, so dyrbi ßo człowjekej jenoż prajicz, dha budźe wón saßo k Bohu pschińcz móz a chzycz. Schtóż ßwoje hrěchi njepósnawschi niczo wo Božim hněwje njewě, tón ßebi myßli, so móże człowjek jenoż ßwoje njeprawo pósnawschi bjes wscheho dalscheho k Bohu pschińcz. Swjaty japoschtoł a wschitke w hłubokich bědźenjach duschow wuczischczene Boże dźěczi jo lěpje wjedźa. Woni wjedźa, so dyrbi nam k temu Khrystußowa droha krej jako njewinowateho jehnjeczka pschelata na kschižu pomhacz a so móże jenoż psches nju nascha wutroba s Bohom ßo sjednacz. Hakle, hdyż je ßo to stało, je ßwět s Bohom sjednoczeny, a żadyn hrěschnik njeje wjazy daloki a wustorczeny wot Boha, ale bliski a pola njeho w hnadźe. A człowjek ßam? Hdyż wón we wěrje móz Khrystußoweje krwě pósnaje, każ psches nju ßo wschón sadźěwk wotstroni, spyta a skhrobli ßo wón k Bohu stupicz a ßo k njemu każ złonik wołacz: Bożo, budź mi hrěschnikej hnadny.

Tak bliſko chzemy ßo tež my k njemu stajicz a jemu ßo pschezo bóle pschibliżicz psches wěru w modlitwje, a pschistupicz, hacż ßmy zyle bliszy a wěczńje pola njeho.

Ja chzu rad tebje dostacz,
Ach! sdźerż mje pschi ßebi,
Ja pschi tebi chzu wostacz,
Hdyż ßo czi roskoczi
Twoja wutroba w tym czěli,
Hdyż duscha w ßmjerczi
Sso s czełom rósno dźěli,
Mi budźesch w wutrobi.

Hamjeń.

Jesuß Khrystuß psched ßudom.

(Pokraczowanje.)

Kak ma ßo wobskorżenje k požadanemu kónzej dowjesczi?

Ale Kaiphaß je doscz mudry człowjek. Wón snaje praschenje, kotrež dyrbi Jesußa saniczicz, njech wón njewotmolwi abo njech wotmolwi, njech wón sapreje, njech k temu steji, sa czimż ßo Kaiphaß jeho prascha: „Ja cże pschi tym żiwym Bohu saroczu, so by nam powjedźił, hacż ßy ty tón żałbowany, Ssyn wyßokokhwaleneho“. Prěje Jesuß, dha je ßo ßamón sanicził, mjelczi wón, dha dyrbi wschón lud sa to měcz, so je wotmolwił: „Ně!“ steji wón k temu, so je wón żałbowany, Ssyn wyßokokhwaleneho, dha je móżno, so ßo wobskorżenje na to sałożuje, so ßo skónczńje do ßmjercze saßudźi, dokelż je Boha hanił.

Pschi tym wobkedźbuj a wopomń, so je ßo wyßoki měschnik dwoje praschał: s prěnja, ßy ty żałbowany, s druha, ßy ty Ssyn Boži. Straschne sa Jesußa běsche druhe praschenje. Hacż ty ßy tón żałbowany, po hejbrejsku: Meßiaß, po hrjeksku: Khrystuß, to rěka: hacż ty ßy tón s duchom żałbowany kral israelski a wscheho ßwěta, wo kotrymż ßu profetojo wěschczili. By-li na tajke praschenje khudy człowjek s Nazaretha s „haj“ wotmolwił, dha by to něchtóżkuli sa błasnistwo měł; so by ßo hodźało s tajkeho „haj“ shrěschenje swjesczi, kotrež mělo ßo se ßmjerczu khostacz, sa to njesficzesche sakoń żanu pomoz. Ale Ssyn Boži! Drje njeje ßebi wyschschi měschnik ßam niczo krute a wěste s tutym ßłowom pschedstajił, to pak sdasche ßo wěste, so tón, kotryż ßo sa Ssyna Božeho wusnaje, je s Bohom stowarscheny tak nježnje, każ nichtó druhi. A to hodźesche ßo snamjenicz sa hanjenje Boha, na kotrež běsche psches sakoń ßmjercz postajena.

Kak ßu wschitzy na jateho hladali! Budźe wón rěczecz! Haj, wón rěczi: „Ty to prajisch!“ rjeknje wón. Po tajkim, so je wón żałbowany, so je wón Ssyn Boži. A Jesuß pschistaji hischcze jene ßłowo. Psches nje pschekroczi wón se ßwojej ßwobodnej wolu tamne wusnacze, kotrež běsche wyschschi měschnik ßebi żadał. Psches tele ßłowo dyrbi schkorbisna na wasy, w kotrejż saßudźenje do ßmjercze leżi, ßo pschepjelnicz. Pschetoż Jesuß wě, so je to Boża wola, so je to Boża dobra wola sa sboże a sbóżnoscz człowjestwa, po kotrejż wón ma wumrjecz: kak mohł ßo wón pohnucz dacz, so njeby najwyschschemu knjeżstwu jeho luda a psches nje wschemu ßwětej wschu wěrnoscz prajił? Tute ßłowo rěka: „Ale wschak praju ja wam: Wot teho czaßa ßo stanje, so budźecze wy widźecz człowjeka Ssyna ßedźo na prawizy teje mozy, a hdyż wón pschińdźe w mróczelach tych njebjeß.“

W tutym wusnaczu je kóżde ßłowczko wulzy ważne. „Wot teho czaßa“, wokomik je blisko, hdźeż ma ßo tutón wuwjasany wußwobodźicz, hdźeż ma ßo tutón ßłaby wulzyschnje pschekraßnicz.

„Wy budźecze widźecz“, Jesuß njebudźe w njeskutkowazym měrje, niz w potajnosczi, każ ßnano sprawna duscha Jana kschczenika, kotrehoż ßu psched lětom skónzowali, ně, woni budźa jeho pschekraßnjenje a powyschenje widźecz, drje niz s wocżomaj, ale tola s tajkej wěstoscżu, jako je wěstosczu teho, kotryż s czělnymaj wocżomaj widźi, budźa woni psches nashonjenje jeho pschekraßnjenje spósnacz, każ ßo spósnaje Boża wscha pschitomnosczi psches teho, kotryż je s hrěchami wobczeżeny, a kotremuż je ßwědomje wotucziło: wón njewidźi a tola widźi, wón s czělnymaj wocżomaj njepósnaje a tola spósnaje s tajkej wěstosczu, so ßo s tym wschě dwělowanje pschewinje.

„Człowjeka Ssyna“ budźecze wy widźecz. S tutym mjenom njeje ßo Jesuß nětko k prěnjemu rasej mjenował; tele mjeno běsche wón hižo njeliczomne rasy sa ßo nałożował, wot spoczatka jeho skutkowanja běsche to te mjeno, s kotrymż je ßo mjenował, ßamón husczischo hacż s mjenom Božeho Ssyna. Ale dżenßnische nałożowanje tuteho mjena mějesche něschto zyle woßebite na ßebi. Po wschěm swißu dyrbjachu ßo pißmawuczeni poßłucharjo na widźenje profety Daniela dopomnicz. Daniel widźi, każ ßo w jeho knihach na ßedmym stawje w 13. a 14. schtuczzy powjeda: „A hlej, jedyn pschińdźe w njebjeskich mróczelach, jako człowski Ssyn, hacż k temu staremu; a bě psched njeho pschiwjedźeny. Tón da jemu móz, czesczi a kralestwo, so bychu jemu wschitzy ludźo, narody a jasyki ßłużili: jeho móz je wěczna, kiż njesańdźe, a jeho kralestwo bjes kónza.“ Jesuß wusnaje ßo potajkim jako tón, kotryż je sa knjeżerja nade wschěmi narodami wuswoleny a postajeny. Schtoż pak je hischcze wjazy a wjetsche, to je to: Wot teho czaßa ßo stanje, so budźecze wy widźecz człowjeka Ssyna „ßedźo na prawizy teje mozy“. Wón njeknjeżi a njewupschesczěra ßwoju móz wot semskeho tróna, ně, wot tróna Božeho, s połnosczu Božich mozow knjeżi wón nad njebjeßami a nad semju. To dyrbja woni spósnacz. Podeńdźenja Israelskeho naroda budźa sa to ßwědczicz, a budźa to dopokasacz, so je tón wot nich saczißnjeny człowjek s wodźiczerjom wscheho ßwěta. Stawisny ßwěta budźa stawisny jeho dobywanja.

A wy budźecze widźecz, hdyż wón „pschińdźe w mróczelach tych njebjeß“. Na njebjeskich mróczelach jěsdźicz, to rěka, w rěczi profetow stareho ßluba wuhotowany bycz s Bójskej kraßnosczu. „W mróczelach tych njebjeß s njebjeß k semi pschińcz“ rěka w rěczi profetow pschińcz k ßudej.

Sa israelski lud pschińdźe wot nětk czaß ßudźenja. Israel je widźał człowjeka Ssyna ßedźecz na prawizy teje mozy prěni ras na ßwjatki, hdyż je powyscheny Jesuß na ßwojich hacż dotal ßłabych wuczomnikow Ducha wulał. Tónle Duch njeje wyßoka rada sputacz mohła. Israelowe widźenje, so człowjeka Ssyn pschińdźe na njebjeskich mróczelach, je ßo sapoczało, hdyż sapocza podtłóczowanje romskich bohotow dźeń a njesnjeßomnische bycz. Tehdy, 40 lět po tym, so běchu żidża Jesußa kschiżowali, posběhny ßo żidowski lud pschecziwo romskej mozy. Město wußwobodźenja wot Romjanow żnějachu sapuscżenje Jerusalema a rospróschenje israelskeho luda mjese wschěmi narodami tuteho ßwěta. Zyle jaßne běsche sa kóżde israelske wucho psches tute Jesußowe ßłowo dopokasane, so psches jeho wusnacze, so je wón Ssyn Boži, bě wuprajene, so jemu Bójska kraßnosczi ßłuscha a pschisteji. Tak dha mějesche Kaiphaß te ßwědczenje, kotrež běsche ßebi żadał; teho dla sawoła, ßwoju drastu rostorhnywschi: „Wón je Boha hanił;

ſchto my dale ßwědkow potrjebamy? Hlej, nětk ſcźe wy jeho Bože hanjenje ßłyſcheli. Schto ßo wam ſda? Woni pak wotmolwichu a dźachu: Wón je ßmjercźe winojty". (Scź. ßwj. Mat. 26, 65. 66.) A tak běchu ßo roshorili, ſo nětko woni, cźile radni knjeża, ßami Jeſußa wobſtupuja, jemu do mjeswocża pluwaja, jeho ſ pjaſcźemi bija a ßebi wot njeho žadaja, ſo by jim prajił, ſchtó je jeho krjudował, dokelž je wón tola Khryſtuß, a teho dla drje we wſchěch wězach rosßwětleny.

Tole běſche druhi podawk pſched iſraelſkej wyſchnoſcźu. Nětko běſche na cźaß měr. Hdyž dźeń ßwitaſche, ſapocża ßo tſecźi dźěl.

Wyßoka rada, kotraž běſche ßo roſeſchła, ſeńdźe ßo ſ nowa. „Rano pak ſradźichu ßebi wſchitzy wyſchſchi měſchnizy a ſtarſchi teho luda na Jeſußa, ſo bychu jeho morili", rěka pola Mat. 27, 1. Njeſda ßo, ſo ßu Jeſußa ſ nowa pſchiwjedli. Dale ßo nam niczo nadrobne wo tutym druhim poßedźenju wyßokeje rady w ſcźenjach njepowjeda. Najſkerſcho ßu ßudnizy nětko hakle ßwój hłóß wotedali, kaž běſche to poſtajene; pſchetož w prěnim poßedźenju ſta ßo wothłoßowanje jenož pſches pſchiwołanje. Dale je ßo w druhim poßedźenju bjeſe wſcheho dwěla poſtajiło, kak chzedźa nětko dale pola bohota pokraczowacź. Wjele nad tym ſaležeſche, kak běſche ßo ſe židowſkeje ſtrony wſcho ſarjadowało, a ſo ßo wſcho jenohłóßnje a krucźe dokonja a wot bohota žadaſche. K tutemu druhemu hłownemu dźělej Jeſußoweho ßudźenja chzemy ßo nětko wobroczicź.

(Pokraczowanje.)

Tajenje hrěchow.

W knjejſkim hoſcźenzu mějachu woßobni rejžomni wobjed. Mjes tymi hoſcźemi běſchtaj bohataj knjeſaj ſ zuſeho kraja, ſtarſchi a młódſchi. Tón młódſchi bě kralowſki prynz, wot nana na prěczki daty, ſo ßo we ßwěcźe roshladał by. Tón ſtarſchi bě dwórſki ſemjanſki knjes, młódſchemu towarſch a wodźeŕ w zuſbach, ßobu daty wot krala.

Tola mjes ßobuhoſcźemi njeběſche nikomu ſnate, ſchto po prawom ſtaj, dokelž běſchtaj w draſcźe, kaž wſchitzy pódlanſzy knjeża.

Prynzej ßo ſa blidom njehoda ſta, ſo ſawadźi do ſchkleńzy cźerwjeneho wina, a te ßo na tón drohi rub liny.

Rucźe tón ſtarſchi knjes ßólniczku wſawſchi, ſ njej na tón wohidny blak zyku ßól ßypny, dokelž ta pſche tajke winowe blali pomha, a blak a ßól ſe ßwojim blidnym rubczkom wodźě, ſo njeby to njeporadźeńczko nikomu na woczach było. —

Jedyn ſ tych hoſcźi bě hižo po prěnjej pokojzy wobjeda wot blida ſtanył, a khodźeſche na ſemju hladajo po jſtwje, jako by rjekł, ſo ſa něczim pyta.

To běſche ſchědźiwy mužik, ſdraſcźeny ſ cźornej ßuknju a dołhej, kaž pop.

Tón pytnywſchi, ſchto bě ßo na blidźe ſtało, pſchiſtupi na dobo k blidej, tón rubczk ſe ßele wſa a wotkry tón blak. Pſchi tym wón ſhoni, ſchtož w ſcźenju ßwjateho Mateja (ſtaw 10., 26) pißane ſteji: „Niczo tak ſkhowane njeje, ſo njeby na ßwětko pſchiſchło!"

Taj knjeſaj hladaſchtaj ſ wulkimaj woczomaj, ſchto ßo dźě tajkile po ſdaczu njewažny cźłowjek mohł do njeju měſchecź. A prynzowy wodźeŕ ſakry ſ tym rubczkom ſaßo tón blak.

A hlej, hdyž tón prjedyſchi wotwodźeŕ ſaßo do jeje bliſkoſcźe pſchińdźe, wón, tón blak ſ nowa wotkrywſchi, ſbórbota cźicho: „Kóždy blecźk budźe pſched Bohom ſjawny!"

Njeby ßnadź někotryžkuli knjes ſnjemdrjeny rjekł: „Schto mamoj ſ tobu? A pſche cźo ßo takle do naju tykaſch?"

Wonaj pak, ſdwórnaj a pſchiſtojnaj doſcź, ßo nochzyſchtaj ßobuhoſcźi dla na njeho hórſchicź. Bě jimaj ßnano na myßle pſchiſchło, ſo je to někajki dźiwnik, cźłowjek zybnjeneje hłojczki, pak tola nikomu wadny a ſchkódny?

Abo ßwěcźeſche jemu tak hódnoſcź a ważiwoſcź ſ woczow, ſo woſtaſchtaj ſ mjelkom?

Tón ras woſta tón rubczk na boku ležo. A po ſkónczenym wobjedźe dźěſchtaj wonaj bjes hórſchateho ßłowczka ßwój pucź. — —

Nichtó njeſniczi žaneho ßwědra a njecźiſteho blaka, jón wodźewſchi ſ rubczkom.

Nichtó njeſniczi ßwojeho hrěcha, njech jón pak prěje, pak ſe lžemi kryje.

Měniſch-li, ßy-li ßwój ujeſkutk potajicź mohł, ſo mohł tón na wěczne wodźety woſtacź?

Njebudźe na ßudnym dnju ßudniſka ruka wſchitke tajidła, wſchitke te ſakrywy ſtorhnycź?

A měniſch-li ßnano, ſo budźeſch ſłóſcźe a hrěſchne njeſkutki ſakrycź, hdyž winu ſarunacź pytaſch?

Njemył ßo tak. Sarunacź winy, to wſchak je pěkny a pobožny ſkutk. Ale něſchtožkuli ßo nihdy a nikak ſarunacź njeda. A mjes tym ſo runaſch, ſhubiſch tón cźaß, kiž dyrbjał k druhim poczinkam ßłužicź.

Abo mohł ßebi ſ tym, jeli ßy bohaty cźłowjek, ſe ſchaza, kotryž ſchaz dobrych ſkutkow a poczinkow rěka, ſarunanje kupicź a tak ßwój hrěch tajicź?

Ty prajiſch: „Njejßym dźě ßłyſchał a pißane ſ woczomaj widźał, ſo ßu cźi něhdyſchi ßwjecźi wjaz dobreho cźinili, hdyžli je ſa nich ſ potrjebu było?"

Mój luby, dopomń ßo tola tych ßłowow: „Hdyž wſchitko ſcźe cźinili, ſchtož je wam kaſane było, dha rjekńcźe, ſo niczo, hacž njewuſchni wotroczzy, njejſcźe!"

A wopomń, kotry najßwjecźiſchi ert je to ſ doſpołnej wěrnoſcźu prajił, a njeſapomń nikak, ſchtó ßu cźi byli, kotſiž ßu dyrbjeli ßebi to doprajicź dacź!

Ani jenicžki ßwjaty japoſchtoł njeje ßo pokhwalicź mohł: „Ja žaneje Božeje pſchikaſnje pſchеſtupił njejßym!" Hdyž pak ßo ſ tymi tak ma, kak bychu cźi woni, kotſiž rěkaju ßwjecźi, dźě nimo ßwojeje wotměry pobožnych ſkutkow naczinicź móhli?

Cźi něhduſchi wboſy! Tež woni ßu khudźi hubjeni hrěſchnizy byli a wumóżneho wodacźa trěbni.

Wopomń a roſpomń ßebi to ßwěru a jaßnje! S kajkimžkuli hrěchom ßo ſnjeſchwarnił ßy, tón woſtanje na duſchi žałoſtnje wohidny brud; taj jón a krywaj, kažkuli by chzył! A njech ßnadź ßo pſched ßwětom radźi, pſched tym wſchowidźatym ßwjatym wóczkom pak nihdy. —

Je tebi nětko hrěchow dla cźěßno a ſtyſkno? Prajiſch-li ßnano: „Njeje dha někajka rada a pomoz ſa moju cźornoblakatu duſchu? Dyrbju-li do wſchitkich tyßazow lět te wohidma na ßebi noßycź?

Na to cźi Boże ßłowo jenicžki wupokoj ſkicźi. Hladaj a pytaj, ſo ßebi ſ wěru a ßwěru tu jenicžku wupomoz pſchißwojił by.

A chzeſch-li rad wjedźecź, ſchto je ta ßwjata wumóżna kupjel, kotraž cźe wucźiſcźicź móże, ſo by był cźiſty a ſchwarny?

Wſmi ßwoju bibliju pſched ßo, a hladaj do prěnjeho liſta ßwjateho Jana. Tam namakaſch hižo w ßedmej ſchtuczzy prěnjeho ſtawa ſpokoj pſche ßwoje ſtyſki!

*

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sańdźenu njedźelu mějeſche ßo prěnje lětuſche ßerbſke kemſcheaje, prěni krócź po 50lětnym wobſtacźu ßerbſkich kemſchenjow, w nakhwilnej zyrkwi, kotraž je ßo ſa kſchižnu zyrkej natwariła. Spowjednu wucźbu mějeſche wodźeŕ ßerbſkich kemſchenjow knjes faraŕ ryczeŕ Jakub-Njeßwacźidliſki a prědowanje knjes archidiakonus Guda ſ Lubija. Kemſcherjow běſche ßo jara wulka ßyła ſ Draždźan a wokolnoſcźe ſeſchła, ſpowjednych běſche 252, mjenujzy 116 mužſkich a 136 žónſkich.

— Hdyž ßmy lubym cźitarjam a woßebje lubym dobroczelam powjeſcź wo wbohich armeniſkich holczkach dali, kotrež ßo ſa dobrowólne dary naſchich Sserbow w ßyrotowni wotcźahnu, je ßo nam nětko też pißało, ſchto hólczk cźini, kotryž ma mjeno Hagob Kalaidſchian. Nam ßo piſche: Wón je cźichi, pſchecźelny hólz, kotryž wſchak najmudriſchi njeje, jich wjele pak ßwojich towarſchow w pſchecźelnym waſchnju pſchetrjechi. Lěpſchi hacž w ſchulſkich dźěłach je wón w dźěłach rjemjeßkniſtwa, ke kotrymž ma wulku pſchikhilnoſcź. Hagobowu poßłuſchnoſcź khwali hoſpoſa, woßebje jeho cźiſtoſcź pſchipóſnawa.

— Saßo ßłyſchimy, ſo chze ßo ßerbſki wucźeŕ do Němzow podacź. Dotalny wucźeŕ w Pßowjach je ßo ſa měſcźanſkeho wucźerja w Döbelnje wuſwolił a ßo tam jutry pſcheßydli. Bohužel bywa tale nuſa, ſo na ßerbſkich wucźerjach pobrachuje lěto a wjetſcha a žana nadźija njeje, ſo by ßo tutej nuſy hdy ſaßo wotpomhało.

— Sa zyrkwinſkeho wucźerja w Budyſchinku je ßo knjes wucźeŕ Petrik wuſwolił, kotryž běſche hacž dotal ſ wucźerjom w Bórku. Wón ßo pjecźa bórſy po jutrach do Budyſchinka pſcheßydli.

— Na Budyſkim gymnaſiju je jich 13 maturitatne pruhowanje wobſtako. Mjes nimi lětža žadyn Sserb njeje.

— Tón cžaß tu nětko je, hdžež naſchi młodźi kſcheſcźijenjo k Božemu woltarjej ſtupja, ſo bychu ßwój kſchcźeńſki ßlub wobnowili a ßlubili, ſo chzedźa ßwěrni bycź a woſtacź ßwojemu Knjeſej a ſbóžnikej. Wón je tež cžaß, w kotrymž kmótſja ſe ßwojeje pſchißłuſchnoſcźe, pſchi ßwjatej kſchcźeńzy nawdateje, wuſtupja. My mamy to waſchnje, ſo woni pſchi konfirmazyji ßwojemu mótkej ßwój poßledni dar tak rjez k roszžohnowanju na žiwjenje wobradźa. A to ßebi nětko pſchemyßluja, ſchto by něhdźe najlěpſchi a najwužitniſchi dar był. A wěſcźe je drje, ſo ßo khudemu da, ſchtož wón nuſnje potrjeba. Ale huſto doſcź ßo tež wězow nakupi, kotrež ßu jenož ſa ſwonkownu pychu a młodych k temu ſawjeduja, ſo bychu ßwoju myßl na to ſwonkowne ſložili. Hdyž pak chzedźa kmótſja dar dacź, kotryž woprawdźe traje a tež ßwoje žohnowanje njeße ſa pſchichodne žiwjenje — chzemy jim dobru radu do wucha ſchepnycź: „Kupcźe tym mótkam rjane pobožne a natwarjaze knihe — a to ßerbſke.“ Naſche evangeliſko-lutherſke knihowne towaŕſtwo je wjele kraßnych knihow wudało, kotrež ßo ſa tajſki dar pſchihodźa. Tajke knihe ßu doſtacź pola knjeſa Ssmolerja a tež kóždy knjes duchowny tajku knihu ßwojim woßadnym rad wobſtara. Knihe naſcheho knihowneho towaŕſtwa ßu ſawěſcźe rjane a hódne kmótſjaze dary a naſch mótk budźe ßo nam dźakowacź, hdyž w nich namaka prawu ßylnoſcź w bědźenjach a ſpytowanjach teho žiwjenja.

— Kak ſozialdemokratija wſchitkich dźěłacźerjow podtłóčźuje, kotſiž jej njepſchiwißuja, wo tym ſhonimy ſrudny pad, kotryž je ßo w bliſkoſcźi ſakſkeho měſta Mittweida měł. Składnoſtnje pſchi wólbje do khěžorſtwoweho ßejma wopokaſa dźěłacźeŕ ßwoju kraloßwěrnu myßl, ſchtož jeho towaŕſchojo tak ſa ſło wſachu, ſo jeho tak dołho pſchi dźěle wußměſchowachu a hanjachu, hacž wón dobrowólnje ſ dźěła wuſtupi. Tón dźěłacźeŕ, kotryž pſchi wſchěm pſcheſcźěhanju na ßwojim wótcžinſkim ſmyßlenju twjerdźe dźeržeſche, je ſpytał we wſchelakich dźěłacźerńjach dźěło namakacź, wón pak bu wſchudźom wotpokaſany ſ tym prajenjom, ſo ßo to ſ dźiwanjom na druhich dźěłacźerjow ſtacź njemóže. W tajkim wotmołwjenju, kotrež je ßo jemu pſched krótkim wot jeneje fabriki doſtało, rěka: „Hdyž tež temu tak było njeby, njeby ßo derje hodźało, Wam dźěło dacź, dokelž naſchi dźěłacźerjo Wam na žane waſchnje pſchecźelnje ßmyßleni njejßu a my bychmy jenož ſ tym njeměr nacžinili.“ Tak daloko je po tajkim hižo pſchiſchło, ſo dźěłacźeŕ, jenož dokelž vojemu kralej a wótznemu krajej ßwěrnoſcź dźerži, žaneho dźěła azy njedoſtanje, dokelž to cźi cźeŕwjeni nochzedźa. Hižo wot je tón dźěłacźeŕ bjes dźěła, a dokelž ma ßo ſa žonu a dźěcźi ź, móžemy ßebi myßlicź, ſo ſ wulkej ſtaroſcźu do pſchichoda hlad

---

Jeſuß hrěſchnikow horje bjerje.

Něſchto lět wjazy hacž ſto ßu ßo minyłe, ſo je ßo tónle mały podawk měł. W tamnym cžaßu běſche woßebje ſrudnje na ßwěcźe. Kónz 18. lětſtotetka běſche žałoßnje. Wſchitko khabłaſche.

Tak khabłaſche a ſhubi ßo potom pola ludźi „dźěcźaza wěra“; kaž ßo ſdaſche, běſche to tež tak pola woßebneho muža a wyßokeho ſaſtojnika w južnych provinzach naſcheho wótzneho kraja. Wón ßo wſchón ſhubi w ſeńſkich wězach, ſo po ſdaczu cžiſcźe na teho Knjeſa a jeho wodźenje ſapomni. Wo ßmjercźi, wo ßudźe a wo wěcžnoſcźi ßo njepowjedaſche hdyž bě wón pódla, dokelž by jenož ßwoje ßměchi měł. Woßebje pak nochzyſche niczo wjedźecź wo ſbóžniku hrěſchnikow a wo jeho wujednańſkim woporje na kſchižu. Horjeſtacźe běſche jemu bajka a wumyßlenje.

Zyle nawopak hacž tón wbohi muž, běſche jeho mandźelſka. Wona běſche bohata w Knjeſu; wona pſchede wſchěm ſa tym ſtejeſche, ßwojej dźěſcźi k njemu dowjeſcź, jej wocźahnycź w bojoſcźi a napominanju k temu Knjeſej, jej nawuczicź w luboſcźi k temu ſbóžnikej žiwej bycź. Hubjenje jenož běſche, ſo by bjesbóžny nan wſchitko, ſchtož by macź dobreho ßymjenja do wutrobow dźěſcźi wußyła, ſaßo ſe ſłóſtniſkej ruku potorhał.

To da Bóh tón Knjes khwilu hicź. Jeho cžaßnik dźě jara huſto pomałſcho dźe hacž cžaßnik wjele cźłowjekow. Skónczńje pak pſchińdźe ta hodźina, kotruž běſche tón Knjes dawno prjedy poſtajił.

Jedyn dźeń cźinjeſche muž ſe ßwojimaj dźěſcźomaj wopyt pola ßwojeho bliżſcheho pſchecźela. Wón pak běſche tam dłeje woſtał, hacž běſche ßebi prjedy wotmyßlił, k temu běſche nóž jara cźmowa, jako ßo na dompucź podachu.

W tamnym cžaßu njeběchu wſchudźom tajke dobre drohi a jěſdne pucźe, kaž nětko w naſchim cžaßu. Duž ßo wós bórſy ſwrócźi.

Dźěſcźi woſtaſchtaj wobarnowanej, jandźeljo běchu jeju po Božej pſchikaſni ſtražowali. Nanej pak ßo hubjenje ſeńdźe: jena ruka běſche ſłamana a hłowa cźežko ſranjena. Wułke běchu ſtróżele, a wjetſche hiſchcźe boloſcźe. Jemu wudoby ßo ſ rta to ßłowo: „O Jeſu, ßmil ßo!“

Nad tutymi ßłowami ßo dźowczicźka tak jara dźiwaſche, ſo wona rjekny: „Ach nano! nětk ty tola teho Knjeſa Jeſußa proßyſch, wo kotrymž hewak niczo wjedźecź njechaſch. Wón tebi wěſcźe pomha, jeno ſo by ty chzył jeho lubo měcź.“

Sa tón wokomik nan wotmołwicź njemóžeſche a na dompuczu kaž tež poſdźiſcho jeho napominanje teho dźěſcźa w najhłubſchej wutrobje hnujeſche. Njedźele dołho tón muž na khorołožu leżeſche a dźowczicźka by jeho huſto wopytała. Wona by jemu powjedała. Jedyn dźeń to dźěcźo tež praji, ſo wſchědnje k temu Knjeſej ßo modli.

„Wo cžo proßyſch ty, mój lubuſchko?“ praſcheſche ßo nan.

„Ja teho ſbóžnika proſchu, ſo chzył mi a tebi, lubej macźeri, nam wſchitkim, a wſchitkim cźłowjekam pomhacź, jeho prawje lubo měcź a pſchezo lěpſchi cźłowjekojo bycź;“ běſche wotmołwjenje.

Te ßłowa mózny ſacźiſchcź cźinjachu a wón ßebi praji, ſo tajkeho dobroproſchenja ani najmjenje njeſaßłuži. „Ach, mój Božo, pomhaj mi, ßmil ßo nade mnu!“ ſdychowaſche wón.

A tón Knjes jeho wußłyſcha, hdyž tež najprjedy cźiſcźe hinak, hacž wón ßebi to myßleſche.

„Knjes lěkarjo, njebudźe bórſy lěpje? Kak dołho tu hižo leżu a boloſcźe njepuſchcźa,“ tak njeſcźerpliwje khory něktore dny po tym praji.

„Hdyž budźecźe njeměrny, wěſcźe khětſiſcho njepóńdźe. Wy dyrbicźe ſpytacź ſměrom bycź, to dźě je jara ſtraſchna wěc,“ wotmołwi lěkaŕ, kiž mějeſche kſcheſcźijanſke ſmyßlenje.

Nětko hakle tón ſbity muž prěni krócź cžujeſche wułku ſtyſknoſcź a bojoſcź pſched ßmjercźu. Prjedy by ßo k temu ßmjał a prajił, ſo ßu to wězy ſa žony; prawy muž, kiž ſtajnje ßwoju pſchißłuſchnoſcź cźini, ßo bojecź njetrjeba; a ſchtož bychu te bjesbóžne rěcźe hiſchcźe było. Tale bojoſcź ßo tež wjazy ſhubicź njechaſche.

Jeho mandźelſka, kotraž jeho ßwěru hladaſche, to póſna. Cźim horziſcho ßo wona k Bohu wołaſche a tež dźowczicźka dale ßwoju jandźelſku ßłužbu na khorym nanje cźinjeſche. Wona běſche, kotraž jedyn dźeń praji: „O luby nano, ty budźeſch wěſcźe ſtrowy, tón Knjes Jeſuß ma tebje lubo!“

Tajke wjeßele dowěrjenje ma něſchto dobywaze. Khory chzyſche ſnajmjeńſcha ſpytacź, hacž jo tež njedobudźe. Wón po duchowneho póßła, wo kotrymž prjedy njeběſche niczo wjedźecź chzył. Jako duchownemu ßwoje ſnutſkowne hubjeńſtwo wuſkorži a tu cźwilowazu ſtaroſcź, ſo Bóh na jeho modlitwu njepoßłucha, dokelž je tajki bjesbóžny wußměwz był, tón jeho na Boże Słowo pokaſa, w kotrymž ßo pokutnemu hrěſchnikej we wěrje do Khryſtußa wodacźe ßlubi. Potom ßo duchowny ſ khorym modleſche a jemu khěrluſch „Mój ſbóžnik je troſcht hrěſchnika!“ cźitaſche. Wón móžeſche khoreho ſtróſchtniſcheho a měrniſcheho wopuſchcźicź.

Jako duchowny ſaßo pſchińdźe, njeběſche jenož w jeho cźělnym cźerpjenju polěpſchenje widźecź, ale wón běſche tež ſnutſkownje dale pſchiſchoł, ſo běſche widźecź a ßłyſchecź, ſo „dźěcźaza wěra“ ſaßo pola njeho wotucźi a ſo chzyſche ßo k temu ſbóžnikej podacź. — Woprawdźe do prědka dźěſche, hdyž tež niz bjes nakhwilneho khabłanja. Jako běſche wón cźiſcźe wuſtrowjeny, wón cźiſcźe hinaſche a lěpſche žiwjenje ſapocža. Sboże ßwójby běſche wułke, hacž runjež běchu cźežke cžaßy.

Tajki je tón muž woſtał hacž do ßwojeho ſbóžneho ſkónczenja, kotrež mějeſche w lěcźe 1809.

Daliſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:

Albinus ſ Jeńkez	3 hr.
Njemjenowany ſ Brěſowa	5 =
Hromadźe:	8 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 13.
26. měrza.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczeŕni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Palmarum.
Luk. 23, 28.

„Jesuß ßo wobroczi k nim, a dźesche: Wy dźowki ſ Jerusalema, njepłaczcźe pſche mnje, ale płaczcźe ßame na ßo, a na ßwoje dźěczi.“

„Njepłakaj!“ tak pschiwoła tón Knjes wudowje w Nainje, kotraž wo ßwojeho jeniczkeho ßyna žarowasche. Njepłakaj! S tym troschtowazym ßłowom wschudźom spróznym a wobcźeżenym duscham ßo pschibliżuje. A hdźež jo praji, to hołe ßłowo a hubjeny troscht njeje, ale wone pschińdźe kaž balsam na wutrobu a sylsy swotrěwa. Jeniczki krócź je tón Knjes prajił: „Płaczcźe.“ To je w naschim tekscźe.

S Jerusalema teho sbóżnika na Golgatha wjedu. Jeho hłowa je wot czernjojtej króny roskałana. Wón tschepoze pod czeżkim kschiżom. Duż jeho něschto żonow wohlada. Wone krawosbiteho muża derje snaja. Pschetoż wón je 3 lěta po kraju wokoło czahał a jim wjele dobrotow czinił. Ssnano je jim też w khorosczi pomhał, jich dźěczatka na klinje poměł. Nětko wón czerpi — a to tak czische. Duż je ßobuželnosczź sapschimnje, wone płakaja. — W hodźinach stysknosczże a nusy, ßylsow a žarowanja nam ßobuželnosczź druhich derje czini. Wona kaž ßłónczne ßwětło pſches mróczałki ßo ßwěczi a ßłabe mozy saßo poßylni. Ssylsy ßobuželnosczże we woczomaj pschecźela nam lubosnischo napschecźiwo ßwěcża hacź hwěsdy ſ njebja. Wone ßu wěsczże też Jesußej derje czinile. — Hischcźe dźenßa czerpjenje a wumrjecźe naschcheho Knjesa Jesußa wjele ßylsow ßobuželnosczże namaka. Nasche dźěczi historiju jeho czerpjenja se srudnej wutrobu ßłyscha, wone płakaja. Wjele człowjekow w czerpjenju Jesußowym powschitkowne czerpjenje człowjestwa a ßwoje horjo wopłakuje. Wschitko tajke wanje je dobre a my ßo tajkich ßylsow hańbowa netrjebamy; ale prawe ßylsy hischcźe njeßu. To mó ßylsy bycź, kotrež hnydom wuskhnu, hdyž saßo ßłónczko pschihładźa.

Tak tón Knjes też ßylsy żonow wohladuje. „Wy dźowki ſ Jerusalema“, jim pschiwoła, „njepłaczcźe pſche mnje! Płaczcźe ßame na ßo a na ßwoje dźěczi!“ Te ßebi wón też wot naß żada. Kschiż na Golgatha do ßwěta ſhladuje. To jehnjo Boże na nim wißy. Podajcźe ßo, wy lubi kschescźijenjo, do jeho wopominanja! A hdyž waß hnuje, potom njepłaczcźe jenoż pſche winu człowjestwa, njepłaczcźe jenoż pſche móz ſleho na ßwěcźe, płakajcźe wjele bóle pſche móz ſleho we wami a płakajcźe pſche winu waschich wutrobow. Njepłaczcźe jenoż pſche pscheradźenje Judaschowe, ale też pſche waschu njeßwěrnosczź napschecźiwo temu Knjesej. Njepłakajcźe jenoż pſche saprěcźe Pětrowe, ale też pſche to, so scźe evangelijon tak husto pſched ßwětom sapręli. Njepłaczcźe pſche połojczność a linkosczź naschich wutrobow. Płakajcźe ßylsy pokuty, ßylsy teho złonika, ßylsy Marje Madleny, ßylsy srudoby Bożeje, kotraž naczini k sbóżnosczi żelenje, wo kotrež nikomu żel njeje. K temu żohnuj nam tón Knjes ßwjaty póstny czaß, so bychu nasche twjerde wutroby pod kschiżom ßo smjehczile a nasche woczi ßylsow żórła byle, wopłakowacź nasch a naschcheho zyłeho luda hrěch.

Hamjeń.

Jesuß Khrystuß psched ßudom.

(Pokraczowanje.)

2. So mějesche tehdy jenoż romski bohot, niz wjazy židowska rada, prawo wo żiwjenju a ßmjercźi, to ßmy hižo naspomnili. Južny dźěl ßlubjeneho kraja s Jerusalemom sarjadowachu něhdźe 30 lět Romjenjo ßami, ßewjerny dźěl pak, Galiläska, běsche ßo pśches dobroczźiwoscź romskeho khěžora hischcźe Herodaschej pschewostajił. Duž by po wschěm prawom a rosumom było, hdy by w južnej krajinje bohot hižo 30 lět dołho wschě ßudźenja ßam wukonjał. W Talmudźe pak je ßo židowska powjescź wobkhowała, po kotrejž je ßo hakle krótko do wußudźenja naschego Knjesa a sbóžnika wyßokej radźe tele prawo wsało. W Talmudźe śteji takle pißane: „Schtyrzyczźi lět do temploweho sapuscźenja je ßo ßudźenje nad żiwjenjom a ßmjercźu wot Israela wsało.“ Potajkim w 30. lěcźe naschego liczenja lět. Tajke spodźiwne setkanje dyrbisch sa woßebitu pschedwidźomnoscź Bożu spósnacź, kotraž hacź na cźaß a hodźinu nade wschěm knježi.

Se strony židow by wotprawjenje zyle hinak ßo stało: Kamjenjowali bychu woni sbóżnika, niz pak kschižowali. Te ßłowa, kotrež je sbóżnik na kschižu wißajo k nam rěcźał, njebychmy měli. K wschemu, schtoż je ßo w tutych hodźinach hischcźe w Jesußowej wutrobje podało, njeby tu żaneho cźaßa było. Też tamneważne ßnamjo, so je ßo pśches sastupjerja póhanskeje ßwětneje mozy Jesußowa njewinowatoscź wobkrucźiła a tola ßo też wotprawjenje k ßmjercźi wukonjało, so stej potajkim póhanski a židowski ßwět ßo nad ßmjercźi sbóżnika wscheho ßwěta jenak wobdźělikoj, by nam pobrachowało.

Pohladajmy na tamnych ludźi, kotsiž k bohotowemu hrodu cźahnu! Tu je jich s molom wjazy, hacź Jesußa pschewodźesche s Gethsemanejskeje sahrody k Hanaßowemu domej. Niz jenoż ßyła wobrónjenych wojakow a židowskich sastojńskich ßłużobnych pschewodźa wuwjasaneho Jesußa. Powjescź, so ßu Jesußa, wo kotrymż běsche ßo w poßlednich dnjach telko powjedało, w nozy sajeli a so je jeho wyßoka rada do ßmjercźe saßudźiła, běsche ßo kaž żiwy woheń mjes Jerusalemskimi wobydlerjemi a mjes tamnymi sto tyßazami rosnjeßła, kotsiž běchu na jutry do Jerusalema pschischli, so bychu paßah w ßwjatym měscźe ßwjecźili. Sawěscźe ßu ßo też Jesußowi njepschecźeljo postarali, so běsche ßo po móżnoscźi wjele luda sběżało, kotryż by po ßwojej liczbje sacźischcź na bohota cźinił.

Wyschschi měschnizy a ßobustawy wyßokeje rady — běsche jich wscho hromadźe ßydomdźeßacź — běchu bjes dwěła nimale wschitzy ßobu schli. Běchu woni prjedy hischcźe ßudnizy byli, dha běchu tucźi židźa nětko wobskorżerjo psched póhanskim bohotom. To běsche ponižazy khód. Tola hdyż psched bohotowy hród dóńdu, dha ßo něschto stanje, schtoż jich skhrobli. Wohidne a żałostne by sa nich bycź dyrbjało, bychu do tuteho póhanskeho doma dyrbjeli sastupicź. S tym ßo womasawschi, njebychu móhli wjeczor paßah ßwjecźicź. Duž dha wopokasa jim ßwětnje sdźěłany woßobny Romjan pschistojnoscź, so k nim won dóńdźe na naměsto psched jeho hrodom. „Kajku skóržbu macźe wy na teho cźłowjeka?“ To ßo wopraschawschi, běsche Pilatuß ßudźenje wotewrił.

A nětko chzemy ßo prózowacź, so ßebi wschě skhodźenki wujaßnimy, po kotrychż wußudźenje postupowasche.

Prěnje, k cźemuż chzedźa židźa Pilatußa nawabicź, je, so by wón wußudźenje do ßmjercźe, pśches wyßoku radu wobsamknjene a wuprajene, bjese wscheho pschepytowanja sa prawe a sprawne spósnał a wobkrucźił.

„Hdy by tutón slóstnik njebył, my njebudźichmy jeho cźi podali“, wołaja woni. Kak rjenje by to posdźischo było, hdy bychu židźa prajicź móhli: „To ßmy my wobsamkli, póhan mějesche to jenoż wukonjecź!“ Tola to bjeběsche ani po Romjanowej woli. Duž dha dźesche Pilatuß troschku wußměwajo k nim: „Dha wsmicźe wy jeho a ßudźcźe jeho po ßwojim sakonju! Hladajcźe jeno ßami, kak daloko wy bjese mojeje pomozy pschińcź móżecźe!“ To drje Pilatuß nětko hižo cźujesche, so budźa židźa jenoż potom spokojeni, hdyż budźe Jesuß skónzowany. Poražaze je sa nich, so dyrbja psched póhanskim móznarjom wusnacź, so jim njeje dowolene, cźłowjeka wotprawicź. Duž dha je nětko sa nich nusne, so bychu Jesußa psched Pilatom tak wobskorżili, so by wón Jesuża sa slóstnika měł, kotryż je ßmjercźe hódny.

S tutym sastupi wußudźenje na druhi skhodźenk.

Hdyż ßo wußudźenje psched wyßokej radu stawasche, dha běchu židźa tak sdwórliwi byli, so běchu wschě ßwědczenja, kotrež ßo pschecźiwo Jesußu wuprajichu, s boka wostajili, dokelž njeběchu pschesjene a njemějachu teho dla żaneje dopokasazeje mozy. Nětko pak ßo dyrbja kžě mozowacź.

„Na tym my namakamy, so wón lud sawjedźe, a sakasuje, danje khěžorej dawacź, a praji, so je wón Khrystuß, tón kral.“ (Scź. ßwj. Luk. 23, 2.)

A tola běsche Jesuß psched někotrymi dnjemi, jako jeho farisejszy s leßnym praschenjom spytowachu, hacź je prawje, so ßo khěžorej dań płacźi, s jaßnymi ßłowami wobßwědcził: „Dajcźe khěžorej, schtoż je khěžorowe!“ Wobskorżenje je cźežke, Pilatuß dyrbi ßo wo nim rosjaßnicź. Tola pschi herjekanju, kotrež židźa swjedu, njeje żane směrne rosßudźenje ani móżne. Duž dha jich stejo wostaji, dóńdźe do ßwojeho hrodu a da Jesuża sawołacź. „Ssy ty tych židow kral?“ (scź. ßwj. Jana 18, 33 ßł.), woprascha ßo wón jeho. Jesußowe wotmolwjenje je sa Pilata bjese wscheho dwěła njewoczakane było; pschetoż wón ßo snapschecźa woprascha: „Rěcźisch ty to ßam wot ßebje? abo ßu to cźi drusy powjedali wote mnje?“ Kak je bohot na jateho, na wuwjasaneho hladał, kotryż ßebi swaži, ßo takle snapschecźiwicź, hdyż tola dyrbi wjedźecź, so wot bohotoweho derjeměnjenja, wot bohotoweje hnady abo njehnady jeho żiwjenje abo jeho ßmjercź wotwißuje, so je woboje do jeho rukow podate! Jesußowe wotpohladanje, sda ßo, bě dwoje. Khroblosćź jeho ßłowa dyrbjesche Pilatej sa to ßwědcźicź, kak wón wě, so je wón bjese wscheje winy. S dobom pak wupraji wón s tutym napschecźiwnym praschenjom też woprawdźite wotmolwjenje na bohotowe praschenje. Pschetoż na prěni dźěł Jesußoweho praschenja: „Rěcźisch ty to ßam wot ßebje?“ dyrbjesche Pilatußowa wutroba bjese wscheho komdźenja wotmolwicź: „Ně!“ Tak dyrbjesche se ßwojimaj woczomaj po tajkim wotmolwjenju jaßnje spósnacź, by-li tutón cźłowjek sběżkarśzy skutkował, dha by wón wo tym hižo dawno něschto shonicź dyrbjał. Tajki, kotryż je ßo sa pschichodneho krala postajił, njemóże Jesuß sawěscźe bycź. Na prěni wokomik je woßebny Romjan pśches khroblosćź tuteho wuwjasaneho cźłowjeka trochu roshorjeny był. „Ssym dha ja żid?“ wotmolwi wón. „Twój lud a wyschschi měschnizy ßu tebje mi podali: schto ßy ty sawinował?“ Potajkim: Praschecź mam ßo ja! ty pak ßy pschischoł, so by mi wotmolwił. Tola Pilatuß jemu jeho khroblosćź njesaruna. Hdyż Jesuß tamne wulke ßłowo wupraji: „Moje kraleśtwo njeje wot teho ßwěta. Hdy by moje kraleśtwo wot teho ßwěta było, dha bychu moji ßłużownizy wo njo wojowali, so bych ja židam podaty njebył, ale nětk moje kraleśtwo njeje wot tudy“, a po Pilatowym praschenju: „Dha ßy ty tola kral?“ Dalsche ßłowo: „Ty to prajisch, ja ßym kral. Ja ßym ßo na to narodźił, a ßym na to na ßwět pschischoł, so bych prawdźe ßwědcził“, a skónczńje Pilatej do ßwědomja ryje: „Kóżdy, schtóż je s prawdy, tón poßłucha na mój hłóß“, dha jeho Pilatuß njewußwari, wón jeho njewußměchuje a njehani, njecha pak wschak też wot njeho wuknycź, ale se ßłowom: „Schto je prawda?“ wón wscho skónczi; wón njewujaßni, hacź je Jesuß mudry, abo hacź je cźłowjek, do wěstych myßlow sabłudźeny; so pak wón njeje sběżkał, telko je jemu wěste. Tak dha wuńdźe Pilatuß, so by židowskemu ludej pschipowjedał, kajki wuspěch je měł se ßwojim wuwopraschowanjom. „Ja njenamakam żaneje winy na nim“, dyrbi jim wusnacź. To je druhi skhodźenk.

(Pokraczowanje.)

Kyrie eleison.

O, my khudźi hrěschnizy! nasche słóscźe,
W' kotrychż podjecźi a narodźeni ßmy,
Ssu naß pschinjeßłe do hubjenstwa a do nusy,
So my ßmy cźißnjeni do wěcźneje ßmjercźe.
Kyrie eleison!

Hdyż k nam Khrystus do ßwěta njeby pschischoł,
A na ßo wsak naschu podobnoscź khudu,
Bychmy wěcźnje wostali w nusy a błudu,
Khrystus je ßo sa naß podał, do ßmjercźe dóschoł.
Kyrie eleison!

Tajku wótzowsku luboscź, wulku hnadu
Je nam Bóh poskicźił darmo, to wěrcźe,
Teho ßo tróschtujemy psched hrěchom a ßmjercźu
A ßo njestróżicź psched cźertom a helskim padu.
Kyrie eleison!

Tehodla chzemy ßo dźakowacź, khwalicź,
Temu Wótzej, Ssynej a ßwjatemu Duchej,
Proßymy, wotehnaj nusu a pschi naß stej,
Sakhowacź chzemy a palicź twój wopor.
Kyrie eleison!

K konfirmazyji.

Kajki khutny a ważny dźeń je dźeń nascheje konfirmazyje! Kajki wuhlad do prědka a do sady! Do sady hacź k ßwjatej kschcźenizy, hdźeź my sygl Boži na cźoko dostachmy: „Ty ßy mój!" Kajki dołhi cźaß połny staroscźow a woporow, styskнoscźow a ßylsow, kajki dołhi rjecźas nanowskeje a macźerneje luboscźe a starschiskeho sastaranja, styskniwych dnjow a cźeźkich nóznych wachowanjow, napominanja a roswucźowanja! A do prědka do noweho kraja, hdźeź nasche źiwjeńske pucźowanje nětko dźe. Swět psched wami leźi. Ale teź te strachoty potajne njejßu.

Bědźenja cźakaja. Kajke bědźenja? Kak wschelake ßu wone w cźaßu, kotryź ßebi na ßwoju sdźěłanoscź telko wě, hdźeź w dalokich hromadach ßo sjewjenja Boźe kaź bajki wußměschuja, hdźeź hłupi w ßwojej wutrobje praja: „Źadyn Bóh njeje!"; hdźeź spytowanja naß wobdawaja kaź powětr a ßwětło; hdźeź pschi dźěle, we wjeßelu a ßrudobje ßo jako dobre pschecźeljo wukhwaluja cźi wopacźni profetojo — wjelki we wowcźej drascźe. Teho dla leźi nad konfirmaziskim dnjom ßwjata ßwjecźisna, ßwjatocźna khutnoscź. A hacź ßo jow prěnje, tam jenicźke abo poßlednje dźěcźo k woltarjej wjedźe, to praschenje tola starschisku wutrobu cźischcźi: „Schto s nascheho dźěscźa budźe?" Sa najwjazy je teź konfirmaziski dźeń dźeń dźělenja. Dźělicź ma ßo młody kschescźijan wot sbožowneho dźěcźatstwa, kotreź nihdy wjazy njepschińdźe, wot schule a wucźerjow, kiž ßu je wocźahnyli a wuhotowali sa źiwjenje, wot pschecźela a duschowpastyrja, kiž je k dobremu pastyrjej a najlěpschemu pschecźelej w njebjeßach wodźił a pucź k sbožu pokasał, kotryź ßo tak dokładnje a derje 1. Tim. 6, 6. wopißuje; a skóncźnje dźělicź wot starschiskeho doma a jeho ßwěrneho hladanja, so by ßo nětko mjes zusymi ludźimi dźěłało a wukło. A schto to rěka, to młody, k pucźowanjo wuhotowany, pucźowaŕ hižo do ßwojeho dźělenja sacźuwa.

Nětko lědy 14 lět stary — směje wón teź wobtwjerdźenu wutrobu sa bědźenja a spytowanja teho źiwjenja? Kotra macźerna wutroba móhła bjes staroscźe tejle hodźinje napschecźiwo hladacź? Wobźaromna ta macź, kotraź by dźěscźowej mozy dowěricź chźyła — wona by wopuschcźena była.

Ale Bohu dźakowano — konfirmazyja rěka teź wobtwjerdźenje w hnadźe a ßwěrnoscźi Božej. Nasche „Haj" prajenje a ßlubjenje je pschezo hischcźe wulka pódlanska wěź; najwažnische je a wostanje tola Boże Hamjeń a jeho ßłódke, hnadne pschilubjenje: „Budźcźe dobreje myßle a poßylncźe ßwoju wutrobu, njebojcźe ßo, pschetoź tón Knjes, wasch Bóh, ßam s wami póńdźe." To pak je to wulke hubjeństwo nascheho cźaßa, so jich wjele macźerjow wjazy macźerneje wutroby sa dźěcźi nimaja a žanych wocźi sa to, schtoź jim hrosy w bědźenju teho źiwjenja a žane srosymjenje sa wuhotowanje, kotreź trjebaja. Macź dyrbi ßwoje dźěcźo pschihotowacź sa źiwjenje! Derje temu dźěscźu, kotremuź ßo źiwa wěra a kschescźijanske źiwjenje pśches dobry pschikład starschich do wutroby sapische. Tajkemu dźěscźu budźe dopomnjecźe na starschiski dom sakhowazy swónczk pschi wschitkich rosßudźenjach źiwjenja a jeho žohnowanje jeho teź do zusby pschewodźa a jeho k wschemu dobremu poßylnja a psched wschěm złym sakhowa. Wón ma potom teź to wobarnowanje, kotreź wonkach trjeba a modlitwy ßwěrneje macźerje jeho pschewodźeja na wschitkich jeho pucźach. Schto cźiniśch ty sa twoje dźěcźi? Njesabudź to najlěpsche!

Najdróżscha krej.

My wyßoko doscź drohu krej Khrystußowu wukhwalicź njemóżemy, ke kotrejeź pschekraßnjenju chzu wam scźěhowazy mały podawk sdźělicź. Wucźeŕ ßwojim schulerjam wo wschehomozy Božej powjedasche a praji, so niczo njeje, schtoź wón njeby widźecź móhł. „Wocźi Božej widźitej na wschěch městach wobojich, złych a pobožnych," a niczo njemóże psched jeho wobliczom potajene byćź. Pěkny a duschny hólcźeź ßwoju ruku sběhny, so by wosnamjenił, so chze něschto prajicź. Wucźeŕ jemu dowoli a mały hólcźeź praji: „Knjes wucźerjo, něschto tola je, schtoź Bóh widźecź njemóże." „Schto by to było?" ßo wucźeŕ woprascha. Hólz wotmolwi: „Wón njemóże pśches krej Khrystußowu nasche hrěchi widźecź!" To běsche žohnowana wěrnoscź. Nasche hrěchi budźa wot wujednazeje krwje Khrystußoweje tak pschikryte, so ßamo Bóh je wjazy widźecź njemóże; pschetoź wón jenoź hlada na krej ßwojeho droheho ßyna a jeho dla wobhladuje naß sa cźistych a wosmje naß horje do ßwojeho kralestwa.

Pastyŕski hłóß na dźěcźi, kiž chzedźa ßwój kschcźeński ßlub wobnowicź.

Ach dźěcźi ßłyschcźe moje ßłowa,
Kiž Jesuß ßam naß wucźił je.
A ßłyschcźe, hdyž waß Jesuß woła,
Dha waß wón saßo ßłyschecź chze.
Ja proschu waß pschi Khrysta krwi,
Wopomńcźe wasch skutk dźenßnischi.

Wy psched Bohom tu pósnajecźe,
A psched tej zyłej woßadu,
So Jesußej ßo podacź chzecźe
A hidźicź wschu słósź cźertowsku.
Wy sjawnje wschitkim prajicźe,
So Jesußowe wowzy scźe.

Wopomńcźe derje, lube dźěcźi,
Sswój ßlub, tu žorty njepłacźa,
Hewak budźecźe w tamnym ßwěcźi
Sso wěcźnje kacź toh' hejchleŕstwa.
Schtóź tudy kźi, to wopomńcźe,
Tón Boha, niz naß wobełźi.

O hlajcźe, hlajcźe, kajka ßyła
Tych ßwědkow na waß poßłucha,
Ach ta by junu postanyła
A pschecźiwo wam ßwědcźiła,
Hdy byschcźe tón ßlub łamałe,
Kiž scźe s tym Knjesom scźinile.

Tón jaklaty je, kotryź łama
Tón ßlub tej' ßwjatej' kschcźenizy.
Tón cźini cźeźki hrěch, kiž tama
A sastorcźi joh' do hele,
Hdźeź dyrbi tradacź na wěcźne wscho,
Schtoź Bóh dobrym ßlubił jo.

E. B. Woltersdorf.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Hdyž na Budyskim gymnasiju lětźa žadyn Sserb wotkhadne pruhowanje cźinił njeje, móżemy s radoscźu sjewicź, so je na Freibergskim gymnasiju jedyn Sserb pruhowanje s dobrej khwalbu wobstał. To je knjes Mrósak, ßyn knjesa farara Mrósaka-Hrodischcźanskeho. Wón chze ßerbske duchownstwo studowacź. Hdyž w nim nowy studowazy ßerbskeho duchownstwa na Lipscźansku universitu pschińdźe, je teź saßo jedyn Sserb ßwoje duchownske pruhowanje pschi Lipscźanskej universicźe khwalobnje wobstał. To je knjes kandidata Ota Wicźas s Khwacźiz. Duž smějemy nětko 4 ßerbskich studowazych duchownstwa w Lipsku. Woni ßu knjeża studencźi: Gólcź, bratraj Mrósakaj a Wicźeźk. Derje je, so njetrjebamy ßo nusy bojecź, so mółho w naschich Sserbach na duchownych pobrachowacź, woßebje nětko, hdyž je tala nusa na ßerbskich wucźerjach tak jara wulka, so ani najmjeńscheho wuhlada njeje, so mółho ßo tej nusy w bliżschim pschichodźe wotpomhacź.

— Dwaj knjesaj wucźerjej staj lětźa ßwoje pruhowanje na Budyskim seminaru wobstałoj: knjes Lódni a Kschižan. Kaž ßłyschimy, pschińdźe prěnischi sa pomozneho wucźerja do Boschez a druhi sa pomozneho wucźerja do Klukscha. Kak wjele pak ßerbskich městnow wuprósdnjenych wostanu abo dyrbja ßo s němskim wucźerjom wobßadźicź!

— K jutram — da-li Bóh — lubym cźitarjam nascheho „Pomhaj Bóh" saßo rjauy jutrowny wobras podamy. My pak s dobom teź lubych cźitarjow proßymy, so chzyli nasche njedźelske łopjeno pschezo dale a bóle mjes ßwojimi snatymi poruczecź a rosschěrjecź. Cźim wjetscha je liczba cźitarjow, cźim huscźischo możemy lubym cźitarjam něschto woßebiteho — woßebje wobrasy poruczicź. Nětko, hdyž prěnje schtwórcźłěto ke kónzej dźe, je k tajkemu poruczenju woßebje dobra składnoscź.

— We Wósborku ßo nowa schula twari, kotraź je sa 6 wu-

cžerjow naprawjena. Wěžo Wósbork je w poßlednich lětach jara rostk. Prjedy staj tam dołhe lěta jenoż dwaj wucžerjej byłoj. Psched krótkim ßu tam tsecžeho powołacž dyrbjeli a nětko dyrbja ßebi hischcže na wjazy myßlicž. Nowonatwarjena želesniza je wěscže tež k temu pomhała, so mèsto tak roscže.

— Nasche džěcži nětko w bliżschim cžaßu do schule sastupja. Duż ßo prascha, kajke cžitanki dyrbja ßebi kupicž, so bychu derje nawukli ßwoju macžérnu rěcž cžitacž. Hdyż mamy snatu dobru cžitanku knjesa kantora Bartka, tam je wěste, so ßebi ju kóżde dżěcžo kupi. We wjele ßerbskich pak mamy hižo dołhe lěta sawjedżenu Försterowu cžitanku. Ta pak je ßama na ßebi hoła němska. K njej pak je dostacž ßerbski pschidawk, w kotrymż móża ßerbske dżěcži nawuknycž ßerbski cžitacž. Duż, wy starschi naschich ßerbskich dżěcži, kedżbujcže ßwěru na to, so ßebi dżěcži, hdżež je tale cžitanka sawjedżena, Försterowu cžitanku se ßerbskim pschidawkom wobstaraja.

— Wyschnoscž běsche ßo na khěžorowy ßejm saßo s nowej žadanku sa powjetschenje wojerstwa wobrocžiła. Ssejm pak do tehole žadanja po woli wyschnoscže swolił njeje. Wjele bóle je ßo wyschnoscži telko wójska pschiswoliło, kaž chzyschе to katholska strona, zentrum pschidacž. Sa wyschnoscž běsche khětro ponižaze, so dyrbjesche do hnady zentrumskeje strony swolicž. Woßebje srudnje běsche, so ßo tole podacže runje na tym ßamym dnju, jako bu cžełko nascheho njesapomniteho želesneho kanzlera Bismarcka w Friedrichsruhe do nowonatwarjeneho pohrjebnischcža k bokej jeho ßwěrneje mandżelskeje k poßlednjemu wotpocžinkej khowane. Wón běsche tón muż, kiż běsche ßwoju knjeżersku móz na ßylnymaj ramjenjomaj noßył a njeběsche žaneje ßłaboscže pokasał, hdyż ßo jednasche, nahladnoscž a wojersku móz nascheho luda sastupowacž. Bóh daj, so njebychmy k naschej srudobje bórsy nashonicž dyrbjeli, so nascheho Bismarcka wjazy nimamy.

— W Kamjeńzu, hdżež hacž dotal žana wyschscha schula była njeje, chzedża nowu realku sałożicž. To budże wobydlerjam mèsta a wokolnym wobydlerjam wěscže witana wěz.

— W Metzu ßo pschezo hischcže njepschecželske smyßlenje tam bydlazych Franzowsow, woßebje pschecžiwo naschim wojakam pokasuje. Wojerski roskasował mèsta sjewi, so, dokelž ßu w poßlednim cžaßu wojerske straże psches druhich ludżi wschelake pschescżěhanje snjescž dyrbjeli, nětko wojazy s wótrymi patronami na strażu cžahnu a so maja pschikasnju, wótrje do tych tsělecž, kiż jich pschimaja a jim hroża.

— My ßmy hižo wospjet wo tamnym Andreju pißali, kiż je chył na powětronje hacž k poknóznemu polej slecžecž a je ßo pschi tym shubił. Wschitke ßlědżenja ßu podarmo byłe. Wón je wěscže dawno morwy. Cžim ßměschnischo je, so jeho pschezo hischcže pytaja a so je Schwedski kral saßo pjenjesy wěstemu Martinej pschipokasał, so by w Sibirischej Andreja pytał. Schkoda pjenjes, hdyż budże to saßo podarmo.

Chinesow bludna wěra wo duschow pschekhodżenju.

Mjes wschelakimi wopacžnymi wucżbami, kotrež je cžert do wutrobow pohanow sakorjenił, je tež ta wo duschow pschekhodżenju.

Wjele millijonow pohanow ßebi mjenujzy myßli, a jich ßwjate knihe a njemudri popja narěcžuja jich, so njekhmani ludżo, hdyż wumru, niz na jene mèstno khostanja pschińdu, ale ßo do ptacžkow abo ßwěrjatow abo rybow pschemènja a w tutym nowym cžěle saßo na semju pschińdu, so bychu tak sa ßwoje, w žiwjenju wobeńdżene hrěchi, khostani byli. To je jena wot bludnych wucżbow, kotraż Buddhismus rěka, a kotrejež ßo wulki dżěl pohanskich ludow, woßebje Chinesojo dżerża. Pschi tutej wěrje maja woni nękajke mèsto w myßlach, wo kotrymż ßebi snamjo cžinja, kotrež jim wopische, kak budża njeduschni cžłowjekojo do tigyrow, ßwini, ptacžkow, rybow a do druhich stworjenjow pschemènjeni. Tute mèstno mjenuja woni pschitwark duschowpschekhodżenja, a snamjo teho mèsta, hdżež ßo dusche semrjetych hrěschnikow do swěrjatow pschemènjeja, je tajke: na najwyschschim mèscže ßedży kral s mjenom Tschuenlan, cžita s nękajkich knihow semskeho žiwjenja sadżerżenje tych, psched njeho k ßudżenju pschiwjedżenych ludżi, psched nim na blidże leži wulki sygl, kotryż pod ßwoje wußudy wotcžischcžuje; tym cžłowjekam, kiż ßu ßo w žiwjenju mudrje a derje sadżerżeli, pokasuje pucž k njebjeßam, druhich pak satanuje, pak k wěcžnej cžwili, pak k sawrócženju na semju wotßudżuje. Sa druhim bliżom ßedży jeho sastojnik, kiż słóstnikam pschipowjeda a jich do knihow sapißuje. Woßrjedž pschitwarka steji wulki dämon, kiż s jenym druhim tych cžłowjekow do wschelakich swěrjatow pschedżěła, jich sa nohi a ruzy wosmje a do dżiweje maschiny, kiż wulke koło duschowpschekhodżenja rěka, tyka, hdżež ßo jim koscže łamaju; s tych tak rostołczenych cžełow dżěłaja potom drusy dämonojo ßwinje, pßy atd. a jako swěrjata pschińdu potom saßo na semju, so bychu ßwoje khostanje wotcžerpili. Ach srudna to pschiwěra, do kotrejež ßłowo wo hnadże njeßwěcži, ach bosy pohanjo, kiż teho njesnaja, kokryż je pschischoł hrěschnikow sbóżnych cžinicž.

Wjecžorne pomyßlenja w ßamotnoscži.

Ja pohladach s wjecžorka k njebju,
Kak ßwój pucž hwězdżiczki du.
Ja ßłyschach tam schwórcžecž tu rěcžku
A widżach tych muschkow jich hru.

Koho widżach tam hischcže dale?
Tež teho, kiż lubuje mje.
Duż prajach k njem' wjeßely, nahle:
„Pój ke mni, ja lubuju cže!"

Do wocžoro ßej hladachmoj měrnje,
Wón mi pak tež do wutroby.
Sso podach jom', lubujo ßwěrnje,
Ty mój hacž do wěcžnoscže ßy.

Mój sawdachmoj ßebi tež ruzy
A ßlubichmoj ßebi s tym „haj",
Duż ßłyschach ja jandżelow duzy
Tam spěwacž psches njebjeski raj.

Mi hwězdżiczki rjeńscho nětk ßwěcża,
Hdyż s wjecžorka wonkach ja du.
Pój horje! nětk błyschcžo mi rěcża,
Duż k njebju mje cžehnje, tam chzu.

E. H.

Nèschto k rospominanju.

Wobskorżeny wěrnoscže dla.

Njedawno bu w New-Yorku hólz psched ßudnika dowjedżeny, kotryż běsche wobskorżeny, so běsche żonje, ke kotrejż běsche jeho macž jeho do ßłużby dała, cžeknył. Ssudnik ßo hólza woprascha:

„Njeje knjeni pschecželniwa była?"

„Haj, mój knjeże", wón wotmolwi.

„Nó, cžehodła njejßy pola njeje wostał?"

„Dokelž chzyschе mje nusowacž njewěrnoscž rěcžecž."

„Njewěrnoscž rěcžecž?" ßo ßudnik dżiwajo praschesche, „kak je to móżno?"

„Haj, hdyż by wopyt pschischoł, kiż jej njeby spodobny był, bych dyrbjał tym ludżom prajicž, so wona doma njeje a to ja njemóżach," hólcżez powjedasche.

Temu hólzej wscha cžescž ßłuscha. Ale tajka żona, kotraż wot sprawneho hólza ßebi żada, so dyrbi khacž, měła ßo khostacž.

* * *

Luboscž w ercže a sapalz w ruzy staj hubjenjej prědarjej.

* * *

Mudry cžłowjek wjele ßłowow njecžini.

* * *

Swèrny wotrocžk je pokład w domje.

* * *

Jedyn wucżeny k ßwojim poßłucharjam dżesche: Hdyż wy do najwjetscheje wuskoscže pschińdżecže, so ßebi radżicž a pomhacž njewěscže, dha modlcže ßo ßwjaty Wótzenasch s nałożenjom kóżdeje próstwy na naß, potom budżecže widżecž, kajka Boża móz w tutej modlitwje leži.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske ßyroty:

S Budyschinskeje wosady:

Lětusche pacžerske dżěcži . . . . . 3 hr. 85 np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dżak

Gólcž, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyschinku. Cžischcž a nakład Ssmolerjez knihicžischcžerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 14.
2. haprleje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Jutry.

Mark. 16, 4.

„A jako tam pohladachu, pytnychu wone, so tón kamjeń wotwaleny bě."

Jutrowne wjeßele dźenßa w wutrobach wschitkich wěrjazych kschescźijanow bydli. Wjeßele swonja jutrowne swony, wjeßele spěwaja jutrowne khěrlusche, wjeßele pschipowjedaja jutrowne khěrlusche, haj, ßamo stwórba ßo ßobu wjeßeli, ptaczki ßo k nam wróczíwschi ßwoje rjane khěrluschki sanoschuja.

Teź my, moji lubi kschescźijenjo, chzemy ßo wjeßelicź. Pójcźe, dźijmy s poboznymi żónskimi k rowej horjestanjeneho a ßłyschmy wulku dobycźerśku powjescź ferschty żiwjenja: „Ssmjercź je pózrjeta do dobycża. Ssmjercź, hdźe je twoje żahadło? Hela, hdźe je twoje dobycźe?" My njetrjebamy wonjazych wězow nakupowacź a cźělo teho Knjesa żałbowacź, pschetoż wón je żiwy a knježi do wěcznoscźe. My ßo teź bojasni każ tamne żony praschecź njetrjebamy: „Schtó budźe nam tón kamjeń wot rowowych durjow wotwalicź." Pschetoż tón kamjeń je hižo wotwaleny. Tón ßylnischi je ryhel ßmjercźe rosłamał a durje wusběhnył. Wobhladajmy ßebi tón wotwaleny kamjeń w ßwětle jutrowneho ßłónczka.

Wón je pomnik Bożeho wodźenja. Cźichi pjatk myßlachu ßebi cźi njepschecźeljo, so maja dobycźe. Tón Knjes běsche na kschiż pschibity, wón běsche wumrjeł a leżesche w rowje. A na jeho row běchu cźeżki kamjeń położili a jón sasyglowali a wojakow tam na straźu stajili. Wěrnoscź běsche po sdaczu poczíschczena, prawdoscź pohrjebana. Ale hlaj, kajke jutrowne dobycźe Knjesowe! Semja sarži, sygel ßo roslemi, kamjeń na bok sleczi a wojazy ßo wschě nastróża a k semi padnu. Tón Knjes Jesuß pak wuńdźe jako fěrschta żiwjenja. Wótz je ßyna sbudźił. Dźiwne wodźenje Boże! Hladajo na wotwaleny kamjeń ßo jemu teź sa nasch cźaß dowěrju. Dźenßa drje ßo teź sda, każ bychu Knjesowi njepschecźeljo dobycźe dostacź móhli. Wjele luda je jim pschipadnyło. Wona je załoßna wucźba, kotraż cźłowjeka skicźo wěru a ßwědomnje bajku cźini. Pschezo bóle a bóle ßo w naschim cźaßu cźmi. S daloka je hižo hrimanje ßłyschecź. Schto budźe? Wotwaleny kamjeń wot Jesußoweho rowa nam praji. W ßwojim cźaßu tón Knjes ßam tu na bitwischczu budźe. A schtożkuliż pschecźiwo njemu rěcźa a cźinja, niczo jim njepomha, tón Knjes wostanje dobycźeŕ.

Wotwaleny kamjeń wot rowa Jesußoweho je poßledni kamjeń na twar dokonjaneho horjestacźa. My wěrimy, so je naß Knjes Jesuß wot hrěchow wumohł. Hdy by pak w rowje wostał, schtó by wucźischcźił naschu hrěschnu winu? Schtó by nam móz dał rjecźasy hrěcha rosłamacź? Khrystuß niz, pschetoż wón by ßam wopor hrěcha był. Wón potom njebył to jehnjo Boże, kotreż hrěchi ßwěta njeße. Wón potom njebył nasch ßrědnik a wyschschi měschnik. Jeho krej naß potom njemohła wumycź wot nascheje hrěschneje winy, pschetoż wona by była ßama krej cźłowjeskeho martrarja. Ale nětko je Khrystuß horjestanył

wot morwych. Nětko je nasche wumóženje dokonjał. Nětko mamy wujednanje sa nasche hrěchi, kotrež je Bóh pschijał. To wobßwědczuje wotwalenY kamjeń. Pschetož wón je poßledni kamjeń na twar nascheho wumoženja.

A wón je rózkny kamjeń zyrkwje. Prěni kschescźijanski khěžor da wysche rowa Khrystußoweho kraßnu zyrkej natwaricź a jej zyrkej ßwjateho rowa narjekny. Ale zyłe kschescźijanstwo njeje niczo druhe, khiba zyrkej ßwjateho rowa. Tón kamjeń, kotryž ßu cźěßlojo saczißli, je ßo rózkny kamjeń sczinił. Pohladajcźe na japoschtołow: schto je jich tajkich smužitych sczinilo? Myßlicźe ßebi, jena wuczba, myßl, myßlicźe ßebi, so by tajka ßwět pschewinyła? Abo myßlicźe ßebi, so bychu ßo cźi mužojo sa bajku krjudowacź a moricź dali? Abo myßlicźe ßebi, so by nascha zyrkej dźenßa hischcźe stejała, hdyž by na kschiwym podłožku stejała, hdy by na pěsk natwarjena była, kotryž ßu někotsi jebakojo ßwětej bjes woczi cźißli. Doscź s tym, Jesuß Khrystuß je woprawdźe horjestanył. Tónle podawk ßu ßwjeczi japoschtoljo kaž wulku skału do schumjazeho ludoweho morja cźißli. Schtóž ßo wo njón storczi, tón budźe ßo rosrasycź, na kotrehož pak wón padnje, teho budźe wón rosmjascź. Tak je, tak budźe hacž do kónza ßwěta.

Skónczńje je wotwaleny kamjeń załožkny kamjeń nascheho wobnowjenja. Ssrjedźa w kraju ßmjercźe je móz wěczneho žiwjenja. Ty ju w historiji zyrkwje wohladasch. Kak husto bu zyrkej wot ßuroweje ßwětneje mozy swjasana. Ale kóždy krócź w njej bydlaza móz rowoweho ryhela a rjeczasy rospukny a s nowej młodostnej mozu postanje. Ty tu móz pósnajesch w skutkach, kotryž stej kschescźijanska wěra a luboscź dokonjałej. Ty pósnajesch je w smužitoscźi wěrjazych, we wutrajnoscźi mißionarow, w ponižnoscźi diakonißow. Myßlisch ßebi ßnano, so by tajka žiwjeńska móz s wěry do někajkeho morweho pschincź mohła? Ně. žiwjenje wukhadźa jenož wot žiweho. Podaj ßo, luby kschescźijano, s cźełom a duschu do lubeho Knjesa Jesom Khrysta a hladaj, hacž tež mozy wěczneho žiwjenja w ßebi njesaczujesch. Ty ßo modlisch, a wón je tebi blisko a dawa tebi khrobłoscź k wojowanju pschecźiwo hrěchej. Ty ßłyschisch jeho ßłowa, a wutroba ßo tebi hori w luboscźi, w nutrnoscźi a radoscźi. Ty płakasch, a wón ßo k tebi pschibliżuje a ßylsy swotrěwa a tebje troschtuje. Haj sawěrnje, wón je żiwy. Wotwaleny kamjeń je załožkny kamjeń twojeho wobnowjenja k ßwjatemu žiwjenju. Jutry ßu! Tón Knjes je horjestanył! Halleluja. Wjeßel ßo, wjeßel ßo, kschescźijanstwo. Hamjeń.

Jesuß Khrystuß psched ßudom.

(Pokraczowanje.)

Nětko stawa ßo pódlanski podawk. Pilatowe wusnacźe, so wón žaneje winy nad nim njenadeńdźe, roshori jeho wobskorżerjow cźim bóle, kaž nam scźenik Lukasch 23, 4 ßl. powjeda: „Wón je lud saměschał, wuczjwschi tam a ßem po wschěm židowskim kraju, a je w Galilejskej spoczał hacž ßem.“ Pilatuß cźuje, so jeho tele wobskorżowanje do wulkich wuskoscźow pschinjescź móże. Kak, hdyž powjescź wo tym k romskemu gubernatorej w syriskej Antiochiji dóńdźe, kotryž běsche Pilatej pschedstajeny, abo hdyž ßo ßama w Romje rosnjeße a tam khěžor Tiberiuß, nikomu njewěrjazy a dosćź ßurowy cźłowjek, wo tym shoni, so je Pilatuß židowskeho cźłowjeka, kotrehož ßu ßami židza sa sběžkarja wobskorżowali, wuwinował? Tehdy běsche sa bohota wumožazy troscht, so ßłowo wo Galilejskej saßłyscha a so na dalsche napraschowanje shoni, so je tónle cźłowjek s Galilejskeje. A kajka składnoscź, Galilejski kral, Herodasch, Jesußowy krajny nótz, je runje w Jerusalemje, na jutry je ßem pschischoł. Ssnano ßebi Herodasch Jesußa jako ßwojeho poddana pod ßwój ßud žada, saßłyschawschi wo tutym wobskorżenju. Teho dla póscźele Pilatuß Jesußa hnydom k Herodaschej. To je ßyn tamneho Herodascha, kiž je po Jesußowym narodźenju njewinowate dźěcźatka w Bethlehemje a w Bethlehemskej wokolinje skónzowacź dał, so by s tym tež sawěscźe nowonarodźeneho židowskeho krala skónzował. Ssyn njeběsche tak ßurowy, ale tež niz tak mudry a kruty, jako jeho nan. Wón běsche ßo woženił s mandźelskej ßwojeho bratra, kotremuž běsche mandźelsku rubił, a skónczńje běsche jeho tale žónska sawjedła, so běsche Jana kschcźenika skónzował.

Wón běsche cźłowjek bjese wschěch saßadow, teho dla holdowasche wschěm pschiwěrkam; wo Jesußowych dźiwach saßłyschawschi, měnjesche, so je ßo Jan kschcźenik s kralestwa semrjetych wrócźił. Potom běsche ßo ras tež na to saměrił, so chzyische tež Jesußa skónzowacź, abo tola chzyische, so by Jesuß to wěrił a ßo teho bojał, so njeby wjazy do Galilejskeje pschischoł. Tola Jesuß da jemu na to prajicź (scź. ßwj. Luk. 13, 31 ßl.), so je wón lischka, cźłowjek połny bojoscźe a leßnoscźe, wo kotrehož ßo wón ani staracź njebudźe. Jako nětko wojazy Jesußa k njemu pschiwjedu, je Herodasch wulzy swjeßeleny, skónczńje tola, schtož ßo jemu hacž dotal poradźiło njeběsche, ßwoju wczipnoscź s tym spokojicź, so możesche ßebi tehole cźłowjeka wobhladacź.

Tu pak stanje ßo jemu tež hnydom ponižowanje. Nazarenski nima jeho ani sa wotmolwjenja hódneho. Teho dla dyrbi ßo Herodasch s tym spokojicź, so Jesußej błyschcźaty kwicź wobleknywschi ßo nad nim wjecźi. Tak chzyische jeho jako krala wußměchowacź. So by ßo někak wo Jesußu rosßudźił a so by ßwój rosßud Pilatej sdźělił, to nima Herodasch sa trěbne, hdyž tež wyschschi měschnizy a pißmawucźeni, s Jesußom ßobu pschischedschi, jeho psched Herodaschom wobskorżuja, wjele mjenje dźeja jeho myßle na to, so by tuteho muża psched ßwój ßud žadał: cźeho dla dyrbjał ßebi jutrowny ßwjedźeń s tak khutnym naßadźowanjom mylicź? Wón póscźele Jesußa saßo wrócźo k bohotej, kotryž spósnaje, so ßo jeho pospyt njeporadźi, so by Herodasch jeho se wschěch wuskoscźow wußwobodźił.

Tak sapocźnje ßo tsecźi skhodźenk wußudźenja, psched Pilatom ßo podawazeho. Spodźiwne je, so chze Pilatuß psches pschilubjenja Jesußowych njepschecźelow směrowacź. Tola to stanje ßo se schkodu sa Jesußa. Tak dołho, hacž běchu Jesußa k Herodaschej dowjedli, mějesche wón cźaßa k rospominanju. Wón běsche ßebi pucź wumyßlił, na kotrymž chzyische wuńdź ßrjedźa mjes prawdoscźu a njeprawdoscźu, so by ßo krył psched ßudniskim mordarstwje na jenej stronje, a na druhej stronje, so njebychu jeho wobskorżicź a ßo na njeho pschißłodźecź móhli psched khěžorom. Stare prawo a waschnje žadasche ßebi, pschi składnoscźi paßahskeho ßwjedźenja, teho ßwjedźenja wußwobodźenja israelskeho luda s egyptowskeje nusy, słóstnika psches wobhnadźenje s jeho nusy wußwobodźicź. Pilatuß poruczа židam, so bychu Jesußa sa tutu dobrotu wuswolili, ßebi myßło, so móhli ßo židza s tym spokojicź, dokelž ßo s wobhnadźenjom wupraja, so je tón, kotryž ßo wobhnadźa, tola słóstnik był. A Pilatuß chze ßo tež s tym spokojicź, dokelž ßo s tym s najmjeńscha Jesußej žana cźełna schkoda njestanje; s druha pak kryje saßudźenje, kotrež je ßo psched wobhnadźenjom stacź dyrbjało, bohota, hdyž by ßo někchtó na njeho chzył pschißłodźecź pola jeho knjesow. Tola tónle wupucź ßo bohotej staracźi, hdyž wjednizy mjes ludom heßło rosschěrjuja, so njerodźa Jesußa wußwobodźeneho, ale tamneho Barabbaßa, kotryž běsche pschi sběžku mordarstwo skucźił, kaž nam scźenik Jan 18, 39 ßl. a 19, 1 ßl. powjeda.

Pilatußowa mandźelska běsche jeho warnowacź dała, so njeby tutemu prawemu žaneje schkody činił. Nětko dyrbjesche Pilatuß ßwojemu prěnjemu pschilubjenju, ludej k Jesußowej schkodźe datemu, s druhim pschetrjechicź: wón da Jesußa wuschwikacź, ßo nadźo, so ßo pola mnohich, hdyž wuhladaja, kak ma tutón cźłowjek cźerpicź, kak je s krewju pokryty, hidźenje se ßobucźucźom podußy, so móże potom s pomozu tutych mnohich dozpicź, so ßo Jesuß wußwobodźi a puschcźi. Wuschwikanje stawasche ßo s schudami, s rjemjenjow a postronkow napleczenych, a to s tajkej ßurowoscźu, so cźłowjek husto dosćź hnydom wumrje.

Njeje to žałoßne waschnje, s kotrymž dyrbi ßo ßobucźucźe sa druheho cźłowjeka sbudźicź! Sda ßo, so ßu Jesußa w snutskownym hrodowym dworje wuss hwikali. A nětko wustupi Pilatuß s Jesußom, s krewju pokrytym, s cźeźnjemi wěnzowanym, s wußměchowazej drastu wodźetym, psched lud wołajo: „Hlejcźe, kajki to cźłowjek!“

Tutej tſećzej ſkhodźenzy, hdźež bohot ludej mnoho pſchilubi, ſo by ſam ſ wukkoſćzow wuléſł, ßlěduje ſkónczńnje poßlednja, hdźež ßo bohot po ludu ſložuje.

Na Pilatußowe ßłowo: „Hlejcźe, kajki to cźłowjek!“ ßlěduje napſchecźiwne ßłowo: „Kſchižuj, kſchižuj jeho!“ To by Pilatuß zyle wěſcźe do prědka wjedźecź dyrbjał, dokelž běſche po romſkim waſchnju wuſchwikanje ſapoczatk kſchižowanja. Ssu-li njepſcheczeljo Pilatußa, hdyž tež běſche pſcheßwědczeny, ſo je Jeſuß njewinowaty, nuſowali, ſo by nad Jeſußom ſawod k kſchižowanju wukonjał, cźeho dla ßo jim njedyrbjało poradźicź, ſo jeho ſkónczńnje tež nuſowachu, ſo ma ßo Jeſuß kſchižowacź? Drje wotmolwi wón na jich wołanzu ſ wopředka, kaž by chcył ßo židow wußměchowajo ſmužicź: „Wſmicźe wy jeho, a kſchižujcźe jeho; pſchetož ja njenamakam žanoje winy nad nim.“ Židowſzy herjekarjo praja nětko ßłowo, kotrež ßo nam w ſpoczatku ſpodźiwne ſda: „My mamy kaſnju, a po tej naſchej kaſni dyrbi wón wumrjecź; pſchetož wón je ßo ßam Boži Ssyn ſcźinił.“ (Scź. ßwj. Jana 19, 7.) Kak móža židźa měnicź, ſo Pilatußa ſ tym k Jeſußowej ßmjercźi nuſuja? Njedyrbja ßo ſkónczńnje na wotmolwjenje pſchihotowacź, ſo woni potajkim wot prjedawſcheho politiſkeho wobſkorženja wotſtupja a wupraja, ſo Jeſußa ßwojeho prědowanja dla, ſo jeho nabožiny dla hidźa, ſo jeho teho dla wobſkorżuja a ßebi jeho ßmjercź žadaja? Najebacź teho, běſche židowſke wotmolwjenje derje a prawje wobliczene a wobmyßlene. Pilatuß mějeſche ſpóſnacź, ſo je ſe ßwojej nadźiju, ſo woni wot ßwojeho žadanja wotſtupja, na wopaczńnych puczach. Woni njechadźa a njemóža, jeli ßměm tak prajicź, ßwojeho ßwědomja dla wot ßwojeho žadanja wotſtupicź, ſo ma ßo Jeſuß kſchižowacź. Hdyž ßo na wyſchnoſcź ſaměriſch, kotraž ßo naboji, dha trjebaſch jenož khrobłe cźěło pokaſacź, ſo by wona ſkónczńnje do wſcheho ſwolika. Njewoczakany je ſawěſcźe židam tež ſacźiſchcź był, kotryž běſche jich wotmolwjenje na Pilatußa ſcźiniłe. Scźenik Jan piſche: „Jako pak Pilatuß to ßłowo ßłyſchešche, bojeſche wón ßo hiſchcźe bóle.“ Niz pſched židami, ale pſched Jeſußom.

(Pokracźowanje.)

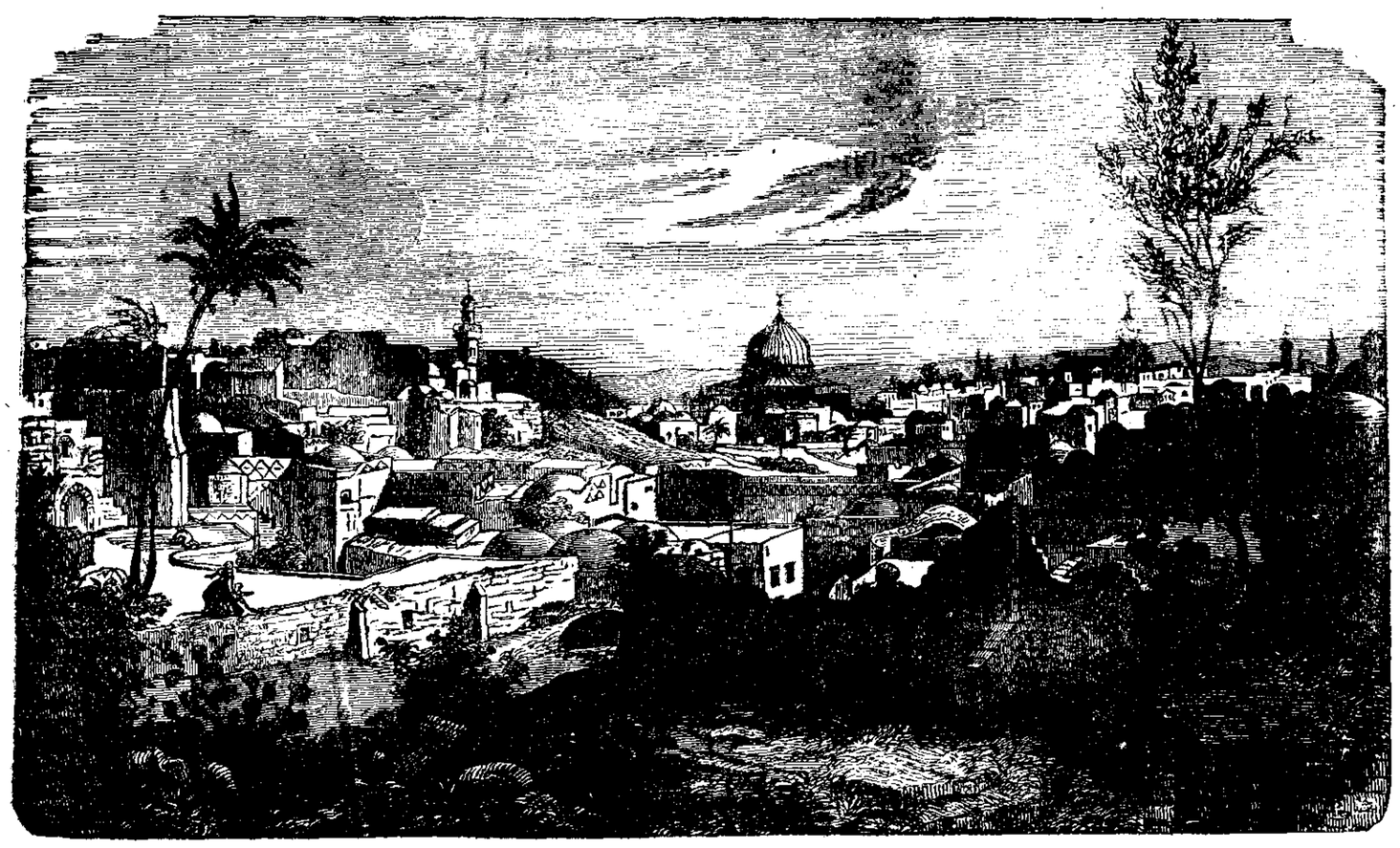

Na jutrowny ßwjedźeń: „Měſto Jeruſalem“.

K naſchimaj wobraſomaj.

Na jutrowny ßwjedźeń podamy lubym cźitarjam dwaj wobraſaj k nutrnemu wopomnjecźu. My ßmy naſcheho ſbóžnika w tym ßwjatym póſtnym cźaßu ſaßo pſchewodźili na hórkim pucźu jeho cźerpjenja a wumrjecźa. Tam na Golgatha ſkónczi ßo jeho cźerpjenje. Wón da ßwojeho ducha horje k ßwojemu Wótcźej, hdyž běſche prjedy dobycźeriſke ßłowo ſawołał: „Dokonjane je!“ Cźi jeho wſchak ßu wſchu nadźiju ſhubili, hdyž jeho morweho na kſchižu widźa. To pokaſuje nam tež naſch prěni wobras. Woni bjeru Khryſtußowe cźěło ſ kſchiža, ſo bychu je khowali. Te žony ßo ſtroſchtowacź njemóža; woni ßebi myßla, ſo je nětko wſchitko nimo, ſo je tón, wot kotrehož ßwoje ſboże woczakowachu, morwy nětko cźaß a měſtno naſtupa, ſjewimy jenotliwe ſkhadźowanki lubym Sserbam k luboſcźiwemu wobkedźbowanju: „Nalětnja ſkhadźowanka ßerbſkeje ſtudowazeje młodoſcźe dopołdnja w 9 hodźinach w Budyſkej tſěleŕni.“ Wot 11—12 hodź. narodopißny wotrjad Macźizy Sserbſkeje w „liſchcźej jamje.“ Hłowna ſhromadźiſna Macźizy Sserbſkeje popołdnju ½3 hodźin w Gudźiz hoſcźenzu w Budyſchinje. Po tym w 6 hodźinach tež w Gudźiz hoſcźenzu „ſwjaſk ßerbſkich towaŕſtwow.“ Lubi Sserbja! njekomdźcźe ßo ßrjedu po jutrach. Njeprajcźe, ſo waß ratarſke dźěło domach ſadźerżuje. My ßmy létßa rjane wjedro poměli, hdyž ſcźe hižo wjele na ßywach nadźěłacź móhli. K temu ßu jutry ſahe, ſo dźěło njeczeknje, hdyž byſchcźe tón dźeń jako dobri Sserbja do Budyſchina pſchiſchli. Tam hdźež ßo ſa naſch lud

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Schtož wobßadźenje ßerbſkich wucźerſkich měſtnow pſches nowych kandidatow naſtupa, je ßo nowe pſcheměnjenje ſtało. Knjes kandidat wucźerſtwa Lodny pſchińdźe do Klukſcha a knjes Kſchižan do Boſchez.

— My lubych Sserbow na to kedźbliwych ſcźinimy, ſo budźe ßrjedu po jutrach ſaßo naſch „ßerbſki dźeń“ w Budyſchinje. Dopołdnja naletnja ſkhadźowanka ſtudowazeje młodoſcźe, hnydom po pſchipołdnju wſchelake wotrjady naſcheje Macźizy, potom hłowna ſhromadźiſna Macźizy Sserbſkeje — a potom ſeńdźe ßo ważny ſwjaſk ßerbſkich towaŕſtwow, kotryž chze ßo na tym dnju doſałožicź. Schtož nětko cźaß a měſtno naſtupa, ſjewimy jenotliwe ſkhadźowanki lubym Sserbam k luboſcźiwemu wobkedźbowanju: „Nalětnja ſkhadźowanka ßerbſkeje ſtudowazeje młodoſcźe dopołdnja w 9 hodźinach w Budyſkej tſěleŕni.“ Wot 11—12 hodź. narodopißny wotrjad Macźizy Sserbſkeje w „liſchcźej jamje.“ Hłowna ſhromadźiſna Macźizy Sserbſkeje popołdnju ½3 hodźin w Gudźiz hoſcźenzu w Budyſchinje. Po tym w 6 hodźinach tež

Khryſtuß bjerje ßo ſ kſchiža dele.

w Gudźiz hoſcźenzu „ſwjaſk ßerbſkich towaŕſtwow.“ Lubi Sserbja! njekomdźcźe ßo ßrjedu po jutrach. Njeprajcźe, ſo waß ratarſke dźěło domach ſadźerżuje. My ßmy létßa rjane wjedro poměli, hdyž ſcźe hižo wjele na ßywach nadźěłacź móhli. K temu ßu jutry ſahe, ſo dźěło njeczeknje, hdyž byſchcźe tón dźeń jako dobri Sserbja do Budyſchina pſchiſchli. Tam hdźež ßo ſa naſch lud

dźěła, ßo woßebje wočakuje, so też naschi ludźo ſ luda pschińdu a jako dobri Sserbja ſjawne ßwědčenje wotpołoża.

— Na lětuſche lěčźo wotmyßleny twar Maleſchanſkeje ſchule ßo drje, kaž je ßłyſchećź, najſkerje w tym lěćźe wjazy njewuwjedźe. Wěſćźe wſchak by tajki twar nuſny był w dźiwanju na liczbu ſchulſkich dźěčźi, a tola ſchto pomha potom natwarjena ſchula w tutej nimale do cźiſta ßerbſkej ſchulſkej woßadźe, hdyž tam potom ßerbſkeho wučerja njedoſtanu. W Boſchezach je ßo pſched nimale 2 lětomaj też powjetſchena ſchula natwarila — ale na ßerbſkeho wučerja ßu hač nětko cźakacź dyrbjeli a druhe wučerſke městno je wuprózdnjene woſtało, doniž ßo nětko jutry nadźijomnje prěni króćź wobßadźi.

— Prěni dźeń jutrow směje knjes farař Birnich popołdnju w 2 hodź. we Wulkej Dubrawje ſpowjednu rěcź a kemſchenje.

— Na gymnaſiju w Freiberku je wyſche knjeſa Mrózaka-Hrodźiſchcźanſkeho hiſchćźe jedyn Sserb ßwoje pruhowanje wobſtał, knjes Laraß ſ Hodźija. Wón chze lěkarſtwo ſtudowacź. S zyła je jich jutry 1899 na 17 ſakſkich gymnaſijach 411 (w lěćźe 1898: 464) wotkhadne pruhowanje wobſtało. S nich chze prawiſniſtwo ſtudowacź 159, lěkarſtwo 53, theologiju 45 (lěto prjedy 48), rěćźe 33 (lěto prjedy 17). Woßebje nadpadaze je, ſo je liczba tych, kiž rěćźe ſtuduja, tak pſchiběrała. Wotebjerali ßu ſtudowazy lěkarſtwa, ſchtož je jara dobre, dokelž je jich hižo nadoſćź. Tak je też ſwjeßelaze, ſo ſtudowazy duchownſtwa lěto a bóle wotebjeraja, ſo ßo jich nětko jenož telko na duchownſtwo ſkoži, kelkož ßo też něhdy w Sakſkej ſa lěto trjeba. Pſchetož w poßlednich lětach bu lěto a hubjeńſche ſa duchownſkich kandidatow, dokelž jich wulka liczba městna namakacź njemóżeſche. Też w naſchich ßerbſkich woßadach wjazy žana nuſa njeje. Nadźijomnje tola wſchitzy ßerbſzy kandidacźa też bórſy duchownſke ſaſtojnſtwo doſtanu, ſo njebychu tak dołho cźakacź trjebali, kaž němſzy duchowni.

Cźichi pjatk a jutry.

Na cźichim pjatku ſtejimy my pod Jeſußowym kſchižom, na jutrownym ranju pſched jeho próſdnym rowom; cźichi pjatk rěcźi wo ßmjercźi, jutry wo dobywańſkim horjeſtawanju. To je najwjetſche a najkraßniſche, ſchtož nam cźi japoſchtoljo we Jeſußu Kryſtußu we tym jadrje a w hwěźdźe ßwjateho pißma prajicź wjedźa: wón je ſa naß wumrjeł a ſa naß horjeſtanył. Bjes teho kſchižowaneho a horjeſtanjeneho njeje ſa nich a ſa naß žane woda-wanje hrěchow, žana wěcźna ſbóżnoſćź.

Na cźichim pjatku myßlimy my na naſche hrěchi a jich móc. — Luther praji: Hdyž my ſtrowi běchmy a wſchelake dobroty wot Boha teho Wótza doſtachmy, pſchińdźe cźert a pſchinjeßy naß do njepoßłuſchnoſćźe, hrěcha, ßmjercźe a do wſchitkeho njeſboża, ſo my we jeho hněwje a njehnadźe leżachmy, k wěcźnemu ſatamanſtwu ſaßudźeni, ſchtož my ßebi ſaßkužili běchmy. — Naſche hrěchi potajkim ßu naß do ſatamanſtwa pſchinjeßłe. — Božemu ludej ſtareho ßluba, kiž Boha teho Knjeſa wopuſchćźił bě a teho dla wot teho Knjeſa do rukow pohanow bu daty, pſchiwoła Jeſaias: „Wy ſćźe waſchich hrěchow dla pſchedacźi.“

Tehorunja ßmy my naſchich hrěchow dla wot teho Knjeſa do mozy teho cźerta podacźi, my ßmy naſchich hrěchow dla pſchedacźi.

Wot cźerta jaty běžach ja
A k ßmjercźi podcźißnjeny,
Mje wſchědnje hrěchi cźwiluja,
Běch we nich narodźeny.

Na cźichim pjatku bu Khryſtuß naſch ſarucźnik, wón wſa naſche hrěſchne winy na ßo, abo kaž ßo Luther rjenje wupraji: „Wona njebě žana rada, pomoz a troſcht, hač ſo ßo tutón jeniczki a wěcźny ßyn Boži naſcheje žałoſćźe a hubjenſtwa ſ njewußłědźenej dobrotu nad nami ßmili, a ſ njebjeß pſchińdźe, ſo by nam pomhał. Tak ßu nětk tamni cźwilowarjo wſchitzy ſahnacźi, a na jich městno je ſtupił Jeſuß Khryſtuß, Knjes teho žiwjenja, prawdoſćźe, wſchitkeho dobreho a ſbóżnoſćźe.“ Pſches tu krej Jeſom Khryſta ßmy my ſ Bohom wujednani a teho dla ſe wſchitkeje mozy teho cźerta a hrěcha wußwobodźeni. Tón hrěſchny dołh je ſe ßwjatej krwjn ſapłacźeny. Bóh je tuteje krwě dla wujednany, a teho dla je naſch cźwilowař, tón cźert, ſe wſchitkimi jeho žadanjemi wotpokaſany.

Teho dla: Cźeſćź budź Tebi, Khryſchćźe,
Kiž ty nuſu cźerpjeſche
A na kſchižu dźěſche
Sa naß do ßmjercźe.

Na jutrownym dnju ßo my wjeßelimy na tym dobycźu, kotrež je Khryſtuß dobył, pſches to horjeſtawanje je tam na cźichim pjatku dokonjany wumožeńſki ſkutk ſaſyglowany.

Na jutrownym ranju ßo zykemu ßwětej pſchipowjeda: Jeſuß je žiwy. Wón je ßo ſe ßmjercźe k žiwjenju pſchecźiſchcźił. — Budźichu-li te žónſke na tamnym jutrownym ranju te cźěło Jeſußowe, kotrež woni pytachu, namakali, dha by naſcha wěra k niczomu była, wone njeby žane wumóżenje wot hrěchow było, Jeſuß njeby potom Boži ßyn był, abo temu Bóh cźłowjekej móżno byłe njeby na cźercźi a na ßmjercźi dobywacź. Tola: Halleluja, Jeſuß je žiwy.“ Wón je ßylniſchi hač hrěch a ßylniſchi hač ßmjercź. Tehodla móże wón móznje pomhacź we wſchitkich nuſach tuteho žiwjenja, teho dla móże wón też nam pomhacź, na ßmjertnej nuſy dobywacź.

Ty pſchewinył ßy ſ dobycźom,
Smjercź, ſtraſchnoſćź cźertowſku,
A napjelnił ßy ſ wjeßelom,
Wſchěch ſtyſknych wutrobu.

Na jutrownym ranju je tón Knjes ßam mózny wopokas dał ſa ßwoje ßłowo: Ja ßym te horjeſtawanje a te žiwjenje.

Tehodla móżemy ßo my wſchitzy w pohladanju na rowy naſchich lubych troſchtowacź ſ tym druhim ßłowom: Schtóž do Jeſuſa wěri, tón budźe žiwy, hač runjeż wumrje. — Duž dyrbja nam wſchitke te kubła dźěłomne bycź, kotrež je tón Knjes na Golgatha wukupił a ſ rowa ſa wſchitkich cźłowjekow ßobu pſchinjeßł, a naſche wobßedźeńſtwo dał bycź. Duž dyrbimy junu wumrjecźe a junu horjeſtacźe wočakacź. My ßmy ſ Khryſtußom pſches kſchcźenizu pohrjebani do ßmjercźe. — Ale pſchezo ſaßo ßo we nami tón ſtary Hadam hiba. Tutón ſtary Hadam dyrbi wſchědnje w naß wumrjecź. Dyrbi morjeny bycź ſ mjeczom Božeho ßłowa. Potom pak dyrbi wſchědnje w naß horje ſtanycź tón nowy cźłowjek, kiž w prawdoſćźi a ßwjatoſćźi pſched Bohom je wěcźnje žiwy! Bóh daj, ſo my wſchitzy wotemrjemy temu hrěchej a ßmy žiwi w prawdoſćźi. E. H.

Jutrowne wjeßele.

Saczuj o wutroba „Jeſuß je žiwy!“
Powjedaj wjeßeła, ſbožowna wſchěm!
Jutrowne ßłónzo, o roßwětluj miłe
Cźmowotu cźěmnu a ßmjertny nětk dym.
Naléczźa nadźija, jutrowna wěra
Sswobodnu cźini, da wutrobje měra:
Jeſuß nam wotewri junu row wſchěm.

Sawyſkaj, wutroba, ſwony nětk klincźa
S bliſka a ſ daloka, ſ wyßoka k nam,
Swedźenſzy do ßwěta ludam nětk ſynczźa,
Kryſtuß je ſe ßmjercźe wotucźił ßam,
Horje je ſtanył, row próſdny je nětko,
Sa naß je ſ Bohom nětk wujednał wſchitko,
Do njebja pucź je nětk pſchihotował nam.

Jutry a naléczźo, cźłowjeka kſchewja,
Hdyž ſymſke te wětry wocźichłe ßu,
Tak wěra a luboſćź njech w wutrobje kcźěja,
Nadźija woſboži kóždeho tu,
So junu tam domach, o ſbóżny cźaßo
Naléczźo wěcźne my widźimy ſaßo,
Jeſußa Kryſtußa, dobywarja.

Jutrowna wěra, o wjeßele moje,
Pſcheběd ßo móznje, tej' luboſcźe ſwjaſk,
Budź ty mój jaudźel, kiž wjedźe te ßwoje
Do wěcźnej' domiſny, k ſbóżnoſcźi naß,
Pomhaj nam pſchewinycź wſchitko to ſłeho,
Daj nam ßo radźicź wſcho k dobremu ſtejo,
K žiwjenju žórku tej wěcźnoſcźi nam.

Jeſußo, pſchewinjeŕ ßmjercźe, „ja nětko“
Twojeho dołyczźa wjeßelu ßo,
S wutrobnej lubocźu, „Dźak cźi ſa wſchitko“,
So ßy ty ſa mnje nětk dokonjał wſcho,
Bjes hrěcha na ſemi tudy khodźił;
Proſchu cźe, ſo by mje k wěcźnoſcźi wodźił
W wěrje, w luboſcźi, k ſbóżnoſcźi tam.

E. H.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

H. GÜNTHER 26

Czißto 15.
9. haprleje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łapjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Quasimodogeniti.

Jan. 6, 16.

„Dobre wam je, so ja tam du."

To ßłowo, kotrez dzenßa wopomnimy, je jara krótke ßłowo, ale ßłowo wěczneho ziwjenja. To je ßłowo, kotrez kaz swonjenje s njebjeß klinczi, so srudna wutroba wjeßeła a njemerna měrna bywa. To je ßłowo, kotrez ßo kaz hwězda na njebju naschehc ziwjenja ßwěczi, so ßo na njej dohladacz njemózesch. To je ßłowo kaz balsam na sranjenu wutrobu, so ßo sahoji. Ach so by nam ßo tez krepka s połnosczе a se zohnowanja teho ßłowa dzenßa dostała!

Je wjeczor do hórkeho czerpjenja a wumrjecza. Tón sbóznik ßo se ßwojimi wuczomnikami rosrěczuje, hdyz ßo na pucz do sahrody Gethsemane hotuje. Wuczomnizy ßu sastróżeni. Pschetoz woni s erta teho mischtra tu srudnu powjescz ßłyscha, kotraz jim jeho ßmjercz pschipowjeda. Woni jo sapschijecz njemóza, so dyrbi ßo jim tón, kotryz je psches tsi lěta s nimi w najnutrnischim towarstwje ziwy był, wsacz. Woni sapschijecz njemóza, so tón, kotryz je ßo jako kral ßwojeho luda sjewił, na kralowski trón w Jerusalemje njestupi, ale na trón kschiża na hórzy Golgatha. S tym ßo zyłe twarjenje jich semskich nadzijow hromadze ßypnje. S tym rosběhnu wschitke rjane ßony wo semskim kralestwje Meßiaßa a jich wěra kaz poßyczene stwjelzo padnje. Schto s nimi budze, hdyz wón wjazy pola nich njebudze? Woni ßu blisko widzazy w ßwojim pósnaczu. Tón Knjes běsche jim prajił: Ja bych wam hischcze wjele prajicz měł, ale wy to snjesecz njemózecze. Woni běchu tak khudzi na luboszi k njemu. Psched krótkim běchu ßo hischcze wurěczowali, schtó je najwjetschi mjes nimi. Woni běchu tak ßłabi we wěrje. Wy małowěrni, wón jim praji. Njebudza woni swjadnycz kaz wukorjene schtomiki, hdyz wón wot nich pódze?

Tón knjes Jesuß ßebi hinak myßli. Dobre wam je, so ja tam du, praji wón. Drje je jeho pucz do Gethsemane bolostny pucz a jeho pucz na Golgatha krwawny martrarski pucz. Ale njewěmy my, so je runje psches tón pucz tón Knjes nasche wumóżenje wot hrěcha, ßmjercze a czerta wuskutkował? Wón je naschich pschestupjenjow dla sranjeny a naschich hrěchow dla sbity. Wón je swjasany so bychmy my wot swjaska hrěchow wotwjasani byli. Wón je wot Boha wopuschczeny, so my nihdy wopuschczeni njebyli. Wón je do ßmjercze schoł, so bychm jeho saßłużby se ßmjercze hrěcha k ziwjen pschecziischczeli. Wón je do kraßnosczе majestosczе we wyßokosczi ßo ßydnył, pschihotował we wótznym domje, so b a s Wótzom sjednoczeni wěczu njebj Njeběsche po tajkim dobre, so wón ta hdyz na wuczomnikow hladamy, pósl nich běsche, so tam dzěsche. Tak buc sechernosczе wutorhnjeni. S mozu hor woni pschestachu ßo semskim ßonal ßłabych wowzow buchu pastyrjo, kiz pschecziwo dzěchu. Jako tón Knjes

ſa ruku njewjedźeſche, nawuknychu ßami khodźicź. Wobhladajcźe ßebi Pětra ßwjatki, wobhladajcźe ßebi Pětra a Jana pſched wyßokej radu — a pſchirunacźe ſ tym, kajzy prjedy běchu a prajcźe, hacź dobre ſa nich njeběſche, ſo tón Knjes tam dźěſche.

„Wone je dobre.“ To ßłowo dźenßa hiſchcźe płaczi w dole ßylſow. Nan je wumrjel. Wón je domoj ſchoł k ßwojemu njebjeſkemu Wótzej. Srudni, wopuſchczeni a ſawoſtajeni ſteja bjes ſtaroſcźe žiwi, nětko ßu khutniſchi w žiwjenju. Prjedy běchu huſto njeſnjeßliwi, nětko pak je jich nuſa hromadźe ſwjedła. Prjedy běchu lěni, nětko ßu dźěławi. Kóždy ßwoje mozy napina. Macź nawuknje ßo modlicź, nutrniſcho hacź prjedy. Ssyn nawuknje dźěłacź, pilniſcho hacź prjedy. Po něczim měr a ſpokojnoſcź do doma ſaczehnjetej a na kónzu ßwojich puczow ßwójbni ſ dźakom a ſe ßylſami praja: Nam běſche dobre, ſo nan tam dźěſche. — Njeje huſto tak, lubi kſcheſczijenjo? Nam ßo derje na ſemi dźěſche a my běchmy w lohkomyßlnoſczi žiwi w khrobłoſczi naſcheje hordoſcźe, w dowěrjenju na naſchu móz. Duž wichor ſrudoby ſadu. Wſchitke ßwěczki naſcheje mudroſcźe haßnychu. Wſchitke tſěchu cźělneje ſachodnoſcźe buchu wotkryte. Wſchitke hłubiny naſcheje wutroby buchu ſjawne, my jaßnje widźachmy, kajzy běchmy: hubjeni khudźi ßlepi a naſy. Naſcha mudroſcź běſche błudniczka, naſcha prawdoſcź dodźerżana khěžka, naſche žiwjenje ßame niczo. Duž ßebi po něſchto lěpſchim žadachmy. My ßy ſa ßwětłom roshladachmy, kotreż by nam hiſchcźe ßwěcziło, hdyž nóz ßmjercźe pſchińdźe. My podpjeru pytachmy, kotraž nam też woſtanje, hdyž wichor horja pſchińdźe. My pytachmy troſcht, kiž naß troſchtuje, hdyž ſtróżele wěcznoſcźe hroża. Bohu budź dźak, my ßmy jón namakali pſchi wotewrjenym rowje horjeſtanjeneho ſbóżnika. Nětko dźakowni a wjeßeli wróczo hladamy na to, ſchtoż ßmy pſchebyli a wuſnajemy: „Nam běſche dobre!“

Schtoż cźini Bóh wſcho dobre je;
Ja pſchi tym budu woſtacź.
A dyrbju=li w tym hubjenſtwje
Kſchiž, ßmjercź a żałoſcź doſtacź,
Dha Bóh Knjes chze
Ssam ſdźerżecź mje;
Ja ſa Wótza joh' ſnaju,
Wſcho do joh' ruki ſtaju.
Hamjeń.

Jeſuß Khryſtuß pſched ßudom.

(Pokraczowanje.)

Póhan, kotryž běſche prjedy k Jeſußej rjekł: „Schto je wěrnoſcź?“ — kotryž potajkim wěcznu wěrnoſcź njeſnajeſche, kotryž ju ſ najmjeńſcha ſa njeſpósnajomnu mějeſche, běſche ßo tola naſtróżał, ſo je Jeſuß prajił, ſo je wón Ssyn Boži. Póhanſke [illegible] ßu powjedałe wo ßynach Božich, kotſiž ßu mjes[illegible]li: By=li tutón Jeſuß, kotrehož běſche runje tak [illegible] dał, tajki Ssyn Boži był?

[illegible]hi ßo Jeſuß, wot luda dźěleny, ſ Pilatußom [illegible] dóńdźe ſaßo ſ nim do ßudneje khěže. [illegible]wopraſcha ßo jeho. To njedyrbi rěkacź: [illegible]eje wßy Galilejſkeho kraja, ale kajkeho ßy [illegible]he ßo hižo pſchihotował, ſo ſawěſcźe wo [illegible]ſchi, ſ kotrehož je Jeſuß wuſchoł. Tola [illegible]molwi. S nowa ma ßo Pilatuß dźiwacź. [illegible]e ßo wo tutym podawku cźitawſchi dźiwało, Cźeho dla wón jemu njepraji, ſo njeje [illegible]njebjeß? Dokelž ßo njeßłuſcha, ßwjat=[illegible]jo cźłowjeka wotewricź, kotryž je runje [illegible]ž. To je też ta ßama pſchicźina, ſo ßo Jeſuß wot morwych ſtanjeny žanemu ßwojich njepſchecźelow pokaſał njeje. Tele mjelcźenje běſche Jeſußowe ſnapſchecźiwjenje na njeprawdu, wot bohota doſtatu.

Pilatuß pak ma tute mjelcźenje ſa to, ſo Jeſuß wo ßwojim ſpodźiwnym wukhadźe niczo prajicź njewě. S tym hiba ßo w tutej pſchi kóždym wětſiczku khabłazej ſcźinje ſaßo hordoſcź. „Njerěcźiſch ty ſe mnu? Njewěſch ty, ſo ja móz mam, cźe kſchiżowacź, a mam móz, cźe puſchcźicź?“ tak ßo wón praſcha. Na to wotmolwi Jeſuß ſe ßłowom, jenak wulke pſches měrnoſcź, kaž pſches nadobnoſcź. „Ty by żaneje mozy nade mni njeměł, hdy by cźi ſ wjercha data njebyła“, je prěni dźěl jeho wotmolwjenja. Pilatuß dyrbi ſhonicź, ſo wſcho, ſchtoż ßo ſ Jeſußom ſtawa, je wotměrjene a poſtajene „ſ wjercha“, wot ruki, bohotej njeſnateje: ty měniſch, ſo ßwój pucź po ßwojej woli dźeſch a tola móżeſch jenoż po wuſko wobmjeſowanym polu ſtupacź.

Druhi dźěl jeho wotmolwjenja rěka: „Teho dla tón, kiž mje tebi podał je, tón ma wjetſchi hrěch.“ Abo: Twój ſkutk je hrěſchny ſkutk, ale druhi tu hiſchcźe je, tón ma hiſchcźe wjetſchi hrěch, dyžli ty: židowſki wyſchſchi měſchnik, kotrehož ty ſazpijeſch, ale kotryž je tebje tola jako ßwoju naprawu wužiwał, wón wě, ſchto chze, ale ty ßy ſaßlepjeny, ty dyrbiſch jemu ßłużicź. Ty woßebny bohoto, kajki ßy tola nětko poniżeny; pſchetoż ſchtó je nětko ßudnik: njeje to Jeſuß? a ſchtó je ſaßudźeny: njeſßy to ty? Kajke miłe ßłowo to, a tola kak ſaniczaze w ßwojej miłoſczi! So je tele ßłowo też Pilatußa w jeho wutrobje poraſyło, ßlěduje ſ Janoweho naſpomnjenja: „Wot teho cźaßa pytaſche Pilatuß, kak by jeho puſchcźił.“ Kak je ßo tele dalſche prózowanje ſjewiło, njepraji nam Jan, ßnano je ßo dale hiſchcźe privatnje ſ Jeſußom rosrěczował, ßnano je někotrych nahladnych židow k temu ßobu wſał.

Tola židźa ſamérja ßo nětko na ſkutk, wo kotrymž ßu pſcheßwědczeni, ſo Pilatußowe ſpjeczowanje ſkónczńje doſlemi.

„Puſchcźiſch ty teho, dha ty khěžorowy pſchecźel njeſßy; pſchetoż ſchtóż ßo kral cźini, tón ßo khěžorej pſchecźiwi.“ Woni budźa khěžorej woſſewicź, jeli ſo wón ſchkituje ſběžkarja pſchecźiwo khěžorowej majeſtoſcźi. Nětko je tónle cźłowjek ſmjechczeny. Němy poſtupi na powyſchenje, ſ kamjenjow natwarjene, nad kotrymž je ßudniſki ſtoł poſtajeny. Wón ßo ßynje. Wußudźenje ma ßo wuprajicź. Hiſchcźe raz ſamiſchkri ßo w jeho ßwědomju, jcho k prawdoſcźi napominajo, jako hižo na ſtole ßedźi. „Hlejcźe, to je waſch kral!“ ſawoła wón. „Precź, precź ſ tym, kſchiżuj jeho!“ ſawołaja židźa. „Dyrbju ja waſcheho krala kſchiżowacź?“ je jeho poßlednje ſnapſchecźiwjenje. „My żaneho krala nimamy, khiba jenoż khěžora“, wołaja židźa. Duž dha njech ßo ſtanje. Jenoż wodu ßebi hiſchcźe żada, ſo by ßebi ruzy ſmył a tak wobßwědcził, „ja ßym bjes winy nad krewi tuteho praweho; hladajcźe wy ßo.“ To je jeho poßlednje ßłowo. A poßlednje ßłowo židow: „Jeho krej pſchińdź na naß a na naſche dźěcźi!“ Pilatuß pokiwnje, ſo by ßo kſchiżowanje ſtało.

Pohladajmy ſkónczńje hiſchcźe na ßudnikow a na teho, kotrehož ſaßudźichu!

Romjenjo ßu ßławjeni jako lud prawa. Hiſchcźe dźenßa ma ßo ſa to, ſo ßo njemóże nichtó, kotryž chze juriſtiſzy ſdźěłany bycź, teho ſminycź, ſo njeby romſke prawo ſtudował. Tola hubjenje je romſke juſtizne ſarjadniſtwo ßwoju pruhu wobſtało, kotruž mějeſche tu wotpołożicź! Po ſaßadach romſkeho prawa by ßo ſa Pilatußa ßłuſchało, ſo by židow ſ jich ſkórżbu bjeſe wſcheho komdźenja wotpokaſał, dokelž njemějeſche ßo ſ jich ſkórżbu naßadźowacź. Pſchetoż to, cźehoż židźa Jeſußa winowachu, naſtupowaſche nabożinu: wſchě praſchenja pak, kotreż židowſku nabożinu naſtupowachu, běſche romſka juſtiza ſe ſamyßłom židam ßamym pſchewoſtajiła. Wſchako běſche ßo Pilatuß hnydom domaßał, ſo je to łża, cźehoż židźa Jeſußa winowachu, ſo je wón wo ßwětnym kraleſtwje rěczał. Wyſche teho běchu ßami wuſnali: „My mamy kaſnju, a po tej naſchej kaſni dyrbi wón wumrjecź; pſchetoż wón je ßo ßam Boži Ssyn cźinił.“ Jich ſkórżba naſtupowaſche potajkim jenoż nabożne praſchenje. Pilatuß mějeſche ßo potajkim tak ſkożicź, kaž je ßo něhdźe dwazecźi lět poſdźiſcho romſki bohot Gallion ſkożił, jako Korinthiſzy židźa japoſchtoła Pawoła pſched jeho ßudom wobſkorżowachu: „Tón narěczi ludźi, ſo bychu Bohu ßłużili pſchecźiwo naſchemu ſakonju“. Gallion dźeſche k židam,

„Lubi židźa, hdy by schto njeprawe było, abo złe schibałstwo, chzył ja waß sdobnje ßłyschecź; dokelž pak praschenje je wo wuczbje, a wo ßłowach a wo sakonju mjes wami, dha ßami hladajcźe, ja nochzu nad tym ßudnik bycź". (Jap. skutk. 18, 12 ßł.) Sa praschenja, nabožinu nastupaze, njeběsche Gallionowy ßud. Czeho dla njeje Pilatuß tónle jeniczki prawy pucź nastupił, ale je radscho pschecźiwo ßwojemu pscheßwědczenju a se snutskownym spjecźowanjom do tak njehódneho waschnja swolił; židam jene žadanje po druhim pschilubjo, doniž njeběsche skónczńje jich hotowy njewólnik, židowsku laczńosćź po cźłowskej krewi spokojazy, — to my njesnajemy. Bojosćź psched pschißłodźenjom psched njedowěriwym khěžorom Tiberijom jeho wobknjeżesche. Bjes dwěla běsche sa Pilatußa nad tym, ßwoje sastojństwo, ßnano ßame ßwoje žiwjenje woprowacź, chzysche-li po prawu a prawdosczi ßebi s Jesußom saradźicź. A to pospytacź — njeběsche wón cźłowjek sa tym. Jeho wodźesche myßl, so by ßebi jenož ßwoje žiwjenje a ßwoje sastojństwo swěscził. Tajkele kubła prawa a prawdosczе dla na poßlednju tkóstku ßadźicź, samože jenož cźłowjek, kotryž je se wschěm ßwojim žiwjenjom hluboko sakorjenjeny do Boha, abo tola s najmjeńscha do wěrnosczе ßwědomja, kotraž wschak też póhanam njeje njesnata. Pilatußej pak běsche też ßama wěrnosćź ßwědomja njewěsta wěz. Wón je psches ßwoje praschenje: „Schto je wěrnosćź?" nam sa to ßwědcził, so jemu njeje wěste, hacž wěrnosćź něhdźe nadeńdźesch. Hdyž tajkeho cźłowjeka hodźina spytowanja podeńdźe, a woßebje takle nahle, kaž je ßo to Pilatußej stało, kak dyrbjał wón wobstacź? To klinczi žałostnje a je tola bjese wscheho dwěla wěrne, hdyž prajimy, so by w tehdomnischich cźaßach lědma tam a ßem cźłowjeka nadeschoł, a so też dźenßa wjele cźłowjekow njenadeńdźesch, kotsiž — by-li ßo jim runje tak sęschło, jako Pilatußej — bychu ßo skhroblili a bychu ßebi swažili, so bychu pschede wschěm prawdosczi cźesćź dali. Hdźeż ßo wo sastojństwo, haj, wo ßame žiwjenje jedna, tam rosseńdźe s wjetscha wschěm krutosćź kharaktera jako ßněh w ßłóncźku. Teho dla ßměsch prajicź, w tutej hodźinje njeje ßo jenož nad ßudnikom Pilatußom ßamym, ale nad wschěmi cźłowjekami, w ßudniskim sastojństwje stejazymi, powschitkownje, — haj, s krótka nad wschej cźłowskej prawdosczi Boże wußudźenje stało: ważena, ale pschelohka nadeńdźena! Swonkownje je psches Pilatußowe ßłowa ßwětny ßud nad Jesußom ßudźił, po wězy ßamej pak je tehdy Bóh nad cźłowski ßud ßwoje wußudźenje prajił.

Nětko pohladajmy hischcźe na židow! Jich wina je hischcźe wo wjele wjetscha, dyžli wina tamneho Romjana. Jesuß ßam je Pilatußej prajił: „Tón, kiž mje tebi podał je, tón ma wjetschi hrěch". Pilatuß běsche póhan, a njeběsche trasch dźeń prjedy ani Jesußoweho mjena snał. Židźa pak běchu hižo pjatnacźe stow lět dołho Božі lud a mějachu hižo dwě lěcźe dołho Jesuża, a psched nim Jesußoweho pschipowjedarja, Jana kschcźenika, a běchu widźeli, kak staj wobaj mjes nimi skutkowałoj. Czeho dla woni Jesuża tak hidźachu, so ßo jenož s jeho ßmjerczu spokojichu? Dwoje hibanje mamy spósnacź w ßyle tych, kotsiž lud sabłudźichu a saßlepichu: Jena strona běsche pschecźiwo Jesußej, dokelž njeběsche wón s jich pobožnosczu pschesjene, a dokelž woni tak nad ßwojej nahladnosczi shubjowachu, a dokelž wón jim jich duchownje-ßwětnu politiku kasysche; to běchu Farisejszy.

Czi drusy, mjenujzy Saduzejszy, sazpiwachu jeho ßwětneje politiki dla.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Wobßadźenje wucźerskich městnow w naschich ßerbskich woßadach je nětko wobsamknjene, so směja schule s nowym schulskim lětom ßwojich wucźerjow. Se schkodu wschak je, so njejßu wschitke ßerbskich wucźerjow dostacź móhłe. Kaž daloko je nam snate, tele pscheměnjenja do skutka stupja: Jako nowy zyrkwinski wucźeŕ pschińdźe do Budyschinka knjes Petrik, kotryž je hacž dotal s wucźerjom w Bórku był. Na jeho město pschińdźe knjes Krawz, kiž je jutry ßwoje pruhowanje na Lubijskim seminarje wobstał. Tón běsche najprjedy Kamjeńskemu schulskemu wokrjeßej pschipokasany, je pak ßo wulkeje potrjebnosczе dla saßo wot ministerstwa Budyskemu wokrjeßej pschipokasał. Dotalny pomozny wucźeŕ w Budyschinku knjes Polak ßo do Njeßwacźidła pschedßydli na město knjesa Hilbriga, kiž je po dołhim a ßwěrnym dźěle na saßłużeny wotpocźink schoł. W Łusy knjes Domaschka jako nowy wucźeŕ sastupi. Do Stróże pola Barta pschińdźe knjes Grülling. Do Klukscha je ßo knjes Lódny a do Boschez knjes Kschižan — lětuschaj nowaj kandidataj wucźerstwa — pokasał. Pßowjanske wucźerstwo dyrbi w tu khwilu njewobßadźene wostacź, dokelž je ßo dotalny knjes wucźeŕ do Döbelna powołał a žadyn Serb wjazy njeje, kotryž by móhł tole městno sastaracź.

— Nasch „ßerbski dźeń" ßmy saßo sańdźenu ßrjedu w Budyschinje měli. Wón běsche dobre wopokasmo sa to, kak lěto a bóle ßrjeda po jutrach naschich Serbow se wschěch stron do nascheho staroßławneho Budyschina shromadźuje. Woßebje běsche nam swjeßelaze, so jich też rjanu liczbu se ßerbskeho luda wohladachmy. Hižo rano 1/4 10 hodźin sapocza ßo wuradźowanje. Pschedßydstwo ßerbskeho lutherskeho knihownеho towarstwa mějesche wuradźowanje. Sjewi ßo, so poßelnikaj w bližschim cźaßu nasche ßerbske woßady pschekhodźitaj. Nowa kniha „Timotheus" wot knjesa fararja Waktarja we Wóßlinku spißana, je wuschła a ju nasche ßobustawy bórsy dostanu. Na nowe lěto ßo nowa kniha napische wot knjesa fararja Gólcźa w Budyschinku, kotraž budźe lubym Serbam „historiju ßlubjeneho kraja" powjedacź. Wjele žadana kniha „ßwjaty pósт" ßo s nowa wjasa a naschi Serbja směja składnosćź ßebi ju kaž wschě druhe knihi we wudawarni „Serb. Nowin" abo potom kupicź, hdyž poßelnikaj k nim pschińdźetaj. Nalětnja skhadźowanka ßerbskeje studowazeje młodosczе běsche rjanu liczbu studowazych a też wjele starschich knjesow shromadźiła. Knjes theol. Wicźeźk ßo jako pschedßyda studowazeje młodosczе wuswoli. Jednasche ßo wo jubileju naschich skhadźowankow, kotryž ßo lětßa w Khrósczizach ßwjecźi, dokelž ßu Khrósczizy sakoženske městno naschich skhadźowankow byłe. Kaž je ßo k dźeßaczlětnemu wobstacźu naschich skhadźowankow almanach wudał, dyrbi ßo saßo tajki almanach wudacź. Wě ßo ma studowaza młodosćź ßama redaktorstwo. K wuwjedźenju teho namjeta ßu ßo jako pomoznizy pschi redigowanju postajili knjes dr. Muka, knjes duchowny Gólcź s Budyschinka a knjes duchowny Schewczik. Knjes kand. duchownstwa Wiczas skhadźowanku wobsamkny, ßo wutrobnje podźakujo wschitkim cźesczenym hosczom. Dopołdnja w 11 h. mějesche w lischczej jamje narodopißny wotrjad ßwoje poßedźenje. Jeho pschedßyda knjes dr. Muka da rosprawu wo skutkowanju wotrjada. Knjes rěczнik Parczewski pschednoschesche wo ludliczenju w Pruskej, kak ßu ßo we wschelakich stronach Serbja sapißacź dali, wo kotrychž žaneje powjesczе nimamy. Knjes dr. Muka pschednoschesche wo mjenach, kotreż ßu wot rěkow wotkłożiłe. Hnydom po tym mějesche rěczеspytny wotrjad, w kotrymž też knjes dr. Muka pschitomnych s pschednoschkom wo składbje atd. swjeßeli. Popołdnju w 3 h. skhadźowasche ßo nascha Maczіza pola Gudźiz. Knjes pschedßyda can. Łuscźanski powita pschitomnych a knjès scholasticus Skala poda powschitkownu rosprawu skutkowanja nascheje Maczіzy. Knjes pokładnik Mörba po datej rosprawje ßwoje sastojnstwo staroby dla složi a hdyž běsche ßo jemu sa jeho ßwěrne dołholětne skutkowanje cźeßny diplom pschepodał, ßo jako nowy pokładnik Cźecź wuswoli. Knjes wucźeŕ Sommer poda rosprawu wo knihiskładźe. Sajimawa běsche rosprawa sarjadnika Maczіcźneho domu knjesa rěczńika Zyža, kotraž nam nasche zyłe wobstejnosczе jaßnje a dokładnje wułoži a nam sjewi, so je nasch dom w poßlednim lěcźe 3402 hr. czisteho wunoschka wunjeßł. Knjes Fiedleŕ mějesche rosprawu wo knihowni a ßo to nusne žadanje wupraji, so by ßo katalog nascheje knihownje czischczał, so bychmy wjedźeli, schto w naschej Maczіcźnej knihowni mamy. Knjes kantor Jordan rosprawjesche wo delnjołużiskim wotrjedźe, kotryž je keż s bohatym žohnowanjom skutkował. Knjes kapłan Andrizki mějesche hnujazu rosprawu wo belletristiskim wrjedźe. Skónczńu rosprawu poda knjes wucźeŕ Sa[illegible] hudźbnym wubjerku, kotryž ßebi woßebitu knihownj spißy žadasche. Dalschu rosprawu ważneho poße tydźeń podamy. (Pr

— Kaž je snate, ßo s lětom 1900 nowy bě zyłym němskim khěžorstwje sawjedźe. Psches zyłym wótznym kraju tón ßamy sakoń płacźi vormindow sakoń też wulke połóženje pschinjeße psches sakoń wot vormindstwa wußwobodźi. w Sakskej hacž dotal to prawo płacźesche, so dy postajicź sa mandźelske dźěczi hacž do 21 lět, wumrjeł, też tehdom, hdyž běsche macź hischcź dźěczi wocźahnycź a samóženje hladacź, psche sakoń, hdyž nan wumrje, starschisku móz na je macź žiwa a to samóže. Duž ßo s 1. ja

vormindſtwow nad mandźelſkimi dźěćźimi ſběhnje. Macźeri pak ma ßo wot vormindſkeho ßuda pomoznik poſtajicź, hdyž je ßo to wot nana poſtajiło abo wot macźerje namjetowało, abo hdyž ßo to wot vormindſkeho ßuda w dźiwanju na dźěćźi ſa nuſne póſnaje.

Towarſchne ſpěwy.

Hłóß: Moje žiwjenje ßy Khryſchcźe.

I.

We Jeſußowym mjenje
Sso lubje witamy.
S towarſchmy ßo rjenje,
Kiž jeho ßwěrni ßmy.

Wón žiwjenje ma ſa naß,
A ſbóžnoſcź njebjeſku,
Hdyž horjo ßaha na naß,
Je bliſko ſ pomozu.

Schtóž jemu wſchón ßo doda,
Ma lute wjeßele;
Sa duſchu žana ſchkoda
Sso jeho njedótknje.

Kiž do njeho ßmy kſchcźeni
A we nim woſtali,
Ssmy jeho wumoženi
Jow a we wěčźnoſcźi.

Duž chźemy ſtajnje khodźicź
S nim ruku ſa ruku,
A jemu ßo dacź wodźicź
Na ſbóžnym pucźiku.

O Jeſu, žohnuj ſ hnadu
Naſch ſwjaſk, tón bratrowſki,
A njedaj nam pſchińcź k padu
A nihdy k hanibi.

(Němſki: Wie lieblich iſt's ꝛc)

II.

Schtóž chze bycź ryczéř Khryſtußa,
Niz jeho pſchecźiwnik,
Stup hnydom ßobu do rjada,
Sso njekomdź wokomik!
Hlaj, kak ßo ſmahuje
H'žo khorhoj wjeßele,
Trompety klincža wojerſzy,
Won, won, duž do wójny.

Schtóž k temu kralej pſchißaha
A ſ nim do bitwy dźe,
Sso kabat cźeßny ſwobleka,
Tón kabat prawdoſcźe,
A klobuk ſbožowny,
Schkit wěry woborny,
Mjecź ßwětły, wótry we ßłowje,
Kiž do duſchow ßo drje.

Duž dha, o drohi wójwoda,
Sso tebi pſchimołwjam;
Hdźež twoja ruka doßaha,
Tam ſ tobu dobywam.
Mje napjelń ſ luboſcźu,
A ſ khroblej dowěru.
Wſchě brónje k dobycźu mi daj,
Mje ſ nimi wopaßaj!

[illegible]žehń ty pak ßobu na wójnu
[illegible]ſam niczo njemóžu.
[illegible]dź ruku, ert a wutrobu:
[illegible]k jenož dobydu.
[illegible] bitwje ryczéřſkej,
[illegible]s tebje dobytej,
[illegible] ſpěwam: Viktorija!
[illegible]ń. Halleluja!
[illegible]ho ſpěwa: Wer will ein Streiter Jeſu ſein?

Kurwjerch Bjedrich III. nad Pfalzu.

Prawy fěrſchta reformazyje běſche kurwjerch Bjedrich III., kotryž polnje ſa evangelijon ſaſtupi. Wón běſche mjes 12 dźěćźimi najſtarſchi hrabje Jana II. Runjež běſche wón k ßwojemu wuwucźenju na katholſkich dworach žiwy, je runje tónle wobkhad wulki ſacźiſchcź na jeho ſmyßlenje cźinił, ſo bu jeho wutroba pſchijomna ſa naſchu evangelſku wěru. Sa naſchu evangelſku zyrkej bu wón hakle zyle dobyty, jako ßo ſ lutherſkej prynzeßnu Marju-Braniborſkej woženi. Jako Otto Hendrich bjes dźěćźi wumrje, wón kurwjerchſtwo do ßwojeje ruki doſta. W 17lětnym, ſwonkach měrnym, ale tola wot ſnutskownych bědźenjow napjelnjenym knježenju wón ſkładnoſcź doſta ßwoje duchowne brónje pokaſacź. Najprjedy drje njechaſche ßo ſa žanu ſtronu wuprajicź, ſkónczńje pak dyrbjeſche ßo ſjawnje rosßudźicź. Hdyž běſche to rosßudne poßedźenje 14. meje 1566, da ßebi wot ßwojeho ßyna bibliju pſchinjeſcź. Wón wupraji, ſo we wězach wěry jeneho Knjeſa pſchipóſnawa, kiž je Knjes wſchitkich Knjeſow, kral wſchitkich kralow; ſo ßo jow jedna wo duſchow ſbóžnoſcź, a wo njej nima rosßudźicź khěžor, ale jenož Bóh, kotryž je ju poſtajił; hewak chzyſche ßo dowěricź prawdoſcźi khěžorowej, jeli ſo pak jeho tole dowěrjenje ſjebje, ßo wón teho troſchtuje, ſo je naſch Knjes a ſbóžnik jemu a wſchitkim wěrjazym to ßlubjenje dał, ſo ßo nam, ſchtož my na tym ßwěcźe jeho dla ſhubimy, w tamnym ßwěcźe ſtokrócź ſaruna. Tute ßłowa cźinjachu tajki mózny ſacźiſchcź, ſo kurwjerch Auguſt Sakſki jemu na ramjo klepaſche a rjekny: „Bjedricho, ty ßy pobožniſchi hacź my wſchitzy", — a dale Khorla Badenſki rjekny: „Schto macźe pſchecźiwo temule hiſchcźe? Wón je pobožniſchi hacź my wſchitzy." Tón dźeń jemu pſchinjeße njeſwjadniwu cźaßnu krónu. Tajki ßo wón tež wopokaſa, hdyž ßo jeho ßmjercź bliżeſtajce. Poßylnjeny pſches Boże ßłowo wußny wón 26. okt. 1576 we wěrje do ßwojeho wumožnika ſ tym ßłowom: „Knježe, po twojej woli."

Njehidź nikoho!

Dwaj pſchekupzaj w jenym měſcźe běſchtaj dołhi cźaß w hórkim hidźenju hromadźe žiwaj. Wonaj žaneje ſkładnoſcźe njeſkomdźiſchtaj, ßebi ſchkodu naczinicź. Skónczńje ßwědomnje teho jeneho wotucźi a wón póſna, ſo dyrbi ßo hórke njepſchecźelſtwo wotſtronicź. Duž ßo wón prózowaſche, ſo by ßebi ſ njepſchecźela pſchecźela ſcźinił. Wón by teho dla huſto ludźi, kotſiž bychu k njemu po něſchto pſchiſchli, ſ tym prajenjom, ſo je ta wěž pola ßwojeho njepſchecźela lěpſcha a cźerſtwiſcha doſtacź, k temu póßłał. Tute ſadźerženje wutrobu teho druheho móznje ſapſchimny. Wón běſche tak hnuty, ſo ßo wón jedyn dźeń ſhraba a k ßwojemn dotalnemu njepſchecźelej dźěſche a ßo ſ nim wujedna.

Něſchto k roſpominanju.

Mudry wſchitko njepraji, ſchtož měni, a ludak wſchitko njeměni, kaž praji.

* * *

Schtóž njeje nawuknył poßłuchacź a ßłužicź, njemóže roſkaſowacź a knježicź.

* * *

Měj luboſcź a cźiń ſchtož ty chzeſch (Auguſtinus).

* * *

Pchecźel w nuſy, pſchecźel w ßmjercźi a pſchecźel ſady khribjeta, ßu tſi ßylne moſty.

* * *

Podarmo je polo dźěłane, hdyž ßłónczko ßwětło a cźoplotu njedźerži.

Dalſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:

S Bukecźanſkeje woßady

Pſches knjeſa fararja Kubizu	97	hr.	— np.
Wot ſchtyrjoch njemjenowanych ſ K.	18	=	— =
Dodawk wot pacźerſkich dźěćźi w Budyſchinku .	—	=	50 =
Hromadźe:	115	hr.	50 np.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

[illegible]aktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißto 16. 16. haprleje.

Lětnik 9. 1899.

Hzerbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczéŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

Miſericordias Domini.

Jan. 10, 14.

„Ja ßym tón dobry paſtyŕ, a ſnaju ßwoje wowzy, a wone mje ſnaja."

„Mi ßy ty njeſnaty!" takle huſto nĕchtó nikomu rjeknje, hdyž jeho tón tamny, kiž je do nuſy pſchiſchoł, wo nĕſchto proßy. Tak dołho, kaž ßo cźi na ßwĕcźe derje dźe, ſo maſch tu wſcheho doſcź, tak dołho ßy wjele druhim derje ſnaty a maſch tu wjele dobrych pſchecźelow. Ale póčnje tebje nuſa tyſchicź, tehdy wſchelakich ludźi doma njenadeńdźeſch, hdyž ſechzeſch ſ nimi porĕčźecź a jich wo nĕſchto proßycź. Takle cźi woni cźinja, — tebje woni lubo nimaja, ale to, ſchtož je twoje. Tak dołho, kaž cźi wſcho k ſbožu dźe, dźerža ßo woni k tebi. Wjadnje pak cźi twoje ſboże, ſwjadnje cźi ſ nim wſcha jich luboſcź a dobra myßl. Pſchecźeljo w nuſy ßu na ßwĕcźe žadni ludźo.

Naſch luby ſbóžnik pak wſchĕ ßwoje wowzy derje ſnaje a ma je wſchitke lubo. Njedyrbjał też paſtyŕ ßwoje wowzy ſnacź, pata ßwoje kurjatka, nawoženja ßwoju njewjeſtu? Haj, ſawĕrnje, wón mje ſnaje, ja ßym jemu ſnaty. Njeſtara ßo ßwĕt wo mnje, — wón mój ſbóžnik, ßebi ſe mnu prózu a ſtaroſcź cźini. Nan a macź mje wopuſchcźitaj, ale tón Knjes mje k ßebi woſmje. To ßebi nikomu wurĕčźecź njedam, ſo by wón tajkile pſchecźiwo nam njebył.

Wón ßam, Boži Ssyn, chze mój paſtyŕ bycź, duž ßo jemu wſchón podam a ßo dam wot njeho wjeſcź, dokelž wĕm, ſo mje tón na prawu ſelenu paſtwu powjedźe, mje k cźerſtwej wodźe dowjedźe, a ſo mje wokſchewi ſe ßwojim lubym ßłowom, mje ſakita pſchede wſchej ſchkodu a mje wobarnuje pſched ſłym njepſchecźelom. Kaž wowcźeŕ ßwojemu ſtadłu do prĕdka ſtupa, a jeho ſtadło poßłuſchne ſa nim cźehnje, tak chzu też ja ſpochi na teho hladacź, kiž mi do prĕdka dźe ſe ßwojim lubym miłym paſtyŕſkim kijom. Wón mje ſnaje, wĕ, ſchto ßebi moja duſcha žada, a po cźim ßo jej ſtyſchcźe, wĕ, kajku ſrudobu mam na wutrobje, a pſchińdźe mje wuſpokojicź, wĕ, kajki ßym ßłaby a bjes njeho wopuſchcźeny. A kajku luboſcź mi wón ſtajnje wopokaže! Ssobu ſa mnje je ßo wón dał na kſchiž pſchibicź, a ſa mnje je wón tam horka w ßwojim njebjeſkim raju měſto pſchihotował, na kotrež chze mje junu k ßebi domoj dowjeſcź, hdyž ſměju tónle mój ſeńſki cźaß wotbĕžany a pſchĕtraty. — Derje nam, ſo mamy tu tajkeho Knjeſa ſa ßwojeho paſtyrja!

Ty, naſch luby paſtyrjo, Knježe Jeſu, wottamkŕ ßam naſchej wuſchi, ſo móhli ſtajnje ßłyſchecź, kak ty naß wołaſch. Wubudź w naß wſchĕch twoju luboſcź, ſo chzyli ſ wjeßelom na twój wabjazy a napominaŕſki, troſchtowazy a powuczazy hłóß poßłuchacź. Spožcź, ſo chzyli ſtajnje ſa tobu khodźicź, pſchi tebi woſtacź a ßo wot tebje njehnucź, dońž naß njejßy dowjedł do wĕcźneho žiwjenja.

Hamjeń.

Jesuß Khrystuß pšched ßudom.

(Pokračžowanje.)

Pohladajmy najprjedy na sazpiwanje, kotrež je Jesuß žnjak se strony Farisejskich!

Jesuß je stajnje njespróźniwje žadak, so njeby ßo pobožnosćź měrika po dołhej modlitwje s wjele ßłowami, ale po jednorej modlitwje sprawneje wutroby; niz po wjele a wulkich woporach, kotrež do templa donjeßesch, a niz po tym, so ßo wscheho dźěła sdźerżisch, hdyž sabbath pschińdźe, ale po woporu wutroby, kotryž ßo dawa njebjeskemu Wótzej; s teho nastawa pomoz pytaza a wodawaza luboscź pschecźiwo bratram; niz po poscźenju cźěła, kotrež cźasto wospjetujesch, ale po krutoscźi dusche pschecźiwo wschěm złym lóschtam cźěła a dusche. By-li ßo stało, so by lud tule jeniczźy wěrnu pobožnoscź sa prawu a wěrnu spósnał, dha by ßo s dobom nahladnoscź wschěch tych minyła, kotsiž tehdy ßwojeje swonkowneje pobožnoscźe dla duchowne wjednistwo luda w rukomaj dźerżachu. Kajke hidźenje běsche Jesuß se ßwojim žadanjom, so ma ßo pobožnoscź na hłubschi sałožk sałožicź, pschecźiwo ßebi sbudźił, spósnajesch s teho, so ßo runje tak w Jerusalemje po Jan. 5, kaž w Galilejskej po Mat. 12 myßl, so ma ßo Jesuß skónzowacź, k prěnjemu rasej tehdy wupraji, hdyž běsche Jesuß na sabbath khoreho wuhojił, jeneho tam, druheho tu.

Druha hłowna pschicźina židowskeho hidźenja běsche tale: cźi, kotsiž wótrischo hladachu, spósnachu, tutón Jesuß njecha jenož židowsku wěru wobnowicź, kaž něhdy sastarsku Eliaß a Jeremiaß běschtaj ju wobnowiłoj, ně! wón měri ßo na to, so by nowu woßadu sałożił, so bychu woßadni k njemu hladali jako k wěcźnemu kralej, psches profetow něhdy pschipowjedanemu, kotrehož je Bóh žałbował se ßwojim duchom, so by wscha jich luboscź, wscha jich poßłuschnoscź jemu pschißłuschała. A woni spósnachu, kak psches Jesußowe dźiwy dale a bóle mjes ludom cźucźe wozucźowasche, so je Jesuß sawěscźe tónle kral! Farisejskim, kotsiž romski pschah, romske knjeźstwo, hidźachu, by wschak tajki Messiaß, kotryž by židowski lud do wojowanja pschecźiwo Romjanam dowjedł, wulzy witany był, tola Jesuß njeběsche hacž dotal niczo sapocźał, schtož by sa to ßwědcziło, so chze na składny dźeń lud s romskich putow wußwobodźicź, a wot wscheho spocźatka běsche to mało wěry hódne, so budźe khudy Nazarejnski cźłowjek sa tajki skutk khmany. Rosschěrjesche ßo wobnowjenje židowskeje wěry, psches Jesußa sapocźane, a wěra, so je Jesuß Messiaß, něhdy psches profetow pschipowjedany, mjes ludom dale a bóle, dha dyrbjesche ßo nadźija spuschcźicź, so budźe ßo lud něhdy shromadźomacź pod Messiaßowej khorhowju k wußwobodźazej bitwje pschecźiwo Romjanam. A teho dla njeßmědźische Jesuß ßlubjeny Messiaß bycź! Tole dwoje běsche sałożk, so Farisejszy Jesußa sacźißnychu.

Pola Saduzejskich pak běsche ßwětna politika. Jenož mało jich bě, kotsiž ßo k tejle stronje mějachu, a cźi běchu najwoßebnischi mjes ludom. Sa Jesußowy cźaß ßłuschachu woßebje cźi se ßwójby wyschschich měschnikow k saduzejskej stronje. Wo wscho, schtož nabožinu nastupowasche, ßo Saduzejszy njestarachu, teho dla też njeběchu s wopředka na Jesußowe skutkowanje žaneje kedźby měli. Něschto psches dwě lěcźe je Jesußowe skutkowanje trało. S prěnich ßydom schtwórcźlět ßo nam jeniczki ras powjeda (scźenje Mat. 16), so mějesche Jesuß swadu se Saduzejskimi, mjes tym, so ßo nam wo jenej swadźe po druhej s Farisejskimi powjeda. Hakle Lazarußowe wubudźenje, kotrež je ßo w poßlednich měßazach Jesußoweho skutkowanja měło, je po sdacźu tutych woßebnych pschecźiwo njemu roshoriło. Po Lazarußowym sbudźenju mějesche wyßoka rada poßedźenje, a tehdy ßo wo tym, schtož běsche ßo stało, jenož s politiskich saměrow ßudźesche. Woni prajachu (scź. ßwj. Jana 11, 48): „Wostajimy-li jeho tak, dha budźa wschitzy do njeho wěricź: duž Romszy pschińdu, a wosmu nam nasch kraj a ludźi.“ Cźi, kotsiž tak rěcźachu, mějachu sa to, so ßo bórsy wěra do Jesußa, jako do Messiaßa, rosschěri, a so budźe potom Jesuß ßam abo tola lud, do njeho wěrjazy, sběžk skucźicź, a kónz wscheho budźe, so jim Romszy też poßledni sbytk ßamostatnoscźe, poßledni sbytk židowskeje mozy wosmu, kotraž běsche woßebnym wostała. Teho dla wjedźeschе tón ßamy Kaiphaß, kotryž nětko, hdyž Jesuß pšched jeho ßudom steji, tak mudrje a s rosßudźenjom postupuje, hižo tehdy wobsamknjenje pschetkócźicź, so ma Jesuß wumrjecź, so je lěpje, so jedyn cźłowjek wumrje sa lud, dyžli so by zyły lud sahinył. Potajkim: ßwětna mudroscź žadasche jeho ßmjercź. Nětko je ßo jenož hischcźe wo to jednało: hdy a kak ma ßo Jesuß k ßmjercźi dowjescź. „Wot teho ßameho dnja sradźowachu woni, kak bychu jeho morili“, powjeda ßo nam w scź. ßwj. Jana 11, 53. Móžno wschak je, so mějachu cźile woßebni ludźo sawěscźe sa to, so běchu pscheßwědczeni, so budźe kónz wscheho hidźenja sběžk. Też to je móžno, so njeběsche Kaiphaßowe ßłowo: „Wón je Boha hanił“, sludane, ale so běsche to jeho krute měnjenje a pscheßwědczenje, hdyž běsche jemu wuwjasany Jesuß na jeho praschenje, hacž je wón Khrystuß, Ssyn wyßozy khwaleneho Boha, tamne mózne a wulkotne wotmolwjenje dał. Też to je móžno, so je wotmolwjenje: wón je ßmjercźe hódny, s pscheßwědczeneje wutroby wuschło. Sswjaty Pětr praji po japoscht. skutkach 3, 17 zyle jaßnje: „Ja wěm, so scźe wy Jesußa s njewědomoscźu morili, jako też waschi wyschschi.“ Podobnje praji też Pawoł w 1. liscźe Kor. 2, 7. 8: „My rěcźimy wo tej potajnej pschikrytej mudroscźi Božej, kotruž Bóh je prjedy wustajił pšched tym ßwětom, k naschej kraßnoscźi, kotruž žadyn mjes tymi wyschschimi tuteho ßwěta njeje póznał. Pschetož hdy bychu woni tu ßamu póznali, njebychu woni teho Knjesa teje kraßnoscźe kschižowali.“

S tutym ßo na žane waschnje Jesußowe ßłowo njesběhnje: „Kiž je mje tebi podał, ma wjetschi hrěch.“ Hrěch židow běsche tón, so běchu pak, kaž Saduzejszy, a mjes nimi woßebje wyschschi měschnizy, psche woßebni, so ßo wo niczo njestarachu, schtož naboźinu nastupasche, so ßo jenož na ßwětne měrjachu a teho dla na wulkeho profetu, dźiwy cźinjazeho, njekedźbowachu, abo so běchu, jako Farisejszy, ßamoprawi, a psches sdacźe, so ßu pobožni ludźo, pschenaducźi, so bychu ßwjatu wěrnoscź, s Jesußoweho erta husto wußłyschanu, sa prawu póznali. Tele hrěchi ßu ßo nad nimi najprjedy s tym wjecźili, so Saduzejszy, Jesußowu duchownu sprawnoscź njespósnajo, na wocźakowany sběžk ßebi myßlachu, a wobej stronje, Farisejszy a Saduzejszy, Jesußowe wobkrucźenje, so je wón Ssyn Boži, sa hanjenje Boha mějeschtej.

Sa naß kscheścźijanow natwari ßo wěra, so ßu wschě Jesußowe wuprajenja wo nim ßama wěrnoscź, woßebje na jeho sbudźenje s rowa; tónle dopokas je wschak Jesußowym pschecźiwnikam hischcźe pobrachował. Tola hdy bychu sa ßłowo a žiwjenje tuteho profety bjese wscheho runjecźa wotewrjene wóczko a wotewrjene wucho měli, a hdy bychu potom towarstwo s nim pytali, dha bychu spodźiwanje pschewinyli dla jeho ßłowa: „wot teho cźaßa ßo stanje, so budźecźe wy widźecź cźłowjeka Ssyna ßedźo na prawizy teje mozy, a hdyž wón pschińdźe w mróczelach tych njebjeß“, njebychu ßo s najmjeńscha do měnjenja sabłudźili, so je tutón ßwjaty cźłowjek, kotryž Boha hani a ßwoje dźiwy s djabolskej pomozu dokonja. Temule prěnjemu khostanju, w saßlepjenju napołożenym, ßlědowasche khětsje druhe a tsecźe. Druhe běsche žałostna łža, kotruž běchu nusowani pšched bohotom wuprajicź, so je Jesuß cźłowjek, kotryž lud na sběžkarstwo pschecźiwo khěžorej honi. Někotsi, woßebje ludźo, kotsiž njeběchu dotal Jesußa kedźbu měli, mějachu ßnano sa to a běchu pscheßwědczeni, so Jesußej skónczńje, njech chze abo njech nochze, žadyn druhi wupucź njewostanje, khiba sběžk saměrił, mózesche jenož cźłowjek prajicź, kotremuž běsche jaßnje wědomne, so s tym njewěrnoscź rěcźi.

(Skónczenje pschichodnje.)

Ty dyrbisch ßwjaty dźeń ßwjecźicź.

W naschim cźaßu, w kotrymž ßo Bohu žel husto doscź tale pschikasnja Boža pschestupuje, je wěscźe wužitne, hdyž ßo tale kasnja saßo naschemu ludej na wutrobu połoži. Jedyn duchowny je pšched krótkim tule ważnu wěz w rjanej narěcźi wukłożił, kotruž lubym cźitarjam ke khutnemu rospominanju podamy:

„Nasch lud je khory, khory w cźělnym a duchownym,“ tak wobkrucźeja to pschecźeljo nascheho zyłeho luda, kotsiž jeho žiwjenje snaja. Praschamy-li pak ßo dale, schto naschemu ludej je a kak móže ßo jemu pomhacź, potom ßo nahlady dźěła. W jenym nastupanju pak ßu saßo te wschelake wotmolwjenja na te praschenje psches jene, haj wone wjedu k jenej wěrnoscźi, so je hrěch ludźi skaženje. To płacźi tak derje wo naschim ludu w zyłym, kaž wo kóždym jenotliwym stawje woßebje. Hdyž pak je hrěch, kotryž je ludźi skaženje, potom je też jenož jene lěkarstwo sa nasch lud we wulkim a sa jenotliwych s luda woßebje, a to je kschiž na Golgatha. Hdyž dyrbi pola naß lěpje bycź, potom dyrbi ßo nasch lud k temu kschižowanemu wrócźicź.

Wón je lěkař a lěkarstwo w jenej woßobje. Hdźe pak nama-

kamy tole lěkarſtwo? Kóždy kſcheſczijan to wě, w Božim domje a w Božim ßłowje dyrbimy jo pytacź. Pytaja pak pola naß wſchitzy w ßwojej bibliji a poßłuchaja woni na ſynki ſwonow? Abo prajimy něhdźe my też druhdy, ſo k temu khwile nimamy? To je próſdna wurěcź, ſ kotrejź njewobſtejimy. Ty maſch khwile ſa Boži dom a ſa Boże ßłowo, jeno ſo ßebi ju bjerjeſch. A ſo by ty ſa Boha khwile měł, k temu je Bóh ßwjaty dźeń poſtajił.

Schto myßliſch ßebi wo njedźeli, cźeji dźeń wón je a kajki dźeń wón je? Dźeń teho Knjeſa, tak jón zyrkej wot ſaſtarſkeho cźaßa mjenuje. A derje nam, hdyž my jón jako dźeń teho Knjeſa Jeſußa ßwjecźimy, a jón Knjeſowej ßłužbje ßwjecźimy! Potom jo ßami na ßebi naſhońmy: Wón je bójſki, ßwjaty, ſbóžny dźeń. Wón je bójſki dźeń, hdyž ßebi my na jeho wuſtajenje pomyßlimy, ßwjaty dźeń w dźiwanju na jeho žadanje, a ſbóžny dźeń pſches ßlubjenje, kotrež wěrjazym dawa. Dźeržiſch ty tak njedźelu? Tak chze to Bóh, tak dyrbiſch ty to, tak je to tebi ſ wužitkom. To praji tebi Boże ßłowo:

„Ty dyrbiſch ßwjaty dźeń ßwjecźicź.“

1. Bóh to chze. Praſchejmy ßo, kotra wot tych ßwjatych dźeßacź kaſnjow je najſtarſcha, a po kajkim poczaßu ta najpřeńſcha, potom móżemy prajicź: Tſecźa kaſnja. Na ſpoczatku naſcheje biblije po powjeſczi wo ſtworjenju ßwěta dźě řeka: Bóh wotpoczowaſche na ßedmym dnju wot wſchitkich ßwojich ſkutkow, kiž běſche cźinił, a požohnowa tón ßedmy dźeń a ßwjecźeſche jón. Hižo teho dla je kaſnja: „Ty dyrbiſch ßwjaty dźeń ßwjecźicź“ ſa naß woßebje ważna.

My kſcheſczijenjo pak ßwjecźimy njedźelu jako dźeń horjeſtacźa teho Knjeſa Jeſußa. A ßwjaty duch, kiž bu něhdźe też njedźelu ſ njebjeß wulaty, dyrbi a chze naß wucźicź a nam pomhacź, kak my njedźelu prawje ßwjecźimy, ſo by ſa naß dźeń hnady a žohnowanja był. Schtož ma ſemja wot ßłónza, woßebje w naléczu, pytnjemy. Schtož je ßłónczko ſa dźeń, to dyrbi njedźela bycź ſa tydźeń. A ſchtož je ßłónczko ſa ſemju, to dyrbi Jeſuß Khryſtuß, to hnadne ßłónczko, bycź też ſa naſchu wutrobu a žiwjenje. Chzeſch-li to na ßebi naſhonicź, potom ßwjecź ßwjaty dźeń.

Bóh to chze. Wón je ßam ßwjaty dźeń wuſtajił, je jón dźeń wotpoczowanja cźinił pſches ßwoje ßłowo a pſchikład a jón poſtajił dźeń hnady ſa cźłowjekow, dźeń ſboża też ſa tebje. Wopomń jeho ßłowo: „Ty dyrbiſch ßwjaty dźeń ßwjecźicź!“ a ßwjecź też na tym dnju wot twojeho dźěła, ßwjecź tón dźeń temu Knjeſej ſa ßwjedźeń. To leži w ßłowje „ßwjaty dźeń.“

Dyrbjał-li pak ſchtó myßlicź, ſo je Bóh ßabbat jenož ſa iſraelſki lud poſtajił, ſo ta kaſnja naß kſcheſczijanow niczo wjazy njenaſtupa, tón njech ßebi na to pomyßli, ſo ßyn Boži, wěczne ßłowo, prawe ßwětło hižo pſchi ſtworjenju ßwěta pódla běſche, haj ſo je wſchitko pſches njeho a k njemu ſtworjene. Wón njech ßebi na to pomyßli, kak je tón Knjes Jeſuß ßam tu pſchikaſnju dźeržał a kak je wón prawe dopjelnjenje ſakonja kaž też prawe ßwjecźenje ßabbata wucźił. (Pſchir. Matth. 24, 20).

My dźě wěmy, kak wón ßam praji: „Wy ßebi njedyrbicźe pomyßlicź, ſo ßym pſchiſchoł ſakoń a profetow ſaniczicź. Ja njeßym pſchiſchoł ſaniczicź, ale dopjelnicź.“ Wón wucźi, ſo też najmjeńſche wot ſakonja ßo njedyrbi ſaniczicź hacź na dźeń jeho ſaßopſchińdźenja. Wón wam porucźi: „Wucźcźe jich dźerżecź wſchitko, ſchtož ßym ja wam pſchikaſał.“ Haj, wón praji: „Hdyž mje lubujecźe, dźerżcźe moje kaſnje.“ A wón ßam je ßo po ßwojim horjeſtacźu woſpjet runje njedźelu ßwojim wucźownikam ſjewił.

Nětko, kajke ßwjecźenje njedźele je po Božej woli a w myßli teho Knjeſa Jeſußa? Wotpoczowacź dyrbimy wot ßwojeho dźěła a ßwjecźicź dyrbimy tón dźeń jako ßabbat Boži. Schtóž pak dźeń teho Knjeſa wotßwjecźuje, teho Boża ruka khoſta. Haj, Bóh ßam mjenuje ßabbat ſnamjo mjes ßobu a ßwojim ludom. Na ßwjecźenju ßabbata ßu něhdy iſraelſki lud póſnali mjes pohanami, na ßabbatu póſnajeſch dźenßa hiſchcźe Boži lud. A kóždy ßamotliwy, kiž dźeń teho Knjeſa wotßwjecźuje, dźěli ßo wot Boha, wuſamknje ßo wot Božeho luda a pſchinjeße ßo wo žohnowanje, kotrež je Bóh tym ßlubił, kotſiž na ßabbacźe po ßwojej wutrobje njecźinja, ale cźinja, ſchtož ßo Bohu ſpodoba.

Schto pak ßo Bohu ſpodoba? Wón chze, ſo my žaneho dźěła njecźinimy, ale naſchu wutrobu k njemu poſběhnjemy. Rad ßo praji, ſkutki nuſy ßu njedźelu dowolene; ale kak wopak ßo tole ßłowo nałožuje. Wopomń, ſkutk nuſy njeje tón, kotryž ßo tebi we wokomiknjenju nuſny ſeſdanje, ale jenož tón, kotryž je njewotwalnje nuſny po Božim ßudźenju t. r. kotryž njemóżeſch ani ßobotu wuwjeſcź, ani na póndźelu wotſtorcźicź. Wo druhich wumyßlenych ſkutkach placźi: „Njedźelſke dźěło žaneho žohnowanja njepſchinjeße“ abo to druhe: „Schtož njedźela dobudże, to póndźela ſkaſy“. Pſcheczitaj ßebi w twojej bibliji Luk. 14, 5 a praſchej ßo: Jedna ßo wo tajke ſkutki nuſy pſchi wſchelakim njedźelſkim dźěle w naſchim kraju ludźi? Skutk nuſy je jenož tajki ſkutk, hdźež ßo wo to jedna, žiwjenje wukhowacź abo ſdźerżecź. My móżemy pak też prajicź: S zyła niz ſkutki nuſy, jenož ſkutki luboſcze ßu dowolene, haj pſchikaſa njedźela. Wone ßo k temu hodźa, ſchtož je hłowna wěz pſchi wſchěm prawym ßwjecźenju njedźele.

(Pokracźowanje.)

Towarſchne ſpěwy.

III.

Original: Jeſu, Gnadenſonne.

Hłóß: Freiheit, die ich meine.

Jeſu, ßłónzo hnady,
Pycha ſa duſchu,
Zórko wſcheje rady,
Wſmi mje ſa ruku!
Póſnaj ſe ßmilnoſczu
K ßwojom' dźěſczu ßo;
Napjelń ſ wjeßeloſczu
Ach mje ſrudneho!

Wumohł ßy mje ſ hřěcha,
Knježe, ſ twojej krwju,
Budź nětk moja tſěcha
W hřeſchnym deſcheźiku!
Njech mi rany twoje
Pſched wocźomaj ßu,
So mi rany moje
Lóżo ſażiju!

Twój dha chzu ja woſtacź,
Ssamolutzy twój;
Ty dyrbiſch mje doſtacź:
Daj mi ſawdak ßwój!
Tebi chzu ja ßłużicź
Jow hacź do ßmjercźe,
So mohł ſ tobu wużicź
Wěcźne žiwjenje.

IV.

Original: Den König ſegne Gott. (Tutón ſpěw, ani němſki original, ani žadyn ſerbſki pſchekłožk ßo mi doſcź njelubjeſche, duž ßym jón ſ nowa pſchekłožicź ſpytał.)

Bóh žohnuj naſcheho
Krala nam lubeho,
Mikoſcźiwoh'!
Pyſch jeho ſe ßławu,
Radu wſchu wopacźnu
Snicź ſ jeho mudroſcźu:
Joh' žohnuj Bóh!

Dołhe jom' knjejſtwo daj,
Pokoj a měr ſa kraj,
A wótry mjecź!
Wón prawy ßudnik je,
Móz njeda njeprawdźe,
Hidźi krejpſchelecźe:
Joh' žohnuj Bóh!

Duž, dobri Sakſojo,
Salubmy jemu ßo
S pobožnoſczu!
Sswěru a jednotu,
Luboſcź tu njehnutu
Sslubmy 'mu ſ wutrobu:
Joh' žohnuj Bóh!

J. Bartko, w. em.

Wschelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sańdźeny pjatk je knjes Petrik, kotryž běſche hacź dotal ſ wucźerjom w Bórku, jako nowy zyrkwinſki wucźeŕ do Budyſchinka ſacźahnył. Woßada je jeho na tym dnju wutrobnje powitała, ſo by jemu wopokaſała, kak jemu cźopku wutrobu napſchecźiwo njeße. Popołdnju w 1/4 3 ſeſtupa ßo ßwjedźeńſki cźah, kotryž chzyſche jemu napſchecźiwo cźahnycź, pſchi ſchuli, hdźež běchu cźeßne wrota natwarjene, w kotrychž ßerbſke ßłowo „witajcźe k nam“ noweho wucźerja pſchi ſaſtupje do ſchulſkeho dwora witaſche. Teź nad ſchulſkimi durjemi běſche pſchecźelne powitanſke ßłowo cźitacź. Durje ſchulſkeje iſtwy a wobydlenja běchu ſ pletwami rjenje wupyſchene. S dypkom 1/2 3 ßo powitanſki cźah, w kotrymž ſchulſke a zyrkwinſke prjódkſtejeŕſtwo, ſchulſke dźěcźi a młodoſcź wohladachmy, do hibanja ſtaji. Wjele woßadnych běſche ßo ßwjedźeńſkemu cźahej pſchiſamkło. Schulſke dźěcźi nawjedowaſche dotalny knjes pomozny wucźeŕ Polak, kiž je ßo jako wucźeŕ do Njeßwacźidła pſcheßydlił. Cźah cźehnjeſche po ſtarym pucźu do Budyſchina wjedźazym hacź ke Krakecźanſkim mjeſam. Tam pſchijěde nowy knjes wucźeŕ Petrik, po kotrehož běſche knjes kollator, ökonomſki radźicźel Steiger nad Budyſchinkom ßwój wós póßłał. Hdyž běſche ſ wosa wuſtupił, poſtrowichu jeho najprjedy ſchulſke dźěcźi ſ rjanym poſtrowjeńſkim kěrluſchom a na to knjes zyrkwinſki a ſchulſki prjódkſtejeŕ Mjeŕwa ſ Pſchiwcźiz w mjenje wobeju prjódſtejeŕſtwow pſchi mjeſy naſcheje woßady, do kotrejež nětko ſacźehnje, ſ hnutymi a rjanymi ßłowami. Knjes Petrik ßo wutrobnje ſa pſchecźelnive poſtrowjenje dźakujo wſchitkim prjódkſtejicźerjam ruku k poſtrowjenju da. Schulſke dźěcźi wuſpěwachu prěnju ſchtucźku kěrluſcha: „Jeſu prjedy dźi.“ Na to dźěſche cźah do Budyſchinka, hdźež mějeſche ßo powitanje knjeſa Petrika do jeho noweho domu a ſkutkowanja. Tam běſche teź knjes kollator Steiger pſchiſchoł, ſo by pſchi ßwjatocźnoſcźi pódla był. Wjele woßadnych běſche ßo tam ſeſchło. Hdyž běſche cźah do ſchulſkeho dwora ſacźahnył a ßo tam ſeſtupał, wuſpěwa ßo kěrluſchowa ſchtucźka. Knjes farař Gólcź mějeſche ßerbſku a němſku rěcź, w kotrejž knjeſa zyrkwinſkeho wucźerja do jeho noweho ſkutkowanja w mjenje zykeje woßady wutrobnje witaſche. Knjes Petrik wotmolwi teho runja we woběmaj rěcźomaj ſ hłubokoſacźutymi ßłowami. Knjes ſchulſki prjódkſtejicźeŕ Fricźa pſchepoda w mjenje ſchulſkeho prjódkſtejeŕſtwa ßerbſke ſpěwańſke knihe. W mjenje ſchulſkich dźěcźi pſchepoda prěnja holza ßerbſku bibliju a prěni hólz rjany wobras „Jeſuß dobry paſtyŕ.“ „Njech Bohu dźakujo“ ſpěwachmy na kónzu a ßwjedźeńſki cźah ßo roſeńdźe. Schulſke dźěcźi doſtachu khoſej a zaktu w ſchuli a ſa ſchulſke a zyrkwinſke prjódkſtejeŕſtwo, kaž teź ſa wſchitkich woßadnych, kiž chzychu ßo wobdźělicź, běſche ßo hoſcźina wuhotowała w hoſcźenzu. Wjeßele cźucźa, kotrež běchu ßo hižo pſchi ſjawnym powitanju ſjewiłe, w hnutych ßłowach ßwój wuras namakachu. Teź ſa naſch „Sſerbſki Macźicźny dom“ ßo pſches 5 hr. nahromadźi.

— Redaktorej je ßo wot pomoznueho komiteja ſa wbohe armeniſke ßyroty wutrobne dźakne pißmo ſa bohate ſaßo w poßlednim cźaßu wot Sſerbow nahromadźene dobrowólne dary, doſtało. Woßebity dźak praji ßo dobrocźelam ſ Bukecźanſkeje woßady, kotſiž ßu tak dobrocźiwje ßwoje dobrowólne dary dawali ſa te wbohe dźěcźatka, kotrež nimaja ſtarſchiſkeho domu, ani nana ani macź.

— Knjes wuczeŕ Hilbrig, dotal w Njeßwacźidle, kotryž je po ßwěrnym wußłużenju na wumjeńk ſchoł, je jako wuſnamjenjenje Albrechtowy kſchiž doſtał, kotryž je ßo jemu wot knjeſa ſchulſkeho radźicźela Schütze w pſchitomnoſcźi knjeſa fararja rycźerja Jakuba-Njeßwacźidliſkeho pſchepodał.

K rosprawje wo hłownym poßedźenju „Macźizy Sſerbſkeje“ hiſchcźe dodamy, ſo ßo nekrologi w ſańdźenym lěcźe ſemrjetych ßławnych Sſerbow podachu. Běchu to nekrologi knjeſa can. cap. sen. Kucźanka, knjeſa rěcźnika juſtizneho radźicźela Móßaka-Kłoßopólſkeho a knjeſa fararja Teſchnarja w Nydej, kotryž ma njeſapomnite ſaßłużby wo delnjołużiſkich Sſerbow. Swjeßelaze teź bě, ſo ſaßo mnoſy jako nowe ßobuſtawy ſaſtupichu. Hdyž ßmy ſaßo na hłownej ſhromadźiſnje naſcheje Macźizy pobyli a ßebi wutroby ſahorili, chzemy pak nětko teź w žiwjenju wonkach mjes ludom ßo wopokaſacź jako horliwi Sſerbja — jako žiwe ßobuſtawy naſcheje „Macźizy Sſerbſkeje.“

— 23. haprleje ßwjecźi naſch lubowany kral Albert Sakſki ßwój 71 lětny narodny dźeń. K jeho jubilejej w ſańdźenym lěcźe je knjes farař Gólcź jubilejſki ſpiß wudał, w kotrymž ßo jeho žohnowane žiwjenje a kralowanje wopißuje a w kotrymž ßo teź woßebje na jeho wulku pſchikhilnoſcź k naſchemu ßerbſkemu ludej pokaſuje. Tale waźna knižka njemóžeſche w ſańdźenym lěcźe do wſchěch ßerbſkich domow dla krótkeho cźaßa pſchińcź. Dokelž pak wěſcźe najwjazy ſakſkim Sſerbam na tym leži, ſo bychu ßerbſki žiwjenjoſpiß naſcheho krala měli, my tón ſpiß lubym Sſerbam k narodnemu dnjej krala Alberta poſkicźujemy. Tón rjany ſpiß ſ wjele kraßnymi wobraſami je doſtacź ſa 3 np. pola knjeſa Ssmolerja kaž teź k narodnemu dnjej we wſchitkich pſchedawańnjach „Sſerbſkich Nowin.“

— Wot lěta 1900 maja naſchi wucźerjo zyke lěto we wojeŕſtwje ßłużicź. Hacź do teho cźaßa mějachu jenož 20 njedźel, prěnje lěto 10, druhe 6 a tſecźe 4 njedźele ßłużicź. To budźe wucźeŕſke powołanje khětro dróžſche cźinicź a cźežo budźa khudſchi ſtarſchi ßwojich ßynow na ſeminar póßłacź. Njejaßnoſcź je hacź dotal wo tym była, ſchto budźe ſ tymi wucźerjemi, kotſiž ßu w lětomaj 1898 a 1899 na měrje pobyli a buchu wrócźo pißani, hacź dyrbja, hdyž 1900 ſ nowa na měru du, nětko zyke lěto ßłużicź. Pſched krótkim je wukaſnja miniſterſtwa wuſchła, kotraž tule njejaßnoſcź wujaßnja. W tymaj lětomaj wrócźo pißani njetrjebaja, hdyž ßo teź w nowym lětſtotetku wuſběhnu, zyke lěto ßłużicź, ale po ſtarych poſtajenjach ßwoje 20 njedźel ßłuža.

Macźeŕna luboſcź.

Jako ßo w Kaliforniſkej pytanje ſa ſłotom ſapocźa, wopuſchcźi młody muž ßwoju mandźelſku a ßwojeho maleho ßynka a khwataſche do tamneje krajiny; wón ßłubi, ſo budźe, jeli ſo ßo jemu derje póńdźe, piſacź a pjenjeſy póßłacź, ſo byſchtaj wonaj ſa nim pſchiſchłoj. Žona cźakaſche a cźakaſche, ale ani liſt ani pjenjeſy njepſchińdźechu; pſchetož jemu ßo tak njecźinjeſche, kaž běſche ßebi w ßwojej lacźnoſcźi ſa pjenjeſami nadźał. Skónczńje pak to žadanje dóńdźe. Žona ßebi w New-Yorku jěſdnu khartu kupi a pucźowanje na łódźi naſtupi.

Duzy po pucźu naſta na dobo wołanza: Woheń, woheń! Wodu plumpachu a do wohnja ßykachu, ale pſchi wſchěm prózowanju ßo dale roſſchěrjeſche. Na łódźi běſche pólvrowy ſkład; hdyž budźiſche woheń tam dóſchoł, njebudźiſche mohł žadyn cźłowjek žiwy woſtacź. Cźołmy ßo do wody puſchcźichu, najßylniſchi ſ khwatkom do nich ſkocźichu a cźołmy běchu hnydom połne; někotſi pak dyrbjachu połni ſadwělowanja na łódźi woſtacź, mjes nimi teź macź ſe ßwojim ßynkom. Jedyn cźołm po druhim wotjědźe; jako ßo poßledni hibaſche, wołaſche wona ſ wutrobu łamazym hłoßom: „Mějcźe tola ßmilnoſcź ſo mnu a ſ mojim dźěſcźom!“ „Něwěrno“, běſche wotmolwjenje. Wona pak dale proſcheſche. Duž poſběže ßo hłóß: „Ssnano móhli tola ßo ſwažicź.“ „Ně, ně“, druſy wołachu. „Jenu woßobu móhli ſkónczńje hiſchcźe ßobu wſacź“, prajachu druſy. „Derje, jedyn móže pſchińcź, ale jenož jedyn.“

Macź ßwoje dźěcźo k wutrobje cźiſchcźeſche, jo wokoſcha, potom jo dele da a praji:

„Mój ßyno, hdyž ty k twojemu nanej pſchińdźeſch, rjekń jemu, ſo ßym ja ſa tebje wumrjeła.“ Cźołm ßo wotwjeſy, bórſy po tym łódź rosbuchny a ßwěrna macźeŕna wutroba wjazy njeklapaſche. Tajka wutrobna, ßo woprowaza luboſcź, kotraž je hotowa žiwjenje woſtajicź, — to je to, ſchtož ßwět dźenßniſchi dźeń trjeba.

Něſchto k roſpominanju.

Dobry pſchecźel ſprawnje měni, ſły towaŕſch do hele wjedźe.

* * *

Sle towaŕſtwo dobre waſchnja ſkaſy.

Daliſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:

Sſerbſka pacźeŕſka holza K. na Židowje	3	hr.
S Hodźijſkeje woßady pſches knjeſa fararja Kſchižana:		
Ss. ſ Praſkowa	3	=
Kubiz ſ H. Hunjowa	3	=
Winkler ſ H. = ...	2	=
Hoſcźo na Hübnarjowym kwaßu w Bolborzach	7	=
Holan ſ Cźerwjenych Noßliz	1	=
Hromadźe:	19	hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Čzißło 17.
23. haprleje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Jubilate.

1. Kor. 2, 12.

My njejßmy teho ducha teho ßwěta dostali, ale teho Ducha, kiž je ſ Boha.

Schtóž nntska w ßwojej wutrobje žaneho ßwjateho Ducha nima, tajki njemóže na nihdy pschińcź k ßwojemu sbóžnikej a rjez: „Tebje ma mja ßa ßwojeho knjesa.“ Ale schtóž je kschczeny, a schtóž k Božemu blidej khodźi, ßo na Božim ßłowje doma czuje a w Božim domje natwarja a ßo k Bohu modli, tajki se wschěm tym ßwjateho Ducha do ßo nuts dostanje, a tónle ßwjaty Duch człowjekej praji: „Knjes Jesuß je ßobu twój sbóžnik, tež ßobu ßa tebje bu wón kschižowany, je ßobu ßa tebje ſ rowa horjestanył a je ßobu ßa tebje do wěczˇnoscze žiwy. Do tuteho sbóžnika pak ty wěr!“

Jeniczˇki Boži duch je prawy wěrny duch, kiž czi ſ wěrnej prawdu wschitko jaßnje dorjeknje, cze ženje nihdy njesjebje a czi na niczˇim tradacź njeda.

Tón hakle czi Boże ßłowo prawje jaßnje wukoži, so mohł jo ty prawje rosymicˇ, tón czi twoje hrěchi wotkryje a czi je wschitke pschepokaže, tón w tebi žadanje po wěczˇnym sbožu a wumóženju wubudźi a staji cze pod kschiž twojeho sbóžnika, sapokaže cze na njeho se ßwojim porstom a praji: „Hlaj, tón je to Boże jehnjo, kotrež wschón twój hrěch ßobu na ßo wosmje a jón ßobu ßa wschón ßwět njeße.“

Sswjaty Duch a njewěriweho ßwětowy duch staj mjes ßobu jara wschelakej. Tón duch, kajkiž ma njewěriwy ßwět, a kajkiž na ßwěczˇi knježi, tón spochi wjele wězy wot ßo czini, nima pak w ßebi žanu žiwu móz; tón ma wjele ßłowow, pódla pak mało skutkow, wjele ſwonkowneho błyschcza, pódla pak mało ſnutskowneje pychi a rjanoscze, njemóže nikoho ani rosßwětlicź, aniewožiwicź. — Ale Boži, ßwjaty Duch, tón hakle je ſa naß ſa wschěch prawy troschtar, wuczˇer, ryczˇer, ßwědczˇer. Tón nam ßwoje kraßne dary nadari, nam wscho wujaßni, naß czˇěri, so chzyli ßo k Bohu modlicź, so móhli ßwjeczˇi jako dźěczˇi Boże po ßwěcze khodźicź. Jeniczˇki tajki, kiž je ßam žiwy, a kiž ma w ßebi žiwu móz, móže tajke žiwjenje a tajku žiwu móz do naß sapłodźicź. S Bohom Wótzom a ſ Bohom Ssynom je ßwjaty Duch wot wscheje wěczˇnoscze žiwy. Wón je ſ Bohom wschón ßwět ßobu ſestworił a nasche wumoženje ſ nim ßobu dokonjał. Jako Bóh ßwět stworjesche, mějesche ßwjaty Duch ßwoje dźěło ßobu pschi tutym skutku. W naschim druhim artiklu pak wschitzy wusnajemy: „Nasch sbóžnik bu podjaty wot ßwjateho Ducha.“ Jako bu nasch Knjes w Jordanu wukschczeny, pschińdźe ßwjaty Duch ſ njebjeß dele na njeho a sawosta pschi nim. A dokelž bě nasch sbóžnik ßwjateho Ducha wscheho dostał, bu wón ſ tym nasch prawy jeniczˇki sbóžnik, žałbowany profeta, wyschschi měschnik a kral. Schtož je wón ßa naß, ßa nasche wumoženje dokonjał, je wón wschitko ſ tuteho ßwjateho Ducha mozu dokonjał.

Kajke dźěło pak ßwjaty Duch nad nami ßamymi dokonja? Hlej, wón naß wußwjeczˇi ſ tym, so naß k naschemu sbóžnikej dowjedźe, jeho w naß pschekraßni, ſ naß khudych

hrěschnikow „Boże dźěczi“ sczini, naß wußwjeczi, so byli czíste ßudobja, a naß pschewróczi, so byli Bohu sa bydło a sa njeho ßwjate temple, w kajkichž mohł wón pschebywacz.

Pschińdź k nam do naschich wutrobow, ßwjaty Ducho, wuczěř s naß, schtož je czělne a njeczíste, so móhł Bóh w naß bydlicz. Nawucz naß, so pósnajemy, kak miły Bóh pschecziwo nam je, a so móhł kóżdy ßwój hrěch pósnacz. Sahoj, schtož je sranjene; troschtuj, schtož je srudźene; posylń, schtóż je ßłaby, sdźerż, schtož je ßylne a wostań pschi naß, hdyż dyrbimy se ßwěta wuńcz, so móhli s tobu wěczńje żiwi wostacz. Hamjeń.

Jesuß Khrystuß psched ßudom.

(Skónczenje.)

Tsecze khostanje je, so ßo skónczńje ponurja do wołańzy: „Nimamy żaneho krala, khiba khěżora“, a „jeho krej pschińdź na nasche dźěczi!“ Nó, to je ßo stało. Wasch Jerusalem ßu roskamali, wasch wótzny kraj ßu sapuszili, waß ßu lětstotetki dołho druhe ludy rosteptali, hischcze dźenßa scze rosprószheny, roszychnowany narod!

Tola nadeńdźe ßo tale ßamoprawa nadutosczá a tamne sboże a sbóżnosczá we ßwětnych kubłach jenoż psched 1800 lětami, jenoż mjes tehdomnischim Bożim ludom? Njenadeńdźetej ßo wobej też mjes dźenßnischim Bożim ludom, mjes kschesczijanami? Njedyrbimy teho dla wusnacz, so je Boże khostanje, tehdy israelskemu ludej napołożene, też naß podeschło? A njespósnajemy s teho, so to, schtož je Jesuß jenoż někotre dny do ßwojeho wußudźenja wuprajił po scz. ßwj. Jana 12, 31: „Nětk dźe ßudźenje na tón ßwět“, je ßo woprawdźe stało? Sswět je Bóh ßudźił, hdyż je ßebi wón swažił, Jesuża Khrystuża psched ßwój ßud żadacz.

Dyrbimy skónczńje hischcze ßłowo prajicz wo tym, kotryż je ßo psches tamny ßud do ßmjercze saßudźił a kotrehoż tola jako jeniczkeho praweho nadeńdźemy, dha je to tole: Chzecze-li ßwjatu nadobnosczá Jesuża Khrystuża, dźenßa psched ßud dowjedźeneho, zyle spósnacz, dha njeßměcze niz jenoż jeho prawdosczá napschecziwo stajicz njeprawdźe jeho ßudnikow, ale Jesußowe skutki pschirunacz se skutkami jeho wuczomnikow. Njerěczu tu wo pscheradniku Judaschu. Ale hižo w Gethsemane, jako Jesuß snutskownje pschewojowa, schtož je potom swonkownje pschebědźił, ßu jeho tamni jědnaczo wopuschczili, a to, hacz runjez běsche wón tamnych tsjóch, kotsiż běchu s nich najwyschschi skhodźenk postupili, woßebje proßył: „Wostańcze tudy a wachujcze se mnu.“ Hdyż Jesuża sajachu, dha drje je Pětr ßwój mjecz wuczahnył, ßwój mjecz se żelesa, tola zyle pschecziwo Jesußowej woli. A hdyż běsche Jesuß sajaty a wuwjasany, dha ßu wschitzy roscżěkali, Pětr je Jesuża sapřeł, a wschitzy ßu mjelczeli. Tak je ßo też nad najkhmańschimi tehdy wußudźenje stało, so woni khmani njejßu. Jesuß mějesche ßo wupokasacz jako jeniczki khmany a dobry, wón dyrbjesche ßwoje dobycze ßam dobycz. Sso wě, tehdy njeběchu wuczomnizy hischcze Ducha dostali. Hakle po tym, so běsche Jesuß wumrjeł a powyschscheny, mózachu ßwjatki pschińcz. Tola někotre lěta po ßwjatkach wuhladamy Schczěpana, někotre lětdźeßatki po ßwjatkach Pawoła psched tejßamej wyßokej radźe, psched kotrejż běsche něhdy Jesuß stejał. Prózy je hódne to, schtož Jap. skutki w 7. a 23. stawje wo staczu tuteju mużow psched ßudom powjedaja, pschirunacz s Jesußowym staczom psched ßudom. Rjekaj wěry, napjelnjenaj s duchom, tajkaj stejitaj tu Schczěpan a Pawoł, wyßozy posběhnjenaj, psched ßwojimi ßudnikami, kotsiż běchu jenoż człowjekoju tuteho czělneho ßwěta; tola Jesußowu ßwjatu nadobnosczá, kiż je ßo sjewiła w jeho ßłowach a w jeho mjelczenju, njemóżetaj wonaj dozpicz. Hischcze ras mějesche ßo wobkrucżicz wěrnosczá ßłowa, něhdy wot Jana kschczenika rěczaneho (scz. ßwj. Jana 3, 31): „Schtóż wot semje je, tón je wot semje, a rěczi wot semje: schtóż s njebjeß pschińdźe, tón je na wschitkich.“

Podał A. Sommer.

Ty dyrbisch ßwjaty dźeń ßwjeczicz.

(Pokraczowanje.)

2. Ty to dyrbisch. Wschitke ßwětło na semi wot horkach pschińdźe. Bóh je żórło nascheho ßwětła; ßłónzo je noscheŕ semskeho ßwětła. Jene ßłónczko je, kiż ßo s njebjeß dele ßwěczi a wschitkim ludźom ßwěczi. To jene ßłónczko rosßwětluje, shrěwa a żiwu czini zyłu semju. Podobnje je s njedźelu. Wot Boha w njebjeßach wona ßwoje ßwětło dostawa a człowjekam na semi jo pschinjeße. Prawe ßwjeczenje njedźele człowjeka horje pokasuje a dźe ßebi horkach po Boże żohnowanje.

A to my wschitzy trjebamy. My wěmy, so wot Bożeho żohnowanja wschitko wotwißuje. Nó, duż pytajmy Boże żohnowanje! Pschede wschěm na dnju teho Knjesa mózemy, a w domje teho Knjesa dyrbimy je pytacz. A wschak trjebamy ßwjaty dźeń sa czěło, duschu a ducha. Njedźela pomha a wucźi naß nascheho ducha k Bohu posběhowacz we wěrje a modlitwje, sa naschu duschu měr namakacz we Jesußu, w tym wěrnym fěrschcze, a sa nasche czěło woczeŕstwjenje dostacz, kotrehoż potrjeba.

Franzowski lud je w czaßu revoluzyje spytał ßwjaty dźeń wotstronicz, ale bórzy je pósnał, so człowjek na stajne bjes wotpoczowanskeho dnja wobstacz njemóże a njedźelu saßo sawjedł. Ludźo, kiż to s nashonjenja snaja, praja, so ludźo, kiż njedźelu njeßwjeczą, ßo do czaßa jestarja a bywaju k dźěłu njekhmani. Chzemy ßo hakle ßami psches ßwoju schkodu mudri sczinicz abo njechamy ßo radscho psches zusu schkodu sakhowacz dacz a s historije nawuknycz? Ta pak naß wucźi, so my njedźelu trjebamy. A Bóh praji: „Ty dyrbisch ßwjaty dźeń ßwjeczicz!“ To ßłowczko „ty“ horkach steji a praji: Schtożkuliż ßy psched ludźimi a mjes ludźimi, tebje ta kasnja twojeho Boha nastupa. Njestaraj ßo wo to, schtož ma Bóh druhim prajicz, to tebje niczo njestara; poßłuchaj na to, schtož chze Bóh tebi na wutrobu położicz. Ty dyrbisch: Tón Bóh, kiż je tebje stworił a wumohł a chze tebi k sbóżnosczi wupomhacz, ma tebi něschto prajicz; daj ßebi wot njeho prajicz, daj ßebi wěrnosczá prajicz.

Sswjaty dźeń dyrbisch ßwjeczicz; ale praschesch ßnano ßo ty, kotry ßwjaty dźeń? Hacz je dźeń ßwjaty dźeń, to nima jenotliwy kschesczijan rosßudźicz, to je semska a zyrkwinska wyschnosczá postajiła, to praji tebi Bóh psches porjady zyrkwje, ke kotrejż ty pschißłuschesch a jow płaczi Matth. 16, 19. Ty pak dyrbisch ßwjaty dźeń ßwjeczicz, t. r. niz jenoż tu a tam jenotliwy ßwjaty dźeń, hdźeż ßo to tebi runje hodźi, ale kóżdy ßwjaty dźeń, kotryż pschińdźe.

A kedźbuj dale na to, kelko dyrbisch wot ßwjateho dnja ßwjeczicz. Bóh tebi njepraji, so dyrbisch tu hodźinu ßwjeczicz, hdyż ßo Boża ßłużba dźerży, wón njerěczi jenoż wot poł ßwjateho dnja, ßnano wot njedźele dopołdnja, ale wón praji: „ty dyrbisch ßabbat ßwjeczicz!“ To tola niczo druhe njerěka hacz: Zyły ßwjaty dźeń dyrbisch ßwjeczicz. Njesabudź, so njedźelu popołdnju a wjeczor też hischcze k ßwjatemu dnjej ßłuschetaj a praschej ßo, hacz ty pschezo zyły ßwjaty dźeń ßwjeczisch. Ale ty ßnano prajisch, ja tola njemóżu zyłu njedźelu w zyrkwi pschebycz. Ně, to ty też njetrjebasch. Ale ßwjeczicz mózesch a dyrbisch ty zyły ßwjaty dźeń a ßwjeczicz njerěka niczo druhe hacz: Ty dyrbisch ßwjaty dźeń wot semskeho nałożenja wotdźělicz a k ßłużbje Bożej postajicz, jón temu Knjesej poßwjeczicz. To ty tehdom czinisch, hdyż ty ßo twojeho wschědneho dźěła wostajisch a ßwoju wutrobu k Bohu posběhujesch, hdyż ßo wobdźělisch na sjawnej Bożej ßłużbje a w Bożim domje s nutrnosczu ßo modlisch a spěwasch a poßłuchasch, hdyż ßo ßwětnych rosprószhenjow hladasch a hrěchej czěkasch każ jědojtemu hadej a hdyż ty temu Knjesej ßłużisch s zykej wutrobu, jemu ßłużisch w ßwojim domje, haj w zyłym ßwojim żiwjenju. Na tajku Bożu ßłużbu dźiwa Pawoł, hdyż wón pische: „Dajcze temu ßłowu Khrystußowemu bohacze mjes wami bydlicz, we wschej mudrosczi roswucźcze a napominajcze ßo s psalmami a s khwalobnymi a duchownymi khěrluschemi, temu Knjesej lubosnje spěwajo we waschej wutrobje a wschitko, schtož wy czinicze se ßłowami a se skutkami, to czinicze wschitko w mjenje teho Knjesa Jesuża, a dźakujcze ßo Bohu a temu Wótzej pschesnjeho.“

Sswjeczi pak ßo pola naß njedźela tak? Abo njedyrbimy prajicz: Wotßwjeczenje njedźele je jena s tych pschiczinow, czehoż dla naschemu ludej to żohnowanje pobrachuje. Kelko njedźelskeho dźěła, kelko sazpiwanja Bożeje ßłużby, haj, kelko hrěchej ßłużenje namakasch w naschim ludu! W sakskich jastwach je wscho dźěłanje sa msdu njedźelu sakasane.

Hdy by ßo tola to też druhdźe wobkedźbowało! Runje psches to by jich wjele wjazy khwile namakało, Bożu ßłużbu wopytacz. Hdyż pak njedźelu swony do Bożeho doma wołaja, kak ßebi někotry myßli a praji, so pschińcz njemóże. Ale wón s tym jenoż ßam ßebje a druhich sjebje. Hdy by chzył sprawny bycz, dyrbjał prajicz, so njecha ke mschi hicz.

Schto pak ßo ſ tym dozpije? Dźi do jaſtwow a praſchej ßo, *na kotrym dnju je ßo najwjazy ſlóſczow ſtało*, a ty budźeſch namakacź, njeſkónczńje wjele hrěcha a haniby a ſchtrafy, njeſkónczńje wjele njeſboża w cźělnym a duchownym wißy něfak ſ wotßwjeczenjom njedźele hromadźe. Haj tak daloko je pſchiſchło; na dnju teho Knjeſa ßo najwjazy duſchow temu Knjeſej ſhubi. Tak pak bycź njedyrbi. Duž njechamy jenož ſkorźicź; ſ tym ßo niczo njepolěpſchuje. Proſchmy wjele bóle ſa naſch lud a dźěłajmy, kóždy na ßwojim měſcźe, ſo by lěpje było. A ſ tym ſapoczmy ßami na ßebi. Polěpſchujmy ßo, potom budźe lěpje.

(Skónczenje.)

Khèrluſch na pucź.

Mój abba, wótcźe njebjeſki,
Ja chzu ßo na pucź podacź
A tebi, ſchtoż mam na myßli,
Wſcho poruczicź a dodacź.
Duž wjedź mje ſ twojej prawizu,
So wuſwolam a nadeńdu,
Schtoż k mojom' ſbożu ſłuži.

„Pój ßobu, luby ſbóżniko",
Tež moja duſcha proßy,
Njech by ßo derje radźiło,
Schtoż wona w myßlach noßy:
Do ruki twojej' mudroſcźe,
Kiž derje wſchitko wuwjedźe,
Ja bojaſny ßo podam.

„Ssym pſchi tebi, duž njeboj ßo!"
Mój ſbóżnik ke mni praji.
Wſmi na pucź, duſcha, ßłowo to,
Kiž twoju bojoſcź ſtaji.
Njech ſakhadźeja wichory,
Wón ſ tobu je na łódźiczźy.
Wón njeda ji ßo nuricź.

Ja lehnu ßo na wutrobu
Cźi, knjeże mózny, ßwěrny;
Sswět powal ßo — ja ſ tobu du
A ſawoſtawam měrny;
Ja kſchiž a horjo pſchekroczam
A „halleluja" ſanoſcham,
Hdyž chze ßo ßwětej ſeznycź.

Budź, domo mój, dha w Boże mje
A wy tež wſchitzy lubi:
Mój duſche pſchecźel ßobu dźe,
Sswój ſchkit a troſcht mi ßlubi;
S nim ßwětko mam we cźěmnoſcźi,
Mje wo dnjo ßłónzo njeſpari,
Mój pucź ßo derje ſkónczi.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— We Wulkim Dažinje je ßo póndźelu tydźenja nowa ſchula poßwjeczíła. To běſche wjeßely dźeń ſa zyłu ſchulſku woßadu. Dołhe lěta běchu ßo hižo na to wjeßelili. Nětko běſche to pſchecźe dopjelnjene: Woni móżachu ßwoju nowu ſchulu, k kotrejž běſche ßo 11. měrza m. l. ſałożkny kamjeń położił a na kotrejež twar je ßo něhdźe 32000 hriwnow nałożiło, rjenje natwarjenu poßwjecźicź. Popołdnju w 2 hodź. ſhromadźicha ßo dźěcźi w ßwjedźeńſkej draſcźe ſe ſtarſchimi a pſchecźelemi ſchule pſched ſtarej ſchulu, hdźež ßo poſběhowaza ßwjatocźnoſcź ſ wuſpěwanjom khěrluſcha: „Jed'n twjerdy hród je naſch Bóh ßam" pod pſchewodom hudźby ſapocźa. Na to poſtrowi pſchedßyda ſchulſkeho prjódkſtejeŕſtwa, knjes ryczerkubleŕ Schuſter nad Wulkim Dažinom ſhromadźiſnu, woßebje ſaſtupjerjow kralowſkeje inſpekzije, knjeſa wyſchnoſcźineho aßeßora ſ Kirchbach a knjeſa wokrjeßneho ſchulſkeho inſpektora Bacha ſ Lubija. Potom mějeſche knjes wucźeŕ Haaſer hnujazu rěcź, w kotrejž ßo roſßohnowaſche ſe ſtarej ſchulu, kotraž je tak dołhe lěta ſa jich wjele měſto bohateho žohnowanja była. Dźěcźi wuſpěwachu na kónzu ariju a na to hibaſche ßo cźah k nowemu ſchulſkemu twarjenju. Po wuſpěwanju khěrluſcha pſchepoda knjes twarſki miſchtr John ſ Lubija, kiž běſche nowu ſchulu natwarił, ſ krótkimi ßłowami pokaſujo na twar ſchule, kotryž je ßo bjes wſcheho njeſboża dokonjał, ſe ſbožopſchecźom pſchedßydźe ſchulſkeho prjódſtejeŕſtwa kluczź k nowemu ſchulſkemu domej, kotryž jón tež ſe ßłowami wutrobneho ſbožopſchecźa knjeſej wucźerjej Haaſerjej da, kotryž w Božim mjenje durje wottamkny, ſ kotrymiž nětko do noweho twara wjeßele ſaſtupichu. W nowej, rumnej a derje wuhotowanej ſchulſkej jſtwi ßo wonkach ſaſpěwany khěrluſch doſpěwa. Poßwjecźeńſku rěcź dźeržeſche knjes wokrjeßny ſchulſki inſpektar Bach po ßłowje ßwjateho pißma 2. Mójſ. 3, 5: „Rjeſtupaj ßem, wuſuj twoje cźrije ſ twojeju nohow, pſchetoż to měſto, na kotrymž ſtejiſch, je ßwjata ſemja." Wón te ßłowa rjenje wukłoži na ſchulu, dźěcźi, wucźerja a ſchulſku woßadu. Na to mějeſche knjes diakonus Voigt jako lokalny ſchulſki inſpektor modlitwu a na to krótku ßerbſku rěcź. W njej wón wupraji: „Sserbja wulki dźěł Dažinſkeje ſchulſkeje gmjeny wucźinja a ßu ßwěru pomhali tutón kraßny dom natwaricź a teho dla ſ radoſcźu tutón dźeń ßwjecźa. Ssamßny wužitk, kotryž Němzy, tež woni wot tuteho twarjenja maju; ale pornjo někotrym druhim ßerbſkim woßadam woni něſchto do prědka maju, mjenujzy, ſo mjes wſchelakimi druhimi woßebicźe to jene žohnowanje je ſe ſtareho do noweho domu ßobucźanyło, ſo ßerbſkeho wucźerja maju, ſo luba macźerna rěcź dźěcźom Boże ßłowo do wutroby pſchinjeße." Na to pſchinjeße knjes farař lic. Rencź pſchecźa zyłeje woßady na ſałożku teho ßłowa: „Tón Knjes požohnuj naſch wonkhód a nutskhód." Wón rěcźeſche w ßerbſkej a němſkej rěcźi. Prěni w ſchuli pſchepoda w mjenje ſchulſkich dźěcźi nowu pychu ſa nowu ſchulſku jſtwu, wobras naſcheho khěžora, kiž nětko ſ wobraſom naſcheho krała ſchulu pyſchi. S wuſpěwanjom: „Njech Bohu dźakuje" ßo ßwjatocźnoſcź ſkónczi. Dźěcźi cźehnjechu hiſchcźe junkrócź do ſtareje ſchule, hdźež ßo jim cźělne wokſchewjenje poſkicźi. Něſchto poſdźiſcho ſeńdźe ßo ßwjedźeńſka hoſcźina w Rengerez hoſcźeńzu, pſchi kotrejž knjes farař lic. Rencź pokaſujo na roswiwanje Sakſkeje, woßebje ſakſkich ſchulow, ßławu na naſcheho droheho krała Alberta wunjeßy, kotraž hrimotazy wotßłóß mjes ſhromadźenymi namaka a do wuſpěwanja „Krała Bóh požohnuj" wuklincźa. Wſchelake rjane rěcźe ßo dźeržachu. Sſławy ßo wunjeßechu knjeſej twarſkemu miſchtrej, ſchulſkej woßadźe, ſchulſkemu prjódkſtejeŕſtwu a woßebje jeho pſchedßydźe knjeſej ryczerkublerjej Schuſterej, na knjeſow duchownych a knjeſa wucźerja, na prjedawſcheho knjeſa lokalneho ſchulſkeho inſpektora, knjeſa kapłana Domaſchku-Hodźiſkeho a na prjedawſcheho, wo Dažinſku ſchulu derje ſaßłużeneho wucźerja knjeſa Mittaſcha, kiž je nětko w Budyſchinje. Bóh chzył hnadnje ſpožcźicź, ſo bychu ßo te wutrobne pſchecźa, kotreż buchu tón dźeń nad ſchulu wuprajene, bohacźe dopjelnike!

— 13. haprleje mějeſche ßo rjany ßwjedźeń w Draždźanach. Runje 50 lět běſche ßo minyło wot teho dnja, ſo buchu Düppelſke naßypy wot ſakſkeho wójſka dobyte. Tehdom běſche ßo prynz Albert, naſch nětcźiſchi kral, ſmužicźe prěni krócź w bitwje wobdźělił. Duž běſche wón tež k 50lětnemu wopomnjeczu wojakam ſ tamneho cźaßa rjany ßwjedźeń wuhotował. Cźi vetoranojo, kotſiž běchu tehdom ßobu wojowali a ſ dobom cźi ßwěrni, kotſiž běchu w lěcźe 1849 pomhali Draždźanſki ſběžk podtłóczicź, móżachu pſched krala Alberta ſtupicź. Wón ßo ſ tymi ſtarymi wojakami pſchecźelnje rosrěcźowaſche. Potom běſche jim hoſcźinu wuhotował, na kotraž ßam pſchińdźe. To budźa ſa naſchich ſeſchědźiwjenych ßynow naſcheho luda, kiž ßu pſched 50lětami ßwěru a ſmužicźe na zuſej ſemi wojowali, njeſapomnite hodźiny.

— Towaŕſtwowe dny ſnutskowneho miſionſtwa mějachu ßo minjeny tydźeń w Draždźanach. Prěnje ważne wuradźenje měješche ſjednocźenje evangelſko-lutherſkich mužſkich a młodźenzowych towaŕſtwow. Knjes duchowny ſ Teubern pſchednoſcheſche: Pomoz ev.-lutherſkich mužſkich towaŕſtwow k wocźehnjenju žiwych woßadow. Wjecźor w 6 h. mějeſche ßo Boża ßłužba w evangelſkej dwórſkej zyrkwi, w kotrejž knjes duchowny Helbig wo Jan. 12, 20. 25. prědowaſche.

— Krajne towaŕſtwo ſnutskowneho miſionſtwa ſa Sakſku je pſched krótkim ßwoju lětnu roſprawu wudało. Lětne ſlicźbowanje pokaſuje wo 141,357 hr. dokhodow a 70,555 hr. wudawkow. Swjeßelaze je, ſo ßu ßo ſa ſnutskowne miſionſtwo wſchelake wukaſnje cźiniłe. Schtoż ſkutkowanje naſtupa, bu w Betlehemſkim wuſtawje pola Radeberga 271 dźěcźi ſaſtaranych. We wuſtawje ſa dźěcźi, na padawu khoroſcź cźerpjaze, běſche 55. W ſtatoku ſa žony bjes domiſny w Tobiaßowym mkynje běſche 22, a 42 bu pſchijatych. W diakoniſßeſkim wuſtawje běſche kónz 1898 311 diakoniſßow, w Lipſcźanſkim 80. W Lipſku ßo twar noweho doma ſa-

počžina. Wschitko nam sjewi, so je snutskowne mißionstwo saßo s bohatym žohnowanjom w sańdženym lěcže skutkowało.

Pschi wjeczornym swonjenju.

Dźeń muczny k měrej khwata
Se ßłónzom wjeczornym,
A cžichoscź knježi ßwjata
Po kraju wótzownym.
Bóh dawa wotpočnjenje,
Po dźěle wokschewjenje.
Schtóž ßwěrnje dźěłał je,
Njech wotpočuje.

Nětk chzu ßo podacź k spanju
Po ßwěrnym dźěłanju.
Bóh budže wołacź w ranju
Mje saßo k stawanju.
Po wotpočinku w nozy
Ssu sčžerstwjene wschě mozy:
Chzu ßwěrnje dźěłacź saß'
Sswój zyły cžaß.

Hdyž k wjeczoru ßo swoni
Nam něhdy k poßlednjom',
Njech Bóh ßo s hnadu kloni,
Wjedź k měrej njebjeskom'.
Duž, wóczko, k hwězdam hladaj,
A wutroba, ßej žadaj:
Po sewskej nozy daj
Nam Bóh ßwój raj.

H. D.

Pschirunanje.

Něhdže w jenym morju leži mała, kraßna kupa. Kóžde lěto stawa ßo, so na jejny brjoh jedyn cžłowjek s morja wustupi, kiž je s druhimi to njesboże měł, so je ßo jim łódź na morju rosbiła. Tak bórsy hacž wón na kupu pschińdže, ßo wot wobydleri najluboßnischo powita, ßo derje se wschěm sastara, haj jeho ßwojeho krała sčžinja a wschitko, schtož na kupje wobßedža, je pod jeho wolu date. Wón ma nětk bohatstwa a wscheho doscź a sapomni, na kajke waschnje je ßem pschischoł. Nětko pak je tež na tej ßamej kupje schědźiwy mužik žiwy, kiž po někotrym cžaßu k njemu pschistupi, jemu mjelczo do wuschow prajizy: „Ty, twoja kraßnoscź traje jenož jene lěto. Hdyž je wono nimo, pschińdže nowy kral. Tehdy budźesch s tróna storczeny, do prózdneje łódźe ßadźeny a na tamnu stronu wjeseny, na brjoh tamneho twjerdeho kraja. Tam je pusty kraj a njesmějesch tam ani khlěba ani khěže. Ja cži radźu, so by ty nětko hischcže, hdyž móz wobßedźisch, łódź wuhotował se wschěmi kublami, kotrež tudy mamy. Pojědź tam a daj ßebi khěžu natwaricź, so móhł ßo potom derje měcź, hdyž twoje kralestwo ßwój kónz směje."

Ta kupa je nascha semja. Kóždy cžłowjek runa ßo tamnemu, kiž s teje rosbiteje łódźe na tu kupu pschińdže. Twjerdy kraj je wěczknoscź. Prózdna łódź je kaschcź, ta polna je wěrjaza nowa wutroba, kiž na tamnu stronu jědže, tam ßebi dom natwari a ßymjo k wěcznemu žiwjenju wußyje. Pusty a prózdny je tónle kraj ja kóždeho, kiž ßo prjedy we wěrje tam a ßem podał njeje. — Někotsi wot tamnych kralow sazpichu ßłowo teho schědźiwza. Woni wostachu w ßwojim wjeßelu psches zyłe lěto. Potom buchu wustorczeni. Kajke hubjeństwo běsche nětk jich dźěł! Jedyn pak wosta poßłuschny hłoßej stareho muža. Saße w lěcže hižo sapocža ßebi w tym druhim kraju khěžu twaricź. Wjeßely cžakasche wón na tón cžaß, hdźež dyrbjesche s jeho kraleſtwom kónz bycź. S wjeßelom stupi wón do prózdneje łódźe, s wjeßelom na brjoh. Wón mějesche nowy wótzny kraj a móżesche tón prjedawschi sapomnicź.

Kotremu chzesch ty podobny bycź? Temu, kiž dyrbjesche potom tradacź abo temu, kiž bě derje sastarany?

Haj s tym, s tym, je to wotmolwjenje, s tym, kiž je poßledy mjenowany. Dha njesčžincže ßebi pschecželow s njeprawym mamonom, so bychu, hdyž wy tradacže, waß horje wsali do tych wěcznych hětow.

Chzesch ty wustrowjeny bycź?

Duchowny Frommel powjeda: Něhdy běch w ßławnych kupjelach, so bych wustrowjenje pytał. Tam běsche wjele khorych, starych a młodych; wschitzy bychu rano sahe stawali, so bychu k žórku khwatali, wschitzy bychu pili a ßwoju schkleńzu w ruzy ßo po lěkarjowej pschikasni wukhodźowali. Nichtó njebu nusowany tak sahe stawacź, nichtó njeby niczo druhe sapočžał, kóždy by jenož na to hladał, so ßwoju wodu prawje pije. Žórko ßame běsche ßrjedźisna, wokoło kotrehož bychu ßo wschitzy hibali. Duž ßebi pomyßlach na nasche zyrkwje a klětki, na hromadu tych, kiž tam njekhodźa a na maku liczbu tych, kotrychž nusowacź njetrjebasch. S wotkal rosdźěl? Wotmolwjenje: Cži ludźo w kupjelach chzychu na kóždy pad wustrowjeni bycź; teho dla k žórku pschikhadźeja; pschetož wschitke druhe spodobnoscże jich tam cžahnyke njebychu. Ale to pósnacże, so na straschnu khoroscź cžerpja, kotraž je, hdyž ßo njewuhoji, s wulkimi boloscżemi a s cžežkim wumrjecżom, to jich k žórku cžěri. Sa wustrowjenje snutskowneho cžłowjeka je Jesuß Khrystuß jenicžke hojaze žórko a jeho zyrkej je Bethesda, hdźež ßo hojaza woda tym podawa, kiž pokutu cžinja.

Něschto k rospominanju.

Praj mi, skim ty wobkhadźujesch a ja chzu tebi prajicź, schtó ty ßy.

* * *

Schtóž ma luboscź, je na wscho pschihotowany.

* * *

Khostanje dyrbi bycź kaž ßołotej, kiž ma wjazy wolija hacž kißała.

* * *

Dobre skutki ßu prědowanje kscheścźijana, kotrež wón dźerži, niż pschezo s rtom, ale pschezo se ßwojim žiwjenjom, se wschěm, schtož wón praji a cžini. Twoje cžinjenje je prědowanje. Prědowanje, kotrež ßo s rtom dźerži, je bórsy sabyte, ale schtož ßo psches nasche žiwjenje prěduje, njesapomnite wostanje. Niczo bóle ßwětej njeprěduje, khiba ßwjate žiwjenje; niczo bóle kscheścźijanstwo njewonjecześcźuje, hacž hdyž ßebi napschecźiwo stejitej dobra wuczba a ske žiwjenje, kscheścźijanska wěra a njekscheścźijanske skutki w hrěchach. (Spurgron.)

* * *

Woheń ßo s wohenjom njehascha.

* * *

Cžim wjetschi je rjek, cžim prjedy jeho hněw spadnje; cžim sdobnische smyßlenje, cžim prjedy ßo cžłowjek wujedna.

* * *

To je najwjetsche wjecźenje: bórsy sabycź.

* * *

Derje je tež wot njepschecźela wuknycź.

* * *

Nadawk praweje žiwjeńskeje mudroscże je to, ßebi ßamemu wotewrjecź.

* * *

Schtóž chze s pscheńzy tykanzy pjez, dyrbi najprjedy mlěcże wocžakacź.

* * *

Se ßudźenjom njekhwataj, ßłysch najprjedy wobej stronje.

* * *

Schtóž chze prawu wěź, porucź ju Bohu temu Knjesej.

* * *

Wodacź a sabycź, je wjecźenje sprawneho muža.

* * *

Schtóž ßwojemu njepschecźelej dobre cžini, wopokasuje najsdobnischu myßl.

* * *

Schtož pißasch, to wostanje.

* * *

Njemjetaj stare cžrije prjecź prjedy hacž nimasch nowe.

* * *

Pomału k móschni, khwataizy k klobukej, pomha někotremu młodemu cžłowjekej.

* * *

Ssam dokonjecź, je dobre selo, ale wone we wschěch sahrodach njeroscże.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cžischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczérnje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!

Czißło 18.
30. haprleje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Kantate.

1. Pětra 1, 9.

Kónz waschejе wěry, — duschow sbóżnosch.

Czerpicz, něschto wutracz, tajkele něschto dyrbi człowjek wschědnje ßam na ßebi shonicz. Wosmu ßebi ßwoje lube ßwjate pißmo do ruki a póczńu ßebi w nim wot spoczatka hacz na kónz wschě strony pscheńcz a ßebi wschěch wobhladacz, wo kotrychz ßo nam tam powjeda; njenamakam w nim skoro nikoho, kiž budźische ženje njetrjebał ßwój kschiž njesch. Swjate żiwjenje a pódla wschelaka srudoba, woboje je s człowjekom tak dołho sjenoczene, dońz wón psched tymi ßamymi durjemi njesteji, s kotrymiž mohł do wěczności wuńcz.

Swjaty Pětr wě nam tez něschto wo tym se ßwojeho shonjenja powjedźicz. Ale runje tehdy, jako mějesche Pětr ßwój kschiž njesch, je wón shonił, schto Bóh s tajkim ßwojim kschižom sechze, a kajki ma człowjek se wscheho teho ßwój wużitk.

Sechzeli macz, so dyrbjało jejne mało dźěczko k njej khwatajo pschiběžecz, pokaże jemu wona něschto rjane błyskotate, wojerski wyschschi pak na wójnje ßwojim wojerskim lubi, so chze jim, jeli mużnje wojuja, ßo běda a dobuda, czestne wusnamjenjenje dacz. Runje takle ßwjaty Pětr nam kschescźijanam jako wojerjam w naschеho Knjesowej ßłużbje, lubi, so junu żiwu kronu (to rěka: wěczne żiwjenje) dostanjemy, kotruż ßebi woczakamy, hdyż smějemy wscho ßwoje czerpjenje tu na semi pschětrate. Hlej, to je kraßny dar, sa kajkiż mamy ßo naschemu Knjesej dźakowacz, kajkiż je nam wón se ßwojim czerpjenjom a se ßwojej ßmjerczu, każ se ßwojim horjestanjenjom dobył. Tónle dar a tole rjane kubło nihdy ženje njesańdże każ te sěmske kubła wschě do wschitkta; pschetoż te tu sa druhich na semi sawostanu, hdyż ßo ty ßwoju putnisku drastu wußleczesch. Semske kubła ßu husto s hrěchom wopluskane, tole kubło pak niz. Wone czi tez njeswjadnje, każ rjane semske kwětki, a żadyn wichor czi jo njepolemi, każ ßo tu husto někomu sendźe, kiž je ßwoju nadźiju na něczo stajił a ßwoju wutrobu na něczo powißnył, schtoż ßo jemu potom podlemi. Nasche kraßne kubło je sbóżnosch w njebjeßach, tajki měr a pokoj, kajkiż nichtó njeshubi, njesachodne wjeßele, kajkez je nam nasch sbóżnik se ßwojim czerpjenjom, wumrjeczom, s horjestanjenjom a se ßwojim ßwětwodźenjom wudobył.

Nasch luby wyschschi měschnik pak tole kubło sa naß dotal pschi ßebi khowa, se ßwojim ßłowom naß napomina, nam ßam pokaże, kajzy dyrbjeli tu żiwi bycz, naß poßylnja, so móhli we wschej srudobje ßo ßami saprěcz a ßylni sawostacz.

Nichtó wojerski żanu krónu njedostanje, khiba so bě ßo mużnje bědźił a dobył. Najprjedy dyrbi něchtó wumrjecz, potom hakle móże něchtó druhi sa nim herbowacz. We tebi pak dyrbi prěni twój stary hrěschny czkowjek wschón wumrjecz, potom hakle budżesch ßam khmany, ßwoje wěczne żiwjenje dostacz. W tamnym měscze horka na njebju, kiž ma ßwoje haßy, w nim Bóh niczo saprószchene, samasane, njeczisте njeczerpi, — wscho njeczisте dyrbi s tebje prjecz

ſo móhła ßo cźi twoja wěra kaž cźiſte ſłoto ßwěcźicź. Kaž ſłótnik ßwoje ſłoto ſeſchkrje, ſo by ßebi jo wucźiſcźił, takle naß naſch Knjes ſ płómjenjom ßwojeje ſrudoby a tyſchenja wucźiſcźi. Duž woſtań cźichi pſchi wſchěm ßwojim cźerpjenju. Njemóżeſch pak ſkoro wjazy wutracź, pohlehń ßo twojemu ſbóżnikej na klin. Tyſchi cźe wón hórje a hórje, tehdy dźi a kłapaj ßo wo jeho durje a ty ſmějeſch ßwoje wumoženje. Cźakaj khwilu na njeho. Wón cźe wěſcźe póndźe poßylnicź.

Lubi Knjeże, ſcźiń naß ſwolniwych, ſo móhli ßwój kſchiž ſa tobu njeſcź, a pſchi tebi wutracź. Sacźěř ſ naß wſchě morkotanje a wſchě cźělne napſchecźiwjenje. Stup ßo nam pſched woczi ſ twojej ſcźerpnoſcźu a twojim ßwjatym cźerpjenjom, ſo móhli wot tebje nawuknycź ſcźerpliwi woſtacź, poßylnjenje doſtacź a ßwój měr wobkhowacź.

Ty dyrbiſch ßwjaty dźeń ßwjecźicź.

(Pokracźowanje a ſkónczenje.)

3. Tebi je to ſ wużitkom. Wohladuj ßo junkrócź mjes cźłowjekami a praſchej ßo: ſchtó ßu cźi njeſbożowni cźłowjekoja? Ty namakaſch: Cźi ßu, kotſiž do Jeſuża njewěrja a teho dla też dźeń teho Knjeſa ſazpiwaju. Woni ßu hłubje w ßwojich ſeńſkich wobſtaranjach a cźělnych lóſchtach. Woni ßu njeměrni a njeſpokojni; dokelž ßu bjesbóżni, nimaja żaneho měra a njenamakaju żaneho měra. Woni ßo ßlepemu runaja, kiž ßłónczka njewidźi, kotrež tola wyſche njeho ſteji, też ſa njeho ßo ßwěcźi. Chzemy też my do tych njeměrnych ludźi ßłuſchecź? Ně, ty prajiſch. Nó, kajzy cźłowjekoja ßu dha ſbożowni? Cźi, kiž ßu ſbożowni w Boſy pſches wěru do Jeſuża a ßo teho dla też ſpokoja w ſeńſkim. Pucź k kſcheſcźijanjſkej ſpokojnoſcźi pak dawa nam Bóh woßebje njedźelu pokaſacź. Dźi tónle pucź! Sswjecźicź dyrbiſch ßwjaty dźeń twoje dla. Tebi je to ſ wużitkom, k twojemu lěpſchemu to ßłuži, hdyž ty ßwjaty dźeń ßwjecźiſch.

Kaž Bóh něhdy po ſchěſcźdnjowym ſkutkowanju ſtworjenja ßwěta ßedmy dźeń wotpoczowaſche, dyrbi twoje cźełko też po wſchědnym dźěle tydźenja wotpoczowacź na njedźeli a tak dyrbi ßo twoja duſcha wokſchewicź njedźelu ſ Bożeho ßłowa a pſches modlitwu w zyrkwi a w domach. Bože żohnowanje dyrbiſch doſtacź njedźelu a jo wſacź do pſchichodneho tydźenja, ßobu wſacź do twojeho doma a powołanja, ßobu wſacź w twojej wutrobje a ſa twoje zyłe żiwjenje.

W cźim pak wobſteji żohnowanje Bože, kotrež dyrbimy woßebje njedźelu doſtacź? To je żohnowanje ſa cźełko, duſchu a ducha, po tajkim najprjedy ſa naſche cźełko. Prawe ßwjecźenje njedźele ßłuži naſchemu cźełku k woczerſtwjenju, dawa nam nowu móz a cźini nam nowu radoſcź k dźełu na pſchichodny tydźeń. Po ßwjecźenej njedźeli dźełko wjeßele pokracźuje pod Božim żohnowanjom, ſo móże ßo prajicź: Sa ſchěſcź dnjow maſch wjazy hotowe, hacž ſa ßydom, t. r. tón kſcheſcźijan, kiž njedźelu ßwjecźi, dokonja pod Božim żohnowanjom też w ſeńſkim po něcźim wjazy, hacž njewěrjazy, kotryž ſa zyłe lěto żadyn ßwjaty dźeń ßwjecźicź njecha.

A to nichtó njepraji, ſo to móżno njeje. „Hdźež je wola, tam je też pucź.“ Wulki kubleŕ praji, ſo ſa 25 lět njeje dał njedźelu dźełacź a ſo je w tych 25 lětach runje tak khětſe ſe ßwojimi pólnymi dźełami hotowy był, druhdy hiſchcźe lěpje jěł hacž jeho ßußodźo, kotſiž njedźelu dźełachu. Jendźelſki lud, kiž njedźelſku pſchikaſnju krucźiſcho wobkedźbuje, je pſchi tym na ſeńſkich kublach bohatſchi hacž naſch lud.

Wjele ważniſche pak je to żohnowanje praweho ßwjecźenja njedźele ſa naſchu duſchu a ſa naſcheho ducha; to je żohnowanje ſa cźaß a wěcźnoſcź. Schtóż ßwjaty dźeń ßwjecźi, budźe pſches to poßylnjeny w ßwojej wěrje a do prědka wjedźeny na pucźu k njebjeßam. Abo chzył ßnano ßo ty dwělujo praſchecź, kak tajke żohnowanje ſ njedźelu ſwißuje? Hdyž ty njedźelu ke mſchi pſchińdźeſch, ſo by ßo na ßwjatym měſcźe modlił, abo hdyž ßo domach modliſch k ßwojemu Wótzej w njebjeßach, cźujeſch a wuſnajeſch ßo jako dźěcźo Boże. A pſches tole wěrjaze pósnacźe ßo wſchitke ſeńſke njerunoſcźe wurunaja. Potom ty wěſch, njech je też naſche ſtejniſchcźo pſched cźowjekami jara wſchelake, (a wone dyrbi wſchelake bycź po Božej woli), my ßmy wſchitzy dźěcźi jeneho Wótza a teho dla bratſja a ßotry mjes ßobu, kiž ßo mjes ßobu lubuja a dyrbja ſa ßo proßycź.

A hdyž druſy to ſabudźa, my chzemy ßo jako Bože dźěcźi wuſnacź. Potom my wěmy, ſo mamy Wótza horka w njebjeßach, kotrehož ßwjate wóczko naß ſtajnje widźi a wótzowſzy nad nami ſtražuje; khodźmy pſched nim, budźmy a woſtańmy pobożni w naſchim żiwjenju. A modlmy ßo k njemu; tón njebjeſki Wótz ma wotewrjene wucho ſa kóżdeho, kiž ßo ſ próſtwu na njeho wobrocźi, wón ma ßmilnu wutrobu ſa kóżde ßwojich dźěcźi. A cźim wjazy mamy ſtyſknoſcźe w ßwěcźe, pſcheſcźěhani wot druhich cźłowjekow, ſpytani ßami wot ßwojeho cźěła, ſdychujo pod naſchej ßłaboſcźu a hrěſchnoſcźu, cźim bóle khwatajmy k naſchemu njebjeſkemu Wótzej we wěrje a modlitwje.

Dźěcźo, kotrež běſche dołho w zuſbje żiwe a kotremuž ßo ſrudnje dźěſche mjes ſymnymi ludźimi, kak ßo wone wjeßeli, hdyž ßmě domoj pſchińcź k nanej a macźeri. Tak dyrbi też pola dźěſcźa Božeho bycź, kotrež ßmě njedźelu do domu ßwojeho njebjeſkeho Wótza pſchińcź a rěcźecź ſe ßwojim Bohom, haj ßmě ßwoju zyłu wutrobu pſched nim wußypacź w modlitwje. Prawe dźěcźo Boże ßo hakle njepraſcha, hacž dyrbi ßwjaty dźeń ßwjecźicź, hacž dyrbi ke mſchi khodźicź, wone ßo wjeßeli, ſo ßmě pſched Boha pſchińcź, wone rady na hłóß ßwojeho njebjeſkeho Wótza poßłucha, kotryž w Božim ßłowje ſaßłyſchi, wone ßame modło pſched wobliczo ßwojeho njebjeſkeho Wótza pſchińdźe, haj wone praji: Ja hewak njemóżu, ja dyrbju bycź w tym, ſchtož mojeho Wótza je. A tak bywa jemu ßwjaty dźeń ſbożowny, haj ſbóżny dźeń.

Bjes ßwjecźenja njedźele żane njedźelſke żohnowanje. „Ty dyrbiſch ßwjaty dźeń ßwjecźicź!“ Bóh to chze, ty to dyrbiſch, tebi je to ſ wużitkom.

A kajki ma to wużitk ſa wěcźnoſcź? Bože dźěcźi ßu herbojo njebjeßow. Chzeſch-li junu do wěcźnoſcźe ſańcź, dyrbiſch najprjedy dźěcźo Boże bycź pſches wěru do Jeſuża a jako dźěcźo Boże ßo wopokaſacź.

A wopomń też: Sbóżnoſcź ßo w ßwjatym pißmje ſe ßwjatym dnjom pſchiruna, hdźež budźa wuſwoleni a dokonjane wotpoczowacź wot ßwojeho dźěła a temu Knjeſej ßłużicź ſe ſpěwanjom a khwalenjom. Schtóż nochze na ſemi niczo wjedźecź wot tajkeho ßwjecźenja njedźele, by ßo mółho temu w njebjeßach ſpodobacź?

Njedźela ſe ßwojej Bożej ßłużbu w zyrkwi a domach je prjedywopytanje njebjeßow. Wona nam pucź pokaſuje k wěcźnej ſbóżnoſcźi. Duž ßwjecź njedźelu!

Schtom żiwjenja.

We paradiſu ſchtomaj dwaj
Tak porno ßebi ſtejeſchtaj:
Tón prěni bě ſchtom póſnacźa,
Tón druhi drjewo żiwjenja.

Hdyž Hadam na ßmjercź leżeſche,
Wón ßynej Setej ſaběże:
„Mje hałożka by ſhojiła,
Wot ſchtoma teho żiwjenja.“

A jako Set ſ njej pſchiběża,
H'żo ßmjercź bě jaka Hadama.
Tak na row jemu ßadźichu
Tu ſ dźiwnoh' ſchtoma hałożku.

Ta pſchimny ßo a ſroſcźe ſchtom,
Sa ptaki wukhow pod wjerchom;
Wón pſcheby cźaßy Habrama,
Też Mójſaßa a Davida.

Hdyž radźachu ſli měſchnizy,
So ſbóżnik budźe morjeny,
Dha ſraſy Bože njewjedro,
A ſchtom tón ſtary wali ßo.

A kſchiž ſa naſchoh' ſbóżnika
S toh' drjewa cźěßła wudźěła.
Tak potom ſa naß njeßeſche
Tón ſchtom to wěcźne żiwjenje.

Pschecźiwnizy nascheho sbóžnika w nowym testamencze.

Komu bychu woni njesnacźi njebyli Farisejszy, Sadduzejszy, pißmowuczeni? W prawym srosymjenju chzu tudy podacź, schtož nam ßwjate pißmo wo nich powjeda.

I. Kak ßu sekty Farisejskich a Sadduzejskich nastale.

Jich spoczatki leża w tamnym cżaßu, hdyż Esra s Persiskeje ßo do Židowskeje wrócźiwschi Židowski lud saßy wobnowicź pytasche. Wón ßwój skutk w lěcźe 460 do Khrystußoweho naroda sapocża. Pschi tym jemu sadźěwki do pucża stupichu, kajkichž ßo nadźał njeběsche. Wschitko, na cżož běsche ludowe żiwjenje salożene, běsche do khablanja pschischło. Sswjate město běsche wupuscźene, templ běsche spaleny, lud běsche rosproscheny do zusych krajow, s wotkal ßo jich wjele do ßlubjeneho kraja saßo njewrócźi, Mała liczba tych, kiž běchu w Kanaanje wostali, bě ßo s póhanami směschała. Tak běsche naměschany lud nastał, kiž ani k Židam ani k pohanam njeßkuschesche. Psches żentwy židowskich mużow s pohanskimi żonami běsche cżistoscź israelskich dźěcźi skażena a židowski kud bě w strasche, ßo zyle mjes druhimi shubicź.

To pak chzyschе Esra wotwobrocźicź. Podpjerany wot wjetschiny luda wón sakoń wuda, so maja ßo wschitke mandźelstwa s pohanskimi żonami dźělicź. Jich wjele drje, hdyż też njerad, po tutej pschikasni cżinjesche, niz pak wschitzy. Jej napschecźiwo běchu najbóle woßebni mjes ludom, kotsiž běchu ßebi s wulkeho dźěla pohanske żony wsali. Wyschschi měschnizy, wodżerjo wójska a wyschschi sastojnizy ßo wot ßwojich żonow njedźělichu a dale s pohanskimi ßwójbami wobkhadźowachu. Tak nasta dźělenje w ludu mjes tymi, kiž Esry pschiwißowachu a mjes tymi, kiž jeho pschikasnje kedźbu njemějachu; prěńschi ßu spoczatk farisejskeje a druhy spoczatk saddu=zejskeje sekty.

Poßleńschi móżachu ßo derje na Mójsaßa powołacź, kiž żeńtwy mjes żidami a pohanami njesakasa, też sa pschikład postajicź Boaßa, Salomona a Ahaba, kiž běchu runje też pohanske żony měli, tola też prěcź njemóżachu, so běsche tajke mandźelstwo sa Salomona a Ahaba schkódne było. Strach, so móża tajke měschane mandźelstwa ludej se skaženjom bycź, pohnu Esra, pschecźiwo nim wojowacź; tola wón tón wocżakany wuspěch pola wschitkich njedozpi.

Dale widźesche Esra se srudobu, kak běsche sakoń pola zyłeho luda do sabycża pschischoł; duż pytasche ludej saßo sakoń do wutroby saschcźěpicź, pschetoż na dopjelnjenju Bożeje wole wotpocżowasche sboże a pschichod israelskeho luda.

Teho dla najprójdzy ßam pocża sakoń wuknycź, potom pak lud wucżesche wolu teho knjesa sesnacź a s wutrobnym napominanjom jón nawabicź pyta, po woli teho knjesa cżinicź. Esra ßam bě wschitkim s dobrym pschikładom. Chzyscheli pak Esra trajazy wuspěch dozpicź, dyrbjesche knihi sakonja hromadźicź a wudacź, so mohł je kóżdy cżitacź. Jeho prózowanju mamy ßo dzakowacź, so mamy dźenßa hischcże kanonske knihi stareho testamenta.

Dokelž móżeschę ßo lóhzy stacź, so po jeho ßmjercźi sakoń saßo do sabycża pschińdże, shromadźi wucżomnikow wokolo ßebje, kotrymž hłubschi srosym sakonja pokasa, a kotrymž na wutrobu swjasa, po jeho ßmjercźi lud wucżicź.

Tak pißmawucżeni nastachu a Esra běsche mjes nimi prěni.

Tak bu sakoń saßo płód, kiž Israela wot pohanow dźělesche; a strach wjazy njeběsche, so mohł lud ßamostatnoscź shubicź a ßo s pohanami směschecź. Też Nehemia krucże na to dźerżesche, so by lud njesměschany wostał; wón teho dla Jerusalem s murju wobda a njedowoli Samariskim, so ßměli templ twaricź.

Tak namakamy tudy hižo spoczatki tamneju dweju sektow, hacž runje hischcże ßo w ßwojim posdźischim schtalcże njepokasatej.

Rasnischo bu rosdźěl mjes nimaj jako bu po wudobycźu Persiskeje ßlubjeny kraj dźěl griechiskeho kraleństwa. Hižo Aleksander Wulki chzyschе waschnje narańschich ludow s tymi wjecżornych psches jene pschinjescź, tole sażneho semrjecża, dla to dozpicź njemóżesche. Tola jeho naßlědnizy cżinjachu po jeho pschikładże. W druhim lětstotku do Khrystuża ßkużesche Palästina pod Syrisku a psches Antiocha Epifana pschińdżechu na Židow srudne cżaßy. Tutón chzyschе żidow nucżicź, ßo waschnja wótzow wostajicź.

Grichisku sdźělanoscź a waschnje dyrbjachu żidża pschiwsacź; hdyż jo dobrowólnje njecżinjachu, buchu s mozu k temu nusowani; sabbath njedyrbjesche ßo wjazy ßwjecźicź, dźěcźi njeßmědźichu ßo wobrěsowacź a jědźny sakonje njedyrbjachu ßo dżerżecź. Na město wjerschneho Boha dyrbjachu grichiskeho pschiboha Zeusa sa ßwojeho Boha pschijecź. Hrubi wojazy psches kraj cżahachu a schule wopuscżachu, templ wotßwjecźichu, a lud s mozu nusowachu, ßwinjaze mjaßo jěscź a pschiboham woprowacź. To běchu sa mrějazych żidow cżeżke cżaßy, a najsrudnische běsche wyschschi měschnik Meneleus ßam kralej radźił, żidow s mozu k temu wschemu nucźicź; tak bu wón pscheradnik nad wótznym krajom a nad Bożim sakonjom.

Antiochus s dźěła ßwój wotpohlad dozpi. Mnosy běchu jemu k woli; runje to pak druhich hacž k najnapjacźischemu napschecźiwjenju pohnu. S twjerdoscźu wißachu, njekedźbujo wschitkich sakasnjow, strażnikow a nahladowarjow, na waschnju ßwojich wótzow. Woni sdźerżachu ßebi nabożinsku a narodnu wutrobu a běchu cźi, kiž posdźischo pod Makkabejskimi wußwobodźenje ßlubjeneho kraja wot zuseho knjejstwa a sdźerżenje wěry ßwojich wótzow dozpichu. Wyschschi měschnizy a wulzy mjes ludom ßo na tutych wojowanjach njewobdźělachu. Mjes tymi wojowarjemi móżemy pak też tajkich dwojeje myßle rosdźělicź: jeni wojowachu jenož sa wußwobodźenje wótzneho kraja a wot zuseho knjejstwa, druhy pak sa wußwobodźenje wot zuseho waschnja.

Cźi jeni wojowachu po tajkim sa wótzny kraj, cźi druhy sa Boži sakoń.

(Pokracżowanje.)

Wucźek a sakit pod ßwjatym kschižom.

(Powědka stareje wowki.)

Běsche nóż a ßlepa cźma,
Njebě hwězki, měßaczka.
Hrěschnik djaßej cźěkasche —
W stykach cźěßne hanjenje.

Helski łapak s rjehotom
Schumjesche sa hrěschnikom:
„Sachlo hanjej, każ ty chzesch,
Mi pak nihdy njecźeknjesch!“

K ßwjatom' kschižej na hórzy
Hróbny cźěkanz docźekny.
Na kolena slecźi tu,
Wobja kschiž sa podnohu.

„Khryschcże ßmil ßo! Pomhaj mi!
Njehladaj mi na hrěchi!
S roskrwawjenej wutrobu
Wrócźam ßo na pokutu!“

S mroka měßacźk wustupi,
Kschižowanoh' wobßwětli.
Hrěschnikej bu, jako by
Sbóżnik hladał mikotny.

Hrosa storha djaboła,
S kleczom wón ßo wrócźo da. —
Pokutnik we modlitwi
Kleczesche se ßylsami. —

* * *

Sswjaty kschiž pschi roskacźu
Skoji duschu płacźitu,
Sa pokutnych hrěschnikow
Sbóżny wucźek je a skhow.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sańdźenu njedźelu je ßo saßo narodny dźeń krala Alberta po wschej Sakskej na wulkotne waschnje k ßwědczenju teho, kak je horzo lubowany wot ßwojeho luda, ßwjecźił. Też nasch lubowany khěżor je ßam do Draždźan pschijěł, so by kralej Albertej ßwoje wutrobne sbożepschecźa rtnje wuprajił. Nasche wschitkich pschecźe je: Bóh sdźerż nam hischcże dołhe lěta nascheho droheho krala Alberta.

— W tu khwilu ßo stara Marina Marcźina zyrkej pschi kamjeńtnej haßy w Budyschinje wottorha. Wona njeběsche pycha sa město Budyschin a je dźiw, so ßu ßo měschcźenjo tak dołhe lěta s tajkej hubjenej zyrkwiczku spokojili. W kuli na wěžinym wjerschku stareje zyrkwje ßu wschelakeważne powjescźe se stareho cżaßa namakali. My podamy něschto s teho pißma, kotreż je ßo w lěcże

1839 do kule położiło. Tehdom běsche wěža tak dodźeržana, so dyrbjesche ßo nowa natwaricź. Duž je ßo tež kula dele wsała a po nowotwarje wěže ßu tele powjesćże do kule położili, hdźež ßu ßo nětko namakale. My shonimy mjes druhim scźěhowaze: „Bjedrich August knježi nad Sakskej wot 6. junija 1836. Wón je wot ßwojeho luda lubowany a cźeścźeny. Hacź runje je jeho prěnje mandźelstwo s Karolinu, arzywójwodku Awstriskej bjes dźěcźi wostało, kaž tež jeho druhe mandźelstwo s Marju Hanu Leopoldinu hacź dotal s dźěcźimi žohnowane njeje, je dalekcźěcże kralowskeho hrodu psches dźěcźi jeho bratra, prynza Jana, sawěscźene.“ Hdyž my hischcże na podawk ja zyły kraj wulzy ważny spominamy, na sałoženje želesnizy mjes Draždźanami a Lipskom, kotraž je ßo w haprleji wotewrita, wobrocźimy ßo nětko k naschemu wótznemu městu Budyschinej, so bychmy najważnische podawki s teho cźaßa, kiž maja sa potomnikow někajku ważnoscź, napißali. My naspomnimy najprjedy njesbožowny podawk, kaž je ßo huscźischo a Bohužel hakle w tych dnjach 29. měrza teho lěta wospjetował, mjenujzy so je ßo pólvernik pschi Sprewi na pucźu do Wownjowa sapalił, kotryž prjedy k městu ßluschesche, nětko pak wěstemu Steinbockej.

6. haprleje 1739 bu s twarom 1720 wotpaleneje lawskeje wěže sapocźane a 17. augusta swón horje scźehnjeny, kotryž 27. oktobra 1740 pschipołdnju w 12 prěni krócź swonjesche.

W nalěcźu 1740 pschetwori s Wuherskeje rodźeny měschcźan Nagler pustu hórku pschi koporniku do winizy, natwari khěžu k hoscźenzej a wobda tež to mineralne žórko pschi tutej horje s murju. Po ßydomlětnej wójnje sapocźa hoscźenzaŕ Steinberger wot Rheina rodźeny, tu winizu powjetschicź a puste městno k létnemu sawjeßelenju naprawicź. Wón to Moritzowy hród mjenowasche. Na tole wón 32,000 toleŕ nałoži. Jeho spekulazyja pak ßo njeporadźi, dokelž wino w naschej krajinje jenož porědko prawje serawi a ßo ta winiza jenož jako hoscźeńz trjeba.

W tym ßamym lěcźe buchu rospadanki zyrkwje ßwj. Miklawscha sa pohrjebnischcźo naprawjene.

Wot septembra 1756 bu město Budyschin wot cźěßnoscźow wojny dlěschi cźaß doma pytane. Husto dyrbjesche jedyn dom 50—100 muži do kwartiry wsacź. W lěcźe 1757 dyrbjachu stawy tachantstwa a měscźanska rada 15000 toleŕ Pruskim placźicź, kotsiž tež w januarje 1758 wschitke pjenjesy se sjawnych pokładnizow prjecź wsachu, 28. meje žadachu ßebi Awstrisźy, kiž běchu do města pschicźahnyli, 14000 toleŕ a jako oktobra saßo pruske wójsko nutscźehnjesche, dyrbjesche ßo jemu saßo 15000 toleŕ w pjenjesach a 6000 toleŕ w ßuknje wuplacźicź. Bórsy ßo wot města saßo 50000 toleŕ žadasche, kotrež ßo pak tak khětsje hromadźe swjescź njehodźachu. 22. oktobra pak ßo wot Pruskich 1000 toleŕ, 27. septembra 1762 20000 toleŕ a bórsy po tym ßo wot města a kraja hromadźe 60000 toleŕ sběhny.

Pschi wschitkich tychle wulkich woporach běsche ßo Budyschin w cźaßu měra wot lěta 1763 hacź k lětu 1806 saßo posběhnył, doniž potom schkódna wójna lěta 1813 njewudyri, hdźež ßo 20. a 21. meje 1813 w ßwětnej historiji snata bitwa pola Budyschina bijesche, kotraž městu nowe wopore a cźežkoty pschinjeße.

W tym cźaßu bu město tež wot wschelekich wóhnjow doma pytane — a to 3. junija 1760, hdźež ßo 49 domow wotpali a potom 3. junija 1763, hdźež ßo poł ßerbskeje hrjebje a hornczeŕska haßa wotpali. Skónczńje nasta 11. haprleje 1827 popołdnju w 5. hodź. na swonkownej lawskej haßy w bróžni pschi běłym konju woheń, psches kotryž bu 195 twarjenjow saniczenych.

W tu khwilu běchu duchowni pschi měscźanskej zyrkwi:

Knjes Handrij Lubjenski, primarius;
= Jan Bjedrich Scholta, sekundarius;
= Korla Bohuwěr Hergang, archidiakonus;
= Khrystian David Seybt, diakonus.

Pschi ßerbskej zyrkwi běchu duchowni:

Knjes Ernst Bohuwěr Jakub, jako saraŕ a
= Hendrich August Krygaŕ jako diakonus.

Tole podamy s tutych powjescźow, kotryž wěscże naschich cźitarjow sajimaja, hdyž ßebi wróczo myßla na starodawne cźaßa, kotrež ßo nam w tych sapiskach saßo sjewja.

— W khěžorstwowym ßejmje besche ßo namjet stajił, so by ßo židowske schachtowanje t. j. rěsanje skocźatow po pschikasni jenych židowskich knihow sakasało, dokelž je žałoßna draczina. Bohu žel ßo mało sastupjerjow sa njón wupraji a běsche cźucź, kaž bychu nochzyli židam napschecźiwo stupicź. To je wěscże wobžarowacź, so ßo tajki namjet, kiž chze tola skocźo jenož psched njenusnym cźwilowanjom wobarnowacź, njepschiwosmje wot naschich ludowych sastupjerjow. Saksa je w tym dale, pschetož jow je ludowe sastupjerstwo dawno ßo sa to wuprajiło, so ßo rěsny skót schachtowacź njeßmě, t. r. so ßo jemu schija jenož pscherěsnje a so dyrbi ßo skocźo pomału ßmjercź wukrwawicź.

Tež ßmilny Samaritiski.

Wulkotny je skutk wschědneho wojaka s Metza. To běsche psched něschto létami, jako w prósdnej nasymje tón wojak po haßach města Metza khodźesche. Duž wuhlada k stołpej pschilehnjeneho hólza w rostorhanej drascźe něhdźe 9 abo 10 lět stareho, kotryž běsche wot symy wschón prosty. Połny ßobuželnoscźe poskicźi wbohemu dźěscźu ßobu hicź; wón chzyshe jeho do cźopłeje jstwy dowjescź a jemu jěscź a picź dacź. Hdyž tam pschińdźe, woprascha ßo sa wobstejnoscźeni teho dźěscźa a shoni, so je hižo dołho ßyrota a so ßo psches proscherstwo a psches druhe niz cźiscźe prawe ßrědki sežiwi, woßebje pak, so wo Bohu a wěrje ani najmjeńsche njewjedźesche.

Duž ßo wojak rosßudźi, wopuschcźenej ßyrotzy nan bycź. Wón hospodu proschesche, teho hólza na nóz skhowacź, na druhi dźeń chzyshe wón rano saßo pschińcź a ßo sa druhim praschecź. Ale na druhi dźeń njeběsche hólz nihdźe namakacź, wón běsche cźeknył. Wulzy frudny běžesche wojak psche wschě haßy města, so by hólza saßo namakał. Dołho wón podarmo pytasche a pschezo wjetscha bu jeho bolosćź. Na dobo wuhlada małeho cźeknjenza. „O derje so mam tebje saßo,“ jemu napschecźiwo wołasche, „nětko pak tebje wjazy njepuschcźu“. A kaž jara ßo hólz najprjedy wobarasche, wón jeho sa ruku wsa a do wustawa sa sanjerodźene dźěcźi dowjedźe, kotryž běsche hižo léta dołho njeskónczńje wjele dobreho skutkował. Hdyž tam pschińdźe, da ßo k direktorej wustawa dowjescź, jemu wo tym hólzu powjedasche a jeho wutrobnje proschesche, so by jeho pschijał.

Ale wustaw běsche zyle wobßadźeny a k temu, praji direktor, dyrbjesche hólz woßebitu wucźbu měcź, dokelž ßo ßwojeho zyłeho sanjerodźenja dla k tym druhim pschidacź njemóžesche. „Nó, dha wostajcźe jeho tola s najmjeńscha tu nóz jow; ja wam ßlubju jutsje saßo pschińcź, abo —“ wón to njewupraji, pschetož na dobo běsche wotmyßlenje w nim wotucźiło, kotrež chzyshe hischcże tón wjecźor do skutka stajicź. Direktor po jeho próstwje cźinjesche. Kak jara pak ßo dźiwasche, jako jemu wojak na druhe ranje 800 frankow pschepoda s tymi ßłowami: „Ja proschu waß, te pjenjesy wsacź a hólza we wustawje skhowacź. Wsmicże směrom pjenjesy, pschetož ja ßym je na sprawne waschnje dostał. Poßłuchajcże, kak ßym k nim pschischoł. S dźenßnischim dnjom je moja wojerska ßłužba ke kónzej a ja mózach ßo dźenßa do mojeje domisny wrócźicź. Dokelž pak mózu ßwobodnje skutkowacź, ßym ßo s nowa sa wojerstu ßłužbu pschistajecź dał, so bych s tymi pschistajenskimi pjenjesami wocźehnjenje a wucźbu teje ßyroty sapłacźicź móhł.“ — Direktor s wjeßeloscźu ßylsy płakasche, hdyž wo ßmilnoscźi tuteho wojaka ßłyschesche.

Nješchto k rospominanju.

Ssedźisch derje, dha ßedź twjerdźe. Stare ßedła ßu pschezo najlepsche.

* * *

Bojoscź je jenož tehdom dobra, hdyž ty sle cźinisch.

* * *

Schtóž ßo schkrěcźkow boji, njemóže kowaŕ bycź.

* * *

Smužitoscź w tym njewobsteji, so ty ßlepy strach pschewidźisch, ale so widźazy pschewinjesch.

* * *

Bohatstwo cźini rosdźěl na ßwěcźe, ale niz pod kschižom Khrystußowym.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armenske ßyroty:

M. K. s B. . . . . 3 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: saraŕ Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 19.
7. meje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju. ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Rogate.

Luk. 11, 9.

Proschcze a wam budze date.

Schtóż móże ßo wschón ſ wutrobu k Bohu modlicz, tajkemu cłowjekej je, jako měł we ßwojej ruzy kluczˇ do njebjeß, so mohł ßebi ſ nim tu Bożu komorku wottamknycz, w kotrejż ma Bóh ßwoje kraßne dary a dobroty sakhowane. Ale jeniczki tajki móże ßo se wschej wutrobu k Bohu modlicz, kiż ma do njeho żiwu wěru. Tajkule ßwoju wěru pak ßebi cłowjek ſ kóždej ßwojej nowej modlitwu ſ nowa poßylni. To tebi njeje do wole date, hacż ßo sechzesch modlicz abo niz, ně, Bóh je kóždemu pschikasał, so dyrbi ßo k njemu modlicz. Ty pak dyrbisch ßebi wscho wot njeho wuproßycz, schtoż sa ßwoje sażiwjenje potrjebasch, ale wuprosch ßebi wscho to wot njeho ſ dżěczazym dowěrjenjom.

Nasch luby sbóżnik pak naß tez wschěch napomina, so dyrbjeli ßo modlicz. Wón nam praji: „Proschcże a wam budże date.“ S tym chze cżi wón tole na wutrobu położicz: „Luby, ty wěsch, so ßym ja ſ njebjeß na tónla ßwět pschischoł, so móhł waß powuczicz a waß wschěch do sbóżnoscże dowjescz. Dokelsch mam waß wschěch ſ wutrobu lubo, a ßo sa wasche cżaßne a wěczne sboże staram, wěm wjele lěpje, dyż liwy wschitzy ßami, schtoż je wam wużitne, nusne a trěbne. Duż wsmicże ßebi wschitzy wscho do wutroby, schtoż wam praju a kasam: Modlcże ßo k Bohu, njeskhomdżcże żenje żadyn dżeń to cżinicz. Mój Wótz pak chze waß ſ wutrobu rady wußłyschecz, jeli wy pschińdżecże jeho wo něczo proßycz.

Ssy ßo hdy pschecziwo Bohu a jeho ßwjatym kasnjam pscheschoł, pschińdżesch pak poniżny, pokutny, wěrjazy se ßwojej nutrnej modlitwu k njemu, tehdy ßo twoja duscha, kiż bě ßo wot Boha sdaliła, ſ nowa ſ nim sjenocżi, wón pak ſ njej.

Tak husto, każ ßo k Bohu pomodlisch, wuprajisch se wschěm twojim modlenjom: Ja wěm, so nam Bóh wschě nasche dary a kubła dawa, duż ßebi je wot njeho wuproschu; wón je tón najmudrischi, najßylnischi, je nascha khowanka, nasch najlěpschi wupomhaŕ, nasch jeniczki wusbożeŕ sa naschu duschu. Tu cżescz, kajkaż Bohu ßamemu ßłuscha, chzu ja jemu dacz, duż pschińdu k njemu każ dżěczo k ßwojemu nanej a proschu jeho, so nochzył mi po mojej saßłużbje dacz, ale po ßwojej dobrocżiwoscżi, dokelż ja żane prawo nimam, ßebi něschto wot njeho żadacz.

Schtóż ßo ſ tajkej myßlu k Bohu modli, tajki jeho podarmo njeproßy. Każ ma dobry nan woczi, wuschi a wutrobu sa wschě prósstwy ßwojeho dżěscża, tak ma twój Bóh tez sa tebje woczi, wuschi a wutrobu wotewrjenu. K njemu nimasch żadyn daloki pucz, każ něchtónżkuliż niewěriwy ßebi myßli abo wupraji. Bóh njeje żadyn Bóh, kiż by ßo wo ßwoje dżěczi njestarał, wón tez nihdy żenje tak njeczżini, każ něchtónżknliż woßebny, kiż ßwoje durje sawrje, hdyż wohlada, so něchtó ſ prósstwu k njemu cżehnje. Ně, Bóh ma ßwoje durje sa tebje spochi swotewrjane. Něchtónżkuliż cżi praji, hdyż k njemu ſ prósstwu pschińdesch:

„Nětkle khwile nimam, ale mam ważnische wězy wuczinicź.“ Takle Bóh ſ tobu njeczini. Wón tebje ſe ßwojimi ßłowami njeſſebje, ale cźi ßwoje dary wudari. Duž modl ßo k njemu: Mało ßo modliſch, a ſ tym mało doſtanjeſch.

Luby Knjeże Božo! Twój luby Ssyn je nam prajił, ſo ßměmy khrobli k tebi pſchińcź a ßo tebi bližicź. Duž ßo też tebi bližimy, dokelž je naß wón na to pokaſał a proßymy cźe, ſo chzył nam, kiž my do jeho ſaßłużby wěrimy a ßo na nju ſpuſchcźamy, twojeho ßwjateho Ducha dacź, ſo móhł naß tón wußwjeczicź, wuczińſcźicź. Nadaŕ nam ſ hnadu, ſchtož je nam ſa tutón cźaß a junu ſa wěcźnoſcź trěbne. Hamjeń.

Kak hoſpodarimy derje?

Pſchecźelne ßłowo wſchitkim hoſpodarjam a hoſpoſam.

„Hubjene cźaßy“ tak ſkorža pſchekupzy, a ſaſtojnik praji: „Moje dokhody ßu pſchenińke“, a fabrikſki dźěłacźeŕ a robocźan ſkoržitaj: „Kak móžu pſchi tejle mſdźe ſe wſchitkimi mojimi dźěcźimi pſcheńcź?“ Dźenßniſchi dźeń ßo wjazy ſkorži, hacž hdy prjedy. Ale ſ wotkal to pſchińdźe? Zyle wěſcźe też ſ teho, ſo ludźo najjednoriſche domjaze poczinki wjazy tak njeſnaja a tak njechaja kaž prjedy. Hdy bychu hoſpodarjo a hoſpoſy roſumili lěpje hoſpodaricź — to je derje rosmyßleny nahlad wſchitkich ludowych pſchecźelow — potom njeby telko nuſy a hubjenſtwa na ßwěcźe było. Duž pſchijimajcźe, kiž wy to pſchecźelne ßłowo cźitacźe, pſchecźelnje. „Pruhujcźe wſchitko a to najlěpſche wobkhowajcźe!“ Mějcźe ważne ſ waſchim ſeńſkim hoſpodarjenjom, pſchetož wo tym budźecźe Bohu we wěcźnoſcźi ſamolwjenje dawacź dyrbjecź.

Prěni hoſpodarſki poczink, kotryž dyrbi nam wukhwalicź a k khutnemu wopominanju poruczicź, je jednore waſchnje. Na to praſchenje, hdźe dyrbimy ſapoczecź, ſo bychmy ſtrowiſche wobſtejnoſcźe doſtali? ja praju: ſ jednorym waſchnjom.

Nawucźi ßo cźłowjek bórſy, ale wotwucźicź je cźežko. Woßebje we wulkich měſtach, ale też na kraju ßo to ſtawa, ſo, hdyž ßußod hoſcźiny dawa, wokoło pucźuje a ßebje a tych ßwojich woßebnje wobleka, ſo druhi ſa nim njemóže, tola pak ſa nim cźini. Pjenjeſy njedoßahnu, duž ßo požcźuje, wón chze wulkotnje wuſtupowacź; wón chze wyßoko won a tola ſe ſranjenym ßwědomjom. Pſched woczemi ßwěta drje ßo wón hodźinu błyſchcźi, ale ſrudny je kónz. Kelko pſchekupzow bankrot cźini, kelko burow dwór ſhubi! To wot teho pſchińdźe, ſo na ſłotym jednorym waſchnju pobrachuje, kotreż ßo wukhwalicź njemóže.

Pola někotreho mandźelſkeho pora ßo hordoſcź, kiž ſa wyßokim ſteji, hižo ſ kwaßnej draſtu, ſ kwaßnej hoſcźinu ſapocźnje, woni chzedźa ßo pokaſacź. Ale ſtaroſcź, kiž potom pſchińdźe, njeměŕ, kiž naſtanje, hdyž žona ßo ſa domjaze njeſtara, a muž podarmo pſchecźiwo temu rěcźi, abo hdyž je žona ßwědomliwa a muž lohkomyßlny, ßo pſched ludźimi rad njepokaſaja. Abo jedyn dom je ßo dźeßacź, dwazyczi lět ſpokojnje a směrom twarił, woni ßu temu ßłowu wěrili: „Hdyž wy žiwnoſcź a draſtu macźe, dha budźcźe ſpokojom.“ Duž ßo tón por na dobo da ſapſchimnycź wot teho žadanja, ſo bychu bohacźi byli a dobre wužiwacź chzyli a ſkónczńje naſhonja k ſrudobje wutroby to ßłowo japoſchtoła Pawoła: Kiž chzedźa ßo wobohacźicź, padnu do ſpytowanja a do ßycźe, kiž cźłowjekow do ſkaženja a ſatamanſtwa ponurja.

S tym ſwißuje druhi domjazy poczink: ſlutniwoſcź. Tamny muž je cźiſcźe prawje měł, kotryž ßwojemu pſchecźinjazemu pſchecźelej na jeho prajenje: „Ach ſchto, pjenjeſy ßu njerjad!“ napſchecźiwi: „Haj, ale njerjad njejßu žane pjenjeſy.“ Hacž je wjele abo mało abo jara mało, na cźimž maſch w młodoſcźi a poſdźiſcho roskaſowacź, je tola ważne, ſo ty to prawje nawuknjeſch a też jow ßwěrnoſcź w małym pokaſujeſch, bjes kotrejež ßo niczo njeradźi. Pſchecźinjenje, też hdyž ßyn bohateho nana to cźini, je njeprawo. Schtóž ma wjele, tón mjeńſcheje pſchißłuſchnoſcźe nima, lutowacź, hacž tón, kiž ma mało. Jako běſche Bjedrich Wylem III. Pruſki hiſchcźe dźeßacźlětny hólz, pſchinjeßy ſahrodniſki na januarſkim dnju korbik ſe ſrałymi wiſchnjemi. Prynz chzyſche je kupicź a praſcheſche ßo, ſchto płacźa. „Pjecź toleŕ“ běſche wotmolwjenje. Duž ßo hólz rosßudźeny wotwobrocźi a praji: „Horſtka wiſchnjow pjecź toleŕ? Prjecź ſ nimi; ja je njerodźu.“ Tón ßamy Bjedrich Wylem III. pak ßłyſcheſche jako hólz, wo khudym mužu, kiž běſche 20 toleŕ dła we wulkej nuſy; duž ßo wón praſcheſche, ſchto je w jeho pokładnizy a jako wón ßłyſcheſche, ſo je hiſchcźe 50 toleŕ w njej, wón hnydom pſchikaſa temu khudemu 20 wot nich dacź. Hlejcźe, to rěka lutowacź w małym a dawacź we wulkim, lutowacź ßam na ßebi a woprowacź na druhich.

Sakoń ſa ſlutniwoſcź da ßo do krótkeho jendźelſkeho prawidła ſeſtajecź: 100 puntow (jedyn punt = 20 hr.) dokhodow, 99 puntow a 19 ſchillingow wudawkow — dobre hoſpodarjenje. 100 puntow dokhodow, 100 puntow a 1 ſchilling wudawkow — hubjene hoſpodarjenje. Jow leži rosdźěł mjes porjadom a njeporjadom, mjes ſlutniwoſcźu a pſchecźinjenjom w 2 ſchillingomaj (= 2 hr.). A tola je wulki rosdźěł. Pſchetož jedyn ßo naprawi po tym, ſchtož ma, a druhi niz. Tón jedyn je něſchto na bok położił, nuſny pjenjezk ſa hubjeńſche cźaßy, a tón druhi je dołh naczinił, kiž ßo kaž niczo druhe na ßwěcźe pſchiſporja.

Schtóž ſ cźaßom njenawuknje teho parowacź, ſchtož pſches ßwoje mozy dźe, tón śmeje to w žiwjenju ſlě wotpokucźicź. Dołh cźinicź — to cźini cźłowjeka njeßwobodneho, njeměrneho a žadyn, kiž dołh cźini, njewě, hdźe budźe hiſchcźe cźěrjeny, hdyž je junkrócź ſapocźał. Duž nawukcźe ſa ßebje, niz wjazy trjebacź, hacž to po wobſtojnoſcźach móžecźe, pſchinjeſcźe wudawki ſa waſche potrjebnoſcźe do pſchesjenoſcźe ſ waſchimi dokhodami. Na to ßebi pſchede wſchěm myßlcźe, wy młodźi mandźelſzy! Waſche wudawki ßo njepomjeńſchuja, ale ßo ſ lětami powjetſchuja, pſchi cźimž je w ßnadnych wobſtejnoſcźach njemóžno, ſchtož je ßo wjazy pſchetrjebało, ſaßo wurunacź. Duž dyrbicźe ßebi wſchitko wot ſpocźatka prawje rosdźělicź. A ženje njeßmě ßo pſchichod ſ wocźow puſchcźiź, dokelž je móžno, ſo khoroſcźe a druhe wupady w dokhodach pſchińdu. My njedyrbimy ßo ſtaracź kaž pohanjo, derje pak dyrbimy dźiwacź na pſchichodne cźaßy. Tak nałożcźe ßo w młodych lětach ſa ſtare lěta! Woßebje pak ma ßo mužam radźicź, ſo ßwojim žonam měßacźnje abo dźěłacźerjo tydźeńſzy, abo ſaſtojnizy, hdyž ßwoju mſdu doſtanu, něſchto wěſte ſa hoſpodarſtwo poſtaja, ſchtož ſe ſamoženjom, dokhodami a mſdu muža w prawym ſwißowanju ſteji, tak też měßacźnje abo lětnje něſchto wěſte ſa draſtu ſa žonu a dźěcźi. Hdźež ßo to wěſcźe poſtaji, ßo, kaž je to ſ naſhonjenja ſnate, ſ tym niz jenož njeliczene ſłe ßłowa, poroki a ranjenja ſalutuja, ale też žona wjele bóle k wěſtemu roshladej a k nuſnej ßamoſtatnoſcźi dóńdźe, wona ßo ſkerje nawucźi hoſpodaricź, ma wjazy wjeßela na domjazym dźěle a wjazy myßle k lutowanju, hacž hdyž ßo jej pjenjeſy wot muža ſa kóždy woßebity wudawk pſchilicźa.

(Skónczenje.)

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóžnika w nowym teſtamencźe.

(Pokracźowanje.)

Sa tych druhich njeběſche wójna jenož wojowanje ſa ßwobodnoſcź wótzneho kraja, ale wjele bóle ſa ſakhowanje Božeho ſakonja. Hdźež tole dozpichu, běchu ſpokojeni; tehodła też ßo na poſdźiſchich wojowanjach pſchecźiwo Syriſkim wjazy njewobdźělichu.

Woni ßo prózowachu, wſchitko pohanſke waſchnje, kiž běſche ßo pod knjejſtwom Syriſkich do luda ſažrało, ſaniczicź a ludowe žiwjenje ſaßo pod knjejſtwom ſakonja ſtajicź.

So ſa tym ſe wſchej khutnoſcźu ſtejachu, widźimy ſ jeneho podawka ſ cźaßa Makkabejſkich. Jako buchu mjenujzy něhdy na ſabbacźe wot ſiriſkich wojakow pſcheßłapnjeni, ßo brónjow njedótknychu, ſo njebychu ßwjaty dźeń wotßwjecźili, ale dachu ßo bjes wobaranja hacž do poßledneho muža ſabicź. Tak wumrje na tyßaz muži w poßłuſchnoſcźi pſchecźiwo 3. kaſni.

Na jich ſtronje ſtejachu woßebje pißmawucźeni. — Tola pola wſchitkich ßwoje nahlady pſchecźiſchcźecź njemóžachu. Runje mjes ſdźěłanymi běſche jich wjele, kiž wo tajkim wißanju na ſtarym niczo wjedźicź nochzychu, kiž nawopak na to dźěłachu, ſo by ßo židowſki lud druhim bližił a ſ nimi wobkhadźał, ſo by w ſdźěłanoſcźi a powſchitkownym pokracźowanju pornjo nim naſad njewoſtał.

Saſtupjerjo tuteje ßebi napſchecźiwneju nahladow prěni ras pod kralom Hyrzanom I. něhdźe 100 lět do Khr. jako dwě dźělenej ſtronje wuſtupichu; hižo tehdy mjenuja ßo Fariſejſzy a Sadduzejſzy.

Duž móže ßo naſtacźe tuteju ſtronow něhdźe lěta 150 do Khryſtußa położicź.

W tutym cźaßu běchu w Iſraelu tſi ſwjaſki:
Fariſejſzy, Sadduzejſzy a pißmawucźeni.

II. Jich mjena.

Farisejsky mjenowachu ßo tak jako cźi wodźěleni. Jich mjeno pschińdźe wot hebrejskeho ßłowa „parasch“, kiž rěka: wotdźělicź. Woni chzychu ßo ſ tutym mjenom jako cźi wot wschědneho luda wotdźěleni wosnamjenicź. Woni myßlachu ßebi, ſo dla ßwojeje wjetscheje hódnoscźe a dokonjanoscźe psched druhimi woßebje tute mjeno ſaßłuża.

Mjeno „Sadduzejsky“ je njesnateho ßempschińdźenja a njemóże ßo tehodla prawje wukožicź. Najskerje je nastało ſ mjena „Zadok“. Tutón Zadok běsche w cźaßu krala Davida ſ wyschschim měschnikom. W jeho ßwójbje wosta tutón hamt hacź do kónza israelskeho kraleſtwa.

Pißmawucźeni mjenuja ßo w ſtarym teſtamencźe „Saferim“ to je: pißarjo. Woni mjenowachu ßo tak, dokelź běsche jich najwažnische dźěło to, ſo knihi ſtareho teſtamenta wotpißowachu. W nowym teſtamencźe mjenuja ßo woni pißmawucźeni.

III. Rosdźěle we wucźbje Farisejskich a Sadduzejskich.

Jako bu japoschtoł Pawoł w Jerusalemje psched wyßoku radu poſtajeny, kotruž běchu Romſky ſhromadźili, ſo bychu ſ wěſtoſcźu ſhonili, hacź je wón winowaty abo niz, ßo wón ſakitowasche. Dokelź wón jako prjedawschi farisejſki rosdźěle we wucźbje farisejskich a ſadduzejskich derje ſnaje, wón tute k temu wužije, pschesjenoſcź mjes farisejskini a ſadduzejskimi ſkaſycź. Tehodla wón rjekny: „Ssym farisejski a farisejskeho ßyn a ßym wobſkorżeny, dokelź wěrju do horjeſtacźa morwych.

Hnydom pokaſa ßo wuſpěch tutych ßłowow. Wyßoka rada dźěli ßo do dweju ſtronow. Farisejsky ßu na Pawołym boku, pschetoż woni runje kaž wón wěrjachu do horjeſtacźa morwych, do jandźelow a duchow, ſ jenym ßłowom do njewidomneho ßwěta a njeßmjertnoscźe duſchow. Duž wußudźichu, ſo je Pawoł njewinowaty, hdyž wudaka, ſo je ßo jemu jandźel ſjewił. Jap. 23, 8. 9.

Temu napschecźiwo wucźachu Sadduzejsky, ſo njeje horjeſtawanje morwych, tež prějachu bycźe jandźelow a duchow a žiwjenje duſchow po ßmjercźi.

S tuteho ßo tež rosjaßni, ſo Sadduzejsky temu knjeſej mało napschecźiwo dźěłachu, tola pak ſ dobom krucźe wuſtupachu, hdyž ßo wo horjeſtanjenym prědowasche.

Jako Pětr a Jan po ſahojenju khromeho wuſnajetaj, ſo ſtaj to w Khryſtußowym mjenje dokonjałoj a jako dale temu ludej jich winu ale tež jenicźki pucź k wucźenju wěry do teho horjeſtanjeneho psched wocźi ſtajischtaj, ſběhnychu ßo ſ dobom ſadduzejsky a jich pschiwißarjo we wyßokej radźe, a wobſamknychu, ſo ma ßo tajke prědowanje ſakaſachu, kiž bě jim ſ pohorſchkom, ně, woni kładźechu ruzy na Pětra a Jana a jeju ſajachu.

Jenož junkrócź ſadduzejsky temu knjeſej napschecźiwo ſtupja. Sda ßo, jako njebychu wot tuteho muża, kotrehož mějachu ſa pißmawucźeneho, wjele wocźakowali. Woni mějachu jeho ſa mudracźka. Duž chzychu ßebi ſ nim žort cźinicź, a jeho mudroſcź wußměſchicź. S dobom chzychu ßebi ßwoju njewěru do horjeſtawanja a njemóžnoſcź teho ßameho pokaſacź na wumyßlenym powjedancźku. Tež chzychu na tutej bajzy rosjaßnicź, ſo ßo wěra do horjeſtawanja ſe ſakonjom ſjenocźicź njeda. Woni ßami chzychu ßo pſches to jako cźi mudrischi wupokaſacź, kiž ſ dobrym prawom do horjeſtacźa njewěrja.

Woni powjedachu temu knjeſej powjedancźko wot žónſkeje, kiž běsche ßydom mužow měła a wopraſchachu ßo jeho, komu budźe pschi horjeſtawanju pschißłuſchecź, dokelź móże jenož jeneho muża měcź. Woni wěſcźe myßlachu, ſo bychu ſ tym teho knjeſa ſaßłapali. Tola bórſy ſhonjachu, ſo mějachu ſe ßylnischim cźinicź. Tón knjes jich žort ſahanibi a jich powucźi, ſo je jich nahlad wo tamnym žiwjenju, dokelź jo ßebi tutemu podomne myßlachu, doſpołnje błudny.

(Pokracźowanje.)

„Wjecźenje“ njewólnika.

W tych cźaßach, jako hischcźe njewólniſtwo kcźějesche, běsche w dalokej Afriży bohaty Jendźelcźan žiwy, kiž mějesche daloke ſtrony płódnych rolow a ßebi na nich wjazy ſtow njewólnikow dźeržesche, kotrychž ſ njeßmilnej ßurowoſcźu krjudowasche.

Woßebje mějesche młody cźłowjek cźerpjecź, kotrehož běsche ßebi ſa ßłużobnika wuſwolił. Wot naroda ßurowz, mějesche wón ßwoje wjeßele nad tym, wboheho cźłowjeka ſe wſchitkimi móžnymi ßurowoſcźemi cźwilowacź, a dokelź běsche wón lěnik, tola pak nětajke roswjeßelenje po ßwojim ſmyßlenju pytasche, dyrbjesche jemu ßłużobnik, kotrehož mějesche pschezo wokoło ßebje, k tajkemu ſabawjenju ßłużicź. Najwjetsche běsche jemu wjeßele, hdyž ßo jemu ſechzysche, ſ kožanym kſchudom wo khribjet bicź a ſ dźiwjej radoſcźu ßebi potom krwawe blaki wobhładowasche a ßo wótsje ßměješche, hdy by ßo wobliczo cźwilowaneho ſ boloſcźu pschecźahało. Załoſcźicź wón njeßměděsche, to běsche jemu najkrucźischo ſakaſane a jako běsche to w ſpocźatku cźinił, běsche dwójzy telko pukow doſtał. A hdyž běsche potom prawje krjudowany, dyrbjesche ßo poklaknycź a knjeſej k dźakej ſa pschescźěhanje cźrije koſchicź.

S kajkimi cźucźemi wón to cźinjesche, móżesch ßebi myßlicź; pschetoż tež niſki a njesdźěłany ma cźłowſky cźujazu wutrobu a ſacźuje poniženje wulkeho dwójzy cźežko.

Tajke wězy wospjetowachu ßo wschědnje, bjes teho ſo by njewólnik k temu někajkeje pschiczíny dał, pschetoż wón běsche wot wutroby dobrocźiwy, poßłuſchny a ponižny.

Sa někotre lěta ßebi Jendźelcźan druheho njewólnika kupi, kotrehož na měſto ßwojeho dotalneho ßłużobnika ſtaji. Jemu chzyſche ßo po druhej hrajzy a tak bu dotalny druhemu knjeſej pschedaty, hdźež bě tež ſe ßłużobnikom.

Jow běsche do dobrych rukow pschiſchoł. Nowy knjes ſ nim kaž ſe wſchitkimi njewólnikami pschecźelnje wobkhadźowasche, ſo běsche wón wſchón ſbožowny. Sa to wißasche tež na ßwojim knjeſu ſ zyłej wutrobu a wopokaſowasche tajku pschiwißnoſcź a ßwěrnoſcź, ſo ßo jeho knjes wulzy dźiwasche.

Ale kaž druhdy w žiwjenju pschińdźe, ſo ludźo hižo na ßwěcźe ſa ßwoje ſłóſcźe ſaßłużenu mſdu doſtanu, tak tež jow. Jako běsche měra ßuroweho Jendźelcźana połna psched Bohom a cźłowjekami, na njeho prawe khoſtanje pschińdźe. Jeho njewólnizy wot hidźenja napjelnjeni, ßo pschecźiwo njemu ſběhnychu, ſaniczichu jeho krajiny a ſpalichu, hdyž běchu jeho ſputali a won donjeßli, tež jeho dom. W ßwojim wjeßelu pak woni jeho doſcź kedźbu njemějachu; duž měješche ſkładnoſcź cźeknycź.

Wjazy dnjow w dźiwini wokoło błudźeſche, hacź towarſtwu njewólniſkich wikowarjow do rukow padźe, kotſiž mějachu jeho ſa witane rubjenſtwo a jeho mjes pschedajomnymi njewólnikami ſtajichu. S nimi bu na wiki wjedźeny a na pschedacźe ſtajeny.

Nětko ßo dźiwnje trjechi, ſo jeho jow jeho prjedawschi ßłużobnik, kiž běsche ßwojeho knjeſa tam pschewodźał, ſaßo wohlada. Lědy běsche jeho ſeſnał, duž ßwojeho knjeſa, kiž njeběsche dla kupjenja njewólnikow, ale druhich wobſtaranjow pschiſchoł, na njeho kedźbliweho ſcźini a nutrnje proſcheſche teho muża kupicź. Knjes ſpóſna, ſo běsche młodemu cźłowjekej wjele na dopjelnjenju jeho próſtwy leżane, ßnano běsche jeho nan abo wuj, a jeho ſa tunje pjenjesy kupi.

Potom ßo jeho knjes praſchesche, cźeho dla je ßo runje ſa teho muża tak ſajimował? Duž dobrocźiwy cźłowjek wſchitko powjedasche a pschiſtaji, ſo njeje to widźecź móhł, ſo jeho prjedawschi knjes do ſłych rukow pschińdźe, pschetoż wón ma pschezo hiſchcźe pschiwißliwoſcź k njemu, dokelź je jeho knjes był. A potom, praji wón dale, chzych ja tež moju dźakownoſcź k njemu wopokaſacź, pschetoż ja buch pſches njeho, hdyž mje tehdom tebi pscheda, tajki ſbožowny.

Pschi tym psched ßwojim knjeſom na kolena padźe, wopschimny jeho kolena a macźeſche je ſe ßylſami hnutoſcźe a dźakownoſcźe.

To běsche jeneho njewědomneho njewólnika „wjecźenje“. Na nim móhł ßebi někotryžkuliž dobry pschikład wſacź.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Khwacźanſka zyrkej ßwojemu dokonjenju napschecźiwo hlada. Sapocźatk junija ßo zyrkwinſke prjódkſtejerſtwo noweje woßady wuſwoli. Kaž ßłyſchimy, je ßo ſa noweho zyrkwinſkeho wucźerja w nowej woßadźe knjes Rybak, kiž je tam nětk ſ druhim wucźerjom, poſtajił. Nowa zyrkej ßo ſapocźatk oktobra poßwjecźi.

— Sswjedźeń ſwonkowneho mißionſtwa ſměje ßo lětßa w juniju w Bukezach. Wěſcźe ſajimawe je ßłyſchecź, ſo je knjes bywſchi dwórſki prědaŕ Stöcker ſ Barlina němſke mißionſke prědowanje pschilubił. To budźe nam jara ważne teho wyßokocźeſcźeneho wjele pruhowaneho a huſto doſcź pschescźěhaneho muża ßłyſchecź, kiž je twjerdźe ſtejał we wſchitkich bědźenjach a pschecźiwjenjach a je wojował ſa naſchu drohu evangelſku zyrkej. Najwoßebniſche ſaßłuby ma wón wo Barlinſke měſcźanſke mißionſtwo, kotrež ßo ſa to ſtara, te wulke cźrjódy niſkeho luda w tym wulkim měſcźe ſkaženju wukhowacź.

Duž wěsćze wschitzy rad do Bukez pójdźemy a móźemy Bukecžanskemu zyrkwinskemu prjódkstejerstwu jenož dźakowni bycź, so je žo sa teho wyšokowažneho prědarja postaral. — Póšelnikaj nascheho šerbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa staj žo nětko na pucź nastajiłoj, so byschtaj nasche šerbske wošady pschekhodźiłoj a dobre natwarjaze knihi rospschedałoj. Wonaj niz jenož k šobustawam towórstwa pschińdźetaj, ale tež do druhich domow a chzetaj tež nowe šobustawy sa to wažne towarstwo dobycź, kotrež šebi wjazy hacž 1 hr. létneho pschinoschka wot šobustawa njeżada a jemu sa to rjane knihe podawa. Duž lubi Sserbja, hdyž poželnik k wam pschińdźe, wužijcze tu składnosćź a dajcze žo jako šobustawy nascheho šerbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa sapišacź. K temu pak wobhladajcze šebi tež te rjane knihe, kotrež žo wam poskicza. Sa šwětne wješele a sabawy je pschezo pjenjes dosćź. Njedyrbjeli tež pjenjesy měcź šebi rjane natwarjaze knihe kupicź, so byschcze duchownu zyrobu w domje měli.

— Maleschanska nalutowarnja a wupožczerńja mějesche sańdźenu njedźelu šwoju hłownu shromadźisnu we Wjeliz hosczeńzu w Maleschezach. Swješelaze běsche šłyschecź, so je pokładniza sažo dobry wunoschk w sańdźenym lěcze měła, so móżesche žo šobustawam 5% dividendy sapišacź. Wažne žo pscheměnjenje wustawkow sta. Hacž dotal běchu žo jenož jako šobustawy tajzy pschijecź móhli, kotsiž w Maleschanskej abo w Budyschinskej wošadze bydła. Dokelž běsche šobustawstwo s tym khětro na schkodu roswiwanja pokładnizy wobmjesowane, a dokelž nimale nichtó s wotdźělomneho dźěła Maleschanskeje wošady, noweje Khwacźanskeje wošady pschistupił njeje, žo postaji, so móża wschitzy žo pschijecź, kotsiž 10 km koło wokoło Maleschez bydła. To žo pocźahuje na Porschisku, Huczinjansku, Klukschansku a Bartsku wošadu. Nadźijomnje žo Maleschanska nalutowarnja a wupožczerńja psches tole wobsamknjenje mnohich šobustawow šebi nadobudźe a žo lěto a dale roswiwa a k lěpschemu naschich ratarjow, sa kotrychž žo stara.

— Sakske konsistorstwo je pschikasało, so by žo do powschitkowneje zyrkwineje modlitwy tež prósstwa sa nasche kódźstwo pschijała. Duž budźe žo wot nětka w zyrkwinej modlitwje šobu spěwacź: „Wobarnuj němsku wojersku móz na morju a na kraju.“ Khěžorstwowy šejm drje je w Barlinje shromadźeny, ale shromadźenja šu tak hubjenje wopytane, so mohł žo lědy hdy někajki sakoń, hdy by žo wothłožowało, pschijecź. Lědy 60—80 sapóšłanzow je tam s wjetscha pschitomnych. K wothłožowanju pak dyrbi tam 199 bycź, dokelž je liczba sapóšłanzow zyłeho khěžorstwoweho šejma psches 390. Na cžim pak tón njedostatk leži, kotryž dyrbi wěžo ludej jara njespodobny bycź, hdyž šwoje sastupjerstwo tak dźěłacź widźi? Najwažnischa pschiczina w tym leži, so sapóšłanzy na khěžorstwowym šejmje žanych diätow t. r. žaneho sarunanja sa žiwjenje a bydlenje w Barlinje njedostanu. Kak mało pak je w tych wobstejnosćźach, so móża sa šwoje telko měžazow w Barlinje žiwi bycź. Sozialdemokojo tam s wjetscha šu, dokelž woni se šwojeje towarstwoweje pokładnizy sapóšłanzam podpjeru płacźa. Nusne a trěbne je, so by žo wyschnosćź sa to starała, so by žo šejmskim sapóšłanzam pschichodnje tajke sarunanje płacźiło, so bychu šwoju winowatosćź dopjelnicź móhli, kotruž šu šwojim wuswolerjam winojcźi.

— Kónz junija sažo nasch lubowany khěžor šwoje swucžene pucźowanje do poknózneho morja nastupi. Pucźowanje něhdźe 4 njedźele traje.

— W tym měžazu žo nětko wot šuda w Parisu rosšudźi, hacž budźe žo prěni wušud, kotryž je prjedawscheho hejtmana Dreyfuža dla krajneje pscherady sažudźił, sběhnycź. Najskerje žo to stanje, dokelž je prěni šud njeprawje šudźił. Derje je, so žo należnosćź, kotraž je franzowski lud tak dołho w napjatosćźi a njewěrje sdźeržała, skónczńje k kónzej dowjedźe.

Rěki žiwjenja,

s někotrych wožebnych spruchow šwjateho pišma wuwjedźene.

Efes. 1, 17.

Na kotrymž my mamy to wumoženje psches jeho krej, tych hrěchow wodacźe, po tym bohatstwje jeho hnady.

Myšlisch-li šebi, luba duscha, so masch wumoženje na šebi abo we šebi, a njejšy žo Jesuža jako šuknju woblekła, tak, so w Jesužu namakana njejšy, dha šy sjebana. Na Jesužu mamy my wumoženje psches jeho krej. Rospomń jenož to šłowczko prawje s jeho zyłym wopschijeczom. Na pschikład žo rjeknje: Na cžłowjeku mam praweho nana; tak masch na Jesužu wumoženje. Abo žo rjeknje: na tym polu mam ja tež dźěl; na tym kuble mam dobru žiwnosćź; tak masch tež na Jesužu wumoženje. Schto dha pak rěka wumoženje? To šłowo njepotrjeba wulkeho wopišowanja abo wukładowanja. Japoschtoł Pawoł pschistaji k temu: Wodacźe hrěchow. Tu masch to s jenym šłowom. Na Jesužu masch, w jeho krwi abo psches jeho krej, wodacźe hrěchow. Chzesch to pak hischcźe lěpje wjedźecź, kak a cžeho dla, dha wopomń jenož, schto je žo stało: Wón, Jesuž, je nasche hrěchi na šwojim cžěle šam woprował na drjewje kschiža. Hlaj! Jesuž je twoje hrěchi šam na šwojim cžěle měł. 1. Pětr. 2, 24. 3, 18. Haj, tebje Bohu woprował. Tak šy twoje prawo wustał. Ty šy msdu twojich hrěchow dostał. Ty šy w Khrystužu a s Khrystužom morjeny po cžěle, ale, schtóž je wumrjeł, tón je wot hrěcha prawy sczinjeny. Ssy pak ty hižo s Khrystužom wumrjeł, dha njedyrbisch tajkeje dźiwneje myšle bycź, a hischcźe junu šam sa šebje wumrjecź chzycź. Jeneho słóstnika tež wjazy hacž jedyn ras njewobwěscheja. Praj to jenož twojej wutrobje a twojemu šwědomnju. Praj to Mójsažej. Praj to satanej: Ja šym ras prawy cžinjeny, mi je w Khrystužu wodate a šym wužwobodźeny. Hrěch, s kotrymž žo cžwilujesch, je šobu na Khrystužowym cžěle woprowany. Schto pak je twoja njewěra? Schto je twoja nježwěrnosćź, schto twoja lohka myšł, schto twoja wotroczkowska bojosćź, schto njepschecźelstwo, kiž ty hischcźe we šebi a w twojej cžělnej myšli pytnjesch, schto twoja hordosćź, hněw, lósycht, sawisćź, hidźenje, łžě, njepožłuschnosćź, falschnosćź, potajne pschibójstwo, lubosćź k šebi šamemu, bojosćź psched ludźimi, wopokasanje cžłowjekam k lubosczi, njewobstajne waschnje, dwělowanje, pychařstwo, wumyšlena Boža šłužba, dobre skutki? schto je twoja sła wutroba, a schto w cžěle bydli? schto je korjeń, šymjo a płody wscho hromadźe? Wěsch ty hischcźe něschto wjazy, powjes to pschezo šobu: wschitke sle myšle, šłowa a skutki; njeje to wschitko hrěch? Njech tež wschak je Khrystuž tón hrěch woprował. O! jene šłowo. Wodacźe hrěchow! Schtó praji tebi, jedyn wusamknycź? Měnisch něhdźe, so je jedyn sabyty, haj, hdy by Khrystuž tajki cžłowjek, kaž ty, był. Ale kedźbuj wschak: Bóh bě w Khrystužu, a sjedna šwět šam se šobu. Wón wschak je tola wjedźał, schto je jemu pscheczimne. A dokelž wono sjednanja potrjeba, wěř ty to jenož wutrobnje, kaž tudy steji: Tebi šu twoje hrěchi wodate w Jesužu!

Sa khorych a tyschnych.

Dźěczo praji šwojej macźeri: „Ach, luba macźi, cžeho dla je Bóh mojimaj kolenomaj skhoricź dał, so s tymi druhimi hrajkacź njemóžu?“ Jako macź se šylsami płakacź njemóżesche, dźěczo šame dale powjedasche: „Ach, ja wschak wěm, macźi, cžeho dla to Bóh luby Knjes cžini. Wón šebi wěscze myšli, Lotka je pschedźiwja, ja dyrbju jur radscho khoru sczinicź, so by lěpje pożłuchała. Potom dźě móžu ju pschezo šaho wustrowicź, hdyž chzu, w kóždym wokomiknjenju.“ Tak podaj žo tež ty do twojeje srudoby a pomyšł šebi: tón Knjes chze mje pożłuschnischeho sczinicź; pobožnischeho, cžischischeho a ponižnischeho. Wón njech cžini, kaž žo jemu spodoba, jeno so budu sbóžny. Prosch jeho jenož wo snutskownu móz a sczerpliwosćź a njepschestań žo modlicź, doniž cže njeje wušłyschał. Wulki schtom s jenym rubnjenjom njepadnje, a pola ferschtow tež hnydom njedostanjesch, schtož šebi žadasch. Dyrbjeli my pola krala tych kralow hnydom sadwělowacź, hdyž wón nam hnydm njeda, kak a schto šebi žadamy? To by njeprawe było. Bjes tym cžiń kaž pczołki. Wone wuzyzaja s najhórkischich rózow měd. Tak wucźehń tež ty s twojeje srudoby měd dowěrjenja na teho Knjesa, sbóžneje nadźije na twoje wěczne herbstwo pola tych šwjatych w šwětle, pschikhadźazeje pomozy na semi, hdyž to wola twojeho Boha pschipuschczi. „Kaž mój Bóh chze, tak ja do wscheho swolu.“ Potom šy ty cžichi k Bohu, kotryž tebi pomha, a sbóžny w tym Knjesu.

Něschto k rospominanju.

Pilny kopacź je pschezo šwětky.

* * *

Njemóżesch-li niczo wulke cžinicź, cžiń to najmjeńsche se šwěrnosćźu.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cžischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Čzißło 20.
14. meje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczíschczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Exaudi.

Joel 2, 28.

Ja chzu wot mojeho Ducha na wscho cźěło wulecź.

Woßebni hosczo dadźa tym, kotrychž chzedźa pschińcź wopytacź, hižo do prědka prajicź, so k nim pschińdu, duž jim ßwojeho póßła póscźelu, kiž dyrbi sa nich bydło skasacź a wscho sa nich rjenje pschihotowacź. Profeta Joel bě tajkile Božeho ßwjateho Duchowy poßoł. Wón je něhdy ßwojemu ludej wótsje s hłoßom pschipowjedźił, so ßwjaty Duch pschińdźe.

W starym ßlubje dostachu drje s khwilemi też někotsi ßwjateho Ducha darjeneho, ale jeno na wěstu khwilu, duž mózachu profetojo se ßwjatym Duchom wobdarjeni prědowacź a dźiwy czinicź. Woni dostachu ßwjateho Ducha, so tak praju, s kapkami.

Ale ßwjatki bu ßwjaty Duch na wuczomnikow wulaty, so ßo kaž mózna rěka na nich lijesche a po tym pschi nich pschezo sawosta. Wón jich wschěch s nowa porodźi, wonowi a w nich dźěławy sawosta. Takle wón nascheho Knjesowy sapoczany skutk w domje, we wutrobach a w žiwjenju dodokonja.

Pola naß kschescźijanow ßwjaty Duch to ßame dźěło dodokonja. Mój jeho hižo mamy, ale spochi wón s nowa k nam pschikhodźa a pschinjeße nam ßwoje rjane dary.

Jako bu ty kschcźeny, bu ty Boże dźěczo. Tehdy ßo ty s nowa narodźi. Ale ty dyrbisch też tajki dźeń měcź, na kotrymž ty do wscheho ßwoje „haj“ wuprajisch, schtož bu tebi pschi twojim wukschczenju jako kschczenski dar nadarjene. Ty bu něhdy kschczeny a sakorjenjeny do trojeniczkeho Boha, ale sechzesch sbóžny bycź a wěcznemu hněwej wucźeknycź, dyrbisch ßo ty pokutny a s połnej wěru k Bohu wołacź.

Bóh je tu sa tebje a pschi tebi spochi se wschej ßwojej hnadu a se ßwojimi darami, ale ty dyrbisch měcź woczi a wuschi, ruzy a wutrobu sa wschě tele Boże dary.

Hdyž Boži deschczik dźe, tehdy drje wón wschu krajinu womacza, tola na pucźach a na kamjenjach wón stejo njewostanje, ale s nich wotběhnje, jeno na ßworanym poli a na łuzy a na sahrodźe ßo wón do semje saczischczi a koruschki wokschewi, jim nowu móz spožczi, so móhłe ßwój płód njesćź.

Wot nascheho kschczenja ßem ßwjaty Duch nad nami wobstajnje dźěła, chze nam naschu duschu smjehczicź, dohotowacź, so móhli jeho hnadu a jeho bohate dary do ßo nuts wsacź, pschetož hakle po tym, hdyž ßmy je ßobu do ßo wsali, budźemy woprawdźe wěrni kschescźijenjo, dźěczi ßwětła; jako tajzy ßmy ßwojeho sbóžnika póznali a tajkele póznacze wschě nasche myßle wujaßni a nascheho ducha wodźi, jako tajzy se wschej ßwojej duschu se ßwojim sbóžnikom sjenoczeni wostanjemy, so hinascho njemóžemy, dyžli ßwojemu Knjesej s czełom a s wutrobu ßłužicź.

Wscho tole chze nam ßwjaty Duch nadaricź. Jeli ßo jemu njepschecźiwisch a ßo pschecźiwo njemu njesapjerasch, chze ßo wón na wscho cźěło wulecź, to rěka, chze tebje hrěschneho a ßmjertneho człowjeka wscheho pscheßtworicź, wonowicź, wußwjeczicź. Niz jeno wuczerjam a prědarjam,

ale wschěm, starym a młodym, mužskim a žónskim je ßlubjene: Njebjeski Wótz chze ßwojeho ßwjateho Ducha wschěm dacź, kiž jeho wo njeho prosch a.

Knjeże Bożo, luby njebjeski Wótcże, wußłysch naß! Hlej, my mamy ßwoje wutroby swotewrjane, wulij do naß twojeho ßwjateho Duchowe dary a hnady, so byłe nasche prózdne wutroby wupjelnjene, nascha hordosćź powodźena, nascha njeczistocź potjepjena, a so móhło twoje ßwjate ßłowo w naß ßwój dobry płód njesćź. Hamjeń.

Kak hospodarimy derje?

Pschecźelne ßłowo wschitkim hospodarjam a hosposam.

(Pokracźowanje a skónczenje.)

Měßaczne pjenjesy njeßmědźa ßo, kaž daloko ßrědki doßahnu pschejara pschikrótsicź. Muž njeßmě ßebi psche wjele pjenjes sa korczmu a druhe sawjeßelenja skhowacź. Schtoż ßo w domje naloži, ßo najlěpje naloži. A to njeje samolwicź, so někotry fabrikar, rjemjeßlnik a pschekupz, hdyž ßwojim ani dosćź jěsćź njeda, tola ßwoje krosche do korczmy noßy. So bychu tola tajzy ludźo junkrócź ßwoje wudawki, kotrež w korczmje czinja, ßebi prawje derje napißowali a je potom se žoninymi wudawkami w domje pschirunali — schto bychu to widźeli! Hdyž pak ßo létne pschinoschki sa žonu tak wobmjesuja, je w tym strach, so žona, hdyž tola pscheńcź spyta, k pożczenju wuczek pyta — pschichodny měßaz pak njesamóże to pobrachowaze saßo wurunacź, njeße wjele bóle ßam ßwoju wobczeżnosćź a tak dale dźe, doniž żona skónczenje żaneho wupucza wjazy njewidźi: muž dyrbi dopłacźowacź a na njebju domjazeho sboża pokasuje ßo prěnja mróczakka. — Naspomnjeny měßaczny pjenjes njemóże tež pschezo tón ßamy wostacź, wón dyrbi ßo po domjazych wudawkach složicź. Duž je młodym mandźelskim, kaž dołho ßu ßami, woßebje mudre rosdźělenje dokhodow a s tym sjednoczene nalutowanje radźicź. Pscheliczcźe zyle dokładnje, schto trjebacźe sa khlěb, sa mloko, sa mjaßo atd. Jenoż niczo njetrjebawsche! A schtoż kupisch, sapłacź hnydom; pożczowanje pschinjeße staroscź a wjedźe do hubjeństwa.

Tsecźi domjazy poczink, kotryż ßo dosćź wukhwalicź njemóże, je porjad, wo kotrymż pěßnjeć spěwa: Sswjaty porjad, żohnowanja bohata njebjeska dźowka. Ach, w kelko hospodarstwach pobrachuje tale żohnowanja bohata njebjeska dźowka a město teho tam njeporjad knježi. Ale wschitzy, kiž chzedźa sa Khrystußom khodźicź, dyrbja w najmjeńschich wězach porjad dźeržecź po pschikładze sbóżnika, kotryż, jako lud w pusczinje naßyczi, najprjedy pschikasa, so bychu ßo seßydali, so bychu jědź dostali a na kónzu da ßrjódki hromadźicź. Schtóż to mało njeczesczi, temu też to wulke shinje. Hdyž ßrjódki njehromadźisch, hdyž ty wschitko, schtoż móże ßo sa hospodarstwo něhdże nałożicź, njenałożisch, potom s czeźka s twojimi pjenjesami wuńdźesch. Porjad njeßměsch ženje jako pódlansku wěz na bok storczicź. Pschetoż hdyž masch ßo tak w najwschědnischich wězach, to wjele k temu pomha, so móże też snutskowne żiwjenje ßo strowischo roswiwacź. Wschelake ßo sa 24 hodźinow żada: najprjedy Bóh a jeho ßłowo a cźiche wobkhadźenje s nim w modlenju, potom nasche powołanje a dźěła, jěsćź, nusny měr, hajenje pschecźelstwa atd. Daj kóždemu, schtoż jemu ßłuscha. Pschede wschěm: „Njekhowaj na jutsische, schtoż móżesch dźenßa cźinicź! A dale: Pschi wschěm khwatanju żane pschekhwatanje! Cźiń jene po druhim! Młodźi ludźo rad njespodobne dźěło wotstorkuja, hdyž dyrbi tola prawe dźělenje dźěła a cźaßa runje na to hicź, to njespodobnische pschezo prjedy cźinicź. Hewak njebudźesch ženje hotowy a njesmějesch ženje spokojaze cźucźe dokonjaneho dźěła. Cźim njespodobnische dźěło sa naß je, cźim bóle trjebamy k jeho wuwjedźenju prěnje krute rossßudźenje, prěnju cźerstwu móz. To njespodobne ßo nam, cźim dlěje jo wotstorczimy, cźim cźeżo wuwjedźe a skónczenje na poßledku k schkodźe powołanja zyle wostanje. Młodźi ludźo ßo druhdźe pschekhwataja. A jow tón khwatk, kotryż dwě, tsi wězy sapschimnje, mjenje strascheny njeje; to lohko k temu wjedźe, so njebudźe żana tych tsjoch wězow w prawym cźaßu hotowa abo so tola ßlědy khwatka a pschekhwatanja na ßebi njeßu. Jene po druhim! Tamny muž mějesche prawje, kotryż rjekny: „Kusk pomalscho, so khětsischo ke kónzej pschińdźemy!“

Tola nětko napoßledku jako schtwórte prawidło hospodarjenja je słote napominanje japoschtoła Pawoła: „Budźcźe wjeßeli w nadźiji, scźerpliwi w tyschnoscźi, wobstajni w modlitwje!“ S teho teksta dyrbja wschitzy mandźelscy, kotsiž chzedźa sbożowni bycź, mozy poßwjecźenja a pschekraßnjenja cźerpacź. Wjeßeli w nadźiji, niz w hrajkazej teho ßwěta, ale we wutrawazej dźěcźi Bożich; niz w bliskowidźazej nadźiji, kotraž sa ßłomicźku koji, se ßłomicźku ßo podnuri, ale w żiwej, kiž w Khrystußu, sbóżnika tych hrěschnikow a pschewinjerja ßmjercźe, roskamarja staroscźow a pschekraßnjerja wjeßelow, snaje a wopschimnje. Scźerpliwi w tyschnoscźi, t. r. sa lubo wsacź s Bożimi pucźemi. A s wotkal móz k tej wjeßeloscźi a scźerpliwoscźi? Budźcźe wobstajni w modlitwje — to je najlěpscha rada, najßwjecźischi měrowanski pjerschcźeń, pschezo kcźejaza młodoscź. O kelko mandźelskich je, kiž ßo njeboja, na ßebi shrěschicź, kiž pak ßo boja, se ßobu a sa ßebje ßo modlicź a teho dla ßebi tola snutskownje zusi wostanu a lubuja ßo jenoż sa semju a row, ale niz sa njebjeßa a wěcźnoscź. Swada, staroscź a hněwanje njemóża domjazy měr skasycź, hdyž cźi tsi jandźelio: nadźija, scźerpliwosćź a modlitwa wobarnujo a sakitajo w domje bydla. A duž na kónzu to napominanje wschitkim: Kiž wy to hischcźe njejscźe, budźcźe kschescźijenjo, t. r. s duchom żałbowani teho Knjesa, a wy, kiž to scźe, budźcźe pschikład druhim! To daj Bóh!

Pschecźiwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencźe.

(Pokracźowanje.)

Wjazy wo rosdźělach we wucźbje Farisejskich a Sadduzejskich s noweho testamenta njeshonimy.

Josefus w ßwojich pißmach wo wschelakim spomni: Farisejszy wucźachu, tak wón powjeda, so wschehomózny Bóh wschitko, schtoż ßo stanje, chze, tola wón tehodla ßwobodu cźłowjeka njepschikrótschi. Bóh wschitko doprědka widźi, ale ßwoboda je cźłowjekej wostajena. Też njesboże a sle pschikhadźa wot Boha a dyrbimy tehodla też sa tuto Boha khwalicź, dokelž wot njeho wukhadźa. — Tale wucźba pak wjedźische k temu straschnemu nahladej, so Bóh też pola hrěcha ßobuskutkuje.

Temu napschecźiwo Sadduzejszy wucźacha, so je dobre a sle cźłowjecźa wola a skutk a so je po tajkim wschitko sle a njesboże scźěhwk cźłowskeje winy, błasnoscźe, njepschemyßlenja, po tajkim jeho ßamßna wina.

IV. Sadduzejszy w nowym testamencźe.

Sadduzejszy ßwoje ßempschińdźenje njesaprèchu. K nim ßluscheja, kaž prjedy, bohacźi a wosebni. Wyschschi měschnizy a jich pschiwusni jim pschiwißowachu. Sswojich sastupnikow mějachu też we wyßokej radźe. Woni wjeßele żiwjenje lubowachu. Jich wobras bě bohaty muž w evangeliju. Psches niczo nochzychu ßo we wużiwanju tuteho żiwjenja molicź dacź. Dokelž njewěrjachu, so budźe dusch a po ßmjercźi dale żiwa, ßebi żiwjenje na semi po mozach rjane cźinicź pytachu. — Sacźißnychu wěßo nastawki pißmawucźenych a dźeržachu ßo jenoż Mójsaßoweho sakonja, kotryż pak też po ßwojim spodobanju wukładowachu. S pohanskej wyschnoscźu ßo zyle derje snjeßechu. Tola pola luda mało samochu. W sakońskich a narodnych praschenjach dyrbjachu ßo Farisejskim podcźißnycź, też njewěrjachu ßebi ßwoje nahlady na sjawne dacź. — Tón knjes jich mało sajimuje. Někotsi mjes nimi derje też k Janej kschcźenikej dźěchu, tola njeshonimy, hacź je też tutón jich sajimował. Hromadźe s Farisejskimi pschińdu někdy k temu Knjesej, ßebi żadajo, so by psches někajki nadpadazy dźiw abo snamjo na njebjeßach abo s njebjeß wobkrucźił, so je Meßias. S teho móżemy spósnacź, so prějachu, so ßu dźiwy móżne.

Něschto spodźiwne nam Josefus sdźěli, schtoż pschi jich liwkoscźi pschecźiwo sakonju wot nich wocźakali njebychmy: woni běchu żałostnje krucźi w khostanju a kóżdeho winowateho bjes ßmilnoscźe po pißmiku saßudźichu. Tajku Sadduzejsku ßurowoscź shoni tón Knjes wot Kajfaßa. Wyschschi měschnik Ananias pschikasa Pawoła, hdyž chze ßo samolwicź, na hubu dyricź. Pawoł a Jan buschtaj, dokelž njepschestanjetej wo Khrystußu prědowacź, do jastwa cźißnjenaj a schwikanej.

V. Farisejszy w nowym testamencźe.

Pawoł praji, so ßu Farisejszy najkrucźischa sekta mjes židami. Tón pak to derje snajesche, wschak běsche jej ßam pschißłuschał a ßo ßurowił sakonja dla a njepschecźel teho Knjesa był.

Farisejszy bydlachu w Judejskej a w Jerusalemje. Tu běsche

templ, ßrjedźiſna nabožinſkeho žiwjenja. Jenotliwi bydlachu też w Galilejſkej. Swj. Lukaſch powjeda, ſo běchu ſe wſchěch galilejſkich měſtow něhdy Fariſejſzy ßo ſeſchli, ſo bychu teho Knjeſa ſ bliſkoſcźe wobkedźbowali. W powſchitkownym pak ßo tuteho kraja ſdalowachu, dokelž tam wjele pohanow bydleſche a duž ßo ſtrachowachu, ſo móhli ßo njecžiſte ſcžinicź.

Fariſejſzy běchu ludowa ſtrona. Woni Romſkich jako ßynojo teho wuſwoleneho luda hidźachu. Njeſpróznjwje na to dźělaja, židowſki lud wot zuſeho knjejſtwo wußwobodźicź. — 8000 wot nich ßo něhdy ſaprajichu, khěžorej a bohotej ßwěrnoſcź pſchißahacź.

Woni naſchcźuwachu lud k pſchecźiwjenjn, hdyž bohate mjeſy ßwojeho hamta pſchekrocžichu; ßamo ßmjercź jich njeſaſtróži. Tehodla jim lud pſchiwißowaſche a ßamo ſadduzejſzy dyrbjachu ßo po nich ſložowacź, hdyž nochzychu, ſo by jich lud zyle ſazpił. Duž też njeje jenož pſchipad, ſo runje woni temu Knjeſej to praſchenje pſchedpoloža, hacž je prawje khěžorej dań dawacź abo niz, Lud běſche mjenujzy pſcheßwědcźeny, ſo wón po prawym tajkeje danje dawacź njetrjeba.

Fariſejſzy mějachu wulki pſchiwiſk we wyßokej radźi. Woni mějachu dźiwnu móz na ludźoch a kóždy jim napſchecźiwny nahlad woni potkócžichu. Hacž runje wjele wyſchſchi do Khryſta wěrjachu, njeſwěri ßebi tola žadyn, tajku ßwoju wěru ſjawnje wuſnacź.

(Pokracžowanje.)

W drohim cjaßu.

„Ja ßym drjewa naſběrała, a du nuts a chzu mi a mojemu ßynej pſchihotowacź, ſo bychmoj ſjědźoj a wumrjeloj.“ Tak wotmolwi wudowa w Zarpadźe Eliaßej a ſjewi ſ tym ſadwělowanje ßwojeje wutroby. Jěſcź — a wumrjecź. Ale wona běſche pohanka, ſ wotkal dyrbjeſche jej nadźija pſchińcź? — Pſchi tym wſchěm poßłuchaſche na hłoß profety, kotryž jej w mjenje a po porucžnoſcźi Božej pſchikaſa, najprjedy něſchto ſa njeho a potom ßama ſa ßo a ſa ßwojeho ßyna něſchto napjez. A jako wona cžinjeſche, kaž běſche jej pſchikaſane, njebě muka w kalbaßu ſjědźena a wolij w karanje njewotebjeraſche.

Staroſcź ſa žiwnoſcź, ſadwělowanje w ſeńſkim powołanju, njeradźene ſpekulazyje — tak móżeſch to wſchědnje w nowinach cžitacź, hdyž nowiny w ßamomordarſtwach pißaja. A wone ßo ſtawaja ßrjedźa w kſcheſcźijanſtwje, hdźež ßo wěže k njebjeßam ſběhaja, hdźež ßo ſ klětkow drohi evangelijon prěduje, hdźež ſ maložcźe ßwjato pißmo wěſch!

„Nó haj“, rěka, „jow macźe žałoßne ſchkody naſchich wobſtejnoſcźow, bohacźi maja wſcheho doſcź a khudźi dyrbja ruku na ßo ſložicź, hewak dyrbja hłoda wumrjecź.“

Pſalmiſta wotmolwi: „Ja hiſchcźe žaneho praweho wopuſchcźeneho widźał njejßym, ani jeho ßymjo po khlěb khodźicź!“ Niz to, ſo tu khudźi a bohacźi, ale ſo ſtej njewěra a bjesbóžnoſcź khudych a bohatych tak wulkej, to je cžežka ſchkoda naſcheho cžaßa.

W mojej wßy widźach žonu pſchi rózku ſtejecź, hdźež mějeſche liſtynoſcheŕ nimo pſchińcź. S blědym, ſpadnjenym wobliczom tam ſtejeſche a hladaſche po haßy, doniž liſtynoſcheŕ njedóńdźe, kotryž hižo ſ daloka ſ hłowu tſchaßeſche. Potom ßo žona pomałku ſawróczi a domoj dźěſche — wona cžežko ſtupaſche, kaž by cžežko njeſcź měła. — Wona wocžakowaſche liſt wot ßwojeho muža, kiž běſche pſched měßazami ſe ßwojej łódźu na morjo wujěł a dyrbjeſche tam dawno bycź. Łódź běſchtaj ßebi ſ pjenjeſami wot žony do mandźelſtwa pſchinjeßenymi natwariłoj, ta běſche jeju jenicžke wobßedźenſtwo. Huſto běſche muž ſ njej hižo wujěł a ßwójbje to nuſne domoj póßłał. Nětko kóžda powjeſcź wuwoſta. Pſchi tym wſchěm tam žona kóžde popołdnje ſtejeſche a wocžakowaſche liſt. Wona ßo wobaraſche do teho žałoßneho wěricź, ſo je muž ßnano ſ łódźu do njeſboža pſchiſchoł, ſo dyrbjała wudowa bycź a ſe ßwojimi dźěcźimi nuſu měcź. Wona běſche cźicha, do ßo ſamknjena duſcha, wona ßwojim ßußodam niczo wo ßwojej ſrudobje njepraji, to běſche jej cžežke wo pomoz proßycź, wona by ßebi pſchezo myßlika: „Wón dyrbi pißacź — wón dyrbi ßam pſchińcź.“

Ale wón njepißaſche, wón njepſchińdźe. Pſchezo mjenje bu wſcheho. Nuſa bu dźeń wjetſcha. Ludźo drje pytnychu, ſo wona nuſu cźerpi, ale dokelž wona nikomu dobre ßłowo njeda a běſche zuſa wo wßy, ßo wo nju nichtó dale njeſtaraſche. Wón też žadyn proſeta Elias njepſchińdźe. Ale Bóh luby Knjes ma hiſchcźe druhich póßłoł. Tón krócź běſche to ſamožita burowka, jej měra njewoſtaji, wona běſche tu wudowu też kóždy dźeń tam pſchi rózku ſtejo widźała a to blěde wobliczo jej pſched wocži ſtupi, hdyž wona te ſchklě ſ tucźnym mlokom naliwaſche a je na blido ſeſtaja. Duž ßo jedyn dźeń naſtaji a wſa ſ dobom hornyk mloka ßobu. To běſche pak też cžaß, nuſa běſche najwyſchſcha. Nětko pak ßo ſta kaž ſ wudowu w Zarpacźe: „Muka w kalbaßu njebu ſjědźena a wolij w karanje njewotebjeraſche, pſchetoż burowka praji: „Nětko pſchińdźeſch kóžde ranje po mloko ſa ßebje a ßwoje dźěcźi.“ To běſche kaž deſchcźik po ßuchocźe. Duſcha žony noweje nadźije nabu a pſchiklad burowki namaka druhich, kiž po njej cžinjachu a njeſtroſchtna bu wukhowana. Tak je ßo ſtało, kaž w cžaßu Eliaßowym „po ßłowje teho Knjeſa.“

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— S njedźelu Rogate ßo do naſcheje zyrkwineje modlitwy kóždu njedźelu woßebita krótka modlitwa ſa naſche ßywy wobſamknje. Tajka modlitwa pak njeje jenož ſa duchowneho, kotryž ju ſ klětki ſpěwa a naſcha ßwjata pſchißłuſchnoſcź je, ſo bychmy tu modlitwu ſ prawje nutrnej wutrobu ßobu ſpěwali. Pſchetoż ſchto pomha naſche dźěło a prózowanje, hdyž Bóh tón Knjes ßwoje žohnowanje nam njepſchizpi. Njepósnajemy to nětko ſaßo prawje jaßnje, hdyž ßo Boži deſchcźik dźeń wote dnja dźe a ſapocžnje ſe ſtrachom bywacź ſa naſche pola. Morkotanje a ſkorženje niczo njewucžinitej. Wón je jedyn, kiž je deſchcźik póßłał a móże jemu też ſaßo mjeſu ſtajicź. To je naſch luby Bóh w njebjeßach. Duž ſhibujmy pſched nim ßwoje kolena, ſo by wón naſche modlitwy ſkerje wußłyſchał.

— Dla pſchibywanja wobydleŕſtwa woßebje w Khróſcźe dla kaolinoweje fabriki mějachu wotpohlad w Khróſcźe ßamym nowu ſchulu natwaricź a ßo ſ Łupjanſkeje ſchule wuſchulowacź dacź. Łupjanſka ſchulſka gmejna pak do tehole wuſchulowanja njeje ſwolika a je wobſamkła Łupjanſku ſchulu powjetſchicź. My ßo jej dźiwacź njemóżemy, pſchetoż pſches wuſchulowanje Khróſta a wokolnoſcźe by ßo Łupjanſka ſchulſka woßada jara pomjeńſchika a měła wyßoke dawki ſa ßwoju ſchulu płacźicź.

— Prěnja ſchula w Sſerbach na wßy ſ parnym tepjenjom budźe ßo w Huſzy twaricź. Wobydleŕſtwo je tam tak pſchibyło, ſo ßu ßebi na wulki twar myßlicź dyrbjeli, ſo njebychu w pſchichodźe do wuſkoſcźe pſchiſchli.

— Lětßa budźe 25 lět, ſo ßu ßo ſkhadźowanki ßerbſkeje ſtudowazeje młodoſcźe ſałożiłe. Kaž ßmy hižo ſjewili, budźe ßo k temu jubilejej almanach wudacź, ale też ßwjedźeń budźe ßo ßwjecźicź. Najprjedy běſche ßo wotmyßliło, ßwjedźeń jenož ſe ſkhadźowanku hromadźe ßwjecźicź. Wěßo budźa tón jubilej ſtudowazy na ßwojej ſkhadźowanzy ßwjecźicź, ale hdyž by jubilej ſ tym dokónczeny był, njebychu prjedawſchi ſtudowazy ſ wjetſcheho dźěła ſkładnoſcźe měli, ßo wobdźělicź, dokelž jich wjetſchi dźěł njedźelu woteńcź njemóże. Duž budźe woßebity jubilejſki ßwjedźeń wutoru abo ßrjedu po ſkhadźowanzy, na kotryž budźa ßo nětcžiſchi ſtudowazy pſcheproßycź, kotryž pak budźe wot ſtarych knjeſow wuwjedźeny. Rosrěcžowanje ſměje ßo wo tym ßrjedu po ßwjatkach w 5 h. w liſchcžej jamje a chzyli ßo wſchitzy ſa to ſajimazy tam ſeńcź.

— Rjane nowe byrgle je Delnjo-Wujeſdźanſka zyrkej doſtała. Poßwjecźene buchu pſches knjeſa ſuperietendentu Kuringa-Wojerowſkeho, dokelž běſche knjes farař Ryczeŕ khory.

— We Wochoſach bu pſched krótkim rjany žaduy ßwjedźeń ßwjecźeny. Nowe ſwony ſa Boži dom ßo poßwjecźichu. Sswjedźeńſku ryczź mějeſche knjes farař Henczka. Swony ßu ßo derje poradźiło a maja rjany ſynk.

— Nowotwar diakonißeſkeho wuſtawa w Lipſku pokracžuje. 13. meje budźe ßo najſkerje twar ſběhacź. Wuſtaw dyrbi ſapocžatk pſchichodneho lěta hotowy bycź, ſo bychu do njeho ſacźahnycź móhli. My pſchejemy, ſo by Boże žohnowanje tón twar też dale pſchewodźało a ſo bychu ſ njeho junu rěki kſcheſcźijanſkeje ßmilneje luboſcźe ßo žórliłe do wutrobow khorych a hubjenych. S dobom pak też ßerbſke holzy nawołwjamy, ſo bychu ßo ſa to rosßudźiłe, to ßwjate powołanje w ßłužbje ſnutſkownego miſionſtwa ßebi wuſwolicź a jako diakonißy ßo wuwucžicź dacź. Pſchetoż na tym poli rěka; Žně ßu wulke a mało je dźěłacźerkow.

— Ważne běſche wuradźenje w domje pruſkich ſapóßłanzow, w kotrymž ßo po namjecźe ſapóßłanza Gampa a jeho towaŕſchow rěcžeſche wo tym, kak ma ßo wulkej nuſy ratarjow dla pobrachowazych dźěłacźerjow wotpomhacź. Sswobodnoſmyßleni wě ßo niczo wo pomozy ſa rataŕſtwo wjedźecź nochzychu. Tola pak ßo ſkóncžnje wobſamknjenja ſtachu, kotreż móża rataŕſtwu ſpomožne bycź.

— Konferenza, kotraž na namjet ruskeho kněžora k wuradźenju wo wotbrónjenju naschich wójskim hromadźe stupi, žo w bližschim czaßu w hłownym měsczе Niederlandskeje w Haagu seńdźe. Staty budźa drje wschitke žwojich sastupjerjow póßłacź. Woni to czinja ſ dwórliwosczе pschecźiwo ruskemu kněžorej. Pschetož to je do prědka widźecź, so zyke wuradźenje wulkeho wuspěcha njesměje. Hdy bychu žo te pschiczіny, kotrež k wójnam wjedu, sawiscź, hordoscź, nahrabnoscź ſ ludoweje wutroby wukorjenicź móhłe, potom by też wuhlad był, so bychu wójny pschestałe. Ale dokelž to móžno njeje, też wschitke wuradźenja pschi najlěpschej woli wuspěcha njesměja. Derje budźe, so chzedźa k lěpschemu sranjenych w bitwje hischczе krucźische postajenja wobsamknycź, kaž žu hacž dotal byłe a so maja žo wone wot wschitkich ludow pschipósnacź. Tele postajenja dyrbja wot nětka sa mórske wójny tu žamu płaczіwosczź měcź.

Rěki žiwjenja,

ſ někotrych wožebnych spruchow žwjateho pißma wuwjedźene.

Tole napißmo ma žerbska kniha ſ lěta 1770, kotraž je žo nam wot Serba pschepodała a w totrejž czitamy dobre hnujaze wukoženja žwjateho pißma. My lubym czitarjam ſ tutych natwarjazych knihow někotre wukładowanje k poßylnjenju a natwarjenju wutrobow podamy:

Ezech. 34, 15. 16.

Ja chzu žam moje wowzy pascź, ja chzu jim dacź wotpoczowacź, praji tón Knjes. Ja chzu to shubjene saßo pytacź, a to sabkudźene saßo pschiwjescź, a to sranjene swobalecź, to žłabe poßylnicź, na to tuczne a žylne chzu ja kedźbowacź, a chzu jo pascź kaž žo žłuscha.

O kak dobro maja žo te wowzy Jesußowe pschi žwojim pastyrju! Niz zusy a najeczi, też wone žame, njedyrbja žo pascź; dokelž wone najlěpscheje pastwy njewjedźa, też ju prawje wužiwałe njebychu: pschetož wowzy, kotrež bjes pastyrja na dobrej pastwje khodźa, žo też na najlěpschej trawje žnadź žmjercź jědźa, abo wone pschezo jědźa a tola njepschibywaju. Teho dla praji Jesuß: Wón žam chze je pascź, kiž žo wón na tu wěz prawje wusteji. Wón žam je wscheho doscź, duž maja też jeho wowzy wschu połnoscź pola njeho. Wón je žiwjenje, teho dla dyrbi jeho wowzam ta pastwa k poßylnjenju, k sdźerženju, haj k pomozy žiwjenja žłužicź. Psched nim boji žo wschitko, schtož na semi, wysche semje a pod semju je, teho dla njeswaži žo žana słóscź k jeho wowzam; ale wone paßu žo w dobrym wotpoczinku a czichim pokoju. Wón wě, hdy jeho wowzy tuczneje abo žucheje pastwy potrjebaja, so bychu žebi tamnu, mjenujzy tuczu, czim wysche wažiłe; wón wě, hdy je czaß pascź a wotpoczowacź. Wón chze jim dacź wotpoczowacź; pod khłódkom jeho kschidłow maja wone psched žłónczej horzotu dobre pschikrycze. Wón skhowa je w słym czaßu w žwojej hěcze. Wón sakita je potajnje w žwojim wobydlenju. A kak derje budźe žo po tej prózy wotpoczowacź! Kak derje budźe to czinicź! Schtó dha nochzył žo temu dobremu pastyrjej pascź dacź?

Mój pastyŕ chzył mje pascź na jenej dobrej pastwi,
Też, hdyž ja laczny žym, mje k kłódnej wodźi wjescź.
O Knjeże! sawrócź mje,
Hdyž moja myßl pschi žwěczi
Chze wostacź, da chzył ty ju saßo k tebi njescź.

Psalm. 23, 1.

Tón Knjes je mój pastyŕ, na niczim ja nusu njesměju.

O sboża polne, sbóžne, ſ wotpoczinkom a pokojom wobdarjene wowzy, kotrež žo pod kijom wulkeho Jehovah paßu! Wón je tón dobry pastyŕ. Wón njemóže žwoje wowzy hinak, hacž derje, ſ dobrym a k dobremu wodźicź. Wón wjedźe je po prawym puczu. Wón honi je ſ wulkej žmilnosczu, ale je njepschecźěri. Hdyž wone dale njemóža, dha wosmje je wón ſ wjeßelosczu na žwoje ramjenja a njeßy je, haj wón je też derje na ruzy wosmje a paße je na klinje, hacž nanajlěpje. Es. 40, 11. Wón wodźi je na dobre, mjenujzy k czeŕstwej wodźe a na selenu luku. Wón pyta je, a jeho kedźbowanje je psched helskim wjelkom a lawom wobarnuje. Wón je tak žwěrny, so žamo žwoje žiwjenje sa nje wostaji a je na poßled k wěczнemu wotpoczinkej pschiwjedźe. O kak derje dha je, žo wot tuteho pastyrja nihdy njesaběžecź.

Duž niczo njedyrbi na tym žwěcze
Wot mojoh' pastyrja mje wjescź.
Mam tudy stajne derjehicze,
Hacž mje też budźa k rowu njescź.
Hdyž runje psches žmjercź czёło panje,
Dha wěm wschak, to žo wěscze stanje,
Duch budźe k njebju horje stpicź.
Tu wotroczk njem'że w domje wostacź,
Ssyn dyrbi pak to herbstwo dostacź,
Hacž runje se žwěta ma hicź.

Budźcze sprawni!

„To mi niczo njepomha bibliju czitacź, ja ju tola njerosymju," praji pschekupz k někomu, kotryž jeho napominasche, so by pilnischo w njej czitał.

„Schto dha wy njerosumicze?"

„Niczo, wona je mi czischcze njesrosymliwa."

Tón, kiž powjedasche, běsche psches to snaty, so pschi wikowanju husto dosczź sprawny njeběsche.

„Nó, mój pschecźelo, duž chzemy žebi junkrócź lohkosrosymliwy schpruch namakacź," druhi dźesche a w bibliji pytajo położi porst na žłowa 2 Mójs. 20, 15: „Ty njedyrbisch kradnycź." To je něschto, schtož mózecze rosymicź, ně wěrno? Na to pschiúdźe, so też po tym czinicze."

Wěßo to je nusne, so my zyku bibliju rosymicź nawuknjemy; ale to najwažnische tola je, so my po tym, schtož samóžemy sapschimnycź, czinimy, potom nabudźemy dźeń a wjetscheje jaßnoscze. Njeczinimy-li to, potom nam też niczo njepomha zyke žłowo Boże srosymicź. Czinimy-li pak, potom budźe nam Bóh po naschim trjebanju srosymjenje sa jeho žłowo wotsamknycź.

W Jesußowym mjenje žo modlicź.

Schto to rěka, je junkrócź něhduscha póhanka najlěpje wuložiła.

„Nó, macze Hana," tak praji mißionar k rej ſ pohanstwa wobroczenej, praj mi, schto to rěka: „W Jesußowym mjenje žo modlicź?"

Wona da sczěhowaze wotmolwjenje: „Ja njewěm, wotroczko Boži, hacž budu žo wo tym prawje wuprajicź móz. Ale ja chzu tebi prajicź, kak žebi to myßlu. Ty dyrbisch mje potom dale roswucźicź:

Hdyž mam ja naležnoscź na wulkeho krala, ja, jako stara, zusa žona, hnydom bje wscheho k njemu běžecź njemóžu. Duž pytam žebi najprjedy wyßokeho muža a teho prascham, schto wón k mojej próstwje praji, hacž móže žo psched krala pschinjescź. Najradscho bych žo na kralowe dźěczo wobroczіła. Wone krala najlěpje snaje. By-li kralowe dźěczo ke mni prajiło: „Haj, twoja próstwa da žo žłyschecź," potom bych je proßył, so mnu psched krala hicź. Czini-li to, potom žo krala wjazy bojecź njetrjebam, ale móžu stroschtnje psched njeho stupicź. Potom stupju žo sady kraloweho žyna, a tón sa mje rěczi; ja niczo rěczecź njetrjebam. Njedyrbjał-li kral „haj" prajicź? Wěscze. Wona dźěń stara žona njeproßy, ale wyßoki muž, kotrehož kral lubuje, jeho žyn. Hlaj, hdyž ja w mjenje Božeho žyna proschu, potom móžu stroschtnje proßycź. Ja wopschijam Boże dźěczo a žym jeno ſ nim, duž mje Bóh sazpěcź njemóže."

Sawěscze rjane wukładowanje teho žłowa „w Jesußowym mjenje žo modlicź". Mißionar niczo wjazy pschistajicź njemóžesche. My też niz.

Něschto k rospominanju.

Bóh dawa nam druhdy czerpjecź sa tych, kotrychž lubujemy a naß psches to bliže k žebi czehnje.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske žyroty:

S Kumschiz . . . . . 3 hr.

W mjenje wbohich žyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Czischcź a naklad Ssmolerjez knihiczischczerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißto 21.
21. meje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Swjatki.

Japoschtowske skutki 2, 4.

Wschitzy buchu połni ßwjateho Ducha.

Kajki je nam to wjeßely czaß, tón luby ßwjatkowny róczny czaß, kiž nam pschipowjeda: Nasch sbóžnik, Knjes Jesus Khrystuß, je ßwojim wuczomnikam ßwojeho Ducha s njebjeß póßłał, so by jich s nim wußwjecził. — Hlej, luby pschecźelo, jako ßo nasch sbóžnik na ßwět narodźi, ßu jeho w tamnej hródźi do žłobika położili, ale nětkole chze jeho nam ßwjaty Duch do naß, kóždemu wot naß do jeho wutroby położicź, so měł jeho ty w ßamej ßwojej wutrobje sakhowaneho. Czichi pjatk stupisch ßo pod Jesußowy kschiž a ßwjaty Duch czi tam praji: „Twój sbóžnik jowle sa tebje czerpi a mrje!“ a jutry dowjedźe cźe wón k wotewrjenemu rowej twojeho sbóžnika a praji czi: „Wón je tebi k sbožu s rowa stanył!“ Na ßwjatki pak pschińdźe ßwjaty Duch s nowa k tebi a praji czi: Bóh Wótz, Bóh Ssyn a ja ßwjaty Duch, „my chzemy do tebje sańcź a pschi tebi bydlicź, ty dyrbisch bycź sa naß bydło a wschě twoje žiwe dny dyrbisch měcź wot nětk ßwoje wěczne njesachodne ßwjatki.“

Hlej, tajkele wutrobne žohnowanje chze nam ßwjaty Duch dacź. Ale něchtóžluliž niczo wo nim njewě a niczo wo nim njepytnje; duž ßebi wschelazy tajzy myßla, so ßwjatki dale niczo njejßu, dyžli nalětny ßwjedźeń. Sswětni ludźo popytnu někajki kuß hodowneho wjeßela, hdyž wohladaja, so maja něhdźe Božeho dźěsczowy schtom saßwěczeny. A schtóž ßo hischcźe njeje wschón k Bohu dowrócził, steji czichi pjatk hnuty hladajo na Božu martru, jutry pak ßebi khwilku na to pospomni, so budźe junu se ßwojimi wotemrětymi sjenoczeny. Ale se ßwjatkami njewě cźělny człowjek niczo dokonjecź, duž nastaji ßo radscho te dny do polow, na horu abo do lěßa, hacź so chzył do Božeho doma dóńcź.

Schtóž chze ßebi ßwoje ßwjatki s wutrobu ßwjeczicź, dyrbi měcź wěrjazu, wuhotowanu a požadazu wutrobu. — Masch ty tajku we ßebi?

Na tym sawěscźe dosćź njeje, hdyž masch ßwój dom wurjedźeny a czisty smjeczeny abo s mejskimi haložkami wupyscheny; ně, wutrobu dyrbisch měcź wupyschenu.

Něhduschi israelszy ludźo wupyschichu ßebi něhdy ßwoje domy a pucźe se selenymi haložkami, dokelž bě ßo semja tehdy seleniła, jako bě Bóh ßwojemu ludej ßwoje ßwjate kasnje dał. Sswjaty Duch njeje ßebi bjes samoßa tónle ßwjedźeń shladał, so mohł ßebi na nim ßwoju woßadu wuswolicź.

Nasch Knjes praji: Schtóž ma mje lubo, tón budźe moje ßłowa dźerżecź, to rěka: po nich czinicź. Někoho dyrbi człowjek lubo měcź. Ale ty dyrbisch měcź jeho lubo, niz ßwój hrěch, niz ßebje ßameho, niz człowjekow, ani słoto, czesćź a móz, ale twojeho sa tebje kschižowaneho sbóžnika. Takle ßy ßo na ßwoje ßwjatki derje wuhotował.

Ale czin twojemu sbóžnikej wscho po jeho ßłowje. Doma masch ßwoju bibliju, ßwoje spěwarske, masch to a tamne rjane ßłowczko s Božeho pißma we hłowje a w pomjatku. Ale na tym njeje dosćź. Czin wscho Bohu

k woli, waž ßebi Boże ßłowo wyßoko, dźerž jo twjerdźe, budź po nim żiwy, wumrěj ſ nim. Takle to cźiń! Jeli pak Bóh tebi cźerpicź da a cźe poſchwika, daj ßebi to poßłuſchnje lubicź, wſchako wěſch, ſo cźi wſcho to twój Wótcźez póſcźele. Hdźež maja ludźo naſcheho ſbóżnika lubo, hdźež jeho ßłowo lubuja a hdźež ßu jemu ſ wutrobu poßłuſchni, k tajkim ßwjaty Duch pſchicźehnje a tajkim wón ßwoje dary ßobu pſchinjeße: Bożu luboſcź, Bożeho ßynowu bliſkoſcź a je tón komu bliſki, tajki cźłowjek ma po tym we wutrobje měr a ßwój dobry pokoj, kajkiž jemu nichtó rubicź njemóże. Tajki ßo nikoho a niczeho ſtrachowacź njetrjeba, ani cźłowjekow, ani cźerta, ani ßmjercźe, ani wěcźneho ßuda. Sbóżny je kóždy, kiž ßmě tuteho ßwjateho Ducha jako ßwojeho ßwjatkowneho hoſcźa pſchi ßebi hoſpodowacź.

Bożo, luby Knjeże! My wěmy, ſo ani ſe ßwojim roſomom, ani ſe ßamej ßwojej mozu na to njepſchińdźemy, ſo mohli wěricź, ſo je Jeſuß Khryſtuß naſch ſbóżnik. Ale twój ßwjaty Duch je naß to nawucźił a naß k naſchemu ſbóżnikej dowjedł, naß wußwjecźił a w prawej wěrje ſdźerżał. Sa to prajimy tebi ßwój dźěcźazy dźak. Sdźerž naß dale we wěrje ſjenocźenych, ſo mohli junu ſe wſchěmi, kiž do Khryſtußa wěrja, pſchi tutym naſchim ſbóżniku wěcźnje żiwi woſtacź. Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóżnika w nowym teſtamencźe.

(Pokracźowanje.)

Nikodemus ſpyta we wyßokej radźe ſa teho Knjeſa wuſtupicź. Wón na to pokaſa, ſo ma ßo ta wěz tola po wobſtejazym prawje pſchepytacź, prjedy hacź móże ßo wußudźicź. Na měſcźe pak ßo na njeho wottorhnychu a jeho ſ tym praſchenjom: „Ty drje ßy też ſ Galilejſkeje? Wobhoń ßo a hladaj, ſ Galilejſkeje njepoſtanje żadyn proſeta“, ſatraſchichu. Tón ßamy Nikodemus ſwěri ßebi, ſ bojoſcźu pſched Fariſejſkimi, jenoż w nozy k temu Knjeſej pſchińcź, ſo by tón jeho wo Bożim kraleſtwje roswucźił.

Hiſchcźe druſy we wyßokej radźi teho Knjeſa Khryſtußa ſa ßlubjeneho Meſſiaßa dźerżachu, bojachu pak ßo, ſjawnje tute ßwoje pſcheßwědcźenje wuprajicź a w prawym cźaßu ſa teho Knjeſa wuſtupicź. So bychu ßo hidźenja Fariſejſkich ſminyli, radſcho mjelcźachu. Něhdy wupoßłachu Fariſejſzy ßwojich wotrocźkow, ſo bychu teho Knjeſa pſchimali a jeho pſched wyßoku radu pſchiwjedli. Jako pak tucźi k jich wulkemu ſpodźiwanjom ſ próſdnymi rukami ſaßo pſchińdźechu, ßo woni rosnjemdrichu. Hdyž pak cźi wotrocźzy ßo ſamolwichu, prajo, ſo njejßu na ßebje ſamóhli, teho Knjeſa, kotrehož napohlad, ßłowa a ſkutki běchu tajki ſacźiſchcź na nich cźiniłe, jimacź, ßo hróſbnje naßwarja, ſo też temu Knjeſej pſchiwißuja a ſo ßu też tajzy, kiž ßo na ſakoń njewuſteja a budźa tehodla pokleczi.

Też lud ßo wot nich ſatraſchicź da.

Hroſyli běchu mjenujzy, ſo kóždeho ſ jich ſhromadźiſny wuſtorcźa, kiž by Khryſtußa ſa ßlubjeneho Meſſiaſſa měł. Tehodla ßebi też ſtarſchi ßleponarodźeneho, kotrehož běſche tón Knjeſ ſahojił, tole ſjawnje a ſprawnje wuſnacź a pſchidacź njewěrjachu: na wſchě boki ßo wijo pytachu tuteje ßwojeje pſchißłuſchnoſcźe ßo wobrocź. Na to pſcheßłyſchachu teho ſahojeneho ßameho. Tutón pak tych wucźenych ludźi pſches ßwoje raſne wotmolwjenje do wuſkoſcźow pſchinjeße, ſo ßo ſ hněwom a ſe ſłobami na njeho ſapyrichu. Mjenowachu jeho hřeſchnika wot macźerneho żiwota a cźinjachu, ſ cźimž běchu hroſyli, woni wuſamknychu jeho ſ jich ſhromadźiſny. A nichtón ßo pſchecźiwo tajkim podtłócźenju njeſběhny.

Fariſejſzy to woßebje běchu, kiž ludej nadźiju na Meßiaßa ſdźerżachu.

Sa krótki cźaß wocźakowachu poſtajenje meßianſkeho kraleſtwa. Wěßo w zyle ßwětnym ſchtalcźe a ſ tej nadźiju, ſo ſměja w nim najwyſchſche ſaſtojnſtwa. Po jich myßli mějeſche ßo ſ wulkej wójnu ſapocźecź, pſches kotruž mějachu ßo Romſzy wuhnacź, kraj wußwobodźibź a kotrejež wuſpěch a kónz dyrbjeſche bycź, ſo Meßiaß do Jeruſalema ſacźehnje, ſo by ßo ßydnył na trón ßwojich wótzow.

Duž praſchachu ßo teho Knjeſa, jako ßo tutón njehotowaſche, kraleſtwo po jich myßli ſałożicź: „Hdy pſchińdźe kraleſtwo Boże?“ Ale tón Knjes jich powucźi, ſo je Boże kraleſtwo ſmutſkach we wutrobach a je hižo mjes nimi.

Też mjes tymi tajkich nadeńdźeſch, kiž won dźeja, ſo bychu dźiwneho muża w puſcźinje widźeli, kiž tam lud k pokucźe woła a ke kſchcźenizy napomina, pſchipowjedajo, ſo je ßo njebjeſke kraleſtwo pſchibliżiło. Tola Jan jich krucźe wotpokaża. Wón drje wjedźeſche, ſo kſchcźenizy nuſneho ſmyßlenja nimaja ani też měcź nochzedźa. Woni dźě myßla, ſo pokuty njetrjebaja, dokelž ßu wſchitko cźinili, ſchtož ßebi ſakoń żada. Jako Abrahamome dźěcźi chzychu też dźěl měcź na jeho ßlubjenjach. Jan pak wěſchcźeſche jim, jeli ſo pſchi tym ſawoſtanu, bliſki ßud, kiž po krótkim pſches Meßiaßa na Iſraelſki lud pſchińdźe.

Jenoż ſwonkowna pſchiwuſnoſcź k ludej ßlubjenja wot ßuda njewumože.

Bóh njeje ßwoje ßlubjenja na tutón lud ſwjaſał, kaž Fariſejſzy myßlachu, ale też pohanoju móża żohnowanja njebjeſkeho kraleſtwa ßo dźělomni ſcźinicź.

Hadowu a jechcźerjowu ſchlachtu jich mjenuje. — S tutymi wuraſami chze jich ſłóſcź a lěßnoſcź woſnamjenicź. —

Podomne nahlady ſda ßo też Nikodemus měcź. Też wón dyrbi ßebi lubicź dacź, ſo tón Knjes tajki błud jemu roswali; jemu roskładźe, ſo wón tajki, kaž nětko je, do Bożeho kraleſtwa ſtupicź njemóże.

K temu pſchińdźe pola Fariſejſkich jich żadanje, ßwoju pobożnoſcź pſched ludźimi widźicź dacź, ſo bychu ßo na njej ſpodźiwali. To pak běſche to njekhwalobne, ſo jich k temu njenucźeſche jich bohabojoſcź, ale cźeſcźelakomnoſcź a hordoſcź.

Tak ſcźinja ſ najnutrniſchich hibaujow wutrroby kekliju, a na ſdacźe pomyßlenja ludaja, kiž we wutrobje njebydła. Jenoż na tajke wopokaſma pobożnoſcźe ważnoſcź kładźechu, kiž kóždemu do wocźow padachu, ſ tym wotpohladanjom, pola ludźi ſdacźe pobożnoſcźe ſbudźichu. To je hejchleŕſtwo a njewěrnoſcź.

Hdyž ßo poſcźachu, dachu to ſwonkomnje a na draſcźe widźecź, kak cźežke ßebi cźinjachu a kak khutnje ſ tym mějachu.. Woni pokaſowachu kißałe mjeſwocźa, dachu ßo njemycźi a njeżałbowani widźecź, poßypachu ßebi hłowu ſ popjelom a khodźachu tajzy wokoło, ſo bychu ludźo prawje na nich hladali.

Hdyž ßo w modleŕſkich hodźinach modlachu, cźinjachu to ſjawnje. Pſchi modlenju wjaſachu ßebi Iſraelſzy rjemjenje na lěwu ruku, wutrobje napſchecźiwo a wokoło hłowy, ſo by jich to na dopjelnjeje ſakonja ſ ruku a ſ hłowu dopomniko. Fariſejſzy mějachu pak woßebje ſchěroke rjemjenje, ſo bychu ſ tym ſjewili, kak wulku ważnoſcź na dopjelnjenje ſakonja kładźechu. Wobruby ßwojeje draſty cźinjachu wulke. Tute dyrbjachu jich, tak huſto hacź dele pohladachu, na ſakoń dopomnicź.

Chzychu-li jałmożiny dawacź, dachu to po zyłym měſcźe woſjewicź, ſo by prawje wjele ludźi ßo ſeſchło, kiž bychn jich darniwoſcź widźeli. Tehodła też wuſwolichu ſa měſtno k rosdźělenju darow pak ſchule, pak torhoſchcźa, pak różki haßow. Schtóž tajke wopokaſma jich ßmilnoſcźe widźeſche, by tutych ludźi ſ cźežka ſa nahrabnych a łakomnych dźerżał a tola woni to běchu.

S naſdatej pobożnoſcźu woni khudym, woßebje wudowam a ßyrotam, kiž běchu lohzy k wobſchudźenju, jich kubło a nadobu wurěcźachu a ſa ßebje ſkhowachu.

Swjecźenje ſabbatha bě jim jara ważne, ſ bojoſcźu, ſo móhli na ſabbacźe uěſchto ſakaſane cźinicź, radſcho ſ zyła niczo njecźinjachu. Hdźež pak bě jim k wużitku. tam ßebi dołho njepſchemyßlachu ale krucźe pſchimachu, też na ſabbacźe; woni ſa niczo ſke njemějachu, ſkocźecźu, kiž bě do njeſboża pſchiſchżo, na pomoz pſchińdź, ſo jo ſhubili njebychu.

So bychu pohana k żidowſkej wěrje wobrocźili, njelutowachn ani próży ani pjenjes; pſchetoż jim ßo ſdaſche, ſo ßebi ſ tym Boże ſpodobanje we woßebnej měrje ſaßłuſa. Woni chzychu cźi najßwěrniſchi a najpoßłuſchniſchi cźeſcźerjo Jehovy bycź, a chzychu ßo w tym profetam runacź. Teho dła pyſchachu rowy profetow, woßebje tych, kiž běchu martraŕſku ßmjercź pſchecźerpili. S tym chzychu ſpóſnacź dacź, ſo jim pſchiwißuja, ſo w jich duchu khodźa a cźinja a jich ſkutk w Iſraelu ſpěchuja.

A tola ßu jim ſnutſkownje zyle zuſi, haj ßu jich njepſchecźeljo.

Woni woßebitu ważnoſcź na ſwonkowne cźinjenje, woßebje na woprowanje kładu. To pak wjedźe jich k temu, ſo ſakonju napſche-

cźiwo mucźa, so je saßkužbnische, ßwój dar Bohu woprowacź hacź ſ tutym darom tradazeju ſtarſcheju naßyczicź. —

Runje tak waźne je jim cźiſczenje. Pſched kóždej jědźu ßebi ruzy myjachu. Pſchi tym ſnutskownu ruku ſ pjaſczu druheje rybowachu. Khelichi a ſchklě, pónoje a lěhwo ßwědomliwje cźiſczachu, prjedy hacź je trjebachu. Schtoź běchu na wikach kupili, we wodźi wopłokachu, dokelź móźesche pſches něka̍kheho póhana njecziſte bycź.

Po ſakonju dyrbjachu źidźi dźeßatk wot źita, wolija a wina kaź teź wot ſkotu měſchnikam dacź. Mjeńſche płody běchu wot dźeßatka wuwſate. Tola Farisejiſzy chzychu wjazy cźinicź, hacź ſakoń źada. Tehodla dawachu teź dźeßatk wot tutych.

(Pokracźowanje.)

Nawukń dawacź!

Jedyn po druhim klapa wo naſche durje, ſo by ſa něſchto ßmilne dary ſběrał. Jena zyrkwinſka kollekta a domjaza kollekta po druhej ßo ſběra. Bórſy je ſnutskowne mißionſtwo, potom ſwonkowne mißionſtwo w nuſy a my dyrbimy dawacź a pſchezo ſaßo dawacź! Hdźe dyrbi to wjeſcź? Hdyž źanych pjenjes nimacźe, njeſakožczźe tola pſchezo nowe wuſtawy a njeſapoczńcźe nowe ſkutki luboſcźe a mißionſtwa! Tajke ſkórźby móźeſch w naſchich dnjach huſto ßłyſchecź.

Wěrno je, ſo ßo wot kſcheſcźijanow pſchezo wjazy pjenjeźnych woporow źada. Ale njeje to ſwjeßelaze? Njeje to ſnamjo ſa to, ſo je wabjenje něſchto ſa teho Knjeſa a jeho wěź cźinicź dźenßniſchi dźeń ßylniſche, hacź w prjedawſchich cźaßach? Te źadanja, kotreź ßo na pjenjeźnu móſcheń ſtaja, móźa dźě ßo dopjelnicź. Pjenjes je doſcź, wutroba dyrbi jeno prawje k Bohu ſtacź a prawe dawanje dyrbi ßo wot kſcheſcźijanow nawuknycź.

W němſkim kheźorſtwje ßo ſa lěto 3 milliardy ſa alkohol wuda, wot nich 500 millijonow ſa palenz. Jene źadoſcźiwe powjedanczko je cźiſchcźane 3 millijone hriwnow wunjeßło. Po tajkim pjenjesy tu ßu. Jeno ſo bychu ßo ludźo wobrocźili wot ßwěta, jeno ſo bychu ßo woſtajili źadoſcźiwoſcźe a pſchecźinjenja, kelko pjenjes by wyſche było ſa Bożu wěź?

A wěrjazy kſcheſcźijenjo dyrbja dawanje hiſchcźe lěpje nawuknycź. Iſraelſkemu ludej w ſtarym teſtamencźe běſche pſchikaſane, „dźeßatk“ temu Knjeſej woprowacź (3 Móji. 27, 30. 32). Tu a tam je teź kſcheſcźijan, kiž ßebi ſa ſakoń cźini, dźeßatk temu Knjeſej woprowacź.

Snaty farař Oberlin n. pſch. je tak měł. Kak je k temu pſchiſchło, daj ßebi powjedacź. Po jeho žoninej ßmjercźi junu dźowka ſe ſrudnym wobliczom k njemu pſchińdźe a praji: „Knjes fararjo, wulke myſche ßu ſchaty ſeźrałe.“ Wón pytaſche dźowku ſpokojicź a praji jej, ſo dyrbi dobre kruchi wotrěſacź a ſ dweju blidowych rubow jedyn ſcźinicź. Jako pak běſche ßam, praji w modlitwje ßwojemu Bohu: „Najprjedy ßy mi moju ßwěrnu mandźelſku wſał a nětko daſch mi moje ſchaty wot myſchow ſeźracź. Cźeho dla to pſchipuſchcźiſch?“ Jako potom ßwoju bibliju cźitaſche, padźe jeho wóczko na měſtno, kotreź wo dźeßatku jednaſche. Wón druhe měſtna pſchirunaſche a k temu roßßudej dóńdźe, ſo je kſcheſcźijanſka pſchißłuſchnoſcź dźeßatk dawacź, kaź běſche to w Iſraelu pſchikaſane. Wón poniżowaſche ßo pſched tym Knjeſom, dokelź jemu hacź dotal „dźeßatk“ dawał njebě, a jón wot nětka dawaſche pſchi ßwojich niſkich łokhodach.

To něchtó praji: „My tola wjazy njeſtejimy pod ſakonjom ſtareho teſtamenta a tehodla njetrjebamy „dźeßatk“ dawacź.“ Wě ßo, my wjazy pod ſtarym ſakonjom njeſtejimy. Teho dla praji ßebi teź tamny Barlinſki: „W ſtarych cźaßach dawachu pobożni Iſraelſzy dźeßatk, nam kſcheſcźijanam pak je wot Boha wjele wjazy wobradźene, hacź tamnym. Teho dla dawam ja „pjecźinu.“

Telko radoſcźe we wěrje a w dawanju tak lohko nichtó njeſměje, ſo wón, hdyž chze do dawanja wěſty porjad pſchinjeſcź, ſ dobom „dźeßatk“ abo ßnano „pjecźinu“ dawa. Duž daj ßebi radźicź: „Położ porjadnje, něhdźe kóždy tydźeń abo 4 njedźele mjeńſchi, ale zyle wěſty pjenjes ſa twojeho Knjeſa na bok a twoja radoſcź k modlenju budźe pſchezo wjetſcha.

Khuda holza chzyſche rad něſchto ſa teho Knjeſa cźinicź a roßßudźi ßo, kóždy tydźeń 3 krajzarje dacź. Jeje maka běrnowa rola bu tak žohowana, ſo měješche kónz lěta 120 ſchěßnakow. Nětko ßo wona roßßudźi, kóždy dźeń krajzaŕ dacź. Kónz ſcźěhowazeho lěta měješche hiſchcźe wjetſche žohnowanje a ſ dźakownoſcźe ßo roßßudźi wſchědnje 3 krajzarje ſa Knjeſowu wěź na bok położicź. Lěto wot lěta žohnowanje pſchibjeraſche. Hdyž běſche 10 lět tak ßwěru dawała, měješche ſamoženje wot 3000 ſchěßnakow a woproważche kóždy dźeń wjeßeła ſchěßnak.

Tole powjedanczko dwoje dopokaże: S prěnja, ſo pſchi porjadnych woporach radoſcź k dawanju roſcźe a ſ druha, ſo ßo nichtó khudy njedawa, kiž temu Knjeſej dawa. Wěrno je, ſchtoź ſbóżnik praji: „Dawajcźe a wam budźe date.“ (Luk. 6, 38.) Runje tak wěrne je, ſchtoź mudry Salomon rjekńe: „Někotry dawa a pſchezo bóle pſchibywa; druhi pak je ſkupy, hdźeź by njedyrbjał, a tola wokhudnje.“ Pſchiſł. 11, 24.

Chzeſch-li pſchezo něſchto wyſche měcź, hdyž wo dar ſa Knjeſowu wěź proßyſch, chzeſch-li ſ radoſcźu dawacź móz a žohnowanje dawanja naſhonicź, położ porjadnje něſchto na bok a wobhladuj na bok położene jako Knjeſowe wobßedźeńſtwo, wot kotrehoż njeßměſch niczo wjazy ßam ſa ßebje trjebacź. Tak je jo japoſchtoł Pawoł we woßadźe w Korincźe ſarjadował: 1 Kor. 16, 2. „Na kóždy prěni dźeń w tydźenju kóždy mjes wami wotpołoż pola ßo, a nahromadź po ßwojej dobrej woli, ſchroż Bóh wobradźi, ſo by niz, hdyž ja pſchińdu, tehdom hakle ſkładźenje cźinjene było.“

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Towarſtwo pomozy ſa ſtudowazych Serbow ſměje ßrjedu po ßwjatkach 24. meje popołdnju w 3 hodź. w Gudźiz hoſczeńzn w Budyſchinje ßwoju lětuſchu hłownu ſhromadźiſnu. Pſchedßyſtwo woſjewja dnjowy porjad 1. Rosprawa a 2. namjety. Nadźijomnje ßo ßobuſtawy bohacźe ſeńdu k ſhromadźiſnje tuteho ſa naſche ludowe žiwjenje a tak wulzy waźneho towarſtwa. Pſchetoź to towarſtwo ßo ſa to ſtara, ſo by naſch lud ßerbſkich duchownych a wucźerjow měł ſ tym, ſo khudych ſtudowazych podpjeruje. Duž pak je teź pſchißłuſchnoſcź kóždeho Serba, kiž ma wutrobu ſa ßwój lud, ſo je ſe ßobuſtawom teho waźneho towarſtwa. Dokelź je pſchinoſchk tak niſki a jenoź 1 hriwnu na zyke lěto wucźini, móże teź kóždy rad ſaſtupicź. Duž, lubi Serbja, njekomdźcźe ßo a ſaſtupcźe do towarſtwa „pomozy ſa ſtudowazych Serbow.“ S tym ßłużicźe pſchichodej naſcheho ßerbſkeho luda. A hdyž runje njemóżecźe ßami do Budyſchina pſchińcź, ſamołvcźe ßo pola naſchich knjeſow duchownych, ſo chzecźe ßobuſtawy bycź. Woni was ſapißaja a naſche ſamołwjenje towarſtwu pſchepodadźa. Naſche towarſtwo ma wulki nadawk dopjelnicź; pſchezo wjazy žadanjow na nje ſtupa. Towarſtwo je w prjedawſchich lětach teź tu a tam wotkaſanja ßwěrnych Serbow doſtało. W poßledniſchich lětach bu jich mjenje. Duž teź ſaßo ſamožitych Serbow ſ nowa proßymy, ſo njebychu pſchi ßwojich wotkaſanjach na naſche towarſtwo „Pomozy ſa ſtudowazych Serbow“ ſabyli. Towarſtwo je na ßudniſtwje ſapißane a juriſtiſka woßoba, kotraź móże tajke wotkaſanje pſches teſtament pſchijimacź.

— Sſrjedu po ßwjatkach dopołdnja w ½10 hodźinach ſměje kaź kóźde lěto hłowna konferenza ſakſkich ßerbſkich duchownych ßwoju hłownu ſhromadźiſnu w Budyſchinje. Na ſhromadźiſnje ſměje ßo ważne wnradźenja, wo kotrychź w pſchichodnym cźißle rosprawu podamy. K tutej ſhromadźiſnje ßo hłowna ſhromadźiſna ßerbſkeho lutherſkeho knihowneho towarſtwa pſchiſamknje, w kotrejź ßo rosprawa poda a ßo ſliczbowanje pſchedpołoži.

— Sſrjedu po ßwjatkach popołdnju w 5 hodź. chzyli ßo prjedawſchi wopytarjo naſchich ſkhadźowankow ßerbſkeje ſtudowazeje młodoſcźe w liſchczej jamje ſeńcź. Tam ſměje ßo rosrěczowanje, kak ma ßo 25 lětny jubilej naſchich ſkhadźowankow ßwjecźicź. My proßymy na bohaty wopyt!

— Kaź ßłyſchimy, je ßo ſańdźenu njedźelu w Khwacźizach nowa nalutowarńja ſakožika. My temu nowemu towarſtwu ſ zykej wutrobu ſboże na pſchichod pſchejemy. To je ſaßo nowe dopokaſmo, kak ßo Khwacźenjo prózuja ſa naſchu narodnoſcź, ſo by naſch lud ßo roswiwał teź w hoſpodarſkim žiwjenju.

— W bliżſchim cźaßu nowe ſwony na Khwacźanſki Boži dom pſchińdu.

— Herbojo knjeſa ſ Rabenaw, kotryź je pſched krótkim w Rakezach ſemrjeł, ßu tyßaz hriwnow k nowym Rakecźanſkim byrglam darili.

— My tydźenja pißachmy, ſo dyrbi ßo Łupjanſka ſchula dla pſchibywanja ſchulſkeje gmejny powjetſchicź, ſo ſměje dweju wucźerjow. Nětko ßłyſchimy, ſo je wobydleŕſtwo w Minakałſkej woßadźe tak roſtko, ſo dyrbi ßo Minakałſka ſchula teź tak powjetſchicź, ſo budźa tam ſchtyrjo wucźerjo. W Budeſtezach dyrbi ßo teź nowa ſchula twaricź, dokelź wyſchnoſcź njeje do teho ſwolika, ſo by ßo woßebita katholſka ſchula natwarika. Duž budźe ßo nowe ſchulſke twarjenje

ſa 4 wučerjow twaricź, tak ſo budźa w Budeſtezach 8 wučerjo, mjes nimi 1 direktor a 16 rjadownjow. Teho runja w Hornjej Hórzy budźa ßo druhe ſchulſke twarjenje natwaricź dyrbjecź, ſo budźa tam wot lěta 1900 4 wučerjo a 8 rjadownjow. Ale ſchto to wſchitko pomha, hdyž žanych ßerbſkich wučerjow njedoſtanjemy? Nětko hižo pobrachuja, a ßerbſke wučeŕſke měſtna ßu ſ němſkimi wučerjemi wobßadźene, kak wjele hórje budźe hakle potom?

— Khěžorſtwowy ßejm ma hiſchcźe ważnych wuradźenjow, ale najſkerje njebudźe je nětko dokonjecź móz, ale budźe dyrbjecź ßwoje wuradźowanje hacź po ßwjatkach wotſtorcźicź, dokelž by tam pſchemało ſapóßłanzow hromadźe woſtało. Wuradźecź ma ßo hiſchcźe nowy póſtny ſakoń atd. Woßebje ważny je też nowy ßudniſki ſakoń, pſches kotryž móže ßo też powołanje ſtawacź pſchecźiwo wußudam krajneho ßuda. Tole powołanje hacź dotal móžne njeběſche. Hdyž běſche krajny ßud nješchto wußudźił, mějeſche to połnu płacźiwoſcź, pſchecźiwo wyßokoſcźi khoſtanja atd. ßo žane powołanje cźinicź njehodźeſche. Jenicźzy na khěžorſtwowy ßud móžeſche ßo khoſtany wobrocźicź. Tón pak móžeſche jenož tehdom prěni wußud ſběhnycź, hdyž běchu ßo pſchi prěnim wußudźenju ſjawne ſmylki ſtałe. Wo wězy ßamej, ſchtož běſche prěni ßud ſa dopokaſane póſnał, ßo tam njejednaſche. Po nowym ſakonju pak ſměje kóždy prawo, hdyž je też wot krajneho ßuda ſaßudźeny, powołanje ſapołożicź a ßwoju wěz hiſchcźe junkrócź wußudźicź dacź.

Ssmjercź lubowała.

Dźiwna, ale wěrna hiſtorija.

Žałoßny ßněhowy mjecźel pſchińdźe njenadźijzy w ſpočatku teho lětſtotetka na mejſkim dnju w horach Schottlandſkeje; dołho bychu hiſchcźe wobydlerjo wo tym wichorje powjedali. Khuda wudowa, kotraž mějeſche ßwoje pjenjeſy ſa bydlenje płacźicź, naſtaji ßo k pſchiwuſnemu, kiž běſche jej ßlubił, pomhacź. Schtyri hodźiny běžecź po ßamotnych, ßurowych hórſkich pucźach pſchi wulkej ſymje — to wſchak niczo mało njeběſche, dokelž dyrbjeſche wudowa ßwoje jeniczke dźěcźo ßobu wſacź a njeſcź; ale ſmužicźe naſtaji ßo na pucź, ſbožowna w nadźiji, ſo ſa ßebje a ßwojeho ßyna hětu k wukhowanju namaka.

Wona běſche něhdźe dwě hodźinje ſchła, jako ßo wjedro na dobo pſcheměni. Wětſik ſapocźa ſe ſtróſbnej mozu ſaduwacź. Njebjo ßo ſacźmi; deſchcźik pſchińdźe, a ßněh. Pſchezo wjazy ßo dźěſche; to běſche ßněh, kajkiž lěta dołho měli njeběchu.

Wudowini ßußodźa ßebi ſe ſtaroſcźu na nju myßlachu, nadźijachu pak ßo, ſo je pſchi wětſiku w někajkej hěcźe wukhowanje namakała. Jako pak na druhi dźeń muž ſ teje wßy, hdźež tón pſchiwuſny bydleſche, pſchińdźe a na praſchenje powjedźi, ſo žonu widźeli njejßu, ßo hnydom někotſi mužojo na pucź ſtajichu, ju pytacź. Sa kóždym dworom a w kóždej hěcźe, hdźež nimo pſchińdźechu, ſaſtachu a ßo ſa ßußodźinej wopraſchachu. Wſchudźom rěkaſche, ſo ßu ju dźeń prjedy, hiſchcźe do wudyrjenja wichora nimo hicź widźeli; dale niczo njewjedźachu.

Nětko pſchińdźe dołhi, puſty kónz pucźa, hdźež daloko a ſchěroko žana khěža widźecź njebě. Sswěrnym mužam ſdaſche ßo jich nadawk bje wſcheje nadźije bycź. Hdźe dyrbjachu pytacź w tej hromadźe ßněha, kiž běſche tam a jow k wulkim hromadam hromadźe wěty. Na dobo jedyn ſaſtróżeny ſawoła; wón běſche ßo na rubiſchko dohladał, kiž ſe ßněha won tſchejeſche. Khětſje ßněh wotmjecźechu; tam pod pſchewißowatej ſkału. kiž ſpody próſdnjeńzu tworjeſche, leżeſche młoda wudowa, błěda morwa. Wona běſche tam wuček pytała a běſche tam wußnyła — wumrjeła.

Ale, hdźe běſche to dźěcźo? A hdźe běſche wudowina draſta? Cźełko běſche jeniczku ßuknju wobleczene. Na rubjeżne mordarſtwo ßebi myßlicź njemóżachu — to běſche na cźěle widźecź, ſo běſche ju cźicha ßmjercź pſchekhwatała. — Po dlěżſchim pytanju mužojo lubołne dźěcźatko namakachu, ßrjedźa ſkaliny w próſdnjeńzy derje ſkhowane. Na mjekkim lěhwje wot lěßneje trawy leżeſche ſtrowe a cźiłe, derje wodźete do macźerneje draſty, kiž běſche ßwoje žiwjenje woſtajiła, ſo by dźěſcźu žiwjenje wukhowała.

Luby cźitarjo, wěſch ty, ſchtó je ßo ſa tebje ßmjercź lubował? Wěſch ty, ſo by ty dźěcźo .wěcźneje ßmjercźe był, hdyž to Jeſuß cźinił njeby a ßo woprował ſa tebje? Wěſch ty, cźeje draſty dyrbja tebje wukhowacź. a wodźewacź, hdyž chzeſch žiwy bycź? Możeſch ßo hižo khwalicź: „Ja ßo wjeßelu we tym Knjeſu· a moja duſcha ßo ſraduje we mojim Bohu; pſchetoż wón je mje woblekł ſ draſtu teho ſboża a ſe ßuknju teje prawdoſcźe mje wodźeł.“

Khutna myßl.

Někotry mjes nami ßebi ßnano hiſchcźe ženje na to pomyßlił njeje, kelko njedźelow je hižo w ßwojim žiwjenju poměł. Na ßydom dnjow pſchińdźe jena njedźela: to rěka wot kóždych ßydom lět mamy połne lěto njedźelow. To ſa 21lětneho hižo 3 a ſa 35lětneho hižo 5 lět njedźelow wučini. Ssydomdźeßaczlětny ma po tajkim dźeßacź połnych lět njedźelow.

Kak ßmy my tele woßebite hnadne cźaßy nałożili? Kak daloko je kóżdy mjes nami w tych njedźelſkich lětach w ßwojim duchownym žiwjenju do prědka pſchiſchoł?

Tale myßl ßo k temu pſchihodźi naß ponižowacź. Kelko njedźelow budźe na tamnym dnju ßwój hłóß poſběhnycź a naß wobſkorżowacź, ſo njejßmy Bohu a jeho ßłużbje poßwjecźeny dźeń, ßedmy dźěl naſcheho žiwjenja te lěta njedźelow ßwěrniſcho a pilniſcho k naſchemu a naſcheho bliżſcheho ſbožu nałożili, jón ßnano wotßwjecźowali a ſ tym — ſ wjedźenjom a bjes wjedźenja — jenož ſchkodu naſcheje duſche pytali. — Duž ßebi na pſchichod ßwěru na to myßlmy, kajke ſamolwjenje ßebi te njedźele wot naß žadaju — haj, nawukńmy pſchezo bóle ßwjaty dźeń ßwjecźicź.

Dobre prawidła ſa wocźehnjenje dźěcźi.

1. Prěnje dźěcźo dyrbi ßo hnydom derje wocźahnycź.

Rjemjeßłnika ßo, kotryž mějeſche lute derje wocźehnjene dźěcźi, ßo praſchachu, kak je to cźinił, telko dźěcźi tak derje wocźahnycź? Wón wotmolwi: „Na prěnje njejßym ženje ßwojim dźěcźom niczo pſchikaſał, ſchtož ßam njecźinjach; a ſ druha ßym wulku ßwědomliwoſcź na to ſłożił, moje prěnje dźěcźo prawje wocźahnycź. Tak ßu ßo ſ Božej pomozu po něcźim wſchitke derje radźiłe.“

2. Dźerž na poßłuſchnoſcź. Njemyßl ßebi, ſo chzeſch ßebi hakle potom wot dźěcźi poßłuſchnoſcź žadacź, hdyž to roſumja. Poßłuchanje dyrbi dźěcźom ſwučene bycź.

3. Wopokaž twojim dźěcźom luboſcź, tola tak, ſo ßo tebje pſchezo boja a tebje cźeſcźa.

4. Njecźerp žaneho pſchecźiwjenja.

5. Hdyž ßu dźěcźi pódla, dyrbja ſtarſchi ſtajnje pſches jene bycź. Khoſtane dźěcźo ßo ženje njeßmě ſady nana abo macźerje khowacź, ſo by wukhow pſchecźiwo ſaßkuženemu khoſtanju namakało.

6. Wocźehń twoje dźěcźo k dźěłu, a ſtaraj ßo ſa jeho ſtrowoſcź.

Sswjaty duch jako wodźeŕ.

Kóżdy cźłowjek trjeba na ßwojim pucźowanju pſches žiwjenje lěpſcheho a wyſchſcheho wodźerja, hacź wón ßam je. Knjes Newman Hall powjeda, ſo, jako junu na Alpy pucźowaſche, jemu jeho wodźeŕ to měſtno pokaſa, na kotrymž běſche Hallowy pſchecźel pſched wjazy lětami wulke njeſboże měł. „Kak je ßo to ſtało?“ praſcheſche ßo Hall. Wotmolwjenje běſche: „Wón na ßwojeho wodźerja poßłuchał njeje; wón na pucź ſtupi, kotryž běch jemu wotradźał.“ Wſchitzy cźłowjekojo trjebaja wodźerja ſ tuteho do tamneho ßwěta. Sapocźatk jich žiwjeńſkeho pucźowanja njepokaſuje jim ſ dobom kónz. Mhła njewěſtoſcźe lěha ßo wyſche jich pucźa a jich pſchichod je do cźěmnoſcźe wodźety. Žadyn cźłowjeſki roſom njeſamóże kónz ſapocźanych ſkutkow do prědka wjedźecź. Jenož tón wſchehowědomny ſamóże do pſchichoda hladacź. Pucź ſkaženja je ſ różemi poßłany a tyßazy ſawjednych wabjenjow łakaju na ſchěrokim pucźu. Schtóż chze na prawy pucź ſtupicź a po nim khodźicź, dyrbi ßo we wſchěch wězach po pſchikaſni ſjewjeneho ßłowa Božeho, po ßwětle a kiwnjenjach ßwjateho ducha ſłożowacź. W nim mamy my Božu radu, po kotrejž chze wſchitke ßwoje dźěcźi wodźicź.

Něſchto k roſpominanju.

Wótzny krajo, ßłódki wótzny krajo. Praj mi, hdźe ßy ty domach? Na ſemi abo w njebjeßach? Tamny pohan praji: Mudreho muża wótzny kraj je wſchudźom. Druhi praji: Hdźež je mi derje, tam je mój wótzny kraj. Kſcheſcźijan ſ Pawołom: Moje měſchcźanſke prawo je w njebjeßach. (Fil. 3, 20.)

Samolwity redaktor: ſarař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

H. GÜNTHER 96

Čzißło 22.
28. meje.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Sswjatu Trojizu.

Rom. 11, 36.

Wot njeho, a pśches njeho a we nim ßu wschitke wěźy. Jemu budź cźeśćź do wěcźnoścźe. Hamjeń.

Tydźenja ßwjeczachmy ßwjatki, dźenßa ßwjatu Trojizu. Bože ßłowo naß wucźi: Bóh je jeniczki jedyn, w nim pak tśi parschony: Wótź, Ssyn a ßwjaty Duch. Kajkiž je Wótź wecźny, kraßny, runy, tajki je teź Ssyn a ßwjaty Duch. Bóh Wótź je naß wschěch stworił, Bóh Ssyn naß wumóhł, ßwjaty Duch pak naß wschěch wußwjecził.

Ty chześch, so by cźi Bóh Wótź ßwoju hnadu spożcźił. Tu pak ty na žane hinasche waschnje njedostanjeśch, khiba so cźe Boži Ssyn, twój sbóžnik, sa ruku wosmje a cźe k ßwojemu Wótzej dowjedźe. Se ßamej ßwojej mozu a se ßamym ßwojim rośomom wschak ßebi pucź k tutemu sbóžnikej njenamakasch, duž dyrbi cźe ßwjaty Duch k njemu dowjeśćź, potom hakle śmějeśch jeho sa ßwojeho sbóžnika, hakle po tym samóżeśch ßobu ś nim k Bohu pschińćź.

Tuteho twojeho trojeniczkeho Boha ßo ßwěru dźerž, sapschimń jeho se wschej ßwojej wěru, modl ßo k njemu ś wutrobnej luboścźu, měj jeho sapschijaneho ś połnym ßwojim dowěrjenjom.

Se ßwjateho pißma wěśch, schtó je twój Bóh. Hdyž teź jeho ženje dowopschijećź njemóżeśch, khwal jeho wěcźnje a cźeśćź jeho, so móhł jeho junu se ßwojimaj wocźomaj wohladacź a pschi nim sawostacź. Hladaj, so mohł jeho, kiž je ßo nam wschěm jako žiwy Bóh se ßwojim ßwjatym ßłowom a se ßwojimi skutkami sjewił, bóle a bóle dopóśnacź a seśnacź. Po tym śmějeśch teź wschě jeho pucźe dósnate a budźeśch móz jeho sa wschě ś hłoßom khwalicź.

Sswjaty Pawoł bě Bože skutki a dźiwy seśnał, duž nam wě wo tym powjedacź, kak Bóh ßwojich wuswolenych powoła, wusprawi, pschekraßni. Tajkile Boži dźiw je Boži najwjetschi dźiw. Jowle móżeśch wohladacź, kak jara ma naß wón lubo, kajku bohatu nam ßwoju hnadu scźele a dawa.

Wschě te rjane hwězdy na njebju, wschě śwěrjata na poli, wschě schtomy w lěßu a na sahrodźe, kóžda trawiczka, kóždy ptaczk, wschě hory a morja ßu Boże skutki. Wschě je Bóh seśtworił, wón ma je teź spochi wschě na myßli. A kóždemu wón jeho pucź a schcźeżku pokaże, jemu teź praji, schto ma tu sapocźecź abo dokonjecź; teź tebi wón to praji. Wón je cźe do žiwjenja sawołał, wón cźe pak teź junu ś njeho wotwoła.

Pschemyßl ßebi khwilu, schto je wón tebi wscho darił. Ale schtož je wón tebi spożcźił, tajke wón teź ś tobu wschěm druhim dawa.

O kajki je nasch Bóh bohaty na mudroscźi. Wscho wón wě, sa wscho ßo wón stara, teź sa twoje wumoženje. S bjesbóžnych chze ßebi naß wón prawych ś hrěschnikow ßwjatych, ś morwych žiwych scźinicź. —

Jako Boži Ssyn na kschižu wißasche, je ßo wón tam teź ßobu na tebje dopomnił, so móhł ty wěcźne žiwjenje dostacź. Bóh chze, so bychu wschitzy cźłowjekojo se ßwojeje

skaženosćże wumoženi a s hrěcha, se ßmjercże, s hele wutorhnjeni byli. Wón tež wě, kak masch ßo tuty bědźicź, kak roscźesch a pschibjerasch, kak tu druhdy posastanjesch, abo dobudźesch.

Wón chze ßebi s naß tajkich swodokonjecź, so byli jemu podobni. Tajki dokonjany pak budźesch tehdy, hdyž masch jako kschcźeny kschcescźijan w ßwojej wutrobje žiwu wěru, hdyž ßwěru k Božemu blidu khodźisch a ßo dasch s nowa s wěrnym cźěłom a s wěrnej krwju twojeho sbóžnika wokschewicź a naßyczicź, hdyž ßo dasch wot Božeho Ducha wodźicź, powuczecź, troschtowacź, ale pak tež pokhostacź, napominacź a na prawy pucź dowjescź.

O ty ßmilny Wótcże, Ssyno, ßwjaty Ducho, kajke sboże masch ty sa mnje, kajku luboscź mi stajnje s nowa wopokažesch, Tebi chzu sa to dźeń wote dnja khwalbu a cześcź dawacź do wěcžnosćże. Hamjeń.

Pschecźiwnizy naschcho sbóžnika w nowym testamencże.

(Pokracžowanje.)

Kóždy Israelski dyrbjesche ßo junkrócź sa tydźeń poscźicź; tola to Farisejskim doscź njeběsche, woni ßo poscźachu dwójzy, myßlo, so s tym woßebnu pobožnoscź wopokasaja.

A tola cźinjachu na druhim boku njedowolene rosdźěle we wukkadowanju sakonja.

Woni wuczachu, so pschißaha pschi templu ßo dźerżecź njetrjebasche, tajka pak, kiž je ßo scźinika na templowe skoto, ßo pschestupicź njedyrbi, dokelž skoto, kiž templ kryje, Božej ßłužbje bliže steji, hacž twarjenje; runje tak njemějachu sarocźenje pschi woltarju sa tak ważne kaž sarocźenje pschi woporje na woltarju. —

Krucże hladachu ßo wobkhadźowanja s niskim ludom, woßebje s złonikami a hrěschnikami. S zyła běchu pschecźiwo bliżschemu njeßmilni a njeluboscźiwi. Jich snamjo je bratr shubjeneho ßyna w pschirunanje. Wón ma ßo sa teho dobreho ßyna. Wón wě ßebi wjele na ßwoju ßwěrnoscź, poßłuschnoscź a ßłužomniwoscź. Wón ßo hórscheschе a hněwasche, so nan shubjeneho, tola pak saßo namakaneho ßyna tak radoscźiwje pschijima. Po jeho nahladźe dyrbjał jeho krucże wotpokasacź a jeho doňtej pschewostajicź; dokelž to hinak saßłužił njeje. Njeluboscź, sawiscź, njepopschecże wopokasuja tajke ßłowa kaž tež ßamoprawdoscź a hordoscź.

Farisejscy běchu pscheßwědcźeni, so wschitcy ludźo pornjo nim wjele niže steja a so ßu woni psched Bohom prawi a bjes poroka. Tehodla druhich sazpiwachu a ßo jich sdalowachu.

Tola pak tež niczo njecźinja, so bychu jich k Bohu dowjedli psches woprawdźitu luboscź pschecźiwo potrjebnym, psches sprawnoscź we wobkhadźe s bliżschim, wopokasanje prawa a prawdoscże pschecźiwo kóždemu.

VI. Farisejscy a kschescźijanstwo.

Farisejscy myßlachu, so móża s dopjelnjenjom sakonja towarstwo s Bohom dozpicź. Duž žadachu ßebi, so ma ßo sakoń ßwědomliwje dopjelnicź. Sa sakoń nimaja jenož Božu sjewjenu wolu, ale tež tak mjenowane nastawki starschich t. j. wukkadowanje sakonja psches pißmawuczenych, na kotrež tu ßamu ważnoscź kładźechu, kaž na Boże kasnje. Sso prózujo, wschitke tute žadanja dopjelnicź, myßlachu, so je móżno sakoń dospołnje dopjelnicź. Duž ßebi myßlachu, so móża ßebi tak sbóžnoscź saßłużieź, so je Boża pschißłuschnoscź, jim sa msdu wěcžne žiwjenje spožcźicź. Woni běchu pscheßwědcźeni, so s tajkej myßlu zyle na sałožku Božeho ßłowa steja. —

Tola dwojaki błud běsche w tajkej jich myßli.

Prěni leżesche w tym, so sakoń jenož swonkownje srosymichu a so ma ßo jenož swonkowne žiwjenje po nim složowacź. —

Sakoń móże ßo senož na swonkowny skutk pocźahowacź. Snutskowne smyßlenje njemóże ßo spósnacź a tehodla tež niz khostacź. Tola pak wukhadźa kóždy sły skutk se sleho smyßlenja. Hdyž pak sakoń sły skutk saßudźi, dha tež tola s tym sle pomyßlenje, s kotrehož sły skutk wukhadźa a chze tak dobre smyßlenja hajicź abo sle wotstronicź. 9. a 10. kasnja Mójsaßoweho sakonja pocźahuje ßo na snutskowne smyßlenje, hdyž sle lóschty a požadanje sakasa.

Położi-li ßo ważnoscź sakonja ßamo na ßłowo, a naložiłi ßo sadźerżenje jenož na tute, ßo derje móżne sda, jón dopjelnicź a ßo prawdoscże pschecźiwo njemu khwalicź. —

A to cźim bóle, hdyž ßo wjazy cźini hacž wón ßebi žada.

Druhi błud wobsteji w tym nahladźe, so prawa nabožina w tajkim swonkownym složowanju žiwjenja po pißmiku wobsteji, so je wscho jene, cźehodla ßo stanje, schto k temu pohnuje a k cźemu to wjedźe, w tym, so na smyßlenju wutroby niczo njeleži a so wone psched Bohom niczo njewaži. —

W tajkim błudźe běchu Farisejscy žiwi. S teho pschińdźe jich hordoscź, ßamopramdoscź a njepokutnoscź, kaž tež jich pschecźiwnoscź pschecźiwo Khrystußej.

Farisejscy ßu ßo na straschny wotpucź sabłudźili. Tola ßu na tym ßami wina. Wschak mějachu sakoń a profetow. S tutych mózachu ßo dacź lěpje powuczicź. Pschecźiwo swonkownoscźi nabožinskeho žiwjenja wojowachu profetojo bjes pschestaczu. Jich žiwjeński nadawk je, so stajnje prěduja pschecźiwo temu błudej, so je swonkowne dźerżenje sakonja ßame na ßebi hižo Bohu spodobny, saßłużbny skutk.

Pschezo a pschezo saßo lud napominaja, so njemóże ßo jim lěpje hicź, so njemóża Božemu ßudu wuczeknycź a Božu hnadu shonicź, hdyž ßo nochzedźa wobrocźicź a pokutu cźinicź; jenož prawe smyßlenje ma ważnoscź pola Boha, a kóždy skutk, kiž s tajkeho njewukhadźa psched nim niczo njepłaczi. Woni žadachu psched wschěm luboscź k bližschemu jako dopjelnjenje sakonja. Duž mózachu Farisejscy ßo derje po nich složowacź a ßwoje žiwjenje pruhowacź po tym, schtož profetojo wuczachu. Tola jo njecźinjachu. —

Tajkemu Farisejskemu waschnju evangelij w runej měrje napschecźiwo steji. —

Cźłowjek ßebi se ßwojimi skutkami sbóžnoscź warbowacź njesamóże. Bóh dyrbi ju jemu s hnadu spožcźicź. Wuměnjenje k jeje dozpicźu pak je věra. Schtóž do Khrystußa věri, ßudźeny njebudźe. Schtóž jeho sa ßwojeho knjesa a sa Messiaßa wusnaje, we wěrje jeho ßłowo pschiwosmje a po nim cźini, tón ma jako jeho wuczomnik wěcžne žiwjenje. Temu pak ma věra a pokuta prjedy hicź. Komuž je jeho hrěchow žel, a schtóž spósnaje, so njeje prawy psched Bohom a schtóž ma po tajkej prawdoscźi wutrobne žadanje, temu dyrbi wona ßo dostacź. Schtóž s wutrobu proßy: „Božo budź mi hrěschnikej hnadny“, temu ßo wodacże dostanje.

(Pokracžowanje.)

Reformazyja w Draždźanach.

W historiji reformazyje maja Draždźany woßebne a cześcźowne město. Hdyž wone tež žadyn Worms, Wittenberg a Augsburg njejßu, hdźež ßo najwjetsche duchowne wojowanja wubudźichu, maja ßo tola do tych městow w naschim wótznym kraju liczicź, kotrež dyrbja w historiji evangelskeje zyrkwje ßo stajnje s cześcźu mjenowacź, dokelž cźistemu ßłowu Božemu se sahorjenjom pschipadźechu a jo we wulkej ßwěrnoscźi jako drohe wobßedźenstwo dźerżachu hacž na dźenßnischi dźeń. Jenož Lipsk ma w Sakskej tu ßamu ważnoscź w historiji naschеje zyrkwje.

Duž lubi cźitarjo, dajcże ßebi s chroniki Draždźanow powjedacź, kajke běsche tam pod bamžstwom, kajke pruhowanja je to město pschětracź dyrbjało, prjedy hacž ßmědźesche ßo evangelija wjeßelicź, do kajkeho nusneho swißowanja Draždźany s rjekomaj reformazyje, s Lutherom a Melanchthonom, stupichu, kak ßu w dobrych a złych dnjach ßo k cźistemu ßłowu a ßakramentomaj dźerżałe — a kak ßu wostałe dobre evangelske město hacž na dźenßnischi dźeń.

I. Draždźany pod bamžistwom.

Běsche něhdźe wokoło lěta 1150, so hromadka ßerbskich rybakow pschi brjosy Łobja, tam, hdźež nětko Nowe Město leži, ßebi prěnje hěty natwari, a s tymle saßydlenjom sałožk k nětcźischemu hłownemu městu Sakskeje położi. Powjescże s tamneho cźaßa ßu jara rědke. Tak wjele pak je wěste, so to saßydleniscźo khětsje roscźesche a so zyrkej tam bórsy dobry sałožk namaka. Naschi wótzojo běchu bohabojazny narod; hdyž běchu ßo něhdźe někotre hěty natwarike, ßo tež hnydom na twar zyrkwje hotowachu a bórsy tam swónczk ke mschi swonjesche, hdźež běchu někotre měßazy prjedy wjelki wuke a bary sakhadźake.

So ßo Draždźany bórsy derje zyrkwinszy sastarachu, njetrjebamy ßo dźiwacź. W bliskoscźi dźě běsche kcźejaze biskopstwo, wot khěžora Oty Wulkeho sałożene, w Mischnje, kotrež běsche ßebi sa nadawk wsako, kschiž Khrystußowy po rězy horje a dele noßycź a wobtwjerdźicź. Tam běsche hacž do lěta 1106 „dźiwy cźinjazy“ biskop Benno, kotremuž běsche pjecża lohko khorych wustrowjecź. Jedyn

ſ jeho naßlědnikow je zyrkwinſke žiwjenje ſarjadował a jo ſ dźěla pod nahladowarſtwo fararja w Brieſtnizach ſtajił.

Wobras tehdomneho zyrkwinſkeho žiwjenja je wſchudźom tón ßamy. K temu roshladujmy ßo w Draždźanach.

My podamy ßo najprjedy do zyrkwje ßwjateho kſchiža. Sswjatoczna cźiſchina naß tam wita, wyruchowa wóń a błyſchcź ßo ßwěcźazych ßwěczkow Boži dom nàpjelnitej. Na wſchěch 28 woltarjach klecźa nutrni modlerjo a ßo cźiſche modla. Woßebje wokoło jeneho woltarja ßo cźiſchcźa. Schto tam je? Liczba drohotnych relikwijow je tam widźecź. We woltarnej kſchini leži kruch drjewa wot Khryſtußoweho kſchiža. Konſtanzija, Awſtriſka wójwodka, je jón w lěcźe 1234 pſchi ſkładnoſcźi ßwojeho woženjenja ſ kurwjerchom Hendrichom ſe ßwojeje domiſny ßobu pſchinjeßła a kapałzy dariła a nutrni modlerjo ſ wěſtoſcźu wěrja, ſo je to woprawdźe kruch wot kſchiža, na kotrymž bu naſch ſbóžnik na horje Golgatha kſchižowany.

My dźělimy ßo wot zyrkwje „ßwjateho kſchiža“ a wobrocźimy ßo k zyrkwi „Naſchich lubych žonow“, kotraž ſ wonka měſchcźanſkich murjow jako najſtarſcha Draždźanſka zyrkej wjetſchu woßadu wopſchija. Tež wona ma ßwoje ßwjecźo „wobras macźerje Božeje“, kotrež je na jenym ſ 8 woltarjow poſtajene. Tam klecźa pſchi woltarju klóſchtrſke knježny. Wone ßu ſ bliſkeho klóſchtra w Srußlitzach, kotryž ma nahladarſtwo nad zyrkwju. Wone tam huſto pſchikhadźuja, ſo bychu temu ßwjecźecźu ßwoju cźeſcź wopokaſali.

Wot jow khwatamy k zyrkwi „ßwjatych tſjoch kralow“ w Nowym Měſcźe. Hižo pſched durjemi wohladamy tſi ſ kamjenja wudypane poſtawy, kotrež nam ſ dobom zyrkej jako zyrkej „tſjoch kralow“ woſnamjenja. Jow ßo pokaſuje — papjera. My ju do ruli woſnjemy a tam wohladamy ryßowanje, kotrež nam cźłowſku ſtopu pokaſuje. Na kromje cźitaſch: „Prawa a wěrna měra ſtopy naſchich lubych žonow, kajkaž ßo khowa w Schpaniſkim klóſchtrje. Jan XXII., bamž, je wſchitkim, kotſiž tu měru nutrnje koſcha a tſi Ave Marija wuſpěwaja, 700 lět wotpuſka ſpožcźił. Klemens VIII. je to wobkrucźił.“ My tu papjerku ſ hłowu tſchaßo na bok połožimy a njechamy ßebi radſcho te 700 lět wotpuſka ſaßłužicź. My ßo do zyrkwinſkeje ławki ßydnjemy a poßłuchamy na prědowanje, kotrež runje ſrěcźniwy mnich ßwojim bratram dźerži. Prěduje wón wo Khryſtußu? — ně, wo biſkopje Bennowje a jeho dźiwy wón powjeda: „Jedyn dźeń je ßo pobožny zyrkwinſki fěrſchta na tamnej ſtronje Łobja wukhodźował a njeje žaneho cźołma namakał, ſo by ßo pſchewjeſł. Duž ßo Knjeſowy wotrocźk dołho njekomdźeſche a krocźeſche pſches žołmy rěki. A hlaj, wodowe žołmy tworjachu móſt, kotrež ßwjateho na druhi brjoh donjeßechu.“ Tak powjedaſche mnich we žałbowanym ſynku a mniſcha ſ hłowu wija a ſ cźicha modlitwu k temu dźiwycźinjazemu ßwjatemu Benej wuſpěwaja. — My mamy doſcź teho prědowanja a ßobuželnoſcź naß ſapſchimnje ſ tym dobrym měſtom, kotreż je ßo do pſchiwěry ſabłudźiło. Duž pſchi dźělenju wot teho měſta ſdychujemy: Hdy cźaß pſchińdźe, hdźež budźa ßo tež jow wobrocźicź k prawej Božej ßłužbje? Hdy pſchińdźe naléczo po ſymſkim cźaßu?

II. Prjedypóßli noweho cźaßa.

Dołho trajeſche, prjedy hacź ſapocźa w Draždźanach łód roſtawacź. Tola hižo lětſtotetk prjedy reformazyje nadeńdźemy w Draždźanach mužow, kotſiž pomhachu ſkutk naſcheho Luthera wjedźo abo njewjedźo ßobu pſchihotowacź — reformatorojo do reformazyje. Wě ßo woni njejßu ßo ani ſ daloka tamnym pucź pſchihotowarjam runali, kajzyž běchu Petrus Waldus, Jan Wiklif, Jan Huß — woni pak ßu tola wot podobneho ſmyßlenja wodźecźi byli. Jich mjena dyrbja ßo tehodła wot evangelſkeho kſcheſcźijanſtwa w cźeſcźi dźerżecź.

Prěni ſ nich je Pětr Faulfiſch, ſ wjetſcha Pětr Draždźanſki mjenowany. Wón ſ Hußom w Prazy dźěłaſche a běſche tež profeßor na univerſicźe. W lěcźe 1409 wón ſ dźělom wucźerjow a ſtudentow wucźahny a poſdźiſcho ßo, něhdźe 1412, we ßwojim wótcźinſkim měſcźe, w Draždźanach, ſaßydli, hdźež je najſkerje na kſchižnej ſchuli ſ wucźerjom był. Sswoje hłowne ſkutkowanje wón w Zwikawje roswiwaſche. Wěſta wěz je, ſo bu po dwěłětnym ſkutkowanju w Draždźanach dła rosſchěrjenja „kezarſkich“ wucźbow wot duchownеje wyſchnoſcźe wotßadźeny a ſ Miſchnjanſkeje krajiny wupokaſany. Schto pak běchu kezarſtwa teho muža? Wón běſche Božu wjecźeŕ w dwěmaj ſtaltomaj ſakitował a ßwoje ſakitanje na ßwjate pißmo a zyrkwinſkich wótzow ſłożił. Wón běſche hußitiſke pſchanje ſpěchował. Wón běſche prěni khěrluſch w macźerńej rěcźi wſcheŕ

do Božich ßłużbow ſawjedł. Tajke tak mjenowane kezarſtwa k temu pſchinjeßechu, ſo dyrbjeſche tón ſdobny muž, kiž běſche bohacźe wot Boha wobdarjeny, kaž nčkotry druhi martraŕ na ſchcźěpowzu ßwój kónz měcź.

Njech je było, ſo je Pětr Faulfiſch nahle wuſtupował, hacź runjeż mějeſche ßwoje najlěpſche wotpohlady, po nim pſchińdźe druhi, Handrij Proles, kiž hiſchcźe zyle po pucźach tehdomniſcheje pobožnoſcźe khodźeſche. Wón ßo 1. oktobra 1429 w Nowym Měſcźe narodźi, ſtudowaſche wot 1446 na Lipſcźanſkej univerſicźe a bu tam magiſtrat. W lěcźe 1451 bu ſ mnichom a dwě lěcźe po tym bu ſa měſchnika wußwjecźeny, cźinjeſche wulke pucźowanja a bu 1456 profeßor theologije w Magdeburgu. Poßlednje 30 lět jeho žiwjenja hacź k jeho ßmjercźi 6. junija 1503 ſkutkowaſche wón jako generalny vikar auguſtinſkeho rjada, ſaſtojnſtwo, kotreż krótko do ßwojeje ßmjercźe do rukow ſnateho Jana ſe Staupitz poda. Hdyž běſche Proles tež hacź do ßwojeho ſkónczenja romſki kſcheſcźijan, ma wón tola tež ważnoſcź jako pſcheczel reformazyje. Wón je tež reformazyju wothladał a tež pſchewjedł, hdyž tež jenoż reformazyju mnichowſtwa. Hdyž běchu khutniſche prawidła ſa klóſchtr auguſtinarjow do teho cźaßa jenoż w nčkotrych klóſchtrach ſawjedźene, chzyſche je wón wſchudźom ſawjeſcź, runjeż běſche rjadowy general pſcheczіwo temu. Skónczńje wón tola dobu. Bamž Sixtus IV. da jemu prawo. Wón běſche bjes dwěła wulki muž w ßwojim cźaßu. Wón cźujeſche, ſo je něſchto ſhniłe w tehdomniſchim zyrkwinſkim žiwjenju a ßo jenoż w tym myleſche, ſo chzyſche ſ dźělnej a ſwonkownej reformazyju polěpſchenje pſchinjeſcź, hacźrunje dyrbjeſche ßo ſe ßekeru hłubje ſakopnycź. S zyła běſche Proles dalokoßławny prědaŕ, wón pſchikhadźeſche huſto do ßwojeho wótzneho měſta a ßamo wójwoda Jurij by jeho rady ßłyſchał. Luther, kotryž je jeho ßnano hiſchcźe po woßobje ſnał a to pſchewjedł, ſchtoż tamny ſ daloka cźujeſche, mjenuje jeho muża wulkeho mjena a wěry, kotryž bu wot jich wjele ſa ßwjateho dźeržany.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

S **Budyſchina.** Towaŕſtwo Pomozy ſa ſtudowazych Serbow mějeſche tudy ßrjedu po ßwjatkach, 24. meje, ßwoju lětuſchu porjadnu hłownu ſhromdźiſnu, na kotruž bě ßo 23 ßobuſtawow ſeſchło. Pſchedßyda kujes faraŕ Räda wotewri ſhromadźiſnu, 1/2 4 hodźin, powita pſchitomnych a poda ßłowo pißmawjedźerjej, kiž najprjedy rosprawu wo towaŕſtwowym ſkutkowanju cźitaſche. S njeje podawamy tudy hłowny wobßah.

Dźenßniſcha hłowna ſhromadźiſna je dźewjatnata. Dźewjatnacźe lět potajkim wobſteji a ſkutkuje towaŕſtwo ſa cźeßne wobſtacźe a duchowne roswiwanje naſcheho lubeho naroda, ſałożene wot jeho horliwych ßynow, kotſiž ßu ſ wulkeho dźěła hižo we wěcźnoſcźi. My, jich potomnizy a wucźomzy, kotrymž ßu płody jich dźěła, ale tež jich prózy namrěłe, mamy winowatoſcź, to dźerżecź, wutwarjecź a rosmnożecź, ſchtoż ßu nam woni ſawoſtajili. Sawěſcźe běſche to ſkutk ryſynarodny, ſo naſchi ßławni ſbudźerjo a wjedniзy ſawěſcźicź pytachu wukubłanje nowych dźěłacźerjow na narodnym polu, ſa naſch ßerbſki lud, kiž je w tym naſtupanju zyle a jenicźzy ßam na ßo pokaſany, a bjes dwěła je Boża pſchedwidźiwoſcź tu myßliczku jim do wutroby ſapołożiła. Ssuadne běchu ſpocźatki wulkeho nadawka, tola Bohu dźak je wuwjedźenje nadawka lěto a bóle pſchiběrało, narodny ſkutk je roſtk a nadobywał, tak ſo ma towaŕſtwo nětko ſa 19 lět ßwojeho wobſtacźa 24,000 hriwnow ſakładneho ſamoženja, a je w tym cźaßu pódła teho 10,250 hriwnow pomozy na ſtudowazych wudźělicź mohło! Sawěſcźe je to naležnoſcź, kotraž móże, haj dyrbi kóždeho Serba wulzy ſajimacź.

W minjenym lěcźe 1898 je Towaŕſtwo Pomozy ſaßo 800 hriwnow pomozy do 14 ſtudowazych wudźěliło, a to 350 hr. do 5 ſtudentow na univerſicźe, 110 hr. do 2 wucźomzow na gymnaſiju a 340 hr. do 7 wucźomzow na wucźeŕſkim ſeminaru. Pſchi pſchidźělenju pomozy na próſtwarjow pſchedßydſtwo a wubjerk kóżdy ras ſ wulkej kedźbnoſcźu, ßwěru a po móżnoſcźi ſprawnje jedna.

Dokelž ßo pſchinoſchkow wot ßobuſtawow jara mało wotedawa, (w lěcźe 1897 na pſch. jeno 55 hriwnow.!) móże towaŕſtwo ſ wjetſcha jeno 3/4 danje — kaž je jemu dowolene, dokelž ma ſo 1/4 danje ke kapitalej pſchipißowacź — rosdźělecź. To pak njedoßaha, pſchetož potrěbnoſcźe ſtudowazych ßu wjetſche, a winowatoſcź Serbow, ſa ſtudowazych ßynow ßwojeho naroda

ßo ſtaracź, je też dźenßa runje tak wulka, każ pſched 20 lětami. Duż dyrbi ßo pſchezo ſaßo ſ nowa proßycź, ſo bychu ßobuſtawy porjadnje ßwój pſchinoſchk (na lěto 1 hriwnu!) wotedawali a ſo bychu nowych ßobuſtawow pſchidobyćź pytali. Też na to mělo ſo tola dźiwacź, ſo bychu pſchi wotkaſanjach ſa dobre wotpohladanja też na Towaŕſtwo Pomozy ßo dopomnili.

S rosprawy pokładnika, knjeſa pſchekupza Schwiebuſa w Budyſchinje, ßo ſhoni, ſo je towaŕſtwo loni dokhodow mělo 83 hr. pſchinoſchkow jenotliwych ßobuſtawow a 787 hr. danje, a ſo je 800 hr. pomozy wudźěliło. Samoženje w tu khwilu wucźini 24,237 hriwnow. — Po rosprawje knjeſow reviſorow redaktora Ssmolerja a kapłana Nowaka ßo ſliczenje ſ lěta 1897 ſa prawe ſpóſna a juſtifikazija wupraji.

Na to ſcźěhowachu namjety w naſtupanju towaŕſtwa. Pſchede wſchěm ßo wo to jedna, ſo bychu ßobuſtawy ßwoje pſchinoſchki ſaßo porjadniſcho wotedawali. W tej naležnoſcźi dyrbi ſaßo lěpje bycź. Pſchitomni ßo rosßudźichu ſa to, ſo ßo w nowinach ſ khwilemi namołwjenje woſſjewi, ſo bychu ßobuſtawy ßwój pſchinoſchk woßadnemu knjeſej duchownemu wotedali, kotryż je potom rady do Budyſchina knjeſej pokładnikej wobſtara. W nowinach ßo potom ſapłacźenje woſſjewi. — Dale ßo raſniſcho hacź dotal ſa tym žadaſche, ſo bychu ßo pominaze liſty wo wrócźenju doſtateje pomozy woßebje na tajkich knjeſow ßłake, kotſiž ßu ſ pomozu towaŕſtwa ßwoje powołanje doſcźahnywſchi nětko w dobrych wobſtejenjach a ſwonka Serbow ſkutkuja. Pſchedßydſtwo ßlubi, ſo to w bližſchim poßedźenju dowuradźi a potom wuwjedźe. — Skónczńje ßo ſhromadźiſnje woſſjewi, ſo je knjes pſchekupz Schwiebus (w Budyſchinje na ſwonkownej lawſkej haßy) wólbu, w poßlednjej hłownej ſhromadźiſnje na njeho ſłoženu, pſchijał. W tu khwilu wobſteji pſchedßydſtwo ſ tutych knjeſow: pſchedßyda: knjes Rěda, faraŕ pola ßwj. Michała; měſtopſchedßyda: knjes Nowak, direktor tachantſkeje ſchule; pokładnik: knjes pſchekupz Schwiebus; a piſmawjedźeŕ: knjes ſcholaſtikus Skala, wſchitzy w Budyſchinje. We wubjerku ßu tucźi knježa: k. kapitular kantor Luſcźanſki w Budyſchinje, k. faraŕ Jakub w Njeßwacźidle, k. kapłan Nowak a k. redaktor Ssmoleŕ w Budyſchinje.

Hiſchcźe raz chzemy próſtwu woſpjetowacź: 1. Njech tola ßobuſtawy porjadnje ßwoje pſchinoſchki ßwojim knjeſam duchownym wotedawaja, a 2. njech też ßo ſtaraja, ſo by ſaßo liczba płacźazych ßobuſtawow pſchibjerała. Kak cźaſto ßo hriwna wuda, kotraż mohła ßo lohzy a ſawěſcźe wjele ſdobniſcho ſa Towaŕſtwo Pomozy nałožicź!

— Hłowna konferenza ſakſkich ſerbſkich duchownych měješche ſańdźenu ſrjedu ßwoju ſhromadźiſnu we winowej kiczi w Budyſchinje. Nimale wſchitzy ſerbſzy ſaſtojnſzy bratſja běchu ßo na naſchu wažnu ſkhadźowanku ſeſchli. S hnujazej modlitwu naſch luby pſchedßyda knjes faraŕ ryczeŕ Jakub naſchu ſhromadźiſnu wotewri, w kotrejž też na wſchitke te tyſchnoſcźe a ſrudoby ſpominaſche, pſches kotrež ßmy pſches Boże hnadne wodźenje pſcheſchli. Po wobſamknjenju poßledneje konferenzy mějachu ßo rosprawy naſchich poboczńych ſerbſkich konferenzow podacź. Rosprawy podachu pſchedßydojo konferenzow kk. faraŕ Kſchižan Hodźijſki wo Budeſcźanſkej konferenzy, faraŕ Gólcź ſ Budyſchinka wo Maleſchanſkej, faraŕ Kubiza wo Pomorſkej a faraŕ Jakub wo Njeßwacźidliſkej. Wſchitke rosprawy ßwědczichu wo bohatym ziwjenju naſchich ſerbſkich duchownſkich poboczńych konferenzow, w kotrychž ßo w bratrowſkej luboſcźi dźěła ſa ſboże naſchich lubych ſerbſkich woßadow. Knjes faraŕ Kubiza Bukecźanſki ſjewi, ſo budźe ßwjedźeń ſwonkownego miſſionſtwa 23. dźeń junija w Bukezach. Na ſerbſkim kemſchenju budźe knjes kapłan Domaſchka ſ Hodźija a na němſkim knjes bywſchi dwórſki prědaŕ Stöcker ſ Barlina, kotryż je jako ryczeŕſki wuſtupowaŕ ſa naſchu evangelſku zyrkej daloko a ſchěroko ſnaty, prědowacź. Wěſcźe ßo bohata liczba lubych Serbow ſ bliſkeje a ſ dalokeje wokolnoſcźe ſeńdźe, tuteho žadneho muža, kiž je ßo ſawěſcźe jako ſmužity wojowaŕ naſcheje zyrkwje wopokaſał, ßłyſchecź. Wjecźor knjes Stöcker hiſchcźe woßebitu ſhromadźiſnu wotdźerži, w kotrejž budźe we ßwojim Barlinſkim měſcźanſkim miſſionſtwje, ſa kotrež je tak wjele ſkutkował, pſchednoſchowacź. Na bliſke poßwjecźenje noweje Khwacźanſkeje zyrkwje ßo ſpomni ſ tym pſchecźom, ſo bychmy ßo k temu wažnemu ßwjedźenjej jako ſaſtojnſzy bratſja w bohatej liczbje ſeſchli, hdyž ßo Boži dom noweje ſerbſkeje woßady poßwjecźi. Knjes pſchedßyda, wodźeŕ naſchich ſerbſkich Božich ßłužbow w Draždźanach, proſcheſche, ſo bychu ſaſtojnſzy bratſja wſchitkim tym, kotſiž do Draždźan cźahnu, naſche ſerbſke Boże ßłužby naſpomnili, ſo njebychu ſkomdźili, je wopytacź. Knjes pſchedßyda je ßo ßam ſa to napominanje poſtaraŕ. Wón je papjerku k 50lětnemu jubilej naſchich ſerbſkich kemſchenjow cźiſchcźecź daŕ, kotraż ma na jenej ſtronje ſnamjeſchko kſchiža a to hrónczko: „Tón Knjes je mój paſtyŕ“, ſchtož je tekſt byŕ prěnjeho ſerbſkeho w Draždźanach wot njeſapomniteho nana knjeſa fararja Jakuba 1848 dźeżaneho prědowanja, a na druhej ſtronje njedźele lětuſchich ſerbſkich kemſchenjow pokaſuje. Tule papjerku knjes faraŕ Jakub, hdyž běſche ju w Draždźanach k jubjelſkemu kemſchenju rosdźěliŕ, kóždemu ßwojeje woßady, kiž ma myßle do Draždźan ßo podacź, jako wopomjeńku ßobu da a wón je to wjeßele měŕ, ſo je pſchi poßlednim kemſchenju něktorych ßwojeje woßady wohladaŕ, kotſiž běchu ßebi tu ſpomjeńku derje ſpomjatkowali. Tajka papjerka budźe ßo — da-li Bóh — też na pſchichodne lěto cźiſchcźecź a potom wot wſchitkich ſerbſkich duchownych roſcheŕjecź k ſpěchowanju naſchich ſerbſkich kemſchenjow w Draždźanach. Dležſche jednanje měješche ßo dla zyrkwinſkeje galerije — w kotrejž ßo hiſtorija naſchich woßadow wopiſuje. Stary wudawk, kotryż je wjele woßadnym ſnaty, je roſpſchedaty. Duż ßo nowy pſchihotuje a ſerbſzy duchowni budźa ßwoje pſchinoſchki podacź, ſo by hiſtorija naſchich ſerbſkich woßadow ßo derje a dokładnje wopiſała a woßebje ßo wſchelake ſmylki, kotreż ßu w prěnim wudawku, wotſtronike. Wulzy ſwjeßelazy běſche nam pſchednoſchk naſcheho pſchedßydy wo poßedźenju direktorija hłowneho bibliſkeho towaŕſtwa w Draždźanach. Pſched něſchto lětami je ßo naſcha ſerbſka ſchulſka biblija wudała, kotraż wſchak ſa ßwoju potrjebu ßwoju pſchiſłuſchnoſcź dopjelnjuje, kotraż pak ſtarſchim ludźom a khorym doſcź pſchihodna njeje małeho cźiſchcźa dla. Stary wjetſchi wudawk naſcheje ſerbſkeje biblije je dawno roſpſchedaty — a wulke žadanje je w naſchim ludu, ſo by ßo tónle wudawk ſ nowa cźiſchcźaŕ. Knjes pſchedßyda je ſe ßwojej cźopłej a ſahorjenej wutrobu ſa naſch ſerbſki lud w direktorialnej ſhromadźiſnje pſchi wſchěch wulkich woporach pſchecźiſchcźaŕ, ſo je direktorij naſcheho bibliſkeho towaŕſtwa jenahłóßnje wobſamknył, w lěcźe 1903 tutón wjetſchi wudawk naſcheje biblije cźiſchcźecź dacź. Wón móżeſche 300 hr. jako prěni dar, kotryż je nahromadźił, na blido położicź. S jeho rosprawy też ſhonichmy, kak ßo naſche ſakſke bibliſke towaŕſtwo ſ wulkej woporniwoſcźu woßebje ſa naſche ſerbſke woßady ſtara. Hacź runje ma pſchi kóždej ſerbſkej bibliji ſkóro hiſchcźe junu telko hacź pſchi němſkej ſe ßwojeho ſamóżenja pſchidacź, tola na najßwěrniſcho naß Serbow ſaſtaruje. To je ſawěſcźe wulkeho dźaka hódne. Duż ßmy też wobſamkli, pſchichodnje k jutram, hdźež ßo kollekta ſa bibliſke towaŕſtwo sběra, lecźaze łopjeno naſchim Serbam roſeßłacź, w kotrymž ßo pſchecźelniwa ſtaroſcźiwoſcź wot bibliſkeho towaŕſtwa, nam wopokaſana, naſchemu ludej ſjawnje wobßwědcźuje. Britiſke (jendźelſke) towaŕſtwo ßwoje ſkutkowanje w naſchim kraju ſłoži. Na roſżohnowanju pak je ßebi też hiſchcźe luboſcźiwje na naß Serbow pomyßliło. 300 nowych teſtamentow, wot njeho wudatych, je nam dariło ſa darmotne roſdźělenje khudym a khorym w naſchich ſerbſkich woßadach. Tak je naſcha ſerbſka konfernza ſaßo w jenym duchu a jenej myßli hromadźe pobyła. „Sboże naſchich ſerbſkich woßadow“ to je było heßło naſcheho hromadźebycźa. Bóh luby Knjes chzył miłoſcźiwje dale žohnowacź naſchu konferenzu, ſ kotrejž je pſches jeho hnadu bohate žohnowanje ßo wuliwało na naſch luby ſerbſki lud.

— Rosprawu wo poßedźenju naſcheho lutherſkeho knihownego towaŕſtwa podamy pſchichodnje.

Něſchto k rospominanju.

Bitwa je naſche zyłe ziwjenje, hdźež dobycźeŕſku krónu jenož tón doſtanje, kiž ßo ßam pſchewinje.

* * *

Wot ſleho ßaědomnja cźwilowana wutroba je hela; měrna wutroba, to je paradis.

* * *

Cźłowjek ſ cźiſtej wutrobu ma wjeßełe cźoło.

* * *

Na tſjoch ſnamjenjach je pósnacź, hacź je Jeſuß w naß: Jeho ziwjenje, jeho ßwědczenje, jeho ſkutk.

* * *

Budź tajki, kajkiž ßo ſdaſch, a ſdaj ßo tajki, kajkiž ßy.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihiczińſchczeŕnje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 23.
4. junija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

1. njedzela po ßwjat. Trojizy.

Japoschtolske skutki 2, 42.

„Woni pak wostachu wobstajni we wuczbje tych japoschtołow.“

Budź Bohu ßa to dźak, so nam, jeli chzemy pschi japoschtolskej wuczbje ßawostacź, žanemu wjazy trjeba njeje, so dyrbjeli ſ nowa ßwjeczi japoschtoljo tež k nam ßem pschińcź a nam psched woczomaj ßwoje dźiwy dokonjecź. Ale tychle japoschtołow ßłowo a jich wuczbu my potrjebamy, — tu pak ſ Boha hižo dawno mamy, a tu nam žadyn jeniczki człowjek ſ wutroby wsacź njemóże. Tale jich wuczba je do wscheho ßwěta rosnjeßena a rosschěrjena, wschěm ludam ßo wona kóždemu ſ jeho jasykom pschipowjeda.

Njech bychu ßo njepschecźeljo sběhnyli, njech bychu nam japoschtołow pißma wschě na popjeł spalili, — naschu wutrobu nam tola njesamóża spalicź, ani ſ njeje japoschtołow wuczbu wupalicź, pschetoż ta sawostanje móz nascheho żiwjenja, kotraž wschěch naß pschi naschim sbóżniku żiwych sdźerži. — Wschón njepschecźelski wichor, hněw a słobjenje pschecźiwo Bożemu ßłowu je ßłaby wětr a njesamóże na nihdy žane Bože ßlubjenje skasycź. Njebjo a semja junu sahinjetaj, tole Boże ßłowo wostanje żiwe.

Wostań pak tež kóždy kschescźijan pschi tymle Božim ßłowje, pschetoż ſ tym njeje dosco, so měł jo ty w ßwojim pomjatku sakhowane a so by jo ſ hłowy wjedźił. Wobstajny pschi wuczbje japoschtołow sawostanjesch tehdy, hdyž ßo wschědnje wo to modlisch, so chzył cźi Bóh to ßamo dodacź, schtoż je nam ßlubił, so jo se ßwojim sbóżnikom darjene dostanjemy. Wobstajny ßy tehdy, hdyž ßwěru to wužijesch, schtoż cźi Bóh poskicźi: jeho ßłowo a jeho sakramentaj. Se wschěm tym pschińdźesch do ßwojeho praweho sboża a ßobu do sbóżnoscże. A hdźež staj dwaj, abo hdźež ßu tsjo abo jich wjazy sjenocźeni w nascheho sbóżnikowym mjenje, tam je wón ßobu bjes nimi. Duž wostań pschi wschědnym modlenju, dźerž ßo k Božemu blidu, wostań w prawym wěrnym sjenocźenstwje — tajkile sawostanjesch pschi prawej wěrnej japoschtolskej wuczbje.

Tón Knjes pak pschida wschědnje japoschtolskej woßadże tajkich, kiž buchu ßobu ſ njej sbóżni. Hinak wschak tam tež bycź njemóżesche: tale woßada, kiž bě wscha połna ßwjateho Ducha, ta dyrbjesche wopokasacź, kajku ma ßama w ßebi żiwu móz. Duž tež dźeń wote dnja wjazy wěriwych k nim pschistupi, a dźeń wote dnja buchu nowe mjena do knihow żiwjenja sapißane. Takle bu tale japoschtolska woßada prawy, wěrny nowy Jerusalem, to nowe Bože město.

A ſ cźim je ßebi wona wschěch wutroby dobyła? Niz se žanej ßwojej wjelewucźenoscźu, ani se žanym běhanjom a wabjenjom. Ně, ßama na ßebi bě wona wopokas sa to, kajku sbóżnocźinjazu móz ma ta wjeßeła powjescź wo Khrystußu, so ma wo prawdźe ſ nim kóždy ßwojeho wěrneho sbóżnika.

A schtóż tychle prěnich sahorjenych kschescźijanow ſ woczomaj wuhlada, tón bě wschón sapschijaty, sajaty, so hinak njemóżesche, hacž ßobu k nim pschistupicź. Kóždy dyrbjesche ßebi prajicź: Sawěscże, tu ma Bóh ßwój dom, jowle ßu

ſa naß te prawe wrota do Božich njebjeß ſwotewrjane. A takle bu ſ nich ſe wſchĕch tón nowy Boži templ ſhotowjeny: kóždy wĕriwy bĕ nowy twarſki kamjeń ſa tutón Boži templ: uaſch ſbóžnik pak ſawoſta tuteho templowy jeniczki rózkny kamjeń.

Schtóž prĕnju tule kſcheſczijanſku woßadu wuhlada, dyrbjeſche ßebi prajicz: „Czile ludžo maja ßami wſcho, ſchtož je kóždemu najnuſniſche a najpotrjebniſche, maja wſchitzy teho jeneho nuſneho: maja wſchitzy ßwojeho ſbóžnika, a dokelž maja teho, ma ſ nimi kóžda duſcha ßwoju wĕrnu ſbóžnoſcz.“ S nim pak doſtachu do ßwojich wutrobow žiwu móz, ſo mózachu ßamo džiwy dokonjecz. Wſchitzy woni ſ tajkim wjeßelym duchym ßwĕdczachu, ſo bu kóždy, kiž jich ſaßłyſcha, ſatorhnjeny, ale tak tež ßobu ſ uimi wobſboženy. — Tajkale bĕ ta prĕnja woßada: ſe ßwjatym duchom napjelnjena, wuhotowana, wobronjena. Duž tež ju žadyn ſły njepſchecželˇ poraſycz njemóžeſche. Ale wona tam ſtejeſche, kaž mózne ßylne wójſko, pſched kotrymž dyrbjeſche ßama hela tſchepjetacz, pſchetož ßama wona mĕjeſche to ßlubjenje, ſo ſe ßwojej wĕru wſchón ßwĕt pſchewinje.

Ach twoje ßłowo ßwjate
Njech bydli pola naß,
So było ſboże date
Nam pſches nje kóždy czaß.

Pſchecziwnizy naſcheho ſbóžnika w nowym teſtamencze.

(Pokraczowanje.)

Tuta wĕra dyrbi ßo pſches luboſcz k bratam žiwa wopokaſacz. Sadžerženje pſchecziwo bližſchemu, kiž ſ luboſcze wukhadža, je prawe a Bohu ſpodobne. To ma ßo wopokaſacz w ponižnoſczi, ßmilnoſczi, czichoſczi, njeßebicznoſczi, pſchecželiwoſczi a dobrocziwoſczi. Wopokaſanje takich poczinkow njeje ſwjaſane na mĕſto a czaß a nima žanych mjeſow, hacz kiž ßebi ßame ſtajeja. Wſchitko, ſchtož je tajkemu luboſcziwemu ſmyßlenju a czinjenju napſchecziwo, je hrĕch; dokelž ſe ßebicznoſcze wukhadža. —

Swonkowne ſkutki bjes dobreho ſmyßlenja wažnoſcze pſched Bohom nimaja. Haj, wone ßu hejchleŕſtwo a jebanſtwo ßebje ßameho, hdyž dyrbja ſdacze ſbudzicz, jako mĕł ſchtó dobre ſmyßlenje, kiž ßo pſches tajke ſkutki ſjewi. Wĕrnoſcz a cziſtocz ſtej wottyknjeny kónz, ſa kotrymž ma kóždy ſtacz. K temu pak wjedže jenož pruhowanje ßebje ßameho, ßamoſaprĕcze a wojowanje pſchecziwo ſłym myßlam, lóſchtam a požadanjam, kiž ſ wutroby wukhadžeja. Na to ſakoń pokaſuje. Schtóž ßo jenož pißmika ſakonja džerži, jón prawje njeſapſchimnje. Tón jón woprawdze njedopjelni, kiž jenož ſwonkownje czini abo ßo teho woſtaji, ſchtož wón pſchikaſa abo ſakaſa, ale tón, kiž jón po ſmyßlenju w prawym duchu ſroſymi. Mordarſtwo ßamo njeje pſcheſtupjenje 5. kaſnje, ale tež tón, kiž njeluboſcz, ſawiſcz, hidženje, hnĕw a njepſchecželſtwo pſchecziwo bližſchemu we wutrobje haji, ju pſcheſtupi. Mandželſtwołamar ßam 6. kaſnju njepſcheſtupi, ale tež tón, kiž žonu ßwojeho bližſcheho požada. Njecziſty pak njeje jenož tón, kiž njecziſte czini, ale tež kiž na njecziſte myßli.

Schtóž myßli, ſo je bjes winy, dokelž po pißmiku ſakonja czini, je w bludze a ßo ßam ſhjebje. Wón nima cziſtoſcz wutroby ale jenož czeſtnoſcz pſched ludžimi. S tutej njemóže nichtón pſched Božim ßudnym ſtołom wobſtacz. Pſched Bohom płaczi ſmyßlenje wutroby, niz ßamy ſwonkowny ſkutk. Tu prawdoſcz pak, kiž pſched Bohom płaczi, njemóže nichtó ßebi ſe ßwojimi ſkutkami ſaßłužicz. Pſchetož woprawdze ſe ſmyßlenjom, ßłowom a ſkutkom ſakoń dopjelnicz, nichtó njeſamóže. Schtóž to myßli, ſjeba ßo ßam a ſapadnje do ſkaženja.

Tak kſcheſczijanſtwo Fariſejſkemu waſchnju krucze napſchecziwo ſteji. Fariſejſka myßl je wobrocženje kſcheſczijanſtwa na wopaczne. Jene ſmyßlenje druhe wuſamknje. Prĕńſche dyrbi ßo wukorjenicz, hdyž dyrbi druhe rum mĕcz. Tehodla pſchima tón knjes Fariſejſku myßl jako najhórſche ſadžĕwanje, ßo jemu pſchiſamknycz, ſ wótrymi ßłowami. Tón knjes je kruty pſchecziwnik Fariſejſkich. Duž ßo też džiwacz njetrjebamy, ſo ßu Fariſejſzy jeho hórzy njepſchecželjo. Chzedžali na ßwojim ſtejniſchczu woſtacz, dyrbja pſchecziwo ßwojemu njepſchecželej wojowacz, kiž, wuhotowany ſ wulkej mozu, jich dotalnemu knjejſtwu hroſy.

A tak je.

Wojowanje teho knjeſa ſ nimi a jich pſchiwiſkom, czehnje ßo pſches zyłe žiwjenje teho Knjeſa. Wotpohladanje, wopaczny prawdoſcz Fariſejſkich a prawu knjeſowych wuczomnikow rosjaßnicz, je wopſchijecze prĕdowanja na horje. Pſchecziwnoſcz mjes tym knjeſom a Fariſejſkimi a fariſejſzy ſmyßlenym ludom je hłowna myßl žyłeho evangelija ßwj. Jana.

Pſchehladamy-li druhe evangelije, pytnjemy, ſo nimale žadyn ſtaw njeje, w kotrymž njeby nĕſchto wo njepſchecželſtwje teho Knjeſa a Fariſejſkich ßo wupowjedało.

VII. Wojowanje.

Fariſejſzy ſ woprĕdka woczakuja. Woni derje wjedža, ſo je Khryſtus wjazy dyž-li wſchĕdny muž. Rnnje kaž lud, tak tež woni ſ jeho ßłowow a ſkutkow póſnaja, ſo je wón profeta. Woni ßebi njeſwĕrja, nahladej luda, kiž jemu jeho džiwow dla pſchiwißuje a hiſchcze wjazy wot njeho woczakuje, wótrje napſchecziwo ſtupicz. Tajke ſtejniſchczo, nahladej luda napſchecziwne, móžeſche jich nahladnoſcz do ſtracha pſchinjeſcz. Duž ßu pſchecziwo temu Knjeſej liwzy. Bórſy pak njepſchecželſtwo wudyri, hacz runje je na mĕſcze njepokaſaja.

1. Woni pohórſchuja ßo na jeho ßłowach.

Tón Knjes je w jich pſchitomnoſczi wodacze hrĕchow, kiž ßu ſ pſchiczinu jeho czerpjenja, ßlubił.

W tym widža ſranjeneho Božeho prawa a to ſ dobrym prawom, byli tón Knjes profeta abo wſchĕdny człowjek był. Pſchetož tón Knjes je po ßwojej mozy czinił a niz w Božim mjenje. Dokelž pak Fariſejſzy Khryſtußowe bójſtwo njepſchipóſnaja, njemóža jemu tež ſa prawo pſchidacz, ſo hrĕchi wodawa, a dyrbja to ſa hanjenje Boże ſpóſnacz. Tola ßebi woni njeſwĕrja tuto ſmyßlenje wuprajicz a teho Knjeſa ſjawnje wobſkoržicz. Tón Knjes pak jich myßl ſpóſnaje. To hižo móžeſche jim wopokas jeho wſchehowĕdomnoſcze a Bojſkeje mozy bycz.

So by jich wo jich bludžje pſcheßwĕdcził a jim pokaſał, ſo prawo ma, ßo jich praſcha, ſchto je lóže prajicz: „Twoje hrĕchi ßu tebi wodate, abo ſtań a khodź?“ Prjedy pak hacz woni wotmolwja praji wón: „Stań a khodź! Wſmi twoje poßleſchczo a džі dom!“

Tak tón Knjes k ßłowu ſkutk pſchiſtaji a ſ tym wopokaſa, ſo jeho ßłowo njeje hołe pſchecze, ale žiwa móz, kiž ſ Boha wukhadža. Woni móža tola wopſchijecz, ſo dyrbi tón, kiž ma tajku móz, Bóh bycz. Dnž je jich pſchecziwnoſcz pſcheczіwo njemu njeprawa. Tutón podawk na lud wulki ſaczіſchcz czini, na Fariſejſkich pak niz.

2. Dale hižo poſtupaja, hdyž ßo pola tych wuczomnikow na teho knjeſa wobczežuja. Na teho Knjeſa ßo hiſchcze njewobrocza, dokelž ßo porokow boja.

(Pokraczowanje.)

Reſomazyja w Draždžanach.

(Pokraczowanje.)

Niz na reformazyju mnichow, ale na wobrocženje laiow bĕſche jo druhi wotmyßlił, kiž ſ dalokoſcze do Draždžan pſchiǐdže a tež po ßwojim waſchnju lĕpſchemu czaßej pucz pſchihotowaſche. Wokoło lĕta 1450 bĕſche, jako italſki mnich Jan ſ Kopiſtrano pſches němſke krajiny czehnjeſche wſchudžom kaczanſke prĕdowanja džerżo. Wón bĕſche wot bamża Miklawſcha V. pózłany, ſo by ſe ßwojej móznej ſrĕczniwoſczu pſcheczіwo Hußitam a ſa kſchižny czah pſcheczіwo Turkam ſkutkował. Lud jeho wſchudžom kaž ßwjateho witaſche a hdyž móžeſche tež jenož ſ pomozu tołmacza prĕdowacz, wuſkutkowa tola wjele ſ mozu ßwojeje rĕcze. Wón czehnjeſche pſches Sakſku a pſchiǐdže do Lipſka, Grimmy, Kamjenizy, Freiberga a w dezembrje 1453 tež do Draždžan. W ßwjatoczнym czahu jeho rada powita a jeho do klóſchtra Franziſkanarjow, hdyž mĕjeſche hoſpodu, dowjedže. A nĕtko džerżeſche wón pſched wulkimi hromadami luda hnujaze prĕdowanja, ſo jich wjele ßwoje karty a ſłote wĕzy pſchinjeßechu, ſo bychu je pſched jeho woczomaj ſpalili. Wón w Draždžanach wulki pſchipad namaka. Tež jow prĕdowaſche wón to jenicze: „Wjedzcze ßwjate žiwjenje, džerżcze ßo romſkeje zyrkwje, wotpokuczcze waſche hrĕchi ſ tym, ſo pſcheczіwo Turkam na wójnu wuczehnjecze.“ Wón mĕjeſche wulki wuſpĕch w Draždžanach. So pak ßo hromada ludu k njemu žołmjeſche a nutrnje na njeho poßłuchaſche, to je ßwĕdczenje, kak žiwe bĕſche tehdom to

žadanje po wubudźliwym, ſ wutroby wukhadźazym a k wutrobje ßo dobywazym prědowanju — wěſchcźenje na bliſku reformazyju.

Skónczńje ſpomnimy na muža. Wón je cźaß ßwojeho źiwjenja w Draždźanach pſchebył a tam też 1. auguſta 1472 wumrjeł. W nětcźiſchej dwórſkej, w Sofijinej zyrkwi je khowany. Jeho mjeno je Gregor ſ Grimburg. Jako ßławny prawiſnik, jako ſprawny muž wojowaſche wón pſchecźiwo knježeŕſkim žadanjam bamža, w cźaßu, hdźež ßebi nichtó njeſwěrjeſche, bamžej něſchto napſchecźiwo prajicź. Też wón mějeſche kaž Luther pſcheſcźěhanje wot bamža ſnjeſcź. Hdyž je wón też ſkónczńje w měrje ſ katholſkej zyrkwju wumrjeł, woni ßu tola wot njeho wſchelaku hórku wěrnoſcź ßłyſchecź dyrbjeli a ßu jemu ßwój hněw a ßwoje hidźenje móznje facźucź dali. Jeho piſma wobßwědczuja jeho wulku ſrěcźniwoſcź, jeho horjazu wótcźinſku luboſcź a jeho cźiſtu pobožnoſcź.

To ßu cźi ſchtyrjo Draždźanſzy mužojo, kotrychž mamy prjedypósłow noweho lěpſcheho cźaßa mjenowacź, njeruni mjes ßobu, ale wſchitzy běchu wodźeni wot njeſnateho cźucźa, ſo dyrbi lěpje bycź w naſchej zyrkwi. Woni ßu ßwědkojo teho, ſo běſche Draždźanſka ſemja ſ najmjeńſcha na reformazyju pſchihotowana a ſa wußyw pſchijomna.

III. Luther w Draždźanach.

To běſche nalětny dźeń, kóuz haprleje 1516, jako ſ Nowomějſchcźanſkimi wrotami jednory wós nuts jědźeſche a potom k prawizy wokoło rózka ßwój pucź wſa. Pſched klóſchtrom Auguſtinarjow wós ſaſta, ſ kotrehož młody muž w mnichowſkim khabacźe wuſtupi. Wón ßo wo klóſchtrowe wrota kłapaſche, wrótnik ßo ſa mjenom praſchejeſche a lědy běſche wón ßwoje mjeno mjenował: — bratr Martinus ſ Wittenberga — wrótnik k priorej khwataſche a bórſy witaſche jeho wodźeŕ klóſchtra, Dr. Melchior Myriſch. To běſche Lutherowy prěni pſchikhad do Draždźan; wón běſche, kaž nowiſchi ſtawiſnaŕ wupraji „hižo kaž cźiche potajne ſacźehnjenje reformazyje“ do teho měſta.

Kak pſchińdźe, ſo Luther do Draždźan pucźowaſche? — Rjad Auguſtinarjow, do kotrehož bratr Marcźin ßłuſchejeſche, mějeſche wěſte ſarjadowanje. Wodźenje leżejeſche w ruzy ſcźěhowazych ſaſtojnikow. Prěni běſche general, po nim pſchińdźe generalny vikar, potom wokrjeßny vikar a prior. Dokelž běſche Luther pſches wuczenoſcź, pſches pobožnoſcź, hódne žiwjenje a druhe poczinki kedźbliwoſcź ßwojich wyſchſchich na ßo ſłožił, pſchede wſchěm fnateho generalneho vikara Jana ſe Staupitz, běchu jeho w meji 1515 bjes dźiwanja na jeho młodoſcź ſa wokrjeßneho vikara 11 klóſchtrow w Thüringſkej a Miſchnjanſkej krajinje wuſwolili, nad kotrymž mějeſche nahladowarſtwo. To běchu Wittenberg, Draždźany, Herzberg, Gotha, Salza, Nordhauſen, Sangerhauſen, Erfurt, Magdeburg, Nowe Měſto a Eisleben. To běſche jow po tajkim zyrkwinſke viſitazyſke pucźowanje, kotrež mějeſche w tym lěcźe do Draždźan.

To ßu wěſcźe ßwjatocźne dny byłe ſa klóſchtrowſkich bratrow w Draždźanach, jako młody profeßor ſ Wittenberga mjes nimi pſchebywaſche, ßo praſchejo, pſchepytajo, radźo a wucźo. Hacź je ßo jich też krucźe praſchał, kak ſteja w ſnajomſtwje ßwjateho piſma we wucźbje wěry, w kſcheſcźijanſkim žiwjenju? Wěſcźe. Hacź je jim powjedał wo ßwojim mnichowſkim žiwjenju w Erfurcźe, hdźež běſche ßo někotre cźežke bědźenje ßwědomja pſchebědźił, wo ßwojich ſtudijach a cźitanjach na univerſicźe we Wittenbergu, wo ßwojich reformatoriſkich myßlach, kotrež tehdom hižo w jeho duſchi ſkhadźachu? Najſkerje. Tak wjele my wěmy, ſo je wón pſchi ßwojej viſitazyji pobožnym klóſchtyrſkim bratram na wutrobu ſwjaſał, niz na Ariſtotela a Thomaßa ſ Akwino, kaž też na wſchitkich druhich ſcholaſtikarjow ßo powßnycź, ale ßwjate piſmo pilnje cźitacź. A to je nam ſnate, ſo mějeſche wójwoda Jurij brodaty ſkładnoſcź na evangelſke ſmyßlenje mnohich ßwojich Draždźanſkich Auguſtinarjow ßo wobcźežowacź — to běſche płód viſitazyje doktora ßwjateho piſma ſ Wittenberga.

Kak mile ſ zyła Luther wo ßwojich bratrach teho rjada ſudźeſche, wo tym ßwědczi ważne piſmo, kotrež wón w tych naležnoſcźach ſ Draždźan do Mainza póßła a kotrež dawa nam hłuboko do jeho duſchowpaſtyŕſkeje wutroby pohladacź. Wone hižo cźiſcźe evangelſki duch dycha a ma ßo po ßwojim pſchełožku tak:

Wyßokodoſtojnemu a pobožnemu Wótzej, bratrej Janej Berkerej, priorej auguſtinarjow w Majnzu.

Jeſuß.

Sboże w tym Knjeſu! Wyßokodoſtojny a najdróžſchi Wotcźe priorje, ſła powjeſcź je ke mni doſchła, ſo jedyn mojich bratrow, Jurij Baumgärtner, ſ naſcheho Draždźanſkeho konventa pola Waß pſchebywa, kiž je Bohu žel ſ pſchicźinow a po pucźach tam pſchiſchoł, kiž ßu hanibne. Ja pak ßo Waſchej ßwěrnoſcźi a ſwólniwoſcźi dźakuju, ſo ſcźe jeho pſchiwſali, ſo by ßo hanibje kóuz ſcźinił. Wón je moja ſhubjena wowza, wón ke mni ßłuſcha; moja pſchißłuſchnoſcź je, jeho pytacź a ſaßo dowjeſcź, hdyž ßo temu Knjeſej Jeſußej tak ſpodoba.

Ja Waß tehodła proſchu naſcheje ſhromadneje wěry do Khryſtußa a naſcheho ſhromadneho wuſnacźa k ßwjatemu Auguſtinej dla, hdyž by Waſchej pſchecźelniwej luboſcźi někak móžno było, jeho ke mni pósłacź, njech je to do Draždźan abo do Wittenberga abo jeho tola ponhucź, ſo by tam ſchoł a pſchecźelniwje na njeho ſkutkował, ſo by dobrowólnje pſchiſchoł. S wotewrjenymaj rukomaj chzu jeho pſchijecź, wón njech jenož pſchińdźe, wote mnje ßo njetrjeba žaneho ſranjenja bojecź.

Ja wěm, ſo pohórſchenja pſchińdu a dźiw njeje, ſo cźłowjek ßo podßunje; to pak je dźiw, hdyž cźłowjek ſaßo ſtanje a twjerdźe ſteji. Padnył je Pětr, ſo by pósnał, ſo je cźłowjek; haj ßamo jandźel w njebjeßach je padnył (to tola pſche wſcho dźe); padnył je też Hadam w paradiſu. Schto mamy ßo dźiwacź, hdyž budze ſcźina we wětſiku tam a jow mjetana a žehliwy ßłužoł wuhaßnje? Tón Knjes Jeſuß wucź naß a ſkutkuj ſ Wami a dokonjej tón dobry ſkutk. Hamjeń. Božemje! S Draždźan, ſ naſcheho konventa, na dnju ßwjateho Filipa a Jakuba. W lěcźe 1516.

Bratr Marcźin.

Hiſchcźe junkrócź mějeſche Luther Draždźanſke murje wohladacź. Někotſi praja, ſo je tam trójzy pobył, ale to ßo hiſtoriſzy dopokaſacź njehodźi. Tón druhi wopyt w Draždźanach je ßo měł w lěcźe 1517.

Wójwoda Jurij Brodaty, pobožny fěrſchta, kotryž ßo wopraudźe wo ßwoje duchowne ſboże ſtaraſche, kiž pak bu poſdźiſcho najhórſchi njepſchecźel reformazyje, by rad rjane prědowanja ßłyſchał. Dawno běſche ßebi hižo wotmyßlił, na ßwoju hrodowu kapaku dobreho prědarja powołacź a teho dla na Jana ſe Staupitz do Wittenberga piſaſche, ſo by jemu pobožneho a wucźeneho muža wobſtarał. Staupitzej to wolenje cźežke njeběſche. Najlěpſchi, najpobožniſchi a najbóle wucźeny prědaŕ w zyłym Wittenbergu bě młody Thüringſki, tón ſamy, kotryž běſche lěto prjedy hižo w Draždźanach pobył, najſkerje bjes teho, ſo by ſchtó na njeho kedźbliwy ſcźinjeny był: Marcźin Luther. Duž ßo bratr Marcźin druhi krócź do Draždźan naſtaji wot Staupitza ſ porucźazymi piſmami wuhotowany, w kotrychž ßo jako wucźeny a ſdwórliwy muž poruczeſche. W juliju tam pſchińdźe a je najſkerje ſaßo „w ßwojim konvencźe“ pola Auguſtinarjow w nětcźiſchim Nowym Měſcźe bydlił. 25. julija, dźeń Jakuba, ſtupi na klětku w hrodowej zyrkwi a dźerżeſche pſched wójwodu a jeho dworom mózne a khutne prědowanje wo dźeńſkim ſcźenju Matth. 20, 20—23. Tale hodźina Božeje ßłužby w Draždźanſkim hrodźe ma najwyſchſchu zyrkwinſko-hiſtoriſku ważnoſcź. Jow prědowaſche tón ſmužity, hižo nimale cźiſcźe na evangelſke wobrocźeny, mnich, kotryž něſchto njedźel poſdźiſcho ßwoje 95 ßadow na hrodownu zyrkej we Wittenbergu pſchibi — a jemu napſchecźiwo ßedźeſche krucźe katholſzy ſmyßleny fěrſchta, kotryž bu poſdźiſcho najhórſchi njepſchecźel dobreje wězy evangelija.

(Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

S **Draždźan.** 18. junija t. l., to je tſecźu njedźelu po ßwj. Trojizy, ſmějemy tudy ſaßo naſche lube ßerbſke kemſche w nakhwilnej kſchižnej zyrkwje na lipowej haßy. Kaž ßłyſchimy, prědźuje knjes faraŕ Ssykora ſ Minakała; ſpowjednu wucźbu ſměje knjes faraŕ Jakub ſ Njeßwacźidła. — W naſtupanju ſnamjeſchkow ſ.napiſmom: „Tón Knjes je mój paſtyŕ“, kiž buchu mjes naß wudźělene, chzemy naſpomnicź, ſo wone ſapiſk ßerbſkich kemſchenjow w Draždźanach niz jenož na pſchichodne lěto maju, ale ſa wſchě dalſche lěta.

— Naſche ßerbſke evangelſko-lutherſke knihowne towaŕſtwo mějeſche też ßrjedu po ßwjatkach ßwoju hłownu ſhromadźiſnu. Rosprawu naſcheje ſkhadźowanki njemóžachmy pobrachowazeho ruma dla w poßlednim cźiße naſcheho „Pomhaj Bóh“ podacź. Naſchu hłownu ſkhadźowanku wotewri knjes pſchedßyda faraŕ ryczeŕ Jakub a rosprawjeſche wo ſkutkowanju towaŕſtwa w poßlednich lětach. Woßebje ſajimawe a ſwjeßelaze běſche nam powjeſcź, ſo je ßo pſchedßydſtwu poradźiło naſche towaŕſtwowe pjenježne naležnoſcźe tak ſarjadowacź, ſo móžemy bjeſe wſcheje ſtaroſcźe a ſ dobrej

nadźiju won do pschichoda hladacź. Najwjetschu saßkužbu wo tole sarjadowanje ma knjes pschedßyda, kotryž je s dobrej radu a pschecźelniwej darniwej pomozu towarstwo pschebědźił psches wschitke wobcźežnoscźe. Woßebje ßluscha jemu nutrny dźak sa jeho wulku woporniwoscź, s kotrejž je bibliski pucźnik na jene lěto towarstwu darił. Tež knihisklad je w najlěpschim porjedźe, so jena ruka do druheje dźěła. Sliczbowanje běsche pschehladnje a dokladnje wot nashonjeneho pschekupza sestajane a wudźěłane a wot druheho ßerbskeho psekupza pruhowane. Shromadźisnje pschednjeßene ßo wone jenohlóßnje sa dobre spósna. Wobaj naschej póßelnikaj nětko po naschich ßerbskich woßadach khodźitaj. Nadźijomnje jim naschi Sserbja muohe rjane natwarjaze knihe wotkupja, a woßebje wocźakujemy, so saßo wjetscha liczba Sserbow do nascheho ważneho towarstwa pschistupi, kotrež ßo psches rosschěrjenje dobrych natwarjazych ßerbskich knihow sa duchowne sboże nascheho ßerbskeho luda stara a chze nasch lud sakhowacź, so njeby ßnano němske duschu skažaze spißy a knihe cźitał. Do nascheho towarstwa sastupicź pak je nětko najlěpscha skladnoscź, hdyž naschej póßelnikaj nětko dom wot domu po naschich Sserbach khodźitaj a kóždeho rad sa noweho ßobustawa sapißataj. Lětny pschinoschk njewucźini wjazy hacź 1 hriwnu a sa to dostanje kóždy ßobustaw biblijski pucźnik a rjanu natwarjazu knihu darmo. Sa pschichodne lěto knjes farař Gólcź w Budyschinku knihu s wobrasami wo ßlubjenym kraju wo Palästinje spißa, w kotrejž budźe ßo tež spominacź na ważne njesapomnite pucźowanje nascheho khěžora do ßlubjeneho kraja. Na jenomyßlnu próstwu knjes pschedßyda luboscźiwje ßwoje sastojnstwo dale wobkhowa, kotrež chzyschе muoheho sastojnskeho dźěła a prózowanja, kotrež ma hižo s naschimi ßerbskimi należnoscźemi. Městopschedßyda je knjes farař Gólcź s Budyschinka, pißmawjedźeŕ je knjes farař Kschižan s Hodźija a pokladnik knjes kaplan Sarjeńk. Bóh žohnuj tež na nowe lěto skutkowanje nascheho ßerbskeho evangelsko-lutherskeho knihowneho towarstwo.

— Hdyž běsche ßo popołdnju w 3 hodź. hłowna shromadźisna towarstwa k pomozy sa studowazych Sserbow wotměła, wo kotrejž je hižo poßlednje cźisło rosprawiło, běsche w 5 hodź. shromadźisna w „Lischcźej jamje.“ Knjes farař Gólcź s Budyschinka, kiž běsche nakhwilne sarjadnistwo do rukow wsał, pokasowasche pschitomnych na to, so w bližschim cźaßu nasche ßerbske skhadźowanki studowazych Sserbow, ßwój 25lětny jubilej ßwjecźa. Studowaza młodoscź budźe tón jubilej w Khróscźizach ßwjecźicź. Dokelž pak je tón jubilej woßebje wopomnjeński ßwjedźeń sa tych, kiž ßu w prjedawschich lětach nasche skhadźowanki wopytali, a dokelž cźi s najwjetscheho dźěła na skhadźowanzy pschitomni bycź njemóža, ßo namjetuje, so by ßo sa nich woßebity jubilejski ßwjedźeń w Budyschinje wotbywał, a to w tydźenju po skhadźowanzy. Tónle namjet ßo jenohlóßnje pschiwsa. Jubelski ßwjedźeń budźe wobstejecź se ßwjedźeńskeje hoscźiny a wjecźorneho konzerta. Wschitzy nèhduschi ßerbszy studowazy, kotsiž ßu ßobustawy skhadźowankow byli, ßo na tón ßwjedźeń listnje pscheproschuja. Komitej ßo sa wuhotowanje teho ßwjedźenja postaji. Wěscźe ßebi nasche skhadźowanki, kotrež ßu k sbudźenju nascheho narodneho cźucźa a žiwjenja wulzy spomožne byle, saßłuži, so ßo jich jubilej na hódne waschnje ßwjecźi.

— Porjedźenje ma ßo stacź dla wobßadźenja naschich ßerbskich schulskich městnow. W ßwojim cźaßu sjewichmy, so je ßo Pßowjanske wucźeŕske městno s woteńdźenjom dotalneho wucźerja do Němzow wuprósdniło a so ßo hischcźe njeje wobßadźicź mohło. Temu pak tak njeje. Pßowjanske wucźeŕske městno je ßo hnydom saßo wobßadźiło s knjesom Jorzom, kotryž běsche hacź do teho cźaßa s druhim wucźerjom w Minakale. Dokelž pak je w Minakale na jeho městno němski wucźeŕ stupicź dyrbjał, knjes Jorz kóždy tydźeń junkrócź w Minakalskej schuli ßerbski wucźi.

— Srudna powjescź dóńdźe s Erlangow. Knjes stud. theol. Marcźin Mrósak s Hrodźischcźa je krótki cźaß khory pobywschi nahle wumrjeł.

— Kaž ßłyschimy, ßo póndźelu sa tydźeń nowe swony do Khwacźiz pschiwjesu a poßwjecźa.

— W tym tydźenju ma ßo ważne rosßudźenje w Parisu pschecźiwo prjedawschemu kapitanej Dreyfusej, kotryž jako jaty na cźertowskej kupje krajneje pscherady dla ßedźi. Pschepytanski ßud ßo najskerje sa to wupraji, so je Dreyfus njeprawje saßudźeny a nowy ßud jeho wuwinuje. To je kónz dołhich bědźenjow a wojowanjow w ßußodnej Franzowskej.

Dobra schalka.

Jeli so my prajimy, so žaneho hrěcha nimamy, sawjedźemy ßo ßami a prawda we nami njeje.

1 Jan. 1, 8.

Farař Schöner w Nürnbergu, hacź do ßwojeho kónza njebojasny, sahorjeny, pokutny prědar, bu junu k žonje sawołany, kotraž běsche k ßmjercźi blisko, bjes teho, so by to cźuła. Žona běsche w ßwojim žiwenju do ßamoprawych ßłuschała, běsche drje porjadnje ßo k Božim ßłužbam a k Božemu blidu dźeržała, s tym pak po ßwojim nahladźe wschitko cźinika, schtož je k sbóžnoscźi nusne. Tehodla njeběsche tež rad na Schönerowe prědowanja poßłuchała; pschetož wón, by wona prajika, prěduje po prawom jenož sa hrěschnikow, niz sa pobožnych cźłowjekow. Wona ßebi myßlesche, so je tón, kotryž móže ßo w kóždym prědowanju sa hrěschnika mjenowacź a k pokucźe napominacź, tež wulke hrěchi cźinił.

Duž wona hnydom, jako Schöner k njej stupi, jemu praji: „Pschede wschěm, knjes fararjo, dyrbju waß proßycź, so wy mje sa hrěschnizu njewobhladacźe a mi wjele wo hrěchu a pokucźe njepowjedacźe. Pschetož k temu po waß póßłała njejßym. Ja w mojim žiwjenju žaneho hrěcha cźinika njejßym, ja ßym bohabojasnje wocźehnjena, ja nimale žaneje Božeje ßłužby skomdźika njejßym, ja ßym tež pschezo dobrocźika pschecźiwo khudym była. Prajcźe mi hewak něschto troschtneho w mojej khoroscźi.“

„Sbožowna žona“, praji Schöner, „kotraž ženje hrěcha cźinika njejscźe! Do teho cźaßa snajach jenicźkeho, kiž wo žanym hrěchu niczo njewjedźesche, to běsche nasch sbóžnik Jesuß Khrystuß. Ja dyrbju wam psched Božim wobliczom wusnacź, so ßym khudy hrěschnik, so niczo dobreho na mni khwalicź njewěm.“

Žona ßo nad tej rěczu saströži, a wobrocźi ßo s rěczu na něschto druhe.

Mjes tym pschikasa holcźzy, kotruž běsche ßebi sa ßwoju pschiwsała, so by rub pschinjeßła a blido krykła, so by knjes duchowny khojej pił. Holcźka pak chzyschе s dobom schalku s khamora dele wsacź, wona pak jej wupadźe a ßo rosrasy. Duž ßo khora žona tak roshněwa, so zyke wobliczo pschecźahny a na to dźěcźo s hrosnymi ßłowami wrjeskasche. „Wschitko“, wona skónczńje praji, „wona njelepje cźini a jenu schkodu po druhej naczini.“

Dźěcźo ßo w pschitomnoscźi knjesa fararja tak ponižowacź dacź njechasche a praji, so tola hewak wschitko derje cźini a ženje hischcźe žaneje schkody naczinika njeje.

„Hlejcźe tu sekhańnizu!“ sawoła žona roshorjena, „wona chze ßo nětko tež hischcźe běła cźinicź. Njeby-li khała, bych tebi wodała; nětko pak dźi hnydom won, dźi mi s wocźow! Knjes fararjo“, wona dale powjedasche, „njedźiwajcźe, so ßo roshněwam. To běsche ta dobra schalka. Njeby to sle dźěcźo někoho proßycź móhło, so by jemu tu schalku podał? Pschezo pak chze wschitko ßama cźinicź.“

„Luba žona“, praji farař, „dyrbjało to prawje psched Božimaj wocźomaj a žadyn hrěch bycź, so ßo tak roshněwaschcźe teje dobreje schalki dla? Ja bych to s najmjeńscha sa hrěch měł, hdy bych tajke ßłowa w hněwje rěcźał.“

„Knjes fararjo“, wotmolwi žona, my ßmy tola ßłabi cźłowjekojo. A ja ßo hewak s zyka njehrosněwam, ale so chze tale krodawa mi nałhacź a prajicź, so hewak wscho derje cźini a ženje žaneje schkody njenaczini — to mje pschejara mjersa.“

„A wy, luba žona“, snapschecźiwi farař, „njejscźe wy prjedy runje tak Božemu duchej nałhała, jako wy prajeschcźe, so njejscźe ženje žaneho hrěcha cźinika? Ale schtó dha je khaŕ, Bóh, kiž praji, so je cźłowjeska wutroba sła wot młodoscźe, abo wy, kiž wy napschecźiwne prajicźe? A njejscźe wy runje tak njerosomna, kaž te dźěcźo, so macźe ßo ßama sa dobru a ßebi myßlicźe, so žaneho sbóžnika tych hrěschnikow njepotrjebacźe?“

Duž žona fararjej ruku poda. Wona praji, so ßwoje hrěchi derje pósnaje, jeno so njeby ju wopuschcźił, ale jej proßycź pomhał, so by jej Bóh hnadny był. Farař ßo s njej modlesche a hladasche jeje khoru wutrobu s luboscźu a se scźerpliwoscźu. Wona drje by druhdy do ßwojeje stareje ßamoprawdoscźe wrócźo sapadła, ale lód běsche rostaty a žona bu k pósnacźu ßwojich hrěchow a k pokucźe dowjedźena, s dobom pak wodacźa w Khrystußu wěsta.

Wona běsche hischcźe tydźeń žiwa a wumrje s ponižnej a se stroschtnej wutrobu.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

H. GÜNTHER 96

Czißło 24.
11. junija.

Łětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczéŕni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

2. njedźela po ßwjat. Trojizy.

Japoſchtolſke ſkutki 3, 6.

Sslěboro a ſłoto ja nimam.

Takle je ßwj. Pětr tamnemu khromemu wotmolwił, kiž pſched rjanymi wrotami templa leżo ßwojej ruzy napſcheczo Pětrej a Janej wupſchestrje, jako chzyſchtaj tamnaj do templa dóńcź, ßo pomodlicź, pſchetož wón ßebi myßleſche, ſo wot njeju někajki pjenježny dar do ruki doſtanje. Ale Pětr jemu praji: „Sslěbro a ſłoto ja nimam. Schtož pak mam, to cźi dam: W mjenje Jeſom Khryſta ſtań a khodź!“

Takle bu tón khromy na jene dobo ſtrowy a cźerſtwy, móżeſche ſtanycź a khodźicź. —

Runje tajke dźiwy ßo drje dźenßa wjazy njeſtanu, ſa to pak ßo druhe wjetſche ſtanu. Naſch ſbóżnik chze naß na duſchi wuſtrowicź. Schtóż je jenož po cźěle ſtrowy, na duſchi pak niz, tajkemu jeho najwjetſche ſboże pobrachuje. S wotkel pak pomoz ſa ßwoju ſkhorjenu duſchu doſtanjeſch?

S wjele kſcheſcźijanami tak ſteji, ſo maja drje pſchi ßebi ßlěboro a ſłoto, — wěru a luboſcź pak we ßebi żanu nimaja, duž taiku też nikomu żanu dacź njemóża.

Hdźeż pak ßu tajzy kſcheſcźijenjo, kiž maja we ßebi teho ßameho Bożeho Ducha, kajkehoż mějeſchtaj Pětr a Jan, a kiž ßo runje tak ßwěru modlicź khodźa, kaž wonaj, tajzy ſmèja we ßebi tu móz druhich wożiwicź a jim rjane żohnowanje pſchinjeſcź, kajkeż naſch horjeſtanjeny ſbóżnik ßwojim wěrjazym ſpochi dawa.

Tamny proſcheŕ pſchi templowych durjach bě jara pomozy potrjebny. Hdźe pak było na ßwěcźe żane měſto, a hdźe był żadyn cźlowjek, kiž by naſcheho ſbóżnikowu pomoz njepotrjebał? S wjetſcha ludźo ßwoju nuſu njecźuja, ſa to pak maja ju cźim hórſchu na wutrobje. Duž dyrbi naß Bóh ſe ßwojej miłoſcźu pſchińcź na nju pokaſacź, ſo móhli tajzy tule ßwoju nuſu póſnacź a ſaczucź.

Kaž Pětr tamnemu rjekny: „Pohladaj na naju!“ tak dyrbi ßo hiſchcźe dźenßa tajkim ludźom do woczow prajicź: „Pohladaj na tych, kiž w mjenje Jeſom Khryſta k tebi pſchińdu, Daj ßo do prědka powuczicź, ſchto twojeho ſbóżnikowe mjeno ſamóże a kajku ma wone móz we ßebi, pſchetož ßobu ſ nim nam Bóh wſcho ſboże a wſchu ſbóżnoſcź dawa.“

S mozu tuteho mjena bu tamny khromy wuſtrowjeny, ſo móżeſche ſkakacź a Boha khwalicź a wokoło khodźicź tak, ſo ßo wſchitzy na tym ſpodźiwachu.

Pětr a Jan tón dźiw ßamoj wot ßo dokonjałoj njejſtaj, ale naſch luby Knjes bě jón pſches nieju dokonjał. Tutón něhduſchi khromy bu ſ tym khodźaty ßwědk ſa to, ſo mamy tu nětk Jeſußowe ßłowo a jeho ßwjate mjeno, a ſo wón nam ſ nim wſcho ſboże a wſchu ſbóżnoſcź dawa.

Wotewŕ kóždy ßwojej hacź dotal ſaſparnej woczi, póſnaj a hladaj, kajke dźiwy je naſch Knjes wot tamneho japoſchtolſkeho cźaßa ßem dokonjał; kajka njepſchemĕrna cźrjóda cźlowjekow je ßo wottal k Bohu wrócźiła, kajku dobrotu a luboſcź ßu wſchitzy tajzy druhim wopokaſowali, w kajkej wěrje a ßwěrje ßu wobſtajnje ſawoſtali. Chzyli

ßo my ßami njedacź wot Bożeho Ssyna k jeho njebjeſkemu Wótzej ſcźahnycź? Njech tola radſcho kóždy ßwjatemu Duchej bydło ſhotuje, ſo móhł tón w jeho wutrobje ſawoſtacź, po tym ſměje tajki ſ teho też nutska we ßebi Jeſußowu móc a ßylnoſcź. Po tym ſměje pak też ßwój měr a dobry pokoj, ßwoje wjeßele, hdyž je Boha dopóſnał. Kóždy tajki budźe potom ſa druhich prawe žiwe žórło, ſ kajkehož ßo ſa nich žohnowanje a žiwjenje wužórli. Khwalene budź ſbóžnychcźinjate Jeſußowe mjeno!

Knjeże Jeſu, twoje ßwjate mjeno je ſa naß, ſchtož ßylny hród a twjerdźiſna. S nim ßy ty khromych a khorych wuſtrowił, twoje mjeno je, ſchtož wulata žałba. Na tebje a na móc twojeho mjena ßo wſchitzy ſpuſchcźamy. Spožcź, ſo bychmy jo wſchitzy ſeſnali, jo ßebi wyßoko ważili, ſ jeho mócnejpomozu na ßwěcźe khodźili a ženje njewoßłabili. Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóžnika w nowym teſtamencźe.

(Pokracźowanje.)

Tón Knjes ßedźi pola Levija, kiž je ßo jemu runje jako wucźomnik pſchiſamknył, ſa blidom. Fariſejſzy maja to ſa poniženje ßebje ßameho, ſo wón ſ tajkimi ludźimi wobkhadźa, kotryž ßo woni ßwěru ſdaluja, ſo bychu njecźiſcźi njebyli. Duž praſcheja ßo jeho wucźomnikow: „Cźehodla jě waſch miſchtr ſ tajkimi ludźimi?“ Je-li wón tak ßwjaty, tak ßebi myßla. kaž wy, a wón ßam to praji, ßo to ſ tajkim wobkhadom hubjenje ſnjeße. Woni pak ſabudu, ſo je runje ßmilna luboſcź temu Knjeſej lubſcha, hacź ſwonkowne ſakońſke ſkutki a ſo jeho poželſtwo runje tajki wobkhad ſ hrěſchnikami ßebi žada, wſchak je k jich wumoženju pſchiſchoł, hdyž cźi, kiž ßo ſa ßwjatych a cźiſtych dźeržachu, jeho ſbóžniſkeho ſkutkowanja potrjebni njeběchu.

3. Nětk wobrocźa ßo na teho Knjeſa ßameho a jemu liwkoſcź pſchecźiwo ßwjecźenju ßabata porokuja, dokelž njebě ßwojim wucźomnikam ſakaſał, kloßy fběracź. Pſches tutón porok chzedźa teho Knjeſa pola luda wo jeho nahladnoſcź pſchinjeſcź a jeho jako ſazpiwarja ſakonja wosnamjenicź.

Tola tón Knjes jich wotpokaſa, ßo powołajo na podawk ſe ſtareho teſtamenta a na ſkutkowanje měſchnikow na ßabacźe. David njemějeſche prawo, lhlěb prjódkkładźenja jěſcź; tola nuſa jeho k temu cźěrjeſche a nichtón jemu ſ teho poruk njecźini.

Měſchnizy maja na ßabacźe wjele wobſtaracź, ſchtož jich powołanje ßebi žada, a nichtón njepraji, ſo ßabat wotßwjecźuja Wyſche teho je tón, kiž pſched nimi ſteji, wjazy hacź ßabat; wón je knjes na ßabacźe. Duž ma też prawo poſtajicź, kak ma ßo ßabat ßwjecźicź.

Tak wón ßwoje wukkadowanje 3. kaſnje temu Fariſejſkich napſchecźiwo ſtaji.

4. Też hacź do Galilejſkeje běchu Fariſejſzy ſ Jeruſalema pſchiſchli. S nowa jemu poroki cźinja, ſo pſchida, ſo jeho wucźownizy wuſtawki ſtarſchich pſchеſtupuja, hdyž ßebi do jědźe khlěba ruzy njemyja, ſchtož ßebi ſakoń žada.

S tym chzedźa teho Knjeſa winowacź, ſo ſakoń doſcź w cźeſcźi njedźerži. Hacź runje tuta pſchikaſnja w ſakonju ßamym njeſteji, je tola w tych ertnje dale podatych wukkadowanjach Mójßaßa, kiž ßu Bożemu ſakonju rune we ważnoſcźi, wopſchijata; duž też ma ßo dźeržecź kaž Boża kaſnja.

Tón Knjes ßwojich wucźownikow ſakituje, Wón jim rosjaßni, ſo, hdyž jeho wucźownizy ſakoń pſchеſtupja, woni to ßame cźinja a jim teho dla uicźo porokowacź nimaja. Haj, jich pſchеſtupjenja ßu wjele cźeźſche; pſchetož tucźi pſchеſtupuja jenož cźłowiſke wuſtawki, woni pak Bože kaſnje. Hdyž woni wucźa, ſo cźłowjek ßwojich ſtarſchich ſaſtaracź njetrjeba, hdyž wón tón dar, kotryž by jim dacź měł, Byhu wopruje, wucźa Božu kaſnju ſazpiwacź, kiž pſchikaže, ſo dyrbi dźěcźo nana a macź cźeſcźicź. Jim płacźi ßłowo Jeſajaßa, ſ kotrymž wón tajke njecźiſte a Bohu njeſpodobne ſmyßlenje khoſta. Jeſajas praji, ſo je ſwonkowna Boża ßłużba bjes wutrobneho dźělbranja ßame hejchleŕſtwo a ßo Bohu njeſpodoba.

Pſchi tutej ſkładnoſcźi rěcźi tón Knjes dale wo prawej njecźiſtocźi. Wona njewobſteji w ſwonkownym cźiſtodźerženju cźěła, rukow a nohow, ale w tym, ſo je wutroba cźiſta wot ſłych myßlow a požadanjow. Tole jenož ma ważnoſcź pſched Bohom, tamna pak jenož, hdyž je ſ tutej ſjednocźena. Wužiwanje teje abo tamneje jědźe towaŕſtwo cźłowjeka ſ Bohom njerostorhnje ale njecźiſte wabjenje wutroby, kiž ßo wopokaſa w ſłych ſkutkach.

5. Fariſejſzy ßo na tutych ßłowach pohórſchuja. Woni ßo ſnutskownje trjecheni a pſched ludom ſahanibjeni cźuja.

Hdyž tón Knjes pſches wucźownikow ſhoni, kajki ſacźiſchcź ßu jeho ßłowa na nich cźiniłe, wón dale rěcźi wo knicźomnoſcźi ſmyßlenja a ſkutkow Fariſejſkich.

Wobſtejnoſcź a płacźiwoſcź ma w Bożim kraleſtwje jenož to, ſchtož wot Boha wukhadźa.

Wuſtawki Fariſejſkich ßu cźłowſki ſkutk; duž dyrbja ſańcź. Fariſejſzy ßami Bożu wolu njeſnaja a tola chzedźa druhim pucź pokaſacź, kiž k Bożemu towaŕſtwu wjedźe. S teho pſchińdźe, ſo woni ßami a też cźi, kiž ßo jim dowěrja, do ſkaženja ſapadnu. Duž njedyrbja ßo wucźomnizy pſches jich nahladnoſcź ſaßlepicź dacź, ale dyrbja ßo wot nich wotwobrocźicź.

Na to wopuſchcźi tón Kujes tu krajinu. Wuſtupjenje teho Knjeſa pſchi tutej ſkładnoſcźi woſnamjeni dalekroczenje.

Hacź dotal je ßo jenož wobarał a jich wobſkorženja wotpokaſał; nětko pak ſadźerženje ßwojich wucźomnikow jenož njeſakituje, ale Fariſejſkich ſmyßlenje ßudźi a pſched nimi warnuje.

6. Też Fariſejſzy nětko teho Knjeſa ſjawnje pſchimaja. Woni chzedźa jeho na pruhu ſtajicź hacź budźe pſchi ßwojim ßwobodnym ſroſymjenju ſakonja ſtejo woſtacź a ſ tym pohorſchk dacź, abo hacź budźe ßo pomału wrócźicź a ſ tym ßebi ßamemu napſchecźiwo ſkutkowacź.

Woni pſchiwjedu k njemu cźłowjeka ſ wuſkhnjenej ruku, a dokelž wjedźa, ſo budźe jeho ſahocź, ßo praſcheja: „Je też prawje, na ßabacźe hojicź?“ S tym chzychu teho Knjeſa na kóždy pad do wuſkoſcźow pſchinjeſcź; pſchetož hdyž jeho njeſahoji, mózachu jemu njeluboſcź a bojoſcź pſched ludom porokowacź, ſahoji-li jeho pak, ſ tym ßabat ſjawnje pſchеſtupi. Tón Knjes, ßo powołajo na pad, kiž jim wužitk pſchinjeßy, praji, ſo móže ßo na ßabacźe dobre cźinicź. Luboſcź k bližſchemu cźěri k pomozy na kóždym měſcźe, w kóždym cźaßu a na kóždе waſchnje. Skutki luboſcźe wotſtorcźenje njeſnjeßu; jich dokonjenje njeje wotßwjecźenje, ale wjele bóle ßwjecźenje ßabata.

(Pokracźowanje.)

Reformazyja w Draždźanach.

(Pokracźowanje.)

Luther dźeržeſche ßo myßlow ßwojeho teksta. My wjazy njewěmy, ſchtož je jenotliwje prědował, nichtó niczo napiſał njeje. Telko je jenož wěſte, ſo wón w ßwojim prědowanju na to ważnoſcź położi, ſo dyrbi kſcheſcźijan ſa tym ſtacź, ßebi pſchezo najlěpſche žadacź ßwojeje duſche ſbóžnoſcź, a ſo móže pſches ſapſchimnjenje ſaßłużby Khryſtußoweje ßwojeje ſbóžnoſcźe wěſty bycź. Evangelſka wěſtoſcź ſbóžnoſcźe we wěrje do Jeſom Khryſta — to běſche ßrjedźiſno jeho pſchipowjedanja.

Pokhmurjeny běſche wójwoda Jurij ßedźał, jako Wittenbergſki mnich na klětzy ſtejeſche. Wón cźujeſche: to je wſchitko prawe, to je wſchitko bibliſke, ſchtož tón muž praji; ale to pſches jene njeje ſ knjeżazej romſkej wucźbu; to běſche, ſchtož jeho pokhmurjeneho cźinjeſche. Hłuboko běſche jeho to prědowanje na kóždy pad ſapſchimnyło, pſchetož ßamo pſchi wobjedźe, na kotrymž ßo prědaŕ njewobdźěli, jeho myßl na to ßłyſchane njewopuſchcźi. „Kak je ßo Wam prědowanje bratra Marcźina ſpodobało?“ praſcheſche ßo dwórſkeje knjenje, ßwojeje mandźelſkeje, knjenje Barbara ſe Sala, jako wona ßwobodnje ſa Luthera cźeſcźowne wotmolwjenje da: „Hdy bych hiſchcźe jene tajke prědowanje ßłyſchecź móhła, chzyła ſměrom wumrjecź.“ Duž ßo wójwoda roshněwa a ſawoła: „Ja chzył wjele pjenjes ſa to winojty bycź, hdyž tajke prědowanje ßłyſchał njebych, pſchetož wone ludźi jenož wěſtych cźini.“ Wě ßo — wójwoda Jurij dźeržeſche ſ tej ſaßadu: Cźłowjek budźe pſches dobre ſkutki, poſcźenje, jałmožinu dawanje atd. prawy pſched Bohom; Luther pak prědowaſche prawdoſcź ſ hnady pſches wěru do Khryſtußoweje ſaßłużby, wucźbu, kotrejež hłubokoſcź fěrſchta ſapſchimnycź njemóżeſche.

Też hewak mějeſche Luther ſe ßwojimi nahladami w Draždźanach wſchelaki naſtork. Pſchi ßwojim tudomnym pſchebywanju bu wot wójwodoweho ſekretara a dwórſkeho theologija Hieronyma Emſera ßwojeho poſdźiſcheho hórkeho pſchecźiwnika, k wjecźeri pſcheproſcheny

Sa blidom duchi na ßo praßnychu a pschi tym ßo jaßnje wupokasa, so je Luther, kaž wón to posdźischo pschi druhej składnosczi a k druhim pschecziwnikam praji, niz jenož w nětkotrych wuczbach hinascheho nahlada, ale so měješche „druheho ducha“ hacž romszy theologoju.

Duž czehnješche saßo s Draždźan domoj, wojwoda njeběsche jeho sa dwórskeho prědarja wsał. Ale hdyž tež Luther njebu ßam do Draždźan powołany a jow sa prědarja postajeny, se ßwojimi pißmami je wón móznje skutkował. Jeho 95 ßadow, jeho spißy „wo babylonskim jastwje“ „wo kscheszczijanskej ßwobodnosczi“ — wone khětsje pucž s Wittenberga do Draždźan namakachu, wone ßo jow pilnje czitachu a studowachu, wone tež wójwodźe njesnate njewostachu. Haj Luther bórsy do tych wobstejnosczow dóńdźe, so měješche ßo dokładnje s Draždźanskimi należnosczami sabjeracž a pißma wo tajkich wězach wě ßo w měsczе woßebje sajimowachu. Lecźaze pißmo wobrocźi ßo pschecźiwo wójwodźe ßamemu, druhe měješche to napißmo „czorny Bóh w Draždźanach“, tsecźe „nowy pschibóh a stary czert kotryž dyrbi ßo w Mischnje posběhnycž“ wobrocźi ßo pschecźiwo Mischnjanskemu biskopej Benowej. Hdyž mjenowany Emser w knižzy pschecźiwo Lutherowemu spißej wustupi a ßebi tež posdźischo swěri, ßo s Lutherom do pißneho wojowanja podacž, wón jenož k pschibywazej czesczi ßwojeho pschecźiwnika ßłużeše a ßo sa to postara, so bu Wittenbergski muž w Draždźanach pschezo znacźischi, so jeho pißma czim pilnischo czitachu, so ßo myßl luda pschezo bóle na wotwobrocźenje starych njedostatkow a sawjedźenje czisteho ßkowa a ßakramentow wobrocźi. Wě ßo najprjedy psches wjele tyschnosczow dźěsche, prjedy hacž ßmědźachu ßo Draždźanszy ßwobodnje k Lutherowej wuczbje pósnacž, pschetož w Draždźanskim hrodźe knježesche hischcze tamny wójwoda Jurij Brodaty, kiž běsche hórki njepschecźel Luthera a jeho skutka.

IV. Wójwoda Jurij Brodaty.

Kurwjerch Bjedrich Czichi měješe dweju ßynow, Ernsta a Albrechta, tamneju psches historiske rubjenje prynzow znateju wójwodow. Po semrjeczu ßwojeho nana wonaj w kraju hromadźe w luboscźiwej pschesjenosczi knježeschtaj. W lěcze 1485 pak wobsamknyschtaj ßwoje wobßedźenstwa dźělicž. Ernst, starschi, wobkhowa kurwjerchowske kraje, kotrež běchu jemu hižo wot nana pschidźělene a ßebi hischcze někotre hamtstwo w Mischnjanskej a Vogtlandskej krajinje wuswoli. Albrecht dosta Mischnjansku hacž do Rudohorow. Na to waschnje nastaschtej wobej wotnosy knježerskeho Wettinskeho doma, kotrejž hischcze dźenßnischi dźeń kczějetej.

Jako Luther wustupi, bratraj Ernst a Albrecht wjazy žiwaj njeběschtaj. Na kurwjerchowskim trónje ßedźesche Bjedrich Mudry (1486—1525), na wojwodskim jeho ßyn Jurij Brodaty (1500—1539). Jurij měješche hischcze bratra Hendricha Pobožneho, kotryž hamtstwo Freiberg a Wolkenstein dosta a kotryž po sdaczu ženje herba ßwojeho bratra bycź njemóżesche, dokelž měješche tón se ßwojeho mandźelstwa bohatu liczbu potomnikow.

Kak pschikhilny běsche Bjedrich Mudry, kotryž měješche ßwoje ßydło w Torgawje, Wittenbergskemu mnichej, to my s Lutheroweho żiwjenja wěmy. Kaž pschecźelny běsche tón, tak njepschecźelny běsche Jurij.

Jurij běsche czesczowneho smyßlenja a měješche czopku wutrobu sa zyrkej ßwojeho czaßa. W ßwojej młodosczi běsche ßamo do duchownstwa sastupił, běsche tachantski knjes w Mainzu, präfekt w Eichsfeldźe, běsche pak potom s duchownstwa wustupił a ßo s Barbaru, dźowku krala Kasimira IV. Pólskeho, woženił, kotraž běsche jemu dźeßacź dźěczi, pjecź prynzow a runje telko prynzeßnow porodźiła.

S khwalobnej pilnosczu ßo Jurij knježerskemu powołanju pschiwobrocźi. Sa wschitko ßo staraschе. Mudry a prawy, slutniwy a kruty w ßwojej woli psched nami steji jako prawy wótz ßwojeho luda. Pschi tym běsche wón w ßwojim waschnju runy a sprawny. „Runje won běži, najlěpschi běži“ — to běsche jeho heßło. Sskowo łamanje a njeßwěrnosczu běschtej jemu napschecźiwnej. Jako chzychu Lutherej na ßejmje we Wormßu wotpschipowjedźicź, so śměje ßwobodneho domoj pucźa, wón sjawnje a ßwobodnje wupraji: němszy fěrschtojo njemóhli żenje teje haniby na ßo pschińcź dacź, ßwěrnosczu a wěru łamacź; to po starym dobrym waschnju njeje; schtož je ßo ßlubiło, dyrbi ßo dźerżecź.

Pschi tym wschěm pak wón do najnjesbożownischich a wobżarownych fěrschtow Sakskeho kraja ßłuscha. Srudne w jeho żiwjenju běsche, so wón ßwój czaß rosumił njeje, so ßo wón pschecźiwo reformazyji, kotraž ßo tola wotwobrocźicź njeda, ßamowólnje spjecżowasche a so dyrbjesche skónczńje widźecź, kak to nowe hibanje psches njeho dźěsche.

Parschonszy Jurij reformazyji wotkhilny njeběsche. Roshladny we wschěch stronach ludoweho żiwjenja pósna wón schkody zyrkwje ßwojeho czaßa derje. Wón běsche wědomostnje derje sdźěłany. Jeho wabjesche do Bożeho ßkowa a wón je ßo husto w selenej jstwiczży se ßwojim dwórskim prědarjom Alekssiußom Khrosarrow wo prědowanjach a ßwjatym wotkasanju wuręczował. Wón je ßam nowotwórbu zyrkwinskich wobstejnosczow do ruki wsał. Jako stawy we Wormßu 101 wobcźežowanja wo njedostatkach zyrkwje podachu, wón sa ßwoju woßobu 12 woßebitych pschida. Wón staraschе ßo sa ludowych prědarjow, kotsiž dyrbjachu Boże ßkowo ludej k wutrobje wjesczź, wón da rospschedawacź pscheložk biblije, kotryž běsche jenož mało pscheměnjeny wotczischcź Lutherowcho, wón ßam wo zyrkwinym hibanju pißaschе. A tola je njepschecźel Lutheroweje reformazyje wostał.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Srudobny pohrjeb měješche ßo sańdźenu ßobotu w Hrodźischczu. Tam kowasche ßo ßyn knjesa farara Mrósaka-Hrodźischczanskeho, stud. theol. Marczin Mrósak, kiž běsche jutry ßwoje pruhowanje na gymnasiju khwalobnje wobstawschi, nahle ßo minył. Do Erlangow běsche ßo podał, pschewodźany wot wutrobnych pschecźow tych ßwojich, so by studował na ßwjate powołanje, kotrež bě ßebi wuswolił. Bóh tón Knjes běsche jo po ßwojej njewußlědźenej radźe hinak wobsamknył. Krótka czežka khorosczź jeho prjecź wsa — wsa jeho jeho srudnymaj starschimaj, jeho pschecźelstwu, wschitkim snatym, kotsiž teho ßwěrneho, sprawneho a pobożneho młodźenza wutrobnje lubowachu. Rana bu s jeho minjenjom naschemu zyłemu Sserbowstwu bita. Sa krótke lěta je wón tón tsecźi ßerbski studenta, kotryž ßo na ßerbske duchownstwo pschihotowasche, kotryž bu naschemu ßerbskemu ludej wsaty, prjedy hacž móżesche w ßwjatom sastojnstwje mjes naschim ludom dźěłacź. Studenta Ssykora, studenta Domaschka buschtaj nam wsataj — a po nimaj nětko sa krótki czaß Marczin Mrósak jako tsecźi. Woni běchu nadźija nascheho pschichoda a tu rjanu nadźiju ßmy do rowa położicź dyrbjeli. Wutrobne dźělbracze sjewi ßo pschi ßwjatoczńnym khowanju, kotrež měješche ßo sańdźenu ßobotu w Hrodźischczu. Czěło lubeho semrjeteho běchu dźeń prjedy s dalokich Erlangenow do Hrodźischcza pschiwjesli. Woßada czujesche wulku srudobu ßwojeho duschowpastyrja a běsche ßo w bohatej liczbje sešchła. Tež wjele ßerbskich sastojnskich bratrow běsche pschischło temu młodźenzej, kiž ßo na jich ważne powołanje mjes Sserbami pschihotowasche, poßlednju czesczź wopokasacź. Na farskim dworje měješche knjes farař Matek s Barta hnujazu němsku rěcź a na to knjes farař Ssykora s Minakała, ßwak semrjeteho, w ßerbskej rěczi wutrobne ßkowa troschta rěczesche. Hdyž běsche pohrjebny czah k rowej pschiczahnył, požohnowa na semrjeteho czěło ßwojeho lubeho ßyna s bolostnej, ale ßo do Bożeho wjedźenja podatej wutrobu. Duchowni k rowu pschistupichu a s biblijskim hrónczkom semrjetemu rosżohnowaze ßkowo prajichu. Bóh tón Knjes chzył tych srudnych sawostajenych troschtowacź w jich wulkej srudobje, nasch zyły ßerbski lud pak hnadnje psched tajkim njesbożom sakhowacź.

— Pschichodnu póndźelu śmeje ßo, kaž ßmy hižo s krótka sjewili, poßwjeczenje nowych Khwaczańskich swonow. Sswjatoczńnosczź budźe popołdnju w 3 hodźinach. Němsku poßwjeczensku rěcź budźe knjes tajny zyrkwinski radźicźel Keller s Budyschina a ßerbsku knjes farař Handrik s Maleschez dźerżecź.

— W tym lěcze ßo saßo sakski ßejm k ważnym wuradźenjam seńdźe. Mjes druhim śmeje też wo nowej żelesnizy jednacź, kotraž ma ßo wot Wósporka psches połnóznu Łużizu wjesczź a k Budyško-Rakeczańskej ßo pschisamknycź. Hdyž běsche prjedy rěcź, so ßo żelesniza po móżnosczi daloko k połnozy wjedźe a blisko Klukscha nimo pojědźe, nětko słyschimy, so ßo w tym najskerje pscheměnjenje stanje, so wona bliże k Maleschezam pschińdźe. Tola nowa żelesniza śmeje pjecza w pschichodźe wulku ważnosczź, dokelž ma ßo psches Kamjenz hacž do Wulkeho Hajna wjesczź. Potom po njej też spěschne czahi pojěsdźa, so by s tym Draždźansko Shorjelska żelesniza położenje měła. Wě ßo hischcze mnohe lěta sańdu, prjedy hacž k temu dóńdźe.

— Nasch ßerbski spißaczel, kotryž je naschemu ßerbskemu

ludej telko natwarjazych knihow napißak, knjes farar Ssykora w Ssmilnej, ßo w blißschim czaßu na derje saßkluzeny wotpoczink poda. Wón chze wjeczor ßwojeho zywjenja w Biskopizach dokónczicz. Ssmilnjanske farske mesto ßo w blißschim czaßu s nowa wobßadzi.

— Sakski ministr kulta ekszellenz se Sydewitz w tych dnjach ßerbske schule wopytuje.

— Meklenburgska prynzeßna wójwodka Jutta je ßo s Czornohórskim prynzom ßlubiła. Pschi tym je tez do teho swolika, so chze k rusko-katholskemu werywusnaczu pschestupicz. We ßo je tole rossßudzenje w evangelskej Meklenburgskej wulku njespokojnosczi sbudziło. Evangelszy duchowni hromadze stupiwschi ßu próstwu wulkowójwodze pschepodali, so bychu tutej wotmyßlenej kroczeli, kotraz evangelske czucza frani, sadzekali. Bohu zel je tale próstwa podarmo była. Wulkowójwoda je wotmolwił, so je wójwodka polnolétna a so móze ßo wona po ßwojej woli ßama rossßudzicz a so je to tez pschecze ruskeho khézora, so by wona k rusko-katholskej zyrkwi pschestupiła.

— „Hdyz sboze tebi sakczéje, wopomń, so je to Boza dobrota!" Tole wazne napominanje, kotrez ßo husto w sbozu sabudze, bu pak na rjane waschnje dopjelnjene. Pschi sakskej lotteriji padze rjany dobytk do Bukeczanskeje wossady. Dwaj dobywarjej dopomnischtaj ßo na mißionstwo a wobradzischtaj wot dobytka sa ßwjaty skutk mißionstwa. Jedyn nan bésche w ßwojim czaßu chzył 100 hr. sa mißionstwo woprowacz, wón pak to mohł njebésche. Nétko pschinjeße ßynowa zona te 100 hriwnow. So bychu wschitzy, kotrymz Bóh sboze wobradzi, na to ßo dopomnili, so móza néschto woprowacz sa Boze kralestwo.

— Némske khézorstwo je wot Schpanskeje Karolinske, Mariansk̀e a Marschallske kupy kupiło. Wone leza we wulkim czichim Ozeanje wysche Australiskeje. Te kupy ßu pjecza jara plódne a móza naschemu krajej dobry wunoschk pschinjesc. Wossebje tam dobry khosej tyje. Duz je to wésczе mudry pospéch nascheje politiki, so je ßo tónle kup do skutka stajił.

— Kaßaczny ßud w Parisu je sańdzenu ßobotu wußudzenje, so ma ßo préni wußud pschecziwo bywschemu hejtmanej Dreyfußej sbéhnycz, so ma ßo domoj pschiwjesc a w mésczе Rennes psched nowy wojerski ßud stajicz. S teho wußudzenja pak je tez hizo pósnacz, so nowy ßud hinak njemóze, hacz jeho wuwinowacz.

Wußłyschenje modlitwy.

„Mój bratr", tak powjeda duchowny, „powjedasche mi podawk, kotryz bésche ßo muzej s jeho wossady, kiz bésche ßo psched krótkim s Ameriki wrócził, stak. Wón dyrbjesche psches réku a wuswoli, so by pucze lutował, zelesniski móst. Wón bésche pscheßwédczeny, so w tym czaßu czah njepschijédze, wéstosczе dla pak ßo s wuchom na semju leny, so by nékajki wrjeskot lépje ßłyschecz móhł. Wschitko bésche czicho. Wón ßo khwatajzy na pucz nastaji. Khétßje a wéscze wot jencho proha, na kotrymz kolije lezachu, na druhi pschesskoczi. Pschetoz ßrjedzny rum pschikryty njebésche. Wón bésche hizo na pokojzu pschischoł, jako na dobo hrimotazy wrjeskot czaha sady ßebje saßłyscha. Jemu ßo to pytnywschi w stysknosczi wschón dych shubi, a wón ßebi myßlesche, so je jeho ßmjertna hodzina pschischła. Wón ßebi rosmyßli, schto dyrbi czinicz. Spody ßebje torhazu réku, sady ßo pschikhwatazy czah, k bokej skoczicz, bésche njemózne. Wón mózesche jenoz jim: Bohu ßwoju duschu poruczicz a jeho wo pomoz proßycz. A dale dzésche w khwatanym bézenju, pschi kotrymz dyrbjesche wschitke mozy ducha a czéła napinacz, so njeby wopak stupił, hewak by do nawalneje réki padnył. Czah pschezo bliże pschihna a wón mějesche hischcze daloko hacz k tamnemu brjohej. Duz ßo sdasche, kaz by czah kusk pomalscho jél. Wón nadoby nowoje khroblosczе a mějesche nown nadziju. Kónz mésta bésche hnydom dozpity, ale tez sady ßo mějesche lokomotivu. Duz, hacz by skocził k bokej na nahły bróh? Schto wo to, hdyz ßo tez nékotre rasy psches hłowu pscheczißny; wschak bésche jeho zywjenje wukhowane. Sady njeho czah nimo schna, wokomik hischcze, a wón bésche rubjenstwo ßmjercze."

Schto bésche jeho wukhowało? Ssnano bésche wodzer lokomotivy hischcze w prawym czaßu pytnył a teho dla spéschnosczi czaha sadzerzecz móhł. Kak lóhko by ßo stacz móhło, so jeho posdze wohlada a jeho prózy czah spinacz béchu podarmo. Njewérjazy człowjek ßebi ßwoje wukhowanje s naturskich pschiczinow wujaßnjuje. Kscheszijan pak wé, so je tajke wukhowanje dziw a so ma ßo jeno Bozej hnadze dzakowacz, kiz jeho modlitwu wußłyschi a wobstejnosczе tak wodzi, so bé wukhowanje mózne. Duz proschmy — potom nam Bóh pomha.

Réki zywjenja,

s nékotrych wosebnych schpruchow ßwjateho pißma wuwjedzene.

Jan 10, 28.

Ja dawam jim, (mojim wowzam,) wéczne zywjenje.

Tudy wopische sbózнik ßwojich wowzow sboze. O! so by ßo tudy moja wutroba tak schéroko, hacz je mózno, wotewrika, a s tuteje réki, kiz je bjes dna, wyßokosczе, dołhosczе a schérokosczе, tak wjele napika, hacz w tutym zywjenju potrjeba, so by ßo do wschitkich stawow psches wschitke zily a zilki rosdzéliko, a hizo tudy sapoczało zyleho człowjeka wozywicz. A schto chzejsch, moja wutroba, dołho czakacz a ßebi myßlicz: to wéczne zywjenje ßłuscha jenoz dokonjanym prawym. Pschetoz, ßy-li wowza Krystußowa, dha bjeć. Wón budze a chze, niz jenoz dacz, ale wón nétko wobstajnje dawa. O! komuz ßo picz chze, tón pschiúdz a pij darmo k poßylnjenju, k wokschewjenju, k ßwjeczenju, k troschtej w zywjenju, czerpjenju, ßłabosczi a w ßmjerczi. A woni njedyrbja nihdy kónz wsacz, ani tudy w czéßnosczi atd., pschetoz we wschém tym pschewinjemy dale a bóle, Rom. 8, 35—37. Wone jim niczo dobre njepobrachnje, ani tu czaßuje ani tam wéczne. Pschetoz naschemu pastyrjej je tudy to prawe czitane, a kij roslamany. A nichtó je s mojeje ruki njewutornje. Ta ßama wschehomózna ruka Boza, wobstara a schkituje mje a wotwobroczi wscho sle wotemnje, dzerzi mje twjerdze, a czini, so Bóh stajnje na mnje spomina, tak so ja nétk s nim prajicz mózu: Ty mje njewopuschczisch, ani mje njeskhomdzisch. Ach né, né! ty ßy moja ßylnosczi a mój schkit a moja pomoz. Pschetoz schtóz pod pschikryczom ruki najwyschscheho ßedzi a wostanje, tón rjekne k Bohu tak: a hdy by tez zonska ßwojeho dzésча sapomnika, so by ßo njeßmilika na płodze ßwojeho zywota, dha wschak ty mje njesabudzesch, hlaj, do twojeju rukow ßy mje sapißak. Twoje kedzbowanje, moj pastyrjo a wodzerjo, sdzerzi moj wodych. Ssmjercz, hdze je twoje zahadło! Hela, hdze je twoje dobycze! Ssmjerczi je móz wsata, a wéczne a njesachodne zywjenje na ßwétko pschinjeßene. Sły duch dyrbi pod nohomaj lezecz, to je jeho mésto. Schtó chzył dha mje, mój Jesußo, s twojeje ruki wutorhnycz? nichtó njemóze, njeßmje a njebudze to czinicz, dokelz ty jo sakazesch, dokelz ßy wschitkim móz wsał, dokelz ßo wschitko psched tobu boji, a dokelz ty ßwoje ßłowo dzerzisch.

Tsoje pohladanje.

Pobozneho muza ßo praschachu, kak pschindze, so je pschi wschém njesbozu zywjenja pschezo ßwoju czichu myßl a radosczi ßebi sdzerzak. Wón wotmolwi: „To s teho pschindze, so ja ßwojej wocži derje na kedzbu bjeru; pschetoz wschitko sle pschindze psches myßle do wutroby, ale tez to dobre." A jako ßo jeho dale praschachu, kak wón to czini, praji wón: „Kózde ranje, prjedy hacz do ßwojeho powołanja a mjes ludzi du, kedzbliwje ßwojej wocži na tsoje słozu: Najprjedy posbéhnu jej k njebjeßam a ßo na to dopomnju, so je moje najwazнische powołanje a wottyknjeny kónz mojeho zywjenja a mojeho wotmyßlenja tam horkach. S druha słozu jej na semju a wopomnju, kak mało ruma trjebam, so bych junu mój row w njej namakał. S tsecza hladam wokoło ßo a wobhladuju ßebi hromadu tych, kotrymz ßo hischcze hórje dze hacz mi. Na tole waschnje ßo wscheje srudoby troschtuju a ßym se ßwétom a s człowjekami spokojny w Bosy."

Néschto k rospominanju.

Bóh ßo czesczicz njeda se ßamymi ßłowami, dokelz naß tez njeje se ßłowami czescził, ale se skutkom a woprawdze; po tajkim dyrbimy tez my jeho se skutkami czesczicz. Ja chzu czinicz, kaz ja réczu a ßłowa se skutkami wobkruczicz. Tak czinjesche Jesuß. Luk. 24, 19.

* * *

Schtóz njemóze posłuchacz, njemóze roskasowacz.

* * *

Faldy na człowjeskim wobliczu ßu znamjenja wotßuda, mjes kotrymiz je wschelake widzecz.

Samolwity redaktor: farar Gólcz w Budyschinku. Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiczischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Cžišło 25.
18. junija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju so kóždu sobotu w Smolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a su tam dostacz sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

3. njedźela po swjat. Trojizy.

1. Pětr. 5, 5—11.

Žohnowanje ponižnoscze.

Ponižnosć je rjany poczink. Ale schto dha je po prawym ponižnoscz? Wona so pscheměnicz njesmje s dwórliwoscu; dwórliwosć je, hdyž tež niz pschezo cžinjena, njeprawa ponižnosć. Tónle kschescžijanski poczink pak je tak rjany, so w swěcze spytaja po nim cžinicz. To so pokhiluja a pokłonjuja, to so „najpoddanischeho" mjenuja a schtožkuliž maja do rěczow. Schkoda, so su to s wjetscha same hołe słowa. Ponižnosć je něschto cžischcze druhe, ponižny je tón, kotryž so po prawdze sam sa tajkeho wobhladuje, kajkiž tež je. Ponižny dyrbi kóždy bycz, kiž je sam sprawny pschecžiwo sebi. A dokelž kóždy cžłowjek sam swoju słóscz snaje, dokelž ma kóždy něschto, cžehož ma so hańbowacz, njedyrbjało tak cžežko bycz tamnemu złonikej runy bycz, kotryž na swoju wutrobu dyri a sdychowasche: „Božo, budź mi hrěschnikej hnadny!" Pschi tym wschěm njeje ponižnosć jenož najrjeńschi, ale tón najcžežschi poczink, dokelž je samopschesběhnjenje, hordosć runje tón hrěch, k kotremuž so cžłowjek najbóle pschikhila. Bjes dźěłanja na wutrobje, bjes wojowanja pschecžiwo hordoscži so to njehodźi, a so bychmy kschescžijanow k tajkemu wojowanju wubudźowali, je japoschtoł Pawoł dźenźnischu epistolu pisał: 1 Pětr. 5, 5—11, po kotrejž ma ponižnosć schtworake žohnowanje.

1. Ponižnosć pschinjese Božu hnadu a spodobanje. Bóh steji napschecžiwo hordym, ale ponižnym dawa wón hnadu. Móže hordy něschto druhe wocžakowacz, hacž so je Bóh jemu napschecžiwo? Se swameje swilnoscze s njerosomnymi pyta Bóh jeho ponižowacz, wón jeho samyślenja saniczuje, jeho do haniby staji a kóžde hordźenje slemi, so by cžłowjek wot swojeje hordoscze wuhojeny był a saso rosoma nabył. Bóh steji napschecžiwo hordym, ale ponižnym dawa wón hnadu. Wón dawa jemu hnadu namakacz pschi wschej wschelakej winje. Wón žohnuje jeho skutk, Bóh ponižneho s potajneho won cžehnje a jeho sa wotpohlady w swojim kralestwje wuzije, wón jemu snano hicz da psches wschelaku hłuboku hanibu a poniženje, ale pucze ponižnoscze skónczinje na horu, k dobycžu dowjedze. Kak někotre žiwjenje, kak někotry podawk w swětnej historiji, podležanje a dobycze, nam so rosjasni po tym słowje: Bóh steji napschecžiwo hordym, ale ponižnym dawa wón hnadu.

2. Ponižnosć wot staroscze wuswobodźi. Wulki dźěl naschich staroscžow s hordoscze wukhadźa, kaž wschitke staranje sa bohastwo a zyłe lakomnostwo. Wě so, staroscz khudych so skerje srosymi. Wothladane wot teho, so wschitko styskniwe staranje niczo njepomha, a so se starym kschescžijanskim heslom: „spěwaj a dźěłaj" wjele dale pschińdźesch, tak je tež staranje same husto někajka hordosć. Cžłowjek chze jo sam dokonjecz, wón njecha Bohu wodźerjej bycz dacz, wón ma so sam sa mudreho doscz, so by wschitko wodźił, prjedy widźał a naprawił. A tónle njerosom je rosschěrjeny doscz, runjež dyrbisch wschěduje nashonicz: cžłowjek ma swoje myśle, Bóh pak wscho wodźi!

To je poklecźe hordoſcźe, ſo ßo cźlowjek ſtara, ponižny ßo njeſtara. Ponižnoſcź je kaž dźěcźo a dźěcźi ßo njeſtaraja. K temu ſtej nan a macź. W njebjeßach je hiſchcźe wjazy hacź ſtarſchiſka luboſcź — a wjazy mozy. Hdy by też macź mohła na ßwoje dźěcźo ſabycź, ja na tebje njeſabudu, ja ßo ſa tebje ſtaram, cźißń wſchu ſtaroſcź na mnje, praji tón Knjes k temu, kotryž ßo jemu ponižnje dowěri.

3. Ponižnoſcź ſpytowarja pſchewinje. Hordy je bliſko padej. Ponižni tak daloko njepadnu, woni ßo ſawjeſcź njedadźa, kaž lohko ptacźk, kotryž kóždemu wěri. Ssu leßni ſawjedniźy, kotſiž cźlowjeka tam pſchimnu, hdźeż ßo lohko pohnucź da. Tyßazy podleža, ponižnoſcź ßama ßo pſchewinycź njeda. Antonius mějeſche wo ßnje widźenje, ſo je zyły ßwět ſe ßycźemi pocźehnjeny a ſdycho-waſche: „Schtó ßo to pſchedobydźe?“ Duž ſaßłyſcha wón hłoß, kotryž jemu praji: „Ponižnoſcź, Antoniußo, ponižnoſcź ßo wſchudźom pſchedobydźe.“

4. Poßledne žohnowanje ponižnoſcźe je, ſo pſches kſchiž k krónje wjedźe. Ponižnoſcź ſkónczńje krónu dobydźe. Tu wſchak je ponižnoſcź jako hubjena dźowka, a tola pak junu kralowſku krónu doſtanje. Hordźi padnu, ponižni ßo poſběhnu, kaž ßwj. Pětr praji, k wěczńej kraß-noſcźi. Hdyž žana ßwětna cźeſcź wjazy njepłacźi, potom je cźaß pſchiſchoł ſa ponižnoſcź, kotraž druheje khwalby njeſnaje, hacź ſo by pola Boha hnadu namakała.

Rjane ßłowo khěžora Wylema I. je: „Mój fěrſchcźinſki ſchtant mi ſadźěwacź njeßmje ponižny bycź pſched mojim Bohom.“ A wěſty Joung ſ prawom praji: „Cźłowjecźa prawa doſtojnoſcź je ponižnoſcź.“ Hamjeń.

Pſchecźiwniźy naſcheho ſbóžnika w nowym teſtamencźe.

(Pokročźowanje.)

Tole wotpokaſanje dyrbjało Fariſejſkich k rospomnjenju ßłowow teho Knjeſa pohnucźicź. Tola teho wuſpěcha te ßłowa njemějachu. Runje nawopak. Rěcź teho Knjeſa jich roshori. Sswoju hacź dotal ſ wulkej próźu ſdźeržanu ſměrnoſcź woni ſhubja. Najradſcho bychu hnydom ruzy na njeho kładli. Tola luda ßo boja, pſchetož tón je ſahorjeny ſa teho Knjeſa. Woni wopuſchcźa ſchulu, a ſkła-duja ſ někotrymi Herodaſchowymi ßłužomnikami radu, kak bychu ßo bjes wſcheho ſtracha ſa ßamych ßebje teho ſtraſchneho cźłowjeka ſmozowali. — Tak daloko ßu w tym hidźenju pſchiſchli, ſo chzedźa jeho na kóždy pad ſ pucźa měcź.

Tola ſ molom ßwoje wothladanje wuwjeſcź njemóža. Woni w ßwojej pſchecźiwnoſcźi pſchecźiwo temu Knjeſej a w tym wot-pohladanju, jemu dobre mjeno pola luda rubicź, ßamo pſchecźiwo ßwojemu pſcheßwědcźenju a ßwědomnju ſkutkuja. Hidźenje wjedźe jich k ſtwjerdnjenju pſchecźiwo wěrnoſcźi a k ſaßakloſcźi.

Tón Knjes je wobßynjeneho ſahojił, kiž běſche ßlepy a němy. Lud je nad tym zyle ſatorhnjeny a je pokhileny, teho Knjeſa ſa Meßiaßa wuwołacź, hacź runje wſchitko pola njeho po jich žadanju njeje. To pohnuje Fariſejſkich k najkrucźiſchemu napſchecźiwjenju. Woni ßo boja, ſo budźe teho Knjeſa pſchiwiſk ßo ſaßo jara pſchi-ſporicź, jich pak ßo do zyła ſhubicź. Duž chzedźa jemu tak ſeſchkodźicź, ſo dyrbi ßo lud wot njeho wotwobrocźicź.

Woni wudawaja, ſo dźiwna móz teho Knjeſa wukhadźa ſe ſwjaſka ſ cźertom.

Dale w ßwojej ſłóſcźi hicź njemóža. So Knjeſowa móz wjetſcha njeje hacź kóždeho druheho cźłowjeka, to tola prajicź nje-móža. Wſchako je lud huſto doſcź a nětko runje ſaßo widźak, ſchto ſamóže.

So cźłowjek ßam wot ßebje tajku móz měcź njemóže, to Fariſejſzy tak derje wjedźa kaž druſy ludźo.

Duž ta myßl bliſko leži: ſchtóž ma tajku móz, dyrbi ju wot Boha měcź. Jeho dźiwy ßu teho dla wopokas a wobßwědcźenje jeho bójſkeho póßelſtwa.

Lud też tak ßudźi. Też Fariſejſzy hinak njemóža. Ale woni wobarachu ßo ſ zyłej mozu, tutu wěrnoſcź pſchidacź, hacź runje ßu we wutrobje wo njej pſcheßwědcźeni. S tym bychu tola pſchidali, ſo je Jeſuß ſ bójſkej mozu wuhotowany a ſo je Meßiaß. Potom pak dyrbjeli ßo po jeho ßłowach ſkožowacź a ßo pſched nim poko-rjecź. To woni pak nochzedźa. Teho dla praja: Jeho móz je wot cźerta a niz wot Boha.

Tón Knjes ßo na nich tajkeje rěcźe dla njeroshori a jim ſ tamazymi ßłowami njehroſy. Se ßwjatej khutnoſcźu jim njemóž-noſcź jich poroka dopokaže: „Kak móže wón pomoz teho měcź, kotrehož kraleſtwo móz, a knjejſtwo chze ſ tutej mozu ſkaſycź?“ A hdyž wón ſatana pſchewinje, kiž je teho cźłowjeka wobßynył, dyrbi wón tola ßylniſchi bycź hacź ſatan.

Měnjenje Fariſejſkich je błudne, ale też hrěſchne a ſtraſchne. Pſchetož hdyž hłoßej wěrnoſcźe ſ wjedźenjom wucho ſamknu, ßu na tym, najcźežſchi hrěch wobeńdź, kotryž ani w tutym ani w tamnym ßwěcźe wodaty njebudźe, hrěch pſchecźiwo ßwjatemu Duchu. Khutne napominanje k wobrocźenju to je, a k temu je najwyſchſchi cźaß. Saßakloſcź wutroby je nimale njeſahojomna a ßud njeje wjazy wotwobrocźicź.

Tola też nětko hiſchcźe nochze jich tón Knjes ſranicź, ale chze jim pucź k polěpſchenjn pokaſacź, tola podarmo je jeho próza.

8. Dokelž ßo wot jeho poroka trjecheni ſacžuja, chzedźa ßo ſamolwjecź.

Žadaja ßebi, ſo by tón Knjes pſches do wocžow padazy dźiw ßwoje prawo k tajkim krutym rěcźam dopokaſał a ſmolom ſ tym dopokaſmo ßwojeho bójſkeho póßelſtwa dał: potom chzychu do njeho wěricź.

Fariſejſzy wjedźa, ſo tón Knjes do jich žadanja ſwolicź nje-budźe. Jeho ſaprajenje chzedźa k temu wužicź, jeho ſa tajkeho ludej pſchedſtajicź, kiž njemóže jich žadanje dopjelnicź, a do kotrehož ſ dobrym prawom njewěrja.

Tón Knjes też woprawdźe jich žadanje wotpokaſa, dokelž žaneje ważnoſcźe nima. Woni ßo derje na to wuſteja, po napo-hladźe njebjeßow pſchichodne wjedro wěſchcźicź. Runje tak derje pak dyrbjeli ſamóz ſ podawkow pſchitomneho cźaßa ſpóſnacź, ſchto pſchinjeßy. To pak nochzedźa, hacź runje jich ſnamjenja cźaßa k temu wabja. Teho dla ßo jim njedyrbi žane ſnamjo doſtacź, hacź to profety Jonaßa. Pſchetož woni ßu we wutrobje njecźiſcźi a Bohu njeßwěrni. Ale też tuto ſnamjo jim njebudźe niczo pomhacź.

Dokelž tón Knjes ſ nimi dale niczo rěcźecź nima, woſtaji jich ſtejo a dźe wot nich. Duzy po pucźu pak warnuje ßwojich wucźomnikow po jich pſchikładźe cźinicź, pſchetož jich zyła Boža ßłužba je jenož hejchleŕſtwo, kiž cźłowjeka ſkaſy.

9. Jako ßo tón Knjes po tym ſ Galilejſkeje wrócźi, pſchi-ſtupja Fariſejſzy hnydom k njemu. Woni chzedźa jemu pſchecźiwnoſcź pſchecźiwo Mójſaßowemu ſakonju dopokaſacź a tak na někajke waſchnje pſchicźinu k ſkóržbje pſchecźiwo njemu namakacź. Woni ßo jeho praſcheja wo dźělenju mondźelſtwa. S tym dótknu ßo wězy, wo kotrejž židowſzy ſakonjewukładowarjo jenajkeho nahlada njeběchu.

(Pokročźowanje.)

Reformazyja w Draždźanach.

(Pokročźowanje.)

Wójwoda Jurij Brodaty woſta njepſchecźel reformazyje. Kak to pſchińdźe?

S prěnja běſche jemu Luther, wodźeŕ noweho hibanja, na-pſchecźiwny. Konſervatiwny wot hłowy hacź k noham widźeſche Jurij w khroblym Wittenbergſkim mnichu revoluzionara, powrócźerja, kotremuž mějeſche ßo krucźe napſchecźiwo ſtupicź. Knjeźeŕſzy ſmyßleny chzyſche fěrſchta jenož tehdom něſchto wot reformazyje wjedźecź, hdyž ßo wona wot horkach, něhdźe wot romſkeho bamža pſchikaſa, reformazyja wot delkach běſche jemu njemóžna wěz. Cźiſcźe do prawdoſcźe ſe ſkutkow ſamyßleny widźeſche Jurij we wucźbje wo prawdoſcźi „ſ hnady ßameje“ wulzy ſtraſchny błud: hdy bychu ludźo junkrócź wjedźeli, ſo jich dobre ſkutki ſbóžnych njecźinja, potom bychu ßo ßwojim žadoſcźam a hrěcham podali a nowu wucźbu ſa mehki ſałožk trjebali, to pak by ßwět ſe wſcheho porjada pſchinjeßło. Cźim bóle druha ßwójbna wotnoha, jeho mózniſchi pſchiwuſni, reformatorſke hibanje podpjerachu abo tola ſměrom woſtajichu, cźim hórkiſcho ßo Jurij ſpjecźeſche, ſo njeby nowa wucźba do jeho kraja pſchiſchła.

S njewuſtawazej ſprózniwoſcźu wón pſchecźiwo nowemu hibanju jene hacźenje po druhim nativari.

Hdyž Luther powſchitkowne měſchniſtwo wěrjazych ſaſtupowaſche,

adaſche Jurij ſ cźim wjetſchej horliwoſcźu mnichſtwo. Wón ſpěchowaſche wobſtejaze klóſchtry a ſakoži nowy „k khwalbje dźiwow ßwj. Marije“ na Königſteinje, kotryž wſchak dyrbjeſche ßo hižo 1525 dla Wittenbergſkeho hibanja ſaßo ſamknycź, dokelž „khwalba dźiwow ßwj. Marije“ w Sakſkej žaneje pſchikhilnoſcźe wjazy njenamaka.

Hdyž Luther wucźbu wo ßwjatych ſacźißny, wójwoda cźim horliwiſcho na to dźěłaſche, ſo by ßo ſtary biſkop Benno Miſchnjanſki ßwjaty prajił, ſchtož ßo tež 1523 ſta.

Hdyž ßo Lutherowy nowy teſtament dale a bóle rosſchěrjeſche, wón pſchikaſa, ſo bychu ßo wſchitke ſeſchiwki tych ſtraſchnych knihow hnydom do hamtow wotedałe, ſo bychu ßo ludźom tam jich pjenjeſy wrócźo płacźiłe a ſa to pſcheložk po ßłowje, po jeho nahladźe njeſtraſchny pſcheložk jeho dwórſkeho theologa Emſera, ßebi wobſtarali.

Wón hiſchcźe krocźel dale dźěſche a dźěłaſche ſ leſcźu a ſ mozu. K temu bu wot ßwojich radźicźelow Hieronyma Emſera, Jana Kochläa, Jurija Wizela, Auguſtina Alvelda, Pawoła Bachmana a druhich nawabjeny. Hódny dwórſki prědař Alekſius Chrosnar dyrbjeſche na Emſerowe wabjenje dla evangelſkeho ſmyßlenja ſ Draždźan precź. Pſchecźiwo Lipſcźanſkim evangelſkim ßo ſe wſchej krutoſcźu wuſtupowaſche. W Draždźanach buchu někotſi evangelſzy ſmyßleni ludźo, kotſiž běchu ßo pſchecźiwo měſchnikam wuprajili, krjudowani. Jenu póndźelu — powjeda ſtawiſnař — bu jedyn, ſ mjenom Weißbrodt, takle khoſtany: dokelž běſche někotre ſpißy pſchecźiwo mnicham a měſchnikam piſał, bu do rynki ſtajeny, dyrbjeſche wſchitke ßwoje ſpißy ſa khoſtanje ſjěſcź a bu něktore měßazy do jaſtwa cźißnjeny a na to ſ kraja wupokaſany. Tak wotſtronichu tych, kotſiž ßo pſchecźiwo tehdomniſchim zyrkwinſkim wobſtejnoſcźam wuprajichu.

A ſchto prajachu Draždźanſzy měſchcźenjo k wſchemu tomu? We wutrobach běchu ſ wjetſcha derje evangelſzy ſmyßleni, ale ſ wonkach dźeržachu we wulkim zyłym měr. Woni wobkhowachu ſtaroſakſku poßłuſchnoſcź, tež hdźež to pſchecźiwo jich ßwědomnju dźěſche. Woni běchu pſche dobri a ßwěrni poddanojo, hacž ſo bychu ßo pſchecźiwo tyranſtwu fěrſchty, kotryž jim ſakaſa po jich wěrje žiwym bycź, ſběhnyli.

Tele ſnamjenja pokaſachu, ſo běchu ßo Draždźanam ſtare wobſtejnoſcźe woſtudźiłe a ſo ßebi po nowym ſarjadowanju žadachu, haj ßamo ſjawne dopokaſma napſchecźiwneho ſmyßlenja, kajkež běſche ßo hižo dawno w ludźe ſakorjeniło. Hižo w lěcźe 1521, jako ßo bamžowe poklecźe pſchecźiwo Lutherej w Draždźanach na haßach pſchibi, ßo bórſy hromady luda pſched bydłom wójwodowego ſekretara Hieronyma Emſera a fararja pſchi kſchižnej zyrkwi Dr. Eiſenberga ſeńdźechu a jimaj wokna rosbichu. Jako ßo dwě lěcźe poſdźiſcho biſkopa Bennowowe ßwjato-prajenje ßwjecźeſche, dyrbjeſche wójwoda wſchudźom ßylne ſtraže poſtajicź, ſo by něhdźe někajkemu ſběžkej evangelſzy ſmyßlenych ſadźěwał. Haj ßamo cźi, kotſiž běchu dotal najhorliwiſcho k ſtarej zyrkwi ßo dźerželi, Auguſtinarjo w Nowym Měſcźe, ſjewichu ßwoju pſchikhilnoſcź k Lutherej a nawabichu roshorjeneho wójwodu k temu pohroženju, ſo zyły klóſchtr ſběhnje a ſ mnichami druheho ſmyßlenja wobßadźi.

Tak hibaſche ßo móznje mjes měſchcźanami. Cźim dale ßo evangelij ſwonkach krajnych mjeſow rosſchěrjeſche, cźim bóle ßo Draždźanam wutroba horjeſche, ſo bychu tež móhli prawje bórſy do liczby evangelſkich woßadow ſaſtupicź, ßo na evangelſkim prědowanju natwaricź a Boże ßłowo w Lutherowej bibliji cźitacź. Hacž na dalſche ßo žadyn pucź njepokaſa. Krajny fěrſchta Jurij dźeržeſche krucźe na ſtaru wěru. Hdyž tež jeho Draždźanczenjo Božu mſchu a paczeńki ſpěwanje pſchezo bóle ſakomdźachu, ſo dyrbjeſche Dr. Eiſenberg ſkoržicź, ſo dokhody ſa ſaſtojnſke ſkutki ßo pſchezo bóle pomjeńſchuja, ſo je žałoßnje, ſo lědy wjazy wě, wot cźeho dyrbi žiwy bycź. — Jurij ßo molicź njeda. Hdyž bě tež pſchi jeho dworje pſchezo wjazy hłoßow ßłyſchecź, kotreż ßo ſjawnje k Lutherej póſnachu — Jurij woſta pſchecźiwo wſchemu lěpſchemu pſcheßwědczenju ßlepy a wobſta na ßwojej myßli. Kaž dołho běſche wón žiwy, ßebi na žane pſcheměnjenje myßlicź njemóžachu — a wón móżeſche hiſchcźe dołho žiwy bycź a mějeſche ſapoczatk lěta 1537 hiſchcźe diweju doroſcźeneju ßynom pſchi žiwjenju, kotrejž zyle w jeho ſtopach khodźeſchtaj.

Tola Boże myßle njejßu cźłowſke myßle, Jurij a cźi jeho myßlachu ßebi ſlě cźinicź, ale tón Knjes cźinjeſche wſchitko derje. Běſche 15. januara 1537, jako thrónowy herba, bjes teho ſo by herbow ſawoſtajił, njenadźijizy ſemrje. Wón běſche wuprajił, ſo chze wón, hdyž je jeho nan żeleſny pſchecźiwo Lutherej był, junu worzlowy pſchecźiwo njemu bycź — a nětko khowachu jeho do fěrſchcźinſkeje khowarnje w Miſchnje.

Sſłaba ſchkricźka nadźije ßo wójwodze hiſchcźe ßwěcźeſche. Cźělnje a duchownje ßłaby wójwoda Bjedrich, jeho druhi ßyn, ßo 27. januara 1539 ſ prynzeßnu ſ Wansfeld woženi — ßnano ſ teho mandźelſtwa potomnizy wumźechu. Tola, ſchto ßo ſta? Něhdźe 4 njedźele po khwaßu, 26. februara 1539, ſemrje prynz a wójwoda Jurij běſche nětko ßamotny a woßyrocźeny.

Sa někotre njedźele jemu jeho poßlednja hodźina pſchińdźe. W tſecźej rańſchej hodźinje 17. haprleje 1539 wón w hrodźe w Draždźanach wußny. Pſchecźiwo cźemuž běſche w žiwjenju tak hórko wojował, w ßmjercźi je jo tola, kaž ßo ſda, ſa wěrne ſpósnał: praweho cźinjenje hrěſchnika ſ hnady ßameje. Jako jeho jeho ſpowjedny wótz na ßwjateho Jurija pokaſa, njewotmolwi wón niczo. Jeho lěkař pak, dr. Roth, jedyn ſ tych mnohich prawje evangelſkich mužow pſchi Draždźanſkim dworje, mrějazeho wopſchija a ſawoła: „Hnadny knjeże! wy macźe pſchißłowo: Runje won ßo najlěpje jěcha — teho dla njemějcźe teho kedźbu, ſchtož wam tucźi wo ſemrjetych ßwjatych a druhich dobroproſcherjach powjedaja, ale wobroczcźe ßwoju mutrobu runje won na kſchižowaneho Khryſtußa, kotryž je ſa naſche hrěchi wumrjeł a je naſch jeniczki dobroproſcheŕ a ſbóżnycheźinjeŕ, potom budźecźe waſcheje ſbóżnoſcźe cźim wěſcźiſchi!“ Wójwoda hiſchcźe junkrócź woczi woczini a proſcheſche: „Ach tak pomhaj ty ßwěrny ſbóżniko Jeſom Khryſchcźe, ßmil ßo nade mnu a cźiń mje ſbóżneho pſches twoje hórke cźerpjenje a wumrjecźe. Hamjeń!“ S tym wußny.

Luther běſche wo nim prajił: „Mje je bolało, ſo je ßo tónle hódny fěrſchta wot tych, kiž běchu wokoło njeho, tak wodźicź dał; ja ßym jeho ſa hódneho póſnał a naſhonił, ſo wón fěrſcheźinſzy rěczeſche, hdyž wón rěcź ßwojeje wutroby rěczeſche.“ Schtož běſche reformator dołho do wójwodoweje ßmjercźe profecźiſzy wuprajił: „Ja budu hiſchcźe w krajach wójwody Jurija prědowacź“, pſches tu ßmjercź běſche to dopjelnjenje bliſko — wón je prědował, wón je woprawdźe prědował a to jako prěni evangelſki prědař, kiž w Lipſku na klětku ſtupi, hdyž wón ßwjatkownu ßobotu 1539 w kapałzy Plißaneho hrodu prěnju Božu ßłużbu dźeržeſche; a ſacźehnjenje evangelija w Draždźanach a do Sakſkeje ſ zyła je jedyn tamnych ſyglow Božich na Lutherowy ſkutk, ſ kotrehož pytnjemy: Tón ſkutk njeje žadyn cźłowſki ſkutk.

(Pokrocźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Sańdźenu póndźelu mějeſche ßo rjany ßwjedźeń w Khwacźizach. Sa nowu zyrkej, kotraž daloko a ſchěroko do naſcheje Łužizy ſhladuje, ßo nowe ſwony pſchiwjeſechu. Sſwjedźeńſki cźah cźehnjeſche nowym ſwonam ſ hudźbu napſchecźiwo hacž do Kſchiweje Borſchcźe. Cźah nawjedowaſchtaj dwaj jěcharjej; w nim wohladachmy młodoſcź, ſchulſke dźěcźi, Khwacźanſke a Wulko-Dubrawſke wojeńſke towarſtwo, zyrkwinſkich a ſchulſkich pſchedſtejicźerjow. Hdyž běchu ßo nowe ſwony wot Wjelkowſkeho dwórniſchcźa, hdźež běchu prěnju pychu doſtałe, hacž na Kſchiwo-Borſchcźanſku mjeſu pſchiwjeſłe, tſi ſchulſke dźěcźi wuſtupichu a kóžde hróncźko prajiwſchi wěnz po rjadu na te tſi ſwony położichu. Młodźina ſwony wobwěnzowaſche. Na to hibaſche ßo cźah ke Khwacźizam na ßwjatocźne měſtno pſched zyrkwju, hdźež mějeſche ßo poßwjecźenje nowych ſwonow ſtacź. Najprjedy ßo němſki khěrluſch: „Khwal teho Knjeſa, moja duſcha“ wuſpěwa. Němſku poßwjecźeńſku rěcź mějeſche knjes tajny zyrkwinſki radźicźel Keller ſ Budyſchnia. Wón wukożeſche napißma na tych ſwonach a je w mjenje trojenicźkeho Boha poßwjecźi. Hdyž běchu ßo dwě ſchtucźzy ßerbſkeho khěrluſcha „Njech Bohu dźakuje“ wuſpěwałoj, ſtupi knjes farař Handrik-Maleſchanſki na klětku, pſched Božim domje natwarjenu, a wupraji nutrnym poßłucharjam, ſchto nam ſwony prěduja na pucźu naſcheho kſcheſcźanſkeho žiwjenja, hacž nam junu ſwonja k poßlednemu měrej. Poßledna ſchtucźka ßerbſkeho khěrluſcha wobſamkny poßwjecźeńſku ßwjatocźnoſcź. Hnydom ßo na to podachu, ſwony do wěże horje ſcźahnycź. Ludźo, kiž njeběchu ßo jenoż ſ noweje Khwacźanſkeje woßady, ale tež ſ dalſchich a bliżſchich woßadow na žadnu ßwjatocźnoſcź ſeſchli, cźakachu na tón wokomik, w kotrymž ſwony ßwoje ſynki prěni krócź ſ wyßokeje wěże noweje ßwjatnizy ſaßłyſchecź dawachu. 10 mjeńſchinow do 7 hodźin ſaßłyſchachmy prěnje ſynki. Najprjedy mały ſwón ſaſwoni, druhi ſahłoßowa — a ſkóncźnje wulki ſwón ßwój mózny hłóß ßobu ſaßłyſchecź da. Hłuboko hnucźi ſtejachmy pſched

nowym Božim domom a ßebi klobuk ſcžehnjechmy kraßne ſynki ſwonow noweho Božeho doma faßłyſchujo, kotreż chzedźa nowej woßadźe w naſchej ßerbſkej Łužizy narod wot naroda we wjeßelu a ſrudobje do nutrnych wutrobow ſwonicž. Swony ßu ßo kraßnje poradźiłe. Jich ſynk je rjany a cžiſty. Wone ßu w „Des Dur“ kłoßowane. Khwacžańſka nowa woßada je też ſaßo w tym ßwoju wopornjwoſcž ſa ßwój nowy Boži dom wopokaſała, ſo je ßebi tajke rjane ſwony ſa ßwój Boži dom wuſwoliła. Wěſcže budźe lubym cžitarjam ſajimawe, hdyž jim pſchi tutej ſkładnoſcži ſjewimy, kajke maja te nowe ſwony napißma a ſnamjeſchka. Na wſchě tři ſwony je hodowny khwalobny khěrluſch jandźelow rosdźělany, ſo prěni ſwón njeßy napißmo: „Cžeſcž budź Bohu we wyßokoſcži“; druhi: „Měr na ſemi!“ a treci: „Cžłowjekam dobre ſpodobanje.“ Wulki ſwón ma hiſchcže hrónczko: „Pójcže, pſchetož wſchitko je hotowe“ a jako ſnamjo wobras „Božeho wóczka.“ Ssrěni ſwón woła do Božeje ßwjatnizy ſe ßłowom pſalmiſty: „Pójmy ſ dźakom pſched jeho wobliczo a ſpěwajmy jemu ſ pſalmami“ (Pſ. 95, 2) a pokaſuje dale ßłowo ßwjateho pißma: „Hiſchcže druhi ßabatny wotpoczink je woſtajeny Božemu ludej.“ Na nim wohladaſch jako ſnamjo: Boże jehnjo ſ khorhoju. Mały ſwón ſ wobraſom hołbja ma napißmo: „Dajcže dźěcžatkam ke mni pſchińcž!“ a ßłowo ſ 65. pſalma: „Knjeże, ty wußłyſchiſch próſtwu, teho dla pſchikhadźa wſcho cžłko k tebi.“ Kaž ßłyſchimy, budźa nowe ſwony wot nětka kóždy wjecžor k ßwjatokej a nadźijomnje też pſchi pohrjebach ſwonicž. Sa někotre měßazy budźe Boži dom dotwarjeny a potom do ßwojeho połneho prawa ſtupja. Poßwjecženje noweho Khwacžańſkeho Božeho domu ſměje ßo najſkerje ſapoczatk oktobra. Do nowoje woßady budźa Khwacžizy, Jeſchizy, Mała Dubrawa, Boranezy, Dalizy, Kſchiwa Borſchcž a Měrkow ßłuſchecž. Nadźijomnje też Lutobcž poſdźiſcho pſchiſtupi. Wobžarowacž je, ſo ßo Wulka Dubrawa k nowej woßadźe pſchiſamknyła njeje, hacžrunjež ma telko do Khwacžiz bliže, hacž do Klukſcha. Nadźijomnje ßo to hiſchcže poſdźiſcho ſtanje.

— W ſańdźenym tydźenju je knjes kultußowy miniſtr a tajny ſchulſki radźicžel Kokla ſ pſchewodom knjeſa ſchulſkeho radźicžela Schütze naſche ßerbſke ſchule wopytał. Prěni dźeń ßu w Hodźijſkej woßadźe Noßliczańſku ſchulu wopytali, hdźež je knjes Strehla ſ wucžerjom. Pſchi tej ſkładnoſcži ßu ßebi też rjany Hodźijſki Boži dom wobhladali. Wot tam ßu ßo do Huſki podali a na wucženje poßłuchali. Na druhi dźeń rano ßu Radwořſku ſchulu wopytali, wot tam ßo do Njeßwacžidła a potom do Bóſchiz podali, hdźež ßu knjeſam wucžerjam Kalichej, Polakej a Schudakej pſchipoßłuchali. Kaž ßłyſchimy, ſtaj wyßokaj knjeſaj wulku ſpokojnoſcž nad wobſtejnoſcžemi w naſchich ßerbſkich ſchulach wuprajiłoj. Wonaj chzyſchtaj ßebi też hiſchcže nowy Khwacžańſki Boži dom wobhladacž, ale wonaj k temu wjazy khwile njeměješchtaj, dokelž chzyſchtaj ßo ſ połodniſchim cžahom ſaßo do Draždźan wróczo podacž.

— Pſchichodnu njedźelu ſměje ßo lětuſche druhe ßerbſke kemſchenje w Draždźanach. Wone ßo wodźerži w nakhwilnej kſchižnej zyrkwi a ſapoczinje ßo pſchipołduju ½12 hodźin. Spowjednu wucžbu ſměje wodźeŕ ßerbſkich kemſchenjow, knjes farař Jakub, a prědowanje knjes farař Ssykora ſ Minakała.

— Pſchichodnu njedźelu budźe zyrkwinſka viſitazyja we Wóßlinku. Jako ßerbſki viſitator je ßo knjes farař lic. Rencž ſ Ketliz poſtajił.

— My hiſchcže junkrócž lubych cžitarjow na to dopomnimy, ſo ſměje ßo ßwjedźeń ſwonkowneho miſſionſtwa pjatk 23. junija w Bukezach. Sſerbſke kemſchenje ſapoczinje ßo popołdnju w 2 h. ſ prědowanjom knjeſa kapłana Domaſchki-Hodźijſkeho a němſke popołdnju w 4. h., na kotymž budźe knjes bywſchi dwórſki prědař Stöcker prědowacž. Duž lubi Sſerbja! hotujcže ßo, ſo byſchcže w bohatej liczbje na ßwjedźeń pſchiſchli.

Kak nawuknjemy duſche dobycž?

K ſkutkowanju ſa teho Knjeſa a ſa ſboże ßobucžłowjekow ßo w naſchim cžaßu wot kſcheſcžijanow bóle wubudźuje, hacž prjedy. S prawom. Jenož na ſboże ßwojeje duſche ßebi myßlicž, niz pak też bliżſcheho je pobožna ßebicžnoſcž. Ssebicžnoſcž pak je hrěch. Tón Knjes chze, ſo bychu cžłi jeho ßwojim ßobucžłowjekam pomoznizy radoſcže, pucžpokaſowarjo k wěcžnej ſbóžnoſcži, pomozniizy w nuſy, troſchtarjo w ſrudobje byli. Wón chze, ſo by kraleſtwo Boże ſe ßwojimi darami a mozami do wutrobow, domow a ludow pſchiſchło, k temu pak chze wón wěrjazych kſcheſcžijanow ſa grat trjebacž.

Temu, ſchtož je ßo tudy prajiło, ty pſchihłoßujeſch, luby cžitarjo. Ty ßy też ßnano hižo lěta dołho ſpytał něſchto ſkutkowacž twojemu ſbóžnikej k cžeſcži a cžłowſkim duſcham k ſbožu. Ja ßym to też ſpytał. Cžeho dla pak my tak mało wuſkutkujemy? Dokelž nam huſto na prawej luboſcži pobrachuje.

Wo jendźelſkej knjeni, kotraż je jako miſſionarka do Chiny ſchła, ßo powjeda, ſo bu pſches nju, hiſchcže prjedy hacž běſche chineſkeje rěcže mózna, hižo 10 póhanow wobroczenych. Ta knjeni měješche něſchto woßebje luboſcžiwe a wutrobne na ßebi, ſchtož tak derje cžinjeſche, ſo ßebi tamni póhanjo prajichu, ſo dyrbi nabožina Jendźelcžanki prawa bycž.

Stareho ſnateho prědarja ßym ſcžěhowaze powjedacž ßłyſchał. Wón měješche junu wěrowanje. Młody por a hoſczo běchu w kapali ſhromadźeni. Jenož njewjeſcžiny nan tam hiſchcže njeběſche. Połdra hodźiny na ßo cžakacž da, jenož ſo by młody por hněwał. Mjes tym ßo hórke ßyłſy płakachu a ßłowa njeſcžerpliwoſcže a hněwa běchu ßłyſchecž. Prědař ßam ſ měrom woſta a niczo njeluboſneho njepraji. Sa někotre dny muž k njemu pſchińdźe a praji: „Ja ßym pſched lětami ſ zyrkwje wuſtupił a ßwobodnoſmyßlenej woßadźe ßo pſchiſamknył. Nětko chzu ßo ſaßo do zyrkwje wrócžicž.“ Na to praſchenje, ſchto jeho k tej krocželi wabi, wotmołwi wón: „Ja běch pſchi wěrowanju pódla, kotreż měješchcže wy. W khapali woſtaſchcže wy ßam ſměrom a pſchecželny. To je mje wabiło, ſaßo ſjednocženſtwo zyrkwje pytacž.“

Tajkeje dobywazeje luboſcže wſchitzy kſcheſcžijenjo nimaja. Někotſi jeje runje tehdom nimaja, hdyž by jim najnuſniſcha była. To nadeńdźech muża, kotryż ßo wot někotreho cžaßa k temu Knjeſej Jeſußej a k towarſtwu tych Jeho dźerži. W ßwojim domje wotbywa nutrnoſcže a też ſ kſcheſcžijanſkich kopjenow cžita. Jeho žona ßedźi pódla — a ßo ßměje. Wón jej rjekne, ſo ßo to njeßłuſcha. Jako ßo wona pſchezo a pſchezo ſaßo ßměje, ju wón proßy, ſo by radſcho won ſchła. Wona pak to njecžini. Duž ju wón ſa ruku pſchimnje a ſ durjemi won ßunje. Schto je ſcžěhwk teho? Žona je hórka a nětko hakle prawje wot pobožnoſcže ßwojeho muża niczo wjedźecž njecha. Pſches ſcžerpliwu wutrobnu luboſcž, kiž móże cžakacž a ſ cžicha proßycž, doniž tón Knjes duſchu k ßebi njecžehnje, by ſacžiſchcž muża na žonu ſ cžaßom ſbožowniſchi był.

To rěka: ſtejmy najprjedy ſa najwjetſchim hnadnym darom naſcheho Boha, ſa luboſcžu. Jeſuß je najwjetſchi dobywař duſchow, dokelž je woßobnje ſjewjena luboſcž Boža. Cžim bóle ßo wot jeho luboſcže napjelnimy, kiž ßo njehněwa, kiž na wopak pſchezo ſcžerpliwa a wutrobna woſtanje — też hdyž dyrbi ßo khutne ßłowo prajicž — cžim bóle budźe naſche ſadźerženje tajke, ſo ßo pſches naß cžłowſke duſche ſa njeho, jeho kraleſtwo a jeho zyrkej dobydźa.

Něſchto k roſpominanju.

Ludźo, kotſiž domach niczo hacž khlěb na blidźe nimaja, huſto najbóle ßwarja na jěddź pola druhich.

* * *

Twoje ſboże njewotwißuje wjazy wot dobrych a ſłych hodźinow. Jeno ſo ßy ty w ßo pſcheměnjazym žiwjenju te wěcžne namakał.

* * *

Składnoſcž k wulkemu ſkutkej tebi ßnano hakle jutſje abo ſa lěto pſchińdźe, a ſchtó wě, hacž ſ zyła pſchińdźe. Dźenža, nětko w tym wokomiknjenju móżeſch ſe ſto małymi wězami Bohu ßłužicž a cžłowjekam.

* * *

Mały kamuſchk w cžriju móże putnika khromeho ſcžinicž.

* * *

Někotſi ludźo kóżdy krócž ſpja, hdyž ſłota ſkładnoſcž pola nich klepa.

* * *

To je njeroſom, twojim dźěcžom dobru radu dawacž a ßam ſe ſłym pſchikładom prjedy hicž.

* * *

Njepowjedaj ženje njedoſtojnje wo prědarju abo wo wucžerju, hdyž ßu twoje dźěcži abo njewěrjazy pódla.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyſchinku. Cžiſchcž a naklad Ssmolerjez knihicžiſchcžerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Cžißło 26.
25. junija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

4. njedźela po ßwjat. Trojizy.

Sswjedźeń ßwjateho Jana.

Jeſ. 40, 1—8.

Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój lud!

To je něſchto rjane, troſchtowacź móz. Na pſchikład płakaze dźěcźatko, kotrež macź troſchtuje, doniž dźěcźo ſe ßylſami w wocžomaj ſaßo ßo wußměje — kajki to lubosny wobras! Bóh tón Knjes praji junkrócź pſches profetu: ja chzu waß troſchtowacź kaž někoho macź troſchtuje. A hdyž je wón waß troſchtował, potom naß epiſtola ßwjedźenja ßwjateho Jana napomina ßwojich ſrudnych ßobucźlowjekow troſchtowacź. Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój lud, praji naſch Bóh. Woprawdźe na ßwěcźe je telko hubjenſtwa, ſo, ſchtóž ma cźucźe w wutrobje, ßo hnuty ſacžuwa, ßłódki ſkutk troſchtowanja ßobucžinicź. Ale ſo by kſcheſcźijan ſamohł druhim troſcht vſchinjeſcź, dyrbi wón najprjedy prawy troſcht ßam měcź.

1. My dyrbimy prawy troſcht najprjedy ßami měcź. Pomyßl ßebi, ſo ßo ſcźěhowaze ſtanje. Młody cźlowjek je ſ lohka žiwy był, ßamo ſ pokładnizy ßwojeho knjeſa brał. Sso haniby a khoſtanja bojo chze ßebi wón žiwjenje wſacź. Cźežko ſranjeneho jeho do khorownje donjeßu. Hdy by ty nětko proſcheny był, ſo by temu mrějazemu bratrej troſcht pſchinjeßł, ſchto by jemu prajił. — Na to praſchenje njech druhi podawk ſe žiwjenja wotmolwjenje da. Duchowny ſe ßwojeho duſchowpaſtyrſtwa powjeda: Ja dyrbjach jedyn wjecžor k holzy, kotraž běſche na ßmjercź khora, pſchińcź, ſo bych ju woprawjał. Wona běſche bórſy po konfirmazyj ßwojeho nanowy dom wopuſchcźiła a na ſłe pucźe pſchiſchła, wona běſche ßo do njepózcźiwoſcźe a njeſprawnoſcźe podała a běſche teho dla ſe ßudniſtwom cźinicź měła. Jako běchu ju poßledni krócź ſ jaſtwa puſchcźili, ßebi wona wot ſaßłużenych pjenjes něſchto khlěba a mjaßa nakupi a do lěſka pſched městom dźěſche, ſo by tam, dokelž žaneho wucźeka wjazy njemějeſche, ßmjercźi ſawutlenja pſchewoſtajiła. Na poł morwu pſches hłód, a ßamu proſtu, dokelž běſche ſyma, ju bur w lěßu namaka a ju do khěže donjeße. Tam ja k njej pſchińdźech. Ja ßebi myßlach, ſo hubjene cźłowſke dźěcźo namakam, kotremuž ßu ſcźěhwki hrěſchneho žiwjenja na wobliczu widźecź a ßo wſchón dźiwach, jako měrne, lubosne wobliczo wohladach. Po něcźim ſroſymich, ſchto mi wona do wucha ſcheptaſche. Wona ßo wuſna, ſo je huſto ſhrěſchiła. „Lube dźěcźo,“ ßo jeje wopraſchach, „cźeho ßo ty troſchtujeſch?“ „Ja ßo troſchtuju mojeho lubeho ſbóžnika Jeſom Khryſta.“ Schto je Khryſtuß ſa tebje cźinił, ſo ßo jeho troſchtujeſch? Wón je ſa mnje wumrjeł a ßwoju krej ſa mnje pſchelał. Mózeſch mi někoho pomjenowacź, kotryž je hiſchcźe w poßlednej hodźinje hnadu namakał? Haj, ſchachaŕ na kſchižu. Wěriſch ty, ſo mózeſch tež ty po twojim hrěchapołnym žiwjenju hiſchcźe hnadu namakacź? Haj, ja to wěrju. — Wona widźeſche, ſo běſche jejny wumožnik žiwy. Khryſtuß běſche jejny troſcht. Wona ſměrom wußny. Schto nam tónle podawk ſjewi? So je pſchecźiwo hrěchej a ßmjercźi troſcht a ſo, Bohu budź dźak, ßu hiſchcźe tajzy, kotſiž tón troſcht maju.

2. Dale pak je tež trjeba prawy troſcht pſchinjeſcź. Pſchetož na tym na ßwěcźe pobrachuje. Doſcź je hubjenſtwa, hdźež žadyn troſcht njeje. Tyßazy ßo temu ludej runaja, kotryž by w puſcźinje pſchi ßamym ſawutlił. Cźlowjekojo njejßu jenož hłódni po khlěbje, ale tež po luboſcźi, pſchecźelnitwoſcźi a troſchcźe. Sſłónzo ßebi pſchiroda žada, pruhi cźopłeje ßmilnoſcźe, wutrobneho dźělbracźa ßebi wutroba žada. Njeſtupiſch=li wobcźeženym ſrudnym w luboſcźi napſchecźiwo, bywaju cźi jeni dwělowazy a bojaſliwi, druſy khrobli a hněwni pſchecźiwo njeluboſcźiwym ludźom. Někotryž=kuliž njeby na ſle pucźe pſchiſchoł, hdy by na pucźu ßwojeho žiwjenja wjazy pomozneje luboſcźe nadeſchoł. Cźeho dla ſadwěluje ßamomordaŕ na Boſy? Dokelž běſche prjedy na cźlowjekach ſadwělował, dokelž žanych troſchtarjow njemějeſche, kiž bychu ßo na hubjenym ßmilili. Do teho hubjeneho ßwěta dyrbi ßo troſcht njeſcź a ſchtóž ma prawy troſcht, dyrbi jón pſchinjeſcź. — K njemu wſchak wjazy ßłuſcha, hacž ſo ßy kaž Hiobowi pſchecźeljo, hubjeny troſchtaŕ. Woni ßu tak mjenowani pſchecźeljo, kotſiž žarowazeho ſ rěkami ßłowow polinu, ale to njeje žadyn troſcht, žana wutroba njeje we wſchitkich ßłowach. To je cźucź, ſo ßu to próſdne rěcźe. So by troſchtowacź mohł, dyrbiſch něſchto wot Khryſtußoweje ßmilnoſcźe měcź, wo kotrejž rěka: jemu běſche žel teho luda. To njeßmjeſch tak ſymny nimo khodźicź, kaž njeby tebje žadyn niczo njeſtarał, ale prawa luboſcź k bliźſchemu wotewri wóczko ſa to, ſchtož druhemu pobrachuje, wotewri wucho, ſo by ſměrom na ſdychowanja poßłuchał, wotewri ert, ſo ßo ſa nuſu bliźſcheho praſcheſch. „Kak ßo wam wjedźe“ — tak ßo wſchak pſchi kóždym ſetkanju praſcheja, ale kelko ßo jich ſ dźělbracźom praſcha a bychu na tebje poßłuchali, hdy by jim ßwoju nuſu wuſkorźicź, chzył? Žarowazych rad do towaŕſtwa nimaja a tola je cźlowjek, kotryž chze jenož wjeßełych wokolo ßebje měcź a žarowazym ſ pucźa dźe, cźlowjek bjes cźucźiweje wutroby. K troſchtowanju je ſkónczńje nuſne, ſo maſch ßo dale k niſkim, kotſiž pod cźeźkotu a prózami žiwjenja ſtonaja. Hdyž knjeza ſe ßwojimi poddanami hubjenje wobkhadźuja, hdyž my tym, kotſiž ßo ſa naß prózuja, pſchecźelniweho ßłowczka njeprajimy, potom dźiwa njeje, ſo naß ſkónczńje lud wobdawa, kotryž niczo wo luboſcźi njewě, dokelž luboſcźe ženje naſhonił njeje. — Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój lud, praji naſch Bóh. To ßu ſrudni ſawoſtajeni. Płakaj ſ płakazymi a troſchtuj jich! To ßu khori a cźerpjazy. Mějcźe ſcźerpliwoſcź ſ nimi a rěczcźe pſchecźelnje ſ khorymi, ſwjeßelujcźe jich wutrobu ſ wopokaſmom dźělbracźa, a macźe=li jich dowěrjenje, pokaſujcźe jich na kſcheſcźijanow troſcht. Dajcźe pruham luboſcźe nuts ßwěcźicź do cźěmneje komorki. To ßu ſabłudźeni. Njepoſběhńcźe ßo hordźi wyſche nich, budźcźe jim pomozni, ſo bychu ſaßo na prawy pucź pſchiſchli. To ßu khudźi. Njetłóczcźe jim jenož ſymny pjenjes do ruki, ale rěczcźe pſchecźelnje ſ nimi k wopokaſmu, ſo macźe tež hiſchcźe lěpſcheho troſchta hacž pjenjeſy. To ßu ſadwělowaze duſche, cźińcźe kaž dźěcźo, kotrež něhdy tajkemu ſadwělowazemu žiwjenje ſdźerža. Na wulkim moſcźe w Londonje ſtejeſche muž cźornje hladajo. Wón chzyſche ßebi žiwjenje wſacź. Mała holczka, kotraž ſe ßwojim nanom daloko njeſtejeſche, běſche ßo na njeho dohladała. Na dobo dźěcźo nanowu ruku puſchcźi a pſched teho ſadwělowazeho ſtupi, na njeho ſ wulkimaj woczomaj hladaſche a ſ měrom praji: „Cźeho dla ſcźe wy tajki ſrudny?“ Tole jednore praſchenje mužej žiwjenje wukhowa. Lód jeho wutroby ßo roſſłama a wón ſaßo do towaŕſtwa luboſcźe ſtupi. Wſchelaki lód hiſchcźe je, kotryž dyrbi roſtacź a kotryž taje pſches móz troſchtowazeje luboſcźe. Troſchtujcźe, troſchtujcźe mój lud, praji waſch Bóh! Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóžnika w nowym teſtamencźe.

(Pokračźowanje.)

Tón Knjes wotmolwi. Wón pokaſa jich na ſtworjenje a praji, ſo ſtaj muž a žona jedyn ſa druheho ſtworjenaj; teho dla njedyrbi ßo mandźelſtwo dźělicź, njech pißmawučźeni wo tym wucźa, kaž chzedźa.

Woni dyrbja derje pſchidacź, ſo ma Knjes prawo, ale wěrnoſcźi cźeſcź dacź nochzedźa. Duž ßo praſcheja: Cźeho dla je Mójſaß dźělenje pſchidał?

To pak njeje žana pſchikaſnja, wotmolwi Knjes, ale to bě wotwučźenje wutrobow twjerdoſcźe dla, dokelž w tehdomniſchim cźaßu lud ßwjatoſcź mandźelſtwa ani ſpóſnacź ani ſakhowacź njemóžeſche. Tola prěni porjad to njeje. Dźělenje mandźelſtwa, ſ wuwſacźom, hdyž ßo kamanja dla ſtanje, je Bohu pſchecźiwne a pſchehřěſchne na druhim mandźelſkim.

Bliže ßo Knjes k kónzej pſchibliži, a bóle roſcźeſche njepſchecźelſtwo Fariſejſkich, cźim wótriſche budźa jich wupady. Tola tež tón Knjes ßo wótriſcho wobara a jim jich ſnutſkowne ſkaženja a njeprawu pſchecźiwnoſcź porokuje. Tež khoſtanje jim ſjawniſcho pſchipowjedźi.

10. Hdyž běſche Knjes jako kral do Jeruſalema ſacźahnył a templ wucźiſcźił, pſchiſtupichu ßobuſtawy wyßokeje rady, mjes nimi tež Fariſejſzy k njemu a praſchachu ßo, ſ wotkal ma móz k temu. Nadźijachu ßo, ſo budźe ßo na Boha powołacź, kiž je jemu móz dał; potom pak chzychu ßebi tež žadacź, ſo by pſches někajki dźiw to wopokaſał; woni derje wjedźachu, ſo wón to cźinicź njebudźe, dha chzychu jeho potom pſched ßud ſtajicź jako tajkeho, kiž bjes prawa ſtare waſchnje ſaniczuje.

Tón Knjes ßo tež na nich ſ praſchenjom wobroczi. Wón jo tak naprawi, ſo ſ wotmolwjenjom na tute praſchenje ſ dobom na na ßwoje wotmolwja Praſcha ßo jich: „Je Jan wot Boha pósłany abo niz?“ Tute praſchenje jich do wuſkoſcźow sacźěri. Praja „haj“, móže jim Jeſuß ſ Janoweho ßwědčenja wo ßebi ßwoje bójſtwo a móz dopokaſacź. Wotmolwja „ně“, ßo ſ tym měnjenju luda napſchecźiwo ſtaja.

To derje wjedźa.

Duž radſcho mjelcźa, ſo ßo njebychu pſches rosßudźenje do ſtracha podali.

Duž tež Jeſuß ſa trěbne nima, jim wotmolwicź.

11. Nětko, hdyž žane wuhlady njejßu, ſo móhli ßo Fariſejſzy hiſchcźe wobroczicź, wotkry Knjes pſched ſhromadnym ludom jich falſchnoſcź a ludaŕſtwo w jich ſadźerženju pſchecźiwo Bohu a k njemu. Jich njeknicžomnoſcź woſnamjeni najprjedy w pſchirunanju wo njerunymaj ßynomaj.

Runaja ßo temu ßynej, kiž je ſ woprědka ſwólniwy, nanowu wolu dopjelnicź, tola potom njeczini.

Woni ßu ſli winizarjo, kotſiž na žanych wot Boha póſłanych profetow poßłuchali njejßu, ale ßu jich pſcheſcźěhali a napoßledku tež Božeho ßyna ſkónzowali, ſo bychu ßwój wliw a ßwoje knjejſtwo nad ludom wobkhowali.

Tón Knjes jich w tym pſchirunanju niže złonikow a hřěſchnikow ſtaji. Tucźi ßu lěpſchi hacž woni. Woni derje tež teho wótza wolu cźinili njejßu, ale jako jich Jan k pokucźe wołaſche, ſpóſnachu ßwoju njeprawdu a cźinjachu pokutu a wobroczichu ßo. Tehodla ſměja dźěl na Božim kraleſtwje. Fariſejſzy pak temu Knjeſej njewěrjachu, ale ſawoſtachu w njepußłuſchnoſcźi pſchecźiwo Bohu a jeho profetam. Tehodla je jim Boże kraleſtwo ſawrjene. Ssud na nich pſchińdźe. Wuſamknjeni budźeja ſ Božeho kraleſtwa, a runje cźi, korrychž běchu woni wuſamkli, do njeho pſchińdu. Derje wjedźa Fariſejſzy, ſo tón Knjes jich měni, tola njeſwěrja ßebi luda dla, ßo na nim pſchepſchimnycź.

12. Sſłowa teho Knjeſa, kiž wón w ßwjatej ßurowoſcźi pſchecźiwo wyſchſchim teho luda rěczeſche, njeſbudźichu pak w jich wutrobje bojoſcź pſched Božim hněwom ale hidźenje pſchecźiwo temu Knjeſej.

To tón Knjes ſmolom pytnje.

Duž jim w pſchirunanju wot kralowſkeho kwaßa ſjawnje jich sacźißnjenje a ſapuſcźenje měſta do prědka praji. To Fariſejſkich

hacz na najhórje roshněwa. Woni shromadza so k wuradzenju a wobsamknu jeho wobskorzicz. Ssu sebi Herodaschowych skužomnikow sobu pschiwjedli, kiz dyrbjachu jeho sajecz a wotwjesc.

(Pokraczowanje.)

Reformazyja w Draždzanach.

(Pokraczowanje.)

V. Wójwoda Hendrich Pobožny.

17. haprleje rano běsche wójwoda Jurij semrjeł, wjeczor teho samego dnja hižo jeho bratr, krajny herba, evangelszy smyslleny wójwoda Hendrich, s Freiberga do Draždzan pschińdze.

Wulki njemĕr běsche smjercz pschi Hendrichowym dworje pschinjeła. Tak khětsje kaz mózno, běsche nowy knjezeŕ do hłownego města khwatał. Hendrichowy tajny pisaŕ je nam wobras tamnych dnjow sawostajił: „Koni běsche pschemało, tez wjele luda sobu bězesche, kotryz k dworej njeskluschesche, schtóz mózesche, tón bězesche. Nimale posdze pschińdze wójwoda Hendrich do Draždzan, so dyrbjachu je smólnizami swĕczicz.“ A kajke běsche tehdom w Draždzanach? „W měsce běschtej wjesele a zarowanje směschanej; schtóz běsche stareje wĕry, kaz mnischa, duchowni a jich pschiwisznizy, běchu srudni; wschědny muz khwalesche Boha a bu wjele móznych bórsy wobroczenych, kotsiz běchu so prjedy roczili, so radscho s kraja poczahnu, hacz so bychu lutherszy byli.

Wójwoda Hendrich běsche wot spočatka sam Lutherowy pschecziwnik był. Po swojim dobroczinym, ale kusk spróznym smysslenju běchu jemu wschitke nowosce njelube; wón sebi k temu se swojim bratrom Jurijom skasycz njechasche. Duz mějesche wotpohlad, w starej wĕrje žiwy bycz a wumrjecz. Czim bóle běsche jeho mandzelska Katharina Meklenburgska, kotraz jeho duchownje pschetrjechi, reformazyji pschikhilena. Wona bu bórsy wot wĕrnosce pschewinjena, czitasche se swojimi dwórskimi knjenjemi Lutherowe spisy, starasche so za to, so do Freiberga evangelski prědaŕ pschińdze a mějesche na wobroczenje swojeho mandzelskeho tajki slim, so wón w swojim knjejstwje 1537 reformazyju sawjesc da. Hdyz běsche pola wójwody lód wutroby junu slamany, so wón s najwjetschej krutosczu evangelija dzerzesche. Jako jemu jeho bratr Jurij radu da, tola hacz k pschichodnej zyrkwinskej shromadzisnje wschitko pschi starym wostajicz, wotmolwi Hendrich, so so tam, hdzez so wo sboze dusche jedna, hakle na zyrkwinsku shromadzisnu czakacz njemóze. Jako chzysche Jurij bratrej hižo sa czasz žiwjenja nasslĕdnistwo sawĕsczicz s tym wumĕnjenjom, so so Hendrich evangelskeje wĕry wostaji, snapschecziwi pobožny fĕrschta: „Bóh mje swarnuj, so chzył ja kruch kraja a něschto ludzi dla mojeho Knjesa Khrystuza saprĕcz. Tajkeje njewobstajnosczе pola mje njenamakacze. Prjedy hacz bych to czinił a mojeho Knjesa Khrystuza saprĕł, chzył radscho s mojej mandzelskej s proscheŕskim kijom s kraja hicz. S zyła, schtoz chze mi mój luby Bóh popschecz, ani bamz njewosmje.“ Wón je jemu to tez wostajicz dyrbjał po Božim wodzenju.

Wón czĕło swojeho bratra k posslednemu měrej pschewodzesche, hdzez bu w domje khowane. Tez jow wón swoju evangelsku wĕru njesaprĕ. Hdyz so druhi dźĕł pohrjebneje swjatoczнosczе po katholskim waschnju sapocza, so wón do hrodu wróczo poda a da sebi wot swojeho dwórskeho prědarja Pawoła Lindenawa troschtowaze prědowanje dzerzecz. 21. haprleje jemu rada a měschczenjo swĕrnosc pschisahachu. Sawjedzenje refomazyje nimale 3 lĕta knjezenja noweho krajneho wótza wupjelni. Stari radzicelojo, kotsiz běchu njeboczicznemu knjesej tajku hubjenu radu dawali, buchu se skužby puschczeni a pod Antonom se Schönberga, rossudnym evangelskim mužom, bu nowe ministerstwo sałożene. Hižo 23. haprleje so wot dwórskeho prědarja Lindenawa prěnje evangelske prědowanje w Draždzanach dzerzesche, na tej samej klětzy, na kotrejz běsche 25. julija 1517 Marczin Luther stał.

Krótki czasz hischcze Mischnjanski biskop, Jan s Maltiz, postupowanju reformazyje w Draždzanach sadźĕwasche. Wón so wo 5000 hriwnow bojesche, kotrez jemu 47 woltarjow we hłownym měsce njeszechu. Wón pschepoda nowemu krajnemu wótzej dokładne pismo wo 195 kopjenow „wschědna kscheszijanska wuczba, kotruz dyrbi kóždy kscheszijan znacz“ a namjetowasche, so by so něka ja zyrkwinska visitazija pschewjedła, hewak pak wschitko pschi starym wostało. Wójwoda so kurwjerha Jana Bjedricha a jeho theologow wo radu praschesche. Czi njechachu niczo wo tym wjedzecz. Duz njebu s teho niczo.

Mjes tym reformazyja njemylena pokraczowasche. Hdyz běsche wona s wulkej swjatoczнosczu swjatki w Lipsku pschewjedzena, so hnydom po tym w Draždzanach na nju podachu.

To běsche 3. junija, hdyz wójwoda na 4. postajenu prozeżiju swjateho czĕła, kaz tez Božu mschu a druhe waschnja wotstroni a pschikasa evangelion prědowacz a swjatu wjeczeŕ we wobĕmaj schtaltomoj wudzĕlecz, tola s tym wobmjesowanjom, so nichtó k nowemu porjadej nusowany njeje. Faraŕ kschižneje zyrkwje, Dr. Eisenberg, kiz so wobarasche, swjatu wjeczeŕ na to waschnje wudzĕlecz, bu s dobrymi dokhodami na wotpoczink sadzeny a na jeho městno jako prĕni evangelski faraŕ a superintendenta magistrat Jan Kellarius abo Kellner postajeny. Tón běsche Lutherowy a Melanchtonowy pschecźel. So běsche wón wot Melanchtona, kiz so na to wustejesche, duchow pruhowacz, radźi poruczeny, swĕdczi sa jeho hódnoscz. Hacz do teho czasa, hdyz Kellarius do Draždzan pschińdze, sastawasche Hendrichowy dwórski prědaŕ Lindenaw s prědarjom Eberhardom s Altenburga dwoje sastojnstwo pschi kschižnej zyrkwi; 27. junija so wuswoleny superintendenta swjatoczнje sapokasa.

Prĕnja dospołna sjawna evangelska Boża skužba so hakle 6. julija, pjatu njedzelu po swjatej Trojizy, w kschižnej zyrkwi, nětko we hłownej Draždzanskej zyrkwi wotdzerza. Kajki běsche to wjesely dzeń sa evangelske město! Kurwjerch Jan Bjedrich běsche k temu swjedzenjej sam se swojej mandzelskej a wulkim pschewodom s Torgawy pschischoł. Draždzanski dwór běsche sastupjeny pśches wójwodu Hendricha a jeho mandzelsku, dwórske knjenje, radźiczelow atd. Zyrkej běsche pschepjelnjena. Kak nutrnje posluchachu shromadzeni na prědowanje a skowa wustajenja swjateje wjeczerje, kotrez so prĕni krócz němski spĕwachu. Kak swjatoczнje klinczachu khĕrlusche pśches Boži dom! Kóždy běsche sebi teho wědomny, so so w Draždzanach wo dzeń jedna, kaz jón Draždzany hischcze wohladake njebĕchu. Stawisnaŕ spomni: „To sebi nichtó prjedy myslił njebĕ, so budze so pschemĕnjenje s tajkim wjeselom wschědneho muża stacz. Nad tym běsche mjes wulkej hromadu wobydlerjow, kosiz mózachu to njedoczakane sbožowne pschemĕnjenje lĕdy srosymicz, njewopisomne wjesele.“

Wjesele pschibywasche, jako tez Nowe Město evangelsku Božu skužbu a w Lukaschu Müllera hódneho prědarja dosta, jako so fararjam diakony pschidachu, jako tez w žoninej zyrkwi a w blisskich wsach evangelske prědowanje saklincza.

Wĕ so, běchu s tym hakle swonkownosczе naprawjene. So bychu so wschitke te njedostatki wotstronike, k temu běchu zyrkwinske visitazije nusne. Dwĕ visitaziji stej so w lĕcze 1539 w Draždzanach wotmĕłej.

(Pokraczowanje).

Wschelake s bliska a s daloka.

S **Draždzan,** 18. junija t. l. To bě dzenz sazo s Boha žohnowana njedzela sa naschich Draždzanskich Sserbow. Bě tak krasny dzeń, prěnja „rjana njedzela“ w tutym nalĕczu, so so na Draždzanskich hasach a drohach wscho mjerwjesche wot puczowarjow, kotsiz s města won khwatachu. Ale hlaj, wulka serbska wosada bě w tym samym czasu nastupiła pucz do czischiny Zionskeje a so w nakhwilnej kschižnej zyrkwi shromadźiła k lubowanym serbskim kemschам a spĕwasche mózнje: „Pój, pój o holbje Boži, pój swjaty Ducho k nam!“ A tón Knjes so spójna se swojim Duchom k swojej gmejni! — Spowjednu wuczbu dzerzesche serbskej wosadze k. faraŕ Jakub s Njeswaczidła, prědowanje k. faraŕ Ssykora s Minakała. Spowjednych bě hromadze 183, mjenujzy 86 mužskich a 97 žónskich.

— Hłowna konferenza duchownych sakskeje Łužizy wotmě so sańdzeny schtwórtk w Budyschinje. Wodzenje shromadźisny mějesche knjes tajny radźiczel Keller jako duchowny sobustaw konsistorialneje wyschnosczе w Budyschinje.

— Gustav-Adolfske pobožne towarstwo w Budyschinje je psched krótkim swoju hłownu shromadźisnu w Budyschinje wotdzerzało. Wobsamkło je so, so smĕje so lĕtuschi swjedzeń w Rakezach nasymu wotdzerzecz. Krajny swjedzeń smĕje so prĕnje dny pschichodneho tydzenja w Lubiju. Gustav-Adolfske pobocžne towarstwo je tehdom wobsamkło a tez wosjewiło prósstwu, w kotrejz proży wo podpjeru sa evangelskich, kiz su w poslednim czasu w Awstriskej k evangelskej zyrkwi pschestupili a nětko podpjeru swojich evangelskich bratrow a sotrow potrjebaju, so bychu sebi swoje evangelske wosady srjadowacz móhli. Psches 10,000 je jich hacz do teho czasa pschestupiło.

— Sswjask zyrkwinskich chorow je so 14. t. m. w Budyschinje

ſałożił. Myßl ſwjaſka je, ſo by kóżda woßada ßwój zyrkwinſki chor měła, kotryż by woßebje na ßwjatych dnjach nješchto ſ poklada naſcheje duchowneje hudźby k natwarjenju wutrobow pſchedujeßł. Tónle wotpohlad je wěſćże witana wěz. We wjetſchich woßadach, hdźež ßu dobre hłoßy dobycź, ßo nadźijomnje bórſy tajke zyrkwinſke chory ſawjedu. W mjeńſchich woßadach pak ſměje to ßwoje cźežkoty a woßady budźa, hdźež ßo ſ zyła ſawjeſcź njehodźi. Tam budźe pſchi tym woſtacź dyrbjecź, ſo ſmějemy chor ſchuliſkich dźěćźi, kotryż nam ſpěwa. Wěſćże pak budźa też naſchi zyrkwinſzy prjódkſtejićerjo tu dobru myßl w naſchich ßerbſkich woßadach ſpěchowacź a też ſa pſchewjedźenje teho namjeta ſ zyrkwinſkeje pokladnizy pjenježnu podpjeru ſa ſałożenje zyrkwinſkich chorow pſchiſwolicź. Hdźež móże ßo jenoż ſwjaſk ſchuleriſkich dźěćźi ſałożicź, płaćźi ßo do zyrkwinſkeho chorneho ſwjaſka jenoż 1 hr., kajkiżkuli je chor. Hewak płaćźi ßo wot 10 ßobuſtawow 1 hr., wot 11—20 2 hr., wot 20—40 3 hr. a ſa wjazy 4 hr. My mamy ſa ßwoju pſchißłuſchnoſcź, tule ważnu naležnoſcź naſchim Sſerbam poruczicź.

— Po dlěſchej pſcheſtawzy ßo ſaßo hiba ſa ważnu želeſnizu, kotraż ma ßo wot Rakez pſches Wojerez do Hródka natwaricź. Cźěř ßo wuměruje a ßo nadźijomnje po dokonjanych pſchihotowanjach ſ twarom bórſy ſapoczńje. Tale nowa želeſniza ſměje też woßebje ſa naſchu ßerbſku Łužizu wulku ważnoſcź. Pſchetoż naſchi Sſerbja Horneje a Delneje Łužizy budźa pſches nju bliże hromadźe ſamknjeni. Hdy bychmy prjedy chźyli do Hródka abo do Błótow dojěcź, bychmy najprjedy pſches Shorjelz jěcź dyrbjeli a pſchi dołhim wokołopucźu khětro drohu jěli. Nětko rumje pojědźemy ſ Horneje do Delneje Łužizy.

— Na khěžorſtwowy ßejm je ßo wot wyſchnoſcźe ſakonſki nacźiſk pſchepodał, pſches kotryż ma ßo ſpjecźowanju dźěłacźerjow pſchecźiwo jich knježim ſadźěwacź, kotreż ßo woßebje pſchi ſtrajkowanju pſches ſozialdemokratiſke ſchcźuwanje jim nawabjenym pokaſuje, ſo ßo ßami ſwólni dźěłacźerjo wot ſtrajkarjow ſ hroženjom wot dźěła wotdźerżuja. Pſchi tym wſchěm je mało wuhlada na pſchijecźe teholc ſakonja. W ßwojim cźaßu je ßo ſakoń pſchecźiwo ſozialdemokratam tak lóhko ſběhnył — a Bohu žel je ßo jich móz roſtła, ſo tajki ſakoń też powſchitkowny wužitk wjazy njepſchinjeße. Sozialdemokratojo pſchezo roſymja ßo pſchecźiwo ſcźěhwkam tajkeho ſakonja wobrócź, ſo ßo jim niczo ſtacź njemóże.

— My podamy lubym cźitarjam rospravu wo nětcźiſchim ſtejniſchcźu ſnutskowneho mißionſtwa. W dźěle ſnutskowneho mißionſtwa pokaſuje ßo žiwe hibanje. Na wſchěch ſtronach cźłowſkeho hubjeńſtwa wupſcheſtrěwa ßo wumožaza ruka, ſo móża ßo wſchitzy, kiž chzedźa wukhowani byc, wukhowacź. My podamy ſcźěhowaze liczby: W naſchim khěžorſtwje je w tu khwila 500 evangelſkich ſpomožerſkich domow, ſ 13000 dźěcźimi, 51 wocźehnjeńſkich towarſtwow, kotreż 1900 dźěcźi w ßwójbach wocźahnycź dadźa, 120 wjele wopytanych hoſpodow k domiſnje ſa mužow a 36 hoſpodow ſa holzy; dale 32 diakoniſkich wuſtawow ſ 3709 diakoniſßami, kiž na 1146 dźěłanſkich polach cźłowſkej nuſy wotpomhacź pomhaju. Druha Europiſka a Amerika ma 21. diakoniſkich wuſtawow ſ 1100 diakoniſßami, kotreż na 300 dźěłanſkich polach dźěłaja, ſo ßo ſ zyła 53 diakoniſßnſkich wuſtawow na 1440 dźěłanſkich polach ſ 4800 diakoniſßami na wulkim dźěle khſcheſcźijanſkeje lubosćze wobdźěluje. K temu pſchińdu hiſchcźe domy bratrow a diakonow, jaſtwowe towarſtwa, 1400 Guſtav-Adolfſkich towarſtwow, njeliczme žonjaze towarſtwa. Njech ßo tu też ſ krótkimi ßłowami naſpomni pokracźowanje evangelſkeho khſcheſcźijanſtwa w njekhſcheſcźijanſkich krajach. 1800 běſche jenoż 50 pſchełožkow biblije; nětko ßo biblija w 250 rěcźach trjeba; 1800 wucźinjeſche liczba mißionarow 170, nětko 2500; 1800 wucźinjeſche lětny pſchinoſchk k mißionſtwu pſcherěſnje millijonu hriwnow, hdyž je nětko ſ najmjeńſcha pjecź krócź wjazy. W ſapoczatku teho lětſtotetka běſche we wobkhodźe něhdźe 5 millijonow biblijow, nětko na 150 millijonow; liczba wobroczenych je wot 50,000 na 180,000 roſtła. To je pſches Božu hnadu bohate žohnowanje na ßwjaty ſkutk mißionſtwa! Boža hnadna ruka budź nad nim dale do wſcheho pſchichoda!

Schto lubosćz k mißionſtwu dokonja

abo:

Dźak a wopor wudowy.

G. Niewert ſ Altony powjedaſche ſhromadźiſnje wo ſtarej kantorowej wudowje, kotraż bu pſches jeho prózowanje do hoſpitala w Altonje pſchijata. Wona běſche ßebi po ßwojeho mužowej ßmjercźi ßwoju žiwnoſcź ſ prózu ſchicźa a pſchedźenja ſaßłužiła, dokelž niſka penſija doßahała njeby. Duž mějeſche dawno hižo ſa wjecźor ßwojeho žiwjenja to žadanje, ſo by do hoſpitala pſchiſchła. Skónczńje móżeſche ßo jejne žadanje dopjelnicź. Wona doſta tam darmotne wobydlenje a dźěl jědźe. Dźeń po tym wona prědarjej Niewertej 60 hriwnow ſa mißionſtwo pſchinjeßy. Dokelž ßo wón najprjedy wobaraſche wot khudeje mißionſki dar pſchijecź, kotryż tola ſa wjecźor žiwjenja nuſnje trjeba, wona jemu powjedaſche, ſo je po něcźim te pjenjeſy ſa nuſny pjenjezk ſa ſtare dny naſad położiła, hdyž njebudźe ßebi niczo wjazy ſaßłužicź móz. Nětko pak móże jeho parowacź, dokelž je pſches dopjelnjenje jeje dołho hajeneho žadanja ſtaroſcź wot njeje prjecź wſata. Jako jej Niewert praji, ſo ßnano tola pjenjeſy hiſchcźe trjeba, dokelž ſe ßuchim khlěbom njepſcheńdźe, wona ſnapſchecźiwi: „Je dha waß ſbóżnik wo khoſej a běły khlěb proßycź wucźił? Njedyrbimy ſe wſchědnym khlěbom ſpokojom bycź? A to mam nětko hacź k mojej ßmjercźi, teho dla wſmicźe pjenjeſy w Božim mjenje!“ Trjeba tónle podawk rosjaßnjenja, potom budź to napominanje Knjeſowe. (Luk. 10. 37.) Kak wulke je hubjenſtwo a nuſa, khudoba a ſrudoba na ßwěcźe wokoło tebje, haj pſched twojimi khěžnymi durjemi, pſched twojimaj nohomaj. Kelko wbohich Lazaruſßow je Bóh khſcheſcźijanam pſched nohi położił! A tola ßu khſcheſcźijenjo kaž ßlepi! A kelko woporow pſchinjeße ßo ſa wjeßele a derjehicźe, ſa pychu a druhe próſdne wězy, ſ kotrymiž ßo ſtwy njetrjebawſchi wupyſchuja. A kak žadne ßu tajke wudowine dary bohateje, poboženeje a wobhnadźeneje wutroby! Haj by ßo wjazy tajkich nuſnych pjenjezkow žórliło, potom bychu ßo też rěki žohnowanja bohatſcho na Boži lud wuliwake, kotryż jemu ſwólniwje wopruje w ßwjatej pyſchi.

Wopomń: Tſi pjenjezki dyrbi kóżdy ſprawny khſcheſcźijan měcź, hdyž dyrbi derje ſtacź w jeho domje:

1. Žiwjenſki pjenjezk, ſo móże ßo derje žiwicź a w kraju woſtacź.
2. Nuſny pjenjezk, ſo njetrjebał w cźežkim cźaßu nuſu tradacź.
3. Boži a cźeßny pjenjezk, ſo by měł dawacź potrjebnemu.

Hdyž pak khuda ſtara wudowa da, ſchtoż ma, kak njedyrbjał ty Boži pjenjezk pſchihotowany dźerżecź wot teho, ſchtoż maſch?

Bohabojaſnoſcź je k wſchitkim wěcam wužitna a ma ßlubjenje tuteho a pſchichodneho žiwjenja.

Jako khěžor Alexander I. junu pſches Jekaterinoßławſku guberniju jědźeſche, na jenej póſtnej ſtaziji poſaſta a da ßebi cźaj waricź. Na pulcźe wuhlada nowy teſtament a ßo pſchedſtejicźerja ſtazije wopraſcha:

„Cźitaſch ty wjele w tych knihach mój ßyno?“

„Kóżdy dźeń w nich cźitam, majeſtoſcź.“

„To je prawje wot tebje, hdźe w tu khwilu ſtejiſch?“

„W ſcźenju ßwjateho Mateja.“

„Nó, duž cźitaj prawje pilnje! Schtóž ſboże ßwojeje duſche pyta, też ßwoje ſemſke ſboże namaka.“

Jako pſchedſtejicźer ſe iſtwy ſtupi, khěžor ſkradźu pjecź ſtorubjelſke papjery do poßlednjeho ſcźenja ßwj. Mateja położi. Bórſy ßo khěžor na tym ßamym pucźowanju wróćźi. Saßo w tejle ſtaziji poſaſta a ßo pſchedſtejicźerja praſcheſche, kak daloko je w cźitanju ßwojeho noweho teſtamenta.

„Hacź k ſcźenju ßwj. Lukaſcha“, bě wotmolwjenje.

„Nó, my chzemy hladacź, daj knihe jow.“

Te pjecź pjenježne papjery tam hiſchcźe njedótknjene na tym měſcźe leżachu, hdźež běſche je khěžor położił.

„Łža je wulki hrěch, mój luby“ praji khěžor k pſchedſtejicźerjej, kotryż chzyſche ſaſtróżeny a ſahańbjeny hromadźe padnycź.

„Ty njejßy Boże kraleſtwo pytał — nětko dyrbiſch też ſemſkeje mſdy parowacź. Daj ßebi to ſa wucźbu bycź.“

Te 50 rublow ßo mjes wjeßnych khudych rosdźělichu.

Daliſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:

Njemjenowany ſ Noßacźiz . . . . . 8 hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 27.
2. julija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

5. njedzela po ßwjat. Trojizy.

Psalm 67. 7.

Semja dawa ßwoje płody: požohnuj naß Bóh, nasch Bóh.

Pschecželo, nětkle w tym rjanym lěcznym czaßu stejimy a wschitzy hladamy s wjeßelom na nasche lube Boże žita, selene łuki a płódne schtomy. Hdy budzische cże něchtó se ßameje symy, w kotrejž bě psched nami wscho swotemrjene, proste a smjersłe, s jenym dobom do tajkeho czaßa pscheßadźił, kajkiž tu nětkle s Boha mamy, ty budzische njenadźizy wschu tule kraßnosez a pychu psched ßobu wohladał.

Dokelž pak ßmy wschitzy widzeli kak wscho tole pomału psched nami nasta, srosczże a srawjesche, njespodźiwa ßo nichtó tak pschemóžnje, — ale je to wot naß prawje?

W symje njebě wonka niczo žiwe pytnycz, khiba něschto schczerczatych wróblkow a harowatych wrónow. Nasch skót bě do ßwojich hródźow sawrjeny, my ßami wostachmy kóždy najradscho doma wo jstwje abo na dworje, pola a łuki pak běchu se ßněhom sawodźete.

Ale stupisch ßo nětkle do polow, wohladasch tu dzenßa psched ßobu wscho młódne a žiwe. Wschudże ßo wscho hibje. S hromadami wohladasch psched ßobu hrajate schěre muschki a pißane bruczki, lětate mjetelczki, a w ßłónczným wětrje lědate ptaczki.

Kóždźiczkemu stworjeńczku pak je Bóh jeho městaczko pschipokasał a kóžde ma, kaž ty, ßwoje wjeßelczko, kóžde ßwoju srudobu. Po puczu kroczo możesch s kóždej ßwojej stopu s jenym dobom hromadku žiwych stworjeńczkow poteptacz, hdyž njekedźbujo psched ßo ßahasch, — ale žane jeniczke tajke stworjeńczko njemóżesch sestworicz; to móże jeniczki Bóh ßam se ßwojej wschehomozu dokonjecz. Měł ty tež najmudrischu hłowu, najwustojnische porsty, najlěpschi grat, tola njemóżesch nihdy žane tajke stworjeńczko sestworicz, kajkež tu psched tobu lětaja a ßo mjerwja, synczo a brunczo, kurczo a schczerczo ßo hibaja abo łaża.

A kóžde tajkele stworjeńczko, wulke abo małe, běhate abo łażate, czaka na to, so chzył jemu Bóh luby Knjes s prawym czaßom jeho jědź sdaricz, a jo do ßyteje wole naßyczicz. Wón pak, nasch dobroczinwy Bóh, ju kóždemu da, spochi a wschědnje, husczischo, dyžli sa dzeń junu.

Pohladaj wokoło ßo, kajke je tu s nowa wscho rjane srostło, a kak tu nětkle doroscze a dosrawi. Njeje czi, kaž dyrbjał ßo dźiwacz tutemu lubemu stworiczelej a jeho sa wschu jeho dobrotu khwalicz, hdyž widźisch, kak ßo wón sa wscho a sa wschěch stara, kaž staroblinwy nan sa kóžde ßwoje dźěczatko. Bóh luby Knjes ma spodźiwnje wulku ßyłu hoscži, kotsiž ßo jemu wschitzy wschědnje sa jeho blido seßydaja, a jich kóždy hlada, hdże móhł wot njeho ßwój nusny kuß dostacz.

Tale nascha semja je s wěrnej prawdu Boże blido. Ju wón se ßwojimi darami spjelni a ju ženje žane lětko prósdnu njesawostaji. Spochi wón se ßwojimaj darniwymaj rukomaj wschěm stworjenjam doscz jědże na tole blido snoßy, kóžde dostanje ßwój pschiměrjeny dźěl, wjetschi abo mjeńschi, kajkiž je jemu runje trěbny, so ßu potom wschě dospokojene

a móża ſwjeßelene ßwój luby Boži dar wužicź. Kóżda waczka namaka ßebi ßwoje łopjeſchko, kóżda pczołka ßwoju ßłódnu ßłódku różiczku, ſkót ßwoju trawu, człowjek ßwój wſchědny ßytny Boži khlěb.

Tajkele rjane dźiwy nam Bóh pſched naſchimaj woczomaj czini. Spochi požohnujo ma wón ßwoju ruku wotewrjenu a dawa nam ßwoje bohate dary. Luby, duž wſchak nihdy njeſabudź, jemu ſa wſcho ßwój dźak a ßwoju khwalbu pſchinjeſcź.

Kak je Bóh jara dobroczźiwy!
Schtó njehnuty móhł ſawoſtacź,
A ſa joh' darow wſchědne dźiwy
Jom' winojty dźak nochzył dacź?
Ně, kaž mje Boża luboſcź ſhrěje,
Chzu ſtajnje ſ' dźakom wopomnicź.
Sapomnił Bóh mje ženje njeje,
Też jeho nochzu ſapomnicź.
Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóżnika w nowym teſtamencźe.

(Pokracžowanje.)

Jich praſchenje, hacž je prawje, romſkemu khežorej dań dawacź a hacž tutón ſ dobrym prawom nad Iſraelu knježi, dyrbi jeho do pſchecźiwjenja ſ póhanſkej wyſchnoſcźu a ſe ſacžucźemi luda ſtajicź. Se ßwojim wotmolwjenjom dyrbi ßo tón Knjes wopokaſacź pak jako ſběžkař pſchecźiwo khežorej, pak jako pſcheradnik na narodnej wěžy.

W prěńſchim padźe ſapadnje do rukow romſkeje wyſchnoſcźe, w druhim ſhubi pſchikhilnoſcź luda. Potom pak maja móz, ſ nim cźinicź, ſchtož chzedźa a ßmjercź je jemu wěſta.

Tola tón Knjes tu wěz tak wobroczźi, ſo budźe jeho rosßud ſa nich ſkórżba a pruhowanje ßwědomnja.

Dańſki kroſch, kotryž we wobkhadźe trjebachu, pokaſa jim ſe ßwojim napißmom, ſo knjejſtwo romſkeho khežora woprawdźe pſchipóſnaja; duž maja ßo tajkemu porjadej, kiž je jenicžzy pſches jich winu naſtał, we wſchěm, ſchtož wón ßebi žada, podcźißnycź.

Fariſejſzy derje ſ tajkeho wotmolwjenja ſpóſnaja, ſo je tón Knjes duchamózniſchi hacž woni wſchitzy. S jeho narěcźe: Wy hejchlerjo, ſchto mje ſpytujecźe? jaßnje widźa, ſo je jemu jich wotpohladanje ſnate. Woni ßo ſpodźiwaja, ßo ſaſtróża a ßo hańbuja. Tola napominanju teho Knjeſa: „Dajcźe Bohu, ſchtož Boże je", poßłuſchnu wutrobu, pokutu a wěru, njepoßłuchaja ale cźim bóle ßo roshórja a ſahórknu.

13. Hdyž ßu ßo Sadduzejſzy podarmo na nim ſpytali, pſchiſtupja Fariſejſzy hiſchcźe junkrócź k temu Knjeſej, praſchejo ßo ſa najwyſchſchej kaſnju.

Saßo chzedźa jemu paßle polaz.

Tón Knjes dyrbi ßo jako ſazpiwař ſakonja wopokaſacź. Ale wón ßo też tón krócź popadnycź njeda. Pokaſa jich na tej kaſni, ſ kotrymajž ßo zyły ſakoń dopjelni: kaſnju luboſcźe k Bohu a k bližſchemu.

Fariſejſzy běchu měnili, ſo budźe tón Knjes tajku kaſnju ſa najwjetſchu wosnamjenicź, kiž ßebi něſkajku pſchißłuſchnoſcź pſchecźiwo Bohu žada. Bychu ſ teho potom něſkajku ſkórżbu pſchecźiwo njemu ſcźinili, dokelž bě ßo Bohu runje ſtajił a Bójſku cźeſcź ſa ßebje žadał. Nětko jim tón Knjes praſchenje wo Meßiaßu prjódkpołoži. Dyrbja jemu prajicź, cźeji ßyn wón je. Wě ſmolom wotmolwicź: „Davidowy." To wjedźe ſe ßwjateho pißma wo ßwojej parſchonje. Tola pißmo praji wjazy, David mjenuje jeho ßwojeho knjeſa. Pſ. 110.

Schto ſ tym měni? David njemóżeſche tola jeneho ßwojich potomnikow ßwojeho knjeſa mjenowacź, hdyž tón njedyrbjał niczo wjazy bycź, hacž wſchědny cźłowjek. Hdyž David tuteho ßwojeho potomnika knjeſa mjenuje ke kotremuž Bóh rjeknje: „Ssyń ßo k mojej prawizy", dha dyrbi wón tola wyſche cźłowjekow ſtejecź. Po tutym ßłowje dyrbi Meßiaß bójſkeho bycźa bycź.

Fariſejſzy ßu wotraženi. Wjedźa derje, ſo je tuto dopokaſmo teho Knjeſa prawe. Ale na njeho to naložicź nochzedźa.

Woni wotmjelknu.

Haj, boja ßo, dale ſ nim ßo wurěcžowacź. Pſchetož jim je ſtrach, ſo móhli wjazy poraženjow ſhonicź a ßwojeje nahladnoſcźe hiſchcźe wjazy ſhubicź. Duž ſaſtanu ßo prózowacź, teho Knjeſa ſ leſcźu popadnycź, dokelž jaßnje widźa, ſo tak k niczemu njepſchińdu. Teho dla krocźa k ſkutkej.

14. Woni ßu wyßoku radu dobyli a na ßwój bok ſcźahnyli. Tuta je hižo ßwoju naprawu wobſamkła. Wuda pſchikaſeju, ſo ma kóżdy, kiž wě, hdźe tón Knjes pſchebywa, wyßokej radźe ſjewicź, ſo móhł ßo ſajecź. Pſchetož po ſbudźenju Lazara běchu na wěſte wobſamkli jeho moricź. Boja ßo mjenujzy, ſo móhł po tutym wulkotnym dźiwje teho Knjeſa jeho pſchiwiſk tak pſchiběracź, ſo by jeho tón lud ſa Meßiaßa pſchipóſnał a ſ tym jich knjejſtwo ſanicził.

Haj, lud móhł ſnadź dla jich pſchecźiwnoſcźe pſchecźiwo temu Knjeſej ßo nad nim wjecźicź. Duž chzedźa tola radſcho teho Knjeſa ſkónzowacź, hacž ßo do ſtracha podacź.

Tón Knjes to wě.

Mjes nim a Fariſejſkimi je wulka hłubina. Pſchecźiwnoſcź mjes Fariſejſkich ſmyßlenjom a Khryſtußowym a jeho pſchiwißowarjow duchom njeje k wujednanju. Wſchitke napominanja k pokucźe a k wěrje Fariſejſzy wótrje wotpokaſaja. Chzedźa pſchi ßwojim ſmyßlenju wostacź. Wliw na jich wutrobu a ſmyßlenje njeje wjazy móżny. Wjedźa ſo ßu ßo pſchecźiwo Khryſtußej a jeho evangeliju rosßudźili. Duž wostanje ſa teho Knjeſa hiſchcźe, ſo poßledni krócź pſchecźiwo nim ßwědczi, ſjawnje pſched ludom a ßwojimi wucžomnikami njekniczomnoſcź a falſchnoſcź jich wutrobow wótrje a jaßnje wotkryje a pſched jich ſłóſcźu warnuje. To cźini w ßwojej wulkej rěczi Matth. 23. ſt.

Wotkryje najprjódzy pſchecźivnoſcź mjes jich wucžbu a žiwjenjom.

Hdyž woni jako wucžerjo a wukładowarjo ſakonja wuſtupja, móże ßo tón lud po jich wucžbje ſložowacź. Tola po jich ſkutkach njedyrbi cźinicź, dokelž tute ſe ßebicžnoſcźe a druhich njecźiſtych ſmyßlenjow wukhadźeja. Druhim derje wjele nanakładźeja, ßami pak ßo wot teho wotwlakuja a ßo njepoſtaraja wo ßwědomnja ſtyſknoſcź a cźwilu tych, kiž ßo ßwěru prózuja, ſakoń dopjelnicź.

Jenož ſa tym ſteja, ſo bychu ßwojeje pobožnoſcźe dla cźeſcź pola ludźi měli. Jenož po ſwonkownym wuſnamjenjenju ßebi žadaja.

Pſches ßwoju njewěru a pſchecźiwnoſcź dawaja ludej ſle ſnamjo a pſches ßwoju nahladnoſcź jich wjele pohnuja, ßo wot Khryſta, kotremuž běchu ßo hižo pſchiwobroczźili, ſaßo wotwobroczźicź. S pokojom njejßu ſ tym, ſo ßo ßami temu Knjeſej pſchecźiwja a ßo tak wo duſchow ſbóżnoſcź pſchinjeßu — też druhich do ſkaženja cźahnu.

S pobožnymi rěcźemi kubło a ſamóženje wudowow a ßyrotow na ßo ſcźahnu a ßo ſ tym jako ßebicžni jebazy wopokaſaja. Wjele ßo prózuja jenu duſchu k ßwojej wěrje wobroczźicź; tola wo to cźinicź njeje, ſo bychu duſchu, kiž je w hrěchu žiwa pſches pokutu na prawy pucź k ſbóżnoſcźi pokaſali, ale wo to, ſo bychu ßwój pſchiwiſk powjetſchili a ßwoje knjejſtwo roſpſcheſtrjeli, tak ſeſchkodźa duſchi tajkeho wobroczźeneho na cźaß a na wěcžnoſcź; pſchetož tuta ſ nimi ßudej ſapadnje. Pſches wupytane wukładowanje wobroczźeja ſykoń a wucža jón k ßwojemu lěpſchemu wobeńcź, ßebi žane ßwědomje ſ teho njecźinja, ſo ſ tymi wuſtawkami, kiž ßebi wumyßla, Božemu ſakonjej runje napſchecźiwo wucža. Tak druhich wucža, Boże kaſnje pſcheſtupowacź a tola měnja, ſo je ßwědomliwje dopjelnja.

(Pokracžowanje.)

Reformazyja w Draždźanach.

(Pokracžowanje.)

Prěnja zyrkwinſka viſitazija 15. julija do ſkutka ſtupi, druha 21. dezembra. Wójwoda běſche ſa viſitatorow hódnych muži poſtajił: Dr. Juſtuſa Jona, Wittenbergſkeho probſta; Dr. Melchiora ſ Kreutz, hamtmana w Koldizach; M. Jurija Spalatina, dwórſkeho prědarja w Altenburgu; Kaſpara ſe Schönberg nad Reinsbergom; Rudolfa ſ Rechenberga atd. Woni běchu po wójwodowej pſchikaſni w tym pſches jene, wſchitke njedoſtatki a wopacžne waſchnja pſchi Božej ßłužbje wotſtronicź, zyrkwinſke a ſchulſke ſaſtojnſtwa ſ hódnymi mužemi wobßadźicź, jim doßahaze dokhody wobſtaracź a Božu ßłužbu kſcheſcźijanſzy a po ßwjatym pißmje naprawicź.

S khwalobnej horliwoſcźu a pſchi wſchej lahodnoſcźi pſchecźiwo ßwědomnjam a tola krucźe po wójwodowej woli woni ßwój ſkutk cźinjachu. Sapocžatk cźinjeſche ßo ſ kſchižnej zyrkwju. Tam pſchińdźechu jedyn dźeń „miſchtr Hans" a 8 ßylni, ſe ßekerami wobrónjeni muži a ſa 6 dnjow woni 27 woltarjow wotłamachu. Jenož jedyn, hłowny woltař, ſtejo woſtajichu; cźorny Bóh pak

dyrbjeſche ſ zyrkwje won na hornju łubju. Tam leżeſche wón, něhdźe wyßozy cześczeny, hiſchcźe hacź k 19. julijej 1760, po tajkim 221 lět, hacź ßo ßobu pſchi ſapalenju kſchiżneje zyrkwje wot Pruſkich ſpali. Hdyž bu ſ zyrkwje wjeſeny, bu jemu ſłota króna ſ hłowy wſata a ſłótnikarſkemu miſchtrej w Annabergu pſchedata. Mnohe a kraßne zyrkwinſke ßudobja běſche měſchczańſka rada na ßo wſała a da ſ tych pokładow wróczo, ſchtož ßo trjebaſche. Kſchiżna zyrkej mějeſche pod ßwojimi poßlednimi fararjemi ſcźěhowaze kruchi: Schěſcź kheluchow, ſchtyri ßlěborne kſchiże, wulku poſłoczanu monſtranzu, ſchtyrzyczi ßlěbornych poſłoczanych ruczńizow, tſi ßlěborne monſtranzy, dwaj ßlěbornaj a poſłoczanaj kſchiżej, kheluchi wot 14 woltarjow a — zyłu komoru ßlěbora —.

Zonina zyrkej wě ßo nima někotreho druheho krucha, tež „dźiwyczinjaze“ ßwjeczo ßwj. Marije ſhubi a dyrbjeſche tež ßlěborne pokłady radźe pſchepodacź.

Schto pak bu ſ klóſchtrow a ſ klóſchtyrſkich bratrow? — Jich běſche jenoż hiſchcźe 11 auguſtinarjow a 5 franziſkanarjow. — Czi pobożni mužojo buchu pſched viſitatorow žadani a jim nawdate, ſo njebychu žane Boże mſchě wjazy czitali, ſpowjedź wjazy njedźerżeli, ßwjatu wieczeŕ wjazy pod jenym ſchtaltom njewudźěleli, žanych mnichow wjazy njepſchijeli, žanem njewobarali do ßwjateho mandźelſtwa ſaſtupicź a w běrgarſkej draſcźe khodźicź kaž druſy ludźo, ſkónczńje wjazy njeprědowacź, ſwonicź a evangelijon hanicź, ale we wſchěm ßo po Božim ßłowje ſkładowacź. Pſchi tym njebuchu ſ mozu wuhnaczi, jich dokhody jim na czaß żiwjenja woſtajichu. 5 franziſkanarjow ßo ſwólnjnych wupraji, ſo chzedźa ßo hacź k póſtnizam 1540 mnichowſki khabat wußlez. Jich zyrkej ßo hiſchcźe k pohrjebam „woßebnych knjeſow a druhich wuſnamjenitych ludźi“ trjebaſche. Měſto dweju ſběhnjenych klóſchtrow ßo po Lutherowych ſaßadach dwě němſkej ſchuli ſakożiſchtej, jena ſa hólzy a druha ſa holzy. Tež kaczańſka ſchula bu dokładnje reformirowana, runje tak ſpitale a zyłe poſtajenja ſa ſaſtaranje khudych.

Wſchitke tele reformy ßo po ſażnym minjenju Kellarija wot druheho ſuperintendenty Dr. Greſera dale wjedźechu a ſkónczichu. Jako pobożny wójwoda Hendrich 18. auguſta 1541 ßwoju hłowu w ßmjercźi pokhili, móżeſche wón ſ tym pſcheßwědczenjom wotßal czahnycź, ſo je ßwoju zyku móż do ßłużby evangelija ſtajił a ßwojemu ſakſkemu krajej, pſchede wſchěm ßwojim Draždźanam, dobrotu cziſteho ßłowa a ßakramentow ſpożcził a ſawěſcził. Schtož je wón ſapoczał, to je jeho hódny ßyn, kurwjerch Moritz, dale wjedł, wón, kotremuž ma ßo evangelij w němſkich krajach wjele dźakowacź.

VI. Magiſtr Filipp.

Runjež běſche ſ wójwody Hendrichowej ßmjercźu evangelij w Sakſkej twjerdźe ſakożeny, běchu tola hiſchcźe wſchelake naprawy trěbne, młody twar prawje wutwaricź. Wulki twarſki miſchtr Luther běſche 18. februara 1546 woczi ſańdźelił. Twarzy w naſchich krajach pak bjes rady njeſtejachu. Tón druhi běſche hiſchcźe żiwy, kotrehoż běſche Boża hnada ſa ßwěrneho pſchecźela a towarſcha wulkemu reformatorej k bokej ſtajiła, Filipp Melanchthon. Jeho ßo woßebje po Lutherowej ßmjercźi ſa wſchelakorej radu praſchachu a wón je hacź do ßwojeje ßmjercźe evangelſkej zyrkwi ſe ßłowom a ſkutkom najlěpje ßłużił.

Mjes tymi měſtami, kotrež ßu do woßebje bliſkeho ſwiſßowanja ſ nim ſtupili, ßu na prěnim měſcźe tež Draždźany.

Dwanacźe krócź je Filipp Melanchthon w Draždźanach pobył; prěni krócź w lěcźe 1539, poßledni krócź lěto do ßwojeje ßmjercźe 1559. Pak by zyrkwje a ſchule viſitirował, pak by dyrbjał evangelſku zyrkej pſchecźiwo katholſkej ſakitowacź Melanchthona w Draždźanach wyßoko czeſczachu; měſchczańſki piſar njeby to żenje ſapomnił, to do dźenika ſapiſacź, hdyž by Melanchthon do Draždźan pſchiſchoł.

(Pokracźowanje).

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Pjatk 23. junija ßwjeczeſche naſche ßerbſke miſſionſke towarſtwo ßwój ßwjedźeń w Bukezach. Zyłe Bukezy běchu ßo ßwjedźeńſku draſtu wobłekłe. S zyrkwineje wěże każ ſ domow ſmahowachu ßo khoroje a na dróſy witachu naß ßwjedźeńſke wrota ſ pſchecźelniwym ſtrowjenjom. Hdyž běſche wot ranja wjedro hroſyło, ßo njebjo pſchipołdnju roſjaßni. Kajke běſche to wjeßele ſa wſchitkich woßadnych a woßebje ſa tych, kotſiž ßo hotowachu, ſo bychu ßo na ßwjedźeńſkim cźahu wobdźělili. ½2 hodźin ßo ßwjedźeńſki cźah na dróſy ſeſtupa. Młodźina zyłeje woßady — młodźi hólzy ſ khorojemi a holzy ſ ankerami dachu cźahej piſany żiwy napohlad. W ßwjedźeńſkim cźahu wohladachmy dale wojeŕſke towarſtwo, wóhnjowu woboru, ſpěwanſke towarſtwo, ſchulſke dźěczi a zyrkwinſke prjódkſtejeŕſtwo. S dwěmaj hudźbnymaj khoromaj hibaſche ßo cźah pſches rjane czeßne wrota, kotrychż běſche ßo 12 natwariło, pſches wjeß na faru, hdźež knjeża duchowni do cźaha ſtupichu. Na to czehnjeſche ſaßo pſches wjeß do lubeho Božeho doma. Hdyž běchmy ßo hižo na rjanej pyſche zyłcje wßy ſwjeßelili, běſche nam wutroba wſcha hnuta, kraßne wupyſchenje wuhladawſchi, kotrež w Božim domje namakachmy. Knjeni tajna ökonomſka radźiczelka Hähnelka nad Koporzami běſche ſaßo ßwoju luboſcź k Božemu domej a k woßadźe ſ tym wopokaſała, ſo běſche tole kraßne wupyſchenje Božeho doma ſe ßwojej woprawdźe wumělſkej wuſchikoſczu na tole wubjerne waſchnje wuwjedła, każ jo porědko hdźe wohladamy. Na ßerbſkej Božej ßłużbje ſpěwaſche nam zyrkwinſki khor: „Pój, pój o hołbjo Boži!“ My prěni krócź zyrkwinſki khor w ßerbſkej wjeßnej woßadźe ßłyſchachmy a mózemy Bukeczańſkemu zyrkwinſkemu khorej to ßwědczenje dacź, ſo je ſe ßwojim rjanym ſpěwanjom wſchitkich wutroby natwarił a poſběhnył.

Sſerbſke prědowanje mějeſche knjes kapłan Domaſchka ſ Hodźija na ſakożku 1 Mójſ. 12, 1—2. Wón miſſionſkej woßadźe wukoži: „Sswjate miſſionſtwo pucźować każ Habraham něhdy. 1. Sady ßebje ßylſy a boloſcźe, 2. we ßebi móż ßwět pſchewinjazeje wěry, 3. prjedy ßebje bohatſtwo Knjeſoweho żohnowanja. Kraßne hłuboko ſaczuwaze a wutrobu hnujaze prědowanje wſchitkich wutroby wokſchewi a ſohori ſa naſch ßwjaty ſkutk miſſionſtwa. S radoſczu ßłyſchimy, ſo chze nam knjes Domaſchka to prědowanje na wjele ſtrouſke żadanje w „Miſſionſkim Póßle“ cziſchcźane podacź.

Woltaŕnu Božu ßłużbu mějeſchtaj na ßerbſkim kemſchenju knjes faraŕ Mrósak-Hrodźiſchczańſki a knjes faraŕ Kſchiżan-Hodźijſki. Na němſkim kemſchenju, kotrež ßo w 4 h. ſapocźa, ßłyſchachmy ſaßo dwaj rjanej khoraj zyrkwinſkeho khora: „Ja poſběham mojej wocźi k horam, wot kotrychż mi pomoz pſchiúdźe“, a „Hacź ßem je tón Knjes pomhał“. Boži dom běſche wſchón pſchepjelnjeny. A to njebě dźiw, pſchetož wón dźě chzyſche nam jako prědaŕ wuſtupicź knjes bywſchi dwórſki prědaŕ Stöcker ſ Barlina, tónle ſmużity wojowaŕ ſa evangelſku wěrnoſcź, kotrehoż mjeno je po wſchěm wótznym kraju derje ſnate. S bliſka a ſ daloka běchu teho dla pſchiſchli, ſo bychu teho wulkeho muża prědowacź ßłyſcheli. S njepſchetorhnjenej kedźbliwoſczu poßłuchachu na prědowanje teho żałbowaneho rěczńika. Wón nam w ßwojim jaßnym a kóždemu roſymliwym prědowanju, kotrež nam wulkotny roshlad po wſchěm ßwěcźe poda wo miſſionſkim dźěle na ſakożku Math. 24, 14. wukoži: Miſſionſtwo — wulka wěz. 1. Wulke to ßlubjenje, 2. wulke to dźěło, 3. wulke to ſamolwjenje. Wěſcźe żana wutroba njemóżeſche ſymna woſtacź ßłyſcho, kak nam wyßoko czeſczeny prědaŕ ſ hłubokeje wutroby a ſe ßwojeho bohateho naſhonjenja prěduje. Sa němſkim kemſchenju mějeſchtaj woltaŕnu Božu ßłużbu knjes faraŕ Scholta-Kumwałdſki a knjes faraŕ Rencź-Ketliczańſki. Po němſkim kemſchenju běſche ſjawna ſhromadźiſna wonkach na pohrjebniſchczu pſched zyrkwju wotmyßlena a běſche tam rjana klětka natwarjuna, ſ kotrejež móżeſche ßo rěczecź. Schkoda je, ſo ßo njeje wużicź móhła. Pſchetož wjedro bu khětro khłódne, ſo ßo ſakaſa, ſhromadźiſnu wonkach wotbycź. Duż mějeſche ßo wona wjeczor w 7 h. ſaßo w Božim domje. Jow ßo ſpěwy a narěcźe na ſhromadźenych, kotſiž běchu ßo ſaßo w bohatej liczbje ſeſchli, wotměnjachu. Najprjedy ſwjeßeli naß knjes tajny zyrkwinſki radźicźel Keller jako duchowny wodźeŕ naſcheje Łużizy ſ wutrobnej rěczu. Knjes faraŕ Jakub ſ Njeßwaczidła jako pſchedßyda ßerbſkeho miſſionſkeho towaŕſtwa, kotrež ßwój letny ßwjedźeń ßwjeczeſche, pokaſa we hłuboko ſaczutych ßłowach na ważnoſcź naſcheho ſkutkowanja.

Skónczńje dźerżeſche knjes dwórſki prědaŕ Stöcker dlěżſchi pſchednoſchk wo ſkutkowanju Barlinſkeho měſchczańſkeho miſſionſtwa, kotrež pod jeho wuſtojnym wodźenjom ſteji. Wutroba běſche nam wſcha hnuta, haj my móżachmy też ßylſy wohladacź we woczach poßłucharjow, hdyž nam wón powjedaſche wo wulkej duchownej nuſy w tutym hoborſkim měſcźe, na kotruż nichtó njeſapomni, kiž nuts njepohlada do hłubiny żałoßneho hubjenſtwa tam knjeżazeho. S radoſczu ßłyſchachmy na pſchikładach ſ bohateho naſhonjenja czeſczeneho rěczńika nam podatych, kak měſchczańſke miſſionſtwo dźěła a ßo prózuje tych ſabłudźenych ſaßo na prawy pucź dowjeſcź — a kak też wone pſches Božu hnadu pſchi ßwojim njewuſtawazym dźěle ßwoje płody žněje.

My cžujachmy ſ tuteje mózneje rěcže, kak knjes dwórſki prědař Stöcker ſ zykej wutrobu, haj ſe ßwojim žiwjenjom ſjwaſaue ſteji w tym wažnym dźěle na tych hubjenych a ſabłudźenych. My ßłyſchachmy ſe rta wſchědneho kſcheſcžijana, kotryž w naſchej bliſkoſcži ßedźeſche: „To bych hiſcheže hodźinu pſchipoßłuchacž móhł.“ Knjes farař Kubiza nutrne džakne ßłowa ſa poradźenje dźenßniſcheho ßwjedźenja rěčeſche, a hdyž běchu wſchitzy hromadže naſchu kſcheſcžijanſku wěru a ßwjate wótcže naſch hromadže wuſpěwali ßo ßwjatocžnoſcž ſe žohnowanjom wot njeho wudźělenym ſkónczi. Kak běchu ßo wutroby ſahorike ſ tym, ſchtož běchu ßłyſchake, wo tym dawa ßwědcženje bohata mißionſka kollekta, kajkejež drje hiſcheže na žanym ßwjedźenju měli njeßmy. Na ßerbſkim kemſchenju nahromadźi ßo 370 hr. 6 np. a na němſkim 375 hr. 62 np., hromadže 880 hr. 84 np. Wyſche teho po wjecžornej ſhromadźiſnje ſa měſcžanſke mißionſtwo w Barlinje 135 hr. 16 np. Wſchitkim, kiž ßu móhli tónle kraßnje poradźeny, wot Boha žohnowany mißionſki ßwjedźeń ßobu ßwjecžicž, wón wěſcže w trajazym wopomnjecžu woſtanje. Wutrobny džak ßłuſcha zykej Bukecžanſkej woßadže, wſchitkim, kiž ßu jón ſrjadowali, zyrkwinſkemu prjódkſtejeŕſtwu a woßebje knjeſej fararjej Kubizy ſa tu wulku njeſpróznjwu prózu, kotruž je na poradźenje ßwjedźenja ſłožił, kaž tež lubemu hoſpodliwemu Bukecžanſkemu farſkemu domej. Bóh tón Knjes chzył dacž, ſo bychu mißionſke ßwjedźenje naſcheho ßerbſkeho hłowneho mißionſkeho towaŕſtwa tež dale ſ tajkim bohatym žohnowanjom krónowane byłe!

— Sswjedźeńſke dny Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa wotmějachu ßo w tutym lěcže w Lubiju wot 25.—27. junija. Pſchecželjo Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa běchu ſ bliſka a ſ daloka pſchiſchli. Prěni dźeń ßo hoſczo wutrobnje do Lubija witachu. 52. hłownu ſhromadźiſnu wodźeſche knjes ſup. Dibelius. Na tutej ſhromadźiſnje wudźěli ßo kóžde lěto wulki dar Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa, kotryž woßada w rospróſchenju po woßebitej potrjebnoſcži doſtanje. Kóždy krócž ßo tſi woßady namjetuja, ſ kotrychž móže jena tón dar doſtacž, druhej dwě pak doſtanjetej mjeńſchi dar. To lěta běchu ßo namjetowake woßady: Königszelt w Schleſynſkej, Opelmitza w Póſnańſkej a Trutnow w Czeſkej. Wo tym namjecže měješche knjes faraŕ Pachaly we Wulkim Hennersdorfje rosprawicž, kotryž Trutnowſku woßadu poruczi. Wona tež jako dobycželſka wuńdže. — Woßebje bohaty dar doſta tež ſałožomna evangelſka woßada w Ssmecžkezach pola Kamjenza a to 7000 hr. k ſałoženju evangelſko-lutherſkeje woßady. Wyſche teho ßo na 125 woßadow we rospróſchenju do zyła 23000 hr. rosdźěli. Sswjedźeńſke dary ſa khude woßady a nowe zyrkwje (zyrkwinſke ßudobje, woltaŕne wobleczenja atd.) ßo bohacže dawachu, woßebje wot ßwjedźeńſkeho měſta Lubija. Hdyž běſche ßo hłowna ſhromadźiſna popołdnju w 3 hodź. ſkónczika, zyrkwinſki konzert w hłownej zyrkwi zyku ßwjatocžnoſcž wobſamkny.

— Redaktor je w tych dnjach ſaßn powjeſcž ſe ßyrotownje w Urfa w Syriſkej doſtał wo dwěmaj ßyrotomaj, kotrejž ßo ſa dobrowólne dary naſchich Sserbow tam wotcželehnjetej. Wodźeŕ zyłeho pomozneho ſkutka ſa armeniſke ßyroty knjes Lepſius tam w tu khwilu ßam wokoło pucžuje. Nam ßo nětko piſche:

1. Osanna Sdschsadschi Melkonian. Osanna je nětko cžiſcže ſtrowa a ſaßo porjadnje do ſchule khodźi, hacž runje dyrbi hiſcheže porjadnje ßwoje lěkaŕſtwo bracž, ſo ßo njeby jejna khoroſcž wróczika. Osanna je pilna w ſchuli, cžita nětko w nowym teſtamencže a ſapocžnje pißacž. W ßyrotownji pſchi wſchěm dźěle pomha, woßebje nětko, hdźež jejna luba Meirik (t. i. domjaza macžerka) na kałnjenje ſkorpiona khora leži, je jejna pomoz woßebje ważna.

2. Sarwat Kebabdschi Mchs Keworkian. Sarwart je ſtrowa a wjeßeła, wſchak niž pſchezo ſwólniwa poßłuchacž; ßwoje dźěło pak derje dokonja domach w ßyrotownji kaž tež w ſchuli. Wuknjenje je jej kuſk cžežke. Sswojim pſchecželam, kiž ßo ſa nju ſtaraja, ſcžele wutrobny poſtrow.

Urfa, junij 1899.

Po 25 lětach.

Schtóž rjane měſto Genf wopyta a ßo potom niž jenož ſ kraßnym napohladom módreho jězora a ſ wuhladom na hobrſku horu ſe ßněhowym wjerſchkom, Montblank, njeſpokoji, ale tež pſches haßy a haſki wuſkotwarjeneho ſtareho měſta pſcheńdže, tón pſchińdže na mały podołhojty blak, wot kotrehož dwě haßy ſ dźiwnym mjenom wuńdźetej: paradiſowa haßa a helſka droha. Ty ßebi wěſcže myßliſch, wobydlerjo tuteho měſtna maja ßo derje, pſchetož jim jaßnje pſched wóczomaj leži, ſo ßu w tym ßwěcže wſchelake pucže, mjes kotrymiž dyrbiſch wolicž, pſchetož cžłowjek njemóže ſ dobom paradiſowu haßu a helſku dróhu hicž.

Tute mjena ßu ßnano byłe, kotrež ßu kedźbliwoſcž ſdobneje, pobožneje knjenje na tónle dźěl měſta wobrocžiłe. Wona khodźeſche po ſkhodach horje a dele a ſ wulkeho korba, kotryž na ruzy njeßeſche, jedyn nowy teſtament po druhim bjerjeſche. W kóždym hoſpodarſtwje by jedyn woſtajiła. Hdźež by ßo hodźało, by wo Božim ßłowje rěcžała, knihe wocžiniła a by ludźi na ſcžěhowazy ſchpruch pokaſała, kotryž běſche podſchmórnyła: „Tak je Bóh ßwět lubował, ſo wón ßwojeho jenicžkonarodźeneho ßyna dał je, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale to ważne žiwjenje měli.“ (Jan. 3, 16.)

Dźiwna rosnoſcherka ßo wjele ſa powitanjom njepraſcheſche, kotrež by ßo jej doſtało. Někotſi ludźo běchu ſbožowni, ſo ßmědźachu tunje a tak ważne knihe nětko wobßedźecž. Ale pſchi rosnoſchowanju dyrbjeſche ßebi tež hromadu hanjenjow a wotpokaſanjow lubicž dacž; pſchi tym wſchěm wona wěrjeſche a wjedźeſche, ſo jejne dźěło podarmo njebudže.

25 lět poſdźiſcho leżeſche młoda žona na ßmjercž khora w khorownji w Genfje. W khoroſcži ju huſto knjeni wopytowaſche, kotraž chzyſche ju tróſchtowacž a jej wo wěrje a wodacžu rěcžeſche, kotrež chze ſbóžnik wſchitkim cžłowjekam pſchinjeſcž. Ale khora ßo njehnujeſche a wuras błukeje ſtyſknoſcže ßo na jejnym wobliczu pokaſa.

Jedyn wjecžor, to běſche hižo nimale w 10 hodźinach, wona wutrobnje proſcheſche, ſo bychu po tamnu pſchecželnu knjeni póßłali, dokelž ßwój kónz cžujeſche. Knjeni bórſy dóńdže. Wona ßo k ložu ßydže, jej někotre pſchecželne ßłowa praji a jej ſchpruchi ſpěwaſche, ale mrějaza po ſdacžu niczo njerozymjeſche. Knjeni chzyſche ſaßo woteńcž a běſche hižo durje wocžiniła, duž ßo hiſcheže junkrócž k ložu wrócži a pomału a jaßnje praji: „Tak je Bóh ßwět lubował, ſo wón ßwojeho jenicžkonarodźeneho ßyna dał je, ſo bychu wſchitzy, kiž do njeho wěrja, ſhubjeni njebyli, ale to wěcžne žiwjenje měli.“

Tele ßłowa mózne ſkutkowachu. Khora wocži wocžini a na dobo praji: „Ach, to mi pobrachowaſche, proſchu, wospjetujcže mi te ßłowa hacž k mojej ßmjerczi, kotraž bórſy pſchińdže. — O hdy byſchcže wy wjedźała, kajke wopomnjecža to we mni wubudźuje.“ — Potom wona ſ cžichim hłoßom powjedaſche, kak běſche pſched 25 lětami, hdyž běſche wona hiſcheže mała holcžka była, jejna macž wot knjenje bibliju darjenu doſtała. Tón ßamy wjecžor bě ju macž k ßußodam ßobu wſała, hdźež ßwójbny ßwjedźeń ßwjecžachu, a tam běſche ßo woheń zyły wjecžor ſ tajkimi biblijemi žiwy ſdźerżał. „Sſo domoj wrócžiwſchi“, praji wona, „ßo dopomnju, ſo ßym w bibliji, kotruž moja macž ßobu wſała a do wohnja cžißła njeběſche, wot knjenje pſcheſchmórnjenu ſchtucžku pytała, wo kotrejž běchu wſchitzy ßwoje ßměchi měli. To bèſche tón ſchpruch, kotryž wy runje prajeſchcže. Wospjetujcže jón, proſchu — to dźě runje je, ſchtož ja trjebam. — Cžaß ßwojeho žiwjenja ßym hłóß Boži poddußyła, nětko chzu ja wěricž. — Haj ja chzu wěricž!“

Wboha mrějaza njewuſta tón ßamy ſchpruch pſchezo ſaßo ßłyſchecž a luboſcž Božu ſapſchimnycž. To běſche poßlednje ſaßapnjenje žiwjenja a wo połnozy ſměrom we wěrje do ßwojeho ſbóžnika wußny.

W tych 25 lětach je wjele ludźi w tamnym ſtarym dźěłu měſta bydliło a mnoſy ſ nich ßu bjes wěry, bjes nadźije wumrjeli. Te wopißma na haßynych rózkach pſchezo hiſcheže po ßwojim waſchnju praja:

„Wolcže mjes njebjeßami a helu!“

Něſchto k roſpominanju.

Wjele lózo je błud, hacž wěrnoſcž namakacž; tamny leži na wjerchu a je lohko widźecž, ta pak leži hłuboko potajena a dyrbi ßo wußlědźicž.

* * *

My dyrbimy nawuknycž niž jenož w ßłowach, ale tež w pohladanjach a myßlach ſdźerżliwi a ſtróſbi bycž a ßo pſches powuczenje ßwjateho ducha w tajkej ſtróſboſcži roswuczicž dacž. Schtóž ßwoje wóczko wobknježi, je kral; ſchtóž na njo poßłucha, je ſchklova.

* * *

To je tola najſrudniſcha wědomoſcž, kotrejež prěni płód ßo w tym pokaſuje, ſo na Boha ſabudźe.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcž w Budyſchinku. Cžiſchcž a naklad Ssmolerjez knihicžiſchcžerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 28.
9. julija.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

6. njedźela po ßwjat. Trojizy.

Japoſchtolſke ſkutki 6, 8.

Schczěpan pak, połny wěry a mozy, czinjeſche dźiwy a wulke ſkutki mjes ludom.

Jowle maſch ſ krótkim ßłowom Schczěpana wopißaneho, kajki muž bě wón po duchu, a ſchto je ſ Boha w ßwojim powołanju a ſaſtojnſtwje dokonjał.

Sswjate pißmo ženje wo nikim wjele ßłowow njeczini. Czi, kiž wodźeni wot ßwjateho Ducha wſcho to napißachu, ſchtož mamy w ßwojej lubej bibliji ſtejo, wopißachu wſcho do zyła ſ krótka, ale ſpochi tak, ſo jo nichtó rjeńſcho wěricź njemóże. Schtóž pak ßebi kóždźiczke ßłowczko ſ biblije bliże rospomni, temu też ßame tajke krótke ßłowa wjedźa wjele rosprajicź. Takle ma ßo też ſ tutymi horka ſpomnjenymi ßłowami. Rospomńmy ßebi je khwilku bliże.

Schtó bě Schczěpan? Dokelž běchu ßo někotſi Grichojo na to hórſchili, ſo jich wobſtarne wudowy tak wjele pomozy a dobroty njedoſtachu, kaž tamne něhdy židowſke, powołachu wſchitzy japoſchtolјo ßwoju woßadu ſa to na ſhromadźenje, a wſchitzy ſhromadźeni wuſwolichu ſe ßo ßedmjoch mužow, kotſiž dyrbjachu ßo ſa wſchě czělne należnoſcze a potrjebnoſcze ßwojich kſcheſczijanſkich bratrow a ßotrow ſtaracź, woßebje pak ſa wſchěch khudych, khorych a ßłabych.

Jedyn ſ tychle ßedmjoch bě Schczěpan. Kajkeho ducha wón bě, praji nam naſch tekſt. Wón bě mějeſche žiwu wěru do ßwojeho ſbóžnika. Pſchi nim bě ßebi wón ßwój měr a ßwój pokoj namakał, duž wón ſ zyłej ßwojej duſchu na nim wißaſche. Pola Schczěpana je też tak rěkało, kaž pola wſchěch wuczomnikow naſcheho Knjeſa: Pſchi tebi je dobre bycź. K komu dyrbjał hewak dóńcź a ſa kim druhim dyrbja ßlědźicź? Jeniczki ty ßy wěcznej žiwy, maſch wěczne žiwjenje ſa naß, a ſ nim naß ty hižo jowle na ſemi wobdariſch, pſchetož twoje ßłowo je naſche ßwětło w tymle czmowym dole a naſcha jeniczka ſepjera, hdyž khabłamy; twoje czěło a twoja krej pak je ſa naß ta prawa jědź a to prawe picze.

Schtóž pak ma do naſcheho ſbóžnika prawu žiwu wěru, tajkeho wón ſa to ſe ßwojej mozu wobdari, ſ tajkej mozu, ſo móże człowjek ſ njej něſchto wulke wunjeſcź, kajkež by hewak bjes jeho pomozy nihdy ženje dokonjecź njemóhł. To wuhladamy też na Schczěpanu. Wón czinjeſche dźiwy a wulke ſkutki bjes ludom. Schtóž žaneje wěry nima a bjes njeje woſtanje, tón też nihdy niczo hódne njedokonja, duž je naſch Knjes ßwojim wuczomnikam prajił: Směječze wy wěru, ßamu tajku malu, ſo je na ßnadne žonopowe ſorujatko podomna, budźecze tola móz ſ njej tutej horje rjez: Sběhń ßo! a wona budże ßo ſběhnycź.

Schczěpan mějeſche tajku wěru a je ſ njej wulke ſkutki dokonjał. Schto mějeſche wón ſa dźěło? Jeho ſaſtojnſtwo njebě, ſo budźiſche wſchemu ludej dyrbjał ſjawnje prědowacź. Wón mějeſche ßwojich khorych, khudych, ßłabych kſcheſczijanow hladacź a ßo ſa nich ſtaracź. A to je wón ſ wulkej prózu a ſe ßwěrnej luboſczu ſtajnje czinił. Dźeń wote dnja bě wón duzy k tajkim ßłabym a khorym, pſchińdże do jich

domow a komorkow, ßydźe ßo k nim a pschinjeße jim wschu nuſnu potrjebu, pódla pak ßobu to prawe hojate lěkarſtwo pschecźiwo wschej khoroſcźi a ßłaboſcźi: lube Boże ßłowo. A hdyž jim to ßame ſe ßwojej ſprawnej, wutrobnej luboſcźu roskładźe a do duſche poſkicźi, ſwucźichu ßo woni na to, ßwój cźeźki ſpſchah ſcźerpliwje ſnjeſcź, a takle buchu cźi hłódni a lacźni ſ tym prawym njebjeſkim khlěbom a napojom ßobu naßycźeni a napojeni.

Nadeńdźe wón koho wurudźeneho, abo někoho ſ cźeźkimi myßlemi, tajkeho, kotremuž jeho hrěch cźeźkotu nacźini, — kóždeho tajkeho Schcźěpan ſe ßwojim miłym ßłowom a ſ luboſnymi rěcźemi poſpokoji, a hdyž wón ſe ßwojimaj jaßnymaj wóczkomaj na někoho pohlada abo ſe ßwojim luboſcźe połnym ertom ſ někim porěcźa, bě tajkemu, kaž była jemu wſcha dotalſcha cźeźkota wotewſata, ſo móżeſche ſ nowa wjeßeły ſadychnycź.

Takle wón kóždemu, kotrehož wopyta, ſe ßwojeho ſbóżnikowej mozu duſchu wokſchewi, jeho w wěrje wobtwjerdźi a wěſcźe je też huſto ſe ßwojej horzej modlitwu a ſ Knjeſowej pomozu teho a tamneho ſ jeho cźělneje nuſy wumohł, ſo bu tajki ſe wſcheho ßwojeho tyſchenja wutorhnjeny a ſ nutska a ſ wonka ſahojeny.

Tajkele běchu te dźiwy a wulke ſkutki, kajkež je Schcźěpan cźinił a dokonjał. Wſcha ta luboſcź, kajkuž mějeſche wón k Jeſußej, ßwojemu ſbóżnikej, ta je jeho hnała druhim ßwoju luboſcź wopokaſacź, pſchetož wón je ßebi dyrbjał ſpochi na to ßłowo naſcheho Knjeſa myßlicź: „Schtož ſcźe jenemu najmjeńſchemu bjes mojimi bratrami ſcźinili a wopokaſali“, a dale na te druhe Knjeſowe ßłowo, ſo chże wón na tym póſnacź, hacź je něchtó jeho wěrny wucźomnik, hdyž tajki druhim, zuſym a ßwojim, ßwoju luboſcź ſ wutrobu rady a ſwólny wopokaże. Ale pſche cźo a ſa cźo je nam jowle Schcźěpanowe žiwjenje takle wopißane? Budź ßam też tajki, kajkiž wón bě. Měj žiwu wěru do Jeſom Khryſta, twojeho ſbóżnika, a ty budźeſch ſhonicź, ſo ßměſch potom też ſ jeho pomozu něſchto hódne dokonjecź.

Luby Jeſu, ty ßy mój,
Spożcź, ſo mohł ja woſtacź twój.
Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóżnika w nowym teſtamencźe.

(Pokracźowanje.)

Styſknje pytaja ßebi pola ludźi ſdacźe dokonjaneje prawdoſcźe ſdźerżecź. Na maliczkoſcźe, na kotreż ßam ſakoń żanu ważnoſcź njekładźe, ßu jara kedźbliwi, pſchi tym pak najważniſche żadanja teho ßameho ſakomdźa, mjenujzy te, kiž ßo pocźahuja na prawu pobóżnoſcź a luboſcź k bliſchemu.

Na ſwonkowne cźiſcźenje ßwěru dźerża, ale wutrobu wot ſłych pomyßlenjow a požadanjow wucźiſcźicź, ßo njeprózuja. Wudawaja ßo ſa ßwěrnych ßłużomnikow teho Knjeſa a ßu tola we wutrobje połni njecźiſtoty, ſlóſcźe a njeprawdoſcźe. Woni ßu najhórſchi njepſchecźeljo Boha a jeho póßłow; to pokaże ßo też w jich ſadźerżenju pſchecźiwo temu Knjeſej. Duž Božemu hněwu a ßwojemu ßudu njewucźeknu.

To je poßledne ßłowo teho Knjeſa na nich. Nětk móża k ſkutkej krocźicź a ßwoje cźěmne wotpohladanje wuwjeſcź. Wón jim wjazy njecźěka, pſchetož jeho cźaß je pſchiſchoł.

14. S tym je wojowanje mjes Khryſtußom a Fariſejſkim dokonjane. Tola fariſejſke waſchnje a jich ſwonkowna pobożnoſcź je ßo huſto doſcź w běhu lětſtotkow wěrnemu kſcheſcźijanſtwu a prawej pobożnoſcźi napſchecźiwo ſtupiła; też dźenża hiſchcźe dyrbi ßo w kſcheſcźijanſkej zyrkwi pſchecźiwo njej wojowacź ſ tej ßamej khutnoſcźu, kaž je ßo to wot teho Knjeſa ſtało. Jeho wojowanje je ſnamjo ſa wſchitke cźaßy.

Duž ßebi hiſchcźe junkrócź běh teho ßameho ſ krótka pſchedwocźi ſtajmy.

Trojake móżeſche jich ſadźerżenje pſchecźiwo temu Knjeſej bycź: woni móżachu ßo jemu pſchiſamknycź, móżachu jeho ſ boka woſtajicź, a móżachu jemu njepſchecźelſzy napſchecźiwo ſtupicź.

Móżachu ßo jemu pſchiſamknycź. To mohło ßo ſtacź, hdyž bychu jeho ſa ßlubjeneho Meßiaßa pſchiwſali. Wuměnjenja k temu běchu jim date. Sslubjenja ſtareho teſtamenta, kiž ßo w Khryſtußowych ſkutkach dopjelnichu; ßwědcźenje Jana kſchcźenika, kiž na teho ſa nim pſchikhadźazeho ſjawnje pokaſowaſche; Khryſtußowe ßłowa a ſkutki móżachu jich derje wo jeho meßianſtwje pſcheßwědcźicź.

Tola jemu napſchecźiwo ſtejeſche jeho ßwobodniſche ſtejniſchcźo pſchecźiwo ſakonjej.

Pſchikaſnje cźiſcźenja wón zyle ſběhny a ßo poſcźicź běſche jenož trěbne, hdyž ſnutskowne żadanje k temu nucźeſche. Kaſnju we ßabacźe wón hinak wukładowaſche, hacź běſche ßo to hacź dotal ſtało. Wón bójſku cźeſcź, móz a kraßnoſcź ßebi pſchizpiwa, kaž też prawo a móz hrěchi wodawacź. Wón jako tón ßwjaty ſ złonikami a hrěſchnikami wobkhadźa a ßo wot nich k jědźi pſcheproßycź dawa. To wſchitko je jim molaze a ſpodźiwne, a by to też woprawdźe było, był-li tón Knjes jenož cźłowjek.

W tutym padźe bychu jeho ſ dobrym prawom pſcheſtupjerja ſakonja mjenowali. Tola wón běſche wjazy hacź cźłowjek, wón běſche Boži ßyn.

Jako tón běſche wón do ßwěta pſchiſchoł, Božu radu ſbóżnoſcźe pſchipowjedacź a do ſkutka ſtajicź. Pſches njeho dyrbjeſche ßo na měſto ſtareho nowy ßlub poſtajicź. Wón dyrbjeſche teho dla wucźicź, kak ma ßo w tutym nowym ßlubi dźerżecź. Schtóž w nim Meßiaßa widźeſche, dyrbjeſche jemu też to prawo pſchidacź, nowy porjad poſtajicź a dyrbjeſche jeho wucźbu ſ dowěrjenjom pſchijecź.

Hdy bychu jeho fariſejſzy ſa teho Knjeſa a Božeho ßyna pſchiwſali, bychu jemu też prawo k tajkej mozy a k tajkemu wukładowanju pſchipóſnacź dyrbjeli. Bychu też dyrbjeli jeho ßłowo horjebracź a ßo po jeho woli ſkožowacź. To pak bě jenož móżno, hdyž ßwoje dotalne ſmyßlenje doſpołnje ſapřěchu. W ſpóſnacźu ßwojich hrěchow dyrbjachu ßo ponižowacź, po wodacźu ßebi żadacź a ßo złonikam a hrěſchnikam runje ſtajicź, kotrychž tak jara ſazpiwachu; ſa hnadnu mſdu dyrbjachu pſchijimacź, ſchtož jako ſaßłużenu mſdu ßebi żadachu. Temu pak pſchecźiwjeſche ßo jich hordoſcź a ßamoprawdoſcź.

Tak běſche jim njemóżne ßo temu pſchiſamknycź, hdyž chzychu woſtacź kajzyž běchu.

Dale móżachu jeho ſ boka woſtajicź kaž ſadduzejſzy.

Tola ſpóſnacźe, ſo jich ſroſymjenje ſakonja a jich ſwonkomna prawdoſcź ßo ſ evangelijom, kaž jo tón Knjes jako jeniczki pucź k ſbóżnoſcźi pſchipowjedaſche, njeſnjeße; pſchezo wótriſche ſaßudźenje jich ſmyßlenja a jich ſkutkow pſches teho Knjeſa; ſtaroſcź, ſo móhli ßwoje knjejſtwo nad ludom ſhubicź, kiž ßo pſchezo bóle ſa teho Knjeſa ſahorjeſche, jich pſchezo k hórſchemu njepſchecźelſtwu pſchecźiwo njemu cźěri. Duž jim niczo wyſche njewoſta, ſo dyrbjachu, nochzychu-li ßwoje ſtejniſchcźo zyle puſchcźicź, pſchecźiwo njemu ſe wſchej mozu wojowacź. To też dha cźinja, ſ woprědka bojaſnje, potom pak ſjawnje a krucźe; najprjedy ſ leſcźu, potom ſ połnej mozu.

Wot ſpodźiwanja k pohórſchenju a k hidźenju, wot ſnutskowneje njeſpokojnoſcźe k pſchißłodźenju a k ſtejenju ſa žiwjenjom woni pokrocźuja.

Runje te potajne a leßne wojowanje pſchecźiwo temu Knjeſej tuteho pohnuje, ſlóſcź jich wutroby ſjawnje wotkhrycź. Pſchi tym ma ſkładnoſcź ßwoju Bójſku kraßnoſcź ſjewicź a ſ dobom wuprajicź, ſo bjes wěry do njeho nichtón jemu pſchißłuſchecź njemóże; pſchi tym też ſ molom wucźi, kak maja cźi ſmyßleni bycź, kiž chzedźa jemu pſchißłuſchecź a kak maja ßo pſchecźiwo bliżſchemu ſadźerżecź. Też wo pſchichodu iſraelſkeho luda a Božeho kraleſtwa wón rěcźi.

Tak je ßo we wojowanju ſ Fariſejſkimi Khryſtußowa wucźba jeho ßwědcźenje wo ßebi ßamym a jeho zyke wuſtupjenje roswiło.

(Pokracźowanje.)

Reformazyja w Draždźanach.

(Pokracźowanje.)

Runje tak huſto Melanchton piſomnje ſ Draždźanſkej radu wobkhadźeſche a wona ſ nim. Hdźež mějeſche farſke abo ſchulſke ſaſtojnſtwo wobßadźicź, hdyž ßo wo to jednaſche, ſo bychu Draždźanſke dźěcźi, na univerſicźe we Wittenbergu ſtudowazy, ſtipendij

dostake, hdyž běsche někajke wuprajenje w zyrkwinskej a sjawnej należnoszi trěbne — hnydom bychu Draždźanczenjo na Melanchtona do Wittenberga pißali, a hdyž mějesche tón tež wjele dźěłacź, wón tola njeskomdźi na jich próstwy rasnje a dokładnje wotmolwicź. So bychu cźitarjo nahlad wo waschnju Melanchtonoweho pißanja dostali, podamy tu list, w kotrymž radźe wuczerja Jana Hrintza porucza. Wón ma so něhdźe tak:

„Cźeszczenym, mudrym a wosebnym měschczanostam a radźe sławneho města Draždźanow, mi pschikhilnym knjesam! Najprjedy Bożu hnadu psches jeho jenicźkonarodźeneho syna Jesom Khrysta a praweho pomoznika. Cźeszczeni, mudri knježa! Ja proschu nalężnje, so njebyschcźe sebi myßlili, so mam pschikhilnoszcźe, něschto pschemėnicź, schtož je wyschnoszcź wobsamkła. Tak mam tež teho, kiž tole pißmo pschepoda, sa hódneho sa schulske sastojnstwo. Pschetož wón je bohabojasny, wucźeny a dobreho waschnja, móže kaczanszy pißacź, ja sym jeho tež do teho cźasa cźeszczenej radźe w Lukawje porucził a sym pscheswědczeny, so budźe dostojny knjes Daniel, farař Waschcheje zyrkwje, s magistrom Janom Henrikom jara spokojom. Wschehomózny Bóh, kotryž sebi sawěszcźe swojeho syna dla psches evangelijon zyrkej shromadźuje, chcył hnadu k schuli spożczicź a Was a tych Waschich hnadnje wobarnowacź a krajej měr spożczicź. 18. měrza 1558.

Wasch podwólny służownik
Filippus Melanchton."

Tak maja so Draždźany sławnemu soburesormatorej wjele dźakowacź. Jeho smjercź běsche, kaž sa zyły wótzny kraj, tak wosebje sa Saksku a pschede wschěm sa Draždźany najsrudźomnischi podawk. Hdyž měschczanski pißař do Draždźanskich wopomnjeńskich knihow napiša: „Filippus Melanchton, tón drohi muž, je wumrjeł, pjatk po jutrach 60 —" wobswědcza tele krótke słowa w swojej jednorosczi lěpje hacž dołhe rěcze. Kak wysoko teho wulkeho morweho cześczachu, kak tež w Draždźanach sama luboszcź a poczeszczowanje sa nim do rowa dźěschtaj.

VII. Njeměrne cźasy.

W horzych bědźenjach běchu sebi Draždźany evangelij dobyłe; někotre horze wojowanje běsche hischcźe nusne, sebi drohe kubło sdźeržecź.

Hižo pod druhim synom wójwody Hendricha, pod wótzom Augustom, nasłědnikom kurwjerha Moritza, mamy w Draždźanach theologiske wojowanja, ale tež rjane dobycźa. 25. junija 1580 so wot kurwjerha po swědomliwych pschihotowanjach psches sławnych bohosławzow konkordijowe knihe, shromadźeńka wschitkich reformatoriskich wěrywusnaczow, wudachu — to je podawk, s kotrymž so cźas reformazyje wobsamknu.

Hdyž běsche to tež swjeselazy podawk, pokasachu so tola tež w pschichodźe srudne sjewjenja. To běsche 9. oktobra 1601, jako so w Draždźanach na nowym torhoschcźu schaffot natwari a jatemu so hłowa wotcźa. To běsche kanzler Dr. Crell, kiž běsche pjecza s kalvinistami dźeržał a bu tutych a druhich pschicźinow dla k smjercźi wotsudźeny. Haj, hischcźe hłubje bu lutherska zyrkej Sakskeje a s njej Draždźanow do njeměrow a srudobow cźasa wuts scźehnjena. Srudna 30lětna wójna wudyri a wjele srudoby a horja, morjenja a sapalenja pschinjesy. Hdyž buchu tež Draždźany cźeżkim pruhowanjam wukhowane, kajkež dyrbjachu druhe města pschecźerpicź, to tola, schtož so w kraju sta, tež s tej samej cźežu we hłownym měscźe skutkowasche.

Měra srudoby hischcźe połna njeběsche. Hłubscha srudoba dyrbjesche hischcźe Draždźanskich potrjechicź. To mjeno, s kotrymž je wěry pruhowanje swjasane, je August Ssylny. Wulku nadźiju běschtaj kraj a hłowne město na wysoko wobdarjeneho serschtu stajiłoj. Duž dóńdźe nastróżaza powjesczź, so je wón, potomnik Hendricha pobożneho, jeneje krwě s Bjedrichom Mudrym, s Janom Wobstajnym, wón, najmóznischi lutherski serschta, kiž běsche sa prjedywojowarja nascheje lutherskeje zyrkwje powołany, wot jesuitow do syczow sapleczeny, k katholskej zyrkwi pschestupił — kralowskeje krony dla. To běsche cźeżke potrjechenje. Nětko móżesche jenož hischcźe jene cźeżsche pschińcź, powjesczź, so tež nasłědnik na trónje lutherszy konfirmirowany kurprynz Bjedrich August na nusowanje evangelsku wěru wotpołoži a katholsku sa swoju pschiwsa. Powjesczź dóńdźe najprjedy potajnje 1712, potom sjawnje kónz 1717.

Nětko so w Sakskej mózne nadběhowanje pschecźiwo evangelijej sběże. Bamž a kurwjerch sebi pschecźelne listy pißaschtej. Jesuitojo hibachu so w Draždźanach. Katholska Boża służba so sawjedźe a bórsy po tym so pschi Lóbju prěnja katholska zyrkej k njebjeßam sběhasche.

Schto praji k temu wschemu kraj a lud? Schto prajachu evangelske Draždźany? Ssu wone morkotałe pschecźiwo serschcźe, kotryž wěru swojich wótzow, swjatnizu swojeho luda s nohomaj teptasche a pschi tym w sebi spodobnym swětnym żiwjenju swój khudy kraj hacž na krej wuzyza? Na żane waschnje. Saksojo dźeržachu swoju swěrnoszcź, hdyž buchu tež poteptani, woni směrom wutrachu, cźim wjetsche cźeżoty na nich stupichu.

Swoju wěru pak, kotruž běchu sebi droho dobyli, sebi wsacź njedachu. Draždźany pschi stotorych składnoszcźach sjawnje swoju wěru wusnachu — a buchu s tym zyłemu ludej s dobrym pschikładom.

Jako so 24. junija 1697 po pomjenowanju kurwjerha sa Pólskeho krala po jeho pschikasni we wschěch Draždźanskich zyrkwjach stary khěrlusch „Cźe Bożo khwalimy" spěwasche — wěscźe wołada tón khěrlusch sobu spěwasche. Ale hnydom po tym saklincza w Božich domach — bjes porucźenja — kaž s jeneho rta:

Ach Knježe, wostań pola nas,
Nětk k wjeczoru so bliži cźas,
T'we słowo jasna swěza je,
Njech w naschim kraju njehasnje.

To běsche srosymliwa rěcź — wotmolwjenje luda na wotpadnjenje serschty.

Jako bě snate, so je kurwjerch August wěru pschestupił, pißasche sakski semjan s Draždźan knjesam, kiž běchu wokoło kurwjercha: „Kak je mi to wutrobu srudźiło, so je so mój najhnadnischi kral wot praweho, cźisteho Božeho słowa wotcźahnył a do cźěmnoscźe sapletł, doscź s pjerom wopisacź njemóżu, pschetoż jeho wysoky prjedownizy su na to cźełko, kubło a krej dali. Ja mojeho Boha wschědnje proschu, so by jeho kralowsku majestoscź se swjatym duchom rosswěcźił a wodźił, so by wón póznał, so njeje psches niczo druhe hacž psches sasłużbu Jesom Khrysta sboże duschow a wěcźna sbóżnoscź dobycź."

Wschitke powołanja wustupichu se sjawnym evangelskim wusnaczom, wot kraloweje hacž k Draždźanskim schewskim dele.

Jako bu pschestupjenje kurprynza snate — w evangelskej Sakskej so tehdom dwěscźilětny reformazyski jubilej swjecźesche — pschińdźe pobożna, swěrnje lutherska kralowa Khrystiana Eberhardina se wschitkimi lutherskimi ministrami do hrodowskeje kapałki a s nimi smjate wotkasanje wużiwasche, hdyž běsche prědowanje słyschała wo 1 Tim. 6, 12: „Wojuj dobre wojowanje wěry; sapschimń to wěcźne żiwjenje, ke kotremuž sy powołany a sy wusnał dobre wusnacźe psched wjele swědkami." Na sejmje stawy kóżde lěto pruhi swojeho evangelskeho swěrneho stejnischcźa wotpołożichu, kotrež na kraju wjeselý wothłóß namakachu. Lipscźanska universita prawa evangelija pschecźiwo wotstupjenemu krajnemu wótzej sastupowasche. Na Draždźanskich klětkach běchu mózne swědcźenja sa evangelsku wěrnoscź słyschecź — wosebje s rta sakskeho Eliasa, njesapomniteho Draždźanskeho superintendenty Valentina Ernsta Löschera. Haj kak hłuboka běsche wotkhilnoscź pschecźiwo wotpadej a s nim sjednocźenym hibanjam, wo tym swědcźi sjawny napiß na muri s bliska hrodu: „My, shromadne towarstwo schewskich, prajimy wam popam, so sebi wjazy njeswěricźe, so byschcźe so w drascźe Jesuitow pokasali." Zyłe wobydlerstwo běsche sahorjene sa evangelijon, kaž so to pschi srudnej składnoszcźi sjawnje pokasa, jako romski sakhadźenz w lěcźe 1726 evangelskeho Draždźanskeho duchowneho, archidiakona Hahna pschi kschižnej zyrkwi, sakło.

Njeměrne běchu tehdom cźasy. Ale kaž Boże słowo do wěcźnoscźe wostanje, wschitke wichory evangelijej seschkodźicź njemózachu. Draždźany pschi wschej leßnoszcźi stareho skeho njepschecźela wostachu, schtož běchu — wot lěta 1539 — evangelske město.

(Pokracźowanje).

Wschelake s bliska a s daloka.

— Kaž słyschimy, so w bliżschim cźasu sasso serbske wucźerske městno w Budestezach wuprósdni, dokelž je knjes Rausendorf sa wucźerja do Zitawy powołany. Nam je żel, so sasso dobry serbski wucźeŕ wot naß cźehnje.

— 2. cźišło lecźazeho kopjena sa Gustav-Adolfske towarstwo, kotrež so wot knjesa fararja Mrósaka-Hrodźischcźanskeho a fararja Mateka-Bartskeho wudawa, je wuschło. To kopjeno schtwórcźlětnje wukhadźuje a je pola knjesow duchownych dostacź. Spomnjene

cžišło spomina na hibanje w Awstriskej a wošebje w Cžěskej, hdyž kscheszijenjo w bohatej liczbje k naschej evangelskej zyrkwi pschistupuja. So bychu naschi evangelszy bratsja a sotry wot naš evangelskich tež nowe wošady salożicz a swoje wotmyslenje pschewjesc móhli, prošy Gustav-Adolfske pobocžne towarstwo w Budyschinje wo wurjadne dary, kotrež tež wschitzy duchowni k dale wobstaranju pschijimaju.

— Hdyž je nascha serbska Khwaczanska zyrkej nimale dotwarjena, so w naschej Luzizy sašo na twar noweho Božeho domu w Starych Hörnizach pola Zitawy hotuja. Wješ je so khětro rosrostka, so je nusne, ju se Zitawskeje měschczanskeje wošady wusarowacz. Pschichodnu njedzelu so w naschich Božich domach krajna kollekta sa tónle nowotwar hromadzuje a duž chzemy tež tutej khudej wošadze w bratrowskej luboszczi k Božemu domej s naschimi smilnymi darami pomhacz.

— W Biskopizach su wobsamkli, nowu wulku schulu sa 230,000 hriwnow natwaricz. Schula smeje 17 schulskich jstwow a salu sa ryšowanje.

— W Draždzanach je so psched krótkim s twarjenjom Lukaschoweje zyrkwje sapocžało. Schtwórtk 6. julija je so sa nju swjatocžnje salożkny kamjeń położił.

— W bližschich dnjach je sa zyły kscheszijanski lud important wopomnjeński dzeń. Psched 800 létami hotowachu so kscheszijenjo na prěni kschižny cžah do slubjeneho kraja, so bychu swjate města njewěrjazym sašo wutorhnyli. Prědař a wodzeŕ prěnjeho kschižneho cžaha běsche snaty Bohuměr Bouillon, wójwoda Lothringski. Kschižny cžah, wot njeho a wot sdobnych ferschtow wodzeny, nastaji so 300,000 muži sylny, nasymu 1096 na pucz. W meji 1097 pschindzechu do Malo-Asiskeje. Woni mějachu wjele cžežkotow na puczu snjesc, pjedy hacž do Antiochije dóúdzechu. Po dołhim wojowanju buchu s knjesom nad tym městom. Wójsko pak běsche so khětro psches nusu a strachoty, kotrež běsche pschětracz dyrbjało, pomjenschiło. 7. junija 1099 dóúdze wójsko skónczuje hacž na 20,000 muži pomjenschene psched Jerusalem. Po cžežkich wojowanjach bu město skónczuje 15. julija 1099 pschewinjene a dobyte. A to je tón important wopomjeński dzeń, kotryž w bliskim cžasu swjeczimy — dzeń 15. julija, na kotrymž je 800 lět, so bu swjate město psches kscheszijanow s rukow njewěrjazych wutorhnjene. Bohuměr s Bouillon bu sa prěnjeho Jerusalemskeho krala pomjenowany. A hdyž bu tež posdzischo sašo shubjene, schtož běsche so w horzym bědzenju prěnjeho a druhich kschižnych cžahow dobyło — to sahorjenje sa kscheszijansku zyrkej a sa swjate městna, hdyž je nasch sbóžnik khodził a nasche wěczne sboże dokonjał, je nam dzenža hischcze žive wubudzaze swědczenje. A runje nětko tole wopomnjecze nam wutrobu posběhuje — hdyž je nasche evangelske kscheszijanstwo psches swojeho evangelskeho khěžora swój kschižny cžah kónc sańdzeneho lěta dzeržało do slubjeneho kraja — hdyž je so 31. oktobra prěnja evangelska zyrkej — wumožnikowa zyrkej w Jerusalemje swjatocžnje poswjeczika. My móžemy prajicz: To běsche prěni evangelski kschižny cžah do slubjeneho kraja, kotryž s njewuhasnitymi pismikami do historije naschoje evangelskeje zyrkwje sapisany steji.

— Almanach serbskich skhadzowankow so k cžischczej pschihotuje. Duž njech wschitke serbske studentske towarstwa prawje bórzy swoje rosprawy hlownemu starschemu knjesej studentej Wicžežkej w Lipsku (Bornerianum) póscželu. Tež něhdusche sobustawy naschich skhadzowankow, kiž chzedza něschto do almanacha napisacz, so prosscha, so bychu swoje pschipisy bórzy podake.

— W Belgiskej je wulki njemér wudyrił. Wyschnosc je nowy wólbny sakońki naczisk sejmej pschepodała, kotryž je wulke roshorjenje wošebje pola sozialdemokratow sbudził, dokelž ludej powschitkowne wólbne prawo njeskiczi. Njeměry dzeń a bóle pschiběraja, so je wulki strach, so móže revoluzija wudyricz, hdyž so wyschnosczi njeporadzi wschitko do měrnischich kolijow sawjesc. Pschetož tak mjenowana běrgarska garda tu a tam na bok sběžkarjow stupi. Wuvuczeneho wójska pak tam hischcze nimaja.

— Kapitan Dreyfuß, kotryž je wot léta 1895 jako jaty na cžertowej kupje pschebywał, je so psched krótkim do Franzowskeje wrócził. Kašaczny sud je jeho sašudzenje sa njepłaczaze wuprajił. Wón je so do města Rennes pschijesł, hdyž tu khwilu w pschebywanskim jastwje pschebywa, dokelž ma so nowe sudzenje pschecziwo njemu stacz. Nowy wójnski sud w tym měšazu pak 17. pak 31. julija hromadze stupi. Po wušudzenju kašaczneho suda skoro na tym dwělowacz njemóžemy, so so wón pschi nowym sudzenju wuwinuje. Hdyž je njewinowany, je tež wulki cžaš, so so wón se swojeje cžwile wumože. Pschetož wón je cžežke khostanje pschecžerpicz dyrbjał — a tajke khostanje njewinowacze njesc, je cžim cžežo.

Nasche dzěczi.

W rjanym a krašnym schwajzarskim měsczе Bernje steji pódla druhich rjanych pomnikow tež hrósbny pomnik na měsczanskej studni. Wón pokasuje schtalt dziwjeho pachoła, kiž je na tym, nahe dzěczo pózrjecz, mjes tym so ma w rukomaj, w saku a schórzuchu druhe dzěczi, kotrež su temu samemu wošudej wotsudzene. Tón hrósbny pachoł tam hižo na wschě 600 lět steji a rěka powschitkownje „dzěczižracžk“. Mjenujzy kónc 14. lětstotetka na město Bern wulke dzěczimrěcze pschińdze; k dopomnjeczu na tele dny stajichu Bernszy tónle pomnik s tym wobžranym njedocžinkom, k napominanju, so bychu so wulzy a mali ludzo w Bernje na kedzbu brali. Bohužel ma tón pachoł zyke stadło straschnych bratrow, kotsiž su we wschěch cžašach žiwi byli a dzenža hischcze wuwumrjeli njejsu, to su: wošypizy, scharlach, difteritis atd. A starschi wjedza, kajka srudoba do domu saczehnje, hdyž tajki njeluby hósczˊ do domu sańdze a lube dzěczo se swojej ruku sapschimnje. Hdze pyta nanowa, maczerna wutroba wucžek, so bychu so wobróli teho sleho hosczа? Pola praweho pomoznika, kiž je prajił: „Ja sym tón Knjes, twój lěkař“ a kiž nas napomina: „Wołaj so ke mni w cžasu nusy, dha chzu cže wumóz.“ Tajka próstwa je prawe lěkarstwo. O kajke sbózne nashonjenje, hdyž starschiska wutroba saczuva, so wušłyschenje so pschibližuje a hdyž móže nad wustrowjenym dzěsczom Knjesowu ruku a pomoz khwalicz. To su sli njepscheczeljo, te sle dzěczaze khorosczе, kotrež nas k horzym sylsam wabja — a to njejsu hischcze najhórschi njepscheczeljo naschich dzěczi. Woni su hischcze straschnischi dzěczižraczžy, kiž dzěsczu sa duchownym žiwjenjom steja, to su: khróblosczˊ, samowola, njepošłuschnosczˊ, lžě, spytowanje a druhe strachoty, kajkežkuliž su. A jow płaczi sa małych to napominanje wopomnicz: „Mějcze kedzbu! Hladajcze te jehnjata!“ To sym wo burje słyschał, kiž měješche we wšy najrjeńsche wowzy a to jemu sawidzachu. Někotsi sebi myšlachu, so to po prawym njeńdze, woni so jeho sa jeho potajnstwom praschachu. Ssmějo rjekny bur: „Mój zyły khumscht we tym leži, so ja stajnje na hladanje jehnjatow moju najwjetschu staroszˊ složuju.“ Njeleži tež w tym zyły khumscht žohnowaneho dzěczіwocžehnjenja? Jenož hdyž so jehnjata prawje hladaja, móżesch dobre stadło wocžakacz. Teho dla so was prascham, wy lubi starschi, kiž scze tak wjele modlitwow woprowali a staroscze nałożili na cželne derjehicze waschich dzěczi: Njesapomńcze, so je smilnosczˊ pschecziwo duschi duscha wscheho hladanja dzěczi, kaž to sbóžnik rjenje na 21. stawjesw. Jana wucži.

A runje tajke cžasy po pschětratej khorosczi su cžas wušywanja do dzěczazeho žiwjenja: tehdom je wutrobna rola mjehka, wot Boha sameho pschihotowana sa sdobny syw wěczносcze. A schtož so w młodosczi nawuknje, je sa zyke žiwjenje.

Tón cžas pschińdze, hdyž dzěczo won do swěta dze — potom jo njemóżesch psched wocžomaj měczˊ. A duž mějcze jo khutnje s wocžehnjenjom, kaž dołho macze jo pola sebje domach. Wěscze wy, schtó su w žiwjenju cži sylni mužojo, kiž twjerdze steja we wschěch spytowanjach a swojim starschim hańby njecžinja? To su cži, kotsiž su pobožnje w starschiskim domje wocžehnjeni a kotsiž móża, kaž něhdy wulki kurwjerch k swojim sawjednikam, prajicz: „Ja sym to mojim starschim a mojej cželi a mojemu kscheszijanskemu powołanju winojty.“ Schtóž so sam tak pschewinje, tón je k wulkemu khmany.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wschěch pschedawarnjach „Sserb. Nowin“ na wšach a w Budyschinje dostacz. Na schtwórcz lěta płaczi wón 40 np., jenotliwe cžišła so sa 4 np. pschedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyschinku. Cžischcz a nakład Ssmolerjez knihicžischczerńje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!

Cžißło 29.
16. julija.

Łětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihicźiſchczerni w Budyſchinje a ßu tam dostacź sa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

7. njedźela po ßwjat. Trojizy.
Japoſchtolſke ſkutki 7, 56.

Hlej, ja widźu njebjeßa wotewrjene a Jeſußa ſtejo na prawizy.

Takle je Schczěpan sawołał, pſched ßwojimi njepſchecźelemi ſtejo. Wyßoka rada bě ßo pſchecźiwo Schczěpanej ſhromadźiła. Wſchitzy ſe ſłobom na njeho hladachu, ſ woczow jim dźiwi hněw ßapaſche, ſe ſubami na njeho kſchipjachu. S teho wſcheho wbohi Schczěpan pytny, ſchto chzedźa ſ nim ſczinicź, Wón derje wjedźiſche, ſo ma wěſtu ßmjercź pſched ßobu, ale wón woſta ſměrom pſchi dobrym pokoju. Wón dyrbjeſche we ßwojej tyſchnej nuſy ſhonicź, ſo lutki ßam njeſamoſtanje, pſchetoż tón, kotremuż wón ßwěru ßłużeſche, jeho ſbóżnik, kiž bě něhdy ßwojim wuczomnikam prajił, ſo jich woßyrocźenych njeſamoſtaji, wón ßo nětkle Schczěpanej ſjewi. Jako Schczěpan ſe ßwojimaj woczomaj wyſche ßo k njebjeßam pohlada, wuhlada wón ßwojeho ſbóżnika Bohu k prawizy ſtejo, duž jemu bě, kaž był jeho ſbóżnik ſe ßwojeho tróna ſtanył, jemu durje do ßwojich njebjeßow wotewrił a jemu duzy napſchecźo był, ßebi jeho ſa ruku wſacź a ſa ßobu do ßwojeho njebjeſkeho kraleſtwa dowjeſcź. A tole naſcheho Knjeſowe ſjewjenje je Schczěpana mózje poßylniło, ſo nětko wjedźiſche: Tón Knjes, kiž je wſchěm ßwojim ßlubił, ſo chze pſchi nich woſtacź wſchě jich žiwe dny a hacž do jich ſbóżneho ſkónczenja, tón ſawoſtanje wěſcze też pſchi mni ſe ßwojej luboſczu a ſe ßwojim měrom, pſchetoż też mi jeho ßlubjenje ßobu płacźi: Mój měr ja wam ſawoſtaju, wam ja mój měr ſadarju.

Sa mału khwilu bě Schczěpan do ßmjercze ſaßudźeny, bu ſ měſta ſwjedźeny a ſ wonka měſta kamjenjowany. Tajkule ßmjercź je tónle Jeſußowy ßwěrny ßwědk měł. — Tydźenja widźachmy, kajki bě tónle muž połny wěry, a kajke wulke dźiwy a ſkutki wón cžinjeſche. Pohladajmy dźenßa na jeho ßmjercź.

Też wón je ßebi móhł ſaſpěwacź: „Ssmy-li žiwi, ßmy temu Knjeſej žiwi, a wumrjemy-li, wumrjemy my temu Knjeſej.“

Schczěpan je prěni ſ Knjeſowych ßwědkow, kiž je ſa nim do tajkeje hórkeje ßmjercze ſchoł, a runje teho dla je nam jowle jeho ſbóżna ßmjercź tak wobſchěrnje wopiſana.

Spochi je Schczěpan ſa ßwojim ſbóżnikom khodźił. Wón wſchak njebě podarmo ßwojeho Knjeſa hłoß ſaßłyſchał: „Pój ſa mnu!“ Sswojemu ſbóżnikej bě wón wothladał, kajki měł ßo tu na ßwěcze ſadźerżecź, duž je pſchezo wſchěm druhim ßwoju luboſcź a dobrotu wopokaſował, hdźež jeno móżeſche.

Ale też w ßwojej ßmjertnej nuſy je Schczěpan na ßwojeho Knjeſa hladajo ſa nim ſchoł, też mrějo ßwojemu Knjeſej podomny.

Kaž bu naſch ſbóżnik ſ Jeruſalema na horu Golgata wuwjedźeny, tak ßu Schczěpanowi njepſchecźelio tuteho ßwědka ſ měſta wuwlekli. Naſch Knjes je ßo na kſchižu wißajo ſa ßwojich njepſchecźelow k Bohu modlił: „Wótcże, wodaj jim, pſchetoż woni njewedźa, ſchto cžina“, Schczěpan pak je, jako jeho pſchecźiwnizy kamjenje do njeho cžiſkachu, ſ wulkim hłoßom ſawołał: „Knjeże, njeſdźerż jim jich hrěch!“

Nasch luby Knjes na kschižu sawoła, jako s jeho žiwjenjom na kónz dźěsche: „Wótcže do twojeju rukow poruczu mojeho ducha!“ a Schczěpan do njebjeß ßwojemu powyschenemu sbóžnikej napscheczo hladajo, ßebi wot njeho wuproßy: „Knježe Jesu, wsmi mojeho ducha k ßebi horje!“ — Duž ßměmy s dobrym prawom prajicź: „Se ßwojim Knjesom bě Schczěpan žiwy, s nim je wumrjeł. Kajke rjane a sbóžne bě jeho žiwjenje, kajka sbóžna jeho ßmjercź! Nasch Knjes pak, kotremuž bě Schczěpan ßwoje žiwe dny ßwěru ßłužił, je jemu s miłosczu to sdarił, schtož chze wón wschěm wěrnym a ßwěrnym wotroczkam dacź: krónu wěczneho žiwjenja.

Pscheczelo, jowle ßy dźenßa s nowa wohladał, kajki Schczěpan, tónle prěni kschesczijanski ßwědk, sa ßwojim sbóžnikom se ßwěta wuńdże. Kajkiž wón bě, tajki dyrbi kóždy kschesczijan byczź a se ßwěta wotenczź. Duž budź wschě ßwoje žiwe dny twojemu Knjesej žiwy, a hdyž ßo czi ßmjercź bliži, tehdy hladaj na njeho a do jeho wotewrjenych njebjeßow a poruczź jemu twoju duschu. Takle sbóžnje mrjesch a móżesch ßebi wěsty byczź, so junu ßwoju czeßnu krónu sdarjenu dostanjesch.

Hdyž budże najstysknischo mi wokoł wutroby,
Sjew ßo mi najstroschtnischo dla twojej styskłosczże!

Hamjeń.

Pscheczíwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencze.

(Pokraczowanje.)

Sda ßo, jako by tón Knjes Farisejskim, kotrychž hidźenje běsche psches wótre rěczże teho Knjesa najwyschschi skhodźenk dozpiło, napoßledk podležał. Woprawdże pak wjedźische wone jeho k dopjelnjenju Božeho wumożeńskeje rady a k dobyczu na wschěch jeho njepscheczelach. — Haj, hischcże psches row ßlěduje temu Knjesej Farisejskich hidźenje.

Woni spominaja na wěschczenje teho Knjesa wo jeho horjestanjenju. Teho dla dźeja woni, kiž tak krucże na ßwjeczenje ßabata kedźbuja, na tutym dnju k póhanskemu bohotej a proscha jeho, so by straźnikow k rowej stajił, so njemóhli ßo wuczomnizy něhdże w nozy k njemu bliżicź. Hacź runje do jeho horjestanjenja njewěrjachu, njeběchu ßebi tola zyle wěsczi ale ßo bojachu, so móhło ßo tola podacź a so móhł lud na tajku powjesczź jeho sa Meßiaßa pschipósnacź; s tym pak była wschitka jich próza podarmo. Duž tam niz jeno wojakow postajichu, kiž bychu row strażowali, ně, woni tež hischcże kamjeń nad rowom sasyglowachu, so by kóżde hibnjenje teho ßameho hnydom pytnyczź było.

Tola wschitka próza běsche podarmo. Khrystußowa kraßnosczź ßo w jeho horjestanjenju sjewi, hdyž tež niz jim; pschetóż tón Knjes njesjewi ßo ßwojim njepscheczelam, ale jenoż ßwojim ßwěrnym, a psches nich ßo powjesczź jeho pschekraßnjenja rosnjeße psches zyły ßwět.

15. Sso wě, so ßu tež mjes Farisejskimi tajzy, kiž se sprawnej wutrobu a w dobrej wěrje psches dźerżenje sakonja sbóżnosczź dozpicź pytachu. Jedyn Farisejski teho Knjesa k blidu pscheproßy a to wěsczże niz teho dla, so by jemu někajke prudko powlakł, ale dokelž chzyschе jeho s tym czesczicź.

Nikodemus wopyta teho Knjesa a chze ßo wot njeho powuczicź dacź.

Josef s Arimatija Knjesowe czěło do kamjenjow wurubaneho rowa położi. Tež, hacź runje jara bojasnje, sa njeho we wyßokej radźe wustupuja. Lohzy dosczź ßu tež hischcże druzy snutskownje temu Knjesej pschiwißowali, tola s bojosczże psched druhimi ßwoje smyßlenje na sjawnosczź njedachu.

W jich wutrobje běchu spočzatki ke kschesczijanstwu. Posdźischo nadeńdźemy tež w Jerusalemskej woßadźe Farisejskich; to japoschtolske skutki woßebje wusběhnu. Tola tež pola nich namakamy hischcże wyßokowaženje sakońskich skutkow. Hacź runje maja nětko lěpsche spósnacże, dha tola njemóża tak prawje sapschimnyczź, so je sakoń w kschesczijanstwje ßwoju ważnosczź sa dozpicże sbóżnosczże shubił, duž tež chzedźa kschesczijanam s póhanow jeho spschah nadpołożicź.

Pětrej hórko porokuja, so je k póhanskemu hetmanej Kornelijej sastupił; hakle jako Pětr jim dźiwne widźenje powjeda, a jim wulecże ßwjateho Ducha na Kornelijowu ßwójbu do kschczenizy ßobudźěli a s tym dopokaże, so je jenoż Božu wolu dopjelnił, ßo směruja. Dźiwnje je, so runje tón najkrucźischi Farisejski, Pawoł, najbóle sa kschesczijansku ßwobodnosczź wustupuje.

W liscże na Galatiskich wón na najdróbnischo rosjaßni, so sakoń k dozpiczu sbóżnosczże ważnosczże nima.

Farisejstwo nadeńdźemy w sektomaj Nazarenskich a Ebionitiskich, kotrež w druhim lětstotetku wobstejitej a ßo wjazy lětstotetkow dołho sdźerżitej. Wobej chzyschtej židowski sakoń sa prawisnu žiwjenja sdźerżany wjedźicź. Mjes tym, so Nazarenszy dźerżenje sakonja jenoż sa parschonu żadachu, chzychu Ebionitiszy sakoń w zykym wopschijeczu jako sa wschitkich cźłowjekow płaczazy postajicź, a woni wuczachu, so bjes njeho mózne njeje, sbóżny byczź.

Farisejstwo ßo tež posdźischo do Lutheroweho czaßa saßo do kschesczijanskeje zyrkwje namaka. W tutym czaßu je zyrkej k swonkomnosczam jara pokhilena. Swonkomne waschnje ma ßo sa jara ważne; wuczba wo wotpusku, wo Božej mschě, wo saßłużbnosczi dobrych skutkow wopokasanje wěry psches swólniwu poßłuschnosczź pschecźiwo temu, schtoż zyrkej a jejni sastupjerjo ßebi żadaja, pokhilenje k měnjenju, so se ßamym dokonjanym swonkownym skutkom ßo żohnowanje hižo dozpi, a dale swonkomne skutki pobožnosczże sa pobožnosczź ßamu měcź, to wschitko ßu Farisejske nahlady.

Wuczischczenje zyrkwje wot tajkeho farisejskeho waschnja sta ßo psches reformazyju. Wona ważnosczź położi na snutskownosczź a ßwobodu kschesczijanstwa. Jenoż w towarstwje s Bohom, do kajkehoż wutroba psches wěru do Khrystuża pschińdże, wobstawa prawa sbóżnosczź.

II. Pißmawuczeni.

Pódla Farisejskich a Sudduzejskich ßo w nowym testamencze husto pißmawuczeni mjenuja.

Pißmawuczeni ßu po ßłowje czi w pißmje wuczeni, w pißmje snaczi a wobhonjeni.

Jako chzyschе Herodasch, sastróżeny psches praschenje mudrych po nowym kralu židow, narodne město teho dźěsża shonicź, ßo na pißmawuczenych wobroczi, a tuczi jemu hnydom wotmolwja: „W Betlehemje w židowskim kraju.“

Jako tón pißmawuczeny Luk. 10, 25. teho Knjesa ßo sa puczom k wěcznemu žiwjenju prascha, pokaże jeho tón Knjes na Mójsaßowy sakoń ßo praschejo: „Kak steji w sakonju pißane, kak czitasch?“ A hnydom wotwolwi tón pißmawuczeny se ßłowami 3. Mójs. 19, 18.: „Ty dyrbisch Boha twojeho Knjesa lubowacź s zykej ßwojej wutrobu, s zykej ßwojej duschu a s zykej ßwojej mozu a twojeho bližschеho jako ßam ßo.“

Wuczenosczź w pißmje běsche czesczź tutych ludźi. Tutu ßebi dobyczź běsche jich powołanje.

(Pokraczowanje.)

Reformazyja w Draždźanach.

(Pokraczowanje a skónczenje.)

My ßmy pschi spočzatku psches Draždźany pjatnateho lětstotetka hromadże schli, psches romsko-katholske Draždźany.

Nětko chzemy junkrócź pscheńczź psches nětczischе Draždźany, psches evangelsko-lutherske hłowne město nimale czischcże evangelskeje Sakskeje.

My pschińdźemy wot połnozy a wohladamy wyschе tschechow něhdże 20 wjetschich a mjeńschich wěžow. S nich jenoż 3 zyrkwje katholskim ßłuscheja, jena je wěża katholskeje dwórskeje zyrkwje, druhej stej wěži katholskeje zyrkwje w Nowym Měscże. Wschitke druhe ßu wěże evangelskich zyrkwjow a wusnamuja Draždźany hižo s. daloka jako hród evangelskeje wěry. To je stara zyrkej něhduscheho klóschtra franziskanarjow, evangelska dwórska zyrkej, hdźež ßu prědarjo Reinhard, Horleß, Liebner, Langbeni a Kohlschütter na klětzy stali. Kak bychu ßo dźiwali czi stari klóschtyrszy bratsja, hdy bychu saßo pschischli a snutskownje a swonkownje rjenje wutwarjeny Boži dom wohladali. Njedaloko wot njeje steji kschižna zyrkej, wona njeje wjazy ta stara, hdźež ßo prěnja evangelska hłowna Boża ßłużba dźerżesche a hdźež je něhdy Valentin Ernst Löscher ßwědcził, ale rjeńscha je ßo natwarika, hdyž běsche ßo psches pruske granaty do popjeła a prócha pschewobroczika. Haj psched někotrymi lětami je ju saßo Boži woheń snutskach snicźił. Hdyž budże saßo wutwarjena, budże saßo kraßna

a rjana ßwojich evangelſkich kſcheſcźijanow ſhromadźecź. Evangelſzy Draždźanczenjo hižo dawno ſe žedźenjom tenu dnjej napſchecźiwo hladaja, ſo budźa ſaßo do ßwojeje lubeje kſchižneje zyrkwje nutsczahnycź móz. A też naſchi Sserbja budźa ßo wjeßelicź, hdyž budźa ſaßo ßwoje ßerbſke Boże ßłużby w kſchižnej zyrkwi wotbywacź móz. Jenož něſchto krocžel wot kſchižneje zyrkwje ſteji ſtarodoſtojna žonina zyrkej. W Nowym Měſcźe wohladaſch wěžu zyrkwje tſjoch kralow, kotraž měſto ſtareho klóſchtra auguſtinarjow ſaſtupuje, hdźež Luther něhdy won a nuts khodźeſche. A tak pſchida ßo jena zyrkej k druhej a runje nětko w Draždźanach pſchezo nowe zyrkwje ſe ſemje roſtu.

Ale ſchto pomhaja zyrkwje, hdyž ßo wot wěrjazych woßady njewopytuja! Wopomń, luby cźitarjo, ſo Draždźany pſchi wſchěm ßiwětnym ſmyßlenju, kotrež ßo tu khwilu wſchudźom pokaſuje a kotrež wě ßo też we wulkim měſcźe Draždźanach njepobrachuje, drohe kubło cźiſteho ßłowa a ßakramentow hiſchcźe twjerdźe dźerža, ſo hłód a lacžnoſcź po khlěbje teho žiwjenja ſtajnje roſcźetej. Na 35 ßwjatych měſtnach ßo kóždy tydźeń 50 prědowańſkich Božich ßłużbow dźerži, ſpowjedź a dźěcźaze Boże ßłużby njejßu ßobu liczene.

K temu kcźěja w Draždźanach evangelſke ſkutki luboſcźe. Wot jow dźěſche wěz mißionſtwa mjes póhanami, ſpěchowana, wot mužow, kaž wot Ammona, hrabje Einſiedela atd. ßwój pucź do kraja a dźenßa hiſchcźe móža ßo Draždźany dobreho mißionſkeho žiwjenja khwalicź. Kóžde lěto naſymu ßo wulki mißionſki ßwjedźeń w Draždźanach ßwjecźi, na kotrymž ßo pſchecźeljo dobreho ſkutka ſ zyłeho kraja ſeńdu. W Draždźanach maja też prózowanja ſnutskowneho mißionſtwa ßwoje ßrjedźiſno. Jow ſteji wot lěta 1844 kcźějazy diakoniſki wuſtaw, jow ma krajne towarſtwo ſa ſnutskowne mißionſtwo ßwoje ßydło, jow kcźěje wot lěta 1814 ſakſke bibliſke towarſtwo, kotrež je hižo ſta tyßazow biblijow do luda pſchinjeßło. K temu ßu Draždźany ßrjedźiſno Guſtav-Adolfſkeho hłowneho towarſtwa, kotrež ma w ludu žiwy pſchiwiſk. Skónczńje njeßmě ßo towarſtwo ſa ſakſku zyrkwinſku hiſtoriju ſabycź, kotrež ma też jow ßwoje ßydło, kotrež ßo woßebje na to ſłoži, hiſtoriju [illegible]gyſe — w myßli w Draždźanach khowaneho fararja dr. Seidemanna — wußlědźicź.

Doſcź ſ tym — wěſta wěz je, ſo ſtej w Draždźanach evangelſka wěra a evangelſke žiwjenje domach. Schtóž je tam Lutherowy jubilej ßobu ßwjecźił, pſchi kotrymž ßo nad rowom bamžiſkeho Hieronyma Emſera na nowym torhoſchcźu želeſny Lutherowy pomnik poſtaji, ſchtóž běſche ßwědk ſahorjeneho wyſkanja wopomnjeńſkeho ßwjedźenja 350 lětneho ſawjedźenja reformazyje w Draždźanach, haj ſchtóž woporniwoſcź teho měſta ſa naſchu evangelſku zyrkej ſnaje, tón doſtanje ſacźiſchcź: Draždźany ßu ßwěrne evangelſke měſto, Luther jow njeſteji jenož we woßadnym wobrazu na kamjeńtnym podłožku — Luther je žiwy w Draždźanach a jeho profecźiſke ßłowo je ßo dopjelniło: Ja budu hiſchcźe w krajach wójwody Jurja prědowacź.

Njech Lutherowe ßłowo a wucźby nihdy njeſahinjetej. Evangelſke Draždźany, dźeržcźe, ſchtož macźe, ſo by wam nichtó njewſał waſchu krónu!

Raniſchi khěrluſch.

1. Mójſ. 28, 17.

A Jakub bojeſche ßo a dźěſche:
Kak ßwjate je tute měſto!
Tu niczo druhe njeje hacź Boži dom!
Tu ßu njebjeſke wrota!

(Po Geroku.)

We ſłotych ſerach raniſchich
Kak móznje cźuju ßo!
Kak cźerſtwy, młody wotucźich
Se ſpanja kſchewjenſkoh'!

Kak cźiſty wětr raniſchi
Mi ſtronje wobduwa
Se ßłódkoſcźu, ju dymawſchi,
Kaž ſ honow Ědena!

Kak měrnje błěda ſernicžka
Na kromje njebjeſkej
'Schcźe cźaka, doniž ſe ſpanja
Wſchón ßwět ßo ſběhnył njej'.

A hlaj, ſe ßwětkom purpurſkim
Nětk ßłónzo wublyſknje,
A njebjeſke te wrota ſ nim
Nam Bóh Knjes wotamknje.

Tak Jakubej bycź dyrbjeſche
Na pucźu do zuſby,
Hdyž ſ kamjenja wón poſtaže,
Wot Boha ſtrowjeny.

„Kak ßwjate je to měſto tu!“
Wón ſ hróſbu ſawoła.
„Tu hladam Bohu do domu,
Jow njebjo wrota ma!“

Kaž woßnje Jakub widźeſche
Tam ßyłu jandźelſku,
Tak wobdawa ta ßyła mje
Też w nozy, hdyž ja ſpju.

Po Jakubowym rěbjelu
Mi khróbłoſcź wobradźa
Sa moju ſtruchłu wutrobu,
A ſłóſchtnoſcź do dźěła.

Duž wſchak też ja ſa ßwjatnizu
Mam ſparnu komoru,
Sa Bethel ßwět, hdźež wotucźu
Na mjehkſchim hłowaku.

A ßlub też ſ Bohom wobnowjam
Kaž Jakub, ſtawawſchi;
Sſo ſ nowa zyle Bohu dam
We ßwěrnej luboſcźi.

Daj, wótcže, mi, kaž ßlubił ßy,
Mój khlěb a hoſpodu,
A wodź mje pſches wſchě cźežkoty
Na tutym nowym dnju.

Dha chzu ja ßwěru ßłużicź cźi,
Njech ßo mi dźe, kaž chze,
A ſ wjecžornymi ſerami
Cźe khwalicź dźakniwje.

J. Bartko.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Poßledni tydźeń je ſaßo naſchej Łužizy mózne ſliwki pſchinjeßł. Woda je ſ blakami wjele ſchkody nacźiniła. Wjele ßyna bu wot wody ßobu torhnjene. Wſchelazy ratarjo ßu wjele ſhubili. To je cźim bóle wobžarowacź, dokelž bu naſcha krajina hižo pſched někotrymi lětami wot wody domachpytana. Duž naſchi ratarjo ſe ſtyſknoſcźu do pſchichoda hladaja ßo bojo, ſo móhła dléje trajaza mokrota rjanu nadźija, kotruž běchu na lětuſche žně ſtajili, ſaniczicź. Schto pak pomha nam wſcho dźiwělowanje a morkotanje? Bóh, tón Knjes wſchitko wodźi po ßwojej radźe. Poſběhńmy ßwojej wocźi a wutroby k njemu ſ prawym dowěrjenjom w nutrnej próſtwje. Wón budźe naſche modlitwy wußłyſchecź. Naſch luby ſbóžnik je dźě nam prajił: „Proſchcźe a wam budźe date, pytajcźe a wy budźecźe namakacź, klapajcźe a wam budźe wotewrjene.“ Pſchetož teho poroka ßo naſch cźaß ſminycź njemóže, ſo je woliwknył w modlenju. Pſchetož hdźe je tón modleŕſki duch, kotryž w domach naſchich lubych Wótzow knježeſche, ſo ßo domjazy rano, pſchipoldnju a wjecžor w ſhromadnej modlitwje ſjednocźichu. Hdźež wón knježi, hdyž ßu naſche domy modleŕſke domy, potom też Boże žohnowanje njewuwoſtanje.

— Wot Draždźanſkeje dróhi pſches Sprejſki dół na 'lawſku haßu ßo w Budyſchinje wulki móſt natwari. Twar ßo hižo pſchihotuje. To budźe wulke položnje ſa wobkhad ſ wjecžorneje ſtrony. Hacź dotal dyrbjachu po nahłej horje hacź k tſjóm lipam jěſdźicź a potom ſaßo pola pohrjebniſcźa ßwjateho Ducha na horu horje. W ſymſkim cźaßu, hdyž běchu pucźe hładke, bě druhdy ſtraſchne — ſa woſy, woßebje ſa cźežke jěſdźicź. Pſchi wulkej wodźe běſche wobkhadej do zyła ſadźěwane.

— Wěſcźe ſajimawa budźe lubym cźitarjam ta powjeſcź, ſo

je w Sakſkej mała wjeſka ſ woßebitej ſchulu. Tu ſchulu wopytuja 4 dźěćźi a 1 khodźi do pokraczowanſkeje ſchule. Nam ßo ſpodźiwnje ſda, ſo ma tale wjeſka ſ zyła woßebitu ſchulu, ſo dźěćźi do ßußodneje ſchule ßobu njekhodźa. To pak ßo tam njehodźi, dokelž wjeſka cźiſcźe wotležana a ßama leži, ſo by ſa dźěćźi njemóžne byłe do ßußodneje ſchule khodźicź. To je niz jenož w Sakſkej ale w naſchim zyłym khěžorſtwje najmjeńſcha ſchula.

— Towaŕſtwo ſa evangelſko-lutherſki diakoniſki wuſtaw w Draždźanach je ßwoju 55lětnu rosprawu na lěto 1898 wudało, kotraž ßaßo wo bohacźe žohnowanym ſkutkowanju a dobrym roswiwanju towaŕſtwa ſjawnje ßwědčźi. Rosprawa podawa ßo też wo wuſtawach, kotreż ßo wot maczeŕneho wuſtawa ſaſtaruja, kaž khorownja, Louiſiny wuſtaw, Madleniny aſyl. Woßebje ſajimawe je ſ rosprawy khorownje, ſo liczba do khorownje wot 1. januara do 31. dezembra 1898 pſchijatych khorych 1513 wuczini. Po rodźe a ſtarobje bèſche to 493 muźſkich, 639 žónſkich a 381 dźěćźi. Po wótczinje pſchińdu 1328 na Draždźanſke wokrjeßne hejtmanſtwo (mjes nimi 536 ſ Draždźan), na Zwikawſke 57, na Lipſczanſke 48, na Budyſke 47, na wukraj 36. Po wěrywuſnacźu bèſche 1379 evangelſko-lutherſkich, 4 reformirtſkich, 126 romſko-katholſkich, 1 baptiſta a 2 židaj. Wumrjeło je 145 khorych: 47 muźſkich, 57 žónſkich a 41 dźěćźi. 31. dezembra bèſche 109 khorych. Wužite buchu ßaßo bohacźe darmotne khoroložа. W nich bu 23 khorych na 4059 dnjach hladanych. W kliniży 2034 radu a pomoz namaka. Prěnja pomoz ßo 237 ſranjenym wudźěli. Tele liczby rěcza wo wulkim bohatym ſkutkowanju diakoniſkeho wuſtawa, kotryž ßebi luboſcź a pſchikhilnoſcź ßaßkuži, kotruž wužiwa.

— Naſch lubowany khěžor je ßwoje mórſke puczowanje do połnózneho morja naſtupił, ſo by wot ßwojeho cźežkeho a wulkeho dźěła a prózowanja woczeŕſtwił. Bóh luby Knjes pſchewodź jeho ſe ßwojej wobarnowazej ruku, ſo by ßo ßaßo cźiły a ſtrowy do naſcheho wótzneho kraja wróćił.

— Starſchi bratr ruſkeho khěžora, kiž bèſche jeho naßlědnik, je wumrjeł. Wón bèſche wot naroda khorowaty, a jeho płuza běchu cźeŕpjaze.

— Na bywſcheho krała Milana Sſerbiſkeho, kotryž je w ßwojim cźaßu ßam ſe ßwojej wolu ſ tróna wotſtupił a knježeŕſtwo ßwojemu ßynej Alexandrej pſchepodał, je ßo mordaŕſki nadpad ſczinił. Milan je njeſranjeny woſtał. Wjele nahladnych muži, kiž k Milanej napſchecźiwnej ſtronje pſchißłuſcheja, je ßo ſajało, dokelž ßu ßobu ſapleczeni do tehole nadpada. Pſchecź je, ſo njeby wjetſche měſchenje a njeměr w kraju naſtał.

Khuda, a tola bohata.

Wjazy hacž 25 lět je ßo minyło wot tamneho cźaßa, kotryž naſchemu wótznemu krajej cźeſcź a khwalbu pſchinjeße.

W horzych dnjach julija 1870 ßo naſche wójſka na wójnu hotowachu a kóždy, kotryž dyrbjeſche ßobu cźahnycź, ßwoje wobſtejnoſcźe ſrjadowa, kaž derje móżeſche, pſchetož žadyn wot nich njewjedźeſche, hacž ßo ßaßo wrócźi.

W tym cźaßu bèſche wojakam wſchelake dowolene, ſchtož na w měrnym cźaßu ßwoje wobcźežnoſcźe. Tak bèſche jim, hdźež to wobſtejnoſcźe dowolichu, dowolene ßo khětſje woženicź a cźaß ſa pſchipowjedanje bu pſchikrótſcheny. Tole położenje moßebje podwyſchzy wužichu a ßo ſwěrowacź dachu, prjedy hacž prjecź cźehnjechu, ſo bychu młode žony, hdyž ßu potom wudowy, jim poſtajeneho ſaſtaranja dźělomne byłe.

Ja buch jako reſerviſta do wójſka cźehnjeny a do běrgaŕſkeho kwartěra pokaſany. Hoſpoſa drje bèſche wudowa, pſchetož wot muża w domje niczo wohladał njeißym. Wjeczor podwyſchk do domu pſchińdźe, žoniny ßyn, kaž bórſy pytnych, a běch bjes mojeje wole ßwědk małeho wurěczowanja. Młody muž ßwoju macź proſcheſche, ſo by do žeńtwy ſ holzu ſwolił, kotruž bèſche ßebi wuſwolił, wona pak wot teho niczo wjedźecź njechaſche.

„Wona je mi pſchekhuda“, praji žona jedyn krócź po druhim, „wona tola cźiſcźe niczo njewobßedźi, ani domjazeje nadoby ßobu njepſchinjeßy a ty ßy podwyſchk, poſdźiſcho ſmějeſch ßwoje ſaſtojnſtwo a ßwoje dobre dokhody a wona niczo nima, wona ßo ſa tebje njehodźi.“

„Khuda drje, macźi“, praji młody muž, „ale wona je dźěława a ſlutniwa, hódna a roſymi hoſpodaricź. A pſchi tym ma dobru wutrobu a je mi dobra kaž ja jej. Macźi“, wón khroble proſcheſche, „dajcźe mi Boże dla ßwoju dowolnoſcź a njeczińcźe naju wobeju njeſbožowneju.“

Mi běſche žel teho młodeho muża a ja pytach jeho próſtwu podpjeracź.

„Luba žona“, prajach, „wy tola njewěſcźe, kak wſchitko pſchińdźe a hacž wy waſcheho ßyna ßaßo wohladacźe. Wopomńcźe tola, kak žałoßnje dyrbjało ſa waß byćź, hdy by wón morwy woſtał a wy dyrbjała ßebi prajicź, ſo ſcźe jemu dopjelnjenje jeho poßledneje próſtwy ſapowjedźiła. Njedyrbjała ßebi potom ſ twjerdoſcźe waſcheje wutroby wěczne ßwědomje cźinicź?“

Wona pak mi ſ krótka praji, ſo mje to niczo njeſtara a pſchi tym woſta, ſo je jej holza pſchekhuda.

Wbohi cźłowjek ſe ſrudnej wutrobu woteńdźe a do wójny cźehnjeſche, bjes teho, ſo by ßo prjedy ſe ßwojej njewjeſtu woženił.

Wón ßo njewróćźi, kulka bèſche jemu pſches wutrobu ſchła. Macź a njewjeſta ßwoje dny ſrudnej pſchebuſchtej a jeho jara żeleſchtej.

Njeby-li holza tajka dobra a ßwěrna była, by drje ßo mało wo ſtaru žonu ſtarała. Ale wona jej jejnu twjerdoſcź njewupłacźi, ale bèſche prěnja, kotraž ju troſchtowacź pſchińdźe, runjež ßama troſchta potrjebaſche. Wona ßebi w ßwojej dobrej wutrobje myßleſche: Wona je macź teho, kotrehož ja lubowach a ja jeho žadanje dopjelnju, hdyž jej dobrotu cźinju. A jako rudźenje ſtaru žonu na khoroložo położi, ſ kotrehož wjazy njeſtany, je ju wona ßwěru hladała hacž do kónza a ßo wot jeje łoża njehibny, doniž woczi njeſańdźeli.

Kak żel bèſche nětko ſtarej žonje to njeprawo, kak nutrnje dobre dźěćźo wo ſamolwjenje proſcheſche, kak rady by nětko hinak cźiniła, hdyž njeby pſchepoſdźe było. Wodacźe je ßo jej doſtało a ſjednana ſe ſranjenej holzu dźěſche wotßal. Khuda na ſeńſkich kubłach drje wona bèſche, ale wona bèſche bohata na luboſcźi a ßwěrnoſcźi, na dobrocźiwoſcźi a wodacźu. Kotra ſ teju dweju žónſkeju bèſche dobry dźěł wuſwolika? Tola wěſcźe ta młódſcha.

Poſdźiſcho ßym ßkyſchał, ſo je ßo holzy derje ſchło. Wona ßo ſa někotre lěta ſ dobrym rjemjeßłnikom woženi, kotrehož rjemjeßłniſtwo derje dźěſche a tak namaka ſa ßwój dobry ſkutk dobru mſdu.

Najbohatſcha mſda ßo jej hakle tam horkach doſtanje, pſchetož naſch ſbóżnik praji:

„Sbóżni ßu cźi, kiž ßu cźiſteje wutroby, pſchetož woni budża Boha widźecź.“

Rěki żiwjenja,

ſ někotrych woßebnych ſchpruchow ßwjateho pißma wuwjedźene.

Zachar. 9, 11. 12.

Ty wupuſchcźiſch też pſches krej twojeho ßluba twojich jatych ſ jamy, we kotrejž żana woda njeje. Dha wobrocźcźe ßo nětk k twjerdemu měſtu, kiž na nadźiju jecźi ſcźe.

Wumoženi ßu tajzy ludźo, kiž ßu ſe ßylnej ruku wutorhnjeni abo kotſiž ßu ſ pjenjeſami wukupjeni. Pſchetož Jeſuß, tón mózniſchi a roſteptać hadoweje hłowy, je naſchu krej wjecźił, a je ßo k pſchekamarjej na ſemi ſczinił ßam pſches ßwoju Božu krej. Wón wupuſchcźi pſches krej ßwojeho ßluba ßwojich jatych, a da ßo ßam k ſapłacźenju. Wón je tón ßylny a mózny, ſ kotrehož ruki nichtó jeho wowzy wutorhnycź njedyrbi, kotreż jeho hłóß ßłyſcha, a kotreż wón ſnaje, a kotreż ſa nim du a kotrymž wón wěczne żiwjenje dawa. Schtó dha chze naß nětko hinajſchich cźinicź, hacž naſch luby Knjes a wumożnik Jeſuß Khryſtuß, kiž je naſcha wutroba, tón pſche wſcho mózny a bohaty, pſches ßwoje ſpſchecźelenje, a pſches krej ßluba naß ſczinił je. Je Jeſuß, kaž jemu rěkaju, woprawdźe wumożnik, a ma wón po prawym to mjeno ſbóżnik, dha ßmy my ſawěſcźe wumoženi, ſ Bohom ſjednani pſches Khryſtußowu krej, tak ſo my prawiſchi a lěpje wujednani bycź njemóhli. Wumoženi ßu ſbóżni ludźo.

Něſchto k roſpominanju.

Dobre wjedźecź, je rjenje, dobre chżycź, je khwalobne, ale dobre cźinicź, je najlěpſche.

* * *

Cźert móże na najwjazy prědowanjow wotmolwjecź, ale pſchecźiwo bohabojaſnemu khodźenju wě wón mało prajicź.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 30.
23. julija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

8. njedźela po ßwj. Trojizy.
Japoschtolske stutki 8, 38.

Filipa komornik wustupischtaj wobaj s wosa do wody a Filip jeho wukschcźi.

Něchtó je ßebi něhdy saspěwał: „Komuż Bóh chze prawe sboże skiczicź, teho póscźele won do ßwěta a da jemu ßwoje dźiwy widźicź", — tutemu spěwarjej dyrbju prawo dacź. Wonka w zusbje je něchtóžkuliż, (ale tajki, kiż s tamnym shubjenym ßynom žane podomnstwo njemějesche,) wjele rjaneho a wokschewjateho shonił a wohladał, so je móhł s wjeßelom dołhe lěta na wscho to spominacź, schtoż bě na zusbje nashonił.

Žadyn pak, kiż bě ßo hdy do dala podał, njeje ßebi tak wjele wokschewjeńki ßobu domoj pschinjeßł, kaž tón putnik, wo kotrymż nam nasch dźenßnischi tekst powjeda: tón nam wschěm snaty komornik s Muriskeje.

Wón bě ßo s dalokeje Afriki, s Abeßinije, do Jerusalema podał, duzy na dompucźu praweho lubeho cźłowskeho pschecźela namkał, ale wysche wscheho też teho praweho njebjeskeho pschecźela sa ßwoju duschu sesnał, duż je ßo móhł s wjeßelom do ßwojeho doma wrócźicź a ßebi wo nim ßwoje žitne dny spěwacź: „Ja ßym ßebi namakał Jesußa, s nim mam nětk ßwojeho sbóžnika!"

S tuteje lubosneje powjescźe móže kóždy wohladacź, so Bóh luby Knjes ßwojich cźłowskich dźěcźi wutroby wodźi, kaž wodowe rěcźki, a so wón kóždeho, kiż sa jeho jaßnym ßwětłom ßlědźi, s jeho dotalscheje cźmoweje nozy na ßwoje jaßne ßwětło dowjedźe.

Tónle komornik s Murskeje bě woßebny, widźany muż. Kralowa Kondaze bě jemu wschě ßwoje kubła a drohe wězy do ruki dała, a wěscźe bě wón wschudźom cźescźeny, bě też samožity a bohaty knjes, — pódla pak pschi wschěm ßwojim bohatstwje khudy muż, dokelž nutska w ßwojej duschi žaneho wěsteho, praweho pokoja njemějesche. Ale runje po tymle bohatstwje mějesche wón wulke žadanje.

Wón bě wo tym ßłyschał, so ma w Jerusalemje Bóh ßwój dom a templ, duž doma žaneho měra wjazy njemějesche, ale poda ßo na daloki pucź do Jerusalema, pschetož wón ßebi myßlesche: „Budu ßo tam móz pomodlicź, na Boże ßłowo poßłuchacź, potom budu na duschi cźerstwy, směju ßwój dobry pokoj, a mi budźe wschemu derje." A wón ßo do Jerusalema poda. Tónle komornik bě póhan. Kajki daloki pucź je měł wón do tuteje Božeje ßwjatnizy cźinicź, wjele stow mil. — Tónle kemscheŕ se ßwojim dalokim pucźom do Božeho templa ßebi po wschej semi nikoho ßwojeho runjecźa njenamaka.

Schtoż bě ßebi pschischoł w Jerusalemje pytacź, to ßebi tam namakał njeje. Ale tola bě ßebi tam něschto kraßne a rjane namakał: Wón bě ßebi tam ważnu knihu kupił: stare wěscheźenja profety Jesajaßa. To bě drje droha kup, jemu pak niz droha. Lědy mějesche tu knihu w ßwojej ruzy, je poczał s njeje cźitacź, je ßebi s njeje dale a dale cźital, haj też na wosu ßedźo ßebi wótsje s hłoßom s njeje cźitasche a bě hižo pschi cźitanju 53. stawa. Tón pak bě a wosta jemu njesrosymlitwy.

Duž Filip wot ßwjateho ducha hnaty k njemu do

wosa pschistupi a swukładowa jemu tón zyły staw, pokasa jemu, so je tón, wo kotrymž bě w tymle stawje rěcž, Jesuß, Boži ßyn, kiž je wschě nasche hrěchi na ßo wsał a wot naß wscho khostanje wotewsał, so ma, schtóž do njeho wěri, wot njeho wěcžny pokoj a s nim wěcžne žiwjenje. Chze pak něchtó s tutym sbóžnikom do wěcžnosczе sjenoczeny bycz a s nim swjasany sawostacz, tajki dyrbi ßo wot jeho póßłow dacz s wodu wukschczicz w mjenje Boha Wótza, Ssyna a ßwjateho Ducha, pschetož s tym budże Bože dżěczo a směje ßwoje domjaze prawo w njebjeßach; jemu budże pomhane w czaßu a we wěcžnosczi: tajki njesměje ani tudy žadyn njepokoj na wutrobje, ani tam žadyn ßurowy ßud, psched kajkim dyrbjał ßo strachowacz. — Tola bě temu komornikej prawa luba a wjeßela powjesczе, a lědy bě ßłyschał Filipa wscho tole rospowjedacz, pschiwjeschtaj ßo k rězy a tón komornik Filipej praji: „Hlej, tu je woda, schto mi sadżěwa, so chzył ßo njedacz wot tebje wukschczicz?“ Filip pak ßo jeho woprascha: Wěrisch, so je Jesuß Boži ßyn, a so je wón tež twój wumóžnik?“ tón komornik pak jemu s wutrobu wusna: „Ja wěrju, so je Jesuß Boži ßyn.“ — Na tole jeho wusnacze stupischtaj wobaj s wosa do wody a Filip wukschczi teho komornika w mjenje trojeniczkeho Boha.

Boži duch pak hrabny Filipa hnydom wotßal, so jeho tón komornik wjazy njewohlada. Duž bě tón komornik s nowa ßamlutki, a tola tež niz wjazy ßamlutki. Wón mějesche, dokelž bě s kupjelu ßwjateje kschczenizy wobhnadżeny a do Božeho kralestwa pschiwsaty, ßwojeho sbóžnika nutska pschi ßebi we wutrobje a czehnische jako wobhnadżene a wumožene Bože dżěczo do ßwojeho wótzneho kraja. — Kak bě ßo tón w zusbje wobohacził, kajke kraßne samoženje w pomjatku ßebi tón ßobu domoj njeßesche.

Husto móżesch ßłyschecz, so něchtó praji: Tole abo tamne je ßo někak „pschipadnje“ abo „se ßlepom“ stało. To pak ßu hłupe rěcže: Na ßwěcze ßo niczo „se ßlepom“ njestanje, ale Bóh luby Knjes tu wscho wschitko wodźi. To je woßebnje s tuteje powjesczе pósnacz. Bóh ßam bě tuteho komornika wubudźił, so ßo tón na tamny daloki pucz poda, Bóh je jeho wjedł, so ßebi tamny tu rjanu knihu kupi, Boži duch dowjedże Filipa na tón pucz, po kotrymž ßo tón komornik domoj wjesesche, Boži duch da Filipej wschě ßłowa do wutroby, so móżesche tón tamnemu komornikej wschě te błuke ßłowa a wěschczenja wukłasczе, Boži duch pak ßebi tež s komornikoweje wutroby płódnu rolu sczini, so tón wscho do ßo wsa a ßebi we wutrobje wobkhowa, schtož bě ßłyschał a shonił, — so ßwoje žadanje po sakramenczе ßwjateje kschczenizy wupraji a ju dosta.

Dźiwnje Bóh ßwojich człowjekow wodźi, ale spochi sbóżnje, to rěka: do jich praweho a wěcžneho sboża a sbóżnosczе.

Wón loft a wětry wodźi,
Tež wschitke mróczele,
Pucz, po kotrymž ßo khodźi
Tym ßwojim sjewicz wě.

Hamjeń.

Pschecziwnizy nascheho sbóżnika w nowym testamencze.

(Pokraczowanje.)

Farisejszy a Sadduzejszy ßu strony, pißmawucżeni pak ßu woßebity schtant w Israelu. Derje móżesche jedyn pißmawucżeny jenej wot teju stronow pschißłuschecz, tola nusne to njebě. Pißmawucżeni běchu towarstwo wucżenych. Jich zyke prózowanje ßo słoži na wucżenje sakonja, kiž mějesche podkoha žiwjenja kóżdeho Israelskeho bycz.

Sakoń mějesche prawidło bycz sa žiwjenje a skutkowanje kóżdeho człowjeka. Dyrbi pak ßo zyke žiwjenje po sakonju słożowacz, dha dyrbi tež sa kóżdy móżny pad sakońske postajenje bycz, po kotrymž móże ßo sadżerżenje w kóżdym jenotliwym padże słożowacz bjes teho, so mohło pschecziwo sakonju bycz. Tola pschikasnje Mojsaßoweho sakonja sa wschitke podeńdżenja w žiwjenju njedoßahachu. Pschisporjenje tych ßamych pak njeběsche możne. dokelž běsche sakoń dawno wobsamknjeny. Tež njeßmjedźische wón ßo pscheměnicz. A tola běchu postajenja sa wschědne žiwjenje jara trěbne, so by kóżdy wjedźał kak ma ßo we wschelakich padach a wobstejnosczach sadżerżecz bjes stracha, so ßo pschestupjenja sakonja winowaty sczini. Duž jim niczo wysche njewosta hacz tajke nastawki na wumjelske waschnje s tych wobstejazych wudźełacz. Woni ßo prózowachu wulku wschelakosez tajkich postajenjow sa kóżdy móżny pad w žiwjenju hromadu sestajecz, so njeby nichtó w njewěstosczi był, kak ma ßo hdy sadżerżecz. Dokelž pak žiwjenje w ßwojim dalekroczenju pschezo saßo nowe praschenja płodżesche, na kotrež mějesche ßo se sakonja wotmolwicz, njemóżeche wukładowanje posastacz ale dyrbjesche pschezo dale kroczicz. Pschi tajkim w njepschestawazym dźěle liczba nastawkow bjes měry pschibywasche.

Wěso běchu tute, s nałożenjom wulkeje mudrosczе wunamakane, husto spodźiwne. Wone běchu derje człowski skutk a na jich prawosczi móżesche ßo s dobrym prawom dwělowacz, ale pißmawucżeni ßebi žadachu, so maja ßo runje tak krucze dżerżecz, kaž sakoń ßam. —

Tute nastawki běchu płót, kiž běchu pißmawucżeni wokoło sakonja sczahnyli. S tym, so běchu też sa najmalicżkischi skutk sakońske postajenje wudali, chzychu sadżěwacz, so mohł ßo sakoń hdy pschestupicz.

Tak daloko hacz ßo pißmawucżeni se sakonjom saběrachu a Božu wolu wußłědżicz pytachu, běchu bohawucżeni; hdyž pak płody ßwojeho ßłědżenja jako sakońske nastawki postajichu, běchu prawowucżeni.

Tak běchu s jenym prawa- a bohawucżeni. Jako w sakonju wucżeni mějachu ßwoje město tam, hdzež mějesche ßo ßudnischy rossudźicz. S nich wobsteji s najwjetscheho dźěła wyßoka rada.

W Esrowym czaßu a też posdźischo hischcze nimale zyle měschniskemu schtantej pschißłuschachu. Něhdże w druhej połojzy druheho lětstotka do Khrystuża, dźěła ßo woni wot měschnistwa a stupja ßo jim napschecziwo. Njedyrbjesche-li wuspěch lětstotkow dołheho dźěła shubjeny hicz, a chzychu-li, so dyrbja posdźische narody pißma- a sakonjawucżenych ludźi měcz, dyrbjachu ßo pißmawucżeni sa naßlědnikow staracz.

Tehodla běchu pißmawucżeni też wucżerjo. Woni roswucżowachu we wukładowanju sakonja. S dźěła wucżachu w schulach s dźěła we woßebitych wucżerńjach. Woni ßo prózowachu po możnosczi wjele wucżomzow wokoło ßebje shromadżicz. Wucżenje běsche sjawne a darmo. Pißmawucżeni njedostachu a njeżadachu żaneje mzdy.

Haj, sa hrěch płaczesche, schtóž s wucżenja sakonja ßebi warbu sczini. Schtóž bě mjes nimi khudy, saßłuži ßebi wschědny khlěb s rukow dźěłom. Pawoł pschi ßwojim prědarskim hamcze płachty tkajesche, so by ßo wot wunoschka ßwojeho dźěła sežiwił a so njeby ßwojim woßadam k wobczeżnosczi padnył, hacz runje běsche tón Knjes prajił, so je kóżdy dźěłacz ßwojeje mzdy hódny.

Dobrowólne dary woni pschijimachu. Tola ßu ßo derje też na njeprawe waschnje wobohaczicz pytali, kaž ßmy to pola Farisejskich widżeli.

(Pokraczowanje.)

Kak ßy żiwy?

Kak ßy żiwy? Tole praschenje staji duchowny w knižkach na kschescżijanow. Tale knižka chze bycz puczpokasowar sa kschescżijanow na kraju. Doscz njeje, so duchowny njedźelu ßwoje prědowanje dżerži a woßadni ke mschi khodża. Ně, najważnische je, so ßo w domje a żiwjenju wopokaże, so je Bože ßkowo żiwe w naß a so s nami dże do wschědneho żiwjenja. Hdyž je Boża ßkužba w zyrkwi ke kónzej, potom dyrbi ßo Boża ßkužba w żiwjenju sapoczecz. Duž njech te ważne wukoženja tutych knižkow k nam rěcża a nam te praschenja na wutrobu pokoża: Kak ßy żiwy?

I. 7. hawptschtuka.

Maly katechismus Lutherowy je do 6 hawptschtukow dźěleny.

Ty je snajesch, luby cžitarjo, a my na nich niczo pscheměnicź njechamy. Ale njebocźiczki knjes doktor Luther naß wěscźe zwarił njeby, hdyž bychmy jako 7. hawpschtuku to praschenje pschistajili: „Ssy ty tež po tym žiwy?“ My to njeczinimy s tym wotpohladom, teho njepschetrjechomneho mischtra nětk mischtrowacź chzycź; ně, my chzemy jemu hakle prawje s tym rěczecź dacź. Pschetoż wón dźě zam praji, so dyrbi zo wschitko hakle prawje w žiwjenju wopokasacź, schtož zo nam w Božim zkowje praji. Jich wjele chze mi snapschecźiwicź, so to najwažnische praschenje rěka: „Wěrisch ty to tež?“ Kak wjele wschitko wuknje a tola niczo njewěri! Ale lubi cžitarjo, s wotkel dha wy wěscźe, so tón abo druhi njewěri? Tola jenoż s teho, so macźe sacźischcź, so wón po tym žiwy njeje. Duž dyrbju na zwojim praschenju wobstacź, pschetoż wěra je žiwjenje, wě zo najprjedy potajne žiwjenje, ale dyrbi zo tola něschto wot njeho pytnycź, a to niz jenoż w zyrkwi, ale runje w domjazym a sjawnym žiwjenju. Hdyž tebi něchtó zwoje pschecźelstwo pschilubi a ty niczo wo tym njepytnjesch, wón to tebi s tym njesjewi, kak zo w žiwjenju k tebi stoji, potom jeho lubjenjam njewěrisch. Runje tak budźe, hdyž chze schtó se zwojim ke mschikhodźenjom a pobožnym cžinjenjom pokasacź, so je kschescźijan a w jeho žiwjenju niczo wo tym widźecź njeje. Tajke „kschescźijanstwo“ zebi wulku njedowěru sazkuži. Ty njemóžesch žanemu cžłowjekej do wutroby pohladacź, ale pósnacź móżesch na nim, kajkeho ducha dźěczo wón je. To zo tola sjewi, na cžo jeho myßlenje a wotpohladanje dźetej a po tym njebudźe jenoż cžłowjek, ale tež wschehomudry Bóh zudźicź. Duž je najwažnische praschenje, kotrež dyrbimy najprjedy zami na zo a potom na druhich stajicź: Kak zy ziwy?

Někotsi zebi znano myßla, so to niczo nowe njeje, so je to prózdne praschenje. Cžeho dla ty zwoju nabožinu wuknjesch a zo w njej na 10 lět wuwucźujesch? Kóždemu je zo w schuli prajiło, so zo jenoż wschitko wuknje, so by zo w žiwjenju nałożiło — a ~~wy ...~~ dźěcźe zwój katechismus s hłowy. Njedźiwajzy, hdyž ja na to wotmolwju: Cžłowjek njeje žiwy wot teho, schtož s hłowy wě, ale wot teho, schtož je snutskownje wobkhował. Za „s hłowy wuknjenje“ ma Franzowska rjany wuras: „Wuknycź s wutrobu“. Schtož zo tak njenawuknje, płoda njepschinjeßy To je khowane zymjentne žito, kotrež na lubi w derje nazypanych měchach stejo wostanje, ale na rolu njepschińdźe. Haj, lubi pschecźeljo, cžłowjek móże wjele s Božeho zkowa wjedźecź, móże wschelake w pomjatku měcź a tola pschi zwojim wjedźenju do hele sajěcź. Na dnju liczenja budźe jich wjele prajicź: Njejßmy my katechismus nawukli a wjele hodźinow w zyrkwi zydali? A woni budźa tola zkyschecź dyrbjecź: Ja waß njesnaju, dźicźe wo te mje wy skóstnizy!

Kschescźijanstwo nima zo jenoż wucźicź, ale w nim dyrbi cžłowjek žiwy bycź. Hakle zrjedźa w žiwjenju roswiwa zo jeho zykła kraßnoscź a se žiwjenja nahromadźisch zebi najrjeńsche nashonjenja wo wěcžnej wěrnoscźi. Jenoż tón, kotryž je wschědnje w nim žiwy, zo wschědnje w nim wobtwjerdźuje. Sazpiwarjo a dwělowarjo mało abo niczo njeshonja; woni powjedaja kaž zlepi wo barbje, duž maja zamy změch za to. So by pokasał, so dyrbitej wucźba a žiwjenje psches jene bycź, je Knjes Khrystuß s njebjeß dele pschischoł a je zo scźinił kaž my zmy, hewak by tež cžłowjekam s njebjeß dele prědowacź móhł. Duž je najwoßebnische praschenje: Stejisch ty w tutej wěrnoscźi s twojim zykłym žiwjenjom, kak zy ty žiwy? K wotmolwjenju na tole praschenje njech nam scźěhowaze rospominanje pomha: My mamy zo pschi tym po wschědnym běhu tuteho cžaßneho žiwjenja.

Narod a kschcźeniza.

Wobaj hromadu złuschataj, niz jenoż po cžaßu — to rěka so zo kschcźeniza daloko wotstorkowacź njeßmě — ale tež po wažnoscźi, kajkaž je nam s Božeho zkowa znata. Wobaj staj sapocžatk noweho žiwjenja, tamny jeńskeho, tuta njebjeskeho žiwjenja. Kschcźeniza dyrbi narod bycź w najwyschschej myßli a kschcźeński dźeń narodny dźeń k wěcžnemu zbóžnemu žiwjenju. Tam zo cžłowjek za cžłowjekow, jow za Boha narodźi. Schto by był zastup noweho wobydlerja zwěta do tuteho žiwjenja polneje prózy a dźěła, staroscźe a hubjenstwa, bjes zastupjenja do kralestwa hnady, troschta měra? To dźě by jemu dyrbjał pschiwołacź: „Ach, so njeby on zwět nihdy wohladał!“ Tak zebi Bohu žel někotry myßli, hdyž zu dźěcźi kschcźene a maja njebjeża lubjene.

Hdyž zo prěnje 3 dźěcźi narodźa, drje zo starschi wjeßela, woßebje hdyž je hólz pódla, kiž mjeno dale njeße a kotremuž móże zo khěża a dwór pschepodacź. Hdyž pak psches bohacźische dźěcźaze žohnowanje staroscźe rostu a herbske dźěle zo pomjeńschuja, potom zo morkotanje sapocžnje. Tajzy mandźelszy dyrbja tež wschelake změchi a schkrějaze zkowa zkyschecź. Jenicźke, schtož zebi ludźo pschi bohatej licźbje dźěcźi mjes zobu k troschtej praja, je to, so dźěłacźerjo do domu pschińdu.

Wěrno wschak je, so je w naschim cžaßu za bura a makeho rjemjeßlnika na kraju cžežko, wjetschu zwójbu „pschenjescź“, ale runje tak wěste je, so je za teho, kotryž ma fusk ratarstwa, lóžo, jene abo dwě dźěscźi ježiwicź, hacź na psch. za dźěłacźerja w měscźe, kotryž dyrbi zebi wschu zyrobu nakupicź. Ale wothladane wot teho wscheho, njeje dha wulki a mózny sastarać w njebjeßach, kiž niz jenoż žiwjenje waschim dźěcźom wobradźi, ale móże jo tež sdźerżecź? To dyrbjeli zebi tola myßlicź, hdyž Bóh cžłowjekej kóždy dźeń na jeho polach wobras psched wocźi staja wo ptacźkach pod njebjeßami, kiž njeßyja ani njeżnčja a so tola ježiwja — so tón tež zam na zo to praschenje staji: „Njejßu moje dźěcźi wjele wjazy dyżli wone?“ A hdyž zebi schtó myßli, so chze jim Bóh bohate a njesachodne herbstwo w njebjeßach wobradźicź, njedyrbjał tón tež dobreje nadźije bycź, so móże bohaty Knjes w njebjeßach tež herbstwo za nich na semi namakacź? A hdyž to tež njeje khěża a dwór, wón tola za kóždeho bleczk namaka a njech je to za wotroczka abo dźowku. Ale husto tak je, so hordoscź njepschida, so by to abo druhe dźěcźo do złużby stupiło, a woni njechadźa złużicź.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Hłowna skhadźowanka zerbskeje studowazeje młodoscźe směje zo 6. a 7. augusta w Khróscźizach. Lětża je 25 lět, so zu zo skhadźowanki założiłe. Sserbszy studowazy budźa pschi zwojim seńdźenju w Khróscźizach jubilej zwjecźicź, dokelž pak je wón wozebje zwjedźeń za starych knjesow naschich skhadźowankow, za tych knjesow, kiž zu jako studowazy naschе skhadźowanki wopytali a dokelž zu tucźi s wjetscheho dźěła sadźěwani, njedźelu do Khróscźiz pschińcź, budźa woni wozebity zwjedźeń zrjedu 9. augusta w Budyschinje zwjecźicź. Jow budźa studencźa jako hoscźo pschesproscheni. Sswjedźeń budźe zo na tscźelerni wotměcź a s hoscźiny a s wjeczorneho konzerta wobstacź. Wschitzy knjeża dostanu hischcźe wozebite pschesproschenje. Na nalětnej skhadźowanzy běsche zo wobsamkło, k temu ważnemu jubilejej almanach wudacź, kajkiž zmy k dźeżaczlětnemu wobstacźu skhadźowankow wudali a běsche zo tež za to komitej wuswolił. Bohu žel pak je zo ta wěz tak hacźiła, nastawki njejßu dóschłe, so žana nadźija wjazy njeje, almanach k skhadźowanzy wudacź. Derje pak by było, hdy zo njeby tej myßli spadnycź dało, ale almanach zo hischcźe posdźischo wudał. Pschetoż w nim mamy za wschě cžaßy ważny historiski roshlad wo žohnowanym skutkowanju skhadźowankow a jich móznym swliwom na nasche ludowe žiwjenje.

— Twar Khwacźanskeho Božeho doma pokracźuje. Nětko zu zo na snutskowny wutwar złożili. Dokelž pak tón w zwojim zykłym wuwjedźenju wjele cžaßa trjeba, zo nětko hižo jara dwělowaze sda, hacź budźe wschitko hacź do spocźatka oktobra hotowe, so budźe zo tehdom nowy Boži dom poßwjecźicź móz. Nowe farske město zo prěni krócź po nowym wobßadźeńskim zakonju wot konsistorstwa wobßadźi. Tole postajenjenje noweho zakonja wot 8. dezembra ma zo tak: Konsistorstwo po zwojim zwobodnym rosßudźenju wobßadźuje prěni krócź nowozałożene duchownske města, hdyž je zo k jich wuhotowanju s najnižschimi zakońskimi dokhodami podpjera se statnych abo krajnozyrkwinskich zrědkow žadała.

— Srudny podawk je zo w Barcźe stał. Tam dźěłacźerjo na wěži dźěłaja. Wobydleŕ s Barta, kotryž tam s zyła njedźěłasche, w zwojej zwažliwoscźi po wěži horje lěsesche, pschi tym zo wobßuny a dele padźe, Wón běsche na měscźe morwy. Dźěłacźerjo běchu jeho wotdźerżecź spytali, ale wón zebi w zwojej zwažliwoscźi rěcźecź njeda. Nam zo pische, so je wón palenzej pschikhileny był. Duž je najskerje jeho zwažliwoscź palenzowy srudny płód była. Wón wudowu a wjazy dźěcźi sawostaji.

— W Wjasońzy je zo schula sawrjecź dyrbjała, dokelž je wjetschi dźěl dźěcźi na wozepizy skhorił. Tež wokoło Budestez

dy

tale dźěćźaza khoroſćź wuſtupuje. My chźemy ßo nadźecź, ſo ßo khoroſćź, kotraž ßo pſchi njewobſtajnym wjedrje lóhko rosnjeßy, dale pſches Łužizu njerosſcheri. Wěßo khoroſćź ßama na ßebi ſtraſchna njeje, ale wona móże lóhko ſrudne ſćěhwki měcź, hdyž ßo dźěćźi pſchi wotkhorjenju doſćź njehladaja. Woßebje ſtraſchne je jim w tym cźaßu jaßne ßwětło. Někotre dźěćźo je hižo doſćź njehladane ßamo widźenje ſhubiło abo tola na wocźi cźerpjaze woſtało.

— Pſchihotowanſke dźěła ſa dokhodny ſakoń duchownych w Bramborſkej ßu nimale wobſamknjene. Wone ßu dobry kónz měle. Podpjery ſa jenotliwe woßady móża ßo powyſchicź, dokelž je ßo wupokaſało, ſo je we wſchitkich jenotliwych provinzach něhdźe 200,000 hr. wjazy pjenjes hotowych, hacž maja woßady ßame nawdacź.

— W Bayerſkej ßu ßo wólby do krajneho ßejma měle. Wólba pokaſuje móżne roſcźenje ſozialdemokratiſkeje ſtrony. Hacž dotal běſche w bayerſkim ßejmje jenož 5 ſozialdemokratiſkich ſapóßłanzow a nětko budźe jich 11. To dyrbi nam móżne wubudźenje bycź, pſchetož to ßo prěcź njeda, ſo ſozialdemokratoju najßylniſcho roſtu. W naſchim khěžorſtwowym ßejmje ßu woni druha najßylniſcha ſtrona a njeje wuſamknjene, ſo woni pſchi nowej wólbje hiſchcźe ſ wjetſchej liczbu ſaſtupja. Se ſakſkeho ßejma, hdźež běchu ßebi tež hacž na 15 ſapóßłanzow pſchinjeßli, wſchak ßu ßo pſches nowy wólony ſakoń nimale ſhubili. Hacž je ßo ſ tym ſozialdemokratiſke hibanje podtłóczźiło, je druhe praſchenje. Saſtupjenje ſozialdemokratow w druhich ßejmach naſcheho wótzneho kraja ma ßo tak: we Würtembergſkej 1, w Badenſkej 3, w Heſſenſkej 4, we Weimarje 1, w Gotha 7, w Meinigenje 4, w Reußu 3 a w Altenburgu 4. To ßu wſchitko liczby, kotrež dyrbja naß kedźbliwych cźiniź. Woßebje pak dyrbi naß to naſtróźecź, ſo ßmy pſched krótkim widźecź dyrbjeli, ſo w Franzowſkej móżno njeběſche, nowe miniſterſtwo ſeſtajecź, bjes teho, ſo bychu ſozialdemokratiſkich miniſtrow do njeho pſchijeli — a woni ßu ßo pſchijeli — a ſozialdemokratiſzy mužojo ßedźa tu khwilu na knjeźerſkim ſtole w Franzowſkej. A pohladajmy do Barlina: Sozialdemokrat Singer roskaſuje ſe ßwojim ßłowom wo ſarjadowanju hłowneho měſta naſcheho khěžorſtwa.

Wo modlenju.

Baron Arnoſcht ſ Kokwitz běſche woßrjedź ßwojeho njewěrjazeho cźaßa jako pucźpokaſowaŕ k wěcźnej wěrnoſcźi, ßwětło woßrjedź cźěmnoſcźe, duchowny wótz woßyrocźenych dźěcźi. Jich wjele je pſches wobkhadźenje ſ nim wulke žohnowanje ſa ſnutſkowneho cźłowjeka dobyło. Kajka běſche to wěſtoſcź wěry w tym mužu, to móżemy póſnacź ſe ſeńdźenja, kotrež mějeſche ſ mudrym filoſofom Fichtu. Wo tym nam jedyn jeho pſchecźelow powjeda.

Baron ſ Kokwitz, kiž běſche wo mudrym filoſofu Fichcźe ßłyſchał, mějeſche wulke žadanje tajkeho muža ßam ſeſnacź. Wón tole žadanje najprjedy podtłóczźowaſche; wone pak jemu měra njewoſtaji, a dokelž ßebi myßleſche, ſo njepſchewinjomne žadanje na kiwnjenju Božim wotpocźuje, tam tež dźěſche. Kokwitz rosrěcźowanje na modlenje ſłoži, ſ tym, ſo wón wulkemu filoſofej to praſchenje ſtaji, ſchto ßebi wo modlenju myßli. Duž ßo nětko Fichta do dołheho wukładowanja da, kotrehož myßle móża ßo do teho krótkeho ßłowa ſwopſchijecź: „Dźěcźo ßo modli, muž ma ßwoju wolu.“ Wón wukoži, ſo kaž kóždy cźłowjek ßu tež ludy ßwój cźaß dźěcźatſtwa měle, hdźež ßebi myßlachu, ſo je Bóh ſ wonka nich, ſo pak k mužſkej ſtarobje ſrawja a dyrbja póſnacź, kak je cźłowſka dobra wola Bóh w naß. Jako Kokwitz mjelcźeſche, praſcheſche ßo Fichta: „Scźe Wy ſ tym pſches jene?“ Duž praji Kokwitz: „Ach, knjes profeßoro, hdyž ja rano wotucźu a ßebi na wſchitke ßwoje pſchiſłuſchnoſcźe pomyßlu, kotrež mam wob dźeń dopjelnicź, a ja ßebi myßlu na moju wulku ßłaboſcź a kak mi huſto ſcźerpliwoſcź a luboſcź pobrachowaſchtej — potom ja hinak njemóžu, hacž ſo bych mojeho njebjeſkeho Wótza proßył: „Knjeże, pomhaj ty mi!“ A hdyž ja wjeczor lehnycź du a ßebi na wſchitko pomyßlu, ſchtož ßym ſkomdźił, ſměrom wußnycź njemóžu, hdyž njejßym prjedy mojeho njebjeſkeho Wótza proßył: „Knjeże, wodaj mi!“ —

Fichta khwilu mjelcźeſche, potom praji wón: „Knjes barono, ja bych chźył, ſo bych tak daloko był, kaž Wy.“ Baron, kiž běſche ſ tym wotmolwjenjom ſpokojom, woteńdźe.

S tym pak ta hiſtorija hiſchcźe ke kónzej njeje. W tamnym cźaßu běſche tež, ſo ßo Fichta we wótcźinſkim ſahorjenju ſa hladanje ſranjenych w lazaretach ſtaraſche. Bórſy po tym ßłyſcheſche Kokwitz ſo je Fichta na tyfus w lazarecźe ſkhorił. Wón bórſy wumrje. Dźeń po tym doſta Kokwitz ßudniſke ſjewjenje, ſo běſche Fichta na ßwojim ßmjertnym łožu, barona ſ Kokwitz — kotrehož běſche jenicźki krócź widźał — ſa vormunda ßwojeho jenicźkeho ßyna pomjenował. —

Tajki hłuboki ſacźiſchcź běſche dźěcźaza wěra teho pobožneho muža na wulkeho myßlerja a filoſofu cźiniła.

Ssyrota.

Dźenßa potrjechi mje, jutßje tebje, dźenßa bohaty, jutßje khudy, dźenßa ſtrowy a cźiły, jutßje khory a morwy, niczo wobſtajniſche na ßwěcźe njeje hacž pſcheměnjenje. Tak běſche tež ſ tamnej khudej žonu, kotraž ja mało dnjow wſchitko ſhubi, ßwojeho horzolubowaneho mandźelſkeho, pjenjeſy a kubło. A niczo jej njeběſche woſtało wot jejneho bohaſtwa, ani telko, ſo by ßebi móhła wós wotnajecź, ſ kotrymž by ßo k ßwojemu bratrej dowjeſła; wona wobcźežne pucźowanje pěſchi naſtupi, pódla ßebje ßwoju tſilětnu dźowczicźku. Ale wona tam njedóńdźe, wona ſkhori a wumrje pola bura, kotryž běſche ju ßmilnje do ßwojeho doma wſał. Khora žona njeběſche ßwoje mjeno mjenowała, a bur ßo ju njeběſche ſa nim praſchał; duž wón njewjedźeſche, hdźe to dźěcźo ßłuſcheſche a jo pſchi ßebi ſkhowa. Wona běſche lubosna dobra holcźka, a teho dla ju bur lubowaſche a jej dobrotu cźinjeſche. Niž tak najſtarſchi ßyn, kiž mějeſche junu kubło herbowacź. Wón to dźěcźo widźecź njemóżeſche a jemu wſchědny khleb njepopſchejeſche.

Bur to ſe ſrudobu ſpósna a jako chźyſche wumrjecź, da ßebi wot ßyna krucźe ßlubicź, ſo dyrbi ßyrota ßobu herbowacź; ale tón ßwoje ßlubjenje njedźerżeſche a wbohe dźěcźo niczo njedoſta, haj, wón jo někotre dny po nanowej ßmjercźi ſ domu wuhna a, džiwnje, runje na jeho pjatnatym narodnym dnju. Wona niczo njemějeſche hacž 20 hriwnowſke ſłote, kotrež běſche jej bur pſchi jejnej konfirmazyji darił, a kotrež běſthe ßebi ßwěru khowała. S tym dale a pſchezo dale dźěſche a ſkónczńje po ſchtyridnowſkim pucźowanju do Barlina pſchińdźe. Wona ßo ſ krótka rosßudźi. Sa poł pjenjes richelow nakupi a ſ nimi wikowacź ſapocźa, bu różowa holza a ßo ſprawnje a cźeſtnje žiwjeſche.

Pſchi tym ßo wona ßama lubosna rjana róża roswi, kotruž mějeſche kóždy rad. A wona ßwoje ſboże cźinjeſche. Na lětnym dnju — tſi lěta běchu ßo mjes tym minyłe — a woßebnje ſwobłekany knjes k njej ſtupi a ßebi różu kupi a potom wón pſchezo ſaßo pſchikhadźeſche, rjana holza běſche jeho wutrobu wobjała, a prjedy hacž wobej prawje wjedźeſchtaj, ſchto ßo jimaj ſta, běſchtaj najſbožowniſchaj ßlubjenaj. Młody muž běſche ßyn bohateho fabrikſkeho wobßedźerja, a wona bu młoda woßebna knjeni. Ale wona po ßwojim waſchnju jednora woſta, hordoſcź žaneho ruma w jejnej nadobnej wutrobje njenamoka.

Kak pak dźěſche ßo jeje njepſchecźelej, burſkemu ßynej? Wón njeběſche ſe ßwojim ſbožom ſpokojom; wón chźyſche ßo bóle wobohacźicź, wón ßwoje kubło pſcheda a cźehnjeſche do Barlina, ſo by tu wikowanje ſapocźał. To pak hicź njechaſche, a ſa tſi lěta běſche bankrott a khudy. Nětko dyrbjeſche dźěłacź, ſo by ßo žiwił. Pſchi ßwojim dźěło pytanju pſchińdźe pſchipadnje tež do fabriki teho muža, ſ kotrymž běſche ßo ta ßyrota woženika a pſches njeho ta młoda žona ßłyſcheſche. Duž wona ßwojemu mužej tu wěz powjedaſche wo tym twjerdym bratrje, kiž běſche ju wuhnał. Wona pak pſchiſtaji: „Ale my njechamy ſte ſe ſłym ſapłacźicź. Wobkhowaj jeho w dźěle a njedaj jemu pytnycź, ſo my jeho ſnajemy.“

A tak ßo ſta. Wona, ſ kotrejž běſche něhdy tak ſlě ſakhodźał, bu jeho njepósnata dobrocźelka.

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawarńjach „Sserb. Nowin“ na wßach a w Budyſchinje doſtacź. Na ſchtwórcź lěta płacźi wón 40 np., jenotliwe cźiſßła ßo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißto 31.
30. julija.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

9. njedźela po ßwj. Trojizy.

Japoschtolske skutki 9, 4.

Saule, Saule, schto pscheszěhasch ty mje?

Dwanacze mużow bě ßebi nasch luby Knjes ßa wuczomnikow wuswolił. Czi dyrbjachu wschitzy ßwěru na wschě jeho ßłowa kedźbowacz, na njeho hladacz, ßo wschitzy po nim ßwuczicz a słożicz, so móhli posdźischo jeho wuczbu do wscheho ßwěta rosnjesz a wschón ßwět wo tym powuczicz: „Nasch Jesuß je tón wěrny sbóżnik. Wón je s njebjeß ßem k nam na ßwět pschischoł, so chzył wschěch hrěschnych człowjekow wosbożicz.“

Nasch luby sbóżnik bě kóżdeho s nich s tym ßłowom k ßebi wołał: „Pój ßa mnu!“ Woni pak běchu na jeho ßłowo hnydom wscho ßwoje wopuschczili: ßwojich domjazych, ßwoje dźěło, ßwoju wjeß abo město, a běchu ßa nim schli, wostachu pak tez ßwěru pschi nim ßwoje żiwe dny, kóżdy hacz do ßwojeje sbóżneje ßmjercze.

Wschitzy czile jeho wuczomnizy běchu dotal s czicha żiwi byli, pobożni, směrni ludźo, kotsiż běchu ßo se ßwojeju rukow dźěłom żiwili, jeni s rybyłojenjom, drusy s nječzim druhim. Sa żaneho wot nich njeby niczo pschemóżnje czezke było, ßo temu Knjesej pschistowarschicz a pschi nim sawostacz.

Se Saulom pak, kiż posdźischo Pawoł rěkasche, ßo hinascho sta. Tón bě wschón do zyła hinaschi człowjek, dyżli wschitzy drusy Knjesowi póßli.

Tónle Saul czehnjesche něhdy po schěrokej drósy do Damaska a mějesche wokoło ßo zyłu czrjódu ßwojich s brónjemi wubrónjenych pomoznikow. Schtóż na tehole s hordym czołom wschěm ßwojim do prědka ßahateho Saula pohlada, tón jemu se ßameju woczow wuhlada, so s njeju hněw ßapasche, każ żiwy woheń, so bě wón saslobjeny człowjek, naduty, wschón polny hidźenja a njepschecželstwa.

Na wschěch tajkich mějesche wón ßwoje słoby, kiż do Jesußa wěrjachu a ßwojej koleni psched nim shibowachu; jich chzysche wón sajecz a dacz skónzowacz, duż bě ßebi wot ßwojich wyschschich měschnikow dowolnosez wuproßył, so ßměł wschěch tajkichle wěrjazych sajecz. — Jako tamneho wboheho Schczěpana skamjenjowachu, mějesche Saul na tymle jeho skónzowanju ßwoje żiwe wjeßele, a myßlesche mjelczo pschi ßebi: Tajkile kónz dyrbjał kóżdy měcz, kiż do Jesußa wěri a jeho ßa ßwojeho wěrneho sbóżnika czeszi. Ja pak chzu hižo hladacz, so wschěch, kiż ßa Jesußom ßlědża, porażu a do czista skażu.

Hlej, tajkele mějesche wón ßwoje myßle. Bóh pak a nasch sbóżnik mějesche s nim ßwoje do wschitka hinasche myßle. A schtoż ßebi Bóh smyßli, to wón s wěstoszu wuwjedże. Jeho wola dyrbi ßo stajnje stacz. Nasch luby sbóżnik pak bě ßebi runje tuteho pschescžěharja ßwojich wěrjazych shladał, so chzysche ßebi s njeho praweho wěrneho ßwědka sczinicz; runje tónle człowjek dyrbjesche jemu pomhacz Boże kralestwo twaricz, dyrbjesche se sahorjenym duchom prědowacz a jemu wótsischo ßwědczicz, dyżli něchtó druhi. Tónle człowjek, kiż tam s wóhnjom a s mjeczom

wſchěch wěrjazych pſcheſczěhaſche, tónle jeho ſaſłobjeny njepſcheczel dyrbjeſche ßo dacź woczíſchcź, ſkludźicź, dyrbjeſche ßo ſwuczicź, ſjawnje ſ hłoßom prědowacź: „Jeniczki Jeſuß je naſch ſbóżnik! tón ßam jeniczki naß ſ hrěcha a ſe ßmjerczi wumoži, naß horje k Bohu do jeho njebjeßow dowjedźe a nam tam ßwoju ſbóżnoſcź ſ hnadu ſdari.“

Luby, hdy bychmoj mój wo wſchej tutej powjeſczi ženje žaneho ßłowczka ſaßłyſchałoj njebyłoj, dyrbjałoj ßebi wěſcże prajicź: „To nihdy na ßwěcże móżno njeje, ſo móhł ſ tajkeho krejlaczneho cźlowjeka žadyn wěrny Khryſtußowy poßoł a ſahorjeny pſchipowjedaŕ jeho měra naſtacź. Tajkile ſažrany, kußaty wjelk na hnidy do žaneho Khryſtußoweho ſtadła ßobu njeßłuſcha, tajkile ſaſłobjeny był ſawěſcże najnjekhmaniſchi poßoł Jeſußoweho měra a jeho hnady.“ — Ty ßnadź był hiſchcże dalſche ßłowczko pſchiſtajił a rjekł: „Tajkehole njekniczomneho cźlowjeka dyrbjał Bóh ſkerje pſchińcź ſa jeho ſłe a bjesbóżne ſkutki wukhoſtacź, jeho ſ cźełom a ſ duſchu ſkaſycź, dokelž ßo jeho ſłe ſkutki k Bohu wo wjecźenje hacž do ßameho njebja ſ hłoßom wołaja.“

Ale tola ſcźini ßebi naſch Bóh ſ tuteho Saula ßwojeho Pawoła, ſ tuteho ſkažerja ßwojeho ßwědka, pſchetož naſch Bóh je dobrocźiwy. Wón ma ſpochi ſ nami ßwoje dobre nam wužitne myßle. Kohož ma hižo ßmjercź wſcheho w ßwojej mozy, teho wón ßamej ßmjerczi wutorhnje, a wožiwi teho, kiž bě hižo dawno wſchón ſemrjety. Takle je ßo ſe Saulom ſtuło. Tón pak, kiž jeho wožiwi, bě naſch Knjes, kiž je žiwy do wěcžnoſcże.

Lazara je něhdy naſch Knjes ſ rowa wuwołał; ſo tón ſ rowa žiwy wuńdźe. Tamnym wětram a mórſkim žołmam je naſch Knjes pſchikaſał: Mjelczcże! a morjo wocźichny, wučžomnikow wutroby pak ßobu ſ nim.

Jowle pak naſch ſbóżnik tuteho ſaſłobjeneho Saulowemn bjesbóżnemu cźinjenju ſ jenym dobom kónz ſcźini, jemu ſ jenym raſom jeho ſłu wolu ſlemi, jeho hordu myßl ſraſy, ſo tam Saul na ſemi ležeſche, kaž ſ Božim njewjedrom ſraženy. Ale tole jeho ſraženje bu ſa njeho prawy ſdobny ſpočzatk wſcheho jeho noweho žiwjenja.

Do prědka dyrbi ßo cźlowjek dacź wot ßwojeho Knjeſa wſchón ſporaſycź, ſo tam pokorny a ßłaby pſched nim leži, kaž poteptany cźeŕ oik, hakle po tym budźe wón khmany, ßwojemu Knjeſej wſchón ſ wutrobu ßłužicź. Pawoł ßam pak je to posdźíſcho dopósnał a ſ wjeßełej wutrobu wuſnał: „Mi je ßo hnada a ßmilnoſcź doſtała.“ To je wón tehdy wuſnał, jako bě do wſchitka dopósnał, ſo je Jeſuß ſawěſcże wſchěch cźlowjekow wěrny ſbóżnik, kiž chże wſchěch woſbožicź, kotſiž do njeho wěrja a ßo na njeho ſpuſchczeja. Tajkim chże wón ßwoje wěcžne žiwjenje ſpožczicź.

O, kajki je tole ſa naß kraßny tróſcht: Je móhł Pawoł něhdy pſchi ßwojim ſbóżniku a wot njeho hnadu, ſbóżnoſcź doſtacź, tónle hacž dotal njekniczomny pſcheſczěhaŕ, je ßeßi ſ njeho naſch Knjes tajkeho ßwojeho požohnowaneho póßła ſcźinił, je nětko ſawěrnje nam wſchěm wěſte: Naß žadyn, kiž bě dotal ſabłudźeny, a kiž bě ſ hnady wupadnył, njeje hižo wſchón ſhubjeny, ale naß wſchěch dźerži ßebi naſch ſbóżnik ſe ßwojej ruku a mozu, dźerži naß ſe ßwojej luboſczu, a chże ßebi ſ njej naß wſchěch kaž ſ wuſdu k ßebi ſcźahnycź, pſchi ßebi wukhowacź a ſdźerżecź. Wſchón naſch hrěch chże nam wón wodacź a jón kaž do ßameho morja podnuricź.

Khwalba budź tebi ſa to data, Knježe Jeſu, ty naſch luby ſbóżniko, a naſch najluboſniſchi duſchowpſchecźelo! Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóżnika w nowym teſtamencze.

(Pokracžowanje.)

Pſchikład ſa roswucźenje pißmawucźenych je ſtawizna wo dwanacźelětnym Jeſußu w templu.

Jeſuß je ßrjedźa mjes pißmawucźenymi najſkerje w jenym tych pſchitwarkow, kiž wokoło templa ſtejachu; pſchetož w templu ßamym ßo wucźicź njeßmjedźeſche. Wučerjo a ſchulerjo ßedźachu; wučerjo na powyſchenym měſcze, ſchulerjo k jich nohomaj. Tak ßydaſche Pawoł k nohomaj Gamaliela. Wucźenje běſche rosrěcžowanje. Wučeŕ pſchedpołoži ſchulerjej praſchenje, wo kotrymž mějeſche ßo tutón rosßudźicź. Też ſchulerjo ßmědźachu ßo praſchecź, kaž dwanacźelětny Jeſuß, nad kotrehož hłubokimi praſchenjemi ßo wſchitzy pſchitomni ſpodźiwachu.

Pißanje běſche ſakaſane. A tola njeßmjedźeſche žadyn ſchuleŕ wot wucźby wotſtupicź; wón dyrbjeſche ju doſpołnje w pomjatku ſdźerżecź. So by ßo to dozpiło, dyrbjeſche ßo pilnje wuknycź. To ſta ßo pſches pſcheßłyſchenje a woſpjetowanje. Na tute waſchnje bu wucźba wobkhowana a dale data. —

Pißmawucźeni běchu pola luda jara widźani. Miſchtrojo, wótzojo, wodźerjo buchu mjenowani. Wot ßwojich wučžobnikow žadachu ßebi najwyſche cźeſcźenje. Nan a macź ſtejachu naſad.

Nan je, tak woni wučžachu, ßyna do ßwěta pſchinjeßł, jeho wučeŕ pak, kiž jeho mudroſcź wucźi, wjedźe jeho k žiwjenju w tamnym ßwěcże.

Wo ßwojej ważnoſczi mějachu po tajkim wulke mjenjenje. Chzedźa teho dla też wſchudźom wuſnamjenjeni bycź. Žadaja ßebi, ſo bychu ßo na haßach ſtrowili, ſo by ßo jim poczeſcźowanje ſjawnje wopokaſało. Pſchi hoſcźinach ßo rad na hornje měſtna ßydachu. Też w ſchulach chzychu prěnje měſtna měcź. Woni khodźa rad w dołhej draſcże a khwalbu wot druhich ßebi rad lubicź dadźa.

Pißmawucźeni ßo w nowym teſtamencże huſto ſ fariſejſkimi hromadźe mjenuja. To njeje pſchipadnje ale ſta ßo ſ wotpohladanjom. Woni hromadźe wißaja. Pſchetož w Khryſtußowym cźaßu wjetſcha liczba pißmawucźenych fariſejſkim pſchißłuſcheſche. Jako fariſejſzy nochzedźa ßo ſ wědomoſczu ſpokojicź, ale chzedźa ju do ſkutka ſtajicź. Woni nochzedźa jenoż wučeni bycź, ale też prawi. Teho dla rěka druhdy w pißmje: pißmawucźeni mjes fariſejſkimi.

Na fariſejſkich a pißmawucźenych wobrocźi ßo Jan ſchcźenik ſe ßwojim pokutnym prědowanjom. Tón Knjes jich w prědowanju na horje jako jeneho waſchnja woſnamjeni. Matth. 5, 20. Wo ſadźerženju wobeju pſchecźiwo Janej Luk. 7, 30 tón Knjes jenak ßudźi. Satraſchaza „běda“ teho Knjeſa Matth. 23, 2—29 też woběmaj płacźi.

Wjazy krócź ſjednocźichu ßo pißmawucźeni a fariſejſzy k wojowanju pſchecźiwo temu Knjeſej. Woboji žadaja ßebi wot teho Knjeſa ſnamjo. Matth. 5, 1. Woboji ſkorža, ſo Knjeſowi wučžomnizy naſtawki ſtarſchich ńjedźerža. Woboji ßo hórſcha, ſo tón Knjes ſ złonikami a hrěſchnikami wobkhadźa. Tak njejßu pißmawucźeni w powſchitkomnym lěpſchi hacž fariſejſzy.

Tola ßu też khmaniſchi mjes nimi, kiž ſahorjeni pſches duchamózne ßłowa teho Knjeſa ſe ſprawnej wutrobu pola njeho powucźenje pytaja. Matth. 8, 19 chże jedyn pißmawucźeny Knjeſowe wučžomnik bycź. Sahorjenoſcź ſa tuteho wučerja, kotryž jeho we wobſchěrnoſczi a hłubokoſczi wjedźenja daloko pſchetrjechi, a kotrehož rěcże ßu njewuhaßnjwe ſacźiſchcź na njeho cźinike, nucźi jeho, ßo mjes jeho wučžomnikow pſchijecź dacź.

Tón Knjes jeho njewotpokaſa, ale wón jeho krucże a khutnje na ßamoſaprěcża połne žiwjenje w ßwojej ßłužbje pokaſa a napomina jeho, ſo by ßo prjedy hiſchcże ßwěru pruhował. —

Druhi žada ßebi wot teho Knjeſa powucźenje wo pucźu k ſbóżnoſczi. Měni wón tola, ſo móże ßebi pſches wěſte ſkutki ſkutki ſbóżnoſcź ſaßłužicź. Tón Knjes ſtupi ßo na jeho ſtejniſchcźo a pokaże jeho na ſakoń. Tón pißmawucźeny wotmolwi na ſakožku 3. Mójß. 19, 18. Tola k ßwojemu ſamolwjenju hnydom pſchiſtaji to praſchenje: „Schtó je mój bližſchi? S tym chże wón prajicź, ſo njejaßne ßłowo „bližſchi“ jaßnemu dopjelnjenju ſakonja ſadźěwa. Tón Knjes pak pokaſa a rosjaßni jemu na pſchirunanju wo ßmilnym Samariſkim, ſo je kóždy jeho bližſchi, kiž jeho pomozy potrjeba.

Jedyn druhi pißmawucźeny ſjawnje ßwoje ſpodźiwanje nad krótkim a jaßnym wotmolwjenjom teho Knjeſa na praſchenje po najwjetſchej kaſni wupraji. Wón ßo teho ſacźiſchcźa wobrócź njemóże, ſo ma tón Knjes prawo. Haj, wón pſchida, ſo je wopokaſanje

luboſcze k Bohu a k bliſchemu ſe ſmyßlenjom, ßłowom a ſkutkom wjele waźniſche, hacź ſwonkomne ſkutki n. pſch. wopory. Swjeßeleny nad tutym wopokaſmom wěrnoſcze tón Knjes praji: Ty njejßy daloko wot Bożeho kraleſtwa. Jedyn ſ najßławniſchich pißmawuczenych běſche Gamalid. Wón je najwjetſchi ſ pißmawuczenych źidow a mějeſche wulku nahladnoſcź. Powjeda ßo, ſo je wutupjenje Jeruſalema doczakał a dołhi cźaß pſchedßyda wyßokeje rady był. Po tym, ſchtoź ßo nam wo nim powjeda, a po jeho ſadźerźenju pſchecźiwo Pětrowym prědowanju wo horjeſtanjenym Khryſtußu ſda ßo ßwobodniſchich nahladow bycź, hacź bě to wot njeho jako pißmawuczeneho wotczakacź. —

Powjeda ßo, ſo je ßo w kupjelach w Molemais, ſ póhanſkimi wobraſami pyſchenych, kupał, dale ßo powjeda, ſo wón ſygl ſ wobraſom trjebaſche a teź, ſo wón pſchecźiwo wuczerjam druhich wuczbow móź nałożowanu měcź nochzyſche. Tutych ßwobodniſchich nahladow je teź rada, pſchetoź wona pſchecźiwo Pětrej po jeho měnjenju wußudźi. Nowym wuczbam napſchecźiwo wón wotczakacź radźi. Pſchetoź je-li wona wot Boha, je napſchecźiwjenje njehódne, je pak wot cźłowjekow, njeje nałożenja woßebiteje mozy trjeba, dokelź dyrbi ßwojeje njewěrnoſcze dla kónz wſacź; pſches nałożenje mozy mohła ßo ſkerje rosſchěricź hacź podtłóczicź.

Hacź je ßo pſchi tym dobycza abo ſahinjenja kſcheſcźijanſtwa nadźał, to ſ jeho ßłowow ſpósnacź njeje. Jeho rada na żadyn pad ſ pſchecźelneho ſmyßlenja pſchecźiwo kſcheſcźijanſtwu njewukhadźa. Jeho měrnoſcź pornjo dźiwim hidźenju jeho towaŕſchow w radźi ſpodobny ſacźiſchcź cźini. Kak widźany a waźny wón běſche, wopokaże ßłowo, kiž ßo po jeho ßmjercźi huſto ßłyſchejſche: „Po tym, ſo je rabbi Gamaliel wumrjeł, njeje żana kraßnoſcź ſakonja wjazy, teź cźiſtoſcź a ſdźerźliwoſcź je ſ nim wumrjeła.“

Pißmawuczeni dźělachu ßo do dweju ſchulow, kotrejuź ßudnikaj běſchtaj Hillel a Schammai. Schula Hillela wuſnamjeni ßo pſches miłoſcź w praſchenjach ſakonja.

Jej ſchula Schammaja njepſchecźelſzy napſchecźiwo ſtejeſche, kiž běſche njeſcźerpliwiſcha a krucźiſcha. Hillel pak mějeſche wjazy pſchiwißowarjow hacź Schammai.

Rosdźěl wobeju ſtronow ßo najjaßniſcho pokaſa w nahladach wo dźělenju mandźelſtwa.

Schammajowi pſchiwißowarjo chzychu dźělenje mandźelſtwa jenoź pſchidacź, hdyź běſche ßo łamało; Hillelowi pſchiwißowarjo dachu teź druhim pſchicźinam płacźicź. Po wutupjenju templa a ßwjateho měſta pſches Tita a po rospróſchenju iſraelſkeho luda pſches wukaſnje kheźora Hadrijana, kiž tutón po njeſbożownym ſběźku Bar Kochby wuda, běſche ſkutkowanje pißmawuczenych, hdyź teź niz zyle horjeſběhnjene, dha tola jara wobcźeźne. Ertne dalewjedźenje ſakońſkeho wukładowanja běſche w rospróſchenju nimale njemóźne. Njedyrbjeſche tuto waźne kubło ſhubjene hicź, dyrbjeſche ßo ſbytk hromadźicź a napißacź. To ſta ßo w druhej połojzy druheho lětſtotka po Khryſtußowym narodźe. Kniha, kiž nahlady źidow w Khryſtußowym źiwjenju a ſakonju wopſchija, je Thalmud.

(Pokracźowanje.)

Kak ßy żiwy?

(Pokracźowanje.)

K cźemu to wjedźe, to na tym widźimy, ſo tak jara na ßłużobnych pobrachuje. S wotkal to pſchińdźe? S teho, ſo nichtó wjazy ßłużicź njecha. — Wyßoko won chzedźa ſtarſchi ſe ßwojimi dźěcźimi. Měſto teho, ſo pſchi prěnim ſapłakanju dźěſcźa żałoſcźa, ſchto ſ dźěſcźa budźe, by lěpje było, ßebi roſpomnicź, ſchto chze Bóh ſ njeho ſcźinicź pſches ßwoju kſchcźenizu. Wón chze wěſcźe ſ nim najwyſchſche won, pſchetoź wón chze jo ßwoje dźěcźo ſcźinicź, a hdyź je to dźěcźo wjele modlitwow, wón jemu ſawutlicź njeda ani cźělnje ani duchownje. Hłóß modlitwy dyrbjało to prěnje bycź, ſchtoź naſche dźěcźo pſchi ſacźehnjenju do domu ſaßłyſchi — a to ßebi my duchowni woßebje na kſchcźeńſkim dnju pſchejemy. Niz to, kak ßo waſche dźěcźo póſcźele abo kak jo woblekacźe abo ſchtó to dźěcźo njeße, dyrbjało waſche myßle do kſchcźeńzy tak wobjimacź, ale, hdyź je wſchitko na waźny pucź pſchihotowane, wuſpěwajcźe kſchcźeńſki khěrluſch, kajkiž macźe jón we waſchich ſpěwarſkich.

Tak teź njedyrbjała po kſchcźenizy hoſcźina najwaźniſcha bycź, ale teho dźěſcźa a macźerje cźělne a duchowne derjehicźe, kajkeź ßo w modlitwje wuproßy. To ſcźe hižo macźeri winojcźi, kotraź dyrbi ſ wjetſcha domach woſtacź a kotraź njeby wo kſchcźenizy ßwojeho dźěſcźa hewak měła hacź wobcźeźne hoſpoſyne a kuchińſke ſtaroſcźe. Hdyź je Bóh macźeri źiwjenje ſdźerźał, je to hižo pſchicźiny doſcź, ßo w kſchcźeńſkim domje Bohu dźakowacź a jeho khwalicź a duź by ßo ßamo wot ßo roſynuło, ſo ßo kmótſja ſ macźerju modła. Hdy by tak wěra bóle k ßwojemu prawu pſchiſchła, potom by teź druhi hóſcź wuhnaty był, kotryź ßo w ßwojej póhanſkej draſcźe runje k kſchcźeńſkemu dnjej ſeńdźe, mjenujzy pſchiwěra. Schto njewjedźa macźerje a baby do hłupych bajkow a potajnſtwow, prjedy hacź je ßo dźěcźo narodźiło a na kſchcźeńſki dźeń ßo hiſchcźe něſchto „woßebiteho“ pſchinjeße. Wołanje dźěſcźa, njeſchiknoſcź kmótra — to ma wſchitko něſchto rěkacź. To wſchak móhł ßo ßmějo nimo teho hicź, ale ta wěź ma teź ßwój khutny bok. Hdyź ßo teź mało wot teho wěri, cźłowjek tola pſches tajke hłupe powjedanje do njeměra a dwělowanja pſchińdźe a hdźeź je pſchiwěra w domje, je to ſnamjo, ſo je duch Khryſtußowy wucźahnył. A to njepſchinjeße jenoź duſchi ſchkodu. Kak někotra młoda macź, kotraź ßwěrnje nad młodym dźěſcźowym źiwjenjom ſtražowaſche, je do ſtyſknoſcźe a njeměra pſchiſchła, hdyź někajka tajka wěſchcźeńka pſchitrjechi. S tym ſtej dwě cźłowſkej źiwjeni na dobo ſchkodu poczerpiłej.

Dyrbja-li woprawdźe hnydom cźěmni duchoju wokoło dźěſcźoweje kolebki lětacź — ſawołajcźe tola radſcho Bożeho jandźela, ſo by pſchi łóżku naſchich dźěcźi ſtražował.

III. Woczehnjenje a ſchula.

Schto ſ dźěcźi budźe, nichtó ſ wěſtoſcźu prajicź njemóże a njeje do żaneje cźłowjeczeje ruki położene. Hacź ſ pupka kcźejaza róża naroſcźe, na kotrejź móżeſch ßwoje wjeßele měcź, abo prut, ſ kotrymź ßo dźěcźi khoſtaja, to leźi w ßamej Bożej ruzy. To je wulke ßamopſcheſběhnjenje, hdyź ſtarſchi rjeknu: „Tak kaź my, dyrbjeli wſchitzy ßwoje dźěcźi woczahnycź.“ — Tajke wyßoke rěcźe pak móżeſch huſto ßłyſchecź. Nadawk woczehnjenja je tajki khutny a cźeźki, ſo k njemu pſchede wſchěm wſchědna modlitwa a prawa mudroſcź ßłuſchatej.

Duź ßmy hižo k jara waźnemu dypkej dóſchli, mjenujzy k temu praſchenju na ßwědomnje: „Modliſch ßo teź ſa ßwoje dźěcźi? Schto chzeſch wot ßwojeho woczehnjenja woczakowacź, hdyź ßebi ßam ßwojej khabłazej wutrobje a ßwojej wopacźnej woli radźicź dawaſch?“ To je tola njewěſty ſałożk! Ludźo ßu, kotſiž ßu tak wot ßamolubоſcźe cźwilowani, ſo pſches zyłe jich woczehnjenje ta ſaßada dźe: moje dźěcźi dyrbja bycź kaź ja.

Napſchecźiwo temule, do zyła njekſcheſcźijanſkemu nahladej, praji mi naſhonjena macź: „Moje hrěchi ßym ja pola mojich dźěcźi dwójzy ſaßo namakała“, a ſprawne wutroby w tymle wěſcźe prawym wobkedźbowanju wěrnoſcź ßłowa ßwjateho pißma wobkrucźenu namakaja: „Schtoź je ßo ſ cźěła narodźiło, to je cźěło.“

„Jabłuko daloko ſchtoma njepadnje“ — a někotſi ſtarſchi ßu hakle pſches njeporadźene dźěcźo k prawemu póſnacźu ßwojich hrěchow pſchiſchli. Cźim jaßniſcho ſrudnu wěrnoſcź herbowaneho hrěcha na dźěcźoch wobkedźbujeſch, cźim pſchijomniſcha ßo dźěcźaza wutroba ſa ſły pſchikład pokaſuje, cźim cźeźſche je ſamolwjenje ſa nana a macź. A kak łóhko móże ßo na tajkej dźěſcźowej duſchi něſchto ſkaſycź. „Sły pſchikład kaſy dobre waſchnje.“ Hdyź to naſhonjenje wobkrucźuje, potom je prěnja pſchißłuſchnoſcź ſtarſcheju, ßo pſched dźěcźimi derje hladacź. Kajki to ſacźiſchcź na dźěcźi cźini, hdyź ßo ſtarſchi pſched jich woczomaj hněwnje wurěcźuja abo ßebi w domjazym ſarjadowanju napſchecźiwo rěcźa, měſto teho ſo bychu ßo podpjerowali? To ßo njeda ſamolwicź, hdyź nan dźěcźo někajkeho ſmylenja dla khoſta a wone pſchi macźeri pomozy namaka. Hdyź dyrbi w mandźelſkim źiwjenju pſchesjenoſcź knjeźicź, to woßebje wo woczehnjenju dźěcźi płacźi, a hdyź ma w tym jedyn druhemu něſchto porokowacź, njech to Boże dla pſched dźěcźimi njecźini, ale druhdźe, hdźeź to dźěcźi njeßłyſcha.

Schtoź pak ma ßo na ſwucźenym woczehnjenju woßebje wuſtajicź, je to, ſo ßo ſ woczehnjenjom *pſchepoſdźe ſapocźnje*. Wy ſnajecźe to ßłowo wo ſchtomje, kotryź ßo ſhibuje, kaź dołho je młody. S wjetſcha pak dacźe wy ßwojim dźěcźom ſ jich njepoßłuſchnoſcźu běhacź hacź do ſchulſkeho cźaßa. Potom dyrbi na dobo wſchitko hinaſche bycź, a hdyź ßo pſcheměnjenje k lěpſchemu bórſy po ſaſtupjenju do ſchule njepokaſuje, potom ßo wucźerjej na njeprawe waſchnje wina dawa. Luby pſchecźelo, hdyź ßo njerjad junkrócź pſches polo cźehnje, potom teź njebudźeſch ſa jedyn dźeń ſ tym hotowy, jón ſwutorhacź. *Tak daloko* njeßměſch pſchińcź dacź. To je teź njeprawda pſchecźiwo dźěcźom, hdyź ßo żada, ſo dyrbja ßo na dobo teho woſtajicź, ſchtoź ßmědźachu tak dołho njekhoſtane cźinicź. Njeje to wjele łóżo a ſpomożniſcho, hdyź ßo

njerjad ſ dobom ſ korjenjom wutorhnje? K temu pak je hižo w prěnich žiwjeńſkich lětach ſkładnoſcže. „Kajkež dźěćži wocžehnjeſch, tajke maſch je poſdźiſcho.“ Hdyž je to wěrno, płaćži to woßebje wo prěnim dźěćžatſtwje. S cžežka budže dźěćžo, kotrež njeby hižo jako cžěſchne dźěćžo ßwoju wolu a wobužnoſcž měko, cžemuž dyrbi ßo roſomnje napſchecžiwo ſtupacž. Ničžo ßo bóle njewjecži, hacž hdyž ty najmjeńſchim dźěćžom, „najmłódſchim“, wſchitko pſchepuſchcžiſch, dokelž dźě „roſuma hiſchcže nimaja.“ A tola maja cži maki runje ſa to dobry pomjatk, ſchtož ßo jim bjes khoſtanja pſchepuſchcži, a kak dyrbja ſtarſchich pſchimacž, ſo bychu jim wolu woſtajili. Schtož je ßo junkrócž ſakomdźiło, ßo da ſ cžežka ſaßo dobre ſcžinicž. Duž je to prawidło: „Ty njemóžeſch ſahe doſcž ſ wocžehnjenjom ſapočžecž.“

Wot teho pak jenož njewotwißuje, hdy ßo ſ wocžehnjenjom ſapočžnje, ale tež kak ßo wocžehnjenje ſrjaduje. A pſchi tym husto najwažniſche pobrachuje: k wocžehnjenju ßłuſcha ßo njepſcheměnjaza krutoſcž — a ſchto wona je, wo tym njech ßo tu roſjaßnjenje da: Pſchi krutoſcži roſumi ßo ſ wjetſcha, ſo dźěćžo prawje wjele pukow doſtanje. Duž doſtanjeſch husto, hdyž ßo na dźěćžo wobcžežujeſch, to wotmolwjenje: „Ach, knjes farar jo, hdy byſchcže Wy wjedźał, kak ßym teho hólza bił!“ Haj, luby pſchecželo, hdy by ſ bicžom ßamym cžinjene było, potom by ßebi tajki dopokas wocžehnjeńſkeho khumſchta derje lubicž dał. Ale my wam ſjawnje wuſnajemy, ſo nam husto pſchi tajkich rěcžach pſches wutrobu kała a my bychmy najradſcho ſawołali: O ty wbohe dźěćžo!

Ty njemóžeſch dźěćžo jenož hłupe bicž, ale móžeſch jo tež pſches wjele bicže ſaßakle a ſtwjerdźene ſcžinicž. Bicže njedyrbjało prěni ßrědk wocžehnjenja bycž, ale poßledni. Cžłowjek dyrbjał ßo najprjedy praſchecž, hacž ßo dźěćžo hinak khoſtacž njehodži, prjedy hacž ruku k bicžu poſběhnjeſch. Na to dyrbja woßebje nahli ludžo kedźbowacž a hdyž ßwjate pißmo radži: kóždy cžłowjek budź njeſpěſchny k hněwej, móže ßo derje pſchiſtajicž: tež njeſpěſchny k bicžu. Sawěſcže tež tudy cžłowſki hněw njecžini, ſchtož je pſched Bohom ſpodobne. Tón ſbóžnik ßo teho ßuroweho wotroczka praſcha: „Cžeho dla bijeſch ty mje?“ Žołoſcženje waſcheho, w boloſcžach ßo wijazeho dźěſcža tole porokowaze praſchenje na waſche ßwědomnje ſtaji. A ſchto by husto prawe wotmolwjenje było? Dokelž je dźěćžo w ßwojej njeſchiknoſcži něſchto ſkónzowało, roſłamało abo pjenjeſy ſhubiło. Cžeho dla ſaßudźiſch jo k krucžiſchemu khoſtanju? — Mi je ßo wo ßurowym nanje powjedało, kotryž ßwoje dźěćžo woprawdże hubjene ſbi — a cžeho dla? Wón běſche runje kruwu pſchedał, a žid płacžeſche ſ papjerjanymi pjenjeſami. Wone woſtachu na blidże leżo, k kotremuž móżeſche 3 létne dźěćžo pſchińcž. Nan ſ wikowarjom hiſchcže kruch ßobu dźěſche a jako ßo wrócži, namaka papjerjane pjenjeſy do tyßaz kuſcžiczkow roſtorhane. Nětko praſchej ßo luby cžitarjo: ſchtó běſche wina, dźěćžo abo nan? To je tola žałoßna njeprawda, kotraž k njebjeßam woła.

(Pokračžowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Žně ßu ßo po zykłej Łužizy ſapočžałe. Bóh tón Knjes je rjanym žitam naroſcž dał. Hdyž budże ßo wſchitko rjane domoj khowacž, budźa ßo naſchi ratarjo rjanych žnjow wjeßelicž móz. W Błótach je Bohu žel hinak. Pſches powodźenja je wſcha nadźija na žně ſniczena. Woda je ßyna, kotrež ßu ſa tamniſchich wobbydlerjow najwažniſchi wunoſchk zyłeho łěta, wotnjeßła. Wobydlerjo ßu teho dla tež ſ wulkeho dźěła w najhubjeńſchich wobſtejnoſcžach, dokelž ßu hižo w poßledńich létach pſches wodu wulku ſchkodu cžerpjecž dyrbjeli. Tam budże wyſchnoſcž ſ pomozu ſakroczicž dyrbjecž, ſo by wulkemu hubjenſtwu ſadźěwała.

— Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń budże ßo najſkerje w Michałſkim tydźenju w Rakezach ßwjecžicž. Na ßerbſkim kemſchenju budże knjes farař Gólcž ſ Budyſchinka a na němſkim knjes ſekundarius Häbler ſ Budyſchina předowacž.

— W Ssmjecžkezach pola Kamjeńza ßo w bližſchim cžaßu evangelſka kapała natwari, dokelž je tam evangelſke wobydleŕſtwo khětro roſtło. Guſtav-Adolfſke towaŕſtwo je nowej woßadże nahladnu podpjeru pſchiſwoliło.

— 10. njedźelu po ßwjatej Trojizy, jako na tym dnju, na kotrymž ßo na wupuſcženje měſta Jeruſalema ſpomina, ßo we wjele woßadach kollekta ſa miżionſtwo mjes židami hromadźuje. Woßebiteje dowolnoſcže wot wyſchnoſcže ſa kollektu trjeba njeje. Hdyž ßo kollekta sběra, tam njech kſcheſcžijenjo ſe ßmilnej a cžucžiwej wutrobu na wbohi židowſki lud ſpominaja, kotryž je ßo, něhdy wot Boha wuſwoleny, do cžěmnoſcže a błuda ſaběhnył a na ßwoje wumoženje cžaka.

— Mjes tym, ſo naſch lubowany khěžor w połnóżnym morju pucžowaſche, pſchebywaſche thěžorka k ßwojemu wocžeŕſtwjenju w Berchtesgadenje. Hdyž ßo wona tamny tydźeń wukhodźowaſche, ßo wona njeſbožownje wobßuny. Pſchi tym je ßebi ſchkodu ſcžiniła, haj ßamo piżaja, ſo je ßebi nohu ſłamała. Wjazy njedźel budże tracž, prjedy hacž budże noha ſaßo wuhojena. Bóh tón Knjes chcył dacž, ſo by wona ſaßo połnu cžiłoſcž namakała.

— W tym měßazu ßu ſaßo wucžerjo k wojeŕſkej ßłużbje ſwołani. Wucžerjo mějachu hacž dotal hromadźe 20 njedźel jako wojazy ßłużicž. W prěnim lěcže mějachu 10, w druhim 6 a w poßlednim 4 njedźele ßłużicž. Tole ßłuženje wotpočžowaſche na poſtajenju khěžorſtwoweho wojeŕſkeho ſakonja wot 2. meje 1874, po kotrymž móża ßo ludowi wucžerjo a kandidatojo wucžeŕſtwa po krótſchim hacž hewak ſwucženym wuwucžowanju ſaßo domoj puſchcžicž. Tole poſtajenje w tutym lěcže poßledni krócž płacži. Pſchetož po wukaſni wot 27. januara 1895 je 10 njedźelſke wuwucženje powſchitkownje na połne lěto powyſchene a ſ dobom je ßo poſtajiło, ſo tónle ſakoń ſ létom 1900 wſchudźom do mozy ſtupi. Tež hižo w tych létach do 1900 běſche wucžeŕſkim kandidatam, kotſiž ſe ſeminara wuſtupichu, dowolene, ſo móżachu jako jenolětni dobrowólnizy ßłużicž, tutu dowolnoſcž pak je jich jara mało wužiło. Pſchicžina, ſo wucžerjo tejele ſkładnoſcže wužili njejßu, derje je ſ wjetſcheho dźěła w tym ležało, ſo jim ßrědki pobrachowachu, wulke wudawki jenolětneho dobrowólniſtwa njeſcž. Cžim cžežſcho budże nětko ſa wucžerjow wot noweho łěta, hdyž woni nětko wjazy ßwobodneje wole nimaja a hdyž dyrbja bjes praſchenja ßwoje łěto ßłużicž. Dźiwajo na tónle njedoſtatk je drje prjedawſchi wójnſki miniſtr Bronſart ſe Schellendorf w khěžorſtwowym ßejmje wěſcže wuprajił, ſo ßo cži wucžerjo, kiž njemóża wojeŕſku ßłużbu ßami płacžicž, ßo łěto wot ſtata ſdźerża, ſ tym pak prawo dobrowólnikow ſhubja. Tucži njeßmědża ani ſchnórki w krajnych barbach, ſnamjo dobrowólnikow noßycž a maja kaž druſy wojazy łěto ßłużicž. Duž tež njemóża avanſirowacž — we wojeŕſkich rjadach pokračžowacž, kaž cži dobrowólnizy. S tym jeniczki wužitk, kotryž móhł ſakoń ſa nich měcž, ſhubja. Mjes wucžerjemi ßu ßo wſchelake namjety ſtajiłe, kak móhło ßo temu njedoſtatkej wotpomhacž. Tak ßu namjetowali, ſo dyrbjake ßo pokładnizy ſałożicž, ſ kotrychž měli khudſchi wuežerjo ſa ßwoje wojeŕſtwo podpjery doſtacž. Tola wſchitke tajke namjety ßu mało pſchikhilnoſcže namakali. Naſcha myßl je, ſo ßu ßebi wucžerjo ſ tym ſakonjom, wot kotrehož ßebi wužitk nadźachu, wulku wobcžežnoſcž na khribjet ſłożili. K temu pſchińdże, ſo njebudźa ßebi khudſchi ſtarſchi wjazy ſwěricž, ßwojich ßynow na ſeminar dacž, dokelž dyrbja ßo wudawkow wojeŕſkeho łěta bojecž, kotrež ſapłacžicž njemóża. Duž dyrbimy ßo teho bojecž, ſo budźa wucžerjo w pſchichodże hiſchcže bóle pobrachowacž, hacž nětko. A nuſa je tola nětko hižo jara wulka. Kak budźemy to hižo w pſchichodnym lěcže cžucž, hdyž cži młodži wucžeŕſzy kandidatojo, kiž ſutry ſeminaŕ wopuſchcža, do ſaſtojnſtwa ſtupicž njemóża, ale budźa łěto pſches wojeŕſku ßłużbu ſ wucžeŕſtwa wſacži.

— Sajtmawe je wěſcže ßtyſchecž, ſo w Ruſkej hiſchcže žane nuſowanje njeje, ſo dyrbja ſtarſchi ßwoje dźěćži do ſchule ßłacž. Pſched krótkim ßo na wyſchnoſcž ſ tym praſchenjom wobroczichu, hacž móżno njeje, tych ſtarſchich khoſtacž, kiž ßwojim dźěćžom do ſchule khodźicž njedadźa. Miniſter je na to wotmolwił: „To ßo njehodži, dokelž nichtó pſches ſakoń nuſowany njeje, do ſchule khodźicž.“

„Pomhaj Bóh“ njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale tež we wſchěch pſchedawaŕnjach „Sſerb. Nowin“ na wßach a w Budyſchinje doſtacž. Na ſchtwórcž łěta płacži wón 40 np., jenotliwe cžiſła ßo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyſchinku. Cžiſchcž a naklad Ssmolerjez knihicžiſchcžerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

H. GÜNTHER 20

Czißło 32.
5. auguſta.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam dostacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

10. njedźela po ßwj. Trojizy.

Japoſchtolſke ſkutki 9, 6.

Knjeże, ſchto chzeſch, ſo bych cźinił?

Jako tam Saul tſchepjetaty a ſporaźeny na ſemi leżeſche a tamny ſ njebjeß hłóß, kotryż bě ſaßłyſchał, jemu pſchezo hiſchcźe do wuſchow klinczeſche: „Ja ßym tón Jeſuß, kotrehoż ty pſcheſcźěhaſch. Tebi budźe cźeżko pſchecźiwo wótremu kopacź,“ — bě jemu, każ był ßo jemu něchtó najmózniſchi do pucźa wuſtupił, kiż bě tajki ßylny, ſo jeho nichtó pſchewinycź njemóże. Duż Saul wſchón pokorny a ſwólny wyſche k njebju pohladny ßo praſchejo: „Knjeże, ſchto ſechzeſch, ſo dyrbjał ja cźinicź?“

Hlej, kajki bu tónle ſpjecźiwy cźłowjek ſ jenym dobom poßłuſchny a ſwólny, tónle hordy a naduty ſ jenym dobom pokorny, ſo temu pocża „Knjes“ rěkacź, kotrehoż bě dotal pſcheſcźěhał a hanił. Haj, nětkle bě Saul, kiż bě ßebi ßamkemu dotal „wſchón prawy“ wuſdał, ſe ßwojim nadutym duchom tajki ſkludnjeny a poraźeny, ſo Jeſußej k nohomaj padźe, khudy a nahi, wopuſchcźeny a hubjeny, każ hewak nihdy żenje. A nětle ßebi dale wjazy na żane ßwoje prawo a prawiſna njemyßleſche, ale ßo wſchón temu do jeho wole poda, kotryż żanej wuſchi nima ſa hordych a wuhordźenych duchow, ale kiż jeniczźy ſrudnym, potulenym a tyſchnym duſcham ſwólnje ßwoju miłoſcź poſkicźa.

Knjeże, ſchto dyrbju ja cźinicź? Tole je ſtajnje prěnje praſchenje w duſchi tajkich cźłowjekow, kotſiż póczu wěricź a ßwojemu Knjeſej poßłuchacź. „Wy mużojo, lubi bratſja, ſchto dyrbimy cźinicź.“ Takle wopraſcha ßo tamna cźrjóda wěrjazych prěnje ßwjatki, jako běchu jim Pětrowe ßłowa pſches wutrobu pſcheſchłe, ſo běchu wſchitzy każ ſatorhnjeni, dokelż bě jim Pětr prajił: „Wy ſcźe teho, kotrehoż bě wam Bóh ſa ſbóżnika darił, na kſchiż pſchibili a ſkónzowali.“ — Takle je też Saul ſawołał, jako bě wſchón ſatorhnjeny a na duſchi ſrudźeny.

O, to je něſchto duſchne a rjane, hdyż něchtó ſ tajkimle ßwojim praſchenjom Bożej ßwjatej woli durje do ßwojeje wutroby wotewri, a hdyż ſměrom ſtejo powoſtanje, cźichi a pokorny, a ßo po tym wjeſcź da wot teho, kiż je naſch jeniczki prawy, wěrny wucźeŕ a wodźeŕ.

To je něſchto luboſne, hdyż je cźłowjek počał wěricź, a jako tajki te ſtare ſle pucźe wopuſchczi, po kotrychż bě dotal khodźił, ßo pak wjazy ſa tym njepraſcha, ſchto bě ßo dotal jeho cźělu a krwi ſpodobało, abo ſchto ßo ßwětej a ßwětnym ludźom lubi.

To je rjany ſpočatk noweho žiwjenja, hdyż cźłowjek njecha dale wjazy po ßamej ßwojej woli żiwy bycź a po ßwojim wuſdacźu, ani po ßwojim ſtarym ſwucźenju, ale jeniczźy po wěcźnje dobrej a dokonjanej, ßwjatej a prawej Bożej woli, kotraż cźłowjeka ſtajnje do wſcheho ſboża a żohnowanja wjedźe.

Khwalba budź Bohu ſa wſchu jeho miłoſcź, ſo wón cźłowjeka tak ſapſchimnje, ſo dyrbi ßo takle praſchecź a ßo wobhonjecź w ßwjatym pißmje a pola dobrych ludźi, kiż ſ nim derje měnja, ſo prjedy żaneho pokoja nima, doniż ßebi njeje na tole praſchenje ßwoje wotmolwjenje namakał:

„Knježe, schto dyrbju ja cžinicź?“ Schtóž ſa Bożim ßwětłom ßlědźi, temu budźe hižo w ßwojim cžaßu ta prawa rańſcha ſerniczka ſeſkhadźecź, ſo budźe potom Boże ßłónzo wohladacź, to prawe Boże ßłónzo wſcheje prawdoſcźe — Jeſußa naſcheho ſbóżnika, kiž cžłowjeka ſ jeneje kraßnoſcźe a jaßnoſcźe do druheje dowjedźe, jeho, kiž nam wſchěm praji: Ja ßym to ßwětło teho ßwěta, a ſchtóž ſa mnu ßlědźi, njeſawoſtanje nihdy w žanej cźmowej nozy, ale ſměje ſpochi ſtajnu ßwětlinupſched ßobu.

Ale Saul njewoſta pſchi ßamym ßwojim praſchenju, — wón da ßo do Damaska dowjeſcź a da ßebi tam prajicź, ſchto dyrbjeſche cžinicź, woſta tam tſi dny bjes widźenja a woßlepjeny, njewſa niczo k ßebi, žanu jědź a žane picźe.

Saul bě ßo wſchón do wſchitka k Bohu wobrocźił a k Jeſußej, ßwojemu wumóżnikej. Wſchón do zyła bě wón potorhnjeny a ſatorhnjeny. Dokelž Bożi duch w nim dźěłaſche, kiž chzyſche ßebi ſe Saula noweho cžłowjeka wuſtworicź, njejědźeſche Saul niczo, ani žanu kapku wody njewopta, doniž ßebi njemóżeſche prajicź: „Wſcho ſtare je we mni ſaſchło, ja ßym nětkle wſchón ſ nowa narodźeny.“

Schtóž chze žiwy bycź a žiwy woſtacź, budź a woſtań ßobu ſe ßwojim ſbóżnikom žiwy. Jeniczki tón ma w ßebi prawu wěrnu woživjazu móz, a móże ju tež nam wſchěm ſdaricź. Schtóž pak je ſe ßwojim ſbóżnikom žiwy, tón je kaž ßadowy ſchtom, kotryž w ßwojim cžaßu ßwój derje radźeny płód njeße.

Tón Knjes tež naß k ßebi woła, powoła, — ſchtóž ma wuſchi ßłyſchecź, poßłuchaj na njeho, a wotewr jemu durje do ßwojeje wutroby, ſo móhł jeho hłóß ſaßłyſchecź, — k tajkemu ſechze naſch luby Knjes a ſbóżnik tež dźenßa hiſchcźe pſchińcź a pſchi nim jeho žiwe dny ſawoſtacź hacž do ßameje wěcžnoſcźe. Hamjeń.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóżnika w nowym teſtamencźe.

(Pokracžowanje.)

III. Wyſchſchi teho luda (wyßoka rada).

Wyſchſchi teho luda ßu ßobuſtawy wyßokeje rady. Wyßoka rada je najwyſchſcha domjaza wyſchnoſcź židow. Wona mjenowaſche ßo ſynedrium.

Jako Romſzy ßlubjeny kraj dobuchu, nadeńdźechu tam hižo wyßoku radu. Dokelž Romſzy kóždemu podcźißnjenemu ludej po móżnoſcźi jeho wěru waſchnje a naprawjenje woſtajichu, tak dołho hacž to jich mozy napſchecźiwo njeběſche, dha tež židam jich wěru a jich najwyſchſchi ßud wſacź nochzychu. Tola do knježeŕſkich należnoſcźow ßo měſchecź, běſche wyßokej radźe krucźe ſakaſane, tež njemějeſche wona wo ſłóſcźach a njeſkutkach ßudźicź, kiž pod židowſki ſakoń njepadnychu. Tak derje mějeſche wyßoka rada prawo k ßmjercźi wotßudźicź, tola tajki wußud wobkrucźicź a wumjeſcź běſche wěz romſkeho bohata.

Krótki cžaß do Khryſtußoweho wuſtupjenja běchu tež hiſchcźe tuto prawo měli, potom pak bu jim wſate, duž móżeſche ßo wěſchcźenje wot tym Knjeſu dopjelnicź: wón budźe pohanam poddaty.

Móz wotprawjenja běſche w ſpočzatku w rukach ßwójbnjeje hłowy. Wot tuteho pſchekhadźeſche na prěnjonarodźeneho. W należnoſcźach, kiž zyły ſplah naſtupachu, pſchiſtejeſche wona ſtarſchemu tuteho. Jako Mójßaß lud ſ Egyptowſkeje wjedźeſche, bě wón wodźeŕ a ßudnik, kiž mějeſche we wſchěch roskorach rosßudźicź. Tola jemu tutón hamt tak wjele dźěła nadpołoži, ſo móżeſche jón pódla wſcheho druheho lědma ſaſtacź. So by ßo jemu dźěło połóżiło, Bóh pſchikaſa, ſo by ßebi 70 ſtarſchich wuſwolił, naſhonjenych a dowěrnych muži, kiž móhli jemu jeho ßudniſke dźěło ſ dźěła wotewſacź.

Tuto naprawjenje běſche ſawjedźene wot wyßokeje rady, kaž ßo poſdźiſcho wudawa.

Tola njeje k wěri podomne, ſo wobſtacźe tuteho ßuda tak daloko wróczo doßaha.

Jako mějeſche poſdźiſcho Iſrael ßwoje wobßedźenſtwo pſchecźiwo wokolnym ludam ſakitowacź, ßudźachu ßudnizy, mužojo, kiž běchu ßebi w bitwach nahladnoſcź luda dobyli, pſched wrotami měſta abo na druhich ſjawnych měſtnach. Samuel poſtaji ßwojeju ßynow ſa ßudnikow. Jako pak bu tuteju njeßwěrnoſcź a njeprawdoſcź pſchicžina k njeſpokojnoſcźi a ſ tym k poſtajenju kraleſtwa, pſcheńdźe ßudniſka móz na krala. Jako Joſaphat kraleſtwo naſtupi, ſarjadowa wón zyłe ßudniſtwo ſ nowa. Wón w Jeruſalemje wyſchſchi ßud, wobſtejazy ſ měſchnikow, levitow a ſtarſchich poſtaji. W cžaßu zuſeho knjejſtwa woſta tutón ßud. Jako ßebi Romſzy ßlubjeny kraj podcźißnychu, nadeńdźechu woni tutón, wyßoku radu.

Cžaß jeje naſtacźa je njewěſty.

Najwěrniſche je, ſo je wona pod Eſru naſtała.

W Khryſtußowym cžaßu wona běſche a jeje wliw na židowſtwo běſche wulki. Tutón běſche pod wſchelakimi knježerjemi tež wſchelaki. Knježerjo jón po ßwojim ſdaczu pak powjetſchichu, pak pſchikrótſchichu.

Schto běſche nětko nadawk wyßokeje rady? Po naſchich wobſtejnoſcźach móhł ßebi jedyn na nju wobrocźicź, hdyž ſ wußudom nižſcheho ßuda ſpokojom njebě; tola tajki powołanſki ßud wona njeběſche. Wußudy nižſchich ßudow běchu pola židow bjes wumělenja płacźaze. Wyßoka rada jenož potom do jeneje wězy rěcžeſche, hdyž nižſchi ßud k žanemu rosßudej pſchińcź njemóżeſche, abo hdyž tutemu ta wěz jaßna njebě. W tajkich padach bu wona wyßokej radźe pſchipokaſana. Tola ſta ßo to jara porědko.

Najhuſcźiſcho nižſche ßudy ßamo wußudźichu. Nižſche ßudy běchu w kóždym měſcźe.

We wjetſchich měſtnach běſche ßudniſki kolleg. Tutón wobſtawaſche ſe 7 po druhich ſ 23 muži. Tajki nižſchi ßud je Matth. 5, 21 měnjeny. Pſched tajki ßłuſchachu roskory wſchědneho žiwjenja. Kotre pady běſche nětko wyßoka rada ſa ßebje ſkhowała?

Wyßoka rada běſche najwyſchſche duchomne knježerſtwo w Iſraelu. Wona mějeſche kedźbowacź na duchomne należnoſcźe. Wona mějeſche ßo ſa to ſtaracź, ſo nichtó wot ſakonja a prjódkpißaneho waſchnja njewotſtupi, ſo nichtó niczo nowe njewuſtaji, khiba ſo był wot Boha k temu powołany. Dale mějeſche Bójſke poßołſtwo a wobkrucźenje profetow pruhowacź a na to hladacź, ſo wopacžni profetoja lud njeſawjedźichu.

Jako Jan ſchcźenik wucžeſche a ſchcźijeſche, pſchindźechu wotpóßłani wyßokeje rady k njemu a praſchachu ßo jeho ſ wotkal ma móz k temu. Hacž ßem njeběſche ßo w Iſraelu ſchcźiło. Běſche to zyle nowe waſchnje, na kotrež ſakoń njeſpomni. Teho dla ßo wyßoka rada po tej wězy horje bjerje a ßo pſches ßwojich póßłoł praſchecź da, hacž je wón něhdźe profeta. Jan pokaže jich na bliſki pſchichod Meßiaßa, kotryž jeho ſkutkowanju prawo da.

Jako tón Knjes do Jeruſalema ſacźahnył a templ wucžiſcźił běſche, w kotrymž ßo ßaßo to ſtare njekaſanſtwo cžěrjeſche, praſcha ßo wyßoka rada, ſ cžejej mozu wón to cžini. Tón Knjes ßo jich na to praſcha, ſ wotkal Janowa ſchcźeniza je. Wotmolvjenje wjedźe ju do wuſkoſcźow, ſ kotrychž móże ßo jenož ſ tym wucźahnycź, ſo njewědomoſcź wudawa. Bychu-li prajili, ſo bě Jan wot Boha póßłany, dha dyrbjachu tež Janowemu ßwědcźenju wo Khryſtußu wěricź. S tym pak by jeho Bójſke poßołſtwo a ſ dobom tež prawo k cžiſcźenju templa dopokaſane było. Bychu-li pak prěli, ſo je Jan profeta, bychu ßo ſ tym pſcheßwědcźenju luda napſchecźiwo ſtupili, teho dla radſcho mjelcźa. S tutych pſchikładow widźimy, ſo wyßoka rada wobkedźbowanje templa a Bożeje ßłužby jako k ßwojemu hamtej ßłuſchaze wobhladuje.

(Pokracžowanje.)

Kak ßy žiwy?

(Pokracžowanje.)

Nawopak ßo dźěſcźu husto łžě, małe pakoſcźenja, lóſyſtwa pſchepuſchcźuja. Tam, hdźež dyrbjał ßo prut trjebacź, kaž pſchi mjenowanych ſjawnych ſmylenjach a pſchi njepſcheſtawazym lóſyſtwje a ßamowoli ßo wón njetrjeba. Powſchitkownje ma prut ſarunacź, ſchtož pohladanju a ßłowam ſtarſchich na krutoſcźi pobrachuje. Pſchi wſchěm tym cžělne khoſtanje jenož porědko to dozpije, ſchtož khutne napominaze ßłowo a krute wóczko njejſtej wucžiniłej. Wſchědny bur prajeſche: „Pola mje prut jenož ſady ſchpihela tcži, ſo bych ſ porſtom na njón pokaſacź móhł.“ Tak daloko dyrbjało pſchińcź; tón ßrědk dyrbjał ßo jenož trjebacź, ſo ßo poſdźiſcho wjazy trjebacź njetrjebał. Po prawom dyrbjało kóžde ſchuliſke dźěcźo tak daloko wocźehnjene bycź, ſo wjazy pukow nje-

trjeba; hewak je hižo wjele skomdźene. Wě žo — so cźlowjek žo k temu njenamaka, žwoje dźěcźo hdy khutnje pokhostacź — je žłabosćź a žana lubosćź a sa nju my nihdy rěcźecź njechamy — na wopak!

To je n. pšch. jara njeprawe, hdyž dźěcźi, kotrež požłuchacź nochzedźa, se žměšchnym napschecźiwjenjom starschich k žmjecźu wabja. K temu njedyrbjako ženje pschińcź, so maja dźěcźi s pschikasnju starschich žwój žměch. Schtož je žo junkrócź žadako a pschikasako, dyrbi žo tež wobkedźbowacź a wot teho njedyrbjeli starschi na žane waschnje wotstupicź. Schtož wy pschi makych wězach pschepuschcźicźe, budźa žebi dźěcźi tež pschi wulkich swěricź. Nawopak je tež straschne, s dźěcźazej wolu hrajkacź, t. r. je se žměchami roshorjecź, jich napschecźiwjenje a hněw wubudźecź. W młodym cźlowškim dźěsćźu dosćź skych duchow spi, kotsiž w žiwojim cźažu žami wot žebje wotucźa; to jich njetrjebasch lohkomyžlnje budźicź. Jow tež rěka: „Nježměsch cźerta na scźěnu molowacź, hewak wón pschińdźe.“

Podobnje tež s njepožłuschnosćźemi póńdźe, kotrež wy waschim dźěcźom wot druhich nawuknycź dacźe abo žami je nawucźicźe. To žo wješnemu duchownemu porědko njestanje, so pschi domjazym wopycźe dźěcźi niz jenož žobu rěcźa, ale so žamo w jeho pschitomnosćźi njepschistojne a njepožłuschne rěcźe maja. Město teho, so starschi dźěsćźu něschto na hubu dadźa — schtož by najlěpsche wotmolwjenje było — žo woni žměja a a skónczńje žo hischcźe mudrosćźi žwojeho njepožłuschneho lubuschka žměja. Cźaž pak móže pschińcź, so žo tele njepožłuschnosćźe tajkim žłabym starschim wot jich dźěcźi do woblicźa mjetaja, hdźež jim žmjecźe sańdźe.

So žo dźěcźom husto wjele pschepuschcźi, s tym swižuje, so krutosćź s wjetscha s jena njeje. Schto dyrbi s teho dobreho pschińcź, hdyž žo tón žamy smylk junkrócź krucźe khosta, a druhi krócź, hdyž žu starschi wješeli, bjes poroka žo pschewidźi. To žebi dźěcźo hinak myžlicź njemóže, hacź so khostanje wot nakhwilneho smyžlenja starschich wotwižuje. Kejdźbuj na wěste smylki, wožebje na wožebite hrěschne pschikhilnosćźe a khostaj je potom kóždy krócź (kaž kžě, pakosćźenje, njepožłuschnosćź, lěnjosćź a njepschistojnosćź). Kaž khětsje dźěcźo pytnje, so žo tele smyžlenja króždy krócź khostaja, žo jich wostaji. Tajkale wobstajnosćź tež w dźěsćźu tón sacźischcź wubudźi, so žu starschi prawdosćźiwi a s tym pschińdźemy na tsecźi ważny dypk. —

Hdźež prawdosćź pobrachuje, žo jenož njedowěra a hórkosćź pschi dźěcźoch wubudźuje. Prawdosćź pak žebi tež žada, so nětko w žleposćźi sa žwoje dźěcźo njewustupisch a pschi swadźe s druhimi dźěcźimi, kotraž husto pschińdźe, s dobom zusemu dźěsćźu njeprawo dasch. Njepožłuschnosćźe na haby žu tola s wjetscha jara jenak rosdźělene, a hdyž dźěcźi wjedźa, so pola starschich stajnje pomozy namakaja, tež hdyž žu swadu sapocźake, woni se žwojim pschižłodźenjom kóždy wokomik pschikhadźeja. Praschej žo tola najprjedy druhe dźěcźi a spožcź jim prawdosćź, prjedy hacź žudźisch a na zuse dźěcźi žwarisch. —

Hdy bychu žo dźěcźi s tej žamej krutosćźu a prawdosćźu w lětach hrajkanja a žwobodnosćźe wocźahnyke, by žo duchownemu a wucźerjej nadawk w schuli tež polóžił. Wocźehnjenje w schuli ma wěsćźe wožebity swliw na dźěsćźowe roswiwanje; duž tež jo rosomni starschi podpjeraja, kaž derje samóža. To wschak je njeprawe prajenje: „Schtóž ma schulu, tón ma lud,“ pschetož lědy žu dźěcźi se schule, pschewobrocźa žo do cźišcźe druhich cźlowjekow. Schtóž jich hry wobkedźbuje a jich rěcźe žłyschi, hdyž maja žo s wonkach schule sa njewobkedźbowane, pósnaje, so niz schula, ale so dyrbitej dom a žwójba wjetschi swliw měcź. Kajke pak budźe tam, hdźež žo dźěcźi domach pschecźiwo wucźerjej a jeho khostanjam naschcźuwaja, a žo jim pomha a žo na wucźerja žwari? Porědko žo to njestanje, hdyž dźěcźi w schuli něcźeho žo wusnaja a sa to žwoje prawo khostanje dostanu. To žo dźěcźom kža jako dobry žrědk poruczuje: „Schtó budźe tajki hlupy, so wucźerjej wschitko praji.“

Nadawk schule žo husto s tym pocźeži, so starschi žo sa to njestaraja, so dźěcźi porjadnje do schule khodźa. Hižo w schulskim cźažu žo dźècźi jako dźěłanske mozy wobhladuja a kóždažkuliž pschicźina žo k temu nałożuje, je domach wobkhowacź a je k dźěłu w domje a na poli nałożecź. To je wěsćźe dobre, so žo dźěcźi wot małosćźe na dźěło swucźa a na dołhich symskich wjecźorach by lěpje było, hdy bychu w domje wužitne dźěło měłe abo s dobrych knihow něschto cźitałe, město teho so lěni žedźa abo do wžy běhaja. W lěcźe pak maja dźěcźi tak mało schule, so jim dosćź khwile wostanje starschim pomhacź. Wam tola njemóže wscho jene bycź, hacź Wasche dźěcźi něschto hódne nawuknu. Hdyž pak wone w lěcźi žažo sabudu, schtož žu w symje nawukke, schto dyrbi to bycź? Wy dyrbicźe tola tež wopomnicź, so maja wucźerjo žwój wěsty porjad, schto ma sa lěto s dźěcźimi nawuknycź, a pschi pruhowanju njemóža te dźěcźi, kiž njeporjadnje do schule khodźa, na wožebitych městnach žedźecź. Sa dźěcźi, kotrež do schule khodźa, je tola prěni nadawk, so něschto prawe nawuknu a niz, so žu domach sa wotrocźka a dźowku. Duž dyrbjeli tež dźěcźom nusny cźaž wostajicź k dokonjenju schulskich dźěłow. Wěžo teho žo w lětnym cźažu husto pokasuje, so dźěcźi niz jenož žwoje schulske dźěła njedźěłaja, ale so žu pschi wucźbje wschě saspane a lědy wocźi wocźinjene dźerža. Kajka je to potom kedźbliwosćź w schuli? W symje žo wě žo lěpje schulske dźěła dźěcźi wobhladuje hacź w dźěła połnym lětnym cźažu, ale zyle sakomdźicź nježměko žo to tež w lětnym cźažu. Kak khětsje žo dźěcźi na njerodnosćź a linkosćź swucźa! Praschejcźe žo tola s najmjeńscha kóždy dźeń žwoje dźěcźi: „Scźe wy žwoju wěz nawukke?“ S naschimi krajnymi schulemi by s zyła lěpje stejało, hdy bychu starschi domach stajnje lěpje na dźěcźi kedźbowali.

Dlěsche běsche nasche rospominanje: wocźehnjenje a schula, ale, luby cźitarjo, wjele wot teho wotwižuje. To najlěpsche wschak by było, hdy bychmy žami k wubjernemu wucźerjej do schule khodźili, pschetož „schtóž chze wocźahnycź, dyrbi žam wocźehnjeny bycź.“ A ja žebi myžlu, tónle mischtr nam njepobrachuje. Wón naž wjele bóle kóždy dźeń do žwojeje schule wosmje, w kotrejž ženje njewuwuknjesch; ty trjebasch jenož na njeho hladacź, kak wón wschitko wopomni, tak mudrje a wužitnje: khwalbu a porok, troscht a khostanje, kak wón s tej žamej khutnosćźu žwoje dźěcźi wocźehnje a ma pschezo tón žamy wotpohlad naž hódnych scźinicź sa njebjeske kralestwo. Wón je pschezo tón žamy lubosćźiwy a tón žamy kruty, a schtóž wot njeho žo wodźicź dawa, njebudźe wopacźnosćźe cźinicź, s najmjeńscha niz tajke, kotrež njemóhł sažo wurunacź.

Ty jeho snajesch najlěpscheho pschecźela a wucźerja — nascheho sbóžnika.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Dźeń 27. julija žwjecźeschе knjes farař Gólcź w Rakezach se žwojej mandźelskej žlěborny kwaž. Woždada sažo s nowa sjewi, s kajkej lubosćźu na žwojim duchownym wižy. Hnujaze běchu wopokasma lubosćźe, kotrež žo jemu a jeho mandźelskej na cźežnym dnju žlěborneho kwaža dostachu. Haj, móže žo prajicź, so zyła woždada tón dźeń žobu žwjecźesche. Hižo rano pschińdźechu žlepi s Rakecźanskeho wustawa a s jažnym hłožom khěrlusch wuspěwachu. Kapała schulerjow něschto na žwojich pischcźałkach pschednjeży. Dopołdnja pschińdźechu sbožopschecźa s bliska a s daloka, mnohy s woždady pschikhadźachu, so bychu rtnje žwoje sbožopschecźe wuprajili. Sastupjeŕ kollaturneho knjejstwa sbožo pschejo kražny a drohotny dar pschepoda. Tež žonjaze towarstwo, kotrež žo sa khudych a hubjenych woždadnych stara, dar lubosćźe pschepoda. Popołdnju w 2 h. žo pschi schuli žwjedźeński cźah sestupa, wobstejazy s knjesow wucźerjow, schulerjow wyschscheje rjadownje, knjesow zyrkwinskich prjódkstejerjow, gmejnskeje rady, gmejnskich sastupjerjow woždady a swonoweho komiteja. Hdyž běchu dźěcźi khěrlusch: „Khwal teho Knjesa, moja duscha“ wuspěwali, mějesche knjes zyrkwinski wucźeŕ Rjelka wutrobu hnujazu rěcź k knjesej fararjej a jeho mandźelskej. Na to pschepodachu žo mnohe rjane a kražne dary wot wucźerjow zyleje woždady, wot zyrkwinskeho prjódkstejerstwa, wot Rakecźanskeje a druhich gmejnow, wot swonoweho komiteja atd. Knjes farař Gólcź dźakowasche žo hnuty sa wulku jemu wopokasanu lubosćź. Potom mějesche žo žwjedźeńska hosćźina w knježim hosćźenzu. Tu dźerżesche knjes farař Gólcź s Budyschinka žwojimaj starschimaj na jeju žwjedźeńskim dnju rěcź, wrócźo pokasujo na žohnowanu sańdźenosćź, s kotrejež běsche jimaj dźenžnischi rjany dźeń sakcźěł a jimaj Boże žohnowanje sa pschichod pschejo. S mnohimi rjanymi a wutrobnymi žłowami wschelazy rěcźnizy jubjelskimaj mandźelskimaj žwoje pschecźa wuprajichu. Knjes farař Gólcź žo wschitkim najwutrobnischo podźakowa. Mnohe sbožopschejaze telegramy hischcźe dóńdźechu, mjes nimi tež telegram wot knjenje kollatorki Klugoweje, kotraž tu khwilu w strowotnych kupjelach pschi narańschim morju pschebywa. Ssamo na wjecźor běsche žo pocześcźenje pschihotowało. Knjes tajny radźicźel s Reyher, kotryž je žebi Rakecźanski hród wotnajał, běsche sa schulske dźěcźi lampiony wobstarał. S pschewodom kapałki młodych schulerjow

pschiczehnjechu wjeczor w 9 h. na farski dwór, so bychu hischcze wjeczorny postrow farskemu domej pschinjesse. Skónczinje so czah, hdyż bésche so w knjezim parku hischcze rjany wóhnjostroj wotbyk a so na knjeni kollatorku Klugowu a knjesa tajneho radźiczela s Reyhera sława wunjesła, rosendźe.

— Skhadźowanka serbskeje studowazeje młodoscze smeje so sobotu 5. a njedźelu 6. augusta w Khróscźizach. Ssobotu popołdnju w 3 h. smèje wubjerk sa sastupjerjow jenotliwych towaŕstwow swoje prjedywuradźenje. Hłowna shromadźisna pak so njedźelu popołdnju w 1/2 4 h. seńdźe. My Sserbow s Khróscźanskeje wokolnoscze, wosebje s Hornjo-Wujesdźanskeje, Hodźijskeje a Njeswaczidliskeje wosady napominamy, so njebychu so komdźili, skhadźowanku serbskich studowazych, kotraż je pjeczadwazyta, a s tym jubelska skhadźowanka, wopytacź. Wot nich je so hižo wjele žohnowanja na nasche ludowe žiwjenje wuliwało a wutroby su so tam jahorike sa nasch lud a narodnosć.

— Sserbski homiletiski seminar so w bliżschim czasu na Hrodźischczanskej farje seńdźe. W tym lècze smèje 3 sobustawy, knjesow studentow Mrósaka, Wiczežka a Rädu.

— My smy hižo s wobžarowanjom wo tym pisali, so bésche so sasso nèmska prynzessna rossudźiła, k grichisko-katholskej zyrkwi pschestupicź — prynzesa Jutta — Meklenburgska. Tole pschestupjenje je so sjawnje w Czornohórskej stało. Pschi tym je wona wusnacze wotpołożiła: „Na swjatych ökumniskich a provinzialnych konzilijach postajene japoschtolske pschewostajenja, zyrkwinske kanones a druhe postajenja ja pschiwosmu; runje tak chzu ja swjate pismo w tej myśli, kaž jo swjata raúscho-krajna zyrkej, nascha swjata macź, rosumjesche a srosymi, pschiwsacź a srosymicź. Ja wusnaju, so je tale zyrkej njewjesta Khrystusowa a je w njej samej prawe sboże. Sswjatej nawjedowazej synodze Rußowskeje, wyßokoswjeczenemu metropolicze, arzybiskopam a biskopam a wot nich postajenym nèschnikam pschilubju, prawu posłuschnosć pokasacź hacź do kónza mojeho žiwjenja.“ Evangelske nowiny so k temu tak wupraja: Tak rèczi w evangelskej wèrje woczehnjena fèrschczinska dźowka wo grichisko-katholskej zyrkwi, kotrejež prawe sboże je wona hakle psched nèkotrymi mèšazami sesnała, a s tymi słowami stup wona k wèrowanju psched Boži woltaŕ.

— Nowa naprawa so na nèmskim póscze k 1. oktobrej sawjedże. Wot teho czasa budźa so kharty sa pschipósłanje pjenjes s pschisłibnjenej póstnej khartu wudawacź, so móże dostawaŕ hnydom na kharcze swoje kwitowanje napisacź. To je jara dobre a wužitne, wosebje sa pschekupzow. Wè so, dostawasche so tež nètko hižo wot pósta, hdźež bésche pjenjesy płacził, wobswèdczaza papjerka. Ta sama pak njeby psched sudnistwom jako kwitowanje płaczika, dokelž je sa połnje płaczaze kwitowanje podpismo dostawarja trèbne. Temu njedostatkej so s tej naprawu wotpomha.

— Konferenza sa mèr mjes ludami — je so roseschła a schtoż je wucziniła, je kaž niczo, kaž bèchmy to hižo do prèdka prajili. Wobsamknjenja su lèdy tinty hódne, kotraż je so pschepisała. Jenicźki wužitk su hosczenzarjo tam mèli, hdźež bèchu sapósłanzy žiwi. Hewak sasso wschitko pschi starym wostanje.

— Nowy wusud pschecźiwo Dreyfusej so w bliżschim czasu w mèsce Rennes sapocznje a so najskerje s jeho wuwinowanjom skónczi. Wulki czas je, so budźe mèr wo tym w Franzowskej.

Wudowiny dźak.

Mišionar Sontag s Blouberga w Južnej Afriży, kotryż je w tu khwilu w naschim wótznym kraju, powjedasche njedawno na swjedźenju tónle hnujazy podawk wo dźaknym woporje wudowy. Wona jemu do jeho wotpucźowanja 5 hr. sa mišionstwo pschinjesse. Wulzy swjeselety, ale tež polny dźiwanja hladasche na staru, khudu žonu, kotraż w hubjenej drascze psched nim stejesche a sebi myślesche, so je drje to pschewjele sa jejne wobstejnosce. Na to wona sczèhowaze powjedasche. Psched lètom dosta wona kokosch darjenu. Pschi jejnym dobrym hladanju kokosch pilnje njesesche a tež sydasche, so jeja jej niz jenož sa jejnu potrjebu doßahnychu, ale so mèjesche tež hischcze 5 hr. wunoschka sa 2 mandli jejow a 3 młode khaponki — a wona sama mèjesche tež hischcze 6 młodych kur. Wè so, hdyż wona na swoju drastu hladasche, so wabjena czujesche, te 5 hr. sa nowu suknju wudacź. Wona pak sebi myślesche na swojeho wyßokokhwaleneho a lubowaneho sbóżnika a myślesche, so wón te pjenjesy nusnischo trjeba, a so je sebi je stokrócź wo nju sasłużił. Duż je mišionarej pschinjesse jeho prosche, so by snadny wopor pschijał. Schto sebi, luby czitarjo, wo tymle dźaku teje wudowy myślisch? Hlaj, wona je daka, schtoż móżesche a mèjesche — schto masch ty sa twojeho sbóżnika wysche a schto sy jemu hacź dotal winojty wostał? Na dźaknym woporje pósnajesch bohastwo daricźelowe; Ach, kajzy khudźi ludźo su tola w naschim kraju w hètach a hrodach žiwi, so je tak mało dźaknych woporow sa teho sbóżnika sbytknych, hdyż ma tež khudy pschezo hischcze nèschto wysche sa próstne swètne wèzy. Duż dyrbi mišionstwo nusu tradacź, dokelž so telko sa schkódne njewužitne wèzy wopruje. Ja jenož na to dopomnju. W naschim wótznym kraju pschińdźe na hłowu wobydlerstwa lètnje 117 litrow piwa, 6 litrow wina a 13 litrow palenza. To wucźini na hłowu lètnje wudawk wo nèhdźe 50 hriwnow, t. r. na kóždu swójbu mało liczene 250 hr., abo na zyły lud 3000 millijonow hriwnow. A kelko woporow na strowosczi a pózcziwosczi, na mozy a žiwjenju so s tym wopruje. A sa dźèło swonkomneho a snutskomneho mišionstwa s próżu a nusu nèkotre millijony nawda. Ja sebi myślu, khutnischeho prèdowanja sa wschi, kotrež chzedźa słyschecź, njeje hacź tele liczby. A nèkotry, kotremuż tole prèdowanje k wutrobje dźe, prascha so srudny: „Hdźe to wjedźe s naschim ludom?“ Wy lubi pschecźelio Božeho kralestwa! Njewèscze wy srèdk, kak byschcze nawukli so lèpje dźakowacź naschemu Bohu sa jeho njeliczene dobroty? Wóndano stareho pschecźela mojeje prjedawscheje wosady wopytach. Jemu so swonkownje czischcze derje dźèsche. Wón bèsche so woženił a bèsche se swojej młodej žonu w sbožownym mandźelstwje žiwy — ale! Haj, kóżde sejnske sboże ma swoje wobmyślenje, mjenujzy, so njebychmy pódla sabyli, schtoż so lóhko sabudźe, so khuda semja nasch wótzny kraj njeje.“

Lubymaj młodymaj mandźelskimaj so skónczinje jeju horze žadanje dopjelni a dźowczickźka so jimaj narodźi. Wona pak mèjesche jenož jenu ruku. My wèmy, kajka je to wulka hnada, wobej ruzy mècź. Scze wy to hižo junkrócź prawje wopomnili a so Bohu sa to dźakowali, so je wam strowe dźècźi wobradźił? A nètko sebi jich wjele myśli, so je por koprnikow sa njeho doscź. Ach, so bychmy lèpschi byli w dźakowanju, wón by bohascho w žohnowanju pschischoł.

Ssobudźèławi mužojo.

„Mocze Wy, luby Knjes duchomny, we Waschej wosadze tež mužow, kotsiž Wam w Božej służbje s pomozu k bokej steja? tak praschesche so nèmska prynzesa, kotraż ma swoju evangelsku zyrkej lubo.

Duchowny dyrbjesche wotmolwicź: „Ach, kralowska wyßokosczź, tych, kiž w mojej wosadze sobußłuża, je Bohu žel jara mało, ja ani dźesacź porstow njetrjebam, so bych jich nalicził. Swèru pomhazych młodźenzow a młodych holzow mam swjeselazu liczbu, ale — muži?“

„To dyrbicze Wy,“ praji w dobrej myśli prynzesa, „muži prawje k temu suwacź.“

„Haj, kralowska wyßokosczź,“ s napschecźiwi duchomny, „suwajeze junkrócź twjerdze sroscźene schtomy!“

Swèrni duchomni, kotrymž sboże wosadow na wutrobje leži, proscha teho Knjesa wo sobudźèlacźerjow a su dźakomni sa kóždeho pomozníka a kóždu pomoznizu, kotruž wobradźi. Wón móże jich dacź, wón móże twjerdze sroscźene schtomy khodźaze schtomy cźinicź, wón móże młodźenzow, młode holzy — a tež muži wußwobodźicź wot sebicźnosce, so dale sami sebi žiwi njejsu, ale temu, kiž je sa nich wumrjeł a horjestanył (2. Kor. 5, 15), so czaß, móż a pjenjesy naloži, jemu na khudych, khorych, liwkich, sabłudźenych a shubjenych służicź.

E. M. Arndt praji w snatym khèrluschu: „Schtó je muž?“ a da to wotmolwjenje: „Schtóż móże so modlicź, — schtóż móże wèricź — schtóż móże lubowacź“ Sso prawje modlazy, wèrjazy, lubowazy muž pak njepołoži ruzy do klina a njemyśli sebi jenož sam na swoje sboże, ale słuži tež rad se swojimi darami a kublami swojej zyrkwi a wosadze, wosebje hdyż wè, so s tym swojemu duchomnemu wjesele cźini a jeho w jeho czèżkim powołanju posylnja.

Duż njeczakajcze, mužojo, hacź budźecze do dźèła suwani ale stupcze dobrowólnje doprèdka!

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 36.
3. sept.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

14. njedźela po ßwj. Trojizy.

Psalm 96, 1.

Spěwajcźe temu Knjesej nowy khěrlusch.

Kak husto Bóh ßam se ßwojim ertom naß cźlowjekow napomina, so dyrbjeli pschińcź jemu spěwacź, ßebi do ruki harfu wsacź a na trunach khěrlusch sehracź jemu k cześczi a ke khwalbje jeho ßwjateho mjena.

Schtóź ßebi na trunach sehraje abo ßebi ßwój khěrlusch ſ hłoßom saſpěwje, tón ſ tym pokaże, so ma duschu ſwjeßelenu, wutrobu ſradowanu. Duź ßu teź hižo w saſtarſkim cźaßu wschitzy, kiž wobcźeżeni njeběchu se żanej cźeżkej winu a se żanym cźeżkim hrěchom, na trunach ßwoje khěrlusche sehrali a je Bohu k cześczi ſ hłoßom wuſpěwali.

Wscha żałoſcź a boloſcź, wscho cźerpjenje a żałoſcźenje, wschón ſtyſk a ſrudoba je do cźlowjekow hakle ßobu ſ jich hrěchom pschiſchła, kaž ſła pomjedź na młódne ſelene łopjeſchka. Kohoż pak je ßebi nasch luby ſbóżnik ſ hrěcha, ſ cźmy a ſe ßmjertneje nozy wumohł, na ßwětło wuwjedł a ſ Bohom ſjenocził, tajki móże ßebi ßwjeßeleny ßwój rjany nowy spěw saſpěwacź, khěrlusch połny żiweje nadźije a horzeje luboſcźe.

Hižo we ſtarym ßlubje běchu wschitzy Boži ludźo to póſnali, duź ßu wschěch druhich ſ mozu wabili, so chzyli ßobu ſ nimi na trunach hracź a ſ hłoßom khěrlusche spěwacź.

A njeßměli my, jako nascheho ſbóżnikowi wucźomnizy a ßłużobnizy, ſ runym tajkim żiwym wjeßelom spěwacź a wyſkacź, so móhł nasch hłóß pſche wschón zyły ßwět klinczecź a ſynczecź? Wschako ßměmy wschitzy ſ wocźomaj na teho hladacź, kiž je wscheho żiweho wjeßela a wscheje nascheje ſbóżnoſcźe ßame jeniczke żórło.

Dotal wschak ßmy tu wschitzy hischcźe na ſemi zuſnizy, a kóždy ma tu ßwoje něſchto, ſ czimž ma ßo bědźicź a wojowacź. Też ßo nam husto naschej wóczźy ſe ßylſami saczmitej, hdyž hladamy, kajke ſtokróczne horjo a nuſa wschelakich zuſych a ſ nimi naß ßamych cźiſchczi a tyſchi. Ale junu ſmějemy ßo lěpje, hdyž ſmějemy wschu tule ßwoju nuſu pschětratu, a hdyž budźemy do wschitka wumożeni, — tehdy budźa nasche spěwy wjele rjeńscho klinczecź, dokelž ſmějemy wschu ſeńſku żałoſcź, hrěch a wutrobu-bolenje ſeſady ßo. Haj, tehdy budźe ßebi kóždy ſ nowa wożiwjenje ſ hłoßom ßwoje khěrluſche spěwacź a bje wſcheho kónza wyſkacź.

Hdźež ßo tu něhdźe na ſemi ludźo wjeßela, tam ßebi ſ hłoßom ßwój spěw ſanjeßu. Ale wschitzy, kiž ßu horka w njebjeßach żiwi, wschitzy ſbóżni, cźi spěwaja też jedyn pſchemo druheho ßwoje wjeßele spěwa. — Schtóż ßmě Bohu a naſchemu ſbóżnikej tam horka do jeju lubych wocźow hladacź, tajki tam nihdy żenje němy njewoſtanje, ale ſaſpěwa pſched Bożim trónom ſtejo ßobu ſe wſchěmi ßwjatymi a wuſwolenymi Bohu k cześczi ßwój khwalbny khěrlusch, ſo jemu wschón jeho hłóß pſches zyłe njebjeßa ſaklinczi. — Sswoju prawu domiſnu ma wſcho rjane spěwanje hakle w Bożich njebjeßach, pſchetoż tam wschitzy ſbóżni ſpochi ſ wjeßelom spěwaja.

Profeta Jeſaja je ßměł něhdy khwilku ſ naſdala do Bożeje wjerſchneje kraßnoſcźe pohladnycź. Wón wuhlada Boha ßameho na kraßnym trónje ßedźo, wobdateho wot

wschěch lubych jandźelow, kiž jeho cźeścźo wschitzy ſ móznym hłoßom ſpěwachu: „Sswjaty, ßwjaty, ßwjaty je Bóh!“

A jako ßo nasch luby ſbóżnik na ßwět narodźi, tehdy ßu Boži jandźeljo wyſche Bethlehemſkich ſahonow Boha khwalo ßwój lubosny khěrlusch ſanjeßli: „Cźeſcź budź Bohu we wyßokoſcźi, měr na ſemi a cźlowjekam dobre ſpodobanje“, kajkiž hiſchcźe dźenßa wschitzy wěrjazy ſa nimi a po nich ſpěwaja, doma a w Božej ßwjatnizy, ſ wjeßelom a ſ radoſcźu.

Sswjaty Jan nam w ßwojim ſjewjenju powjeda, ſchto bě ßam ſe ßwojimaj wocźomaj wohladał. Wón wuhlada tamnych njebjeſkich dobycźerjow ſhromadźenych w Božich lubych njebjeßach. Wſchitzy ſbóżni běchu w bělych draſtach, kóżdy ſ krónu wupyſcheny, kóżdy ſ ruku ßwoju harfu dźerżo, a cźile wſchitzy tam ſ móznym hłoßom ßwoje halleluja ſpěwachu, ſo jich njeſkónczny ſpěw pſche wſchě njebjeßa klinczeſche.

Hdyż ßebi na wſcho tole pomyßliſch, njeje cźi, każ dyrbjał ßebi wſchón ſ wutrobu to jene požadacź: „Ach ßměł tež ja junu ßobu ſe wſchěmi tamnymi ſpěwarjemi w Božim raju ßwój ſpěw ſaſpěwacź a ſ nim ßwojeho lubeho Boha pokhwalicź.

Luby pſchecźelo. my drje tu nětkle wſchitzy tež ßwoje khěrluſche Bohu k cźeſcźi ſpěwamy, ale naſche ſpěwanje je pornjo ſpěwanju jandźelow, każ ſchkropawy hłóß dybaweho ſpěwarja pornjo ßlěbroklinczazemu hłoßej wuſtojneho ſpěwarja, je każ hołe niczo pornjo ſpěwej jandźelow, ſ kajkimż woni kóżdu duſchu ſwjeßela. Ale junu wſchak ſměje ſ naß kóżdy ßwój wjele rjeńſchi hłóß, tam horka na njebju budźemy junu jako pſchekraßnjeni ſbóżni Bohu ſ rjeńſchim, jaßniſchim hłoßom cźeſcź a khwalbu ſpěwacź.

Sechzeſch pak, ſo by ßo cźi junu horka na njebju tajke ſboże doſtało, dyrbiſch ßo hižo jowle delka ſ cźaßom na to ſwuczicź, ßwojeho Boha a ſbóżnika cźeſcźicź a khwalicź. Duż bliż ßo twojemu ſbóżnikej, daŕ jemu wſchu twoju duſchu a wutrobu. Haj luby, twój ſbóżnik, kiž je ßobu ſa tebje wſchu ßmjercź pſchewinył, tón budź twój luby jeniczki, kotremuż k cźeſcźi wſchě ßwoje ſpěwy a khěrluſche ſaſpěwjeſch. Teho ſe wſchej ßwojej duſchu ſapſchimń, do njeho wěr, na njeho ßo ſpuſchcźej! Takle ſmějeſch ſtajnje ßwój ert połny žiweho wjeßela a na jaſyku ſpochi lubosne khwalenje, ſmějeſch jowle na ſemi ßwoje ſtajne wjeßele, junu horka pak ßwoje hiſchcźe rjeńſche.

Kak budu tam ßo wjeßelicź
A ſ jandźelemi towaŕſchicź,
Pſchi wuſwolenych ßobu ſtacź
A Božu kraßnoſcź wohladacź.

Pſchecźiwnizy naſcheho ſbóżnika w nowym teſtamencźe.

(Pokracźowanje.)

Tak mamy pod wyſchſchimi měſchnikami w nowym teſtamencźe ſroſymicź

1. wyſchſcheho měſchnika w hamcźe;
2. wotßadźenych wyſchſchich měſchnikow;
3. ßwójby, ſ kotrychž buchu wyſchſchi měſchnizy wuſwoleni.

Hdyż bu tež pſches wſchelakich móznarjow nahladnoſcź wyſchſcheho měſchnika ſchkodowane a jich móz pſchikrótſchena, dha woſta wón tola wulzy ważna wožoba, a ta cźeſcź, kiž ßo jemu wopokaſa, woſta jemu tež po ſaſtupje do wſchědneho žiwjenja.

Wyſchſchi měſchnik běſche w tamnym cźaßu pſchedßyda wyßokeje rady, najwyſchſcheje domjazeje wyſchnoſcźe a wón nawjedowaſche wuradźowanja wyßokeje rady. Tak w Khryſtußowym cźaßu Kajfaß. Tež wyſchſchi měſchnizy, kiž běchu wotßadźeni, wužiwachu wulku nahladnoſcź. To płaczi wožebje wo Hannaßu. S teho widźimy, ſo bu tón Knjes najprjedy k njemu wjedźeny. Tež ſ teho je ſpóſnacź, ſo ßo wón pſchezo prjedy Kajfaßa mjenuje.

Hacź runje je ſ zyła 83 wyſchſchich měſchnikow było, dha tola jenoż mała liczba wot nich w ſtawiſnach wuſtupi. W ſtarym teſtamencźe mjenuja ßo jenoż Aaron, jeho ßyn Eleaſar, Pinehas, Eli, pod Davidom Zadok a Abjathar a po jaſtwje jako wodźer tych, kiž ßo domoj wrócźichu, Joſua.

W nowym teſtamencźe nadeńdźemy Hannaßa a Kajfaßa, w japoſchtolſkich ſkutkach mjenujetaj ßo Jan a Alexander, tola bjes teho, ſo bychmy dalſche wo nimaj ſhonili; dale Skevas, kotrehoż ßedmjo ßynoja cźertow a njecźiſtych duchow won honjachu. Napoßled mjenuje ßo hiſchcźe Ananus, kiž běſche tehdy w hamcźe, jako Pawoł po tſecźim miſſionſkim pucźowanju ßo do Jeruſalema wrócźi, hdźeż bu ſajaty.

Pſched nim mějeſche ßo Pawoł ſamolwicź. Jako chzyſche Pawoł ßo w dleſchej rěcźi pſchecźiwo ſkórżbam ſakitowacź, da jeho wyſchſchi měſchnik na hubu dyricź. Nad tym roshorjeny mjenowaſche jeho Pawoł kalkowanu ſcźěnu. —

Sa naß wožebje ważnej ſtaj Hannaß a Kajfaß.

I. Hannaß. Joſephas mjenuje jeho Ananus. Wón běſche ßyn wěſteho Setha. W lěcźe 6 p. Khr. n. bu wón wot bohota Quirinia ſa wyſchſcheho měſchnika poſtajeny. Tola wón ßwój hamt dołho njeſkhowa, hižo w lěcźe 14 abo 15 p. Khr. n. bu wón wot Valeria Grata pod khěžorom Tiberiom wotßadźeny. Wot teho cźaßa wón w Jeruſalemje woſta. Schto je pſchicźina jeho wotßadźenja była, njeje nam ſnate. Tola tež po ßwojim wotßadźenju mějeſche hiſchcźe wulku nahladnoſcź pola luda a wulki wliw na wyßoku radu.

Wón pſchißłuſcheſche k ſekcźi Sadduzejſkich. Sswj. Lukaſch w 3, 2 na njeho ſpomni, potom pak hacź k cźerpjenju teho Knjeſa niczo wo nim njeßłyſchimy. Jako bu tón Knjes ſajaty, widźichu jeho najprjedy k Hannaßej, kiž jeho pſcheßłyſchuje. Najſkerje bydleſche wón ßobu w hrodźe wyſchſcheho měſchnika. Je ſahe rano. Hannaß wuwopraſcha ßo teho Knjeſa wo jeho wucźomnikach a wo jeho wucźbje. Dokelž bě ſ woprědka wucźinjeua wěz, ſo dyrbi ßo tón Knjes wotßudźicź, pytaſche wón něſchto njeprawe na nim. Wón chzyſche to pſcheßłyſchenje tak wjeſcź, ſo dyrbjeſche ßo dwoje wupokaſacź:

1. Jeſuß ma ßylny pſchiwiſk tajkich, kiž w jeho myßli a duchu ſkutkuja.
2. Jeho wucźba je ſtrach ſa židowſtwo a ſa romſke khěžorſtwo a wjedźe k ſběžkej pſchecźiwo romſkemu khěžorej.

Tón Knjes pokaſa pokornje na to, ſo je ſjawnje wucźił. Kóżdy budźe hannaßej wo jeho wucźbje powjedacź, pſchetoż wón je ju pſched zykym ßwětom pſchipowjedał. Hdyż nětko jedyn ßłużomnik temu Knjeſej w Hannaßowej pſchitomnoſcźi pliſtu da, dha jeho tutón ſa to njepoßwari. Tón Knjes pak ſakaże ßebi tajke njekmanſtwo, kiž móżeſche ßebi niſki ßłużomnik tola jenoż teho dla dowolicź, dokelž bě ßebi wěſty, ſo ßo jeho knjeſej ſpodoba.

S teho widźimy, kak Hannaß Khryſtußa hidźi, kotremuż tež nětko žaneje wine dopokaſacź njemóże.

Nětko póſcźele Jeſußa ſwjaſaneho ke Kajfaßej.

Hiſchcźe junkrócź nadeńdźemy Hannaßa w japoſchtolſkich ſkutkach, hdyż wón ßylne naprawy žada, ſo by ßo roſpſcheſtrjenje Pětrowejewucźby wo horjeſtanjenym Khryſtußu ſadźěłało.

Hewak ſe ßwjateho pißma wo nim niczo njeſhonimy.

Wón wumrje we wyßokich lětach. Joſephas mjenuje jeho jeneho najſbożowniſchich cźłowjekow, dokelž běchu wón a tež jeho pjecźo ßynojo wyſchſchi měſchnizy byli.

(Pokracźowanje.)

Kak ßy żiwy?

(Pokracźowanje.)

VI. Zyrkej a dom.

Wſmimy tón pſchikład, ſo wy na wopyt do doma pſchińdźecźe, hdźeż hiſchcźe ženje byli njejſcźe. To nětko wſchitko wot teho wotwißuje, hacź ßo wam tam lubi abo niz. Wy to bórſy póſnajecźe. Wy wobkedźbujecźe, kak ßu ludźo hromadźe żiwi a kak ßu pſchecźiwo wam, a wy to bórſy ſ jich ßłowow, ſ jich pohladanja a jich cźinjenja ſroſymicźe. Pak je wam pſchi tych ludźoch derje, pak niz. Hdyż pak ßo wam njelubi, to najlěpſche hoſpodowanje ſarunacź njemóże a hdyż wy na rjanym mehkim ſtole ßedźicźe a najkraßniſche jědźe ßo wam prjódk ſtaja. Schto

chże to prajicź? Wschitko wot ducha wotwißuje, kiž w domje duwa. To je wulki rosdźěl mjes jenotliwymi domami, tež hdyž ßo cźišcźe podobne sdadźa kaž jene jejo druhemu. A kajki duch, luby cźitarjo, dyrbi w domje knježicź, kotryž ßo kscheścźijanski mjenuje? Na to njeje cźežko wotmolwicź, ale tak lóhko to dozpicź njeje. Sswjate pißmo powjeda wo domje, kotremuž je ßo sboże dostało — a schtož ßo w tym domje sta, móže ßo tež w twojim stacź. Wschudźom, hdźež ßo to stanje, bywa ſ kscheścźijanskeho doma Boži dom. Tajki dom je tak prawje do khlódka zyrkwje twarjeny a sloty móst wobeju sjednocźi.

VII. W Bożej ßłużbje a wo ßłużbje Bożej.

Hdyž ßo wo Bożej ßłużbje rěcźi, khwataja wasche myßle hnydom do zyrkwje, kaž hdy byschtej Boża ßłużba a twarjenje zyrkwje njerosdźělnje swjasanej bykej. Ale Bóh, kiž je njebjeßa a semju stworił, a tón sbóžnik, kiž je prajił: „Hlaj, ja ßym pola waß wschitke dny hacź do skónczenja ßwěta“, njemóżetej do zyrkwinskich muri wobsamknjenej bycź. Pschekupc, kiž na ßwojej łódźi po ßwětnym morju pucźuje, a pucźowaŕ w Afrizy, kiž dyrbi ßebi sprózniwje pucź pytacź psches prastary lěß, móżetaj w modlitwje Boha namakacź, hdy a hdźežkuliž chzetaj. Duchowny dźerži na łódźi Bożu ßłużbu a mißionar prěduje pohanam, hdźež ßo runje seńdu. Najßławnischi prědaŕ nascheho lětstotka dźerżesche ßwoje mózne prědowanja w tak mjenowanym tabernaklu (w stanje), hdźež mèjesche na 5000 ludźi rum. A hdźe je tón mischtr wschitkich mischtrow prědował? Tola niz jenož w templu w Jerusalemje a w schulach židow, ale tež na horach a pschi morju, w małej łódźi, na torhoschcźach a haßach. S tym je tola dosć dopokasane, jo tam, hdźež wutroba Boha pyta, je wschudźom prawe městno a prawy cźaß k Bożej ßłużbje.

W naschim cźaßu je to hischcźe sboże, jo ſ najmjeńscha pschi mißionskich ßwjedźenjach a woßebitych zyrkwinskich ßwjatocźnoscźach ßo wonkach Boża ßłużba dźerži, hewak njebyschcźe ßebi Bożu ßłużbu myßlicź móhli bjes zyrkwinskich lawkow. A kak derje by było, hdy by ßo w lětnim cźaßu druhdy pod hołym njebjom prědowało, jo by cźerstwy powětr mjes shromadnych duk a drěmazych budźił. To by derje było, hdy bychmy w naschim zyrkwinskim žiwjenju wjazy wotměnjenja měli, potom bychmy straschneho njepscheczela wotbyli, kiž nam duchownym dźěło wobcźeži — to je swucźenoscź. Wona je twjerdźizna cźerta mjes wjeßnym ludom a runje tak wjele skasy, kaž łohkomyßlnoscź a njewěra w městach. Schtóž krucźe ſ njej do bědźenja dźe, mi prawo da. Hdyž ßebi myßlisch, jo ßy psches jenu murju twjerdźizny ßo pschedobył, tam druha a tsecźa sady steji.

We wschědnym žiwjenju swucźenoscź tak daloko pschinjeßy, jo młynk klepotanje młyna, fabrikski dźěłacźeŕ haru maschinow wjazy njeßłyschi. Tak móže tež snutskowne wucho cźłowjeka wotupicź. W městach widźicźe wy ludźi nimo najrjeńschich khlamow, nimo najkraßnischich twarjenjow khwatacź, hdyž wy dźiwajo psched nimi stejo wostanjecźe. To ßo niz jenož teho dla stanje, dokelž maja nusne, ale dokelž žanych wocźi wjazy ja to nimaja — napohlad je jim swucźeny. Duchowne wóczko móże runje tak wotupicź.

Schtož nětko městnoscźe nastupa, na kotrež ma ßo pschi Bożej ßłużbje dźiwacź, chzemy ſ kemschazej schcźežku sapočecź. Ta je wuteptana a twjerda kaž kamjeń. Tón sbóžnik rěcźi w pschirunanju, wo schtworakej roli we twjerdej semi, hdźež žane ßymjeńtne sornjeschko ležo wostacź a ßo sakorjenicź njemóże. Wěscźe khwalobne je, jo wy ßwoje dźěcźi sahe nawucźicźe, tónle pucź khodźicź, a to je wulki smylk, hdźež ßo to njecźini. Ale hdyž ßo starschich praschesch, cźeho dla tak pilnje ke mschi khodźa, a druhe wotmolwjenje njedostanjesch hacź: „Ja ßym to tak swucźeny wot młodoscźe“, potom ßo dopomnisch na twjerdźe wuteptany pucź.

Wot kemschazeje schcźežki pschińdźemy k zyrkwinej lawzy. Najwjazy ludźi na to myßli, jo bychu na kóždy pad ßwój ßwoje swucźene městno dostali a ßo ſ dobom roshněwaja, hdyž wone wjazy próżdne njeje. A tola ma „swucźene“ městno tež ßwój strach; pschetož hdyž je to pschezo to ßame městno, na kotrymž ßebi cźłowjek komodnje cźini, hdyž wón pschezo to ßame wokno a to ßame městno na muri psched ßobu widźi a hłóß prědarja pschezo ſ teje ßameje strony pschińdźe, tak móże ßo potom nutrnoscź a kedźbliwoscź sbudźowacź. Tež tajke městno ſ cźaßom na ßwjatoscźi sa wjele shubi.

Dale je srudne swucźenje, wo kotrymž mamy khutnje porècźecź, spanje w zyrkwi. To ßo rosymi, jo w horzym lěcźu, hdyž je cźěło psches napinaze tydźeńske dźěło na poli wotpjate, woßebite napominanje k temu ßłuscha, na prědowanje Boženo ßłowa wot spočatka hacź k kónzej poßłuchacź. Ale njeje Boże ßłowo tak wjele winojte, jo ßo cźłowjek jeho dla wobknježi? Wo tych cźucźach duchowneho, kotryž jich zyły rynk spacź widźi, njecham rěcźecź, ale wo tym njeprawje na Božim ßłowje, kotryž tajki cźini. „Schtóž Boże ßłowo sazpije, tón skasy ßo ßam“ — haj wón ßebi skasy najrjeńschu hodźinu tydźenja a jeho zyke žohnowanje; wón pak hischcźe wjazy skasy: wón kasy Božu ßłużbu tež sa druhich, kiž ßo na njeho hněwaja a ßo psches jeho sły pschiklad sawjescź dadźa — wón skasy duchownemu jeho radoscź a pschede wschěm: skasy wón sboże ßwojeje dusche. Njerosomne knježny pschespja cźaß, hdźež bychu ßebi wolija nakupicź dyrbjake a pschińdźa potom psched samknjene durje. Na Pětrowe spanje pschińdźe saprècźe. Wěscźe je tudy rosdźěl, hacź někomu pschi prědowanju wocźi hromadźe padnjetej abo hacź je něchtó tak bjes ßwědomnja, so ßo do zyrkwje ſ tym pschedewsacźom wußynje spacź. Srudnje je dosć, so je jich wjele ſ tym hrěchom tak daloko pschinjeßło, so ßo jeho wjazy wobrócź njemóża. Woni potom zyke lěto spja. My waß proßymy: Wołajcźe tych, kiž spja, a hdyž scźe ßami w tym strasche, pschewińcźe ßo. Wot kóždeho sazpiteho prědowanja budźecźe junu dyrbjecź samolwjenje dawacź. Schtóž tak ßwjate wonjecźesćźi, prózdny domoj njeńdźe, ale ſ wobcźeženej wutrobu a ßwědomnjom, mjes tym so maja drusy žohnowanje.

(Pokracźowanje.)

Wschelake ſ bliska a ſ daloka.

— Psched tsjomi njedźelemi ßerbska studowaza młodoscź 25lětny jubilej ßwojeho duchowneho snowanarodźenja ßwjecźesche. Tola duchowne snowanarodźenje bě ßo w lěcźe 1875 se sałożenjom skhadźowankow ßerbskeje studowazeje młodoscźe stało. Prózowanja wótcźinsźy smyßlenych jenotliwzow, so bychu evangelsźy a katholsźy studencźa ßo jako ßynojo ßerbskeho luda bliže sesnali a bratrowsźy se sjenocźenymi mozami sa sdźerżenje ßerbskeje narodnoscźe dźěłali, běchu ßo skónczinje do skutka stajiłe. Hdyž běchu psched 60 lětami Ssmoleŕ, Jakub, Buk, Sejleŕ, Imisch, Móßak Kłoßopólski, Hórnik a drusy ßerbski lud ſ duchowneje womory wubudźili, dha ßu sałożerjo studentskeje skhadźowanki Sserbstwu nowu womłodźazu móz sascheźěpili. Woni naschim wobstarnym ßerbskim wótcźinzam ruku poskicźichu, so bychu wulke dźěło dale wjedli, kotrež běchu cźi 40 lět prjedy sapočeli. Někotryžkuliž, kotryž je něhdy na skhadźowankach ßobu spěwał „Nasche Sserbstwo ſ prócha stawa“, drje njeje ßwoju winowatoscź dopjelnił, tola wulka liczba skhadźowankarjow je ßwojim něhduschim wótcźinskim ßlubam ßwěrna wostała. Cźrjódka ſ tutych ßwěrnych Serbow bě ßo sańdźenu ßrjedu w Budyskej tsélerni seschła, so by 25lětny jubilej nastacźa shromadźisnow ßwjecźiła, na kotrychž běchu ßo ſ wótcźinskim sahorjenjom napjelnili a ßwój ßerbski lud a macźerńu rěcź lubowacź nawukli. Knjes notar a rěcźnik Zyž ßwjedźeńsku shromadźisnu se ßławu na nascheho lubowaneho krała Alberta a khěžora Wylema wotewri. Druhu ßławu knjes faraŕ Gólcź-Budyschinski pschitomnym sałożerjam ßerbskich skhadźowankow wunjeßy, w dléschej rěcźi stawisny skhadźowankow roswiwschi. Knjes kapłan Bart-Cźischinski shromadźenych se sahorjazymi ßłowami napominasche, so bychu ßwoje zyke mozy do ßłużby ßerbskeho luda stajili. Knjes faraŕ Běrnik-Klukschanski nam powjedasche, so ßu ßo hižo psched dléje dyžli sto lětami ßerbsźy studencźa skhadźowali. W lěcźe 1741 bě jedyn hrabja Gersdorf w Klukschu kacźansku schulu sałożił, w kotrejž ßo ßerbsźy studencźa a kandidatojo duchowstwa shromadźowachu, so bychu ßerbsku rěcź sesnali a ßo w njej wudokonjeli. Posdźischo ßu tajke schule ſ khwilemi w Cźichońzach a Wulkim Wjelkowje wobstałe. S humora polnej rěcźu knjes faraŕ Zur-Radworski na to spominasche, so ßu skhadźowanki ßerbskeje studowazeje młodźiny tež pschezo ßwěrnych kmótrow měli. Cźile kmótsja běchu ßerbsźy burjo a rjemjeßlnizy, kotsiž ßu skhadźowanki wopytowali a studentow pschecźelnje hospodowali. Jedyn sastupjeŕ ſ nich, knjes krajnoßejmski sapóßłanz Ssmoła, bě tež dźenßnischu shromadźisnu wopytał. Jemu knjes faraŕ Zur hrimotazu ßławu wunjeßy. Sskława knjesa kantora Rjelki-Rakecźanskeho wucźerjam płacźesche, kotsiž Sserbstwu ßłuża ßerbski spěw hajo. Knjes wucźeŕ Sommer ßerbskim studentam pschejesche, so bychu, kaž je to něhdy było, pschezo saßo nowu luboscź a sahorjenje sa Sserbstwo se skhadźowankow cźerpali. Nětcźischi hłowny starschi skhadźowanki ßerbskeje studowazeje młodźiny, knjes student Knježk, ßo salubi, so budźa nětcźischi ßerbsźy studencźa ßwěru pschikład ßwojich prjedownikow scźěhowacź a něhduschich

skhadźowankarjow ßławjesche. Někotśi stari skhadźowankarjo, kk. sarań Waltař-Wóßlinczanski, dr. Muka, direktor Grolmuß, direktor Pohoncź, sarań Ducźman, kaplan Stranz w Lipsku, kandid. theol. Schwjela a Adolf Cźerny w Prasy, kotrymź njebě móźno było, jubilejsku skhadźowanku wopytacź, běchu s dala s luboscźu na nju spominajo pak se ßerbskim telegramom pak s listom jej ßwoje wutrobne postrowy póßłali.

Wjeczor po hoscźinje ßo spěwanski konzert wotbywasche. K jeho pschihotowanju bě konzertowy wodźeŕ, knjes wucźeŕ Sskodeńk-Radwórski, jenoź tśi njedźele khwile měł. Hdyź je ßo po tymle jara krótko wobměrjenym cźaßu tak derje poradźeny zykk poskicźicź mohł, je to sawěscźe s dopokasmom sa hudźbnu wustojnosćź Sserbow. W měschanym khorje, kotryź je ßo woßebje sa tónle ßwjedźeński konzert stworił, pódla někotrych młodych Budyskich knjeźnow teź s woßebitym wjeßelom někotre młode Sserbowki w narodnej drascźe widźachmy, kotreź k měschanemu Radwórskemu spěwanskemu khorej pschißłuscheja a kotreź jako altistki woprawdźe něschto wubjerne dokonjachu. Mużske hłoßy běchu wucźerjo s Budyschina a wokolnoscźe pschedewsali. Konzert ßo s ludowym spěwom „tśjo wo jenu“ sapocźa, kotryź je B. Krawz sa měschany khor pschiprawił. Runje tak cźerstwje a wěscźe ßo te druhe tśi khory „prawa towarschnosćź“ wot Sskodeńka a dwaj wot Krawza harmonisowanaj ludowaj spěwaj „njeradźeńststwa“ a „wólnosćź“ spěwachu. Poßlednjej hudźbnjej ßadźe wulku kontrapunktsku wustojnosćź pscheradźitej, a pschede wschěm poßlednje w E-dur da prawje jaßnje spósnacź, kak móże ßo pod wustojnej mischtrskej ruku ßamo jednory ludowy hłóß bjes pscheměnjenja jeho ßwěrnoscźe wjazyhłóßnje wobdźełacź a so potom s cźim wjetschim sapalom skutkuje. Zyle hinaschi ras mějachu Kozorowe kompozizije, s kotrychź běchu ßo najwubjernische kabinettske kruchi wuswolike. Spěwy, kaź pócźźiwy „njewjescźiny spěw“, kwintett „hußleŕ pod woknami“, jimaza melancholiska G-moll-ßada, njepschetrjecheny wjelehłóßny kwartett „Fijalzy“ a hłubokosacźuty sopranski spěw „Brěsyczka pschede wßu“ njesawadnje k najlěpschim wudźełkam ßłuscheja, kotreź móże ßerbske hudźbne składnistwo poskicźicź. Sswjedźeński, ßwjatocźny duch nad wjeleliczbnym poßłucharstwom leżesche, hdyź ßo hłoßy staromischtra ßerbskeje hudźby sanjeßechu, duch, kotryź ßo hischcźe s tym powyschi, so je spěwarka sopranskich partijow, knjeźna Korjenkez s Kamjenza s woprawdźe błyschcźazym hłoßom wobdarjena. Sso sdźeławschi na kralowskim konserwatoriju w Draźdźanach a wot naroda Sserbowka wjedźesche ßo knjeźna Korjenkez, kaź lědma źana druha, do ducha pěßnje a hudźby pscheßadźicź. Jeje spěw s wutroby dźěsche a dyrbjesche ßo jaßo k wutrobje dobywacź. Móź jeje hłoßa we wyßokosczi kaź w młódnosczi, w piano w mile wuměrazym pianissimo kóźdeho hudźbywustojneho sahori. Kleskot bě, ßo wě, njeßměrnje wulki, a knjeźna Korjenkez dyrbjesche kóźdy ßwojich spěwow wospjetowacź. Prjedy hacź ßwoju rosprawu skónczimy, saßkużbnemu, pilnemu konzertowemu wodźerjej, knjesej wucźerjej Sskodeńkej, dźak a pschipósnacźe prajmy. Teź lubym spěwarjam a spěwarkam wutrobne „ßława“ a bórsy na „wjeßełe saßowidźenje!“ Hdyź ßo konzert k kónzej bliżesche, knjes farań Golcź pschitomnych napominasche, so bychu źadny ßwjedźeń s wótczinskim skutkom skónczili a scherjepatku sa ßerbski dom woprowali. Tale próstwa swólniwe wutroby namaka. Spěwarki mjes poßłucharjemi 76 hriwnow nahromadźichu.

— Kaź ßłyschimy, njeßmědźa ßo dźěczi wjazy w schuli ßerbski rosrěczowacź, hdyź maja teź wodychnjeńczko. Kak je ßebi to nasch kraloßwěrny ßerbski lud saßkużił? My njewěmy, wot koho tale poruczność wuńdźe, ale nadźijomnje nascha wyschnosćź w Sakskej na to powjedźe, so tola wbohim dźěczom ßwobodnosćź wostanje, so ßmědźa ßo w ßwobodnym cźaßu w ßwojej maczerńej rěczi rosrěczowacź?!!

— Pruski ßejm je ßo rospuschcził bjes teho, so by źadyn ministr se ßłużby stupicź trjebał. Wulki kanal bě wotpokasany. Pschi tym wschěm je wyschnosćź cźisćze mile ßejm domoj póßłała. Hacź je rosßudźenje wo kanalu s zyła trjeba było, kotreź tola sa nasche krajne sboże tajku wulku ważnosćź nima, tak wyßoko ważne scźinicź, je wulke praschenje. Wobźarowacź pak je, so je wyschnosćź sastojnikow — konserwatiwnych sapóßłanzow — se ßłużby wuhnała, dokelź njejßu sa kanal hłoßowali. To je Bohu żel płódne dźěło sa sozialdemokratow.

— Prozeß w Franzowskej pschecźiwo Dreyfusej ßo dale plecźe. Hacź je nětko Dreyfuß njewinowaty, wo tym teź wot postajeneho ßuda njebudźemy połne rosjaßnjenje dostacź. Tak wjele je wěste, schtoź ßmy prjedy hižo wuprajili — Dreyfuß njeje mjenje cźescźe hódny hacź jeho skórźbnizy — srudni generalojo franzowskeho wójstwa.

Wodowy kužoł „Waal“.

Pschi lodojtych brjohach połnózneje Norwegskeje, bliско Lofocźiskim kupam, je ßyły wodowy kužoł, kotrehoź ßo łódźnizy jara boja, s mjenom „Waal“. Wón ma móź, kajkejeź ßebi myßlicź njemóźemy a schtoź do kużoła pschińdźe, ßo ßobu torhnje. A spodźiwnje, hdyź je wjedro cźiche a rjane, ma Waal najwjetschu móź. Łódźnizy jeho straschnu móź snaja a ßo hladaja. Pschi tym wschěm ßo pschezo hischcźe staiwa, so hubjene wodźene łódźe ßo pomałku hłubinje bliża, njewjedźo, kajki strach jim hrosy. Pomałku, cźiscźe pomałku pschińdu wot ßwojeho pucźa prjecź, dadźa ßo wot wody cźahnycź, kotraź jich najprjedy bjes teho, so bychu to pytli, do skaźenja scźehnje. Bórsy sapocźnu ßo wjercźecź, hacź njejßu ßrjedźa we kużołje „Waal“.

„Kapitäno“, pschiwoła nawodźowaŕ młodemu wyschkej, kiź prěni krócź psches te wody jědźesche, „my dyrbimy hnydom kotwizy dele puschcźicź. Wětsik je ßo lehnył a sa pół hodźiny je ßo nascha łódź thětro kruch wjercźała“. —

„Njeboj ßo“, wotmolwi tón, „łódź je dobra, wona ßo derje wopokaże.“

Nawodźowaŕ ßo k ßwojemu kompaßej wróczi. Sa mało wokomiknjenje běsche jaßo wot stróżelow wschón błędy a proschesche: „Kapitäno, Boże dla, dajcźe kotwizy dele puschcźicź, prjedy hacź ßo wětr jaßo njesběhnje; my ßmy we wodowym kużołje Waal! Pohladajcźe, tam je łódź! Wona nam snamjo dawa, so bychmy ßo hladali.“

„Na, na, jeno směrom, starzo!“ kapitän wotmolwi. Kompaß pak pschezo jaßnischo pokasowasche, so ßo łódź do straschneho kużoła nuts cźehnjesche. Na dobo běsche powschitkomne wołanje a ßakrowanje ßłyschecź: łódźnizy běchu strach pósnali. Woni pytachu strachej cźekнycź, parna maschina se wschej mozu dźełasche, kapitän, matrosojo, haj ßamo paßagirojo ßobu pomhachu, so bychu żałoßnemu kónzej wucźekli. Podarmo! to běsche posdźe. Kużoł Waal pomałku, ale wěscźe ßwój skutk dokonja.

Tak nětk rjana łódź ßwojemu kónzej napschecźiwo dźe. Wona ßo wjercźi — a pschezo khětsischo ßo wjercźi. Poßledne stysknjwe sawołanje njesbożownych je ßłyschecź, kotsiź budźa bórsy wot żołmow pózrjecźi; potom żałoßny hrimot a jenoź hischcźe někotre rospadanki hischcźe na wodźe płuwaja. Hakle sa někotre dny morjo ßwojich morwych saßo da. Teź sa naß je tajki rosßudźazy wokomik, tajka poßledna hodźinka. Wohladuj ßo! Je-li tebje ßwět do ßwojich ßycźow popadnje, ma-li tebje hrěch we ßwojej mozy, potom je tajki kużoł a hłubina spody twojich nohow. Łódź ßo pschi najrjeńschim wjedrje podnuri. Tak móżesch teź ty ßrjedźa w derjehicźu, ßrjedźa we wjeßelu a spodobnym żiwjenju, hdyź ßebi we ßwojich myßlach najrjeńschi wobras wo pschichodźe cźinisch, ßo podnuricź. Żadyn tych njesbożownych, kotsiź buchu wot teho kużoła pózrjecźi — je saßo pschischoł, so by nam te hłubiny wopisacź móhł, a żadyn s tych kotsiź ßu ßo wot rěki hrěcha a njewěry ßobu torhnyeź dali, njeje ßo saßo wrócźił a njeje nam wo hłubinje cźwilow, sdychowanjow, sadwělowanjow, do kotrejeź běsche sapadnył, powjedacź mohł. Ale hdyź tam hižo ßy a je ßam shonisch, potom je posdźe.

Duź posastajń, cźehodla chzesch wumrjecź, hdyź móżesch żiwy bycź? Ty móżesch tola směrom żiwy bycź, żiwy bycź s Bohom, psched słym sakhowany, żiwy bycź a wumrjecź w měrje. Bóh je twój pschecźel a wußwobodźeŕ, kiź móże a chze tebje hischcźe wumóź; kiź chze tebje se straschneho kużoła wutorhnycź. Pój k njemu! Twoju sańdźenosćź połnu sjebanja a hubjenstwa wón wuhaßnje, twoju s hrěchom womasanu a stysknjwu wutrobu wón wucźisćźi; měr, kotryź pytasche, wón tebi da. Pój k njemu, kajkiź ßy, wón tebje pschiwosmje a tebje wumóże.

Něschto k rospominanju.

Cźekaj psched hrěchom, je-li so móżesch. Njemóżesch-li, potom wojuj!

* * *

K kóźdej kraßnej woßebnosćźi Bożej myßl ßebi to mjeno „Wótz“. Kajke ßwětko tebi potom w twojim snutkownym skhadźa!

* * *

Khwal Boha sa to twoje, popschej kóźdom' to jeho.

Samolwity redaktor: farań Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a naklad Ssmolerjez knihicźischcźerńje w Budyschinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 37.
10. ſcpt.

Lětnik 9.
1899.

Serbſke njedźelſke łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíſchczérni w Budyſchinje a ßu tam doſtacź ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

15. njedźela po ßwj. Trojizy.

Ezechiel 3, 22.

Tón Knjes dźeſche ke mni: „Stań, dźi na polo, tam chzu ja ſ tobu rěczeć.“

Wſchelako Bóh ſ nami cźlowjekami rěczi. Rěczeć móżeſch jeho ßłyſchecź, hdyž ßebi ßwoju bibliju do ruki woſmjeſch a ßebi ſ njeje něſchto cźitaſch. Też móżeſch jeho ßłyſchecź rěczeć, hdyž ßo daſch wot njeho do jeho ſtwórby dowjeſcź. Lědy bě jemu Bóh kaſał: „Stań a dźi na polo“, dóńdźe Ezechiel hnydom na polo a hlej, tam wón teho Knjeſa połneho kraßnoſcźe wuhlada.

Ale luby, hdyž ßam do polow dóńdźeſch, (ßy pak ßo dał wot twojeho Knjeſa do nich dowjeſcź,) njewohladaſch drje tam teho Knjeſa wjazy w tajkej jeho kraßnoſcźi, ſ kajkejž wobdateho je jeho hižo něhdy Ezechiel tam wohladał, tola jeho kraßnoſcź tam też wohladaſch.

Se wſchěch jeho ſkutkow móżeſch pytnycź, kajku ma wón móz a ßylnoſcź. Směješch pak ſa wſchě jeho ſkutki duſchu a wutrobu wotewrjenu, budźeſch ſ nich ſaßłyſchecź, hdyž na wſchu jeho kraßnoſcź kedźbujeſch, ſchto chze cźi wón ſe wſchěmi tutymi ſkutkami pſchipowjedźicź.

Kajku nam wón ßwoju kraßnoſcź pokaże, hdyž ſyma běły ßněh ſ mrócźelow ßaje, kaž wołmu, abo hdyž mrós na ſemi leži kaž popjeł, abo hdyž krupy dele padaja kaž hróchata, a nichtó ſymy dla wutracź njemóże, dokelž ſpochi mjerſnje.

Abo w nalěczu. Tehdy Bóh ſadychnje a ſ jeho dychom ßo wſchudźom wſcho wonowi, ſakcźe, ſaſeleni. Tehdy tu rěka: Hlaj, ſyma je ſaſchła, ßněžny cźaß je ßo minył, różowe kwětki ßu ſ nowa ſe ſemje wubiłe, nalěczo tu je, a tujawka da ßo ſ nowa pola naß ßłyſchecź, ſchkowronczk tu ſ hłoßom ſpěwje a na ſchtomowych halołach wudobywa ßo ſ pupkow kcźenje.

Boha wohladaſch ſ nowa w jeho kraßnoſcźi, hdyž mamy tu lěcźo. Tehdy wón naſche hory ſ wyßoka ſe ßwojim deſchczom ſmacźa, napjelni wſchu ſemju ſ płodami, da ſa wſchón ſkót trawu naroſcź a ſa cźlowjekow ßwoje Bože žito, ſo jim ſ polow jich wſchědny khlěb pſchiroſcźe.

Je pak tu naſyma k nam pſchiſchła, pokaże ßo nam Bóh ſ nowa ſe ßwojej kraßnoſcźu. Hdyž nam wón dawa, tehdy my wſchitzy ſběramy, hdyž wón ßwoju ruku wotewri, naßyczimy ßo my ſ jeho Božimi darami a kubłami.

Ale hdyž cźi wón takle wonka na polu ßwoju kraßnoſcź pokaże, chze wón pódla ſ tobu ważne ßłowczko porěczeć, chze cźe pódla pſchecźelnje napominacź a powuczicź.

Jowle na polu pokaże cźi Bóh ßwoje pißane wobraſy a chze cźi ſ nimi kaž ſ pſchirunanjom ßwoje ßwjate ßłowo, kajkež maſch w bibliji napißane, bliže wukłaſcź.

Hlej, twoje cźaßne žiwjenje je podomne trawnej kwětzy. Hdyž wichor tu pſchecźehnje, je ſ njej kónz a wona ſahinje.

Kóždy płódny ßadowy ſchtom cźi pokaże, kajkiž dyrbiſch ßo pokaſacź, jeli ſechzeſch prawy wěrny Khryſtußowy wuczomnik rěkacź, pſchetož kóždy tajki je wot ßwojeho ſbóżnika na to powołany wjele płoda njeſcź a ſ tajkim ßwojim dobrym płodom Boha khwalicź. — Kóždy njepłódny ſchtom cźi do woczow pokaże, kajki ty ßam ßy, jeli bjes pokuty

wostanjesch a Bohu žadyn dobry sesrawjeny płód ßobu njepschinjeßesch.

Wschě ptaczki pod njebjom a wschě rózniczki na polu chzedza cze na to dopomnicz, so ma cze twój njebjeski Wótz spochi na staroscži. — Rjane a wažne powuczenje dawa tebi kóždy sahon a kóžde polo. Schtož je dobre ßymjo, ßu czi, kiž do Božeho kralestwa ßłuscheja; schtož njerad, wósty a pór, ßu wschitzy bjesbóžni. Tón sły njepschecžel, kiž tajkile njerjad na Boże polo ßyje je czert ßam. Kóžde žně cze na to dopomnja, so smeje něhdy wschón ßwět ßwój kónz. Tehdy budza Boži jandželjo žnjenzarjo. Kaž ßo sły njerjad s role wupleje abo ßo s płomjenjemi spali, tak ßo bjesbóžnym na poßlednim kónzu póndže. Boži ßyn tehdy wschěch ßwojich jandželow wupóscžele, so dyrbja wuńcz wschitkich shromadzicz.

Hlej, takle namakasch po zyłej Božej stwórbje wonka na polu wjele rjanych powuczazych wobrasow, kiž czi te ßłowa, kajkež we ßwojej bibliji napißane nadeńdžesch, jaßnischo rosestaja. Hdžež ßo stupisch, a hdžežkuliž sandžesch, tam chze Bóh s tobu porěčžecz. Duž dži a poßłuchaj na jeho ßłowa.

Ja wěm, so ty ta studžeń ßy,
Kiž wjele hnady ma,
S kotrejež czerpacz mózemy
Wscho dobre bjes kónza.

Hamjeń.

Pschecžiwnizy nascheho sbóžnika w nowym testamencže.

(Pokračžowanje.)

II. Kajfaß.

Wo nim tež wjele wjazy njewěmy hacž schtož nam scženja powjedaja.

Wón běsche Hannaßowy pschichodny ßyn.

Tehodla da Kajfaß teho Knjesa najprjódzy k Hannaßej dowjescz, hacž runje tutón wjazy w hamcže njeběsche. Mózno, so běsche Kajfaß hakle psches Hannaßa k ßwojemu hamtej pschischoł. Wón běsche pschecžel sadduzejskeje sekty. Jeho prawo mjeno běsche Joseph, Kajfaß běsche jenož jeho pschimjeno. Schto ma wone na ßebi, njeje zyle jaßne. Někotsi mènja, so rěka „podtłóczeŕ“, drusy maja sa to, so swißuje s Kephas, to je skała.

Wón bu wot teho ßameho bohata Valeria Grata postajeny, kiž běsche tež jeho pschichodneho nana postajił a wotßadźił. Wón samó ßebi ßwój hamt 18 lět dołho sdžeržecz, bjes tym, so běchu je prjedowniziy husto jenož mało lět jón měli. Wot lěta 18. hacž do 36. p. Khr. n. běsche Kajfaß wyschschi měschnik. Tón ßamy Vitelius, kiž Pilata wotßadźi, tež jemu hamt wsa. Schto posdžischo s nim bě, njeshonimy, runjež kaž nam pschiczina jeho wotßadženja snata njeje.

Wón je mjes wyschschimi měschnikami sa naß tón najwažnischi; tola niz dla jeho poczinkow a saßłužbow wo ßwój lud. Derjehicže židow jemu mjenje na wutrobje leżesche hacž ßwoje ßamßne. Wón bě pschecžiwo Romskim pschezo jara łahodny, so ßo tola njeby do stracha podał, wo ßwój hamt pschińcz. Wón mjelczesche, jako Pilatus romskim wojakam s khorhojemi do Jerusalema cžahnycz da; wón njerěczesche pschecžiwo temu, so buchu pohanske schkity na templ powěschene; wón njebě pschecžimo temu, so Pilatus wot pjenjes s temploweho schaza wodowód natwari. A tola by dyrbjał jako ßwěrny a ßwědomity wyschschi měschnik pschecžiwo temu wschemu ßwój hłóß posběhnycz. —

Hacž je wón to s mudroscžu, s bojoscžu abo s liwkoscže cžinił, njeje wěste.

Kajfaß a Pilatus — wobaj mataj najwyschschu móz w židowskim kraju; Kajfaß duchomnu, Pilatus ßwětnu. Do jeju cžaßa padnje skutkowanje Jana kschcženika a Khrystußa. Wobaj staj stajenaj do wulzy wažneho cžaßa. Wonaj dyrbitaj do podaczow tamneho cžaßa nutspschimacz. Pilatus jako bohot mějesche jenicžzy prawo, teho Knjesa wotprawicz. Kajfaß pak jako wyschschi měschnik dyrbjesche jeho ßudžicz. „Kiž běsche w tym lěcže wyschschi měschnik“ tute ßłowa wjazy krocz w scženju ßwjateho Jana nadeńdžemy. S tym chze wón prajicz, so je Kajfaß runje w tutym tak wažnym lěcže tutón hamt měł.

Trójzy Kajfaß w stawisnje cžerpjenja teho Knjesa wustupi:

1., Pschi wuradženju, kak ma ßo wyßoka rada pschecžiwo Khrystußej sadžeržecz.

2., Pschi wuradženju, kak ma ßo Khrystuß sajecz.

3., W poßlednim poßedženju wyßokeje rady, hdžež bu tón Knjes k ßmjercži wotßudženy.

Wobhladajmy ßebi jeho sadžerženje w tutej trojakej składnoscži.

Krótko po sbudženju Lazara, kiž wulke spodziwanje sbudži a jich wjele k Knjesowym wucžomnikam wobrocži, shromadži ßo wyßoka rada k potajnemu poßedženju. Móznje pschibywazy pschiwisk teho Knjesa ßo jim straschny sda. Boja ßo wo ßwoju nahladnoscz pola luda, kiž pschezo bóle hinje. Khutne naprawy maja ßo postajicz k sdžerženju jich mozy a k wojowanju pschecžiwo Jesußej, kiž zyły ßwět psches ßwoju wucžbu a ßwoje džiwy sawjercži. Wón dyrbi ßo njeschkódny scžinicz. To bě wěste, tola kak ma ßo to sapocžecz, to njewjedža, Dokho bu tam a ßem rěcžane, ale wucžinjene niczo njebu. Běchu wěscže tola tež tajzy mjes nimi, kiž wotradžowachu s mozu tej wězy wobaracz, pschetož tež pschiwißowarjo teho Knjesa we wyßokej radže ßydachu. Jako njerosßudženoscz pschiběrasche, posběhny ßo Kajfaß, kiž běsche hacž ßem mjelczak a s hordym pschesběhnjenjom rosßudžaze słowo wupraji.

S woprědka wón pschitomnych jich njewědomoscže a njepschemyßlenja dla naßwari. Woni derje ßu tón abo tamny namjet stajili, kiž mohł ßo ßnadz wuwjesez, kiž pak tola wažnoscže měł njeby. Na najbližschi a najjednorischi ßrědk pak njeißu pschischli. To hibanje wukorjenicz je jenož jenicžki ßrědk mjenujzy ßmjercz Jesußa. Wobstejnoscže hinak njepschidadža hacž so dyrbi wumrjecz. Njestanje ßo to, dha budže to hibanje džeń wote dnja pschiběracz, hacž jeho zyły lud sa ßlubjeneho Messiaßa pschipósnaje. Woni jeho krala scžinja; potom pak pschińdu Romszy a dla spjecženja wosmu židam nationalnu ßamostatnoscz. Židža budža Romskich wotrocžzy. Ma ßo tole sadžěwacz, dha ma Jesus wumrjecz. Druhi wupucz njeje, pschetož lěpje je, so jedyn cžłowjek wumrjeje sa lud, hacž so by ßo zyły lud skasył.

Bjes teho, so jo wjedžesche, Kajfaß s tutym ßłowom bójske potaństwo wumoženja wupraji.

Tute ßłowa pscheßwědcža tež njerosßudženych a cžinja kónz wschemu khablanju. Teho Knjesa ßmjercz je wobsamknjena wěz, jenož dobra składnoscz ma ßo wotcžakacz. So bychu ßo wo tutej rosrěcželi, seńdu ßo wyschschi tych židow w hrodže wyschscheho měschnika abo w templowym pschitwarku k wuradženju. To sta ßo dwaj dnjej psched jutrami, 12. Nisana. Kajfaß je saßo s pschedßydu.

(Skónczenje pschichobnje.)

Kak ßy żiwy?

(Pokračžowanje.)

VII. W Božej ßłużbje a wo ßłużbje Božej.

Ludžo pak tež husto w zyrkwi s wocžinjenymaj wocžomaj spja. Woni ßu kemschikhodžerjo, kiž ßo khwala, so hischcže ženje w zyrkwi spali njeißu, a woni tola lědy žanych myßlow s prědowanja domoj wosmu. Hdyž ßebi tajkich „poßłucharjow“ s klětki bliže wobhladasch, ßo woni tebi sdadža kaž khěža bjes prawych woknow; wocži stej wotewrjenej, ale wuschi saczinjenej a žadyn duch tu njeje. Bóh luby Knjes derje wě, cžeho dla na cžłowjskimaj wuschomaj widžecz njemóžemy, hacž wonej woprawdže poßłuchatej, ale sa někotrehožkuliž kemschikhodžerja by lěpje było, hdy by hinak było, dokelž njeby na to hrěschicz móhł. Sa někotrych njeje prědowanje niczo druhe hacž hudźba, kotraž jich do spanja koleba. Pschikład njech je sa to tamne powjedanczko, so chzyńsche duchowny na pucžowanju Božu ßłużbu wo wßy wopytacz. Jako tam wón pschińdže, běsche ßo prědowanje hižo sapocžało, a se spodziwanjom widžesche wón, so njeběsche zyrkej jenož pokna, ale so tež hromada ludźi psched durjemi hacž na drohu won stejesche. Hdyž běsche ßo k nim stowarschił a tam khwilu stał, ßo wón jeneho woprascha: „Rosumicže wy tež něschto?“ Tón směrom wotmolwi: „Ně, žaneho ßłowczka.“ „Cžeho dla potom jow stejicže?“ ßo zusy dale praschesche a njeběsche mało pscheßłapnjeny, jako wotmolwjenje dosta: „Njeßłyschicže dha — jow dže ßo tola prěduje!“ — To je ßo pjecža w katholskej krajinje mělo, ale luby pschecželo, położmy ruku na

wutrobu, hačž njeby někotry evangelski runje tak wotmolwicź dyrbjał, hdyž by sprawnje wusnacź chcył, cźeho dla wón w zyrkwi ßyda? — A se wschěm tym myßla ßebi Bohu ßłužbu cźinicź! Pschetož schto dyrbi „Boža ßłužba“ hinasche bycź hačž ßłużenje Bohu. W tym ßłowje je najwyschscha a najhłubscha ważnosćź zyłeje ßwjatocźnosćze wuprajena. Ale schtó dyrbi Bohu ßłużicź? — to je dalsche praschenje. „Farař“ — tak móhło ßo po naschich krajnych waschnjach prajicź. Farař dyrbi modlitwu spěwacź a prědowanje dźerżecź — a schto cźinicźe wy pódła? Wy spěwacźe a „pschipoßłuchacźe.“ Je to wschitko? chzyli ßo my praschecź? — Ně, lubi cźitarjo, niz duchowny ßam dyrbi Božu ßłużbu dźerżecź, ale wy ßami, a to niz se ßamym spěwanjom a poßłuchanjom, ale se sprawnym modlenjom a wutrobnej nutrnosćźu. Kak wjele pak ßo jich woprawdźe ßobu modli a k cźemu ßo potom modlitwa spěwa, hyńž wy se ßwojimi myßlemi pódła njejsćze? Schto chzedźa potom te rjane myßle wo khwalenju a woprowanju, kotreż mamy w naschich khěrluschach? Wobhladajcźe ßebi Bože ßłużby prěnich kscheścźijanskich woßadow: kak to wschitzy ßobu pomhachu a skutkowachu s zyłej wutrobu a s zyłej duschu. Hdyž pak ßo wy njewobdźělicźe pschi naschich Božich ßłużbach s radosćźu a s wutrobu, potom ßu nasche Bože ßłużby prózdne a niczo psched Bohom njepłacźa. To dźerżcźe twjerdźe hdyž ßo ke mschi hotujecźe. — Jako tehdom hłódnemu ludej wucźownizy khlěb w porucźnosćźi teho sbóžnika wudźělachu, je drje kóždy sa ßwojim kruchom pschihnał. Schtóž to njecźinjesche, niczo njedosta. Tež dźenßa hischcźe tón Knjes sa nikim ßwój khlěb njemjeta, schtóž njecha sa nim pschihnacź; k temu ßu te dary pschе ßwjate a drohe. Ale wě ßo, so by schtó žedźiwje sa nimi pschihnał, k temu ßłuscha hłód (horze a horjaze žadanje po njebjeskim khlěbje) a to móhli ßebi myßlicź, so wón ßamo wot ßebje pschińdźe. Schtóž njesabudźe, so ma wón njeßmjertnu duschu, kotraž chze w ßwojim Bosy wotpocźowacź, tón dyrbi spěwacź: „Schto je rjeńscho hačž Bohu ßłużicź!“ Wy wěscźe wo mužu, kiž je prajił: „Knježe, ja lubuju to wobydlenje twojeho doma“ — to je najlěpsche prědowanje do prědowanja, so by ßo cźitało kóždu njedźelu rano, wukładowało na kemschazym pucźu a nałożiło w Božej ßłużbje. Hdyž ßebi wy na to myßlicźe, potom scźe wy po najlěpschim pucźu w Božej ßłużbje woprawdźe waschemu Bohu ßłużicź.

VIII. **Modlenje abo bórbotanje.**

Duscha wscheho Bohu ßłużazeho žiwjenja je modlitwa. Nětko pak maja husto tón napohlad: „Schtóž ßo modli, je kscheścźijan.“ To pak je ßylne mylenje a na najwyschsche je napscheczźiwne wěrne: schtóž ßo njemodli, njeje žadyn kscheścźijan. Tak wjele je wam s mißionskich powjescźow znate, so pohanjo ßo modla a kak mnohim je s tym najwjetscha khutnosćź, hdyž ßo psched ßwojimi pschibohami na kolena cźißnu, so móhło jich njepschestawaze wołanje k němym pschiboham nam psches wutrobu rěsacź, kaž nam mißionarojo pißaja. — Pucźowarjo, kiž do Jerusalema pschińdu, powjedaja, kak k wěstej modlazej hodźinje muhamedanszy ßo na semju cźißnu a ßwojej ruzy k njebjeßam wupschestrěwaja, hdźežkuliž na drohach ßwjateho města steja abo khodźa. — Wjecźor, hdyž prěnje hwězdy skhadźeja, pobožny Israelski ßwoju hłowu pschikryje a k woknam ßwojeho doma dźe, kotreż k ranju (k Jerusalemej) shladuja. Wón psalter wosmje a ßo modli. — Potajkim póhan ßo modli, muhamedanski ßo modli a žid ßo tež modli, a njedyrbjał ßo někotry, kiž ßo kscheścźijan mjenuje, wohańbjeny cźucź. We wjele domach ßo lěto wot lěta žadyn Wótcźenasch shromadnje njespěwa.

Ty prajisch, luby pschecźelo, „pola mje je to cźisćze hinak; tam ßo kóždy dźeń blidowe a wjecźorne pacźerje spěwaja.“ To je wěscźe khwalobne waschnje, a hdźež ßo woprawdźe pschewjedźe, wot teho žohnowanje na zyłe domjaze žiwjenje wukhadźa. To je wěscźe něschto zyle hinasche, hačž cźłowjek bjes modlitwy na ßwoje dźeńske dźěło dźe a jo runje tak wobsamknje, abo hačž ßo kscheścźijenjo psches shromadnu domjazu nutrnosćź na ßwoju pschißłuschnosćź pschecźiwo Bohu a duschi dopomnicź dadźa. Skót da ßo rano sa wós sapschahnycź a dźe wjecźor do hródźe, hdyž je wupschehnjeny — tak je cźłowjek bjes modlitwy żiwy. Tak njemóžecźe a nochzecźe wy żiwi bycź! Ale ja ßo prascham: kak wjele tajkich „nutrnosćźow“ njeje niczo mjenje hačž jena nutrnosćź. Ja ßo se ßwojeho dźěcźazeho cźaßa dopomnju, so běch pódła, hdyž ßo blidowe pacźerje w ßußodnym domje spěwachu, hdźež hospoßa roshněwana kócźku s blida honjesche a pódła dale bórbotasche: „Ty ßy naß cźělnje naßycźił, naßycź naß tež duchownje! — Druhi krócź bu dźowka woßrjedź modlitwy naßwarjena, dokelž běsche poliwku pscheßelika. Tole waschnje blidoweje modlitwy ßo mi trajnje do pomjatka saschcźěpi: Modlenje a ßwarjenje ßo ßamo sa moju hólcźu hłowu hromadźe njehodźesche. To mózecźe ßebi ßami prajicź, schto ma ßo wot tajkeho modlenja dźerżecź. Hdyž ßo wopomni, schtož tón sbóžnik (Mat. 6, 6—8) wo modlenju praji, tón dyrbi tajke bórbotanje modleńskich ßłowow ßamo sa straschne měcź. Njeje to złe jebanstwo, hdyž rt wo Bosy rěcźi a myßle sa wschědnym dźěłom dźeja. Kak móżesch docźakacź, so Bóh na tajkeho poßłucha, kiž ßo pschi lutych druhich myßlach ßam wjazy njeßłyschi? Schtóž chze potajkim domjazu nutrnosćź dźerżecź, dyrbi pschi tym nutrny bycź, hewak je to wopacźne wużiwanje ßwjateho. To ßłowo: „Nusa wucźi ßo modlicź“ hewak cźisćze po mojej myßli njeje; pschetož nusa husto něschto cźisćze druhe wucźi hačž modlicź, mjenujzy kradnycź a hrěschicź. W tej myßli pak je prawe: W nusy ßo wschelake hewak łóhkomyßlne bórbotanje do khutneho wołanja pschewobrocźi. Na psch. dostanu w cźaßu drohoty a pschi njeradźenych žnjach blidowe pacźerje a schtwórta próstwa ßwjateho Wótcźenascha zyle druhi synk, hačž hdyž masch wscheho dosćź. Kak potom někotry nawuknje, so jeho prjedawsche modlenje ani kuscźiczźka khlěba hódne njeběsche. — Wo ßamotniku, kiž ßebi na ßwoje modlenje wjele wjedźesche, ßo powjeda, so wón króždy krócź worjech do ßudobja położi, hdyž běsche ßo po ßwojej myßli nutrnje modlił. Jako wón jedyn dźeń we wulkim ßamospodobanju worjechi licźesche a wocźinjesche, wón k ßwojemu nastróżenju pytny, so běsche psches połozja worjechow prózdnych a cźerwych. — Kelko prózdnych worjechow, luby cźitarjo, ßy hižo nahromadźił?

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— K rosprawje wo doßwjecźenju jubileja skhadźowankow ßerbskeje studowazeje młodosćźe dodawamy: Na ßamón kónz ßwjedźeńskeho wobjeda ßławjesche knjes Miklawsch Andrizki tsjoch njepschitomnych knjesow, wo nasche studentstwo wyßozy saßłużbnych: kk. Alfonsa Parczewskeho, Adolfa Cźerneho a dr. Muku. Horza luboscź tutych mužow k naschej młodźinje je tak sjawna a je w telko skutkach ßo wosjewiła, so njeje trjeba, wo tym dale pißacź. Sßława dha bu tež s radosćźu pschijata, a horliwje ji pschihłoßowachu młodźi a stari. — Dale pschispomnimy, so je ßława, knjesej fararjej Żurej pschipißane, prajił k. direktor Nowak. Tež spomni sa wobjedom k. farař Gólcź se sahorjazym ßłowom na Macźicźny dom. K cźesćźi skhadźowankarjow, kotrychž je Bóh hižo k ßebi powołał, na ßłowo ßamßneho knjesa shromadźeni postanychu.

— Sa noweho fararja w Khwacźizach je ßo wot konsistorstwa, kotreż ma prěni krócź to nowe farske městno wobßadźicź, knjes kaplan Sarjeńk w Budyschinje postajił. Twar Khwacźanskeho Božeho doma spěchuje a maja myßle, jón sapocźatk oktobra poßwjecźicź. Nadźijomnje ßo tole poßwjecźenje njedźelu njestanje. Pschetož na tymle poßwjecźenju noweho Božeho doma w Sserbach bychu ßo tež rady ßerbszy duchowni wobdźělili. S nowej Khwacźanskej woßadu ßo Łupjanska woßada sjednocźi; kaž ßłyschimy, je ßo tole swjasanje na prěnje na pjecź lět stało. Potom budźe ßo s nowa wo tym jednacź, hačž woßadźe sjenocźenej wostanjetej. Pschetož wobsamknjene njeje, so Khwacźanska woßada mjes tym psches nowe wßy ßo k woßadźe pschisamkaze roscźe a potom budźe wona derje bycź móz ßamostatna woßada. To by tež derje było, so njeby liczba ßerbskich duchownskich městnow dale a bóle wotebjerała.

— Sserbski homiletiski seminar je w tu khwilu na Hrodźischcźanskej farje pod wodźenjom knjesa fararja Mrósaka shromadźeny. Tsjo studowazy ßo tam na duchownske sastojnstwo mjes Sserbami pschihotuja, kk. studencźa Mrósak, Räda a Wicźas. Wo płódnym skutkowanju ßerbskeho seminara w ßwojim cźaßu dokładnu rosprawu podamy.

— Gustav-Adolfski ßwjedźeń budźe wutoru 26. septembra w Rakezach. My lubych Sserbow nětko hižo na tón ßwjedźeń kedźbliwych cźinimy, so bychu po móżnosćźi tež s wokolnosćze w bohatej liczbje na ßwjedźeń pschischli.

— Sańdźenu póndźelu ßu ßo tak mjenowane septemberske zyrkwinske ßwjedźenje w Draždźanach sapocźałe. Najprjedy mějesche ßo hłowna shromadźisna wubjerka sakskeho hłowneho mißionskeho towarstwa, kotraž mějesche wo snutskownych należnosćźach mißionstwa wuradźowacź. Tule shromadźisnu scźěhowasche lětna shromadźisna

ſakſkeje mißionſkeje konferenzy pod pſchedßydſtwom knjeſa fararja Kleinpaula w Brokwizach. Wona běſche derje wopytana. W njej mějeſche knjes konſiſtorialny radźiczel dr. Dühn ważny pſchednoſchk wo praſchenju: „Pſched kajke nadawki ſtaja naß k kónzej krocžaze mißionſki lětſtotetk? W ſawodźe pokaſa wón na hiſtoriju mißionſtwa a jeho roswiwanja w naſchim lětſtotetku, kotrež je ſawěſcźe było mißionſki lětſtotetk. Pucźe mißionſtwa ßu nětko cžiſcźe druhe hacž prjedy, a wot teho cžaßa, ſo mamy my naſche kolonije, ma tež mißionſtwo tu pſchißkuſchnoſcź, na poli mißionſtwa pſchezo wjetſche mozy do ſkutka ſtajicź. Duž pſchednoſcheŕ wułoži: Tſi nadawki ßu, kotrež ßu mißionſtwu na kónzu lětſtotetka ſtajene: 1. Mißionſtwo dyrbi ſ nowym cžaßom, kotryž je ßo ſa póhanſki ßwět pſches ßwětny wobkhad ſapočžał, dale krocžicź; 2. njepuſchcźe wottykњeny kónz ſ wocžow ani we wopacžnej duchownej, ani w ßwětnej myßli a 3. mißionſtwo dyrbi ßo jako zyrkwinſke dźěło dale wjeſcź a dyrbi pſchezo bóle a bóle ſkutk zyłeje woßady bywacź. Tele wopomnjecźa hódne wułożenja połne pſchihłoßowanje namakachu a ßu to myßle, kotrež chzemy ßebi tež domach rospomnicź, ſo bychmy bóle a bóle pósnali, kak mamy ßwoju ruku poſkicźicź — kóždy ßam ſa ßo — a woßady hromadźe k ßwjatemu ſkutkej mißionſtwa. Wot knjeſa kapłana Ruderta ßo to praſchenje ſtaji, hacž njeby móžno było, ſo bychu mißionarojo, kiž ßu na dowolnizy domach, w mißionſkich hodźinach nam pſchednoſchki dźerželi wo ßwojich naſhonjenjach mjes pohanami, ſo bychu naſchi woßadni lěpſcheho a dokładniſcheho roshlada wo mißionſkim dźěle dostali. Knjes mißionſki direktor Schwartz wupraji, ſo budźa mißionarojo, kaž daloko jim to jich ſtrowoſcź dowoli, wěſcźe k temu hotowi. — Dale mějeſche wutoru ſakſke hłowne bibliſke towaŕſtwo ßwój 85lětny ßwjedźeń. Popołdnju w 4 hodźinach běſche ßwjedźeńſka Boža ßłużba w žoninej zyrkwi, pſchi kotrejž mějeſche naſch ßerbſki duchowny wodźeŕ knjes faraŕ ryčźeŕ Jakub ſ Njeßwacžidła ßwjedźeńſke prědowanje. Na ſałožku texta Pſ. 119, 89: „Knježe, twoje ßłowo wobſteji wěcžnje w njebjeßach“ wón w hnujazym prědowanju wułoži: 1. Pſchecźiwo Božemu ßłowu njech ßo pſchecźiwja, wone woſtanje; 2. Boże ßłowo woſtanje to ßame, kaž wjele wyſche ßu njebjeßa nad ſemju; 3. Boże ßłowo woſtanje do wſcheje wěcžnoſcźe w ßwojej kraßnoſcźi. Po kemſchach rosdawaſche ßo rosprawa wo ſkutkowanju bibliſkeho towaŕſtwa w ſańdźenym lěcźe, kotrež ſaßo rjane płody pokaſuje. Najprjedy je ßo nowy teſtament ſ pſchehładanym textom wudał. Wón je ßo jara rad kupował — wot 30,000 je ßo hižo w tym lěcźe 7532 pſchedało. Roſeßłało je ßo 31,966 biblijow, 10,176 nowych teſtamentow, hromadźe 42,444 abo 33,144 wjazy hacž w prjedawſchim lěcźe. 300 nowych teſtamentow móžeſche ßo mjes Sſerbami darmo rosdźělicź, kotrež běchu ßo bibliſkemu towaŕſtwu wot jendźelſkeho towaŕſtwa jako ſbytk w lěcźe 1859 cžiſchcžanych pſchewoſtajike. Jendźelſke towaŕſtwo ßerbſkich ßwjatych pißmow wjazy njecźiſchcźi. Tež mjes wójſko je ßo 243 biblijow a 1442 nowych teſtamentow ſa niſku płacźiſnu pſchedało. Do wukraja je wuſchło 523 biblijow a 122 nowych teſtamentow. Wunoſchki dobrowólnych darow běchu bohatſche hacž lěto prjedy, hacž runje je ßo wjazy ßwjatych pißmow darmo a tuńſcho rosdawało. Rosprawa ſkónczi ßo ſ tymi ßłowami: „Njech ßo poradźi, niz jenož kaž hacž dotal we wótznym kraju wſchitkim ſchtantam luda bibliju podacź, ale tež lubu ſcžinicź a jich do njeje nuts ſawjeſcź.“

6 hodźinow dobył a jenu mjeńſchinu poſdźe.

Něchtó powjeda:

Pſched krótkim chzych do B. pucźowacź. Schaffnerjo hižo woſowe durje ſacžinjachu; wodźeŕ cžaha hižo ſahwiſda, duž pſchiběža w poßlednim wokomiku muž a ſaſkoczi hiſchcźe do woſa, jako ßo cžah hižo hibaſche. Wboheho muža, kiž běſche cžiſcźe ſ dycha ßo wuběžał, běſche wſchitkim žel. A tola ßym porědko wjeßelſcheho wobliczа wohladał; ja ßebi myßlu, ſo wjeßelſchi bycź njemóžeſche, hdy by wulki łóß dobył. „Wy ſcźe jara khětſje běžał“, praji jedyn ſe ßobupucźowarjow. „Haj“, wotmolwi wón, po kóždym ßłowje dych hrabajo, „ale ja ßym 6 hodźinow ſalutował a duž je běženje prózy hódne“. — Schěſcź hodźinow dobył! — Ja ßebi to pſchezo ſaßo woſpjetowach: Schěſcź hodźinow tuteho ſeńſkeho cžaßa běſche tajkeho kruteho napinanja hódnych, kajkeho napinanja je wěcžnoſcź hódna? Wěcžnoſcź! praj ßebi to pomałku a rospomń jo ßebi! Ty móžeſch ßebi tež ſpěwaŕſke wſacź a junkrócź tež khěrluſch: „O wěcžnoſcź!“ k temu pſchecžitacź! Ja to njeſapſchimnu, ſo telko, hewak cžiſcźe mudrych ludźi ſa to ßłowo wěcžnoſcź tak mało ſroſymjenja ma a ßu tak bjes ſtaroſcźe wot jeneho dnja do druheho žiwi, kaž by žaneje wěcžnoſcźe njebyło. Ja pſched krótkim wo bohatym mužu cžitach, kiž ßo wo to tež njeſtaraſche, a ke mſchi njekhodźeſche, hdyž běſche jeho cžetka, kiž běſche pola njeho w domje žiwa, k jeho mjerſanju pilna kemſchikhodźerka. Sſmjertnu njedźelu proſcheſche wona ſtareho wuja, ſo by tola junkrócź ſ njej ke mſchi ſchoł. Wón běſche jej k woli. Duchomny prědowaſche wo poßlednjej ſchtucžzy Matth. 25. Ale hdyž běſche žadnemu hoſcźej hižo hłowny khěrluſch: „O wěcžnoſcź ßłowo hrimanja“ khětro mjerſazy był, hłowna myßl prědowanja: „Wěcžna cžwila, wěcžne žiwjenje“ běſche to hiſchcźe wjele bóle! Na domojpucźu to młodej cžetzy nadpadźe, ſo běſche wuj, kiž by hewak wjele powjedał, tajki mjelcžazy. S měrom w ßwojich myßlach wón dźěſche. Jemu dźěſche pſchi kóždej krocželi, kotruž wón cžinjeſche, pſches duſchu: „O wěcžnoſcź!“ Tež domach wón wothłóß teho prědowanja wotbycź njemóžeſche. Wón dźěſche do ßwojeje korcžmy — ale wothłóß ſaßo pſchińdźe. Wón njemóžeſche ſpocź. O kak lóhzy wón wodychny, hdyž ſkónczinje ranje ßwitaſche. Pſchi dźěle chzyſche nowe myßle ſabycź. Ale tež to ßo jemu njeporadźi. Pſchezo ſaßo wón ßrjedźa rynczkow to mjerſaze ßłowo: „Wěcžnoſcź!“ cžitaſche. Njeměrny wón wot ßwojeho dźěła ſtaže. Haj, to běſche jemu jaßne: Wón ſtejeſche na kónzu ßwojeho žiwjenja. Ale ſchto potom? Wěcžnoſcź? Cźi pißarjo ſe ſpodźiwanjom na ßwojeho knjeſa hladachu, kiž běſche runje do ßwojeho bydła po bibliju póßłał. Wón dyrbjeſche hiſchcźe junkrócź tón dźiwny tekſt cžitaſche a wón jón pſchezo ſaßo cžitaſche. To běſche jemu něſchto nowe. Nč, njeběchu jemu hoſdźe do jeho wutroby ſajčke? A tehdom ßo pola njeho ſbóžne wuhojenje ſapočža.

Luby cžitarjo! kak ſteji ſ tobu w tym naſtupanju, ſ tym praſchenjom: „Hdźe dźeſch ty?“ Wo tym dyrbiſch wěſtoſcź měcź! Wot teho wjazy hacž twoje žiwjenje, wot teho twoja wěcžnoſcź wotwißuje.

— Pſched krótkim chzych ja do D. pucźowacź. Mějach tam nuſne wobſtaranki. Ja běch ßo w prawym cžaßu na dwórniſchcźo naſtajił. Po pucźu pak mějach wſchelake ſadźeržowanje. Wy wěſcźe, kak to druhdy ßo cžini! A hdyž je to tebi tež njelube, pſcheměnicź ßo tola njehodźi.

Ja wſchitke ßwoje mozy hromadźe wſach. Na wutrobje mje kałacź ſapočža. Ale ja khwatach, ſchtož móžach. Duž, hdyž ja bliſko pſched dwórniſchcźom ſtejach, ſchto ßo ſta? Lokomotiva ſahwiſda — a cžah mi pſched wocžomaj wotjědźe. Jenicžku mjeńſchinu poſdźe, ja praju: 60 ſekundow! A ſchto běch ſ tej mjeńſchinu ſhubił! Nó — moje ſamoženje ſhubicź, je wjele; moju ſtrowoſcź ſhubicź, je wjazy, ale mój cžaß, ně, ſbóžnu wěcžnoſcź ſhubicź, ßnano mało wokomikow dła — to je ſchkoda, kotraž ßo ženje wjazy wurunacź njeda. Něhdy pſchińdźe cžert, tak bajka powjeda, nimo kſchižneho pucźa. Na pucźpokaſowarju ſtejeſche, kaž běſche to prjedy pſchezo waſchnje, kſcheſcźijanſki ſchpruch, mjenujzy to napominanje: „Dźenßa ßy ty žiwy, dźenßa wobrocź ßo, prjedy hacž jutſje pſchińdźe, móže ßo wſchitko pſcheměnicź!“ Duž cžert to dźenßa pſcheſchmórnn a wyſche napiša: „Jutſje“ Haj cžertowſke jebanſtwo leži we wotſtorcženju wumožazeho dźěła. Hłuboka wěrnoſcź leži w ſchpaniſkim pſchißłowje: Tón pucź poſdźiſcho junkrócź wjedźe k měſtu „nihdy“.

Lubi cžitarjo njekhodźmy dale po tutej dróſy, ale ſtupmy na pucź, kiž rěka tón prawy: „Nětk je tón dźeń teho ſboža!“ „Khwatajmy, pſchetož nóz pſchińdźe“.

Něſchto k rospominanju.

Niczo ßo khětſiſcho njewupraji, niczo ßo radſcho njeßłyſchi, niczo ßo ßłódſcho njeſroſymi, niczo njeje wužitniſcho cžinicź hacž ſchtož te tſi ßłowa wupraja: „Bohu budź dźak“.

(Auguſtin.)

* * *

Nětko je ſtaroſcź tak powſchitkowna, kaž w lěcźe próch a w ſymje ſmjerſk. Staroſcźi hěta khudeho pſchemała njeje, hród bohateho niz pſchewulki. A ſchtóž žanych ſtaroſcźow nima, praji pſchißłowo, tón ßebi je cžini a byrnjež by ßebi je ſa pjenjeſy kupicź dyrbjał.

* * *

S pokojom dyrbimy bycź ſ tym, ſchtož mamy, tola ženje ſ tym, ſchtož my ßmy.

* * *

Žadyn miſchtr tak dobry njeje, ſo njeby hiſchcźe wukńycź měł.

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Sſmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

Czißło 39.
24. sept.

Lětnik 9.
1899.

Sserbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

17. njedźela po ßwj. Trojizy.

Japoschtolske skutki 17, 23.

Nětko wam ja teho ßameho Boha pschipowjedam, kotrehoż wy njesnajecźe, a jemu Bożu ßłużbu cźinicźe.

Teho Boha chzyschе Pawoł wschěm ludźom w Athenje psched woczi stajicź a wopißacź, kotrehoż ſ nich żadyn jeniczki dotal njesnajesche, chzyschе jim wo tym Bohu prědowacź, kiż bě ßo cźłowjekam ſ tym sjewił, so bě jim ßwojeho ßyna ſ njebjeß na semju dał.

S tym bě chzył Bóh wschěm prajicź: „Schtóż sechze mje pósnacź a sesnacź, tón pohladaj na tuteho mojeho ßyna a wobhladaj ßebi jeho ßwěru. Kajkiż je tón, tajki ßym ja ßam. Pohladajcźe jemu do woczow. Kajkiż je tón do woczow lubosny, pschecźelny, dobrocźiwy, ßmilny, tajki ßym ja ßam też. Kedźbujcźe na to, kajki bě tón żiwy, — tajkich chzu ja waß wschěch měcź. Schtoż wam mój ßyn praji, to wschitzy cźińcźe, a hdźeż waß wón powjedźe, tam dźicźe wschitzy ßobu ſ nim a sa nim. S njeho móże kóždy wohladacź, kajki ßym ja pschecźiwo wam smyßleny; schto ßebi wot waß żadam, a hdźe chzu měcź waß sdowjedźenych.

Tuteho wěrneho Boha je Pawoł derje snał, jeho, kiż chze wschědnje ſ nami se wschěmi żiwy bycź, a kiż chze, so byli my ſ zyłej duschu jemu żiwi a ſ nim sjenocźeni. Wón pak je tón Bóh, ſ kotrymż ßmě kóždy powjedacź a rěcźecź, każ dowěrne dźěcźo se ßwojim lubym nanom, a psched kotrymż ßmě kóżdy ſwoju wutrobu wotkrycź, na kotrehoż ßmě ßo kóżdy ſ połnym dowěrjenjom spuschcźecź a ßo wschón jemu podacź. Nikomu ßo wón zuſy njecźini, a nochze nikomu ſdaleny wostacź.

W Athenje na torhoschcźu je ßwjaty Pawoł dale takle prědował: Wschón tón ßwět, na kotrymż ßmy tu żiwi, je wot Bóha stworjeny. Se ßwojim móznym ßłowom je Bóh wscho tole ſ hołeho niczeho stworił. Ssam wot ßo wschón tónle ßwět nastał njeje, njeje tu też wot wěcźnoscźe ßem, ale wscho ma tu ßwój wěsty spoczatk, śmeje pak tu też junu ßwój wěsty kónz, a sawostanje tu tak dołho wscho tajke, kajkeż jo psched ßobu widźimy, doniż budźe ßo wjerschnemu Bohu spodobacź, jo hinascho stworicź.

Tón Bóh, kiż je wschón tónle ßwět stworił, je pschе wschón ßwět wyßoki a wulki. S luboscźu sdźerży wón wschón ßwět a schtoż ßo na nim hibje a żiwi, wón pak też cźłowjekow ßudźi. Schtóż je tu po Bohu żiwy, dostanje ßwoju rjanu msdu, ale schtóż je Bohu njepoßłuschny, dostanje sa ßwoju winu ßwoje saßłużene khostanje. Spochi a stajnje je Bóh wschěm duscham bliski, kedźbuje ßwěru na to, kajki je cźłowjek po duchu żiwy, kajke ma požadanje, po kajkich pucźach kóżdy khodźi. Tajki Bóh wón njeje, kiż był ßo na wotpoczink ßydnył, kiż był pschestał ßo wo ßwojich cźłowjekow staracź, a kiż by wschemu dał hicź, każ by ßo jim sechzyło, ně, sa wscho a sa kóżde stworjenjo ßo wón stara a kóżdeho wón se wschej ßwěru se ßwojej dobrocźiwej ruku wodźi.

Dale jich Pawoł powuczi: Wschěm cžłowjekam, njech ßu žiwi tu abo druhdźe, ßo ta ßama jena krej pśches jich žiłe žorli, a wschitzy ßu tu, kaž byli bjes ßobu ródne dźěczi ſ jeneho nanoweho doma, ßu potajkim wschitzy bjes ßobu ſbratſeni a ßotſeni, duž dyrbja ßo tež wschitzy bjes ßobu ſtajnje lubowacź a cžeſcźicź, kaž ßo ródni bratſjo a ródne ßotry bjes ßobu lubuja, a jedyn dyrbi tu druhemu ſ cžiſtej wolu ßłužicź.

Nichtó ßebi to nihdy ženje njemyßl, ſo był wón woßebniſchi a lěpſchi, dyžli jeho ßußod abo něchtó jemu zuſy. Pſched Bohom wſchitzy jenak wjele płacźimy. Njerjekń ženje nichtó ßam pſchi ßebi: „Sswój najbližſchi a najlubſchi ßym ja jeniczkemu ßamemu ßebi“, — ně, kohož wohladaſch, kóždeho druheho, ßameho tebi zuſeho a njeſnateho, měj ſa ßwojeho bližſcheho a wopokaž jemu twoju dobrotu a luboſcź.

Dale Pawoł wucžeſche: Schtóž ßo Bohu njepoßłuſchny wopokaže, tón ſ tym hrěch cžini. Se ßwojim hrěſchenjom pak ludźo ßami ßebi ſkaža, a ſe ßwojim ſłym hrěſchenjom ſcźehnje ßebi kóždy hrěſcheŕ Boże khoſtanje a ſatamanje ßam na ßo. Doniž njebudźecźe ſe wſcheho ßwojeho hrěſchenja wumoženi, ſwoſtanjecźe njeſbóžni ludźo. Sswój hrěch ßebi nichtó ßam wodacź njemóže, njemóže ßebi jón tež ſe ßwojeje duſche wucźißnycź.

Ale naſch ſbóžnik móže jón kóždemu ſ wutroby wutorhnycź. Komuž jón wón hiſchcźe ſ jeho duſche wutorhnył njeje, tón je tu hiſchcźe na ßwojej duſchi khory a ma ßwoju cźežku winu a nuſu na ßebi.

Takle je ßwjaty Pawoł Athenſkim ludźom na torhoſchcźu ſtejo prědował a wſchěm ważne ßłowczka do ßwědomnja rěcžał. Njech pak jeho ßłowa też nam wſchěm ſ nowa do duſche a do ßwědomnja dóńdu a we waß žiwe woſtanu. Twój žiwy wěrny Bóh pak njewoſtań tebi ženje žadyn njeſnaty, ale twój luby ſnaty, wot tebje cžeſcźeny a khwaleny do wěcžnoſcźe!

Khwalmy Knjeſa, kaž ßo ßłuſcha,
Cžeſcźmy jeho ſ wutrobu.
Podźakuj ßo, luba duſcha,
Bohu, temu wjerſchnemu.
Bjes kónza je jeho hnada,
Bjes kónza wón na naß hlada
Se wſchej horzej luboſcźu,
Nochze ſpomnicź na winu.
Wěcžnu khwalbu jemu prajcźe,
Boże ſkutki poſběhajcźe,
Cžeſcźcźe jeho wulku ßmilnoſcź,
Khwalcźe: wón mo móz a ßylnoſcź.

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedanczko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolſtoj.

I.

Dwaj a dwazyteho julija ſaſtupi kapitan Khłopow w epoletach a ſchaſchzy*) do niſkich duri mojeje „ſemljanki“ — tajkeho jeho ſa cžaß mojeho pſchijěſda na Kawkas hiſchcźe njeběch widźał.

„Pſchińdu runy pucź wot polkownika“, — dźeſche wón, wotmołwjejo na moje napraſchowaze pohladanje, ſ kotrymž běch jeho poſtrowił, — „Jutſe ßo naſch batalijon na pucź naſtaji.“

„Hdźe to?“ wopraſchach ßo.

*) Schaſchka = krótki teßak, kaž jón wobydlerjo Kawkaſkich horow na aſiatiſkich mjeſach noſcha.

„Do N. N. Tam je poſtajene měſtno, hdźež maja ßo wójſka ſeńcź.“

„A wot tam, niźwěrno, budźe ßo někajka bitwa pſchihotowacź.“

„Najſkerſcho.“

„Hdźe to? ſchto ßebi wy myßlicźe?“

„Schto ßebi myßlicź? Ja wam powjedam, ſchtož ſnaju. Wczera w nozy pſchihna Tataria wot generala — pſchinjeße pſchikas, ſo by batalijon wucźahnył a ſo by ßuchari na dwaj dnjej ßobu wſak; ale hdźe, cžeho dla a na kak dołho, ſa tym, nanko, ßo njepraſchamy: kaſane je, ſo mamy wucźahnycź a ſ tym je doſcź.“

„Tola, hdyž ßuchari jenož na dwaj dnjej ßobu bjeru, dha tola też wójſka dlěje njeſadźeržu?“

„Nó, to hiſchcźe niczo njedopokaže . . .“

„Kak tak?“ praſchach ßo ſe ſpodźiwanjom.

„Haj tak! Cžehnichmy do Dargi, běchmy ßuchari na tydźeń ßobu wſali, a woſtachmy tam něhdźe měßaz.“

„Ale budźe nii móżno, ſo ſ wami ßobu poczahnu?“ wopraſchach ßo, na khwilu pomjelczawſchi.

„Możno to je, haj możno, tola moja rada — radſcho njeńdźcźe ßobu. Cžeho dla dyrbjeli ßo do ſtracha podacź?“ . . .

„Ně, tola dowolcźe mi, ſo ßo po waſchej radźe njeſłożuju: ja ßym tu zyły měßaz pſchebywał jenož teho dla, ſo bych ſkładnoſcź wocžakał, ſo mohł bitwu wohladacź, a wy chzecźe, ſo bych tule ſkładnoſcź pſchepuſchcźił?“

„Proſchu, dźicźe jenož; tola, ſ prawdu, njeby-li lěpje ſa waß było, hdy byſchcźe tu woſtali? Wy móhli maß tu wocžakacź, móhli na hońtwu khodźicź, a my bychmy cźahnyli ſ Bohom. A kraßnje by to było!“ — rjekny wón ſ tak pſcheßwědczazym hłoßom, ſo ßo mi na prěni wokomik ſawěſcźe ſdaſche, ſo by to kraßnje było; tola ja krucźe prajach, ſo tu ſa niczo njewoſtanu.

„A ſchto by drje tam było, ſchtož hiſchcźe njebyſchcźe wohladali?“ pokracžowaſche kapitan, ſo by mje pſcheßwědcził. — Chzecźe-li wy ſpósnacź, kajke bitwy bywaju? — cžitajcźe Michajlowſkeho-Danilowſkeho „Wopißanje wójny“! Pſchekraßna to kniha! Tam je wſcho nadrobno wopißane: hdźe je kóžde jenotliwe wodźělenje ſtało, a kak ßo bitwy wotměwaju.“

„Runje na wopak, to mje njeſajimuje“, — wotmołwich.

„Nó, ſchto też to: Wam drje ßo jenož chze, kaž ßo ſda, na to pohladacź, kak ludźi ſabiwaju? . . . Hlejcźe, w lěcźe dwaj a tſizetym běſche tu też někajki njewojeŕſki cžłowjek, ſe Schpaniſkeje, kaž ßo praji. Na dwěmaj bitwomaj je naß pſchewodźał w někajkim módrojtym płaſchczu — tehole młodźenza ßu też ſabili. Tudy, nanko, niczo njewohladaſch.“

Dokelž mi njeje hańba była, ſo je kapitan moje wotpohlady tak podhladnje wobjaßnił, dha ßo też njejßym próżował, jeho wo druhim měnjenju pſcheßwědczicź.

„Haj, běſche dha wón khroblý?“ wopraſchach ßo jeho.

„Haj, Bóh je jeho jenož ſnał: ſtajnje, tak běſche, jěchaſche prědku; hdźež běſche tſělenje, tam běſche też wón.“

„Tak běſche wón tola khroblý,“ rjeknych ja.

„Ně, tak njewoſnamjeni ßo khroblóſcź, ſo ßo tam wokoło tołkaſch, hdźež ßo ſa tobu ani njepraſcheja.“

„Schto macźe wy potajkim ſa khroblóſcź?“

„Khroblý . . . khroblý?“ woſpjetowaſche kapitan, ſ wuraſom cžłowjeka, kotremuž ßo prěni raz pſchedpołoži podobne praſchenje: khroblý je tón, kotryž ßo tak wjedźe, kaž ßo ßłuſcha“, wotmołwi wón, na khwilku ßo rosmyßliwſchi.

Dopomnich ßo, ſo Platon khroblóſcź wułożuje ſe ſnacźom teho, cžehož je nuſne a teho, cžehož njeje nuſne, ßo bojecź, a njekedźbuje na wobſchěrnoſcź a njejaßnoſcź wuraſa w kapitanowym wułożowanju, pomyßlich ßebi, ſo njeje hłowna myßl wobojich tak rosdźělena, kaž mohło ßo ſdacź, a ſo je też kapitanowe wułożowanje prawiſche, hacž tamne hrjekſkeho mudreho; a jeli mohł wón tak rěcžecź, jako Platon, dha by wón ſawěſcźe prajił, ſo je khroblý tón, kotryž ßo boji jenož teho, cžehož ßo maſch bojecź, a niz teho, cžehož ßo nimaſch bojecź.

Ja chzych moju myßl kapitanej rosjaßnicź.

„Haj,“ ſarěcžach, mi ßo ſda, ſo móżeſch ßo pſchi kóždym ſtrachu wſchelako ſłożicź, a hdyž ßo ſłożiſch na pſchikład pod wliwom ßwojeje pſchißłuſchnoſcźe, dha je to khroblóſcź, hdyž pak ßo ſłożiſch pod wliwom niſkeho cžucźa, dha je to bojoſcź. Teho dla njemóżeſch cžłowjeka, kotryž ßwoje žiwjenje ſwaži ſe žedźenjom po ßławje, abo ſ wcźipnoſcźu abo ſ nahrabnoſcźu khroblého mjeno-

wacź, a nawopak njemóżeſch cźlowjeka ſa bojaſliwza měcź, kotryż pod wliwom cźeſcźownehо cźucźa, ſo ma ßwoju ßwójbu ſaſtaracź, abo ſ jednoreho pſcheßwědcźenja ßo ſtrachej wotrjeknje.“

Kapitan hladaſche na mnje ſ wěſtym ſpodźiwnym wuraſom, jako ja rěcźach.

„Nó, to wſchak wam njemóżu dopokaſacź,“ rjekny wón, ßebi trubku natykajo, „ale pſchi naß je junker (offizěr), tón ßo rad mudrje rosrěcźuje. Wy ſ nim porěcźicźe. Wón też pěßnje pißa.“

Ssym ßo hakle na Kawkaſu ſ kapitanom ſeſnał, hacź runjeż jeho w Ruſkej hižo ſnajach. Jeho macź, Marja Janowa Khłopowa, mějeſche małe kubleſchko. Wona bydleſche něhdźe dwě werſcźe wot mojeho wobßedźenſtwa. Doniż na Kawkas njewotjědźech, běch pola nje: ſtaruſchka je ßo jara ſradowała, ſo ja jeho Paſchenku wohladam (tak narjekny wona ſtaremu, ſchědźiwemu kapitanej) a — żiwy liſt — móżu jemu powjedacź wo jeje żiwjenju a jenu poßykku pſchepodacź. Hoſpodowaſche mje ſe ſchwarnym pirogom*) a ſ poł hußyzu dóńdźe Marja Janowa do ßwojeje ſparneje komorki a wróćźi ßo wot tam ſ cźornym wjetſchim ßwjecźatkom (amuletom), k kotremuż běſche pſchibity runje tajki źidźany bancźik.

„Hlej, to je naſcha „Matuſchka-ſaſtupniza“ (Boża macź), ſdźěłana ſ njeſpalomneho drjewa Mójſaßoweho kerka,“ dźeſche wona, ßo pokſchiżowawſchi a podobiznu Božeje macźerje pokoſchiwſchi. Potom poda ju mi do ruki. Proſchu, nanko, dajcźe tutón wobras jemu. Hlejcźe, jako je wón na Kawkas jěł, ßym ja modlitwu w zyrkwi poßłużiła a ßym pſchilubiła, jeli wón żiwy a njeſranjeny woſtanje, ſkaſam tónle wobras Božeje macźerje. Hlejcźe, to je hižo wóßomnacźe lět, ſo jeho Boża macź a wſchitzy ßwjecźi ſchkituja: ani ras njeje był ranjeny, a hlejcźe, na kajkich bitwach je wón tola pobył. . . . Każ je mi Michajlo, kotryż je ſ nim był, powjedał, dha, wěrcźe mi, móża ßo wam włoßy na hłowje poſběhowacź. Hlejcźe, wſcho, ſchtoż wo nim ſnaju, ßym wot zuſych naſhoniła: wón wſchak, mój hołbik, mi niczo njepißa wo ßwojich ſkutkach, — wón ßo boji, ſo mi bojoſcź nawyje.“

(Tola na Kawkaſu ſhonich, tola niż wot kapitana, ſo je wón ſchtyri króćź cźeżko ſranjeny był, ale każ ßo to ßamo wot ßo roſumi, ani wo ranach, ani wo ſkutkach njeběſche ani ßłowcźko pißał ßwojej macźeri.)

*) Pirog je ruſke pjecźwo, kotreż ßo wſchědnje jě; pirog je ſwonkownje podobny pokrucźe khlěba, nutſka pak je pjelnjeny ſ mjaßom, rybjazym mjaßom abo warjenymi jejami, abo też ſe wſchěm na dobo. (Pokracźowanje.)

Kak ßy żiwy?

(Pokracźowanje.)

Wjeßeloſcź pokaſuje ßo pola kóżdeho cźlowjeka hinak. Wy móżecźe to hižo na dźěcźoch widźecź, ſ kotrychż huſto to jene njerodźi, ſchtoż druhe ſwjeßeli, a ſchtóż chze ßwoje dźěcźo ſeſnacź, dyrbi woßebje na to kedźbowacź. Na ßwojich wjeßelach ßo cźlowjek jako dźěcźo pósnaje, ale też jako młodźenz a młoda holza, jako muż a żona. Duż na żane waſchnje wſcho jene njeje, ſchto ßebi cźlowjek bjes pſchiſtojnymi wjeßelemi żiwjenja wuſwoli, a ſchtóż chze ßebi dobre ßwědomje ſdźerżecź, dyrbi ßo wſchelakeho ſdźerżecź, na cźimż maja druſy ßwoje wjeßele. Schtóż bjes pólnymi różemi jědojte roſtliny rosdźělicź njemóże a jenoż na tym je, kóżdu różu wuſchcźipnycź, kóżdy płód ſjěſcź, bórſy ſchkoduje. Schtóż je junu jědojte wiſchnje jědł a żiwy woſtał, je druhi króćź wißajo woſtaji, też hdyż ßu rjane na pohladanje. Prawje wolicź móże kſcheſcźijanowa ruka w Božej ſahrodźe. Tam pak ma wjeßelow doſcź na wubjerk a naſhonity ſahrodnik je wyſche duri napißał: „Wſchitko je Waſche“. Wyſche lóſchtnych ſahrodow tuteho ßwěta pak njech je napißane: „Wchitko Waſche njeje!“ Po tym lubi cźitarjo, wolcźe, wy ßami pósnajecźe, hacź doſcź a wyſche njewoſtanje, na cźimż ßmě ßo cźlowſka wutroba ſwjeßelicź: njewinowate wjeßela, kotreż wużiwawſchi ßo kacź njetrjebaſch. Haj, ſchtóż roſymi wolicź, temu hakle prawje zyły ßwět wotewrjeny ſteji, wón ſamóże wſchudźom wużiwacź — tola bjes hrěcha!

To ßo praji: Kóżdy cźlowjek dyrbi wjedźecź, kak daloko ßmě hicź. Nałożcźe to pola tych mjes wami ſwucźenych wjeßelach a myßlcźe ßebi pódla cźlowjeka, kiż chze kſcheſcźijanſzy żiwy bycź, potom ſcźe ſroſymili, na cźoż myßlimy. Kak huſto pak ßo my duchomni runje w tym dypku wopak ſroſymimy! Prajimy-li n. pſch. w kermuſchnym prědowanju khutne napominaze ßłowa, kotreż ſawěſcźe ßwjedźeńſkim wjeßelam ßamym, ale żadoſcźiwym wużiwanjam płacźi, potom hnydom prajicźe, ſo ßo nam ani kermuſchne wjeßele njepopſcheje, kotreż je tola kóżde lěto jenoż junkrócź. Schtóż pak to tak ſroſymi, njeroſymy naß jenoż wopak, ale też naſchu myßl na hłowu ſtaji. My wobżarujemy khudobu na prawych wokſchewjazych wjeßelach a bychmy radſcho, hacż ſo wjeßele kaſymy, wjeßele pſchinjeßli. To je ſa wjele ludźi na kraju a w měſcźe woſnamjenjaze, ſo njemóża wjeßeli bycź, hdyż niczo we hłowje nimaja. To pak kaſy cźěło a duſchu. Pjanoſcźi pak runaja ßo wſchitke hrěſchne żadoſcźe, kotreż móżecźe ßebi ßami mjenowacź. Schtóż żanych druhich wjeßelow njeſnaje, hacż te, na kotreż kacźe a rudźenje pſchińdźetej, teho móżemy ſ wutrobu wobżarowacź. Prawo wjeßele ßo na tym póſnaje, ſo ßo cźlowſka wutroba pſches nje poſběhnjena, wokſchewjena a ſa nowe nadawki, kotreż żiwjenje wſchědnje ßobu pſchinjeße, ſ nowa poßylnjena cźuje a tajkele wjeßela chzyli my kóżdemu niz jenoż popſchecź ale żadajomne ſcźinicź.

My móżemy ßebi tola też kermuſchny ßwjedźeń myßlicź, pſchi kotrymż pſchecźeljo na wopyt pſchińdźa a ßu w domje pſchi wobjedźe ßmějo żortujo wjeßeli a młodźi ludźo, kiż chzedźa rejwacź, pod wocźomaj ſtarych ßwoje reje we wſchej cźeſcźi rejwaja. Jene pak ßo ſamjelcźecź njedyrbi: Spěwy a żorty, kotreż huſto ſ rejwanſkich lubjow na dróhu dele klincźa, ßu jaßne ſnamjo, hdźe ßu myßle rejwazych dóſchke. Żane ßłowo njeje njewěrniſche, hacż to němſke pſchißłowo: „Hdźeż ßo ſpěwa, tam ſměrom woſtań, ſki cźlowjekojo njeſpěwaja“. Ski cźlowjekojo maja ßwoje ſpěwy a jich ſpěwy ßu każ jěd; hdźeż woni pſchińdu, tam woni ßwoje błóto ſawoſtaja. Najlěpſchi ßrědk jich ſacźěricź, ßu rjane ſpěwy a najlěpſchi ßrědk pſchecźiwo hrěſchnym żadoſcźam ßu cźiſte wjeßela w Bohu wjeßeleje wutroby. Je namakacź, lóhko njeje, duż dźicźe prawemu miſchtrej a wukńcźe! (Pokracźowanje.)

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

S **Draždźan,** 17. ſeptembra. Miły ßłóncźny dźeń wotpocźowaſche nad Draždźanami, mjes tym ſo rěka Łabjo ſ hoborſkej wulkej wodu dźěſche a na woběmaj brjohomaj powodźeſche, pſches wulke ſliwki, kiż běchu w Cźechach padałe. Też mjeńſche rěcźki w Draždźanſkej wokolnoſcźi běchu wuſtupiłe a we wotawach tam a ßem ſchkodu nacźiniłe. Tola njeběchu wulke wody wotdźerżecź móhłe ßwěrnych Sserbow, też wonkach Draždźan, ßo ſe Draždźanſkej ßerbſkej woßadu ſjednocźicź, k wopytanju lubych ßerbſkich Božich ßłużbow w nakhwilnej kſchiżnej zyrkwi. Wone mějachu ßwój ſapocźatk dopołd. ½12 tam. Spowjednu wucźbu mějeſche k. farař Jakub ſ Njeßwacźidła a prědowanje k. farař Waktař ſ Wóßlinka. Spowjednych pſchiſtupi ſ wulkeje ßerbſkeje woßady, w cźichej nutrnoſcźi ſhromadźeneje, k Božemu blidu 178 woßobow, mjenujzy 83 mużow a 95 żonow. Mjes poßledniſchimi bě też ſaßo ſe ſpodobanjom wohladacź rjana narodna draſta zyrkwina ſ Błótow. — Bóh żohnuj wſchěch naſchich lubych Sserbow a Sserbowki w zuſbje a wobkhowaj naß a jich w luboſcźi k Božemu ßłowu w lubej macźerńej rěcźi!

— Wutoru 26. t. m. budźe hižo woſjewjeny Guſtav-Adolfſki ßwjedźeń w Rakezach. Sserbſke kemſchenje ßo pſchipołdnju w 1 h. ſapocźnje a budźe na nim prědowacź knjes farař Gólcź ſ Budyſchinka. Němſke kemſchenje budźe popołdnju w 3 h. ſ prědowanjom knjeſa ſekundarija Häblera ſ Budyſchina. My lubych Sserbow też ſ wokolnych woßadow namołwjamy, ſo bychu ßo w bohatej liczbje na tutón ßwjedźeń ſeſchli a wutrobu ßebi ſahorili ſa naſchu drohu evangelſku zyrkej.

— Khwacźanſka zyrkej je tak daloko dotwarjena, ſo budźe ßo w oktobrje poßwjecźicź móz. Najprjedy běſche 9. oktobr ſa poßwjecźeńſki dźeń poſtajeny; każ pak nětko ßłyſchimy, budźe ßo poßwjecźenje hiſchcźe wotſtorcźicź dyrbjecź. To budźe ważny dźeń, hdyż nowa ßerbſka woßada do żiwjenja ſtupi. Łupjanſki Boži dom je poßledni był, kotryż bu w naſchich Sserbach poßwjecźeny. Wot teho dnja pak ßu ßo dołhe lěta minyłe. Duż je też wocźakowacź, ſo ßo też Sserbja ſ zyłeje wokolnoſcźe na tym ßwjedźenju wobdźěła. S tym je dołholětna nadźija, kotruż ßu ſtawy woßady hajili, dopjelnjena. Někotry wſchak, w kotrehoż wutrobje ta nadźija a żedźenje po Božim domje żiwa běſche, je ſ tej nadźiju ßwojej wocźi ſańdźelił bjes teho, ſo by luby Boži dom wohladał. Sa to pak budźa nětko jich dźěcźi móz ßłużicź ßwojemu Bohu w rjanej ßwjatnizy.

— Lětuſcha ſhromadźiſna hłowneho Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa je ßo lětßa wot 19. hacż do 22. ſeptembra w Braunſchweigu měła. Też naſche ßerbſke duchownſtwo je tam ſaſtupjene pſches

knjesa fararja Rädu=Budyſkeho. W pſchichodnym cžißle mózemy ßnano rosprawu wo ßwjedženju podacž.

— Kak daloko móže cžłowjek pſchińcž, hdyž je wěru do Boha ſ wutroby ſhubił, wo tym ßwědži powjeſcž, kotruž ſ Barlina doſtanjemy. Sozialdemokrata ſ mjenom Hofmann w Barlinje, kiž je hižo dołhe lěta ſ krajneje zyrkwje wuſtupił, njechaſche ßwojeho 13lětneho ßyna w ſchuli wo nabožinje roswucžicž dacž. Duž bu wón po ſakonju khoſtany. Nětko je ßo rosßudžił, ßwojeho ßyna w židowſkej (!!) nabožinje roswucžicž dacž. Tónle cžłowjek by tež k temu khmany był, hdy by ßo to hodžało, ßwoje džěcži w pohanſtwje roswucžicž dacž.

— W Metzu w kaſarmach jakſkeho artilleriſkeho regimenta cžißło 12 a bataillona 8 bayerſkeho pěſchkowſkeho regimenta je tyfus wudyrił. Hacž dotal je jich 9 ſkhoriło. Kaſarmy k najſtarſchim ßłuſcheja a njebudža ßo wjazy, hdyž budža nowe natwarjene, wobydlicž. Najſkerje je khoroſcž pſches wužiwanje hubjeneje wody naſtała. Wſchitko ßo ſpyta, khoroſczi mjeſu ſtajicž. Bóh chzył dacž, ſo by ßo to poradžiło a ſo njebychu ſtarſchi ßwojich ßynow w dalokej zuſbje ſhubili.

— Evangelſko=lutherſke mißionſtwo wobroczi ßo ſe ſjawnej próſtwu na pſchecželow mißionſtwa. My tu próſtwu lubym Sserbam w pſchełožku podamy:

„Pſches woßebitu nuſu a hubjenſtwo ßmy my nuſowani, ßo w Božim mjenje ſ próſtwu na kſcheſczijanſku ßmilnoſcž wobrocžicž. We wjele krajinach narańſcheje Afriki běſche pſches lěta dołho trajazu ßuchotu wulki hłód wudyrił. Ale hdyž ßu w južnej krajinje ſkónczńje žně nuſy wotpomhałe, tónle hłód w połnóznej Ukamba, hdžež ßu tež pjate žně wupadnyłe, ßo woprawdže w naſtróžazej měrje rosſcherja. Wyſchnoſczíny lěkař ſjewi, ſo je 40,000 ludži, ſ wjetſcha džěcži, na hłód hižo wumrjelo. Naſchej mißionſkej ſtaziji Kitwi a Ikutha ſtej wot hłódnych wobłěhanej a mißionarojo ſpytaja jich ſta pſchi žiwjenju ſdžerżecž, pſches to, ſo jim džěło a ſaßłużbu dawaja. „Ale hdyž tež ſta ßo džěła ſtaja a druhe ſta ßo na karawany póſczelu,“ tak piſche mißionar Hofmann ſ Ikutha, „tola jich runje tak wjele wyſche woſtanje, kotſiž wołaja: Schto budže ſo mnu!“ Hromady kóždy dżeń pſchikhadžuja, ſo bychu ſa ßebje, ſa khoru žonu abo macž, ſa džěcži horſtku rajßa ßebi wuproßyli. Duchowne a cžělne napinanje, kotrež wobſtajne nadběhowanje a wſchědny napohlad tak wulkeho hubjenſtwa pſchihotuja, nimale pſches mozy naſchich mißionarow dže. Nimale hiſchcže hórje hacž w Ikutha ſda ßo w Ditwi bycž. „Nuſa w kraju,“ piſche mißionar Säuberlich, „je na najwyſchſche pſchiſchła. Tyßay Wakamba ßu hłoda wumrjeli. Tyßazy ßmjercži napſchecżiwo dżeja. Powjeſcž, ſo ßmy ßo my jow ſaßydlili a hłódnym ſa rajß džěło dawamy, je k nam wulke ßyły pſchihnało. Mjes nimi ßu najſrudniſche ſchtalty, kotrež móża ßo lědy na nohomaj ſdžerżecž. Pola wjele ani rěcže njeje, ſo móhli hiſchcže džěłacž. Hdyž chzyli my wſchitkich hłódnych hacž k ſpocžatkej nowych žnjow pſchi žiwjenju ſdžerżecž, dyrbjeli my ſ najmjeńſcha 50,000 hriwnow měcž. Hacž dotal ßmy kóždemu, kiž džěłacž njemóže, kuſk rajßa dali, ale tola ßmy hacž dotal ſ tym mało wuſpěcha měli. Runje kaž w Ikutha, ſemrjechu wjetſchi ludžo, kiž hacž na kóſcž wuſkhnjeni k nam pſchińdžechu, ſa mało njedželow. Ssnano bychu ßo ſhrabali, hdy bychu wſchědnje wjazy jěſcž doſtawali.“ Tola mißionar chze ſ najmjeńſcha džěcži pſchi žiwjenju ſdžerżecž. „My ßmy hižo 18 džěcži do naſcheho wothladanja wſali, wot kotrychž ßu 3 na ßłaboſcž wumrjełe. Druhe džěcži woßyrocżene cžakaja, ſo bychmy je pſchijeli, a móhli jich ſa krótki cžaß 50 a wjazy pſchi ßebi měcž. Schtó pomha ßobu ſ tutych džěcži hódne cžłowſke džěcži a da=li Bóh, Boże džěcži woczahnycž, wopominajo to ßłowo Knjeſowe: „Schtóž jene tajke džěcžo horje woſmje w mojim mjenje, tón woſmje mje horje?“ Ja chzu ſa ſaſtaranje džěſcża ſ lětnym pſchinoſchkom wot 50 hriwnow ſtacž. Lubi pſchecżeljo, rosßudże ßo khětſje, pſchetož hnydom dyrbi ßo pomhacž. To tež ſa naß małe džěło a ſtaroſcž njeje, tajke džěcži do hladanja wſacž. Wone ßu maſane, ſanjerodżene a njepoßłuſchne w najwjetſchej měrje. Ale teho Knjeſa dla, jemu duſche pſchinjeſcž, my tón nadawk na ßo woſmjemy, kotryž budżemy cžim radoſtniſcho dopjelnicž, cžim bóle ßo nam pſchihłoßowanje a podpjera wot mißionſkich pſchecżelow domach doſtanje.“ Tutym ßłowam ßo niczo pſchiſtajicž njetrjeba. My je wſchitkim ßmilnym ßobucžłowjekam we wěſtej nadžiji podamy, ſo budża naſchim mißionaram móżne ſcžinicž w krajinach, w kotrychž ßu nimale jako cži jenicžzy kſcheſcżijanſzy Europiſzy powołani, pſchißłuſchnoſcž cžłowſkeho cžucża pſchecżiwo wotemrèwazemu ludej dopjelnicž. My ßmy w dobrej nadžiji, ſo naß naſchi kſcheſcżijenjo pſchi tym ſkutku luboſcże njewopuſchcża. Dobrocżiwe dary chzyłe ßo pola knježi duchownych wotedacž.“

Lipſk, w ſeptembrje 1899.

Kollegij evangelſko=lutherſkeho mißionſtwa.

Tola ſbožowny.

(Se žiwjenja ſtareho wojaka.)

Wójna pſchecżiwo Franzowſkej běſche k kónzej. Dobycżerjo běchu ßo domoj wrócżili. Jich wjele běſche cžeſcž a khwalbu ßobu pſchinjeßło, jich wjele tež rany a brachi. Pola mnohich ßo ſcžěhwki pſchětratych wobcżežnoſczow hakle poſdžiſcho pokaſowachu. Sa tych we wójnje ſranjenych ſtaraſche ßo wótzny kraj; ſa někotrych ſ tych, kiž poſdžiſcho ſkhorichu, pſchińdżechu cžaßy wulkeje nuſy a cżežkeje khoroſcże.

Do poßledniſchich ßłuſcheſche tón, ſ kotrehož žiwjenja chzemy w ſcžěhowazym powjedacž tym k wucžbje, kiž na Božej wótzowſkej ßwěrnoſczi dwěluja a wěricž nochzedža, ſo tón knježi, kiž wſchitko derje cžini, a kiž tym, kotſiž jeho lubuja, wſchitkim wězam k lěpſchemu ßłużicž da.

Wón — ſ mjenom Wylem — běſche rataŕſki džěłacżeŕ, knježi hejtman, kiž ſe ßwojeju rukow džěłom a ſlutniwej pilnoſczu ßebje a tych ßwojich žiwjeſche a ßo tak pſchenjeße. Bórſy po wójnje pokaſowachu ßo pola njeho ßlědy pſchětratych cżežkotow. Pſchezo pſchibjeraza ßłaboſcž w ſtawach, boloſcże w kſchižu, kotrež jemu jeho džěło wobcżežichu, běchu prěni póßli hiſchcże hórſcheho, ſchtož dyrbjeſche hiſchcże pſchińcž. Lěkaŕſka pomoz běſche podarmo. Stawy ſproſtnychu, ſo njemóżeſche khory ani khodžicž, ani džěłacž.

„Kak ßo tebi nětko ſ tymi Twojimi póńdże?“ to běſche to ſtaroſczíwe praſchenje, kotrež wok nětka wo dnjo a w nozy Wylemowu wutrobu hnujeſche, bjes teho, ſo by ßebi ſměrowazeho wotmołwjenja dacž mohł. Jeho knjes, kotremuž bě hacž dotal ßwěru ßłużił, drje jeho ſaſtorcżił njeby, to wón wjedżeſche; ale to běſche ſrudny wotßud w tak młodych lětach hnadny khlěb jěſcž dyrbjecž a wjazy džěłacž njemóž. A njeby pod tajkimi wobſtejnoſczemi žiwjenje ſtajnje žiwjenje w ſtaroſczi a hubjenſtwje było? Na ſtatnu podpjeru myßlicž njemóżeſche, dokelž ßo dopokaſacž njedaſche, ſo je ſkhorjenje na kóždy pad ſcžěhwk wójny a dżenßmſche ſtatne ſaſtaranje invalidow hiſchcże njewobſtejeſche.

To běchu ſrudne wuhlady, kotrež ßo pſched duſchu naſcheho pſchecżela ſběhachu. Troſchtowaze ßłowa jeho duſchowpaſtyrja tehdom w jeho wutrobje hiſchcże płódneje ſemje njenamakachu, dokelž jemu hiſchcże wěſta wěra do Božeho mudreho knjejſtwa pobrachowaſche. Wjele bóle žerjechu dwělowanja na jeho wutrobje, hacž móże ſ zyła Bóh na njebjeßach bycž, kiž tajke njeſboże pſchipuſchcži.

Jene ranje knjes ßwojeho khoreho hejtmana wopyta a ßo jeho praſcheſche, hacž njecha wuknycž zigary džěłacž. Ale wot teho Wylem najprjedy niczo wjedżecž nochzyſche. Wón ßebi myßleſche, ſo jeho porſty, kotrež běchu jenož na cżežke džěło ſwucżene, tajke džěło njedokonja.

„Nó, duž dyrbicże jo runje wuknycž“, tón knjes ſnapſchecżiwi, „ja někeho ſnaju, kiž budże Waß wucżicž. Grat a tobak k ſapocżenju ja kupju.“

Tak ßo ſta. Nuſny grat ßo kupi — a wucżba ßo ſapocża. A džěſche lěpje, hacž běſche ßebi myßlił. Żona a džěcži ßobu pomhachu, kaž derje mózachu; a jako prěni kaſchcżik zigarow hotowy ſtejeſche, běſche wjeßeloſcž wulka.

Ale hdże ſ tymi zigarami? — Tež tu knjes ßwojemu hejtmanej pomhaſche. Wón ßo na pſchecżelow a ſnatych wobrocżi, kiž tunje zigary k rosdawanju trjebachu a woni je pola hejtmana kupowachu. Jako pak bu hotowych zigarow pſchezo wjazy, praji jeho knjes: „My dyrbimy naſchu rospſchedawańju powjetſchicž“. Wón mějeſche dweju ßynow, kotrejž jako wyſchkaj we wójſku ßłużiſchtaj. Wonaj dyrbjeſchtaj potrjebu ſa kantiny pola hejtmana bracž a tež ßwojich towaŕſchow na teho invalidu kedżbliwych ſcžinicž. Jako běchu pſchezo hiſchcże zigary wyſche, praji knjes k hejtmanej: „Wy njedyrbicże hakle na ſkaſanje cżakacž, ale póſczelcże mojimaj ßynomaj, ſchtož macże“. Tak ßo ſta a tež woſta, tež jako jedyn teju ßynow domach na dowoleńży ßo hejtmana praſcheſche: Ja dyrbju drje moje khachle ſ Waſchimi zigarami tepicž, telko Wy mi ſcżelecże?“

(Pokracżowanje.)

Samolwity redaktor: farař Gólcž w Budyſchinku. Cżiſchcž a naklad Ssmolerjez knihicżiſchcżerńje w Budyſchinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 40.
1. okt.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

18. njedźela po ßwj. Trojizy.

Japoschtolske skutki 17, 31.

Bóh je wěsty dźeń postajił, na kotrymž chze wón ßudźicź zyły ßwět s prawdu psches muża, w kotrymž je wón to wobsamknył a je postajił wschitkim tu wěru, so je wón jeho s morwych sbudźił.

Tydźenja ßłyschachmy něschto s Pawołoweho prědowanja, kajkež wón něhdy Athenskim na jich torhoschczu stejo dźerżesche. Prěnje, schtož jim wón prědowasche, bě, so jim jaßnje wułoži, schto nam prěni artikel wo Bohu wucźi: Bóh je wschehomózny, stworiczel njebjeß a semje, wón pak tež wscho wot njeho stworjene sdźerżi a wodźi.

Dale jim Pawoł jaßnje rosestaja, schtož mamy w naschich prascherskich w druhim a tsecźim artiklu stejo: Khrystuß je Boži Ssyn, je tón, kiž budże junu wschón ßwě ßudźicź. Junu budże tu cźaß, hdźež budźa ludźo se h kro ow a narodow, psched ßudnym stołom teho ste vot Boha na to powołany, wschón ßwět s tónle muž, w kotrymž je wscho wob= Ssyn, tón kschižowany a wopißa, kak wón wscheho e sańdże, ale pak też, ie sbóżnoscże. ßwojich ni,) so a so wschitzy, kiž do njeho wěrja, junu sa nim se ßwojich rowow postanu. Evangelijon, w kajkimž bychu wo tym žane rěcże njebyłe, so junu wschitzy morwi se ßwojich rowow žiwi postanu, był, kaž ßłónzo, kotrež žane ßwětło wot ßo njedawa.

Luby, něchtónžkuliž rjekńje: „Ja wěscże wěm, so mam we ßebi njeßmjertnu duschu, — to pak mi k wěrje njeje, so junu hdy moje cźěło s rowa stanje.“ — Tajkemu pak ja praju: Cźłowjekowe cźěło a jeho duscha krucże do jena ßluschatej. Bjes cźěła nihdże žana jeniczka duscha njeje, kóžda duscha dyrbi ßama ßwoje cźěło měcź. Schtóž njewěri, so směje cźłowjek junu ßame ßwoje nowe pschekraßnjene cźěło, tón je cźłowjek bje wscheje nadźije. Chzył mi něchtó napschecźicź: „Wschu tule wěz pak ja s zyłym mojim rosomom dopschijecź njemóžu“, temu dyrbju ja wusnacź: Luby, ja ßam wschak to też njesamožu. Schtóž móhł wschu tule wěz so wschitka srosymicź, tón dyrbjał ßam Bóh bycź. To wschak je wěrno: Hdyž je cźłowjek wumrjeł a je do rowa połoženy, teho cźěło tam w semi tłaje a ßo do próchа pschewobroczi. Ja pak nihdy na to njehladam, schtož tu ßam se ßwojimaj woczomaj wohladam, ale hladam radscho na mojeho pschekraßnjeneho sbóżnika, kiž njewidomny horka na njebju knježi, a kiž je moja hłowa a mój kral, a preju ßebi spochi: „Sbóżni ßu wschitzy tajzy, kiž drje se ßwojimaj woczomaj niczo psched ßobu njewidźa, ale tola wěrja“.

To pak mi spochi wonka wutrobne wjeßele cźini, hdyž do lubeje Božeje stworby sańdu a w njej wuhladam, kak

mi tam Bóh ſ wjele ſtow pſchirunanjemi a wobraſami, ſ jenym ſa druhim, pſched wocži ſtaja, kak wſchudźe ſ něčžeho ſemrjeteho a pſchetłateho, něſchto nowe rjane žiwe wuſkhadźa. Sechzył pak mi něchtó prajicź: „S čzłowjekom ſměje ßo ſ tym hinaſcho“, ſ tajkimi ßwojimi rěčžemi njemóhł mje nihdy nichtó ſamylicź a mi moju wěru njewěſtu ſčžinicź.

Moja wěra je a woſtanje tajka: Jeſuß je mój wumóžnik. Tón pak je mje, to rěka: mje wſcheho, po čźele a duſchi, wumóhł a tón ßamy budźe junu tež mje wſcheho pſchekraßnicź. Schtóž praji: „Ja mam ßwojeho wěſteho wěrneho wumóžnika“, tón ſ tym wupraji: „Ja mam ſ nim někoho, kiž mje junu ſ mojeho rowa wubudźi a mje pſchekraßni“. Schtóž ßebi pſched ßwojej ßmjercźu njeſamóže ſ wěſtej wěru prajicź: „Junu ja ſ mojeho rowa žiwy horjeſtanu“, tajki woſtanje tak dołho bjes troſchta a bjes nadźije, doniž njeje wuknył wěricź: Naſch ſbóžnik naß junu ſawěſcźe ſ nowa wubudźi, nam naſche čźełko pſchekraßni a ſkónčžnje hiſchcźe wſcho pſchekraßni, njebjeßa a ſemju.

Na wſcho tole naß wſchitzy japoſchtoljo ſe ßwojej wučžbu pokaſuja a tajkule wěru ßebi naſch Knjes wot naß žada. Wſchón zyły ßwět, niz jeno ßami čźłowjekojo, ale ßobu ſ nimi wſcho ſtworjene, je ſ Hadamowym ſhrěſchenjom ßobu do ſkaženja a do ßmjercźe ſapanyło. — Duž dyrbi tón, kiž naſch wumóžnik rěka, a tiž tajki tež ſ wěrnej prawdu je, wſchón ßwět, čźłowjekow a wſcho druhe ſtworjene, do noweje bójſkeje kraßnoſcźe ſtworicź, ſo było tu wſcho do wſchitka ßwjate a kraßne. Wſcha dotal ſdychowata ſtwórba dyrbi byćź junu ßobu ſe wſchěmi Božimi dźěčźimi do zyła wußwobodźena.

Takle je ßwjaty Pawoł ßwojim Athenſkim prědował. Abo ſchto je ßebi tam ſe ßwojim prědowanjom pola nich dobył? — Někotſi ßo jemu wußmjachu, dokelž jim jeho rěčž pſche wſchón jich roſom dźěſche; druſy jemu prajachu: „Junu druhi dźeń chzemy ſaßo pſchińcź na tebje poßłuchacź“, ſ tym pak jemu dale niczo njeßlubichu, dyžli něſchto njewěſte; woni chzychu jeho wotbyćź.

Bože ßłowo wſchak je ßwětnym ludźom wohidne a njeſpodobne, dokelž ßebi tajzy myßla, ſo maja wſchitzy ßami wſchu mudroſcź a wjazy roſoma, dyžli tamni Boži póßli. Tak bě to něhdy, tak je to hiſchcźe dźenßniſchi dźeń. Na Bože ßłowo drje wjele ludźi poßłucha, ale wěrjazych je tu ſpochi mało.

Ale tola běchu tam tež wſchelazy mužojo, bjes nimi Dionyſius, radny knjes, a pódla žónſka, ſ mjenom Damaris, kiž buchu wěrjazy. Pawoł tam po tajkim na torhoſchcźu podarmo prědował njebě. Po čźaßu bu tam woßadka, kiž pſchezo dale roſcźeſche. Bože kraleſtwo runa ßo žonopowemu ſornjeſchku: ſ małeho ſornjeſchka roſcźe junu wulki ſchtom. Pawoł pak je měł na tym ßwoje žiwe wjeßele, ſo bě jow w tymle wulkim měſcźe tež duſche ſa ßwojeho ſbóžnika dobył, kotrež móžachu ßebi wot tam ſpěwacź:

My, Božo, tebi ſ wutrobu džak damy,
So twojoh' ßyna ſa ſbóžnika mamy.
Hamjeń.

Tola ſbožowny.

(Se žiwjenja ſtareho wojaka.)

(Pokračžowanje a ſkónčenje.)

Tak dźěſche khwilu wſchitko derje. Ale Bóh chzyſche wbohemu Wylemej cźežke pruhowanje napokłožicź, ſo by jeho wěru pruhował a poßylnił. Jedyn dźeń hejtman pytny, ſo jeho widźenje w nadpadazej měrje wotebjera. Wón ßebi najprjedy myßleſche, ſo to ſ tobakowym próchom ſwißuje. Bórſy pak ßo pokaſa, ſo to wot ßłabych cźuwow (nerwow) pſchińdźe. Nětko pſchińdźechu nowe dwělowanja a ſtaroſcźe. Schto, hdyž wón wjazy njewidźeſche? Schto dyrbjeſche potom byćź? —

Bjes tym běſche póſdne lěčźo pſchiſchło. W měſcźe ležachu wojazy, dokelž běſche manevr w bliſkoſcźi. 2. ſeptember pſchińdźe, tón dźeń mějeſche ßo ßwjecźicź. Wojazy mějachu wotpočžowańſki dźeń a w bliſkim lěſku měſcźenjo ſ wojakami ßwjedźeń ßwjecźachu. Hudźba piſkaſche. Běđny hejtman, kotryž běſche něhdy pomhał, ſo móžeſche němſki lud tón dźeń ſ wjeßeloſcźu ßwjecźicź, ßedźeſche pſchi drózy, hdźež wjeßeli wojazy nimo khodźachu a poručžeſche ßwoje zigary. Zelniwje ßebi na tón čźaß myßleſche, hdźež běſche w młodoſtnej mozy wjeßely wojak był — nětko braſchny muž.

W tajkich myßlach dohlada ßo na muža, kiž wjeßelemu hanjenju pſchihladowaſche, ale běſche ßam wſchón ſrudny. Hejtman zuſeho k ßebi ſawoła a ßo jeho praſcheſche, čźeho dla je tajki ſrudny. Nětko tón zuſy powjedaſche, ſo je pinčžnik, kiž běſche dla niſkeje ſaßłužby hłowne měſto wopuſchcźił w nadźiji, ſo móže pſchi manevrje wjazy ſaßłužicź, ſo by žonu a dźěcźi lěpje ſeživił. Ale jeho nadźija njeběſche ßo dopjelniła. Schtož běſche měł, běſche pſchißadźił a hižo wot ßwojich wěžow běſche wſchelake ſaſtajicź dyrbjał.

Hejtman ßwojeho noweho towařſcha ßobu domoj wſa, jeho na nóz wobkhowa a jeho na druhi dźeń ſe ßwojimi zigarami won póßła do manevra, hdźež jich ſaßo wjele roſpſcheda. Tak dźěſche pſches zyły čźaß a woběmaj běſche pomhane.

Jedyn wječžor, jako hejtman pinčžnikej ßwoju ſrudnu žiwjeńſku hiſtoriju powjedaſche a wo ſrudnych wuhladach rěčžeſche, hdy by woßlepił, tón druhi na dobo ſe ßwojeho ſtoła poſkoči a praji; „Ja ßym hakle pſched někotrymi dnjemi w Nowinach čźitał, ſo dyrbja ßo tajzy invalidojo kaž wy, kiž ßu hakle po wójnje ſkhorili, ſamolwicź, ſo bychu penſiju doſtali. Wy macźe ßo po tajkim pola wyſchnoſcźe ſamolwicź.“

Hejtman najprjedy niczo čźinicź njechaſche, dokelž wuſpěcha njewidźeſche. Tola na rěčž ßwojeho pſchečźela čźinjeſche. To běſche ſa njeho cźežki pucź. A ſchtož wón pola wyſchnoſcźe ßłyſcheſche, jemu wutrobu lóžo nječžinjeſche. Tam niczo wo tej wězy njewjedźachu, tola jemu ßlubichu, tu wěz hiſchcźe junkrócź wyſchnoſcźi pſchednjeſcź. To ßo ſta. Woni ßo praſchachu a hlaj, hejtmanej ßo rjana penſija doſta, kotraž jeho pſche wſchě ſtaroſcźe poſběhny. Hdyž njeby tehdom na Sedanſkim ßwjedźenju wutrobitoſcź měł ſ hubjenym pinčžnikom poręčžecź, ßo jemu to ſboże doſtało njeby. jeho dobrotu čźinjenje běſche bohate žně pſchinjeßło. Bórſy po tym wón zyle woßlepi. Schto by ſ njeho było bjes teje pomozy? Ale tak běſche ßo Bóh w prawym čźaßu a hiſchcźe prjedy ſtarał, ſo dyrbjeſche ßo wſchitko k lěpſchemu wobročźicź. Tole naſhonjenje džiwneje pomozy Božeje woßlepjenemu ſnutſkomne wóčžko wotewri, ſo twjerdźe a krucźe do ßwojeho Boha a ſbóžnika wěrjeſche.

Powjedań tejele hiſtorije je huſto tuteho ßwojeho pſchečźela wopytał a dyrbi prajicź: wón je lědy hdy w žiwjenju tajkeho njeſbožownego čźłowjeka wohladał, kiž běſche tola ſbožowny. Kelko čźłowjekow je njeſpokojnych a pſchečźiwo Bohu morkoze, morkoze pſchečźiwo ßobučźłowjekam a pſchečźiwo ßebi pſchi najmjeńſchim njeſbožu, woni ßu njeſpokojni a morkotaju bjes praweje pſchičžiny, dokelž maja ßwoje ſtrowe ſtawy a myßle a móža ſ rukomaj dźěłacź — móža won hicź do polow a na ſahony — do kraßneje ſtwórby Božeje.

Ach, ſo bychu ßobu pſchiſchli, khoreho hejtmana wopytacź! Wón leži we wulkich boloſcźach na ßwojim kanapeju abo we ložu, wulke boloſcźe jeho čźwiluja. Na jeho blědym wobličžu běſche póſnacź, jeho wulke bolenje. Dny pſchińdźechu, hdźež móžeſche lědy ſchto wužiwacź. Ale hdyž ßo jeho praſchachmy: Nó, [illegible] čźi wjedźe, luby pſchečźelo?“ ßo jeho wobličžo [illegible] ńeje a wón praji: „Mi ßo derje wjedźe!“ Swoj[illegible] pe wſchej ſčźerpliwoſcźi njeße. Wón mě[illegible] boloſcźe napokłoži, tež móz da[illegible] pſches ßwoje ſamóženje. [illegible] wjele ſpacź njemóže, [illegible] wjele myßli. W[illegible] ale ruc[illegible] Wón j[illegible] „Kak [illegible] a ſchp[illegible]

ale nětko, hdyž je nětko moja hłowa ßłaba k myßlenju, potom rěczu a modlu se ßłowami kherluscha; tak ßo nóz minje a ja sabudu ßwoje bolosczе". Schtož jemu radosczž da k žiwjenju, běsche wěra do Jesom Khrysta, kotrehož móže ßo nadžecž, so, hdyž braschne czёło jeho semskeje hěty rospadnje, wón horkach w njebjeßach dom namaka, wot Boha twarjeny. Duž je sbožowny w njesbožu.

Tak džěsche lěta dołho. Nětko bu tón bědžeŕ wotwołany k njebjeskim wójskam. Czehož je ßo nadžał, to je wěsczе dobył, dobyczeŕsku palmu džěczi měra. „Sbóžny je tón muž, kiž spytowanja snjeße; pschetož, hdyž wón sprawny sczinjenje je, dostanje wón tu krónu teho žiwjenja, kotruž tón Knjes ßlubił je tym, kotsiž jeho lubuja". Jak. 1, 12.

Njesbožowny, a tola sbožowny.

Nadpad.

Powjedanczko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolstoj.

(Pokraczowanje.)

„Duž dha njech nětko tutu ßwjatu podobisnu na ßebi noßy", pokraczowasche wona se ßwojimi ßłowami. „Póscželu jemu s nim moje požohnowanje. »Sastupniza« ßwjata sakituje jeho. Woßebje *w bitwach njech wón wobras stajnje na ßebi noßy.* Praj jemu tež, nanko: maczerka twoja ßebi tak pscheje."

Sslubich jej, so poruczenje ßwěrnje wukonjam.

„Ja wěm, wy budžecze jeho lubowacž, mojeho Paschеńku", powjedasche staruschka dale. „Wón je tajki pěkny. Wěrcze mi, žane lěto ßo njeminje, so mi njeby pjenjesy póßłał, a Hanzy, mojej džowzy, wón tež husto pomha: a wscho to wot ßwojeje wschědneje msdy! Džakuju ßo sawěscze Bohu do wěczнoscze," skónczi wona se ßylsami we woczomaj, „so je mi tajkeho ßyna dał."

„Pißa wam wón husto?" wopraschach ßo.

„Rědko, nanko: jenož jenicžzy sa lěto, a hdyž pjenjesy póscžele, napische tež ßłowczko, hewak pak niz. Jeli, praji wón, mamuschka, ja wam njepischu, dha je to snamjo, so ßym žiwy a strowy, a jeli ßo mi něschto stanje, psched tym pak njech mje Bóh schkituje, dha tež bjese mnje pißaja."

Jako kapitanej poßyłku jeho maczerje pschepodach (běsche to na mojej kwartěrje), wuproßy wón ßebi wote mnje papjeru k sawalenju, sawali wobras wobhladniwje do njeje a tykny jón do saka. Powjedach jemu wjele nadrobneho wo žiwjenju jeho maczerje, — kapitan pak mjelczeschе. Jako běch skóncził, dóńdže wón do kuczika a natykasche ßebi tam dołho ßwoju trubku.

„Haj, wona je czescze hódna žónska!" sarěcza wón wot tam s někajkim struchłym hłoßom. Wjedže mje Bóh hischcze tak so ju wohladam?"

W tutych prostych ßłowach sjewjesche ßo bjes měry wjele luboscze a žadoscze.

„Czeho dla ßłužicze wy tudy?" wopraschach ßo jeho.

„Dyrbju tu ßłužicž," wotmolwi s pscheßwědczenjom. „Dwoja msda je sa mnje, khudeho człowjeka jara ważna."

Kapitan běsche jara slutniwje žiwy: wón njehrajesche kharty, džěsche porědko na piwo a kuŕjesche wschědny tobak, kotryž wón, njewěm czeho dla, njemjenowasche wschědnje tobak, ale ßambrotalisti tobak. Kapitan je ßo mi hižo prjedy spodobał: wón běsche jedyn s tamnych prostych, spokojnych ruskich ludži, kotrymž rad a lohko runu ßmuhu do woczow hladasch; tola po tutym rosrěczowanju sačžuwach ja sa njeho wěste poczeščowanje.

II.

W 4 hodž. rano na druhi džeń pschińdže kapitan po mnje. Wón běsche ßebi stary, wjetki ropor bjes epoletow a lesginske* schě- roke kł wy wobuł, běły papach** s wottorhanym, sažołtnjenym kurpe sta a njesawidžomnu asiatisku schaschku psches ramjo vor schtaczk,† na kotrymž wón jěchasche, stupasche le stajnje a machasche bjes pschestacža se ch na to, so njeběsche w figurje

hdžеž Lesginojo bydła.

Czerskeßojo — ludžo

wowcža

lubeho kapitana ani mało wojeŕskeho waschnja, ani niczeho rjaneho, dha wosnamjenjesche ßo w njej tola, so jeho niczo s runowahi njepschinjeße; a to sbudžowasche bjes wole poczeščowanje k njemu.

Njedach jemu ani mjeńschinu czakacž, skoczich ßamy wokomik na konja a wujěchachmoj hromadže s wrotow twjerdžisny.

Batalijon běsche hižo 200 ßažen (něhdže 400 m) psched namaj a sdasche ßo jako někajka czorna, kruta, ßo hibaza hromada. Lohko běsche wuhudacž, so ßu to pěschzy, hižo s teho, so nad nimi jako ßeŕ dołhich jehłow ßo jich bajonety błyschczachu; porědko dołětowachu tež k namaj synki wojeŕskeho spěwa, bubona a rjaneho tenora, wjednika schesteje roty, kotryž běsche mje hižo wospjet w twjerdžisnje roswjeßelił. Droha džěsche wo ßrjedž hłubokej a schěrokej „balki",* pschi brjosy mjeńscheje rěki, kotraž runje nětko „hrajesche", to rěka: woda běsche psches brjóh wustupiła. Stadła dźiwich hołbi slětowachu nad wodami: to seßydachu ßo na kamjenje na brjosy, to minychu ßo sawróczo w powětsje a slětowajo w schěrokich kołach człowiskemu wóczku. Sslónzo njebě hischcze jeskhadžało, tola wjerchi praweje strony „balki" sapoczachu ßo rosjaßnjowacž. Schěre a běłe kamjenje, žołtoseleny moch, s roßu pokryte doruczelowe kerki, wischnje a druhe schtomy wustopowachu s wurjadnej jaßnoscžu a rasnoscžu na jaßnym, słotym rańschim ßwětle; sa to běschtej druha strona a hłuboki pucž pokryty s tołstej kurjawu, kotraž ßo s dymjazymi, njerunymi žołmami žołmjesche, ßyrej a pokhmurjenej a pschedstajeschtej měscheńzu wschelakich barbow: błědolila, nimale czornu, czěmnoselenu a błědu. Runje psched nami na czěmnym lasurje njebjeskeho wobłuka błyschczachu ßo s wurjadnej jaßnoscžu krucze-běłe hobry ßněhowych hór se ßwojimi spodžiwnymi, ale hacž do najmjeńschich drobnoscžow rjanymi sczinami a czarami. Schwjerczki, koniki a tyßazy druhich pschekaßanczkow wozucžichu we wyßokej trawje a napjelnjachu powětr se ßwojimi jaßnymi, njepschestawazymi synkami: sdasche ßo, so njeliczomna hromada małych swónczkow w ßamych wuschach synczi. Powětr wonjesche sa wodu, trawu a kurjawu — s jenym ßłowom: wón wonjesche sa sažnym pscherjanym lětnim ranjom. Kapitan naklepa woheń a sakuri ßebi trubku; wón ßambrotalskeho tobaka a schwampa běsche mi woßebje witana.

(Pokraczowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Kraßny wot Boha požohnowany ßwjedžeń je pobocžne Gustav-Adolfske towarstwo sa Budyske hamtske hejtmanstwo sańdženu wutoru w Rakezach ßwjeczіło. Hdyž wjedro wot pondžele hrožaze Rakeczanow bojasliwych czinjesche, Bóh luby Knjes na ßwjedżeńskim dnju *njenadžite mike wjedro wobradži* — haj ßamo lube Boże ßłónczko nam ßwoje witane pruhi póßła. Kaž hižo psched dołhimi lětami na mißionskim ßwjedženju, tak mózachmy tež pschi Gustav-Adolfskim ßwjedženju pósnacž dobru zyrkwinsku myßl woßady, kotraž běsche ßo w pschihotach *na nasch ßwjedžeń w jenej myßli* sjednoczіła. Zyrkej běsche ßo najrjeńscho wupyschіła a wo wßy a pschi pohrjebnischczu wohladachmy rjane czeßne wrota — we dwěmaj běsche tež ßerbske napißmo, ßo na nasch Gustav-Adolfski ßwjedžeń poczahowaze, czitacž: „Prawy budže w ßwojej wěrje žiwy." Pschipołdnju w 1 h. ßwjedżeński czah na farski dwór pschiczeże, hdžеž běsche ßo pschedßydstwo pobocžneho towarstwa a knjeza duchowni s bliska a s daloka shromadžili. Wschitke towarstwa woßady ßo wobdželichu: wóhnjowa wobora, wojeŕske towarstwo, ßerbske towarstwo, turnowanske towarstwo, gmejnska rada, młodosczž a schulske džěczi prěnjeje rjadownje — a zyrkwinske prjódkstejeŕstwo, sady kotrehož knjeza duchowni a hosczo sastupichu; czah hibasche ßo se synkami hudžbneje kapały najprjedy na torhoschczo a potom ßo na prawizu sawinywschi psches wjeß czehnjesche do Božeho doma. Boži dom běsche wschón pschepjelnjeny, tak so dyrbjachu w ßerbskim kemschenju schulske džěczi s czaha wotstupicž, so njebychu na kemschenju městna brali. Prěnju wołtaŕnu ßłužbu mějesche na woběmaj kemschomaj woßadny knjes faraŕ Gólcž-Rakeczanski. Jako ßwjedżeński prědaŕ na ßerbskim kemschenju stupi na klětku najstarschi ßyn nascheho knjesa fararja — knjes faraŕ Jan Gólcž s Małeho Budyschinka, nam Sserbam wschěm luby a drohi psches nadobne prózowanja wo skutki kscheseczijanskeje luboscze w naschich pobožnych czaßopißach. Mózne a rjenje klinczesche jeho hłóß psches wulki pschepjelnjeny Boži dom a do wutrobow. Na sałožku texta Esther 8, 6 wón wukoži: „Na dżenßnischim ßwjedżenju ßlu-

* Balka rěka po kawkasiskej narěczi hłuboki pucž mjes skalnischczami.

bimy ßebi nowu ßwěrnoſcź k ſkutkej Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa.“ 1. Pſched nami nuſa naſchich evangelſkich bratrow a ßotrow; 2. We naß ßo horjaza evangelſka wutroba; 3. Nad nami Boža pomoz a žohnowanje. We hłubokonatwarjazym prědowanju buchu naſche duſche też pſches naſpomnjenje najwažniſchich podawkaw ſe ſkutkowanja Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa a pſches rjane pſchirunanja wubudźene a ſa ßwjatu wěź ſahorjene. Skónczu wołtaŕnu Božu ßłużbu mějeſche na ßerbſkim kemſchenju k. faraŕ ryczeŕ Jakub. Do němſkeho kemſchenja mějeſche ßo ßwjedźeńſki cźah pſches knježi dwór, hdźež bě knjeni kollatorka pſchijěła, ſo by na ßwjedźeńſkim kemſchenju pſchitomna była. Na němſkim kemſchenju prědowaſche knjes ſekundarius Häbler ſ Budyſchina wo 1 Mójſ. 43, 29—31: „Joſef a jeho bratr Benjamin — wobraz Guſtav-Adolfſkeho towaŕſtwa w jeho ſkutku luboſcźe ſe ßwojim praſchenjom a napominanjom na tebje.“ 1. Snajeſch ty twojeho bratra, twojeje macźeŕneho ßyna? 2. Sahori ßo tebi wutroba ſa njeho? 3. Duž kładźcźe khlěb horje. Se žiwymi ſahorjazymi ßłowami wubudźeſche cźeſcźeny knjes prědaŕ k ważnemu ſkutkej Guſtav-Adolfſkeho ſkutkowanja nutrnym poßłucharjam žiwe wobraſy ſ dźěłanſkeho pola naſcheho towaŕſtwa podawajo. Knjes kantor Rjelka nam na ßerbſkim kemſchenju rjane ßwjedźenſke ſpěwanje ſchulſkich dźěcźi a na němſkim kraßny pſchednoſchk ſpěwanſkeho khora poſkicźi. Bohata kollekta dawaſche rjane ßwědczenje wo ſahorjenoſcźi, kotruž běſche ßwjedźeń do wutrobow pſchinjeßł. Na ßerbſkim kemſchenju ßo nawda 122,91 hr. a na němſkim kemſchenju 128,12 hr. Džak lubej Rakeczańſkej woßadźe, kotraž je tón ßwjedźeń tak rjenje pſchihotowała a wuhotowała. Evangelſka luboſcź je ßo wußywała — wona njech kcźěje a roſcźe w naſchich wutrobach!

Khěrluſch.

Kak Jeſuß cźłowſku duſchu woła a napomina, ſo by pokhwatała a hotowa bywa, hdyž wón pſchińdźe, ſo by ju jako nawoženja ſa ßwoju njewjeſtu k Božemu ßwjatemu trónej wjeſcź móhł.

Hłóß: Ach, ſo moja ßmjertna ſchtunda atd.,
abo też: Wojuj prawje, hdyž ta hnada atd.

Ach, kak naſche cźaßy ſańdu,
Lěta, dny a měßazy.
A k nam cźaßy ßmjertne nańdu,
Cźaßnik wotbił hodźiny.

Wopomń dha, o luba duſcha,
Hacź ßy też ty hotowa
Na pucź, kaž ßo tebi ßłuſcha,
Hdyž cźe Jeſuß ſawoła!

Pſchihotuj ßo, khwataj ßwěru,
Twój cźaß bórſy nimo je.
Wuhotuj ßo ſ prawej wěru,
Kaž ßej Jeſuß žada cźe.

Jeſuß 'žno na pucźu ſteji,
Kiž je wuſki, cźeŕnjowy,
Schěroki dźe k heli dele,
Na kotryž cźert kiwa cźe.

Jeſuß tebi ruku ſkicźi,
Wjedźe tebje k njebjeßam.
Cźert pak ßwoje helſke dźěcźi
Cźěri tu do hele ßam.

Duſcha, khwataj, mary ſteja,
Kaſchcź a row je hotowy,
Noſcherjo też hižo dźeja,
Na wěži je ſwonjenje.

Duſcha, hladaj, wěnzy noſcha,
Cźłło ſ nimi wupyſcha.
Pſchecźeljo Jeſußa proſcha,
So cźi wěnz też cźeſcźe da.

Duſcha, khwataj, 'žno ßo ſpěwa,
Kſchiž je hižo ſběhnjeny,
Kiž ßo njeßy prjedy cźłła;
Kotryž khorhoj měra je.

Duſcha, khwataj, ſchto ßo ßłyſchi?
Duchowny tam wotproſcha
Twoje wulke, cźežke hrěchi
Sa tebje p'la Jeſußa.

Duſcha, ſchto ßo komdźiſch hiſchcźe,
Cźłło, dom cźi wſaty je,
Njeßene tam budźe cźiſche,
Hdźež wotpoczink doſtanje.

Duſcha, khwataj a ſtuŕ k rowu,
Hdźež to cźłło woſtanje,
Hdźež ßo na daloku drohu
Žohnowanje doſtanje.

Duſcha, khwataj k twojom' měru,
A ſticź ruku k Jeſußej
Wołaj: „Ja du ſ prawej wěru,
Kaž ßy, Jeſu, žadał ßej.“

A praj: „Jeſu, wjedź mje nětko
Kaž ßmój ßebi ßłubiłej,
Tam do ſahrody tych kwětkow
Kiž je twój Gethſemane.

Wjedź mje jako nawoženja,
Jeſu, ßwoju njewjeſtu
S wěnzom wěry wupyſchenu
K Božom' ßwjatom' wołtarju.

Wjedź mje k Božom' ßwjatom' trónu,
Jeſu, kaž mi lubił ßy,
Hdźež mi dacź chzeſch ſłotu krónu,
Jeſu, hdźež ßam pſchi mni ßy.

Tam chzu khwalicź ßwojoh' Boha
Wyſche wſchitke njebjeßa
Saſpěwacź tón khěrluſch ſ nowa:
„Duſcha, jow budź wjeßełła!“

Teutſcher w Porſchizach.

Něſchto k roſpominanju.

Džakowanje niczo njepłaczi, a ßo Bohu a cźłowjekam derje ſpodoba.

Dobrowólne ßmilne dary ſa wbohe hłódne dźěcźi w Afriży w Sſerbach nawdate:

N. N. ſ Budeſcźanſkeje woßady	5	= —	=
S Hornjo-Wnjeſdźanſkeje woßady	27	= —	=
Swětoſch ſ Wulkich Sdźar	1	= —	=
S Njeßwacźidliſkeje woßady (1. ſběrka):			
We Łuſy: ſchulſke dźěcźi	27	hr. —	np.
M. ſ Z.	20	= —	=
W Khaßowje: K.	3	= —	=
W Nowej Wßy: G.	2	= —	=
W Njeßwacźidle: J. H.	5	= —	=
Wud. G. a B.	6	= —	=
M—a	3	= —	=
Wud. R.	2	= —	=
H. P.	4	= —	=
E. J.	5	—	=
J. J.	5	—	=
Ssm. ß. H.			=
J. P.			
Wud. Ł.			
Khuda wudowa			
Njemjen.			

W mi...

Samolwity redaktor: faraŕ Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a ...

Pomhaj Bóh!

Čzißło 50.
10. dez.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Smolerjez knihiczíschczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedźela adventa.

Rom. 15, 13.

Bóh wscheje nadźije napjelń waß se wschěm wjeßelom a měrom we wěrje, so byschcźe połnu nadźiju měli pśches tu móz ßwjateho Ducha.

Najlěpsche na ßwěcźe, je něchtó wuprajił, je luboscź. Duž wschak mózemy dale wukładowacź a prajicź: Najnusnische je wěra, najrjeńsche pak nadźija. Kotry cźłowjek nadźiju nima? Kajke źiwnjeje było tajke cźmowe, so hwězda nadźije ßo w nim njeßwěcźiła? Dźěcźo ma nadźiju, młoda holza ma nadźiju, starschi maju nadźiju. Dźěłacźeŕ ßo nadźija ßwojeje mśdy, ßyjeŕ źnjow, wojak cźeścźe a dobycźa, pucźowaŕ sbožowneho domojwrócźenja. Żadyn tak sbožowny, żadyn tak njesbožowny njeje, so nadźije njemél. A tola, — njerunaja ßo te semśe nadźije jeno pschehusto wokoło ßo mjetazym deskam na morju, na kotrez ludźo wot rosłamanych łódźow na khwilu cźeknu, jenoz na mału khwilu — ale bórsy ßo podnurja? Kak wjele nadźijow ßo njedopjelni — a na nje pschińdźe ßame sadwělowanje! Njeje nadźije, kotraz njesahanibi„ Sawěscźe; to je kschescźijanska nadźija, wo kotrejź nasch adventski text rěcźi. Kschescźijanska nadźija je najrjeńsche na ßwěcźe.

1. Lóhko je pósnacź, cźeho dla je kschescźijanej nadźija nusna, ś woprědka ßama sa njeho. Kschescźijan dyrbi bohabojasnje źiwy bycź, to by pschecźeźki nadawk był, hdy by Bóh ßwoje ßlubjenja njedał, ßlubjenja, kotrez wěrjazeho wutrajneho cźinja ßrjedźa w ßwěcźe. Kschescźijan dyrbi scźerpliwje cźerpicź, nadawk, kotryź ßo jemu jenoź położi w pohladanju na kónz, na kraßnoscź, kotraz na ßwěrneho cźerpjerja cźaka. Kschescźijan dyrbi ryczeŕszy wojowacź, ale schtó by to samóhł, bjes wěstoscźe, so wón skónczńje dobudźe? Kschescźijan chze sbóźnje wumrjecź, ale schtó chzył nuts hicź do ßmjertneje nozy bjes nadźije wěczńeho źiwjenja? — Wo niczo mjenje nadźije potrjebamy hladajo na kschescźijansku wośadu. Kaz ratař ßwoje ßymjo wuśywa źuě wocźakujo, tak duchowny we wośadźe. Rola je husto twjerda, kamjeńtna, połna cźernjow, bjes płoda ßo dźěło sda, ale my wěmy, so nasche dźěło podarmo njeje w tym Knjesu. Schto pomha ßobu skorźicź na sły ßwět, na wotpadnjenje wot wěry, na pschibywanje slóscźe? Njeje to wschitko prjedy prajene? Njeßu to te wichory, kotrez prjedy nalěcźa pschińdu? Bóh dźěłacźerjow trjebacź njemóże, kiž ßu bjes smužitoscźe a nadźije. Prawiza Knjesowa dobywa. Runje w naschim cźaßu je tuta nadźija nusna. — A wón, tón Knjes dobywa po schěrokim ßwěcźe. Kschescźijanska nadźija wopschija ßwět a widźi hižo pohanow khodźicź w ßwětle a narody ßo wobrocźicź k temu Knjesej. Ty njemóżesch Wótcźenasch wuspěwacź bjes teje nadźije, so budźa wschitke kraje cźeścźe Bożeje połne, so jeho kralestwo pschińdźe a so budźe ßo jeho wola stacź w njebjeßach a na semi; my dyrbimy ßo modlicź w tej nadźiji, so zyłe hubjene, hrěschne a na sawjedźenjach bohate źiwjenje kónz smě je a so je wěcźne wumoženje blisko.

2. Sso prascha, schtó nam tu nadźiju dawa. Wschu nadźiju, kotruź ßebi ßami cźinimy, njeße ßmjercź

w ßebi; žiwu nadźiju Bóh tón Knjes dawa. Wón ju dawa, wón ſ njej ſkutkuje, kaž wſchitko žiwe roſcźe a tyje. Niz na jene dobo je tu róža, roſtlina, ale wona ßo ßadźa, roſcźe a hakle po něcžim w połnej rjanoſcźi ſakcźěje. Bóh ßymjo nadźije pſches ßwoje ßłowo do naſchich wutrobow wußywa, hdyž my te wucžby a ßlubjenja pſchiwoſmjemy. O njeſazpiwaj ſłote ſchpruchi biblije w młodoſcźi! Kak někotry ſchpruch je, kotrehož ßo nadźija w ſtarobje dźerži. A ſchto je nawuknycź ſe ßwjatych hiſtorijow. Woni ßu też nadźiju měli, cźi ſtari wótzojo wěry, Abraham, Jakub, Mójſaß, Eliaß a dr. a jich nadźija k hanibje njebu. Pſchi wodowych rěkach ßwjateho pißma dyrbi naſcha nadźija płodźena ſtejecź, hdyž njecha ſwjadnycź, ale roſcź a kcźěcź, pſchetož jenož w ßwjatym pißmje teho nadeńdźemy, kotryž wſchěm roſtlinam nadźije ſakcźěcź dawa, kotryž je ßam naſcha nadźija. W Jeſußu Khryſtußu ßu wſchitke ßlubjenja Boże, haj a hamjeń. Hdyž wón wſchitke nadźije ſtareho ßluba dopjelni, wón tym ßwojim nowy ßwět wěry a nadźije wotewri. Nětk mózach nadźiju ſtajicź na Boha, pſchetož wón je twój Wótz pſches Jeſom Khryſta; nětk hladaſch ſtróſchtnje k tym horam, wot kotrychž je twoja pomoz, twój pomoznik pſchiſchoł: nětk žadyn hrěch twoju nadźiju ſaniczicź njemóže, pſchetož wón je njeßł a prjecź wſał ſe ßwojim wumrjecźom, ani ßmjercź njemóže nadźiju ſahanibicź, pſchetož wón je horjeſtanył a je žiwy. Bóh płodźi nadźiju pſches ßlubjenja ßwojeho ßłowa, wón da jej ſakcźěcź w ßłónczným ßwětle hnady Jeſußoweje, wón jo dokonja pſches móz ßwjateho ducha. Pohladaj na japoſchtołow, kotſiž ßu w najcźežſchich wobſtejnoſcźach, we wichorach pſchecźěhanjow khorhoj ßwojeje nadźije wyßoko dźerželi a njejßu wolniwkli w ßwojej ſmužitoſcźi, w ßwojej radoſcźi, — woni běchu połni ßwjateho Ducha.

3. Kak rjana je nadźija płodow dla, kotreż pſchinjeße. Cźim wjazy nadźije, cźim wjazy ſcźerpliwoſcźe; ſcźerpliwoſcź ſe ßwětom. Cźim połniſcha nadźija, cźim połniſche też khwalenje Boże ſa ßłowo ſcźerpliwoſcźe a troſchta, ſa wſchitke jeho ßlubjenja, ſa teho jeniczkeho narodźeneho ßyna, wo kotrymž ſpěwamy:

„Wón khudy na ßwět pſchiſchoł je
A nam wſchitkim pomhacź chze,
So by naß ſcźinił bohatych,
Ssojim jandźelam podobnych.“

Hamjeń.

Nadpad.

Powjedanczko dobrowólnika.

Spißał Law hrabja Tolſtoj.

(Pokraczowanje a ſkónczenje.)

Na jene dobo běſche na tejßamej ſtronje, hdźež rjany khorhon ik ſe ßwojim wodźělenjom ſtejeſche, „ura“ ßłyſchecź, wołane wot jenotliwych ſe ßłabym hłoßom. Sſo wohladawſchi po tutym wołanju, wuhladach něhdźe tſizecźi wojakow, kotſiž ſ tſělbami w rukomaj a ſ měſchkami na khribjecźe běžachu ſchtož mózachu po roli. Woni ßo ſakopowachu, ale wołajo khwatachu do přědka. Pſched nimi, ſe ſchaſchku machajo, khwataſche młody khorhojnik.

Wſchitzy ſhubichu ßo w lěßu.

Někotre mjeńſchiny dołho bě ßłyſchecź wołanje a tſělenje; potom wuběža ſ lěßa ſpłóſcheny kóń a kónz lěßa pokaſachu ßo wojazy; morwych a ranjenych wunoſchowachu ſ lěßa. Mjes poßlednimi běſche też młody khorhojnik. Dwaj wojakaj dźerżeſchtaj jeho pod ramjenjomaj.

Wón běſche blědy kaž płat, a rjanuſchka hłowa, na kotrejž běſche jenož hiſchcźe ſcźěn tamneho wójnſkeho ſahorjenja widźomny, kotreż běſche ju hiſchcźe pſched mjeńſchinu woživjało, kak běſche ßo wona tak ſtraſchnje ſhubiła mjes ramjenjomaj a kak běſche ßo na wutrobno nakhiliła. Na bělej koſchli běſche pod wotpinjenym khabatom mjeńſchi krwawy ſlěd widźecź.

„Ach, kajka to žałoſcź!“ rjeknych bjes wole, ßo wobroczo wot ſrudneho podawka.

„Woprawdźe wobžarownje,“ rjekny ſtary wojak, kotryž ſrudnje hladajo na ßwoju tſělbu ſeprjeny pſchi mni ſtejeſche. „Niczeho ßo njeboji: kak je to tola móžno!“ dorěcza wón, na ranjeneho hladajo. „Hłupy wſchak wón hiſchcźe je, hlaj, nětko je ßo jemu ſapłacźiło.“

„Ale ty ßo traſch bojiſch?“ wopraſchach ßo.

„Ale to nihdy niz!“

XI.

Schtyrjo wojazy njeßechu na noßydłach khorhojnika; ſa nimi wjedźeſche wojak ßucheho, rosbiteho konja ſe ſelenymaj kaſchcźikomaj, na nim nawjaſanymaj, w kotrymajž khowaſche lěkař ßwoje naprawy. Woni wocžakowachu lěkarja. Offizěrojo pſchijěchachu k noßydłam a ſtarachu ßo, ſo bychu ranjeneho ſwjeßelili a troſchtowali.

„Nó, bratſje Alanino, nětk njebudźe bórſy móžno, ſo ßebi ſe łžiczkami porejwaſch,“ rjekny pſchijěchawſchi ſe ßměchami leutnant Roſenkranz.

Wón ßebi myßleſche, ſo ßnadź tute ßłowa khrobloścź rjaneho khorhojnika poßylnja; tola, kelkož běſche móžno ſ jeho ſymneho a ſrudneho wuraſa ſpóſnacź, dha tute ßłowa njeběchu ſamohle, ſchtož běſche ßebi tamny pſchał.

Też kapitan pſchijěcha. Kedźbliwje pohlada wón na ranjeneho, a na jeho ſtajne bjesdźak ſymnym mjeſwoczu wobraſowaſche ßo nězne ßobuſacžucźe.

„Schto, drohi mój Anatole Iwaniczo,“ rjekny wón ſ hłoßom, ßwědczazym wo tajkim nězným ßobuſacžuczom, kajkež ani njeběch wot njeho ßebi doczakał. „Bóh je tak ſa ſpodobne měł?“

Ranjeny wobroczi ßo; jeho blěde mjeſwoczo woživi ſe ſrudnym poßmějkotanjom.

„Haj, njejßym waß poßłuchał.“

„Prajcźe radſcho, tak je ßo Bohu ſpodobało,“ wospjetowaſche kapitan.

Lěkař pſchijěchawſchi doſta wot feldſchera powjaſy, ſondu a druhe naprawy, a wuhorujo ßebi ruzy dóńdźe ſe ſpokojnym poßměwanjom k ranjenemu.

„Schto, kaž ßo ſda, też wam ßu dźerku nadźěłali?“ rjekny wón ſe žortnym hłoßom bjeſe wſcheje ſtaroſcźe. „Dha dha pokažcźe!“

Khorhojnik ßo poſběže; ale ſ wuraſa, ſ kotrymž wón na wjeßołeho lěkarja hladaſche, běſchtej widźecź ſpodźiwanje a porok, na cžož pak ßo lěkař njedohlada. Wón ſapocža ranu pſchepytowacź wobhladowacź ſe wſchěch ſtron; tola wuwjedźeny ſe ſcźerpnoſcźe wobara ſranjeny ſ cźežkim ſtonanjom jeho ruzy . . .

„Woſtajcźe mje!“ rjekny wón ſ lědma ßłyſchomnym hłoßom. „Nětko je wſcho jenak, ja wumru.“

S tutymi ßłowami padźe wón ſnak. Pjecź mjeńſchinow poſdźiſcho pſchiſtupiwſchi k tym, kotſiž běchu ßo wokoło njeho ſeſtupali, wopraſchach ßo wojaka: „Schto cźini khorhojnik?“ Mi wotmolwichu: „Wón mrěje.“

XII.

Hižo běſche poſdźe, hdyž ßo wotrjad w ſchěrokich kolonach ſpěwajo k twjernžiſnje bliżeſche. Sſłónzo běſche ßo ſkhowało ſa ßněhowym khribjetom horow a ſcźeleſche poßlednje rózojte pruhi na podołhojtu cźeńku mróczakku, ſtejazu na jaßnym, pſchewidźomnym njebju. Sſněhowe hory ſapocžachu ßo pokrywacź ſ módrojtej kurjawu; jenož jich wjerſchne kromy wunurjachu ßo ſ wurjadnej jaßnoſcźu w purpurowych pruhach ßo khowazeho ßłónza. Dawno hižo ſapocža ßo ſeſkhadźany blědy měßaczk na cźěmnej njebjeſkej módrinje błyſchcźicź. Selena trawa a ſchtomy poczachu ßo ſa cźłowiſke wóczko cźornicź a potrywachu ßo ſ roßu.

Cźěmne ßyły wójſka ſtupachu měrnje ſ wotměrjenej krocželu po kraßnych honach. Se wſchelakich ſtron klinczachu bubony a wjeßołe pěßnje. Hłóß ſanoſcherja ſcheſteje kompagnije klinczeſche wótſje a połnje, a ſ połnym cźuczom a mozu rosnoſchachu ßo ſynki jeho cźiſteho, rjaneho hłoßa daloko po wjeczornych ßměrkach.

— Kónz. —

Kak ßy žiwy?

(Pokraczowanje.)

Kaž pak ßo ſtaroba, tak dyrbjała ßo pſchede wſchěm też ßmjercź w ßwětle do wſcheje wěcznoſcźe, kiž po njej pſchińdźe, wobhladacź

Tola jenož njerěka, so je „cžłowjekej postajene jenož junkrócź wurjecź“ ale tež dale rěka: potom pak to ßudźenje, haj potom wěcžne satamanstwo abo wěcžna sbóžnosćź. Hdy bychu ßo ludźo teho dźerżeli, dyrbjał tak wschelaki nahlad wo ßmjercźi ßam spadnycź. Kajka je to khrobła rěcź, hdyž něchtó praji: „Jeno so by hakle to wumrjecźe nimo było, potom njech dźe kaž chze!“ Tež njerosumne pschecźe „junkrócź nahle morwy padnycź“ dyrbjało womjelknycź, hdy bychu ßebi na to myßlili, schto po ßmjercźi pschińdźe. Nahła ßmjercź je něschto, psched cžimž chzył naß Bóh swarnowacź, niczo tajke, schtoż ßebi něchto wuproßy. Hdy bychu ßebi ludźo bóle na wěcžnosćź myßlili, potom by ßo tež wschelake pschi khowanjach pscheměniło. Wulke jědźenje, pschi kotrymž sawostajeni ßwoje bohatstwo pokasuja a pschi kotrymž chzedźa ßo wotdźělicź wot tych, kiž „niczo nimaja“, steji myßli kschescźijanszy myßlazeho napscheczo. — Jako ja na měschczańskim khowanju do cźełownje stupich, so bych staru žonu, kotruž běch husto wopytał, po ßmjercźi hischcźe junkrócź wohladał, rjekny cźełowa žona: „Haj, tu njeßměcźe jow pytacź — kak móżecźe ßebi to myßlicź? Ta leži tola w khudobnej sali!“ Mi psches wutrobu ta myßl kałasche: po tajim je hischcźe po ßmjercźi rosdźěł mjes bohatymi a khudymi! A ja ßebi myßlach, to je na wßach hinak. Tež niz. Pschi pohrjebje bohateho ßo wjazy cźini hacź pschi pohrjebje khudeho. A wot duchowneho ßo žada, so by bohatemu woßebitu khwalbu spěwał. Rěcźe duchownych pschi rowach maja pak wěscźe druhi samyßl, hacź semrjeteho „khwalicź“, s cźimž ßo husto pschecźiwjenje tych wubudźuje, kiž ßu jeho „lěpje znali“. To dyrbi ßo wjele bóle trosćht Božeho ßłowa pschipowjedacź a pschitomni dyrbja ßo napominacź, so bychu ßo ßami na ßwój kónz pschihotowali. To rěcźenje płacźi żiwym, a niz morwym. Schto dyrbjało tež semrjetym pomhacź? Najrjeńscha cźełna rěcź steji w 1 Kor. 15. a tak dyrbjałe wone wschitke bycź. Wy rjekńcźe: „Wo semrjetym ßmě ßo jenož najlěpsche prajicź“ a k temu nahladej ßo tež my pschisamknjemy. Najlěpsche pak, schtoż móże ßo wo cźłowjeku prajicź, je to, so ßu jemu jeho hrěchi wodate, hdyž je hnadu Božu pytał; pschetoż „hdźež je wodacźe hrěchow, tam je tež żiwjenje a sbóżnosćź.“ Abo wěscźe wy něschto lepsche?

To płacźi tež wo napißmach na pomnikach. Krótke jaßne ßłowo Boże abo khěrluschowa schtucźka stej najrjeńscha pycha sa row kschescźijana. Kajke pak to namakach njeduchowne a njekschescźijanske schtucźki na pohrjebnischcźach; schtucźki, kotrež móhł tam tak derje žid abo pohan napißacź. Pak ßo njebocźiczki se ßwojimi poczinkami khwali abo pak frudoba na pschehnate waschnje wuras namaka. Kak pak, hdyž khwalba poczinkow wěrna njeje abo hdyž ßo frudoba bórsy shubi? Potom ßo tajke ßměschnosćźe stanu, kaž pschi tamnej wudowje, kotraž běsche hižo saßo ßlubjena, hdyž ßo njebocźiczkemu mużej pomnik na row staji s tym napißmom: „Wěcźnje budu wo tebje płakacź; ßylsy ßu ßwěrnosćźe msda, hacź ßo tam horkach saßo wohladamy.“ Hdyž chzecźe ßebi napißmo wuswolicź, kotrež ßo hodźi, potom pohladajcźe do ßwjateho pißma abo praschejcźe ßo duchowneho wo radu, kiž wam wolicź pomha. Boże ßłowo njesańdźe, hdyž tež njebjo a semja sahinjetej.

(Skónczenje pschichodnje.)

Na sbóżnikowy pschichod.

Wótz we njebju pschikasa
Gabrielej jandźelej:
„Pschipowjedźicź ßynka dźi
Knjeżni Marji cźistotnej.“

Jandźel praji: „Njeboj ßo!
Hnadu pola Boha masch.
Wón cźi ßyna wobradźi,
Mjeno Jesuß temu dasch!“

Jandźel s milka sasběhnu:
„Strowjena ßy Marija!
Knjes je s tobu pózcźiwej;
Se wschěch ßy 'mu spodobna!“

„Tón b'dźe wosbożerski kral
Sa wschě splahi cźłowjeske;
Jeho sbóżne kraleństwo
Do wěcźnosćźe wostanje.“

Wutroba ji sarża to,
Pschenděźe ju kaž stróżenje,
Pschi ßebi ßej pomyßli:
Kajki to mi postrow je?

Marja ruzy styknywschi
Dźesche se rtom nuternym:
Stań ßo wola Knjesowa!
Podwólna jom' dźowka ßym.“

Skonjawschi to póßelstwo
Jandźel bożmje woteńdźe;
Marja kleczo nuternje
Horjesche ßo w modlitwje.

Wschelake s bliska a s daloka.

— Sapokasanje noweho knjesa kapłana Tyscherja pschi Michalskej zyrkwi, kotryž běsche hacź dotal s wucźerjom w Budestezach, směje ßo njedźelu 3. adventa. Nowy knjes duchowny dostanje psches knjesa tajneho radźicźela Kellera duchownu ßwjecźisnu. Knjes farař Mrósak s Budestez směje na ßerbskim kemschenju sapokasansku rěcź. Bóh žohnuj noweho ßerbskeho duschowpastyrja w jeho sastojnstwje na duschach nascheho luda!

— Knjes vikar Mickela s Kumschiz bu wot zyrkwinskeje wyschnosćźe sa pomocznego duchowneho do Döbelna powołany.

— Sańdźenu njedźelu mějesche ßo rjenje poradźeny zyrkwinski konzert w Hodźijskim Božim domje. Ssobu skutkowasche měscźanski zyrkwinski khor pod nawjedowanjom knjesa wyschscheho wucźerja Biehle. Jako solistojo knjeżny Kordinez, Schmißez a knjesaj wucźerjej Hanka a Pjech. Konzert běsche jara wopytany, tak so běsche wunoschk psches 300 hriwnow. To je cźim bóle swjeßelaze, dokelž je kollekta sa sawjedźeneje woßadneje diakonije w Hodźijskej woßadźe postajena. Pschichodnu njedźelu směje ßo zyrkwinski konzert w Minakalskim Božim domje. Nadźijomnje budźe tež tón derje wopytany. My wschitkich s bliskosćźe a wokolnosćźe na tón konzert kedźbliwych cźinimy, so bychu tu składnosćź wużili, na to rjane posběhowaze duchowne spěwanje poßłuchacź. Konzert je mnohotny a rjenje sestajeny. Wysche němskich budźe ßo tež wschelake ßerbske pschednoschacź.

— Pschichoduu njedźelu popołdnju w 2 hodź. budźe knjes farař Běrmich we Wulkej Dubrawje a njedźelu 3. adventa w Nowej Wßy kemschenje dźerżecź.

— Schtwórtk 7. t. m. mějesche ßo diözesańska shromadźisna Budyskeho wokrjeßa pod wodźenjom knjesa tajneho radźicźela Kellera. Pschitomny běsche mjes druhimi cźestnymi hosczemi knjes wokrjeßny hejtman se Schlieben. Knjes tajny radźicźel napominasche w ßwojej narěcźi k ßwěrnemu duchownemu prózowanju w nastupjenym nowym zyrkwinym lěcźe. Knjes krajny ßudniski direktar Römisch dźerżesche jara sajimawy pschednoschk wo nowym běrgarskim sakonju. Wón wukładowasche postajenja noweho sakonja wo mandźelstwje. Nowy sakoń pschinjeße wjele nowych pscheměnjenjow w tymle nastupanju. Wschitzy pschitomni ßu wěscźe jara dźakomni sa jaßne wułożenja, kotrež w ßwojim pschednoschku poda. Knjes farar Mrósak s Budestez rěcźesche wo wschelakich njedostatkach w zyrkwinskim żiwjenju. Pschecź je, so bychu ßo pokiwy date tež w żiwjenju wobkedźbowake.

— My lubych Sserbow s nowa nětko do hód, hdyž hodowne dary kupuja, napominamy, so bychu ßo dopomnili na nasche evangelsko-lutherske towarstwo a rjane natwarjaze knihe, wot towarstwa wudate, ßwojim lubym na hodownd blidy położili.

— W sakskim ßejmje wuradźowasche ßo wo sakońskim nacźisku sa starobne pschikłohi wucźerjow. Tele pschikłohi dyrbja ßo s wjetscheho dźěła na stat pschewsacź. Sakoński nacźisk, kaž běsche s rěcźow sapóßłanzow ßłyschecź, powschitkowne pschihłoßowanje njenamaka, dokelž maja wulke města wużitk, kiž je njepoměrny k tej podpjerje, kotraž ßo khudym a mjeńschim schulskim woßadam dostanje. Nadźijomnje ßo we wubjerku, kotremuž je ßo sakoń pschepodał, tak pschedźěła, so ßo potom w ßejmje pschiwosmje. Wulka by schkoda była, hdy by ßo ßejm roseschoł bjes teho, so by ßo tónle nusny a dołho wocźakowany sakoń dowuradźił. Pschetoż to je wulki cźaß, so ßo starobne pschikłohi wucźerjow na stat pschewosmu. Wulke ßu to njedostatki a njeluboscźe byłe we woßadach, hdźež dyrbjachu je woßady płacźicź. Pschede wschěm mějachu wucźerjo pod dotalnymi wobstejnosćźemi wjele cźerpjecź.

Wulkeho mużowe poßledne hodźiny.

Jako wulki hudźbnik Bjedrich Händel w haprleji 1759 na ßwojim ßmjertnym łożu leżesche a ßwój kónz bliско cźujesche, da ßebi wot ßwojeho ßwěrneho ßłużomnika Johna 91. psalm cźitacź. Hdyž běsche tón doczitał, rjekny Händel: „To běsche rjenje, O to je zyroba, kiž naßyczi a wokschewi! Cźitaj mi hischcźe wjazy, cźitaj mi 15. staw s prěnjeho lista Pawołeho na Korinthiskich!“ John s nowa cźitasche. Husczischo by tón khory bjes cźitanjom prajił: „Cźakaj, praj to hischcźe junkrócź!“ Sa khwilu dyrbjesche jemu se spěwarskich jeho njebocźiczkeje maczerje jeje luby khěrlusch wucźitacź, kiž ßo němskim s tymi ßłowami sapocźnje: „Ja ßym w mojej wěrje wěsty!“ Khory spěwasche cźische ßobu, kaž derje s hłowy móżesche, potom rjekny wón: „O, to je tola kraßna wěz, hdyž móże něchtó tak ßwojeje wěry wěsty bycź! Kak kraßna je

evangelska zyrkej se ßwojim prědowanjom wo ßwobodnej hnadźe w Khryſtußu, jako nadźiji hrěſchnika! Dyrbjeli ßo my na ßwoje ſkutki ſpuſchćećz, ſchto dyrbjało ſ naß byćź? Schtoż mamy dobreho na ßebi, njeje to dar Boži? Schtoż pak darjene doſtanjeſch, na to ßo tola powołacź njemóżeſch, każ by to twoja ſaßłużba była. A ßmy dha my wſchitko cźinili, ſchtoż ſamożachmy a dyrbjachmy? Ach, Bóh chzył ßo ßmilicź, kelko naß wobſkorżuje! Hdyż to ßłowo hnady niczo njeje, potom je nimo se wſchej nadźiju! Jako běch hiſchcźe młody, chzychu mje w Italſkej katholſkeho cźinicź. Knjeże, mój Bożo, ja ßo tebi dźakuju, ſo ja njejßym do tych ßycźow ſchoł; pſchetoż hewak bych tu bjes troſchta leżał. Sawěrnje, dr. Marcźin Luther je prawy evangelijon namakał, ſo ßo wěrje do Jeſom Khryſta ſ hnady wobradźi. Tejele hnady dźeržu ßo ſ woběmaj rukomaj."

Händelowe żadanje běſche pſchezo było, ſo by móhł na ßmjertnym dnju ßwojeho ſbóżnika wumrjećź. Tole żadanje bu jemu dopjelnjene. Cźichi pjatk wußny tónle ßwěrny ſtaw evangelſkeje zyrkwje cźiſche te ßłowa ſcheptajo: „Knjeże Jeſu, wſmi mojeho ducha horje! Ach daj mi ſ tobu wumrjećź a horjeſtanyćź."

Tak wumrje wulki teho ßwěta, dokelž do ßwojeho ſbóżnika wěrjeſche a jeho hnadne ßłóncźko jemu pſches ßmjertny doł ßwěcźeſche. Naſch ſbóżnik ſaßo w lubym adventſkim cźaßu k nam ſtupi, ſo by nam ruku podał, ſa kotruż chze naß wodźićź, pſches żiwjenje a wumrjećze. Sapſchimúmy ruku, ſo bychmy tež junu tak ſbóżnje wumrjećź móhli.

Něſchto k rospominanju na adventſki cźaß.

Knjeże, ſchto bych ja był bjes tebje? Ja njewěm; mi pak ßo ſtyſchćze, hdyż ßebi na to pomyßlu, ſchto ßu tyßazy a ſta bjes tebje.

* * *

Każ mało móże ßo něchtó ßam ſa ßwoje włoßy ſ jenej wucźahnyćź, tak mało móże ßo cźłowjek ßam wot hrěcha wumóż.

* * *

My ßmy wſchitzy w cźěmnoſcźi, hdyż naß Bóh njewoła k ßwojemu prawemu ßwětłu, a njeje żana druha nadźija abo móżnota ſbóżny byćź, hacź hdyż kſcheſcźijan na Khryſtußa hlada, w kotrymž je ßmjercź podteptana, hrěch pſchewinjemy, ſatan pſchemóżeny. Kotſiž evangelijon ßłyſcha a na njón poßłuchaja, doſtanu wodacze hrěchow a wěcźnu ſbóżnoſcź; kotſiž pak njewěrja, woſtanu w hrěchach a njemóża ßo ani pſches roſom, ani pſches mozy ßwojeje wole ßami wot hrěcha woßwobodźićź. (Luther.)

* * *

Mjeno Jeſuß je ſbóżne: khorym je lěkarſtwo, ßłabym ßylnoſcź, khudym pomoz, ſrudnym radoſcź, pſcheſcźěhanym ſchkit, błudźazym ßwětło, pobożnym pokład, hrěſchnikam wucźek, mrějazym troſcht, jandźelam troſcht — ale cźertam naſtróżenje.

* * *

Ponižnoſcź je jena najważniſchich poczinkow kſcheſcźijanſtwa; wona je najluboſniſcha dźowka wěry; ſdźerżerka druhich poczinkow; draſta teho Knjeſa Jeſom Khryſta, w kotrejž wón khodźeſche na ßwěcźe wot ßwojeho ſaſtupjenja do ßwěta, hacź k kónzej, kotruż tych ßwojich woblecźe.

* * *

Żona powjedaſche wo ßwojim khorym mużu, ſo je wſchón njemérny był a jejne zyłe rěcźenje niczo pomhało njeje. Duż běſche jej na dobo myßl pſchiſchła, ſchto jemu pobrachuje; wona běſche prajiła: Tebi tón Knjes Jeſuß pobrachuje!" Na to běſche ßo poklakła a ßo wutrobnje modliła a jako běſche k kónzej była, běſche wona prajiła: „Żona to je derje cźiniło."

* * *

Sechernoſcź je prěnja pſchicźina njeſboża.

* * *

Lěpje je, ſ Jeſußom płakacź, hacź ſe ßwětom ßo ßmjecź.

* * *

K Bohu klazaja ludźo, k cźertej běhaja.

* * *

Sso powjeda, ſo pczołka, kotraž je něhdźe měddawaze róże namakała, hnydom do kołcza wróczo ſleczi a ßwoje namakanje wſchitkim ßwojim towaŕſchkam ſjewi a nětko tam wſchitke hromadźe po měd lětachu. Njedyrbjeli tež my, kiž ßmy měd w ſkale Jeſom Khryſta namakali, tole żohnowanje ßwojim ßobucźłowjekam ſjewicź ſ tym, ſo my wuſnacze wo Jeſußowej luboſcźi wotpołożimy? Tam je doſcź ſa kóżdeho, doſcź ſa wſchitkich a doſcź ſa wſchitke cźaßy. Pójcźe a dźělcźe ßo ſ nami! Schtoż my w Khryſtußu pytamy, budźemy ſtajnje namakacź. Hdyż my niczo njechamy, njebudźemy tež niczo namakacź. Hdyż chzemy mało, mało doſtanjemy. Hdyż chzemy wjele, namakamy wjele. Hdyż chzemy wſchitko — je-li ſo proſcho pſchińdźemy — namakamy w nim, wſchitko, ſchtoż pytamy: „Wſchitko je Waſche; Wy pak ſcźe Khryſtußowi:"

* * *

Roskacźe je lěkarſtwo duſche.

* * *

Lutherowa 1. ßada 31. okt. 1517 rěka: Hdyż naſch Knjes a miſchtr Jeſuß Khryſtuß praji: Cźińcźe pokutu! chze wón, ſo by zyłe żiwjenje jeho wěrjazych na ſemi ſtajna a njepſcheſtawaza pokuta było.

* * *

Wſchitke wězy ßu Bohu móżne, jenoż jenicźke niz: ponižnu a pokutnu wutrobu ſaſtorcźicź.

* * *

Pokutne pſalmy ßo ſe ßyłſami ſapocźnu, ale ſkóncźa ßo ſe ſradowanjom.

Dobrowólne ßmilne dary ſa wbohe hłódne dźěcźi w Afrizy w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2002 hr. 56 np.

S Budyſchinkſkeje woßady:			
J. ſ Pſchiwcźiz	3	—	
Kh. ſ =	3	—	
N. N. ſ Budyſchinka	3	—	
N. N. ſ =	2	—	
Wudowa ſ Budyſchinka	3	—	
Dwě pacźerſkej holzy ſ Budyſchinka	1	—	
3 ſchulſke dźěcźi ſ Pſchiwziz	2	50	
Schulſke dźěcźo ſ Budyſchinka	1	—	
S Bukecźanſkeje woßady:			
S Meſchiz: K.	2	—	
S.	2	—	
S Rodez: dź. G.	3	—	
S Błózan: D.	8	—	
L.	3	—	
S Wujeźka: L.	1	—	
S Wadez: P.	2	—	
H.	4	—	
S Pomorz: B.	1	—	
K.	1	—	
R.	3	—	
W.	1	—	
S Wósborka: N. N.	—	20	
S Kołwaſy: W.	2	—	
S Bukez: M.	3	—	
S N. Koporz: J.	2	—	
S Cźornjowa: N.	11	—	
Se Zornoßyk: Sch.	3	—	
S Wajiz: Kr.	—	50	
N. N.	—	30	
(1., 2. a 3. ſběrka 303 hr. 10 np.)			
S Wochożanſkeje woßady pſches knjeſa farara Henczku	12	—	
S Wóßlinczanſkeje woßady:	3	—	
Hromadźe:	2089	hr. 6	np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Daliſche dobrowólne dary ſa wbohe armeniſke ßyroty:

N. N. ſ Pſchiwcźiz	1	hr.
S Ketliczanſkeje woßady pſches k. diakona Vogta:		
Njemjenowana ſ Njeſnarow	3	=
= ſ Wujeſda	10	=
Hromadźe:	14	hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a naklad Ssmolerjez knihicźiſchcźerńje w Budyſchinje.

Bomhaj Bóh!

H. GUNTHER 96

Čzißło 51.
17. dez.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczišchczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

2. njedźela adventa.

Jes. 52, 7.

„Kak kraßne ßu na horach nohi tych, kotsiž měr pschipowjedaju, kotsiž dobre wězy prědują, sbožo pschipowjedaju, kotsiž k Zionej praja: Twój Bóh je kral".

To je tež adventske ßłowo. Kaž wone won klinczi s adventskeho luda, chze tež adventskej woßadźe pschinjesczź adventske prědowanje a adventske smyßlenje. To ßłowo je profecziške ßłowo. W duchu steji Jesajaß ßrjedźa w ßwojim wopuschczenym podczischczanym, domapytanym ludu, a jemu je, kaž bychu khwatazych póßłow nohi deleštupale s horow, kotrež ßu wokoło Ziona, kaž by ßo s daloka hižo, runjež pschikhadźazych hischcze njewidźi, wyskanje a khwalenje ßłyschecz było, so je ßo tón Bóh Zionski jako kral wopokasał a wobrocził jastwo ßwojeho luda, měr dał a sboże, a s jeho wutroby ßo tež to khwalenje wudobudźe: Kak lubosni ßu czi póßli, kotsiž to pschipowjedaju!

Haj, mój kschesczijano, ty hladasch won kaž wón do njewěrneho ßwěta. Wobhladaj ßebi jón bliže. Hladaj na jeho czinjenje a honjenje, na jeho khwatanje a czěrjenje, jedyn druheho prjecz czischczo, jedyn na druheho se sawisczu hladajo — czeho dla? Semskich kubłow, semskeho wjeßela, semskeje czesczе dla. Pohladaj do ßwójbow — kak njeměrne hromadźe psches žiwjenje du czi, kotsiž ßu sa žiwjenje hromadźe wjedźeni. Mandźelszy, kotrychž ßu žadosczziwosczź abo pjenjesy hromadźe wjedłe, kotsiž ani žohnowanja pschi Knjesowym wołtarju dostali njejßu, abo ßu jo dostali, ßebi w ßwojej lóhkosmyßlenosczi ważnosczź ani njerospominawschi, nětko w swadźe a njeměrje kóždy dźeń — a wbohe dźěczi bjes nimi niczo njeßłyscho khiba hrosne ßłowo, niczo njewidźo khiba sle wězy, wotrosczene w tej myßli, so je wschudźom lěpje hacz domach. Abo njeměrny dom w stajnym honjenju sa wjeßelom, sa rosprószchenjom; tam a jow khabłajo bjes dwěmaj saßadomaj žiwjenja, bjes sprózniwym wschědnym dźělom a mozy póżerazym wieczornym wjeßelu, bjes njedźele w czichim měrje, hdźež móhła duscha wotpoczowacz wote wscheho, schtoż ju hewak wobczežuje, bjes ßwjatoka w lubosnym měrnym towarstwje, hdźež wschitzy saczuja, kak blisko ßu psches swjask lubosczе swjasani; bjes paczerjow a domjazeje nutrnosczе, hdźež ßo wutroba junkróczź wysche czežkeho semskeho prócha posběhnje do czischczischeje wyßokosczе njebjeßow, so by ßwoje mozy k žiwjenju s nowa posßylniła. Ale najlěpje je: Pohladaj do ßwojeje wutroby! Praj mi, bydli tam tón měr, kiž je s njebjeß, abo njeměrne myßle, kotrež ßo bjes ßobu wobskorżuja a samolwjuja? Bydli tam ßwjate podacze Bohu poddateje wutroby, kotraž ßo we wschej nusy troschtuje: „Schtoż czini Bóh, wscho dobre je" — abo njeměrna khróbłosczź wutroby, kotraž je Boha sabyła, kotraž njebjeßa na semi wobskorżuje, hdyž ßo jej hubjenje dże, a morkoze pschecziwo Bohu, hdyž ßo jej wscho tak njeschlachczi, kaž by rad chzyła? Bydli tam ßwjata czischina templa Božeho, w kotrymž je ßebi Boži duch wobstajne wobydlenje sczinił, so by ßame dobre, prawo, spodobne wumyßlił a dokonjał, abo je hela se słymi

duchami a njeczíſtymi myßlemi, wot kotrychž kóždy prěni ßwoje ſpokojenje žada, jeno ſo by ſamóhł? Pohladaj tam, pohladaj jow — wſchudźom ßamy njeměr w tebi a wokoło tebje!

Wěſch ty, ſ wotkal to pſchińdźe? Ach ně, luby pſchecźelo, njepraj, to cźinja ſli cźlowjekojo na ßwěcźe, Hdy bychu wſchitzy tajzy dobri, ſnjeßliwi a pobožni byli kaž ja, potom by drje hinak było. Njeſtorcź winu na ßwoju žonu, ſo je wona ßwojeje wole — hdy by ty też tajki njebył, njebyſchtaj wój ßo ſwadźiłoj. Jenož hdźež worzl na želeſo trjechi, ſchkrěcźki won lětaja. Njeſtorkaj winu na dźěcźi, ſo ßu njepoßłuſchne — hdy by je, ty ſ khutnej myßlu a wěſtej ruku k poßłuchanju wodźił je modlo teho ſbóžnika lubowacź nawucźił, potom bychu hinaſche byle. Kajki ſchtomik hladaſch, tajki naroſcźe. Njeſtorkaj winu na ſłych ludźi, kiž tebje ſawjedu, na žadoſcźe, kiž tebje wabja, na ſkładnoſcźe k hrěſchenju, kotrež ßo poſkicźa — hdy by ßo twoja wutroba tak lóhko njeſawjedła, ſchto by tebi to wſchitko ſchkodźiło? Błyſk tola jenož ſapali, ſchtož ßo pali. Ja ßebi zyle wěſcźe myßlu, ßwět je tajki njeměrny, dokelž ßmój mój ty a ja tajkaj hrěſchnaj. Mój ßwět cźinimoj; hdy bychmoj mój ßwjataj byłoj, by wón też był. Naſch hrěch je wina a niczo druhe, jeli ſo móhłoj ßo wot hrěcha wußwobodźicź, wot jeho rjecźaſow, ſo bychu ßo roſłamałe, jeli ſo bychmy hotowi byli k měrej, t. r. měr pytacź a dźerżecź na wſcho waſchnje, ſe žiwym Bohom horkach a ſ cźlowjekami tudy delkach, potom móhli drje Boże dźěcźi mjenowani bycź. Do njeßwjateho ßwěta my hladamy, w njeßwjatym ßwěcźe ßmy žiwi: teho dla je wón njeměrny ßwět.

A nětko je hižo tſecźa adventſka njedźela. W twojim domje ßo hižo wo hodźoch powjeda a twoji ßo hižo na hody hotuja. Ssnano hižo wjeßele dźěcźaze hłoßy wokoło tebje ſpěwaja; O najſbóžniſchi, o najwjeßelſchi, hnady połniczki Boži dnjo, — abo njeſcźerpliwy praſcheŕ ßo k tebi cźiſchcźi a jeho wulkej wocźi na tebje hladatej a jeho cźerwjena hubka ßo tebje praſcha: nano, macźi, ßu bórſy hody? Luby cźitarjo, njecźujeſch ty, kak póßli dele pſchińdu? Njeßłyſchiſch ty ſ hodownych myßlow, kotrež tebje wobdawaja, ſ hodownych khěrluſchow, ſ hodownych praſchenjow, ſo je ßwjedźeń wulkeje luboſcźe Bozeje bliſko? Ach, wy póßli Bóži, pójcźe tola dele! Prajcźe tole ludźom Zionſkim, kſchcźenym kſcheſcźijanam: Twój Bóh je kral! Prajcźe jim tola, ſo je to ta nóz, w kotrejž je ßo nam ſjewiła pſchecźelniwoſcź naſcheho Boha; ſo prawe hodowne wjeßele ani w hodownym ſchtomje ani w darach, ale w žłobiku leži; — ſo je kraleſtwo Boże ſe ßwojim kralom na ßwět pſchiſchło a jeho dar měr rěka.

Měr! Tón, kotryž je ßo narodźił, o cźlowjecźe, rěka měrny fěrſchta. Wokoło jeho kolebki jandźeljo ſpěwaja; Měr na ſemi! Wón pſchińdźe, ſo by hrěchi njeßł, ſo by wumožnik zyłeho ßwěta był. Wón chze ßebi ſ twojeje wutroby žłobik ſcźinicź, w kotrymž móżeſch wotpocźowacź. Potom chze wón, ſchtož we wutrobje ßo hori a rudźi ſe ßylnej ruku won pokaſacź. Potom chze wón tebje hladacź, kaž paſtyŕ ßwoje ſtadło paße, pſchede wſchěm ſłym a pſchede wſchej ſchkodu. Měr chze wón ſcźinicź, ſo by ſjednany Bóh na ſjednane dźěcźi Boże dele hladał ſe ßwjatym ſpodobanjom, — měr, ſo by ty wěſcźe wjedźał, ſo ßy w hnadźe pola hnadneho. Se ſkały žórli ßo žórło, potom běži rěcźka pſches ſahony, ſkónczńje rěka do morja ßo wuliwa. Hdyž hakle žórło měra w ſkale twojeje wutroby je ßo won žórliło, pod Mójſaßowym kijom a hnadźe, daj jemu dale běžecź. Wone budźe běžecź pſches twój dom, pſches twoje ßwójbne žiwjenje. Ty budźeſch ßo ßam dźiwacź, kak wjele ſbožowniſchi ty budźeſch, kak wjele lěpje budźe ßo tebi domach lubicź, hdyž twój ſbóžnik ßobu nutskach bydli. Daj tej rězy běžecź. Ta rěka też won poběhnje do ßwěta. Ty budźeſch ßo ßam dźiwacź, kak wjele lóžo ßo dźěła, kak wjele lěpje a radoſtniſcho ßy žiwy, hdyž maſch Jeſuſa pſchi ßebi. Daj rězy běžecź, wona ßwój pucź do morja namaka, do morja luboſcźe Božeje we wěcźnoſcźi. Twoja prawdoſcź budźe potom kaž morjaze žołmy, kotrež wſchitke twoje hrěchi pſchikrywaju, ſo by ſbóžny był.

Wy bjes měra, kiž wy to cźitacźe, kotrymž je wutroba a žiwjenje a ßwět połny hrěcha, ſchtó ſpěwa ßobu: Kak kraßne ßu na horach nohi tych, kotſiž měr pſchipowjedaju! O, khwaleny budź ty, kiž ty pſchińdźeſch, ty dźěcźo ſe žłobika, ty měrny fěrſchta!

Hamjeń.

Wobras ſe ſnutskowneho miſſionſtwa narańſcheje kſcheſcźijanſkeje zyrkwje.

Moſkowſka kubłarnja.

1897 běſche ſjěſd lěkarjow wſcheje ſemje w Moſkwje. Wſchitzy, kotſiž běchu ßo tam ſjěſdźowali, wrócźichu ßo wulzy ſpokojeni domoj. Mjes nimi běſche też jedyn naſchich krajanow: knjes dr. med. Jurij Wjela w Draždźanach. „Matuſchka Moſkwa“ běſche wſchitkich po wſchej luboſcźi witała. Wſchitzy pak běchu pſcheßłapjeni, ſo běchu pola naſchich narańſchich ßußodow, kotrychž maja w nawjecźornej Europje ſ wjetſcha hiſchcźe ſa poldźiwich ludźi, tak doſpołnje wuhotowane khorownje nadeſchli. Sſławny Barliński profeſſor Virchow wupraji ßwoje pſcheßłapnjenje pſchi ſkładnoſcźi ßwojeje narěcźe na hoſcźinje ſ tymi ßłowami: „Pſchiſchli ßmy, ſo bychmy powucźowali a nětko dohladamy ßo ſe ſpodźiwanjom, ſo móżemy tu hiſchcźe wjele nawuknycź.“

Woßebje khwalachu hoſcźo ſ němſkeho khěżorſtwa ruſku hoſpodliwoſcź, Krjeml bjeſe wſcheho runjecźa, khorownje a kubłarnju ſa małe dźěcźi. Też pola naß w němſkim khěżorſtwje namjetuja nětkotſi, ſo měła ßo kubłarnja ſa małe njeſbožowne dźěcźi ſałożicź. Teho dla je bjes dwěla ſajimawe, tajku kubłarnju ſpóſnacź, kotraž je ßo pſched wjazy dyžli ſto a tſizecźi lětami ſałożiła. Sſo wě, lěkarſkich a proſto-cźłowſkich pſchicźinow dla ßu naſchi lěkarjo ſ wjetſcha ſahorjeni pſchiwißowarjo tajkich idejow dla ſałoženja kubłarnjow.

Saſtupmy dha też do tamneho wulkotneho wuſtawa, ſałoženeho wot Katheriny druheje. Naſch wodźeŕ a wucźeŕ budźe luboſny wyſchſchi lěkaŕ Uſtinow.

Syma je, ßurowje ſyma; tajku ſymu my we Łužizy ani njeſnajemy. Moſkwa je ſchěroke měſto; teho dla dojědźemy ſ woſom do kubłarnje. Wós ſaſtanje pſched hłownym ſakhodom khěżorſkeje kubłarnje w „Skoljanzy“. Tak rěka haßa, pſchi kotrejž je tutón wulkotny twar natwarjeny. Dwě luboſcźiwej poſtawje, „ßmilnoſcź“ a „wocźehnjenje“ woſnamjenjazej, debja ſtołpy běłeje murje. Dwórnik wotewri nam wrota, my pokaſamy ßwoje poruczaze wopißma, a wón kaſa nam ſaſtupicź. Pſcheńdźemy mjeńſchu ſahrodu, pſchińdźemy nimo Miklawſchoweje ſchule a dóńdźemy k hłownemu twarjenju. Je to wulkotny, ſchtyriróżkojty twar běłych domow. Je-li też twar luboſny a wabjazy wot wonka, něſajku ſnutskownu njeſpokojnoſcź ſawěſcźe njemóżeſch podtłócźicź. Sſnano dopomniſch ßo na ßłowa pěßnjerja: „Wy, kotſiž tu ſańdźecźe, wſdacźe ßo wſcheje nadźije!“ A kajki narod ſa pſchichod mohł też ſ tutych murjow wuńcź? Njepóżcźiwoſcź, khudoba a hruboſcź pſched tutymi murjemi běſche rola, na kotrejž ßu tute wbohuſchke njebožatka ſeſkhadźałe, kotrež maja ßo ßwojimaj ſtarſchimaj jenicźzy ſa wbohuſchke narodźenje a krajej ſa dalſche žiwjenje dźakowacź!

Hacź runje ßmy woßrjedź wulkeho měſta ſ wjazy dyžli 100,000 wobydlerjemi, dha ßmy tola ſdaleni ropotej a žiwjenju bjeſe wſcheho pſcheſtacźa, ßo hibazemu we wulkim měſcźe. Tu je ſawěſcźe rjany pomnik, kotryž je poſtajiła Katharina II. a kotryž naß dopomina na wulkotnoſcź jeje knježenja. Lěta 1760 je wona najprjódzy

ležomnoscź darika: 82,800 kóßnych metrow. Lěta 1764 wotewri khěžorka wrota k tamnym městnoscźam, hdźež mějachu tamne wbohe stworjeńczka sańcź, kotrež běchu wopuschczźene wot ßwojich macźerjow. S dźewjatnacźe czěschnymi dźěczźimi sapoczachu dobrocźerjo człowjeństwa ßwój skutk luboscźe a ßmilnoscźe. Nětko khowa kublańnja něhdźe 17,000 dźěczźi a dohladuje a stara ßo hischcźe wo něhdźe 20,000, kotrež ßu na wßy do wocźehnjenja date. Wot teho dnja ßem, hdyž ßu ßo kublańnine wrota wotewrike, je ßo tu wjazy dyžli 1000,000 namakanych dźěczźatkow wukhowało.

Wustaw ma sa sałožk wulki pjenjes, kotryž ßo psches bohate sběrki a wulke wotkasanja a namrěłstwa stajnje pschisporja, a pódla teho dostanje hischcźe lětnje 1000,000 rublow podpjery psches knjeżerstwo. Tale podpjera wukhadźa s wjetscha s pschedawanja khartow sa hraczkow, dokelž je tole pschedawanje w Ruskej knjeżerstwowy monopol.

Bohaty Demidow je na jedyn dźeń poldra miliona rublow darił, drusy knjesojo (wjerchojo) a daricźeljo scźěhowachu jeho s mjeńschimi darami. Nadźija njebudźe jebacź, so ßo wustaw sa někotre lěta ßam sdźerži.

Kaž hižo prajach, se snutskownej stysknoscźu sastupichmy do kublańnje. Ezim dale pak pschińdźemy, czim bóle shubuje ßo tole czucźe. S czistoscźu ßo nutskach wscho błyschczźi; wschudźe czerstwy powětr w jaßnych a wyßokich městnoscźach. Khodźo s jeneho poskhoda do druheho, s jeneje sale do druheje, dźiwamy ßo bóle a bóle, schto je tu luboscź, na skutk hotowa, dokonjała. Mózesch drje tež we Widnje a w Parisu tajku kublańnju nadeńcź, s kublańnju w Moskwje ßo wonej ani runacź njemózetej!

Drje móhli ßo s jěsdnym stokom wot delka hacž pod tšěchu dowjescź dacź, dźemy pak radscho po schěrokich, nam pschihódnych skhodach horje hacž do pjateho poskhoda. Zyke wójsko myjazych, płokazych a rjedźazych žónskich s khoschczźemi a hadreschczźami setkamy. Jich dźěło je runje dokonjane. Dyß a dyß wohladamy jenu s wyschschich dohladowarkow, czornu sdrascźenu, abo jenu se wschědnych dohladowarkow, brunu, kaž ßorna, sdrascźenu. Tola porjeńscha ßwoju drastu psches schěroki běły khornař.

Kóždy jenotliwy poskhód je 11,000 kóßnych metrow wulki; woßrjedźa je schěroki, 120 m dołhi khód (korridor) a na woběmaj bokomaj 16 wodźělenjow. Psches wyßoke wokna s wobeju stronow khoda mózesch stajnje do kóždeho wodźělenja pohladacź. Tak je mózno, so móże dohladowarstwo dójkam stajne na porsty hladacź.

Na prawej stronje wot khoda ßu strowe, na lěwej pak khore czěschne dźěczźi spóßłane. Dwaczźo lěkarjo staraja ßo wo strowoscź nascheho małeho luda a bjeru lěkarstwa s wulkeje wustawoweje haptyki abo s wustawoweho laboratorija, hdźež ßu schesczźo stajnje pschi dźěle, so bychu lěkarstwa pschihotowali. Kóżda sala dostawa ßwětło psches tsinacźe woknow. S nich ßu tsi naprawjene, so ßo czerstwy powětr stajnje do sale pschiwodźuje. Tło (schpundowanje) je czěmnobrune, scźěny a wjerchi pak s běłej wolijowej barbu wobarbjene, so móża ßo tež s mótrymi macźisnami a kißalinami wotmycź, sacźehnje-li tu hdy hrosna, natykowaza khoroscź. Po dołhich rjadach wuhladasch żelesne łóżka sestajane, pschikryte s běłymi sawěschkami. Sa khore dźěczźatka, abo sa tajke, kotrež ßu ßo sahe narodźiłe, je pjecźdźesacź łóżkow naprawjenych, kotrež móża ßo stajnje wohrěwacź. Kóždże tsi měßazy ßo matrazy sa dójki a dźěczźi ponowja. Dójki dostanu kóżdy tydźeń, dźěczźatka pak wschědnje nowe schaty, běłe kaž najběłschi ßněh. My pschekhodźimy tele wodźělenja. Nihdźe njepscheradźi ani próschka wonjenja abo njeczerstwoweho powětra, so ßo tu tajka khopiza małych stworjeńczkow namaka. Jenoż wjelehłóßne schkrěczenje sjewi tebi, so je żiwjenje w tutych běłych waczokach.

Hdyž pschińdźemy, je, jako by wětsik do sahona saduł. Do dołhich rjadow sestupaja ßo wone, sdrascźene do pyschneje wustawskeje drasty, sady ßwojich poruczenych łóżkow a poklonja ßo nimale hacž do semje, hdyž ßo wyschschi lěkař psched nimi pokaże. Mnohe mějachu ßwoje dźěczźatka w rukomaj, rźěschachu je abo sawalachu je do sahlwczźkow. K temu dostanu wschědnje wóßom krócź cziste pjelchi, khore ßamo pjatnacźe krócź. Dójki maja po wodźělenju, do kotrehož ßłuscheja, czerwjene abo módre czapki, běłe schtakty a jaßno czerwjene, różiczkojte ßuknje s běłymi schórzuchami.

Pjecź tyßaz tajkich drastow ßo stajnje we wustawje khowa.

Mnohe żony maja schnóry se schkleńczanych abo druhich paczerjow na na nahej schiji. Nětkole je tyßaz a schtyri sta dójkow w kublańni, tsinacźe tyßaz s wonka kublańnje pschistajenych. Někotre luboßne a mudre mjeswocźa mjes nimi wohladasch, s wjetscha pak wohladasch żónske wschelakich starobow — hrosne a wohidne, s tupy maj wocźomaj.

(Pokracźowanje.)

Wschelake s bliska a s daloka.

— Njedźelu 2. adventa mějesche ßo lětusche poßlednje ßerbske kemschenje w nakhwilnej kschižnej zyrkwi w Draždźanach. Hacž ruuje wjedro rano njehojesche, běchu ßo tola Serbja we wulkej liczbje s Draždźan a s wokolnoscźe seschli, haj, ßamo wjele hodźin daloko běchu pschischli, so bychu Boże ßkowo w lubej macźernej rěczi ßłyscheli. Spowjednu wucźbu mějesche wodźeŕ ßerbskich Draždźanskich kemschenjow knjes farař ryczeŕ Jakub-Njeßwacźidliski a prědowanje knjes farař Golcź s Budyschinka. Spowjednych běsche blisko 200. Psched zyrkwinymi durjemi pschedawasche ßo bibliski pucźnik a je ßo na 200 rosdawało — rjane snamjo teho, kak naschi Serbja wonkach ßwoje domjaze natwarjenje pytaja w lubej macźeŕnej rěczi. Pschichodne ßerbske kemschenje směje ßo na nowe lěto njedźelu Lätare.

— W Minakale mějesche ßo sańdźenu njedźelu zyrkwinski konzert. Rjane natwarjaze spěwanje wot wumělszy w hudźbje sdźěłanych knjesow a knjenjow ßo poßłucharjam poskicźi. Wschitzy buchu hnucźi wot teho, schtoż běchu ßłyscheli. Wschitkim ßobuskutkowarjam ßłuscha wutrobny dźak. Wobźarowacź běsche, so konzert wot woßadnych lěpje wopytany njeběsche a so ßebi jich wjele tu żadnu składnoscź ważiło njebě, kraßne duchowne spěwy spěwacź ßłyschecź. Wunoschk konzerta je sa Minakalski zyrkwinski twarski sond postajeny. Něhdźe 250 hriwnow je konzert wunjeßł.

— Sańdźenu njedźelu ßwjecźesche ßerbske towarstwo w Draždźanach ßwój 10 lětny sałożeński ßwjedźeń. Sswjedźeń běsche derje wopytany. My wohladachmy mnohe Serbowki w ßerbskej narodnej drascźe, woßebje s delneje Łužizy s Błótow. Knjes pschedßyda Symny wotewri ßwjedźeń s hnujazej rěczu ßwojich towarschow k njekhabłazej ßwěrnoscźi napominajo. Na to hrajachu ßo „Nankowe schkórnje.“ My lubemu towarstwu k jeho 10 lětnemu jubilejej najwutrobnische sboże pschejemy. Wone njech dale kcźěje, roscźe a ßo roswiwa k sbožu uascheho Serbowstwa!

— Łužiske prědarske towarstwo w Lipsku, kotrež ßu ßerbszy studentojo duchownstwa w lěcźe 1716 sałożili, je psched krótkim ßwój 183. sałożeński ßwjedźeń ßwjecźiło. K temu je tež ßwoju lětnu rosprawu wudało. Wone ma tu khwilu 32 ßobustawow, mjes nimi ßu 3 Serbjo: Mrósak, Gólcź a Wicźeźk. Swjeßelaze tež je, so je ßo sa pschedßydu (seniora) towarstwa saßo Serb wuswolił: stud. theol. Wicźeźk s Pschischcz. — Hdyž na historiju prědarskeho towarstwa hladamy, mózemy s radoscźu widźecź, so je wodźerstwo towarstwa husto w ßerbskich rukach było. Jako wotdźělenje łużiskeho prědarskeho towarstwa skutkuje Sorabikum, w kotrymž wschitzy ßerbszy studowazy w Lipsku ßo skhadźuja, so bychu ßo w ßwojej macźernej rěczi wudokonjeli. Do njeho pschikhadźachu w minjenym lěcźe: D. Wicźas, Räda, Mrósak a Wicźeźk, theologojo, dale Knbiza, W. Wicźas, Hajna a Gólcź, kotsiž prawa studuja a skónczńje studowazy lěkarstwa: Łužan, Ducźman a Larraß. S dźakom spomina rosprawa na ßerbski homiletiski seminar, kotryž steji pod wustojnym wodźenjom knjesa fararja Mrósaka w Hrodźischczu. Na nim wobdźělichu ßo tsjo: stud. theol. Räba, Mrósak a Wicźeźk. Woni ßo we wulkich próśdninach pod ßwěrnym nawjedowanjom ßwojeho wyßokocześcźeneho wucźerja wudospołnjachu we ßerbskej rěczi a wědomoscźi. Wschitzy tsjo tež w Božim domje ßerbski prědowachu.

— **Hody ßo blija.** Hischcźe junkrócź Waß, lubi Serbja, hdyž Wy ßwoje hodowne dary kupujejcźe, dopomnimy na nasche evangelsko-lutherske knihowne towarstwo. Kajke rjane knihe je wone wudało. Wone ßo najlěpje hodźa sa hodowne dary. Wone maja ßwój trajazy wužitk sa naschu wutrobu a duschu. Duž położcźe ßwojim lubym radscho tajki dar na hodowne blido, hacž so Wy sa njewuschne wězy wulke pjenjesy wudacźe.

— Jendźelczenjo smeja srudne hody. Hdyž ßebi Jendźelczenjo myßlachu, so budźa po něczim tola s knjesom na transvaalskich, bywaja powjescźe tydźeń a hubjeńscho. Poßlednje dny powjescź dóńdźe, so bu jendźelski general se ßwojim wójskom wot burow czischcźe sbity a wjetschi dźěl jeho wojakow sajaty. Kaž wójna nětko steji, ßu wuhlady najhubjeńsche. Kaž ßo sda, je podarmo, hdyž

ßo Jendźelczenjo pschezo hischcźe nadźija, so móhko ßa nich lěpje bycź. Wschitkich ßwojich wojakow ßu woni do Transvaalskeje póßłali, tak so domach žanych wjazy nimaja. K temu też domach w Jendźelskej njespokojnoscź pschecźiwo wyschnoscźi, kotraž je lóhko-smyßlenje wójnu sapočžała, pschezo bóle roscźe.

Advent!

Te dny ßu krótke, cźmowe
Te nozy dołhe ßu,
Nam skhadźej ßwětło nowe
Se ßwojej kraßnoscźu!

A widźimy joh' ßwěcźicź
Nětk hischcźe sdala, my,
My saßo chzemy ßwjecźicź
Tón pschichod Knjesowy.

To ßwětło je nětk blisko,
Nam hwězda seskhadźa,
So na semi tu nisko
Wschu cźěmnoscź roßwětla.

Mój Jesu, hwězda kraßna,
Sswěcź mi do wutroby,
So była zyle jaßna,
Pschińdź do njej' ßlubjeny.

Ju wucžiscź wot wschěch hrěchow
Seźiń ßej ju k bydlenju,
Ju wuwjedź se wschěch ßměchow,
Sa to cźe cźesczicź chzu.

Duž w tutym ßwjatym cźaßu
Mje wucžiscź Jesu mój,
K tom' njebjeskemu kwaßu,
Hdźež ßym ja wěcžnje twój.

Cźi sczelu na pucź psalmy,
Chzu rjenje khwalicź cźe,
Tam pak cźi spěwacź psalmy
Do wscheje wěcžnoscźe.

E. Helaß.

Kak ßy žiwy?

(Pokracžowanje a skónczenje.)

Schtož boloscź nastupa, kotraž ßmě pschi khowanju lubeho jemrjeteho k ßwojemu prawu pschińcź, dyrbi ßo też tudy radźicź: Wschitko w prawej měrje! Pschehnate płakanje a wołanje pschi rowach, woßebje hdyž ßo kaschcź dele puschczi, njeje wopokasmo kscheszijanskeje nadźije. Schtóž ma woprawdźe žiwu nadźiju, nježaruje kaž cźi, kiž žaneje nadźije nimaju, ale posběhnje też w najwjetschej boloszi ßwoju hłowu k temu pschewinjerjej ßmjercźe. Haj, wón ßam je sa wschitkich žarowazych prawy pschikład dał: Wón płaka pschi Lazarußowym rowje, ale tym, kiž piskachu, pokaže wón s Jairußoweho doma won.

Mjenje by ßo nawopacžnje pschihodźiło, hdyž po khowanju do korczmy picź dźeja. To je sawostanka póhanskeho waschnja a steji napschecźo tak derje pschirodnemu cźuczu kaž też kscheszijanskemu smyßlenju. K temu je ßmjercź tola w kóždym padźe pschekhutna, so by składnoscź k piczu dała a schtóž móže ßo jenož kusk do sacźuwanjow žarowazych myßlicź, tole napschecźiwne ßam cźuje. To ßo rosumi, so ßo hoscźam a noscherjam po khowanju wokschewjenje poskiczi, ale s tym dyrbjało też doscź bycź.

Pschi wschěch tych wězach na to pschińdźe, kak ßo ßmjercź wobhladuje. „Wumrjecź dyrbja wschitzy", ale mjes wumrjecźom a wumrjecźom je rosdźěl, a tónle rosdźěl hakle ßo, kaž pschirunanje wo bohatym mužu a khudym Lazaru pokasuje, pschi wotucźenju sjewi. Wy ßebi žadacźe — w tym scźe drje wschitzy psches jene — w pohladanju na ßwój kónz, so byschcźe sbóžni wumrjeli. Ale schto to rěka? S wjetscha ßebi pschi tym na cźichu ßmjercź myßla, měrne wußnjenje bjes dołheho ßmjertneho bědźenja. Tak wotßal hicź móz, je wschak też hnada Boža, tola sa wěcžnoscź s tym niczo dobyte njeje. „Rjana ßmjercź" s molom hischcźe sbóžna ßmjercź njeje. Duž ßo mi też njespodoba, hdyž ßo ßmjercź bje wscheho „wumoženja" mjenuje. Hdyž je něchtó wo wßy wumrjeł, s wjetscha rěka: „Nětko je tón też wumoženy." Wy s tym rosumicźe, so je wot wscheje prózy a wscheho hubjenstwa tuteho žiwjenja abo wot ßwojich boloszow wußwobodźeny. Ale hacž je něchtó wot winy ßwojeho zykeho žiwjenja wußwobodźeny, wot teho pschede wschěm wotwißuje, na to wschitko sa Boha a wěcžnoscź pschińdźe. Ssmjercź wumože jenož teho, kiž běsche prjedy hižo wumoženy, ßmjercź je jenož sa tych wumoženje, kiž ßu ßwoje wumoženje hižo prjedy namakali — bjes teho wumožnika pak njeje žane wumoženje ani we žiwjenju ani we wumrjeczu. Wumrjecź se ßwojim wumožnikom je ryczeŕska ßmjercź — wumrjecź bjes njeho je srudna ßmjercź. Prěnje je wojowanje sa wótzny kraj, druhe wukonjenje ßmjertneho ßuda na hřeschniku. Pschi jenym słyschisch swonjenje s wótzneho kraja, pschi druhim synki wěcžneho ßuda. — Schtóž pak chze s tym wumožnikom wumrjecź, dyrbi też s nim žiwy bycź: pschetož kaž je cźłowjek žiwy, tak wón wumrje; kaž wón wumrje, tak wón cźehnje; hdźež wón cźehnje, tam wón wostanje.

Teho dla ßo tebje, luby cźitarjo, praschachmy:

Kak ßy žiwy?

— K ó n z. —

Dobrowólne ßmilne dary sa wbohe hłódne dźěcźi w Afriży w Serbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2089 hr. 6 np.

S Noßacźicžanskeje woßady:

G. . . .	— hr.	30 np.	W. . .	1 hr.	— np.
B. . . .	1 =	60 =	E. . . .	2 =	— =
H. . . .	— =	50 =	S. . . .	— =	50 =
L. . . .	— =	50 =	S. . . .	1 =	— =
St. . .	2 =	— =	S. . . .	2 =	— =
B. . . .	— =	50 =	D. . . .	1 =	— =
S. . . .	3 =	— =	S. . . .	10 =	— =
H. . . .	3 =	— =	S. . . .	1 =	50 =
B. . . .	6 =	— =	H. . . .	1 =	— =
W. . .	2 =	— =	W. . .	— =	50 =
R. . . .	2 =	— =	R. . . .	3 =	— =
B. . . .	1 =	— =	H. . . .	1 =	— =
R. . . .	1 =	— =	W. . .	3 =	— =
B. . . .	3 =	— =	P. . . .	1 =	— =
W. . .	2 =	— =	K. . . .	— =	50 =
L. . . .	7 =	— =	W. . .	1 =	50 =
W. . .	— =	50 =	K. . . .	1 =	— =
M. . .	— =	50 =	U. . . .	5 =	— =
F. . . .	3 =	— =	F. . . .	5 =	— =
St. . .	3 =	— =	S. . . .	2 =	— =
H. . . .	3 =	— =	M. . .	4 =	— =
K. . . .	1 =	— =	S. . . .	1 =	50 =
B. . . .	— =	50 =	B. . . .	2 =	25 =
S. . . .	1 =	— =	Dź. . .	— =	90 =
E. . . .	1 =	— =	L. . . .	— =	50 =
J. . . .	— =	50 =	S. . . .	2 =	— =
K. . . .	5 =	— =	T. . . .	10 =	— =
B. . . .	2 =	— =	W. . .	2 =	— =
B. . . .	1 =	50 =	Schb. .	— =	60 =
P. . . .	2 =	— =	M. . .	1 =	— =
W. . .	1 =	— =	G. . . .	3 =	— =
Hrom.:	60 hr.	90 np.	Hrom.:	71 hr.	25 np.

Schulske dźěcźi . . . . . 28 hr. — np.

Zyła sběrka . . . . . 160 = 15 =

S Budesczankskeje woßady:

W. . . . . 2 = — =
M. . . . . 2 = — =
R. . . . . 3 = — =

S Budyschinskeje woßady:

2 schulske dźěscźi . . . . . 2 = — =

Se Slepjanskeje woßady:

Kónzan w Brěsowzy . . . . . 2 = — =
Kónzan w Rownom . . . . . 2 = — =

Hromadźe: 2262 hr. 21 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěcźi praji dźak

Gólcź, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyschinku. Cźischcź a nakład Ssmolerjez knihicźischczérnje w Budyschinje.

Pomhaj Bóh!

Czißło 52.
24. dez.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczischczerni w Budyschinje a ßu tam dostacz ßa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

4. njedźela adventa.

Wjeßełe hody.

Hody ßo bliża a nasche dźenßnische „Pomhaj Bóh“ chze też ſ dobom wo hodach nam powjedacz. My chzemy wschitzy radźi wjeßełe hody ßwjeczicz. Ale k temu je nusna hodowna wutroba, t. r. wjeßeła wutroba. Kak ju dostanjesch? Wotmolwjenje nam Pawoł w epistoli 4. njedźele adventa dawa. Fil. 4, 4—7:

Wjeßelcze ßo w tym Knjesu kóždy czaß, a saßo praju ja: wjeßelcze ßo. Wascha měrnosć budź znajomna wschitkim ludźom. Tón Knjes je blisko. Njestarajcze ßo wo niczo; ale njech we wschěch wězach wasche próztwy w modlenju a żadanju ſ dźakowanjom psched Bohom ſjawne budźa. A tón měr Boži, kotryż wyschschi je, dyżli wschitkón rosom, wobarnuj wasche wutroby a wasche myßle w Khrystußu Jesußu.

Pucz k wjeßełym hodam — dźijmy jón.

1. Wjeßelcze ßo w tym Knjesu kóždy czaß, a saßo praju ja: wjeßelcze ßo! Każ krala Davidowa harfa czěmny duch Saulowy saczěri, tak chze japoschtoł Pawoł rady ſe ßwojimi ßłowami ſrudne myßle ßwojich Filipiſkich saczěricz. A woprawdźe! kak dyrbjesche to jich hnucz, so runje Pawoł jich tak napominasche, wón, kotryż tehdom w jastwje ßedźesche a wschědnje ßmjertny strach psched ßobu mějesche. Wón njeběsche żadyn tajki khudy, tajki hubjeny, tajki wopuschczeny, so japoschtoł k njemu prajicz njemóhł: „Pohladaj na moju ſrudobu, na moju nuſu a ſtrach, pohladaj na moje pschesczěhanja, moju khudobu a pschi tym wschěm „ſtajnje wjeßeły“, — to je moje heßło. Kak hłuboko dyrbjesche wjeßełosczu w nim tczecz, so jemu ju niczo rubicz njemóżesche. Schto běsche to do wulkeje bójſkeje wjeßełosczе, pschecziwo kotrejż ßo ßylsy a bolosczе ani ſběhnycz njemóżachu, wjeßełosczu, kotraż czěmne jastwo każ ßłónczko rosßwětli a ßamo ßmjercze ßo njebojo do woßady ſawyſka: Wjeßelcze ßo! — Sswět wobżaruje kſchesczijanow, dźěczi Bože jako człowjekow, kotſiż żaneho wjeßela nimaja. Ale schtó je wobżarowacz? Wucżownik Khrystußowy, kotryż je ßnano ſwonkownje khudy a tola ſnutskownje bohaty na njebjeſkich kubłach, ſwonkownje njeſbożowny a tola we wutrobje ſbóżny, abo ßwět, kotryż je tajki bohaty a tola tajki khudy, kotryż tak wjele wo wjeßelu powjeda a je tola w najhłubſchej wntrobje njeſbożowny, hubjeny a bjes troſchta? Schtó je wobżarowacz? To dźěczo Bože, kotreż ßebi darmo wot Boha wjeßelu wutrobu wobradźicz da, abo ßwětne dźěczo, kotreż ani prózy ani wudawkow njelutuje ßebi ſboże dobycz, kotreż ßo saßo rosłama każ ſchkleńza? Schtó ma ßo wobżarowacz? Tón, kotrehoż wjeßele je każ rańſche ſera, kotreż dźeń wěczneho wjeßela pschipowjedajo ſkhadźeja, abo tón khudy człowjek, kotrehoż wjeßele ßo każ płomjo ſapali, ſo by potom nóż żiwjenja hiſchcze cżěmniſcho ſczinił? — Wjeßelcze ßo w tym Knjesu kóždy czaß! To je to potajnſtwo wſcheje praweje kſchesczijanſkeje wjeßełosczе. W tym Knjesu ma ßwój korjeń, ſ njeho ßo żórli, każ ſ wěczneho żórła. Wón je tón Knjes, naſch Bóh, wón chze naß wuwjesc ſe wſcheje nuſy, wón chze naſch ſbóżnik

ßam byćź, naß wote wſchitkich hrěchow wuczjiſćźićź. Schto by ſemja była, hdy by wón ßo nam njeſjewił? Nam hiſchćźe pſchezo cźěmna ſemja. Schto njebjeßa, paradis? Nam hiſchćźe pſchezo ſhubjeny! Schto naſche žiwjenje? Ssmjertna ſćźěn. Schto naſche wumrjećźe? Hróſbny kónz. Nětko pak, wjeßel ßo, kſcheſćźijanſtwo. Sswět běſche ſhubjeny, Khryſtuß je ßo narodźił; njebjeßa běchu ſamknjene, nětko wón ſaßo durje do rjaneho paradiſa wotamknje; nětko jedyn dźeń druhemu praji, ſo je moje žiwjenje pućźowanje do rjaneje wěčznoſćźe. Nětko žana cźežkota wjazy tak cźežka njeje, ſo ßo njeſćź njemóhła, žadyn hrěch tak wulki, ſo wodacźa njeměł; nětko je tu wěčzna pomoz, wěčzne wumoženje. Wjeßelćźe ßo w tym Knjeſu.

2. Waſcha wěra budź ſnajomna wſchitkim ludźom! Kak rjenje ßo to k wjeßełoſćźi hodźi! Wjeßełoſćź trunam wutroby prawy hłóß dawa, kaž trunam harfy; w měrnoſćźi truny derje klincźa. Wjeßeli w tym Knjeſu! Měrni pſchećźiwo wſchitkim cźłowjekam! Haj, pſchećźiwo wſchitkim! Kaž mało Bóh rosdźěl cźini bjes ſłymi a dobrymi, ale je wſchitkim ßwoju ſbóžnu hnadu ſkhadźećź dał, tak mało ßměmy my rosdźěl cźinićź, njeßměmy ßo hakle praſchećź, hačź ſchtó luboſćź ſaßłuži abo niz, hačź je nam ſchtó derje ſmyßleny abo niz. Naſcha měrnoſćź dyrbi dale też ſnajomna byćź. S rjanymi ßłowami wuczinjene njeje, měrnoſćź ma ßo w ſkutkach ſjewićź. A kak? We wodawanju a dawanju. O kraßny pućź k wjeßełym hodam, hdyž ty bratrej, kotryž je na tebi ſhrěſchił, wodaſch, hdyž domach mjes mužom a žonu, mjes ſtarſchimi a dźěćźimi, mjes bratrami a ßotrami rěka: wodajmy ßebi, kaž je nam Bóh wodał w Khryſtußu. K wodawanju njech ßo dawanje pſchiſamknje. Dacź je ſbóžniſcho hačź bracź. O wjeßeły, ſbóžny hodowny cźaß, hdyž twoja lěwiza njewě, ſchto prawiza cźini, hdyž khuda wudowa, wot kotrejež twój dar cźežku ſtaroſćź woſmje, tebi ſ džaknymi ßylſami „Bóh ſapłacź“ pſchiwoła, — ty pak na ßwjedźeń ſ wjeßełej wutrobu džeſch.

3. Hiſchćźe něſchto: Njeſtarajćźe ßo wo niczo, ale njech we wſchěch wězach waſche próſtwy w modlenju a žadanju ſ džakowanjom pſched Bohom ſjawne budźa. Hdyž ßłónczko na njemězne ßo žołmjaze morjo ßwěćźi, wone jo pſchi wſchej ßwojej cźopłocźe ſhrěćź njemóže, a to dokelž je njemězne a žołmy wyßoko džeja. Też cźłowſka wutroba je huſto njemězna, ſtaroſćźe žiwjenja ju kaž wichor do njeměra ſtaja. Najprjedy dyrbi cźicha byćź, ſo móhło ju Bože hnadne ßłónczko ſe ßwojimi pruhami ſhrěćź. Kak w tebi wocźichuje? Pſches módlitwu. Cźißń ßwoju ſtaroſćź na teho Knjeſa, a wichory wutroby ßo lehnu, ſtaroſćźe cźeknu.

Njeſabudź pak pſchi proſchenju džakowanje! Ja chzu teho Knjeſa khwalićź, praji pſalmiſta a ßo k njemu wołacź. Najprjedy ßo Bohu džakowacź ſa wſchitko, ſchtož je nad nami cźinił a potom jeho proßycź, kaž dźěćźo ßwojeho lubeho nana proßy, — to wutrobu cźichu cźini, ſo je, kaž cźiche morjo, w kotrymž ßo hodowne ßłónczko błyſchćźo wobraſuje. — Wjeßel ßo w tym Knjeſu, budź měrny pſchećźiwo cźłowjekam, modl ßo radſcho hačź ſo ßo ſtaraſch, — to je pućź k wjeßełym hodam, k wjeßełej wutrobje. A ſo by wjeßeła woſtała, japoſchtoł pſchiſtaji: Měr Boži, kotryž je wyſchſchi, dyžli wſchitkón roſom, wobarnuj waſche wutroby a waſche myßle w Khryſtußu Jeſußu. Hamjeń.

Boža nóz.

Nětk ſkhadźa rjana ſerniczka
Nam kraßna, ßwětka ſ wyßoka
Kaž hewak wſchědnje ženje,
Je błyſchćźenje wot daloka,
Sso ſuboli, je hwězdźiczka
Na cźěmnu ſemju rjenje.

To njebjo daloko wjaz' njej',
Nam ſbóžny cźaß nětk bliſko ſtej'
We luboſćźi k nam běži,
„Nětk ſtawaj“, wěrne kſcheſćźijanſtwo
Tych ßwětnych lóſchtow ſdaluj ßo
Njech měr na ſemi knježi.

Wobraß ſe ſnutſkowneho miſſionſtwa naraňſcheje kſcheſćźijanſkeje zyrkwje.

Moſkowſka kubłarnja.

(Pokracźowanje.)

Strowych a ßylnych dójkow je ſtajnje mało. Na hody, jutry a na žně pſchikhadźa jich najmjenje do wuſtawa. W cźaßach nuſy dyrbi huſto doſćź jena žónſka tſi, też ſchtyri dźěćźi cźěſchićź; pódla dyrbi ßebi też ſ woßebje pſchiprawjenym mlokom dopomhacź. Sso wě, ſa tajke cźaßy wumrje wjele dźěćźi. Julija a auguſta wumrje ßamo hačź do 60 ſe 100 dźěćźi, we wſchědnych cźaßach pak jenož 15 hačź do 20.

So by kóžda macź ßwoje dźěćźatko cźěſchiła, doſtanje ßo jej poſtajeny pjenjes ſa dójku; pſchi tym je jenak, hačź tajka macź ßwoju pſchißłuſchnoſćź w domje abo w kubłarni wukonja. Woſtanu wone ſa dójku w domje, dha doſtanu prěnje ſchěſćź njedźel 25 kopjekow na dźeń, ſa dalſche cźěſchenje 20 kopjekow a napoßledk jenož 10 kopjekow.

Tola dźenß je ßo jenož 20 macźerjow naproßycź dało, ſo bychu tule ßłužbu luboſćźe ßwojim ſtworjeńczkam wopokaſałe.

Dźěło w fabrikach, ßłužba w měſchczańſkich domach ſeſdanu ßo jim bóle wabjaze. Tam nichtó ſa nimi njehlada, tam njetrjebaja ßo cźaſćźiſcho kupacź — to mjenujzy je wſchelakim wohidnoſćź.

Hdyž ßo dójka ſamolwi, ma ßebi ßwoje draſty ſeßlěkacź a ßo wukupacź. Potom ma ßo dacź pſchepytacź pſches lěkarja a pſches mudru žonu. Je-li wona zyle ſtrowa, potom doſtanje poſtajenu draſtu, a ſ tym je pſchijata. Nozy ſpja dójki na cźiſtych póßłanjach pódla kóžkow ßwojich cźěſchnych dźěćźi. Wo dnjo pak nakładu ßo tele běłe a cźeŕwjene ßmužkate lěhwa na želeſne podłožki a pokryja ßo ſe ſawěſchkom. Trójzy ſa tydźeń maja ßo dójki pod dohladowanjom poſtajenych dohladowarkow wukupacź a po tym ßo ſaßo ſtrowoty dla pſchepytaja. Lěćźe pak maja ßo wſchědnje w rěźy wukupacź.

Wyſchſchi lěkaŕ ſaſtanje ſ nami pſchi někotrych tutych małych ſtworjenczkow. Wón pſchikaſa, ſo maja ßo wuwićź, wón pokaže nam ſchaty a tamne mólczke ſnamjenjo ſe želeſa, kotrež ma kóžde dźěćźo na ſchiji wißajo a na kotrež je cźißko napißane. Nad kóžde kóžko je tafliczka ſe ßamym cźißkom a ſe ßwědomliwym ſapißom mjenow atd., ſchtož žiwjenje tuteho ſtworjenczka naſtupa, napißane. Tak je tam napißany dźeń, na kotrymž je ßo dźěćźo narodźiło, hdy je do wuſtawa pſchiſchło, hdy ßu ßo jemu jětra ſchćźěpiłe, haj ßamo, wo kak wjele je kóžde dźěćźatko cźežſche. Teho dla ſteji w kóždym wodźělenju waha. Kóždy tydźeń dwójzy ma ßo kóžde dźěćźo pſchewažićź a potom ßo pſches ßmuhi na cźiſchćźanu papjeru ſapißa, hačź je dźěćźo cźežſche abo lóžſche. Tak móżeſch ſtajnje khód jeho roſćźenja wohladacź.

Sapißarki maja wſchě žiwjeńſke podawki namakaneho dźěćźatka do wulkich knihow ſa wuſtawowe ſapißy ſapißowacź.

Kak luboſćźiwy je wyſchſchi lěkaŕ a wſchitzy jeho pomoznizy, ſpóſnajeſch najlěpje, hdyž kedźbujeſch, kajki je jeho wobkhad ſ tutymi wbohuſchkimi ſtworjeńczkami, kak to twoju wutrobu ſhrěje. Kak luboſćźiwje a nježnje pomajka khore, kak hrajka ſe ſtrowymi!

Kónz khodow ßu měſtnoſćźe ſa ſchaty ſaměſtnjene, hdźež ßo woprawdźe hoborſke poklady khowaja. Do murjow ßu wuhenje ſamurjowane, pſches kotrež ßo maſane ſchaty do płokarnje dele ſćźelu. Pjelchi wußuſcha ßo khětſje ſ paru we woßebitych khamorach. S boka tutych měſtnoſćźow nadeńdźeſch kuparnje ſa wulkich a małych.

Tež wulku a rjanu, woßebje ſa wuſtaw natwarjenu zyrkej móżeſch tu wohladacź.

Skónczńje ſaſtupmy do pſchiſeńſkich měſtnoſczow. Na blidźe, ſe ſelenym rubom pſchikrytym, ßu knihi ſa zuſych wupołożene. Tu ſapißa kóżdy zuſy ßwoje mjeno.

Potom dźemy do powitanſkeje ſtwy. Na lawzy ßedźa tu tſi młode żony, kotrež ſ njemało wjeßelym wobliczom ßwoje dźěczi do wuſtawa pſchinjeßu. Jene dźěczatko tu runje waża a wuměrja, kak dołhe je a kak ſchěroku ma hłowu a wutrobno. Jeho pißma ßo pſchehladuja a krótke ſtawiſny jeho żiwjenja ßo ſapißuja. Potom je pěſtończa wotnjeße. Wot tehole wokomika ßem ßłuſcha wone do kublaŕnje, doniż njeje wotroſtko abo doniż macź ßebi po nje njepſchińdźe.

S wjeßelym poklonjenjom, na ſchkrěczaze dźěczatko ani njepohladajo, wotßali ßo żónſka. Nětko bě ßwoju „cźežu“ wotbyła. Pohladaſch na tamne, tu pſchikhadźaze żónſke a jich waſchnja, dha wunurja ßo we tebi ſawěſcźe woßebite cźucźa a woßebite nahlady, kotrež ßu ßo cźi pſches błyſchcźate ſarjadowanje w tymle wuſtawje poraſyłe. Tola wo tym poſdźiſcho!

(Pokracźowanje.)

Boże dźěcźo.

Nětk pójcźe wſchitke dźěczi
K ßwjedźenej hodownom',
Tón ſchtom ßo rjenje ßwěcźi
Spěwajcźe ſ wjeßelom,
Tom' ſbóżnikej ſaß' ſ nowa,
Wam dary wobradźa,
Duż pójcźe, wón waß woła,
Wam ßlubi njebjeßa.

Duż k Jeſußej hicź chzemy,
Hlaj, wón tón Knjes tu je,
Hdyż tež joh' njewidźimy
Wón kóżdom' bliſko je,
Hdyż na njoh' ſpominamy,
Dźeń jeho narodny,
Da jeho hižo mamy
Nam ßwěrny woſtanje.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— Jendźelſke bibliſke towaŕſtwo je ſaßo naſchemu ſakſkemu bibliſkemu towaŕſtwu 100 ſwjaſanych ßerbſkich nowych teſtamentow dariło, kotrež ßo darmo w Sſerbach rosdźěła. To dyrbi rjane wobradźenje ſa khudych Sſerbow bycź, kotſiż żaneho teſtamenta hiſchcźe nimaja. Knjeża duchowni maja je rosdawacź a ſchtóż ßebi tajki teſtament żada, njech to w prawym cźaßu ßwojemu knjeſej duchownemu ſjewi. Woßebje budźe to ſkładny dar ſa khude paczeŕſke dźěczi. Knjeża duchowni móża ßebi po potrebnoſczi nowe teſtamenty wotewſacź pola knihiwjaſarja Schenka w Budyſchinje.

— Sańdźenu njedźelu bu nowy knjes kapłan Michałkeje woßady duchownu ßwjecźiſnu doſtawſchi ſapokaſany. Na němſkim kemſchenju jemu knjes tajny zyrkwinſki radźicźel Keller duchownu ßwjecźiſnu wudźěli, ważnoſcź duchowneho ſaſtojnſtwa w hnujazej rěczi wukłożujo. Na ßerbſkim kemſchenju mějeſche k. farař Mrózak-Budeſcźanſki ßerbſku rěcź, w kotrejż noweho duſchowpaſtyrja ßerbſkej woßadźe pſchedſtaji. — Bóh żohnuj jeho ſkutkowanje jako duſchowpaſtyrja mjes nami!

— Sakſke wojeŕſke ſawěſcźaze towaŕſtwo, kotrež wußłużenych wojakow a jich ßwójbnych ſa ßmjercź abo k wupłacźenju wěſtych pjenjes ſa poſtajeny cźaß ſawěſcźuje, chze naſchim Sſerbam w bliżſchim cźaßu wotpohlad ßwojeho żohnowaneho ſkutkowanja w ßerbſkej rěczi rosdawacź, ſo bychu naſchi Sſerbja wulku dobrotu a wużitk teho ßmilneho wuſtawa póſnali a tu jim poſkicźenu ſkładnoſcź wużili. Tónle wuſtaw je w njeßebicźnej towaŕſchnej ßmilnej luboſczi ſałożeny a ma tón rjany ſamyßł w cźaßu nuſy pomhacź. Schtó wě, kak dołho je jemu wot Boha cźaß jeho żiwjenja wotměrjeny. Kajka je to potom dobrota ſa wudowu, hdyż ßo jeje ſeżiwjeŕ pſches ßmjercź woſmje a jej ßo ſa cźeżke cźaßy, hdyż ſe ßyrotkami ßama ſteji, kamjeń cźeżkeje ſtaroſcźe ſ wutroby woſmje. Woßebje móżemy lubym Sſerbam najnależniſcho pohrjebnu pokładnizu poruczicź. Wona ßo ſa tuni pſchinoſchk ſa to ſtara, ſo ßo hnydom po ßmjercźi ßwójby hacź do 100 hriwnow wupłacźi. Pſchi tej pokładnizy móże ßo też żona tak derje każ muż ſawěſcźicź. — Duż my lubych Sſerbow napominamy, ſo bychu w ſtaranju ſa ßebje a tych ßwojich k temu towaŕſtwu pſchiſtupili, kotrež ßamo ſa ßebje żaneho wużitka njerodźi, ale chze jenoż pomhacź w bratrowſkej towaŕſchnej luboſczi. Roshlad w ßerbſkej rěczi to naſchim Sſerbam dokładnje rosjaßni.

— K nowemu lětu, dokelż ſapocźinamy nowy lětſtotetk pißacź, ßo woßebita póſtna khartа wuda, kotraż ſměje na to ßo pocźahowaze ſnamjenja. Wona móże ßo woßebje k ſbożopſchecźam do noweho lětſtotetka wużicź. Dokelż ßo pſchi ſbożopſchecźu k nowemu lětu tež huſto póſtne khartу ſ wobraſami trjebaja, chzemy na nowe poſtajenje Sſerbow kedźbliwych ſcźinicź, ſo njebychu njenuſneho dopłacźenja měli. Huſto na tajkich póſtnych khartach jenoż napißane ſteji „Poſtkarte“. Tajku khartu póſt wjazy ſa póſtnu khartu njewobſtara, ale ßebi ſa nju 10 np. porta żada. Hdyż pak je ßo tam nětko jenoż 5-nowaŕſka ſnamka horje ſlěpiła, to 15 np. khoſtanja płacźi. Kóżda póſtna khartа dyrbi mjenujzy wyſche napißma „Poſtkarte“ też hiſchcźe napißmo „Deutſche Reichspoſt“ měcź. Hdyż pak ſchtó tajku póſtnu khartu bjes teho napißma doſtanje, móże ßebi ſ tym pomhacź, ſo wyſche teho ßłowa ßam ſ cźornikom abo ſ wokojnikom napiſche: „Deutſche Reichspoſt“. My ßo nadźijamy, ſo ſ tymle pokiwom někotreho pſched njenuſnym wudawkom ſakhowamy.

— Sa kapłana pſchi Pětrowſkej zyrkwi w Budyſchinje je ßo knjes gymnaſialny wyſchſchi wucźeŕ dr. Heber ſ Draždźan wuſwolił.

— Nowa próſtwa je ßo na ſakſki ßejm wot Budyſkeje rady ſcźiniła, ſo by ßo żeleſniza ſkónczńje wot Rakez dale do Pruſkeje twariła. Bojecź ßo dyrbimy, ſo ſměje tale próſtwa runje tak mało wuſpěcha każ prjedawſche. To je cźim bóle wobżarowacź, dokelż je tale żeleſniza do Hródka ſa wobkhod nuſna a wużitna a dokelż wyſchnoſcź dale niczo wot pſchihłoßowanja njewotdźeržuje, hacź ta myßl, ſo wunoſchki druhich hižo natwarjenych żeleſnizow ſchkoduja. Dyrbi pak żeleſniza jenoż k temu ßłużicź, ſo by ßo po móżnoſcźi wjele wuſbytkowało? Prěnja myßl tola je, ludźom wobkhad połóżicź a jim ſkładnoſcź poſkicźicź, po móżnoſcźi po najkrótſchim pucźu ßwoje pucźowanja dokonjecź. My tej próſtwje wjele ſboża pſchejemy, pſchetoż tale żeleſniza je ſ wulkim wużitkom ſa naſchu zyku ßerbſku Łużizu.

— Mjes konſervatiwnymi je wulke roshorjenje wubudźiła rěcź ſaſtupjerja khěżorſtwoweho kanzlera hrabje ſ Poſadowſkeho, w kotrejż wupraji, ſo je derje a mudrje, khwilu ſozialdemokratam w jich poſpytowanjach pſchihladowacź, a wſchemu ſměrom hicź dacź. My ßo dźiwacź njemóżemy, ſo je tajki nahlad najwjetſche roshorjenje ſbudźił. Bohu żel je wyſchnoſcź ſozialdemokratam dohło doſcź móz a ßwobodnoſcź woſtajiła, ſo ßu ßo tak roswicź a poßylnicź móhli. Najlěpſche dopokaſmo ſa to, ſo drje tole wuprajenje prawe doſcź njeběſche, je, ſo ſozialdemokratoju ßami ſaſtupjerjej wyſchnoſcźi najmóżniſcho pſchihłoßowachu a ßamo w ßwojich powrócźazych nowinach piżaja, ſo je ſtatny ſekretar „nadpadnje roſomnu“ rěcź rěcźał. Jeno ſo njeby wyſchnoſcź pſchedołho ſměrom pſchihladowała — a potom by poſdźe było.

Hodowny ſpěw.

Naż huſto pěßnjeŕ w najhłubſchej tyſchnoſcźi duſche najkraßniſche ſpěwy ſpěwa, tak tež ſamóże hudźbnik, ſynkow wuſtojny, w ſrudnych hodźinach wuprajicź, ſchtoż ſacźuje, móżeli w ſynkach ßwojemu horju wuklinczecź dacź. S bolazeje wutroby wukhadźaze rěcźa tute ſpěwy najnutrniſcho k naſchej wutrobje a „wubudźeja tych ſkradźnych cźucźow móz, kiż tam nutskach ſpodźiwnje ſpachu.“

Běſche naſymu lěta 1818, jako ſchědźiwy měſchnik, ſ mjenom Joſef Mohr ſ Oberdorfa, pola organiſty a wucźerja Franza Grubera w Arnsdorfje w Salzburgſkim ſaſtupi a jemu wot njeho wudźěłany ſpěßnjeny hodowny ſpěw pſchinjeße, ſo by jón tutón do ſynkow ſtajił. Młody kantor drje ſe ſajimanjom rjane ſchtucźki cźitaſche, ale jeho myßl běſche ſmucźena, pſchetoż jeho mandźelſka, macź jeho dźěczi, leżeſche w khorołożu.

Njedźele dołho ßo młoda żónſka ſe ßmjercźu bědźeſche; běſche, jako by ßo gwałtnje ſemje dźeržała, jako by ßo nihdy wot muża a dźěczi dźělicź njemohła. Hdyż prěni ßněh padaſche, dyrbjeſche młody organiſta ßwoju lubowanu mandźelſku pohrjebacź a woſta

w njepschemĕrniwej bolosczi na sad. Niczo jeho w jeho stysknosczi troschtowacz njemóżesche, niz jeho dżĕczi a schulerjo, kotsiż ßwojeho mileho wuczerja rady mĕjachu, ani jeho hewak tak lubowane byrgle.

Samknjeny a pokny procha stejesche spinett (każ tamnische klavĕry rĕkaju) w jstwinym kuczíku; na nim leżesche mĕschnikowa pĕżeń, kotrejeż schtuczki drje běchu ßo Gruberowemu pomjatkej saczíschczake, k kotrejż pak żaneho hłoßa njepytasche.

Podarmo hižo bĕsche Mohr jeho na to dopomnił. Organista srudnje s hłowu wijesche a dopjelnjesche jenoż swonkownje a swjerschnje ßwoje pschißłuschnosczе.

Boża nóz bĕ pschischła. Gruber ßedżesche ßamy w ßwojej komorje. Hlaj, tam wocżini jeho maka dżowczíczka durje a jeje próstwam ßo poradźi, jeho do bydlanskeje jstwy nuts sczahnycz. Tam stejesche maka, se ßwĕczkami wupyschena jĕdła a pschi jeje napohladże ronjachu ßo prĕni krócz njesbożowneho muża ßylsy. Każ w starych, rjanych czaßach, ßo wón k spinettej poßydże a jeho wocżi padżeschtej na Mohrowu pĕżeń.

S nutrnosczu ju pscheczżitawschi, czujesche ßo wschón hnuty, so je też sa njeho hischcze trosch, so je też sa njeho wumożerska hodżina pschischła.

Każ sjewjenje s wyßokosczе pschińdże jemu na dobo nutrny, rjany hłóß do myßle. Najprjedy jón s czícha hrajesche, potom spĕwasche:

Czícha nóz, ßwjata nóz.
Wschitko spi. Boża móz
Sjewi w rodże ßo. Jesußo, ty
Budź nam wutrobnje powitany,
Spi w żłobiku, spi!

Czichu nóz, ßwjatu nóz
Wobradźi Bóh tón Wótz.
Sskyschcze jandżelow halleluja
Spĕwacz, ßyła ty wjeßela wscha:
Khryst, nasch sbóżnik, tu je!

Pschichodne ranje hižo pschi sażnej mschi hrajesche wón tón lubosny hłóß na byrglach k natwarjenju mnohich kemscherjow. Wón bu wot tehdy ßem bórsy wschudżom snaty, a hischcze dżenßa sarżi kóżda wutroba w pobożnym hnuczu, hdyż patorschizu s najhłubscheje bolosczе porodżene, k njebjeßam noschaze synki saßłyschi.

(S „Daheima“ 1894 czo. 11.) Ł.

Hodowne ranje.

„Ty hody płakasch“, praji żona k mużej. „A w kuczíku ty stejisch a hladasch do kuczíka? Schto dha masch? Njestupisch ßo radscho k hodownemu schtomej. Tajki rjany każ lĕtßa jón hischcze njemĕjachmy“.

„Do kuczíka wschak nĕtko hladach“, muż smĕrom wotmolwi, „do kuczíka, hdżeż wona pola zusych ludźi leży. Ty wĕsch, na koho ßebi myßlu. Mi je, każ by mi Bóh luby Knjes w tym kuczíku tón krócz ßam hodowny schtom wupyschił a ßwoje dary spody njeho położił. Ja dyrbju tam pschezo saßo hladacz. Tam je mój najlubschi bleczk tele hody. Żiwjeńska lampa wboheje khoreje je jenoż hischcze każ żehliwy ßużoh. Wona bĕsche runje saßo do khudobneho koża salĕska. Sskłabosczе abo hĕża bĕsche ju móznje potschaßka. Wona ßo poßyny, jako s hodownym darom sastupich. Wona tam ßedżesche każ dżĕczo w kolebzy a sczĕn, tajka bĕsche wona woßuchoczena. Ale bĕsche, każ by jaßnosczе wĕczнosczе na nju ßwĕczíka. Ja jej prajach, so je też sa mĕßaz januar sa nju starane. Duż mi wona mokru, symnu, ßuchu ruku poda. Ja ßo bojach, ruku stłóczicz, tak bĕsche wona wusknjena; ale ja ju dżerżach, so bych ju hrĕł. Ale każ ßo wona se ßwojim dybałym a ßłabym hłoßom dżakowasche, to mi tola tak czopke klinczesche, mohł rjez, tak njebjeszy, każ bych s bliska khwalobny khĕrlusch jandżelow saßkyschał. Mi ßo sda, ta czerpjaza ßebi wjele na mnje myßli. Mi je, każ byschtej jejnej wocżi psche wschĕ khĕże jow hladałej a każ bych ju ja se ßwojimaj wocżomaj widżał. Ale hdyż ßebi pomyßlu, so mohł ja to runje tak derje bycz każ wona; so bych hodowny ßwjedżeń runje tak ßwjeczicz dyrbjał każ wona, potom dyrbju stejo wostacz a dołho na tón ßamy blak hladacz a ßylsy ronja ßo s mojeju wocżow.

Hody.

Dżenß je dżeń teho wjeßela
Kiż Bóh tón Wótz nam shotowa,
Na kotrymż jeho dobrota
Je człowjekam ßo dostała.
Duż chzemy spĕwacz wjeßele:
Budź Bohu czesczе do wĕczнosczе.

Dżenß je tón Knjes wscho hubjeństwo
Precz wsał psches Ssyna lubeho,
Bóh dopjelnja tak ßlubjenja,
Hdyż ßwojoh' ßyna s njebjeß da.
Duż chzemy spĕwacz stroschtniwje:
Budź Bohu czesczе do wĕczнosczе.

Dżenß je tej' ßmjercze straschna móz
Psches żónske ßymjo nahle kónz,
Kiż hadej hłowu rostepta
Naß wumó s helskoh' skażenja.
Duż dżenßa sbóżnje spĕwajcze:
Budź Bohu dżak do wĕczнosczе.

Dżenß je Bóh s wulkej lubosczе
Sso człowjek sczinił sawĕsczе,
Wón ßwoju móz pak potaji,
Hdyż leży w żłobi, w khudobi.
Duż spĕwajcze dżenß wjeßele:
Budź Bohu czesczе do wĕczнosczе.

Schtó nochzył dżenßa s wutrobu
We hodownym bycz wjeßelu,
Hdyż spoczatk ßwojej' sbóżnosczе
Nĕtk we Jesußu nam'kał je?
Duż spĕwajcze dżenß wjeßele:
Czesczе Boha hacz do wĕczнosczе.

E. Helaß.

K rospominanju na hody.

Hdy by ßo Khrystus tyßaz krócz w Betlehemje narodźił a niz w tebi, by ty wĕczнje sshubjeny był.

* * *

Slĕ je, każ dołho ßo nam nasche hrĕchi pĕskowe sornjeschka sdadża, hakle potom, hdyż ßo nam jako młynske kamjenje sdadża, móże lĕpje bycz.

Dobrowólne ßmilne dary sa wbohe hłódne dżĕczi w Afriży w Sserbach nawdate:

Dotal nahromadżene: 2262 hr. 21 np.

S Huczinjanskeje woßady:	125	= 50	=
S Michalskeje woßady:			
St. w Dobruschi	4	= —	=
K. w B.	45	= —	=
M. M. w Czichońzach	6	= —	=
W. = = (2. dar)	2	= —	=
M. w Czemjerzach	6	= —	=
M. w Delnjej Kinje	5	= —	=
A. w Jenkezach (pschi adv. nutrnosczi)	5	= —	=
Ł. w = ...	2	= —	=
Sch. w Małßezach	3	= —	=
S Husczańskeje woßady:	105	= —	=
S Budyschinkskeje woßady:			
N. N. s Budyschinka	2	= —	=
Hromadże:	2572	hr. 71	np.

W mjenje wbohich hłódnych dżĕczi praji dżak

Gólcz, redaktor.

Dalische dobrowólne dary sa wbohe armeniske ßyroty:

Ł. w Jenkezach	2	hr.

W mjenje wbohich ßyrotow praji wutrobny dżak

Gólcz, redaktor.

Samolwity redaktor: farař Gólcz w Budyschinku. Czischcz a naklad Ssmolerjez knihiczischczĕrnje w Budyschinje.

Bohaj Bóh!

Czißło 53.
31. dez.

Lětnik 9.
1899.

Serbske njedźelske łopjenka.

Wudawaju ßo kóždu ßobotu w Ssmolerjez knihiczíschczérni w Budyschinje a ßu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedpłatu 40 np.

Njedźela po hodźoch a lěta kónz.

Mójs. 32, 26.

Ja cźe njewopuschczu, khiba so mje požohnujesch.

Lěpscheho dara sa wukhod se stareho a sa nutskhod do noweho lěta, do kotrehoż jutse sastupimy, njesnaju, hacź nihdy njewustawazu modlitwu Jakubowu: „Knjeże, ja cźe njewopuschczu, khiba so mje požohnujesch.“ Wona ma móz naß prawje mudrych czinicź k sbóżnemu wumrjeczu a kóżdemu dnjej, kóżdemu lětej a skónczinje naschemu zyłemu żiwjenju sbóżny kónz spożczicź: „Ja ßym Boha wot wobliczja k wobliczu widźał a moja duscha je wumożena!“ Schtóż tak wumrje, sbóżnje wumrje.

Jakub stejesche, jako ßo tak modlesche, runje każ my w tutych dnjach pschi ważnym wotdźělenju żiwjenja. Sady njeho leżesche zusba, wotroczkowski dom, psched nim kraj jeho wótzow, kraj jeho a jeho luda pschichoda a Bóh běsche jemu ßam s nowa ßlubjenje dał: „Ja ßym s tobu a chzu cźe swarnowacź, hdźeż ty poczehnjesch; a chzu tebje jaßo pschiwjescź do teho kraja. Pschetoż ja nochzu tebje wopuschczicź, hacź ja wschitko ßym czinił, schtoż ßym tebi rěczał.“ Ale schto dha nětko hischcźe pobrachowasche, hdyż běsche Bóh se ßwojim ßlubjenjom: „haj“ a Jakub se ßwojej wěru: „hamjeń“ prajił? hdyż czaß pruhowanja sady njeho a kraj ßlubjenja psched nim lěżesche? Esau běsche jemu hischcźe s njepschecźelom. Runje roshorjeny bratr s 400 mużemi ßo domoj wrócźazemu Jakubej napschecźiwo czehnje. — Ale kak móże ßo Jakub Esaua bojecź, hdyż je wysche njeho wutroba lubowazeho Boha, kotryż běsche runje twjerdu wutrobu Labanowu smjehcził, a na kotrehoż hladajo mohł prajicź: „S mojim Bohom samózu ja wulke skutki czinicź, s mojim Bohom samózu psches murju skakacź? Ale jow runje tczi.

Zahadło hłubje leži: niz Esauowy hněw, ale Jakubowe sle ßwědomnje jeho bojasneho czini. Siwy Bóh je jemu napschecźiwo stupił a je jemu, dokelż chzysche nětko do ßlubjeneho kraja sańcź ruku na wutrobu położił a k njemu prajił: Czakaj, czeho dla ßy pschecźiwo ßwojemu bratrej a tež pschecźiwo ßwojemu nanej njesprawny był? Czeho dla ßy jeju s leßnosczu sjebał, hdyż dyrbjesche wěricź a czakacź, — czeho dla ßy na tajke waschnje żohnowanje ßlubjenja na ßo czahnył, kotrež dyrbjesche po prawym herbowacź? Czeho dla ßy mi prjedy czinił? Na człowjekach ßo shrěscho ßy ty tola na Bohu ßamym shrěschił a město teho, so by wodacze pytał, ßy hrěch nětko hižo na wschě dwazyczi lět na ßwědomnju wokolo noßył. Stej směrom a sczińi najprjedy sliczbowanje se ßwjatym Bohom! O, Esawowy hrěch by wschak ßo pschewinył a njeßł, ale schtó pschewinje, schtó njeße Boži hněw? Teho dla ßo Jakub boji, ßwojeho bratra setkacź. Schto by czinił? To, schtoż wopraudźe czini — so psched ßwojim Bohom dele padnje, jemu ßo wscheje słósczе wusnaje a we sprawnej pokucze praji: „Haj, Knjeże, ty masch prawo, hdyż mje mojeje ßebicznosczе a njesprawnosczе dla sbijesch; na tebi ßamym ßym hrěschił, ale ja proschu: Schtoż ßym czinił, to pschikryj! Ty ßy

tež ke mni wo hnadźe rěczał a ßy ßwěrny w ßwojich ßlubjenjach; teho ßo ja dźerżu a cźe njepuſchczu, khiba ſo mje požohnujeſch! — A Jakub je ßo tak ſ Bohom běďźił w tamnej ßwjatej nozy a dobył. Rosłamany ßam w ßwojej nozy, ſ wuwinjenym bjedrom, ale ſ wodaczom hrěcha a ſ měrom w ßwědomnju wón ſ nózneho běďźenja wuńďźe a móże nětko ſtraſchny a bjes bojoſcźe tež cźlowjekam napſchecźiwo ſtupicź, pſchetoż hdyż je Bóh ſa njeho, ſchtó móże pſchecźiwo njemu bycź? —

Lnbi bratſja a ßotry, tež my wobſamknjemy w tych dnjach wotdźěl naſcheho podrożniſtwa a cźehnjemy w nowym lěcźe do kraja, kotryż hiſchcźe cźěmny pſched nami leži, kotryż pak je pſches Boże ßlubjenje rosßwětleny. Khodźmy jako podrożnizy w nim a pytajmy w njebjeßach, w kraju ßlubjenja, ßwoje měſchczańſke prawo. To pak je njemóżna wěc, hdyż dyrbi naſche ßwědomnje hiſchcźe kaž pola Jakuba ſtarych njewodatych hrěchow dla ßwój napominazy a khoſtazy hłóß poſběhnycź; ſ bojaſnej wntrobu bychmy potom naſchej łódźiczźy bjes wodźenja na njeměrnym morju wokoło honicź dali. Wobcźežuje=li tebje ſe ſtareho lěta hiſchcźe někajka ſłóſcź abo maſch=li hiſchcźe ſtaru, njewobrocźenu wutrobu, wosmjeſch=li njeſłamanu wolu ſe ſtareho lěta do noweho, potom ſa ßobu cźehnjeſch ſpinadło, kotreż ſadźěwa, ſo móhł wjeßeły do prědka krocźicź, a kotreż twoju, po Bohu ßebi žadazu wutrobu k njemu cźehnje. Teho dla chzemy wſchitzy hromadźe, prjedy hacž poßledni dźeń lěta k kónzej dźe, ßo pruhowacź a pſchepytacź, kak ſ naſchej ßebicźnoſcźu a ßamowolu, ſ naſchim hněwom a ſawiſcźu, ſ naſchej njepſchecźelniwoſcźu a njeſcźerpliwoſcźu, ſ naſchej njeſprawnoſcźu a njelubosnoſcźu ſteji. Ssmy my w ſańďźenym lěcźe pſchibywali na ſnutskownym cźlowjeku a niz jenož na wěcźnoſcźi, ale tež njebjeßam bliže pſchiſchli? Ssmy pokracźowali w póſnacźu teho Knjeſa? Ssmy ßo zyle wot hrěcha wſdali, ſo běſche nam hrěch napſchecźiwny a njeißmy wjazy ſe žanej nitku naſcheje wutroby na někajkej hrěſchnej pſchikhilnoſcźi wißali? A teho dla ſhibujmy ßo pſched tym Knjeſom a proſchmy: Wodaj mi moje hrěchi, ſo bych wucźiſcźeny był! Schtoż ßym hrěſchił, to pſchikryj! ale dźerżmy tež jeho twjerdźe ſa jeho ßlubjenje a prajmy: Ja cźe njewopuſchczu, khiba ſo mje požohnujeſch. Knjeże, ja žaneje krocźele do noweho lěta njecźinju, doniż wěſcźe njewěm a wot tebje ßwědcźenje nimam, ſo mi žadyn njewodaty hrěch wjazy na ßwědomnju njeleži, ale ſo ßym wſchón wot tebje wucźiſcźeny. Ja cźe njewopuſchczu, doniż mje ty njepožohnujeſch a ja ſaßo połnje k tebi prajicź njemóżu: Abba, luby Wótcże! — Hlaj, hdyż ty pak ſe ßwojim Bohom ſańďźenoſcźe dla wotrachnujeſch, potom móżeſch bjes ſtracha do pſchichoda hladacź a hicź, njetrjebaſch ßo kaž Jakub cźlowjekow bojecź, pſchetoż, hdyż ßo Bohu ſpodobamy, wón tež cźini, ſo ßu tež naſchi njepſchecźelja ſ nami ſpokojom.

Njeproſch pak teho Knjeſa jenož wo wodacźe hrěchow twojeho ſańďźeneho žiwjenja, proſch jeho tež wo cźiſtu wutrobu a noweho, wěſteho ducha, ſo by w nowym lěcźe nowy cźlowjek był! Swěř ßo do teho běďźenja, tež hdy by pſchi tym bjedro ßo tebi wuwinyło; woſtaj ßwoju cźělnu móz ſady ßo, daj ßebi ßwoju wolu ſłamacź, dźerž pak jeho tež ſa jeho wěcźnu ßwěrnoſcź, na kotruż je ßo tež ſa tebje ſwjaſał, wupſcheſtrěj jemu napſchecźo ruzy twojeje wěry a praj: Ja cźe njepuſchczu, khiba ſo mje požohnujeſch a mi daſch cźiſtu wutrobu a wěſteho ducha, ſo by ſtare ſaſchło a wſchitko ßo nowe ſcźiniło! —

W Jakubowym žiwjenju hiſchcźe cźěmne hodźiny pſchińďźechu. Ale hacž runje pſches někotru hłubinu dźěſche, wón tola hacž do ßwojeho ſkónczenja ſtroſchtny we wěrje a w towarſtwje ſe ßwojim Bohom woſta; pſchetoż pola Pniela běſche jemu ßłónczko ſkhadźało. Kak wjele bóle móżemy my, kotſiž my pod hodownym ſchtomom ſtejimy, kotrymž je Jeſuß jako jaßne ßłónczko ſkhadźał, to naſhonicź, — hdyż my ßo modlimy kaž Jakub: Hdźeż je Jeſuß Khryſtuß ſ Knjeſom, tam je dźeń a kraßniſcho! Hdyż tež hłuboka ſrudoba naſchu wutrobu cźiſchczi, my móżemy we wěrje ßo běďźo horje hladacź k temu, kotryż naß khoſtajo a wucźiſcźo ſrudobu ſcźele, ſo by ßam ßwój wobraz w naß pſchekraßnił. Cźim dale kſcheſcźijan pſchińďźe, cźim cźežo ßo jemu ſtupa. Někotra nadźija ßo ſniczi, někotre žadanje ßo njedopjelni, ale jenož, ſo bychmy ſacźuli, ſo ßmy tudy zuſbnizy a podróżnizy, a ſo mamy naſch wótzny kraj horkach. — Cźežo pak hiſchcźe hacž tajka ſrudoba je ta ſnjeſcź, hdyż chze ßo dźěſcźu Božemu ſeſdacź, kaž by Bóh ßwoje wobliczo wot njeho wotwobrocźił, jo zyle ſaſtorcźił. Kohoż Bóh žohnuje, tón woſtanje žohnowany wěcźnje.

Tak chzemy ſtare lěto wobſamknycź, ſo by nam wone hnadne lěto było. Tón Knjes pomhaj nam, bjes njeho my niczo njeſamóżemy. Hamjeń.

K wobſamknjenju lěta.

Sam. 7. ſtaw 12. ſcht.

Hacž ßem je mje tón Knjes ßam wodźił
Pſches ßwoju wulku dobrotu,
Je wodnjo, w nozy ſo mnu khodźił
Swarnował duſchu ſ wutrobu.

Hacž ßem je Bóh mje wobarnował
Pſched khoroſcźu a njeſbožom,
Hacž ßem je mi tón Knjes ßam pomhał
Pſches ſtrachi, a mi ſdźeržał dom.

Ach pomhaj, wjedź mje Bożo ßwěrny
Tež dale w mojim žiwjenju,
Ach, pomhaj mi, ſo junu wěrny
Dom k Jeſußej nuts pocźahnu.

E. Helaß.

Wobras ſe ſnutskowneho miſſionſtwa naraňſcheje kſcheſcźijanſkeje zyrkwje.

Moſkowſka kubłarnja.

(Pokracźowanje a ſkóneźenje.)

S wotkal ßu dźěcźi w tymle wuſtawje ſaměſcźene? Najwjetſchi dźěl wſchěch dźěcźi ßu njemandźelſke dźěcźi ſ najnižſchich worſchtow luda. Dźěcźi, w mandźelſtwje narodźene, pſchiwoſmu ßo do wuſtawa jenož, hdyż je jich macź khora abo hdyż je wumrjeła a nan telko nima abo njeſaßłuži, ſo mohł dójku ſapłacźicź. Pſchinjeße macź ßama ßwoje dźěcźo, dha woteda wona ſ wjetſcha kſchcźeńſki liſt a ſapłacźi, hdyż je wſchě powjeſcźe podała, pjecź rublow. Sapréje ßo wona, ſo by trěbne powjeſcźe wuſtawej podała, abo pſchinjeße wona trěbne powjeſcźe a ſapiſki w ſaſyglowanym liſcźiku, ma pjecźadwazecźi rublow ſapołożicź. Dźěcźo ßo potom na mjeno ßwjateho, kotremuż je runje dźeń po protyzy poßwjecźeny, we wuſtawowej kapałzy wukſchcźije. Tak cźinja tu tež ſe wſchěmi dźěcźimi, wo kotrychž nichtó njewě, cźeje ßu, kotreż ßu ßo něhdźe na haßach abo druhdźe jako wupołożene ſtworjenczka namakałe.

Wſchědnje maja ßo tu ſchtyrzycźi, ßamo poł ſta dźěcźi pſchijecź. Najwjazy je ßo pſches poliziju namakało: wopuſchcźene leżachu na haßy, a duž ßu ßo ßem pſchinjeßłe. Hlej, tajke nadeńdeſch macźerje mjes cźłowjeſkim narodom! Macźerje, kotreż tak ßwoje dźěcźi wotbudu, ſakhowaja ßebi tamne pjecź rublow, kotreż měłe we wuſtawje ſapłacźicź, ſ tym pak ßu ßo tež na cźaß žiwjenja prawa wſdałe, ſo

bychu hdy ſaßo něſchto wo ßwojim dźěſćźu a jeho ſeńſkich pućźach ſhoniłe.

Hdyž ßu dźěćźi ſapißane, maja ßo na měſćźe wukupać a wot lěkarja wobhladać a pſchepytać. Něhdźe dwazyćźi wot ſto ßu khore, něhdźe ſchtyrnaćźe je khoroſćź wot ſtarſcheju namrěło, tſizećźi wot ſto ßu tak běbne, ſo njejßu ani 6 puntow cźežke.

Tajke dźěćźi, kotrež maja natykowaze khoroſćźe, doſtanu mloko tak dołho ſ bleſchki, doniž njejßu wuſtrowjene, ſo njebychu pſches nje też dójki ſkhoriłe. S najwjetſchej ſtaroſćźu prózuja ßo lěkarjo, ſo bychu khoroſćźam ſadźěłali, abo je hnydom poddußyli, hdyž ßo pokažu. To pak ßo pſchezo njeporadźi.

Sſo wě, 30,000 dźěćźi njemóže ßo we wuſtawje wocźahnyć, doniž ßu wotroſtłe. Hižo ſa někotre měßazy pſchińdu dźěćźi na wßy do ſaſtaranja. W 5000 wßach wokoło Moſkwy khowaja ßo dźěćźi ſ wuſtawa. Burſkim žonam ßu wone ſ wjetſcha ſtajnje witane, dokelž jim pjenjeſy njeßu. Lěkarjo maja tele dźěćźi ſ najmjeńſcha ſchěſćź króć ſa lěto wopytać a ſa nimi hladać.

So bychu ßo ludźo wo ßwoje pſchijomnizy derje poſtarali, dha ſapłaćźi ßo kóždemu ſa wopißma, kotrež ſchulu wukhodźiwſchi doſtanje, pjećź hač do pjatnaćźe rublow. Po tym, k cźemuž ßo hólzy hodźa, pſchińdu k rjemjeßlnikam do wućźby abo k buram na ßłužbu. Maja dobru hłowu, móža też do Moſkowſkich rjemjeßlniſkich ſchulow ſaſtupićź. Wuſtaw ſtara ßo na wſchě waſchnja wo to, ſo bychu ſ pſchijatych hódni cźłowjekojo wotroſtli. Chzedźa ßami něſchto ſapoćźećź, dha doſtanu młodźi hólzy 35 a młode holzy 30 rublow. Hdyž maja myßle ßo woženićź, doſtanu wot knjeźerſtwa 50 rublow.

Pſchijate dźěćźi khodźa do 44 ſchulow; ſchtyri khorownje ſtaraja ßo ſa to, ſo by ßo jim ſhubjena ſtrowoſćź ſaßo wrócźiła. Wuſtaw ſtara ßo wo ßwoje dźěćźi a ſchkituje je po móžnoſćźi a po ßwojich mozach, doniž njejßu połnołětne. Wjazy hač wuſtaw cźini, drje ßo ſ cźežka cźinićź hodźi. Wjazy dyžli 3,000,000 hr. płaćźi ſnutskowne, wjazy dyžli 2,000,000 hr. ſwonkowne ſarjadniſtwo ſa lěto; to je hromadźe wjazy dyžli 5,000,000 hriwnow!

Wuſtupmy nětko ſaßo ſ cźiſchiny tuteho ßwědka wulkeho Katarinineho cźaßa do hołka a ropota wulkeho měſta. Sawěſćźe — dwoje cźućźa ßo w twojej wutrobje wunurja. Pſchipósnawanje nadobneho ſmyßlenja a kſcheſćźijanſkeje luboſćźe wojuja we tebi ſ myßlemi dwělowanja. Ty njetrjebaſch ßwoju wutrobu pſchikrycź pſched tutymi wulkimi, cźłowjeſtwo wobſbožazymi ſkutkami; — — a tola!? Wot wuſtawoweho wjednika ßy traž ſhonił, ſo ßu někotre macźerje ſa wóßom lět ßamo dźeßacź dźěćźi ßem pſchinjeßłe; ſo ßo wot ſto žónſkich jenož dwazećźi wo ßwoje dźěćźo poſdźiſcho poſtara. Wón ßo ſ hórkim ſdychnjenjom wuſnaje, ſo je do hłubinow cźłowſkich hroſnoſćźow pohladał.

Njeje temu tak, ſo njepózćźiwoſćź roſćźe, hdyž kóždy lóhki ptaćźk ſnaje, ſo móže ßo wſcheho ſaſtaranja a wſcheho ſamolwjenja wſdacź? Pola naß ßo někotra holćźka pſched hrěchom wukhowa, dokelž ju ſtaroſćź ſa a wo ßwoje dźěćźo wottraſchi. Wone ſnaja, ſo je ßo wo jich mjeno ſtało, ſo ßu ſa wſchón pſchichod ſ hórkim brěmjenjom wobcźeżene.

A dale. Pohladajmy na tych, kotſiž ſ tutych kubłańnjow wuńdu a do cźłowjeſtwa ſaſtupja. Powjeſćźe wo nimi ßu jara wſchelake. Sapiſki na krutych podłožkach (— ſtatiſtika —) rěcźa hróſbnu, krutu, ßurowu wěrnoſćź, kotraž njeje powołana, naß ſwjeßelićź. Cźi, kotſiž ßu ſ tajkich kubłańnjow wuſchłe, pjelnja jaſtwa a błudnizy ſ wjazy dyžli 50%. 10% ſkónczi ßwoje žiwjenje ſ tym, ſo ßebi ßami žiwjenje woſmu; dalſche 15% ßu wopiłzy. 5% ſkónczi ſ tym, ſo njeje žaneho hódneho žiwjeńſkeho powołanja namakało. A jenož dwazećźo ſe ſto cźłowjekow ßu někak hódni žiwi.

Wo dźěćźoch tutych dwazećźoch wukhowanych cźłowjekow njepowjedaja nam ſapiſki wjele ſwjeßelazeho a dopokaſaja, ſa njepózćźiwoſćź a njepoćźink cźaſto jedyn norod pſcheſkocźi a ßo potom ſ nowa wunuri. — A tola: też jenož dwazećźoch wukhowacź, je kſcheſćźijanſkeje luboſćźe hódne!

Schtó njeby ßo tu też dopomnił, ſchto naß Bóh we wobſamknjenju ßwojich dźeßacź kaſnjow wućźi?!

— Kónz! —

Podał A. Sommer.

Wſchelake ſ bliſka a ſ daloka.

— 1. januara ſapoćźnjemy pißacź 1900. Wjele wuměćźowanja a pißanja je ßo wo tym mělo, hač ßo ſ 1. januarom 1900 nowe lětſtotetk ſapoćźnje, abo hakle 1901. Dokładnje ßo ta wěź roſßudźićź njehodźi; tak wjele je wěſte, ſo ludźom ſ 1. januarom, hdyž ſapoćźnu nowu lićźbu 1900 pißacź, waźnoſćź pſcheměnjenja do pomjatka a na myßle pſchińdźe. Wyſchnoſćź toho dla też nowe lěto powſchitkownje jako ſapoćźatk noweho lětſtotetka wobhladuje. Duž je też konſiſtorſtwo napominało, ſo by ßo w Božich domach pak pſchichodnu njedźelu abo nowe lěto na tón waźny pſcheſtup do 1900 ſpomniło.

— Hdyž ßo nowe lěto bliži, my lubych Sserbow hiſchcźe junkróćź napominamy, ſo njebychu ßebi žanu druhu protyku, hačź naſchu ßerbſku protyku kupili. Wjele němſkich protykow ßo poſkićźuje, kiž niczo wuſchne njejßu a też na naſche ßerbſke potrjebnoſćźe njedźiwaja. Sſerbſka protyka je ſa Sſerbow ſpißana, duž ßłuſcha też do kóždeho ßerbſkeho doma. Wona je doſtać pola knjeſa Sſmolerja w Budyſchinje a też we wſchěch pſchedawarńjach „Sſerb. Nowin“ na wßach.

Pomhaj Bóh k nowemu lětu.

Pomhaj Bóh, wam dźenßa praju
Lubi, ßerbſzy pſchecźeljo,
Wſchitkim, kiž mje w Sſerbach ſnaju,
Moji ßwěrni cźitarjo.

Ja wam pſcheju k nowom' lětu
Sboże, měr a jednotu,
Sa kóždy dom, khudu hětu
Cźeſćź a ſtrowoſćź wobſtajnu.

Bóh waß žohnuj w wſchědnym dźěle!
Daj Bóh, ſchtož wam trěbne je,
Na duſchi, na waſchim cźěle,
Boži měr pak wobſtajnje.

Pſchewodź waß też Boža hnada,
Njech Bóh pomha wſchudźom wam,
Hdźež Bóh njeje, tam wſcho pada,
Bóh je jenož ßwětło ßam.

Bóh waß ſwarnuj pſched wſchej ſchkodu,
Wotwobrodź wſchě njeſboże,
Pſched wóhnjom a wulkej wodu,
Sacźěř wſchitke khoroſćźe.

Bóh wam ſwarnuj waſche pola,
Žohnuj waſche ßywy wſchě,
So byſchcźe, hdyž Boža wola,
Saßo měli rjane žně!

Božo, też we nowym lěcźe,
Žohnuj zyrkej, woßadu,
Njech ßo twoje ßłowo ßwjecźi
S twojej bójſkej cźiſtoſćźu.

Žohnuj ßłužownikow w zyrkwjach
Žohnuj duſche paſtyrjow,
Žohnuj wućźerjow we ſchulach,
Rosßwětl wſchitkich ſchulerjow!

Naſch lud ßerbſki krónuj ſ hnadu,
Sdźerž rěcź naſchu ßerbſku nam,
Stej jom' k pomozy a ſ radu
Žohnuj, woſbožuj jón ßam!

Žohnuj nam też naſchoh' krala,
Žohnuj jeho zyły dom,
Sdźerž nam naſch kraj ſ bliſka, ſ dala,
So měr měli ſ wjeßelom.

Nětko pak waß też 'ſchcźe proſchu,
Moji lubi cźitarjo,
Sa waß proſtwy k Bohu noſchu,
Woſtańcźe mi pſchecźeljo!

Pſchiwjedźcźe mi w nowym lěcźe
Wjele nowych pſchecźelow,
W bohatej kaž w khudej hěcźe
Lubych ßwěrnych cźitarjow.

Pomhaj Bóh wam poſkićźuje,
Prědku ßrjódki ſ biblije,
S kotrychž ßo wam wukładuje,
K waſchej wěcźnej ſbóžnoſćźi.

Dale macze powjedanczka,
Druhdy khěrluschk pschipódla,
Pobožne tež rospomnjeńczka,
Wschelke ſ bliſka, ſ daloka.

To je tola rjenje wěſcze,
Je tež tuni teho dla,
Njech ßo czita na wßach, w měſcze,
Najkhudſchim ßo darmo da.

Duž dha nětk we Božim mjeni
Nowe lěto ſapoczmy,
Budźcze Bohu poruczeni,
Hacž ſaß' lěto ſkónczimy.

Bjes tym czaßom pak njech kcźěje:
Wěra, luboſcź, nadźija,
Njech wam waſch pucź wupyſchuje.
Hacž ßo naſch khód dokonja.

E. Helaß.

Puczowanje po Božim piſmje
abo
kajke myßle nakhadźach, Boże ßłowo czitajo.

Podawa ßwěrny czitař „Pomhaj Bóh=a".

1. knihi Mójſaßowe.

Mójſaß wucži w ßwojich prěnich knihach — tak piſa Luther — kak ßu wſchě ſtworjenja ſtworjene, a — ſchtož je prěnja pſchiczina jeho piſanja, — ſ wotkal ſtaj hrěch a ßmjercź pſchiſchkoj, mjenujzy pſches Hadamowy pad a pſches czertowu leßnoſcź. Ale bórſy po tym, doniž hiſchcze Mójſaßowy ſakoń pſchińdźe, wucži wón, ſ wotkal ma pomoz pſchińcź, ſo by hrěch a ßmjercź ſahnała, mjenujzy ani pſches ſakoń, ani pſches człowſki ſkutk, dokelž ſakonja hiſchcze njeběſche, ale pſches żónſke ßymjo, pſches Khryſta Jeſußa, Hadamej a Habrahamej pſchipowjedaneho; ſo by ßo tak wěra wot ſpoczatka Božeho piſma ſtajnje a pſchezo khwaliła nad wſchěmi ſkutkami, ſakonjom a ſaßłużbu. Tak maja prěnje knihi Mójſaßowe nimale jenož pſchikłady wěry a njewěry, a kajke płody njeßetej wěra a njewěra, a tak ßu wone nimale evangelſke knihi.

1. ſtaw.

I. 1. a 2. ſchtuczka. W liſcze Hebrejſkim piſanym (11, 3) nadeńdźeſch ßłowa: Pſches wěru póſnajemy, ſo je ßwět pſches Boże ßłowo dokonjany, a ſo wſchitko, ſchtož widźimy, je ſ niczeho ſczinjene. — S niczeho njenaſtanje pod ruku ſtworjenja do wſcheje wěcznoſcze niczo; to je majeſtetiſke prawo ßameho jeniczkeho Boha, ſo ſ niczeho něſchto ſtwori.

Naſcha ßerbſka biblija piſa drje tu w 1. ſchtuczzy, kaž tež w ſczenju ßwj. Jana 1, 1 „w ſpoczatku", a tola by lěpje było, hdy by měła tu rosdźěl; tu rěczi ßo wo czaßnym ſapoczatku k rosdźělenju wot tamneho „na ſapoczatk w ſcź. ßwj. Jana 1, 1, hdźež wo wěcznoſczi rěczi.

Pódla ſemje je Bóh tež njebjeßa ſtworił, niz tamnu módrinu, ſ hwězdami wjeczor poßytu, na kotrejž měßaczk=paſtyŕ ßwoje ſtadleſchko paße, ale wſchón tamny ßwět, człowjekej njewidomny ſ Božimi jandźelemi, w doſpołnej hotowoſczi a rjanoſczi. Hdyž pſchirunaſch 5. ku. Mójſaßa 10, 14; 33, 26; pſalm 68, 34, dha ſpóſnajeſch, ſo woſnamjenjeſche ßłowo „njebjeßa" ſa iſraelſkeho człowjeka niz jenož tamne njebjo, ſemju wobdawaze, kotrež je na 2. a 4. dźeń ſ Božim ſkutkom naſtało.

Puſta a próſdna běſche ſemja, njemějeſche ani formy, njeběſche ani khmana, ſo mohło někajke byczże na njej pſchebywacź, a cźma běſche nad hłubokoſczi, nad wodami, kotrež hrubu ſemju wobdawachu; ale Boži duch ſlětowaſche nad wodami, ſo by tym a ſemi ßamej mozy żiwjenja ſdźělił a tak woboje na Boże ſtworiczelſke ßłowo pſchihotował.

To je podobiſna ßwjateje kſchczenizy, hdźež ßo człowjek runje tak ſ wody a ſ ducha narodźi, kaž tu ſeńſki ßwět.

Kak dołho mějeche ſemja tajka khaotiſka (bjeſe wſcheho porjadka) byczź, a ſchto je ßo mjes tym nutska w njej pſcheměniło, ßo nam njepraji; tu maja wědomoſcze ßwoje polo, ſo bychu ßwoje woprawdźite a niz jenož po ſdaczu krute wupłody ßwojeho ßlědźenja ſe ßwědczenjom Božeho ßłowa ſjednoczili, a wo to proßymy ſtajnje njedźelu w powſchitkownej zyrkwinſkej modlitwje.

My też njeſhonimy, ſchto je ßo mjes tym w njebjeſkim ßwěcze mjes jandźelemi podało. Najſkerſcho je ßo mjes tutym ſpoczatkom a tamnym druhim ſtworjenjom ſemje (ſcht. 3.—25.), hdźež Bóh ſemju ſa jeje pſchichodneho knjeſa, człowjeka, pſchihotuje, padnjenje czerta a jeho jandźelow ſtako.

II. 3.—25. ſchtuczka. Bóh dźeſche — rěczeſche —, a to ßo ſta. Rěczíſch, dha ſjewiſch ßwoje myßle, hdyž Bóh ſtwori, dha ſtaji wón ßwoje bójſke myßle wo ßwěcze do ſkutka a tak je ſtworjenje ßwěta ſkutk, po wſchej ßwobodnoſczi ducha ßameho dokonjany.

Bóh ſtwori na prěni dźeń ßwětło, kotrež běſche tak rjane a doſpołne, ſo ßo ßam njeſarjekuje, ſo by ßo po nim mjenował: Swětłoſcź je jeho draſta (pſalm 104, 2); Bóh je ßwětło (1. liſt ßwj. Jana 1, 5).

Też wědomoſcź je pſchipóſnała, ſo je ßwětło jako tajke hižo do ßłónczka na ßwěcze było, ſo je ßłónczko jenož noſcheŕ ßwětła.

A bu wjeczor a bu rano, prěni dźeń. — Boži lud je po wſchěm ſtarym ſakonju tele waſchnje wobkhował, ſo ßo dźeń ſtajnje ſ wjeczorom ſapoczina. Żidam je ßo kóżdy nowy dźeń ſ khowanjom ßłónczka na prjedawſchim dnju ſapoczał, niz pak hakle wo ßrjedź nozy w dwanaczich hodźinach. Naſchi żidźa ßo teho waſchnja wjazy njedźerża. Pſchińdźeſch pak do pólſkich ſtron, hdźež ßo żidźa kaž doma czuja, dha njeſetkaſch wot pjatka wjeczor, hdyž je ßo ßłónzo ſkhowało, hacž do ßameho czaßa ßobotu, żaneho Żida na żeleſnizy. Tehdy ßwjeczi wón hiſchcze dźenßa ßwój ßabbath.

(Pokracźowanje.)

Něſchto k rospominanju.

Něhdy běſche żónſka do wulkeho hrěcha padnyła a czinjeſche ßebi czeżke myßle, ſo jej wſchón troſcht ſpadowaſche. Hdyž ßebi na ßudny dźeń pomyßli, bojeſche ßo helſkeho wóhnja; hdyž ßebi na njebjeßa pomyßli, praji ßebi: Ja hrěſchniza tam nuts njeßłuſcham. Hdyž ßebi na Khryſtußowe czerpjenje myßleſche, praji ßebi: Haj, jeho krej ßym ſ nohomaj teptała. Jako pak hody ßłyſcheſche, kak je ßo tón Knjes Jeſuß runje teho dla dźěczo ſczinił, ſo by naſcha wutroba wjedźała, ſo móżemy ſ nim rěczecź kaž ſ dźěſczom — ßo wona ſaßo ſhraba a ßebi noweje nadźije nadoby.

Na nowe lèto!

Saſtupjo do noweho lěta wupraji redaktor wſchitkim lubym czitarjam a pſchecželam naſcheho łopjena wutrobny dźak a proßby, ſo bychu też w nowym lěcze naſch nabożeńſki czaßopiß podpjerali, kotryż chze naſchim lubym Serbam byczź domjaze natwarjenje a duchowne wokſchewjaze czitanje woßebje ſa njedźelſki dźeń. Woßebity dźak praji ßo knjeſej wucżerjej Sommerej w Budyſchinje a knjeſej Helaßej w Njeßwaczidle ſa ßwěrne podpjeranje ſ pſchinoſchkami do naſcheho czaßopiſa. Bóh luby Knjes chzył miłoſczìwje też dale nad naſche dźěło ßwoju ruku dźerżecź.

W Budyſchinku, dźeń 1. januara 1900.

J. Gólcź, farař.

Dobrowólne ßmilne dary ſa wbohe hłódne dźěczi w Afrizy w Serbach nawdate:

Dotal nahromadźene: 2572 hr. 71 np.

Wot Khwaczańſkich ſchulſkich dźěczi	101	=	71	=
N. N. ſ Budyſchinka	2	=	—	=

Hromadźe: 2676 hr. 42 np.

W mjenje wbohich hłódnych dźěczi praji dźak

Gólcź, redaktor.

„Pomhaj Bóh" njeje jenož pola knjeſow duchownych, ale też we wſchěch pſchedawarńjach „Serb. Nowin" na wßach a w Budyſchinje dóſtacź. Na ſchtwórcź lěta płaczi wón 40 np., jenotliwe czißła ßo ſa 4 np. pſchedawaju.

Samolwity redaktor: farař Gólcź w Budyſchinku. Cźiſchcź a nakład Ssmolerjez knihicźiſchczerńje w Budyſchinje.